1934. szept. 15. I. évf. 1. szám.

Az Út

a lelkiélet havi folyóirata

a tartalomból:

P. Raoul Plus S. J.: Krisztus Jézusban. — Az alázatosság hittani alapja. — Ami bajt okoz a lelkiéletben. — Dr. Czapik Gyula: Mi a „liturgia"? és mi „nem liturgia"? — Anyánk. — Bepillantás egy hősi lélekbe . . . — Vital Lehodey S. O. Cist.: Kisértések. — Hock Konrád: A négy temperamentumról. — A jövő istenhitének kiirtása. — Irodalom.

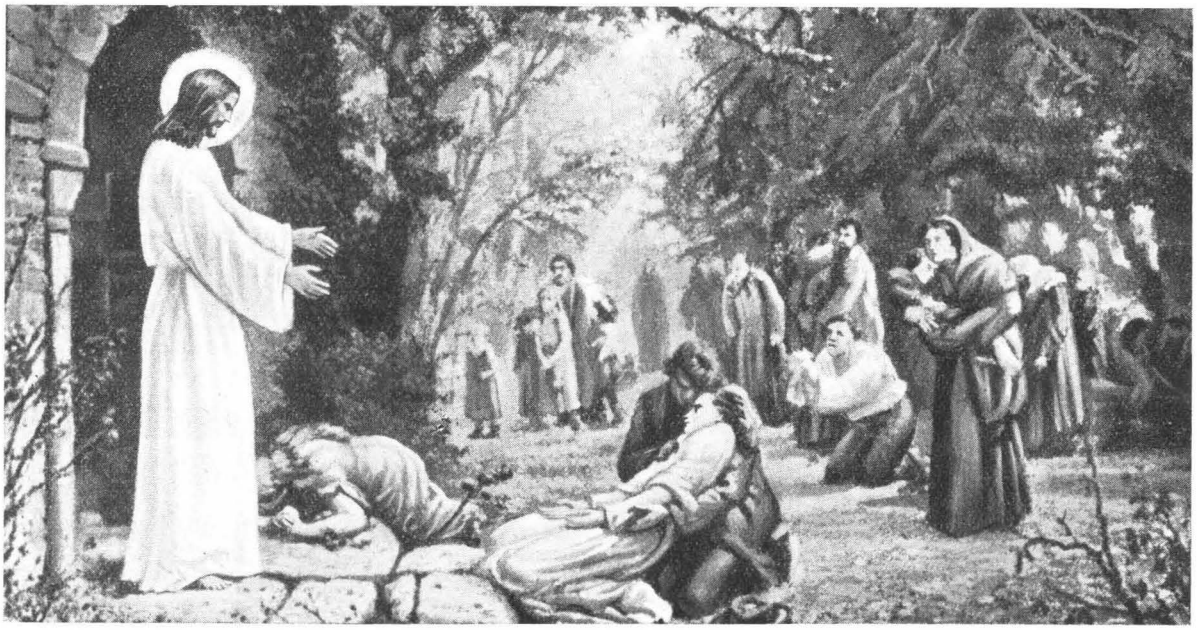

„Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én felüdítlek titeket." (Máté 11, 28.)

Krisztus Jézusban.

Irta:
P. Raoul Plus S. J.

„In Christo Jesu: a Krisztus Jézusban." Egy kifejezés sem ismétlődik oly gyakran az Újszövetségi Szentirásban, mint ez. 164-szer találjuk szent Pál leveleiben és 24-szer szent Jánosnál. Az egész keresztény dogmatikában nincs is ennél tartalmasabb kifejezés. Azonban, sajnos, azt is kell mondanunk, hogy egy dogmatikus kifejezést sem értenek meg a keresztények kevésbbé, mint éppen ezt, legalább is, ha annak mélyértelmű jelentését és kihatásait vesszük tekintetbe.

Mit is tud Krisztusról a legtöbb ember? Ismeri földi életének 33 esztendejét és a szentségházban töltött csendes létét. Többet nem.

Pedig Krisztusnak van még egy másik élete is. S éppen ezt az életét nem ismerik az emberek. Azért akarjuk ezt az életét megismertetni, vagy legalább is arra segiteni a felvilágosodottabb keresztényeket, hogy azt jobban megértsék.

S vajjon melyik Krisztusnak ez a másik élete?

Tarzuszi Saul egy alkalommal Damaszkusz felé tartott. Ott is üldözni akarta a keresztényeket. Azonban útközben égi világosság földre teriti őt s felülről egy hang igy szól hozzá: „Én vagyok Jézus, kit te üldözesz."

Micsoda? Ki ez a Krisztus? Hiszen Saul a keresztényeket üldözi. Krisztust el nem érheti. Már több hónapja annak, hogy Krisztust keresztre feszitették, s hogy dicső feltámadása után az égbe felment.

S az a hang, amely nem csal, mégis azt mondta: „Én vagyok Jézus, kit te üldözesz."

Hát akkor egy és ugyanaz „a Krisztus" és „a keresztények"? — Igenis, egy és ugyanaz! Mert azok a keresztények, akiket Saul üldöz, bizonyos szempontból maga Jézus.

Erről a Jézusról, ki mi magunk vagyunk, erről a Jézusról akarunk szólni. Nagyon kevés ember tudja, hogy ez a Jézus is létezik.

Azt mondják: „Christianus, alter Christus, — a keresztény egy másik Krisztus." Ez nagyon is igaz állitás. Azonban vigyázzunk, hogy tévesen ne fogjuk fel az állitást. „Másik" Krisztus nem azt jelenti, hogy „különböző" Krisztus. Mert mi nem vagyunk az igaz Krisztustól különböző Krisztus. Mi rendeltetésünknél fogva Krisztus vagyunk, az a Krisztus, aki létezik, az egyedüli Krisztus. „Christus facti sumus, —

Krisztussá lettünk", mondja szent Ágoston. Nekünk ugyanis nem az a célunk, hogy mássá legyünk, mint Ő, hanem az, hogy Jézussá legyünk.

Ez a tan mindenesetre nagyon merész tan. Azonban, ami, merészség van benne, az nem tőlünk ered, hanem először is a Szentirásból, azután meg a Szentegyháztól, amely a Szentirásnak ezt a tanát vallja és magyarázza. Ered az továbbá a szent egyházatyáktól, akik ezt a tant oly gyakran értékesitették. Végeredményben a tant arra kell visszavezetni, aki ugyancsak tudhatja, hogy igaz-e az. S ez a valaki nem más, mint maga az isteni Tanitómester, az Úr Jézus Krisztus.

A szentirási szövegek nem ismeretlenek, csak nem szivjuk ki belőlük, mindennapi gyakorlati életünk számára a természetfölötti életnedvnek azt a bőségét, amely bennük van.

A keresztény egy és ugyanaz a Krisztussal. Jézus nélkülünk nem teljes Jézus. Ő nem teljes Jézus, ha mi nem vagyunk vele. Mi tagjai vagyunk s épen azért teljes személyének kiegészitő része. Ebből az igazságból közvetlenül az következik, hogy, mivel mi egy vagyunk Krisztussal, azért mi mindnyájan, mi, a Krisztussal egyesültek, egy vagyunk egymás közt is.

Éppen azért ennek a vizsgálódásnak is két részből kell állania, ha teljes akar lenni. Csakugyan, Krisztusba való bekebelezésünket két szempontból tekinthetjük. T. i. vagy abból a szempontból, hogy minden egyes keresztény milyen viszonyban áll Krisztushoz; vagy pedig abból a szempontból, hogy Krisztus összes tagjai milyen viszonyban állanak egymáshoz.

Az első esetben az egyéni keresztény élet igazi természetét boncolgatjuk. Abból a tényből ugyanis, hogy mi egy vagyunk Jézus Krisztussal, következik az, hogy mindegyikünk élete legyen maga Jézus Krisztus. Mihi vivere Christus est.

A másik esetben a Szentegyháznak, vagy mint mondani szoktuk, a szentek egyességének igazi természetéről van szó. Itt pedig az áll, hogy már azon puszta ténynél fogva, hogy mi mindnyájan Krisztussal vagyunk egyesülve, együttvéve is csak egy test, Krisztus titokzatos teste vagyunk. Unum corpus sumus in Christo: Krisztusban egy test vagyunk, a „Krisztus testvéreinkben".

●

Az „Atya házában" sok lakás van. Az egyik főerény gyanánt a szegénységet, az alázatosságot vagy a szeretetet választja, s ezekkel együtt ezernyi változatokat a lelkiélet terén. A másik ellenben egész lelkisége hajtókereke gyanánt inkább valami hitből meritett igazságot választ, pl. az Oltáriszentség dogmáját, vagy Jézus szentséges Szivét, vagy Krisztusnak vagy a Szűzanyának követését ebben vagy abban a hittitokban. Ez utóbbi előtérbe helyezi a gyakorlati szempontokat. Az előbbi ellenben inkább az elméleti megfontolásokat. Még két oly szerzetesintézményt sem találhatunk, amelyek legalább részletkérdésekben el nem térnének egymástól, amint különben nem találunk két lelket sem, aki teljesen azonos úton, teljesen azonos kegyelmi inditásokkal törekednék Istenhez.

Azonban ezek miatt a részletkérdésekben megnyilvánuló és nagyon is létező különbségek miatt, melyek tulajdonképen csak Isten Egyházának kimerithetetlen gazdagsága mellett tanuskodnak, ne felejtsük el a közös kiindulópontot, mely az egyiknél jobban szembeszökik, a másiknál ellenben kevésbbé látható, de mindenütt szükségképen megvan. Ez a közös kiindulópont pedig a dogmatikus igazságok összessége. A különböző lelkiirányok ebből erednek. Bármilyen legyen a vizrétegek tükröződése, mélysége, vagy szélessége, melyekből a lelkiélet különböző iskolái meritenek, az ősforrás, mely mindezeket a vizrétegeket táplálja, csak egyetlenegy, és pedig „az örök életre szökellő vizforrás". (Ján. 4, 14.)

Nagy szent Teréz, szent Gertrud és Alacoque szent Margit is a szamariai asszony társnői voltak. A lelkiélet összes mesterei az összes évszázadokban hűségesen jártak el ahhoz a vizforráshoz, amelyből az örök élet vize fakad.

Hiszen az egész világon csak egy Jákob-kútja létezik. És ez a Krisztus!

Szent Pál apostol a korintusiakhoz irt első levelének harmadik fejezetében (különben egészen más tárgyról szólva, mint amilyenről itt szó van) felhányja az újonnan megtérteknek, hogy egyesek Apollóhoz szitanak, mások meg Pálhoz és igy az eltérő pontokat emelik ki, ahelyett, hogy Apollón és Pálon túl meglátnák azt a személyt, aki egyedül fontos, tudniillik Jézus Krisztust.

Itt nincs helye semmiféle szemrehányásnak. Csak vessük jól emlékezetünkbe az alapvető tételt, tudniillik azt, hogy Jézus Krisztus az egyedüli alap.

Helyeseljük azokat a munkákat, melyek arra törekszenek, hogy feltüntessék azokat a jellegzetes vonásokat, amelyek minden egyes lelki irányt jellemeznek. Helyeseljük, ha megrögzitik azokat a hagyományos módszereket, amelyeket a lelkiéletnek egyes iskolái, vagy a szerzetesintézmények fogadtak el és őriztek meg kegyeletesen. Azonban, a magunk részéről csak arra akarunk emlékeztetni, hogy a többé-kevésbbé szembeszökő különbségek mellett a lelkiélet, és pedig minden lelkiélet nem más, mint tökéletesitett keresztény élet. Keresztény élet, de a szónak teljes értelmében. A lelkiélet tehát lényegében véve abban áll, hogy az ember teljes életet éljen Krisztusban, a lehető legkevesebb hűtlenséggel és azon a módon, amely kinek-kinek számára a legáldásosabbnak bizonyul.

AZ ALÁZATOSSÁG HITTANI ALAPJA.

„Aki alázatosság nélkül töreksziik erényességre, szélnek viszi a port."
(Sz. Bernát.)

Isten lényege.

Amikor a theológusok az Isten lényegét kutatják, abban találják meg, hogy az Isten *önmagától való* lény. Latinul úgy fejezik ezt ki, hogy *Deus est ens a se.* Az Isten nem önmagából lett, mert hiszen sohasem volt idő, mikor nem létezett volna. Az Istennek tökéletessége és tulajdonságai is nem jöttek időben létre, hanem önmaguktól öröktől fogva léteztek. Az Isten tehát az egyetlen lény, aki senkinek sem köszön semmit és aki öröktől fogva szükségképen létezik.

A teremtmény lényege.

Minden lény, az Istenen kívül, egészen más. Ezeknek a lényege, alapja, hogy *mástól* és pedig legvégső sorban az *Istentől* nyerték létüket, képességeiket, tulajdonságaikat. Az ő létezésük olyan, hogy akár lehetnek, akár nem, akár más alakban lehetnek, a nagy világmindenség mégis él, nélkülök is. Ezért azt mondjuk, hogy az Istenen kívül minden más lény csak *esetleges* (contingenter) létező és minden más lény mástól nyeri létét és tulajdonságait, azaz *ens ab alio.*

Az ember lényege.

Az ember is ilyen lény, mástól van és létrehozó okainak legutolsója az Isten. Megvannak a maga tulajdonságai, képességei, amelyeket elődeitől nyert, aztán erejével tökéletesített, de ezeknek is végső alapja az Isten. Az ember változik, meghal, teste felbomlik, lelke tovább él, feltámadás után pedig ismét teljes ember lesz, de más, átváltozott formában.

●

Isten önmagának elég.

Az Isten tehát *önmagában* bírja *létezésének, teljes isteni mivoltának,* azaz *természetének,* azután *működésének* is az *alapját. Az Isten soha, semmiben sem szorul másra, ő önmagától van, önmagától maradt fenn és önmagától működik.* Isten önmagában és önmagának elég, ő absolut, senkire reá nem szoruló lény.

Az embernek Istenre van szüksége.

Az ember azonban nem bírja önmagában sem lényét, sem létének, sem fennmaradásának, sem működésének teljes alapját. De bírja *részben.* Létét és képességeit, amint már említettük, legutolsó fokon az Istentől nyerte. Ámde ezeknek felhasználása, hovafordítása már az embernek a munkája. Azonban, hogy az ember ezen képességeit birtokolhassa és használhassa, ahhoz minden pillanatban az egész világot fenntartó *Istennek a közreműködésére van szüksége.* E nélkül az isteni fenntartás és közreműködés nélkül olyan lenne az ember képessége, mint egy hajszálon függő tojás. Ha az Isten fenntartó közreműködése — a hajszál — elszakad, a tojás — az ember képessége — lezuhan, összetörik és többé már nem mondható — tojásnak — emberi képességnek.

Az Istennek ezt a fenntartó támogatását a hittanban az *Istennek a természetben nyilvánuló együttműködő erejének* (concursus divinus naturalis-nak) nevezzük. Ezt fejezi ki oly jól szent Pálnak azon szava, amelyet a tudós görögök előtt alkalmazott: *„Istenben élünk, mozgunk és vagyunk."*

Az ember tehát lényegénél fogva Istentől, az ő Alkotójától függő és neki alárendelt lény, nélküle semmit sem tehet. Olyan valami az ember, mint a napsugár, amely teljesen attól függ, addig van, amíg nap van és a naptól kap mindent. Vagy mint a kép a tükörben, amely addig van, amíg belenézünk és mindene tőlünk van, akik belenézünk.

●

Hogy van a természetfölötti életben?

Az eddig elmondottak a hitéletre, a kegyelmi életre még inkább illenek.

A kegyelmi élet teljesen *természetfeletti.* Ez azt jelenti, hogy azok a lelki javak, amelyeket Isten nekünk ad a kegyelmi életben, semmiképen sem tartoznak a természet rendjéhez. A természet rendje egy lezárt rend, amely nem követelheti a természetfeletti adományokat, mert hiszen ezeknek a létezését sem sejtheti önmagától.

Ezek a természetfeletti javak teljesen *ingyen adományok.* Az embernek ezek jog szerint nem járnak ki. Az Isten külön elhatározása és akarata, hogy megadja őket, hogy az ember a kegyelem által Isten fia legyen, amit a meg-

szentelő malaszt teremt belénk. Hogy ezen istenfiúságban megmaradjon és a természetfeletti életben éljen, működjék, ehhez a kegyelem megadásán kívül az *Isten állandó segítsége,* közreműködése is szükséges. Ezt a segítséget hívjuk a hittudományban az *Isten természetfeletti együttműködésének* (concursus Dei supernaturalis).

Nem szabad szem előtt tévesztenünk azt a tényt, hogy az Isten szabad elhatározásából az emberi természetet a kegyelem által a természetfeletti rendbe emelte. Szent Péter apostol ezt úgy fejezte ki, hogy Isten az embert az isteni természetben részesítette. Ebben a természetfeletti rendben a pusztán természetes emberi cselekedet nem elegendő, ott az nem hoz érdemet. A természetfeletti örök életbe tehát az be nem juthat, aki csak természetes jóságot hoz az ítéletre. Az örök életre tehát értékül csakis azok a cselekedetek fogadtatnak el, amelyeket az ember a kegyelem állapotában végzett.

Ez a dogmatikus igazság megérteti velünk, hogy *kegyelmi szempontból az ember még inkább mástól való és mástól függő lény, mint a természetes ember.* Bár igaz, hogy itt is érvényesül a szabadakarat, de hiszen a szabadakaratot is az Istentől kapta.

Ennek alapján megérthetjük az Isten szavát: *„Nélkülem semmit sem vagytok képesek tenni“;* és megérthetjük szent Pál írását, hogy *„Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok.“*

Mi az alázatosság?

Ezek alapján most már megérthetjük, hogy mi az alázatosság? *Az alázatosság az eddig felsorolt alapvető természetes hitigazságoknak megismerése, bensőséges elismerése és azok szerint való viselkedés az élet kicsiny és nagy dolgaiban.*

Az alázatos tudatában van annak, hogy léte és összes képességei mind mástól valók, az Istentől.

Az alázatos tudatában van annak, hogy képességeinek felhasználási lehetősége szintén az Isten adománya.

Az alázatos tudatában van annak, hogy abban a pillanatban, amikor Isten visszavonja tőle fenntartó közreműködését, ő megsemmisült.

Az alázatos tudatában van annak, hogy a természetfeletti életben éppen fokozott mértékben érvényesülnek mindazok az előbb elmondottak, ott teljes mértékben Istentől nyer természetfeletti létet, működési lehetőséget.

Az alázatos tudatában van annak, hogy minden ügyében és akarásában övé csak a jóakarat, a törekvés, de még annak a lehetősége is végső fokban az Istentől származik.

AMI BAJT OKOZ A LELKIÉLETBEN.

Kettőről emlékezünk meg.

Az egyik, hogy *nehéz* valami kedves és kívánatos dologról (foglalkozás, hely, személy, üdülés) teljesen, szívből és állandóan *lemondani.*

A másik, hogy *nehéz a kereszt,* a megpróbáltatás súlya alatt úgy járni, hogy az ember el ne veszítse bizalmát, hogy az Úr Jézuson kívül senkinek ne panaszkodjon, hogy úgy tudjon élni, mintha semmi baja sem volna.

A lelkiéletben a kereszten bárminemű kellemetlenséget értünk, származzék az az emberektől, vagy bármitől. A legsúlyosabb keresztek egyike az, amelyet szeretteink, vagy ép az Úr Jézus akarata rak vállainkra. Ezt a keresztet szeretni és tőle szabadulni nem akarni, bizony nehéz dolog.

Ha a lelkiélet komoly törtetőinek útját megfigyeljük, *soknál visszaesést,* elmaradást *tapasztalhatunk.* Nemcsak, hogy nem haladnak előre, hanem visszazuhannak kisebb-nagyobb bűneikbe.

Ha ennek az elmaradásnak, sőt visszaesésnek az okait kutatjuk, a legtöbbször a fent említett két nehézséggel való megküzdeni-nemtudást találjuk. Az ilyen lelkek sok dologban nagy önmegtagadásokat gyakorolnak, számtalan téren szinte hősiesen buzgólkodnak, de sok jócselekedetük mellett épp ezt a két dolgot nem valósítják meg a kellő komolysággal.

Sőt, ha jobban megvizsgáljuk e lelkeknek bensőségét és elhatározásait, úgy találjuk, hogy nem egyszer valóságos fondorlattal *keresik* az okokat, vagy *jogcímeket, hogy* erről, vagy arról az ismeretségről, üdülésről stb. dologról *ne kelljen lemondani.* Azután meg, ha valami nehéz, kellemetlen dolgot kellene lelki elömenetelük érdekében magukra vállalni, ugyancsak nagy törtető buzgósággal *keresik az akadályokat,* amelyek miatt e szenvedést szinte törvényes címen elkerülhetik és így ne kelljen magukat megtagadni.

Amikor pedig lelkiismeretvizsgálatot tartanak, tudatuk előtt megjelenik eljárásuknak az emléke és akkor következik önmaguk

igazolgatása. Felvonultatják az okokat, amelyek miatt az önmegtagadást nem vállalták, a rájuk váró keresztet már előre lerázták és meg vannak győződve, hogy helyesen tettek, sőt, így kellett cselekedniök. Az meglehet, hogy tettükkel bűnt nem követtek el, de hogy a lelkiéletben a haladásnak, a nívón megmaradásnak az eszközét eldobták maguktól, az tagadhatatlan.

●

Ezeknek megszívlelése és e szempontból lelkiéletünk megvizsgálása megmondja nekünk, hogy igazi, őszinte, törekvő-e a mi lelkiségünk.

A lelkiélet *alaptörvényét* megadta az Úr Jézus akkor, amikor kimondotta, hogy aki Ő utána akar járni, az *tagadja meg magát, vegye fel* mindennap *keresztjét* és *kövesse Őt.*

Bizony sokaknál megtörténik, hogy elmélkednek az Úr Jézus élete felett, jófeltételeket tesznek azok alapján, imádkoznak, sőt hő vágyakodással epekednek, hogy Őt kövessék és hozzá hasonlóvá váljanak, mégis a gyakorlati életben messze maradnak tőle. A legfelületesebb vizsgálat is azt mondja, hogy csak egyes dolgokban követik az Üdvözítőt, másokban pedig messze elkerülik az általa ajánlott utat. A gyakorlati életben, a kissé nehezebb körülményekben hamar rájönnek, hogy nincs erejük, nincs elég erényük az Úr példája szerint cselekedni. Ezt nemcsak maguk veszik észre önmagukon, hanem mások is, hogy a külső látszat szerint oly szoros összeköttetésben állva az Úr Jézussal, tetteik és életük nem egy esetben éppen az ellenkezőt mutatják.

Sőt beállhat lelkiéletükben egy *veszedelmes önámitási folyamat is, egy szerencsétlen egyoldalúság,* hogy az Úr Jézus életét csak arról az egy oldalról nézik és látják és csak olyanokban szeretik, *amely oldal nekik tetszik,* amely oldalról az Úr Jézus nem von felelősségre és nem követeli tőlük a lemondást és keresztviselést. Az Úr Jézusnak azokat a szavait és azokat a példatetteit, amelyek lemondásra, életük megváltoztatására, ismeretségük feladására szólítaná fel őket, nem veszik figyelembe, mintha az Úr Jézus azokat nem is mondta volna, életének azon eseményei meg sem történtek volna. Így azután az ő mesterük nem az egész Úr Jézus, hanem annak csak egy része, az, amelyik nekik tetszik.

Imádkoznak hozzá, hogy óhajaikat teljesítse, szeretik, mert jó, irgalmas, kegyes, — de, hogy kérdőre is von, követel, ítél, el is kárhoztat, hogy szenvedéssel megpróbál, áldozatot követel, — azt nem akarják meglátni Jézusban. Sőt, ha valaki ilyennek mutatja be, megbotránkoznak benne.

Ha az igazi és teljes Úr Jézust akarnák életük példájául és cselekedeteik eligazítójául választani, akkor épp ellenkezőleg, ki kellene keresniök életéből azokat a példákat, eligazításokat, amelyek pont az ő életükre, hibáikra, élvezeteikre, ismeretségeikre vonatkoznak és halálos komolysággal meg kellene valósítaniok mindazt, amit tőlük követel. Ha az Ő útján akarnak járni, akkor készen kell lenni a lemondásra, a kényelemről, az ártatlan mulatozásokról és szórakozásról, szeretteinkről is, — ha Ő úgy kívánja. El kell vállalni a kényelmetlenséget, a megaláztatást, szelídséggel kell bánni olyan embertársaikkal, akiket nem kedvelnek, sőt ezeket különös módon tettekben is szeretniök kell.

Röviden, a lelkiéletbe egészséges és komoly előhaladást csak úgy tehetünk, ha Jézus követése nem részleges, hanem teljes és nemcsak a nekünk tetsző szavait halljuk meg és példáit látjuk meg, hanem azokat, amelyek meghallgatása és meglátása életünkben változtatást követel és pedig olyan változtatást, amelyik nem kellemes. Aki teljes lemondásban, teljes kereszthordozásban követi az egész Úr Jézust, az mély lelkiéletre tesz szert, az szent lesz.

A mi *vezérünk* ugyanis csak a *teljes, igazi, a reális Jézus* lehet, nem pedig az, akit önszeretetünktől indíttatva magunk festünk magunknak.

SZALÉZI SZENT FERENC AZ ALÁZATOSSÁGRÓL.

„Alázatosság alatt nem a szavak, padlócsókolások, meghajlások és fejhajtásokat értem, amelyek gyakran a saját jelentéktelenségünk és embertársaink igaz megbecsülésének híjával vannak — s alapjában véve gyenge lelkek hiú tedd ide-tedd oda tevése az, amely inkább az alázatosság színével bír, mint a tulajdonképeni alázatossággal.

Nem különös nagy dolog, ha akaratunkból Isten előtt kivetkőzünk, főleg, ha ez csak szavakban és képzeletben történik. — De mikor komollyá válik a helyzet és önakaratodat valóban meg kell tagadnod, akkor legyen helyén a szíved, akkor mutasd meg bátorságodat. Az embertársaink iránti szelídség, engedékenység valami nagyértékű dolog, a szeretet és tökéletesség köteléke az. Ezzel a szívbeli alázatossággal mindenkinek mindenévé leszel. Ez elegendő mindenhez és enélkül semmi sem elegendő.“

MÜLLER LAJOS S. J.:
A KIS TITOK
az életszentség egyszerű és mindenki által követhető módjára tanít.
Ára **56 fillér.**

MI A „LITURGIA"? ÉS MI „NEM LITURGIA"?

Irta: Dr. CZAPIK GYULA.

1925-ben egy könyv jelent meg Berlinben, amelynek *„Klare Begriffe"* (Világos fogalmak) volt a címe. Ebben a 170 oldalas kis lexikonban a mai filozófiai és szellemi élet fogalmainak rövid — 2—3 soros — kitünő meghatározásait gyüjtötték össze. A könyv kiadói azt gondolták, hogy kapós lesz és többezer példányban nyomatták ki, reklámozására is sokat költöttek. Csalódtak. A „világos fogalmak" után meglepő kevesen érdeklődtek és a különben jeles munka a nyakukon maradt.

Szembeötlő jelenség, hogy az emberek manapság nem igen törekszenek a *„világos fogalmak"* után. A *„fogalmakkal"* azonban szeretnek dobálódzni, sőt annál jobban szeretnek, minél cifrább azok neve és minél burkoltabb, elmosódottabb a jelentőségük. Beszédeikben csak úgy hemzsegnek az idegen és nem idegen kifejezések, — a miszticizmus, freudizmus, eugenia, hygene, nacionalizmus, rendiség, zsok, gátlás, fascizmus, stb. — de, ha megkérdezik tőlük, hogy mit értenek alattuk, nagyon laikus válaszokat adnak.

A vallási élet fogalmaival is hasonlókép állunk. Sok intelligens világi van, aki dícséretes ismereteket sajátított el az egyes vallási tudományágakból, de ha valamelyik *alapfogalmat* kellene meghatároznia, aligha adna kielégítő feleletet. Úgy járna, mint minap az egyik egyetemi civil szigorló, aki az egyházjog aprólékos kérdéseiből kitünően rigorozált, de az utolsó kérdésbe: *hogy mi is az egyházjog?*, belegabalyodott.

Ha a *liturgia* fogalmával tennénk ugyanilyen próbát, valószínü, hogy az esetek jelentékeny részénél hasonlókép járnánk. Úgy véljük hát, hogy olvasóink szívesen veszik, ha a *liturgia* fogalmát az alábbiakban megvilágítjuk.

●

A „liturgia" szó jelentése. Legelőször, ne a *„liturgia"* fogalmát nézzük, hanem azt, hogy mit jelent maga a szó: „liturgia"?

1. Elferdített görög kifejezés ez. Az eredeti alakja *leiton ergon* volt és szószerint *nyilvános munká*-t, *köz-munká*-t jelentett hazájában. A régi pogány Görögország államaiban bizonyos csoportoknak az állam számára meghatározott szolgáltatásokat — adókat — kellett teljesíteniök. Így egyik helyt a gazdagabbaknak meghatározott számú hadikocsit kellett az államnak rendelkezésére állítaniok; Athénben pl. a gazdagabb polgároknak egy hajót kellett az állam számára fölszerelniök és üzemképes állapotban tartaniok. A polgárok ezen *köz számára való szolgálmányát* nevezték *leiton ergon*-nak. Ennél tehát három dolog szerepelt. Az egyik a *polgárok közössége* volt, amelyik valamit szolgáltatott; a második a *felsőbbség* volt, amelynek szolgáltatták, a harmadik pedig a *szolgálmány* volt, amit szolgáltattak.

2. A kereszténység első századaiban a görög nyelvet használó Keleten vették be a vallásos terminológiába a *leiton ergon* kifejezést és *liturgiává* alakították át. Egyedül a *szentmise* jelölésére használták. Ebben benne volt az a három tényező, amely a leiton ergon régi, klasszikus jelentésében szerepelt. A szentmisét ugyanis az Egyház, tehát egy közösség mutatta be; a *felsőbbségnek*, Istennek szolgáltatták; végül megvolt a harmadik tényező: a szolgálmány is: az *áldozat*. Keleten a mai napig megmaradt ez a jelentés és ott *liturgia* alatt most is a szentmisét értik.

3. Nyugaton a *liturgia* szó jelentését kibővítették. Itt nem egyedül a szentmisét jelölték vele, hanem minden olyan *szent ténykedést*, amit az Egyház nevében végeztek. Ennek is három összetevője volt. Az első az *Egyház közössége*, melynek nevében a szent ténykedést végezték; a második a *felsőbbség: az Isten*, akinek tiszteletére végezték; a harmadik a szent cselekmény, amit végeztek.

A magyar nyelvben a *liturgiát* a *„nyilvános istentisztelet"* kifejezéssel fordították le. Szószerint helyes fordítás lenne ez, azonban a közönség magából e kifejezésből nem értheti meg a fogalmat. Hogy miért nem érti meg, azt az alábbiakból láthatjuk.

●

Mi nem „liturgia"? 1. Ha valaki bezárkózik a szobájába, imádkozik, elmélkedik, cselekedete nem liturgikus cselekedet, hanem *magánájtatosság*. Ha valaki elmegy a templomba, leborul a tabernakulumban rejtőző Oltáriszentség előtt, értékes az istentisztelete. Ezt az istentiszteleti cselekedetet *magánájtatosságnak* nevezzük és ez *nem* liturgikus istentisztelet. Ennek bemutatója az *egyén*.

2. Szilveszter estéjén zsúfolásig megtelik a templom. A pap hálatelt szívvel intonálja a „Te Deum"-ot és a hívek százainak szívéből száll ég felé az imádás. Gyönyörű ájtatosság ez és Istennek kedve telik benne, hiszen Jézus maga mondotta: „Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok közöttük". (Máté 18, 20.) Ez és az ehhez hasonló istentiszteletek *népájtatosságok*, de *nem* liturgia. Ennek bemutatója a sokaság, a *nép*, élén a pappal.

Mi a „liturgia"? 3. Egy hétköznapon, valami elhagyatott kis kápolnában misézik a pap. Két öreg nénike van csak jelen a minisztránson kívül, akik szent áhítattal kísérik figyelemmel az áldozatot. Ezt a szentmisét — és minden szentmisét — az *Egyház*, azaz Isten országának földi közülete mutatja be. A felsőbbségnek mutatja be. Mint áldozatot mutatja be. Az a pap, mint az Egyház hivatalos szolgája végzi a szentmisét, a hívek pedig mint az egyház közösségének tagjai vannak ott jelen. *Ez az istentisztelet már liturgia.* Liturgia azért, mert a) szent cselekmény (szolgálmány); b) mert a felsőbbségnek (Istennek) tiszteletére van; c) mert az Egyház közössége (nyilvánossága) nevében cselekszi a pap.

Egy másik példa: Keresztelnek. Csak a pap, sekrestyés, keresztelendő és keresztszülők vannak a templomban. A pap az Egyház nevében szolgáltatja ki a szentséget és nem a saját nevében. Ez a szent cselekmény *liturgia.* Utána elmegy az összes jelenlévőkkel együtt a Jézus Szíve oltár elé és ott fölajánlják az újszülöttet a Szent Szívnek. Ezt az utóbbi ájtatosságot már nem az Egyház nevében, hanem csak a jelenlévők nevében végzik. Ez már nem liturgia, hanem magánájtatosság.

Harmadik példa: A pap otthonában elővesszi breviáriumát (zsolozsmás könyvét) és elmondja az arra a napra rendelt imákat. Utána elimádkozza a rózsafűzért is. A zsolozsmáját az Egyház nevében, mint annak hivatalos szolgája végzi. Ez az Egyház imaáldozata. A papnak ez a breviáriumozása *liturgia,* mert istentisztelet, a felsőbbségnek (Istennek) szól és az Egyház közössége nevében történik. A hozzáfűzött rózsafűzért már nem az Egyház végezteti, hanem a pap a maga buzgóságából, a maga privát nevében mondja el. Ez az imája már magánájtatosság és *nem* liturgia.

●

Az előadottakból láthatjuk tehát, hogy a liturgiának három összetevője van. Az *első:* az Egyház legyen a szolgáltatója; a *második:* szent cselekmény legyen; a *harmadik:* Isten dicsőségét célozza.

Mi az Egyház? A liturgia fogalmát azért fogják föl sokan helytelenül, mert hibás fogalmuk van az Egyházról. Félrevezeti őket az Egyház protestáns fogalma és alatta valami nagy egyesületfélét értenek. Az Egyház pedig más; nem *csak* egyesület!

Az Egyház helyes fogalmát jól megérthetjük szent Pál apostolnak egyik hasonlata segítségével. Az apostol leveleiben többször ír a kereszténységről és *egy testhez* hasonlítja. Ennek a testnek feje Krisztus, tagjai pedig a hívek.

Az Egyház tehát egy élő szervezet, organizmus. Központja és éltetője: Krisztus. Amint a test nem élhet a fej nélkül és legfontosabb életjelenségeinek mozgatója a fejben van, úgy az Egyháznak is központja és éltetője az Úr Krisztus. A testnek részei és tagjai: a hívek. Éspedig valamennyi hívő lélek: azok is, akik már eljutottak az Égbe; azok is, akik tisztítóhelyen szenvednek; azok is, akik e földön küzködnek.

Az Egyház tehát nem csupán a földön élő hívek egyesülete és összessége. Tagjai az üdvözültek, a tisztuló lelkek és az élő hívek. Krisztus pedig nem elnöke ennek az egyesületnek, hanem a szó fiziológiai hasonlatával értett feje, aki él az Egyház organizmusában, élteti azt és szent kegyelmét közvetíti az Egyház minden tagjával, amiként a szív az éltető vért az emberi szervezettel.

Krisztus azonban nem a látható alakjában kormányozza az Egyházat, hanem erre rendelte helyettesét a *pápát.* Az Egyház organizmusának kiépítését is elvégezte, amikor a kegyelem közvetítőiül és a fegyelem összetartóinak a *papságot* tette meg. Olyanok ezek, mint a vérerek és idegek a testben: ezek közvetítik a tagokkal az élet szükségleteit. Ép így az *egyházirend* a Krisztustól választott közvetítője a kegyelemnek, az igaz tannak és az összetartó fegyelemnek.

Abból, hogy a liturgikus cselekmény alanya az Egyház, az is következik, hogy annak *nem c pap az egyedüli végzője.* Ő, mint az Egyház láthatatlan Feje által kiválasztott, fölszentelt, meghatalmazott szolga jár el, de nem a maga nevében. Ez pedig azt jelenti, hogy a liturgia nem a papok dolga csak, hanem Krisztusé is és a híveké is.

Mi a szent „cselekmény"? A liturgia második alkotórésze az a *szent cselekmény,* amelyet az Egyház véghezvisz Isten dicsőítésére.

A „szent cselekmény" kifejezés alatt azonban nem csak imaszöveget és szertartást kell érteni. Ennek fogalma alá tartozik minden, ami Istennek bemutatott hódolatunkat tolmácsolja, kifejezi. A szövegen és szertartásos cselekedeten kívül az idő (egyházi év), a ruhák, ezek szimbólikus színei, a helyek (templom, temető), a használt fölszerelési tárgyak (gyertya, olaj, tömjén, oltár stb.), stb.

Amikor tehát az Egyház liturgiájával Istennek hódol, hódolatának kifejezőjéül minden alkalmas és kifejező eszközt fölhasznál: az emberi szót, az éneket, a cselekedetet, de az időt, a tárgyakat és ezek tulajdonságait is. A liturgiában az Isten által teremtett és az ember által földolgozott világ jut szerephez.

Ki számára történik a „liturgia"? Az Egyházon és szent cselekményeken kívül a liturgia harmadik alkotórésze: *az Isten.* Néki hódol és az Ő dicsőségét hirdeti a liturgikus cselekmény.

Ugyanekkor azonban Isten is mintegy viszonozza, visszafizeti ezt a hódolatot. A liturgikus cselekményben egyúttal kegyelmeit is árasztja ki az Egyházra, híveire, különöskép a liturgikus cselekményben résztvevőkre.

A fogalom helyes átértése után egész másképp kell értékelnünk a liturgiát.

Szép dolog, ha önmagunk egyénisége nevében hódolunk valakinek. Ilyen szép dolog a *magánájtatosság.*

Ennél szebb és nagyobb tiszteletet jelent, ha százan és százan egyesülünk egy sokadalomba és így fejezzük ki tiszteletünket. Ilyen a tömeges *népájtatosság.*

De még ennél is szebb és többet jelent, ha egy organizmus, — amelyik magábanfoglalja Krisztust, a diadalmas, a tisztuló és küzdő híveket — az Egyház hivatalosan nyilvánítja tiszteletét. *És ez a liturgia.*

Anyánk.

Egy művelt konvertita férfi ezzel okolta meg a katolikus vallásba való visszatérését:

„Anyára volt szüksége a lelkemnek s azt a katolikus vallás adta meg."

●

Sok konvertitát húzott vissza az Egyházba a boldogságos Szűz tisztelete.

Az emberi természet mély lélektani oka hozza magával, hogy minden ember anyás, s az anya van rá a legnagyobb hatással. Az édesanya emléke elbűvölő édes varázsával a sirig kiséri a férfit is és befolyást gyakorol sorsdöntő lépéseinél. Amint senki nem tagadhatja meg vérbeli egységét anyjával, úgy a szellemi, lelki behatás és nevelés is kitörölhetetlen, amit az anya nyujt.

A történelem tanúsága szerint nem annyira a nő, mint inkább az anyaság kultusza a sorsdöntő az emberiség korszakainak kialakulásában. Az egyes koroknak az anyaságról alkotott fogalma és gyakorlata rányomta a maga bélyegét az egyes korok vallás-erkölcsi, nemzeti, kulturális, sőt anyagi irányára is. Még magának a nőnek a helyzetét is az anyaság kultuszának mikéntje határozza meg az egyes korokban. Ez az igazság érvényesül úgy a pogány, mint a keresztény népek történelmében. Sőt még a keresztény vallás gyakorlati érvényesülése is az anyaság kultuszától függ.

S mindez az adott emberi természetnél fogva nem is lehet másként. Örök igazságot hirdetett az, Aki maga az Örök Igazság, hogy: A jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt.

Az emberiség fája a család. Ha a család jó, gyümölcse: a gyermek is jó; — ha pedig a család rossz, gyümölcse: a gyermek is rossz, rendszerint. A család milyenségét mindig az anya határozza meg. A gyermek fogantatása pillanatától úgy testi, mint lelki kifejlődésében az anya hatása alatt áll. Nemcsak dajkálója, hanem nevelője, oktatója, még papja is. Meglátszik az a gyermeken, ha nem nevelte anya, vagy, ha nem nevelte jó anya Az anya nevelő hatását nem pótolhatja a legkiválóbb nevelés sem. S a legönzetlenebb, legáldozatosabb nevelő is csak foltozó munkát folytat, ha a gyermeknek nincs jó édesanyja.

A természet rendje szerint tehát úgy a férfi, mint a nő hivatott nevelője az egész vonalon, fel a pápáig és a szentek dicső udvaráig, a jó anya. Ha ez hivatása magaslatán áll és nevel, gyermeke, még ha elbukik is az élet piszkos forgatagában, végleg el nem veszik.

A jelen kor romlásának főoka is abban van, hogy az anyaság méltósága elveszett. Már nem kultusz tárgya, hanem az ösztönösség prédája. A nő csak nő, s így benne elbukik a férfi és a nő maga is.

Az emberi természet adottsága miatt a bölcs Alkotónak az igazi vallás rendszerében kellett a dicső és boldogitó anyaság kultuszáról gondoskodnia. Az Örök Bölcseség tehát beállitotta az Isten Anyjának bájos és erőteljes kultuszát. Oda kellett forrasztania az anyák szivét a fenséges ideál, az Istenanya személyéhez, s az ő bájos, elbűvölő körébe kellett vonni az anyás emberi természetet. Isten az Ő nagy családját rábízta a legédesebb, legjobb anyára, a szép szeretet Anyjára, a boldogságos szűz Máriára. Így ad Krisztus vallása még a legelhagyatottabb árva számára is szerető jó édesanyát.

Isten végtelen jósága megkönnyiti számunkra a közeledést a boldogságos Szűzhöz, mert istenanyai fönségét mintegy elrejti, beburkolja abba az édesanyai viszonyba, melybe bennünket a b. Szűzzel a keresztfa tövében összekapcsolt. Ez bátorságot nyujt, közvetlen közeledést enged az Isten ragyogásában álló szent Szűzhöz. Fenséges?, Hatalmas?, — Mi csak azt látjuk, hogy anyánk. Mint aki zord, idegen tájról otthonába lép: megszűnik a kétség, csitul a fájdalom, könnyű lesz a teher, szent az öröm, ha lelkünk mélyén gyermekszivvel kimondjuk: Szűz Anyám. Honnét a békés, édes, biztos boldogság? Ezt az a természetfelettin természetes viszony adja meg, mely a Szűz Anya és a hittel élő lélek között Isten ajándékából létesült . . . Anyánk s mi gyermekei. Ha volt jó anyánk, s voltunk jó gyermekek, megértjük, mit jelent. Ez a tudat adja meg sok léleknek azt az ösztönösen helyes irányt, hogy ha az élet mocsarában Istentől elfordultan önnyomorúságára ébred s az igazságos Istentől retteg, a Szűz Anyához mindig mer közelíteni. Mert anya.

A mai züllött, szétdúlt családi élet tele van elárvult, anyátlan lelkekkel. Világot reformáló, a szörnyű bajokat gyökerében gyógyító, lelket mentő a Szűz Anya kultuszának erősitése, mélyitése. A b. Szűzet, mint édesanyánkat állitsuk a modern kor elárvult, boldogtalan gyermeke elé, hogy anyához simulva, megbékélten rátaláljon nemesebb önmagára, visszatérjen arra az ösvényre, melyen igaz céljához, Istenhez juthat el.

„Nyugtalan a mi szivünk, míg benned meg nem nyugszik Istenünk" — igy kiált fel Istennek nagy tékozló gyermeke: szent Ágoston, akit egy édesanya esdő könyörgése hozott vissza az igaz útra. Örök emberi vágy csendül meg a nagy szent felkiáltásában, s példája adja az örök emberi, legtermészetesebb megoldást: az anya karján térni vissza és simulni Atyánkhoz, Istenhez. A Szűz Anyának Istentől kijelölt hivatása, hogy anyánk legyen. Szive, karja felénk tárva, — az eredményhez csak egy kell, hogy: legyünk gyermekei.

Boldog, aki megérti, hogy ő a mi Anyánk!

BEPILLANTÁS EGY HŐSI LÉLEKBE . . .

„Des Menschens Hőchstes ist die Persöhnlichkeit" kiált föl *Goethe.* Talán elkeseredésében a tömegek szellemi és erkölcsi individualitást nélkülöző törpesége fölött. A tömeg képezi a szürke hátteret, melyből kiemelkednek az egyéniségek, az individualitások, *„die Persönlichkeiten"*, amit *Goethe* az ember legnagyobbjának tart és legértékesebbjének. Az egyéniség, a jellem, a hős, a szent! Contarro Ferrini, Prohászka, Seipel, Sonnenschein, Don Bosco, lisieuxi Teréz. Csupa modern krisztusi egyéniség, jellem, hős, szent. Mindegyik más. Mindegyik egyéniség. Magán viseli individualitásának egészen speciális jellegét.

Napjaink egy ily érdekes, megkapó egyénisége *P. Doyle Vilmos S. J.* Magán hordja az ír nép jellegzetes humorát, mely bearanyozza egész külső megjelenését: a legkedvesebb társalgóvá, a legvidámabb pajtásává teszi az angol ifjúságnak a clongoves jezsuita kollégiumban. Ő tudja legjobban organizálni a játékokat, a legélvezetesebb kirándulásokat. Minden sportban vezet. Senki sem tud oly fényes színdarabokat rendezni, mint ő. Ez a külső humor ragyogó színekben festett függönye egy hatalmas belső drámának, melynek hőse verejtékezik, vérzik a folytonos önmegtagadás közelharcában.

Nyissuk fel találomra naplóját.

„Miután végignéztem „Quo Vadis" mozielőadását, nem tudtam szabadulni az Úr szavaitól, át- és átjárták lelkemet: „Rómába megyek, hogy megfeszíttessem magamat érted." Nagy kegyelmet kellett hogy adjon nekem az Üdvözítő, mert amint kábultan hazamentem, folyton fülemben csengett: „megfeszítve érted". Ó Jézus, Jézusom, miért nem feszítethetem meg magamat érted? Egész szivemből vágyódom utána s mégis gyáva maradok. Hálát adok neked értékes ihletedért, mellyel megismerteted velem az életet, melyet tőlem kívánsz, hogy lemondjak minden kényelemről és minden érzéki örömről és szeretetből minden fájdalmat és szenvedést magamra vegyek." (1913. dec. 21-én.)

Ily következtetéseket vont le egy-egy mozielőadásból! Életszentség utáni vágyát visszatükrözik feljegyzései, melyek 1909-ből maradtak ránk, azokból a lelkigyakorlatokból, melyekkel utolsó fogadalomtételére készült:

„Folytonos vágyat érzek magamban az életszentség után, éhezem, vágyódom az imádság és az önmegtagadásra. Ha végigmegyek az utcán, még akkor is érzem, hogyan kopog az Isten szivem ajtaján és édesen, szeretetteljesen indít arra, hogy magamat egészen neki és szolgálatának szenteljem. Viszont én is folyton megismétlem: „igen, igen, Uram, akarok szent lenni, mert Te kivánod." És még sincs haladás, nincs valóságos megerőltetés. Meg kell hogy valljam: félek az áldozattól, félek attól, megtenni azt, amit Isten kiván. Mindamellett hitegetem magamat, hogy Isten akaratát teljesítem, míg valójában csak üres ígéretekkel akarom kielégíteni. Mily visszaélés az isteni kegyelemmel! Ezt nem szabad így folytatnom. Belátom, hogy ezekben a lelkigyakorlatokban kell, hogy megváltozzam és hogy visszavonhatatlan odaadással tegyem mindazt, amit Isten óhajt."

Különösen valahányszor lelkigyakorlatokat végzett, tisztán és nyomatékosan hallotta Isten hangját lelkében. 1914-ben következőket írja:

„Vágyódom azon idő után egész éven keresztül s ha eljött, félek tőle. Félek Jézustól! Félelmetes nyolc napot vele egyedül tölteni, hangját hallgatni, szeretetét élvezni — azzal a gondolattal, hogy talán mégsem teszem azt, amit tőlem kíván."

Ezen lelkigyakorlatok után írta valakinek, kivel bizalmasan levelezett:

„Lelkigyakorlataim nagyon boldogítók voltak. Vándoréletemben ez az egyetlen oázis, mikor Jézussal egyedül lehetek. Ezen lelkigyakorlatok feltűnő jellege volt azon érzés, hogy nagyobb erőt adott, több bátorságot és bizalmat művének véghezviteléhez. Az előző lelkigyakorlatokban különös félelem fogott el, féltem szeretett Uramtól, féltem, hogy félreismerhetetlenül tudtomra adja, mit kíván tőlem; gyávaságomban féltem ettől. De ezen lelkigyakorlatokban ez a félelem nagyjában elmaradt. Az a gondolat, hogy minden az Ő műve, nem az enyém, nagy vigaszomra volt."

P. Doyle mosolygós mártíromságának nyitja volt Jézus bensőséges szeretete. A lelkiélet neki belső élmény volt. Misztikusan társalog isteni Mesterével. 24. születésnapján ezeket írja a tabernákulum előtt:

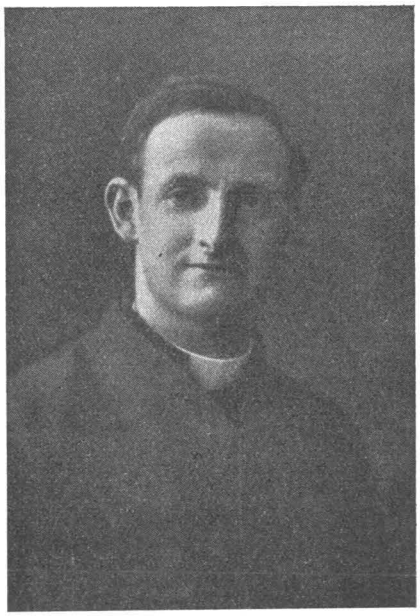

P. Doyle Vilmos S. J.

„Jézus azt mondja: — Azt akarom, hogy jobban bizzál bennem; még igen félted egészségedet, ha azt kívánom tőled, hogy éjjel fölkelj és a puszta padlón aludjál, vagy hogy ne egyél vajat, stb. Nem sürgetném úgy

ezeket a dolgokat, ha nem volnának neked oly szükségesek. Légy bizalomteljesebb irántam, gyermekem. Nem segitettem-e neked már soknak a véghezvitelében, amit te lehetetlennek véltél s ártott neked?

Azt is kivánom tőled, hogy „szenvedő szeretetem" légy, csak akkor boldog, ha áldozatot hozhatsz. Még nem adtál nekem mindent, bár tudod, hogy ezt megkivánom tőled s amig ezt meg nem teszed, nem adhatom neked a csodálatos kegyelmeket, melyeket készenlétben tartok lelked számára. Légy bátor, légy nagylelkű és ne habozzál. A keresztrefeszitettségben öröm rejlik.

Azt akarom, hogy ez az év számodra a mély összeszedettség és velem való bensőséges egyesülés ideje legyen. Megigértem, hogy egyik szentáldozástól a másikig oly valóságosan fogok benned élni, mint az oltárszekrényben, ha megteszed, amit tőled kivánok, — őrizd szemeidet, nyelveddel elkövetett hibáidat a mai naptól kezdve szüntesd meg, nagy kárt okoznak lelkednek. Dolgozzál értem mindig növekvő buzgalommal, különösen ima és fohászok által. Buzditsd nagy bátorsággal a lelkeket hősies szentségre, és ne törődjél azzal, mit szólnak az emberek. Egyik hibád az emberfélelem, „respect humain".

Mint Loyolai szent Ignác hű fia, vágyódott nemcsak akármilyen, hanem hősies életszentségre.

Mint novicius a legvidámabb leveleket írja szeretteinek és ugyanakkor írásban kéri a Szűzanyát, eszközölje ki számára a vértanuság koronáját. Hálából komoly munka és állandó önmegtagadás közt mártíréletet akar élni. Saját vérével írja:

„Véremmel igérem neked, hogy igéretemet meg is akarom tartani. Segits jó Anyám és eszközöld ki nekem ezt az egy kegyelmet, melyre vágyom, mely után epedek: Jézus Társaságában, mint vértanu akarok meghalni! Teljesedjék Isten akarata s nem az enyém. Amen." 1893. május 1.

A Szűzanya meghallgatta kérését. A világháborúban *P. Doyle S. J.* tábori lelkésznek jelentkezett. Húsz hónapig mentette a lelkeket a csatatéren, saját életét folyton a legnagyobb veszélynek kitéve.

„Ha meghalok, a felebaráti szeretet vértanujaként halok meg s epedő szivem kielégül."

Ezt találjuk utolsó feljegyzései közt, míg 1917. júl. 25-én ezeket írja:

„Rettenetes harcot várnak a közel jövőben. Mégis csöppet sem félek. Ellenkezőleg, nagyon örülök, hogy most már valóban áldozatul ajánlhatom föl életemet Istennek . . .

Sejtelme teljesült. Július 31-én kezdődött az első Yperni csata, aug. 16-ig tartott a legádázabb harc. Aug. 16-án estefelé gránát érte P. Doylét.

KISÉRTÉSEK.

IRTA: VITAL LEHODEY S. O. CIST.

„Az Istent szerető lélek számára nincs nagyobb szenvedés, mint a kísértések, — mondja Liguori szent Alfonz. — Minden egyéb baj, — a léleknek Istennel való szorosabb egyesülését szolgálja, — ha azt megnyugvással fogadja — míg a kísértés kiteszi az embert a veszélynek, hogy elszakadjon Jézus Krisztustól. Ezért keservesebb az minden egyéb kínnál."

Számolnunk kell vele.

Bármennyire virraszt, rimánkodik és küzd is az ember, el nem kerülheti, hogy kísértések ne zaklassák. Ez Isten tetszése. *„Akarom, hogy tudjátok, — mondja szent Bernát, — hogy nem élhet ember kísértés nélkül.* Ha az egyik eltávozik, biztosra veheted, hogy jön a másik. Kérjed, hogy Isten szabadítson meg a kísértéstől, de a halál e testében ne ígérj magadnak teljes nyugalmat, tökéletes szabadságot. Ámde fontoljátok meg, hogy Isten mily jósággal bánik velünk. Bajlódni enged bennünket bizonyos kísértésekkel, hogy megmeneküljünk a veszélyesebbektől. Készségesen felment némely kísértéstől, hogy a ránk nézve hasznosabbakban gyakoroljon bennünket." Bármi legyen is a kísértés oka, Istenbe kell vetnünk teljes bizalmunkat. Isten az, ki megengedi azt a mi javunkra. S nem kell-e mindenben imádnunk az Ő szent megengedését, a bűnt kivéve, melyet Ő is útál, s amelyet nekünk is vele együtt útálnunk kell.

Alázatosságra segít.

Mennyire megtanít bennünket a kísértés az alázatosságra! „Mikor a lelket az Isten benső vigasztalással melengeti, — mondja Liguori szent Alfonz — akkor a lélek hamar azt hiszi, hogy könnyen legyőzheti az ellenség minden támadását s minden Isten dicsőségéért végzett vállalkozását siker koronázza. Ámde csak támadjon rá a hatalmas kísértés s érezze magát az örvény szélén, mily nyomorultnak érzi magát s belátja az isteni segélynek feltétlen szükségességét!" Ragyogó eszmék, az alázatosságra vonatkozó felvilágosítások még öntetszelgő gondolatokba ejthetnek, de a kísértés az elevenbe vág s igazában megmutatja nagy nyomorúságunkat. Erre szükségünk van, hogy igazán alázatosak legyünk. Könnyen megrészegíthetnék, elbódíthatnák az embert a mennyei kegyajándékok, de a kísértés megakadályozza, hogy felfuvalkodjék, sőt semmiségének mélységes tudatába süllyeszti alá az embert. Még a szenteket is tönkretette volna a kevélység. A Gondviselés a kísértésben ellenmérget nyujtott nekik és elmeritette őket a megaláztatás mélységébe, hogy utána a tökéletesség magasába emelje fel őket.

Így a Nagy Apostol, aki megjárta a harmadik eget, kénytelen volt testi kísértésekben elviselni a sátán ostorcsapásait. Sziénai szent Katalin a mi Urunkkal való legbensőbb közlekedés után volt kénytelen megtapasztalni a test éles fullánkját. Liguori szent Alfonz,

a nagy egyháztudós többet szenvedett aggályoktól, mint legutolsó tanítványa.

„Szükséges, hogy kísértés jőjjön ránk, — mondja szent Bernát, — mert az ember nem koronázható meg, ha előbb nem harcolt, hogy pedig harcolhasson, szükség van az ellenségre. *Amennyi ellenállás, annyi korona.*"

Nagy haszna.

Az ember különben elaludnék a nagy békességben, már pedig itt a földön csatatéren vagyunk, ahol az elv: vagy győzni, vagy meghalni! Hogy pedig meg ne haljunk, el ne vesszünk, kell, hogy éberek legyünk, imádkozzunk, fegyelmet tartsunk, megalázkodjunk, megtagadjuk magunkat. Mindez százszorta szükségesebb a harctéren, mint a veszélyen kívül. Mérhetetlen sok lelkihasznunk származik ebből.

A sátán ugyan gyűlöletből támad, de ezzel ösztökél, hogy törekedjünk, kényszerít, hogy előremenjünk és így minden gonosz szándéka ellenére a legnagyobb jótevőnkké válik, lelkihaladásunk eszközlője lesz. „Ime ez az oka, — következteti mindebből Liguori szent Alfonz, — hogy Isten miért épen a legkedvesebb lelkeket engedi a leghevesebb kísértésekbe esni. Ezzel több érdemet szereznek a földön, nagyobb dicsőséget az égben. Tehát mikor *az ember kísértve van* (csak közbe tegye, amit tennie kell!) *soha se higyje, hogy kiesett Isten kegyelméből,* sőt ellenkezőleg nagyobb bizalomra ébredjen azirránt, hogy Isten őt különösen szereti."

Kár tehát zavarba jönnünk amiatt, mert gyakran és heves kísértésnek vagyunk kitéve, még kevésbbé okos dolog emiatt túlságosan félni.

Ne idézzük fel.

„De, ha mi magunk kiszolgáltatjuk magunkat nekik, azzal, hogy ragaszkodunk a hiú világi dicsőséghez, földi javakhoz, élvezethez, akkor mintegy velünk összeesküsznek, összefognak önmagunk ellen. Ilyenkor mi adjuk kezükbe a fegyvert és ez az, amit nem lehet eléggé megsiratni. Egyetlen bocsánatos bűn több bajt csinálhat nekünk, mint az összes pokol együttvéve."

Ne féljünk tőle.

Genf szent püspöke hasonlóképen beszélt Chantal szent Franciskához:

„Visszatértek az ön kísértései a hit ellen s nyomasztják önt, ámde túlsokat gondol velük, nagyon is fél azoktól, nagyon is retteg miattuk. Nagyon érzékeny a kísértésekkel szemben. Ön nagyon szereti a hitét s azt kívánná, hogy egyetlen gondolata se támadjon ellene, mert azt hiszi, hogy ez már árt a hitnek. Nem, nem! Ne gondolja, hogy a falevelek zizegése már fegyverek csörgése. A mi ellenségünk nagy szájhős, ne adjon rá sokat. A szentek körül is nagy lármákat csinált, de ennek ellenére is elfoglalták az égben azt a helyet, amelyet ő a szerencsétlen elvesztett. Ne ijesszék meg mesterkedései, hisz nem árthat nekünk semmit, tudja ő ezt jól, azért legalább félelembe akar ejteni, félelemmel nyugtalanítani s a nyugtalansággal kifárasztani, hogy így csupa fáradságból odaadjuk magunkat neki. Ne féljen, csupán az Istentől, de ez a félelem is szerető félelem legyen. Tartsuk zár alatt érzékeink kapuit, vigyázzunk, nehogy jófeltételeink falai, sáncai rombadöljenek, — és éljünk békében."

A hajlam nem bűn.

Ámde — mondod úgy-e — az a kísértés valami borzasztó dolog, mély benyomást tesz rám s úgy érzem, hogy hajlom a rosszra. Sebaj! A benyomás nem más, mint puszta érzés, amely téged megaláz, de vétkessé nem tesz, az érzés még nem beleegyezés. Mindaz, ami lelkünk, természetünk alacsonyabb részében végbemegy: a képzelődés, emlék, benyomás, rendetlen indulat — mindez, mondom — *bennünk van,* de *nem tőlünk van.* Természetünknek szabadakaratunkon kívül eső dolga. *Csak az akarat hozzájárulása teszi a bűnt.* Maga a hajlam csupán természetünknek gyengesége, nem pedig az akarat rendetlensége. Az alacsony gyönyör kétségkívül izgat, csábít a bűnre s veszélyt okoz, de csak akkor beszámítható, ha azt keressük, vagy elfogadjuk.

Ellenállással nincs bűn.

Bármily heves és élénk is a gonoszlélek sugalmazása, bármily rémes és rút képeket fest is a kísértés képzelőtehetségünk vásznára, ha az ellenünkre van, akkor nem hogy beszennyezné lelkünket, hanem annál tisztábbá s kedvesebbé teszi Isten előtt. Nagy belső kínokat okozhatnak a szent tisztaság, vagy a szeretet elleni kísértések. Izgat, szomorít téged, hogy talán beleegyeztél. Ez a félelem és aggodalom a legvilágosabb jele, hogy még él benned Isten félelme, a bűn útálata s a szándék, hogy annak ellenállj. Erkölcsi lehetetlenség, hogy az így hangolt lélek hirtelen kicserélődjék s teljes beleegyezést adjon a halálos bűnnek anélkül, hogy az ember azt világosan látná, hogy a beleegyezés valóban megtörtént. Legföljebb az eshetik meg, hogy az ember a sűrű és heves kísértés közepette bizonyos hanyagságot tanusít, vagy a meglepetés folytán a kísértés pillanataiban az ellenszenvnek, hiúságnak, bűnös vágynak, bosszúérzésnek, fél beleegyezéssel némikép enged. De ez az egész a teljes, megfontolt beleegyezéstől, ami a halálos bűnhöz kell, még távol áll. De ha mégis bekövetkeznék a teljes beleegyezés, azt az ily léleknél könnyen s biztosan meg lehet állapítani.

Ne kívánjuk!

Abból azonban, hogy a kísértés sok haszonnal jár, épen nem következik, hogy a kísértést kívánjuk. A kísértés mégis csak az igazi nagy rosszra való csábítás és lelkünknek komoly veszedelme. Inkább kérjük Istent, hogy óvjon meg bennünket a kísértésektől, főleg olyanoktól, amelyekből bukásunk következnék. Megnyugvással kell elfogadnunk a kísértést, ha az Istennek tetszik, hogy az ránktörjön, de amellett Isten kifejezett akarata szerint mindent meg kell tennünk, hogy saját hibánkból kísértésbe ne essünk.

Hagyatkozzunk Istenre.

Ha ezt a magunk részéről megtettük, bízvást hagyatkozhatunk az isteni Gondviselés vezetésére minden félelem nélkül, csak imádkozzunk és küzdjünk. Minthogy Isten engedte ránk a kísértést, nem is hagy cserben bennünket, nem engedi, hogy elbukjunk. A szent ráhagyatkozás nem akadálya annak a mérsékelt vágynak, hogy a veszélyes kísértésekből szabaduljunk, csupán számúzi a nyugtalanságot, a szabadulási vágy túlzásait.

„Ne kívánja annyira — mondta Szalézi szent Ferenc

Chantal szent Franciskának, — hogy régi kísértéseitől megszabaduljon. Ne ijedezzen annyira, ha azok önre támadnak. Majd megszabadul tőlük Isten segítségével nemsokára. Én is kérem majd ezért az Urat, de teszem azt — biztosítom önt — nagy megnyugvással az Ő tetszésével szemben, szóval kedves és vidám megnyugvással. Ön szinte végtelenül kívánja, hogy Istennel békében éljen ebből a szempontból, én is kívánom, hogy Istennel békéje legyen, de minden szempontból, ami csak úgy lehet, ha semmi kívánsága sem ellenkezik az Ő kívánságával. Azért nem szeretném, ha szándékosan oly béke után kívánkoznék, amely haszontalan, talán kártékony önre. Szeretném, ha sem ezekkel, sem egyéb vágyakkal nem gyötörné magát, *a mi Urunk majd megadja nekünk békéjét, ha mi alázatosan és szelíden belenyugszunk abba, hogy háborúban éljünk.*"*

A NÉGY TEMPERAMENTUMRÓL

AZ ISTEN SZOLGÁLATÁRA TÖREKVŐ LELKEK SZÁMÁRA.

I. A VÉRMÉRSÉKLETEKRŐL ÁLTALÁBAN.

Hagemann György dr. írja pszihológiájában: „Az általános lelkiállapotok különbözőségei nem annyira a *megismerésen*, mint inkább az *érzésen* és a *törekvésen* alapszanak, tehát nem annyira a szellem, mint inkább a kedély e különbözőségek oka. Az egyes lélek különlegessége nem annyira a megismerés módjában, mint sokkal inkább az *érzés és törekvés* módjában nyilvánul meg. Itt látjuk aztán, hogy a *kedély*, — az érzésnek és törekvésnek ez az összessége, — az egyiknél könnyen, a másiknál csak nehezen, ennél mélyen, amannál csak felületesen gerjeszthető fel. **A kedélynek ezt a különböző izgékonyságát, vagy azt a módot, ahogy a lélek az érzésre és törekvésre reagál, nevezzük vérmérsékletnek.** Ha megfigyeljük az egyéni vérmérsékletek alapvonásait, *négy osztályba* sorozhatjuk őket, amely osztályoknak már az ókor maradandó nevet adott. Ezek az osztályok: *a szangvinikus, kolerikus, melankólikus és flegmatikus vérmérsékletek.* A *szangvinikus* vérmérsékletnek gyors és felületes, a *kolerikusnak* gyors, de mély, a *melankólikusnak* lassú és mély, végül a *flegmatikusnak* lassú és felületes kedélyhullámzás az ismertetőjele. Miután a kedély vagy érzés és törekvés szoros összeköttetésben áll a lélekkel és képzelettel, a kedély különböző hullámzása is az elképzelő lélek különböző magatartását vonja maga után."

A vérmérséklet tehát a lélek alaphangulata. Ez különösen akkor ismerhető fel, ha valami benyomás éri a lelket, történjék ez akár gondolat vagy képzelet által, akár valamely külső esemény által. *A vérmérséklet feleletet ad a kérdésre: milyen magatartást tanusít az ember, milyen hangulat lesz rajta úrrá, milyen cselekedetre érzi magát indíttatva, ha valami benyomás éri?* Pl. hogy viselkedik az emberi lélek, ha dicséret vagy kifogás éri, ha megsértik, ha valaki iránt rokonszenvet vagy ellenszenvet érez magában, vagypedig ha zivatar alkalmával, vagy sötét erdőn keresztülmenve, vagy sötét éjszaka, fenyegető veszély gondolata ébred fel benne?

Itt a következő kérdéseket tehetjük fel:

1. Gyorsan és hevesen gerjed-e fel a lélek ezektől a benyomásoktól (gondolatok és események), vagy csak lassan és gyengén?

2. Azonnali cselekvésre, gyors ellenműködésre érzi-e magát indíttatva a lélek ilyen benyomások esetén, vagy inkább a bevárásra és nyugodt magatartásra? Azonnal aktívan reagál-e a lélek a benyomásokra, vagy először passzívan viselkedik?

3. A lélek felindulása hosszú, avagy csak rövid ideig tart? A benyomások soká megmaradnak-e a lélekben, úgy, hogy az azokra való visszaemlékezésre a felindulás újra feléled; vagy gyorsan és könnyen túlesik a lélek a felinduláson, úgy, hogy az arra való emlékezés újabb izgalmat nem szül?

A kérdések megválaszolása a négy vérmérséklet közelebbi ismeretéhez vezet bennünket és egyben kezünkbe adja a kulcsot az egyesek vérmérsékletének megismeréséhez.

II.

A *kolerikus* a lelkét érő benyomásokra gyorsan és hevesen felizgul; azonnal kész a visszaütésre; a benyomások sokáig megmaradnak lelkében s visszaemlékezés útján könnyen vezetnek újabb felindulásra.

A *szangvinikus*, éppúgy, mint a kolerikus, gyorsan és hevesen felindul a lelkét érő benyomásokra; ő is kész, hogy azonnal visszaüssön, de a benyomás hamarosan elmosódik lelkében.

A *melankólikust* gyengén izgatja a lelkét érő benyomás és azt ellenműködés vagy egyáltalán nem követi, vagy csak bizonyos idő mulva. A benyomás azonban mélyen a lélekbe vésődik, különösen, ha ugyanolyan benyomások megismétlődnek.

A *flegmatikus* gyengén gerjed föl a benyomásokra, a visszavágásra kevéssé hajlik és a benyomásait hamarosan elfelejti.

A kolerikus és szangvinikus *aktív*, a melankólikus és flegmatikus *passzív* vérmérséklet. A

* **Részlet** *Vital Lehodey* S. O. Cist Abbe d. N. D. de Grâce „*Le saint Abandon*" nagyértékű művéből, mely *Müller Lajos S. J.* átdolgozásában *Isten kezében* címmel kerül ősszel a könyvpiacra.

kolerikusnak és szangvinikusnak a *cselekvésre*, a melankólikusnak és flegmatikusnak pedig a *nyugalomra* van hajlama.

A kolerikus és melankólikus vérmérséklet *szenvedélyes* vérmérséklet; megrendíti a lelket és a legmélyéig felkavarja. A szangvinikus és flegmatikus vérmérséklet *szenvedély nélküli* vérmérséklet; nagy lelki megrázkódtatásokhoz nem vezet.

●

Ha *saját vérmérsékletünket* akarjuk megismerni, nem szabad annak a vizsgálgatásával kezdenünk, hogy a vérmérsékleteknél mondott egyes fény- és árnyoldalak föltalálhatók-e bennünk, vagy nem, — hanem mindenekelőtt a fenti három kérdésre igyekezzünk saját személyünkre vonatkoztatva feleletet adni.

Legkönnyebben megy a dolog, ha megfigyeljük, miként reagálunk a bennünket érő megbántásokra. A legjobb itt a következő sorrendet betartani: Megbántások esetén makacs tudok-e lenni? Haragot tartok-e? Ha így kell felelnünk: A sértéseket rendszerint nem tudom elfelejteni; haragot tartok; a rájuk való visszaemlékezés újra fölizgat engem; sokáig tudok makacskodni, napokig, sőt hetekig kerülöm azt, aki megbántott, vele nem beszélek — *akkor vagy kolerikusok, vagy melankólikusok vagyunk.*

De ha ezt felelhetjük: Nem szoktam makacskodni; nem szokásom másokkal soká „haragban" lenni; ha meg is sértettek, hamar újra jóindulattal vagyok iránt uk; néha makacs akarok lenni, haragos arcot vágni, de nem tudom megtenni, legalábbis sokáig nem, legfeljebb egy vagy két óráig — *akkor vagy szangvinikusok, vagy flegmatikusok vagyunk.*

Ha felismertük, hogy vagy kolerikusak, vagy melankólikusak vagyunk, akkor tovább kérdezzük: Megbántások esetén azonnal erősen felindulok? Azt szóban és viselkedésben ki is mutatom? Erős vágyat érzek-e magamban, hogy a sértést azonnal viszonozzam? Vagy külsőleg nyugodt vagyok a megbántás után, de az belül fáj nekem? Sértéseknél megijedek, zavarodott, csüggedt leszek, úgy, hogy a helyes szót, vagy bátorságot a visszavágásra nem találom és azért hallgatok? Előfordul-e többször, hogy a sértés pillanatában alig érzem magamat megbántva, néhány órával később, vagy a következő nap, azonban visszagondolva belsőleg erősen felindulok? Ha a kérdések *első* csoportjára igennel kell válaszolnunk, akkor *kolerikusok* vagyunk; ha a *második* csoportkérdésre kell igennel válaszolnunk, akkor *melankólikusok* vagyunk.

Ha felismertük, hogy vagy szangvinikusok, vagy flegmatikusok vagyunk, akkor tovább kell kérdeznünk: Megbántások esetén mindjárt heves vagyok, szeretnék mindjárt felfortyanni és gyorsan cselekedni? Vagy nyugodt maradok? Sértésekkel szemben közömbös vagyok? Lelkinyugalmamból nem hagyom magam kizökkenteni? *Első* esetben *szangvinikusok, második* esetben *flegmatikusok* vagyunk.

Csak, ha világossá lett előttünk ebből a példából, hogy milyen a vérmérsékletünk, csak akkor nézzünk utána, hogy a vérmérsékleteknek később megadandó egyes ismertetőjelei nálunk előfordulnak-e? Így mélyíthetjük önismeretünket és különösen tudatára ébredhetünk annak, hogy vérmérsékletünk egyes fény- és árnyoldalai nálunk mennyire fejlettek és hogy uralkodó vérmérsékletünk más vérmérséklet hozzákeveredése által bizonyos mértékben módosult, megváltozott-e?

III.

Rendszerint nehéznek tartják, hogy az ember saját vérmérsékletét, vagy mások vérmérsékletét megismerje. Pedig a tapasztalat azt mutatja, hogy még a magasabb képzettségnélküliek is aránylag könnyen felismerhetik saját vérmérsékletüket és embertársaik, valamint a gondjaikra bízottak vérmérsékletét, ha ehhez a *megfelelő irányítást* megkapják.

Mindazonáltal *bizonyos nehézségek mutatkoznak* a vérmérséklet kutatásánál a következő esetekben:

1. **Ha valaki még nagyon sokat vétkezik.** Itt inkább a vétkes szenvedély, mint a vérmérséklet lép előtérbe. Így az a szangvinikus, aki vérmérsékleténél fogva a békességre hajlik, haragja és irigysége iránti engedékenysége által embertársainak nagyon terhére lehet és nagy gondot okozhat nekik.

2. **Ha valaki a tökéletességben már nagyon előrehaladt.** Itt a vérmérséklet árnyoldalai, amelyek rendesen minden embernél mutatkoznak, alig láthatók már. Így Loyolai szent Ignác, aki szenvedélyes kolerikus volt, szenvedélyei fölött annyira urrá lett, hogy külsőleg teljesen szenvedélynélkülinek látszott, és környezete szemében flegmatikusnak tünt föl. A szangvinikus Szalézi Szent Ferencben a szangvinikusok tulajdonságát képező hevesség és pillanatnyi haragos indulat teljesen elhalt, — mindenesetre csak huszonkétévi állandó önmagával való harc után. A szent melankólikusok sohase engedik előtérbe lépni a szomorúat, zsémbeset és bátortalant, amire vérmérsékletük hajlik, hanem rövid küzdelem és a megfeszített Jézusra való tekintés után úrrá lesznek e veszedelmes hangulatok fölött.

3. **Ha valakinek kevés az önismerete.** Aki jó és rossz oldalait nem ismeri, aki szenvedélyeinek mértékét és felizgathatóságának faját nem tudja megítélni, vérmérsékletével sem tud tisztába jönni. Az ilyen, ha kikérdezik, hogy vérmérséklete felismerésében segítségére legyenek, hamis válaszokat ad. Nem akarattal teszi, hanem éppen azért, mert nem ismeri önmagát. Olyanok, akik a lelkiéletben még kezdők, rendszerint csak akkor jutnak el vérmérsékletük megismeréséhez, ha már egyideig gyakorolták magukat az elmélkedésben és lelkiismeretvizsgálásban.

4. **Ha valaki nagyon ideges.** Az ilyen embereknél az idegesség megnyilvánulásai (pl. a nyugtalan visel-

kedés, az ingerültség, ingatag kedély és ingatag elhatározás, szomorúságra hajlás és bátortalanság) oly erősen lépnek előtérben, hogy ezek mellett a vérmérséklet megnyilvánulásai háttérbe szorulnak. Különösen nehéz a hiszterikusok vérmérsékletének felismerése, ha náluk az u. n. hiszterikus karakter teljesen kifejlődött.

5. Ha valakinek u. n. „vegyes" vérmérséklete van. Vegyes vérmérséklet az, amelynél az egyik vérmérséklet uralkodik, de egy másik vérmérséklet tulajdonságai is belejátszanak. A tiszta és vegyes vérmérsékletről már sokat írtak. Az itt jelentkező sokféle rejtély megoldása úgy adódik, ha figyelemmel vagyunk az illető személy *szüleinek* vérmérsékletére. Ha anya és apa ugyanazon vérmérsékletűek, akkor a gyermekek is a szüleik vérmérsékletét öröklik. Ha tehát az anya és apa mindketten kolerikusak, akkor a gyermekek is tisztán kolerikusak lesznek. Ha ellenben az anya és apa különböző vérmérsékletűek, akkor a gyermekek kevert vérmérsékletűek lesznek. Ha tehát pl. az apa kolerikus és az anya melankólikus, úgy a gyermekek vagy kolerikusak lesznek melankólikus színezettel, vagy melankólikusak kolerikus színezettel, aszerint, hogy a gyermek az apjára, vagy az anyjára ütött. Ha valakinek saját vérmérséklete felismerésében nehézségei vannak, úgy a szülei vérmérsékletének megállapítása útján könnyebben tisztába jön a kérdéssel.

Megesik azonban, — bár nem olyan gyakran, mint sokan gondolják, — hogy valakinél két vérmérséklet úgy van keveredve, hogy *mindkettő majdnem egyenlő erősen nyilvánul meg.* Ilyen esetekben természetesen nehéz megállapítani, hogy a két vérmérséklet közül melyikhez számítandó az illető. Az azonban valószínű, hogy idők multán, az egyik vérmérséklet mégis jobban előtérbe lép.

Nagyon jó segítőeszköz a vegyes vérmérséklet, természetesen méginkább a tiszta vérmérséklet felismeréséhez *a szem kifejezése és részben a járás.* A kolerikus tekintete biztos, erős, energikus, tüzes; a szangvinikus tekintete vidám, barátságos, gondtalan; a melankólikus tekintete többé-kevésbbé fájdalmas és gondtelt; a flegmatikus tekintete bágyadt és semmitmondó. A kolerikus járása erős és határozott és gyorsan tör előre; a szangvinikus könnyűlábú és fürge, lépése néha inkább táncoló, vagy tapogó; a melankólikus járása lassú és nehézkes; a flegmatikusé lusta és kedélyes. Legkönnyebb a kolerikus tekintetét (típusa az ismert Bismarck, vagy Napoleon, vagy Ketteler püspök tekintete) és a melankólikus tekintetét (Stolz Albán tekintete) felismerni.

Ha valamelyik szemben sem a kolerikus biztosságát és energiáját, sem a melankólikus bánatos tekintetét nem lehet megtalálni, úgy könnyen következtet az ember ebből a szemből a szangvinikusra, vagy flegmatikusra.

A vegyes vérmérsékletű szeméből az uralkodó vérmérséklet beszél.

Ha némi tapasztalata van az embernek az egyes vérmérsékletek tekintetének megkülönböztetésében, úgy nagyon sokszor már az első találkozás alkalmával, sőt valakinek az utcán való megfigyeléséből felismerheti az illető vérmérsékletét.

Amik ezeken kívül a könyvekben mint a négy vérmérséklet különös testi tulajdonságai szerepelnek, mint pl. a fejalkat vagy arcszín, a haj színe, vagy a nyak és nyakszirt formája, nem válnak be.

IV.

Ha nehéz is némely esetben valakinek a vérmérsékletét felismerni, *mégsem szabadna sajnálnunk a fáradságot,* hogy saját vérmérsékletünket és azok vérmérsékletét, akikkel együtt élünk, vagy gyakrabban összejövünk, megismerjük. Ennek igen nagy előnyei vannak.

Ha embertársaink vérmérsékletét ismerjük, jobban meg fogjuk őket érteni, helyesebben kezelni és türelmesebben elviselni. Ezek a társadalmi életnek olyan előnyei, amelyek igen becsesek.

Embertársainkat jobban megértjük. *Dr. Krieg* (A speciális lélekvezetés tudománya. 141. old.) írja: Addig nem ismerjük meg az embert, míg vérmérsékletét, annak törekvéseit és áramlatait nem ismerjük. Valakit ismerni ugyanis annyit tesz, mint mindenekelőtt vérmérsékletét meghatározni.

Embertársainkat helyesebben tudjuk kezelni. A kolerikust az okok nyugodt föltárásával megnyerhetjük, szigorú paranccsal megbántjuk, konokká, a végletekig ellenállóvá tesszük. A melankólikust egy kemény szó, barátságtalan arckifejezés bizalmatlanná, zárkózottá teszi, az állandó jó bánásmód pedig bizalmassá, ragaszkodóvá. A kolerikus szavában bízhatunk, a szangvinikusnál azonban még nagyon komoly ígéretekre sem építhetünk. Ha tehát nem ismerjük embertársaink vérmérsékletét, úgy nagyon visszásan fogjuk őket kezelni úgy saját, mint embertársaink kárára.

Embertársainkat türelmesebben tudjuk elviselni. Ha tudjuk, hogy valakinek a hibái és gyengeségei a vérmérsékletéből erednek, úgy megbocsátjuk ezeket a hibákat és nem indulunk fel miattuk olyan könnyen. Így nyugodtan maradunk, ha egy kolerikus éles, kemény, vagy önfejű; vagy ha a melankólikus lassú, félénken, határozatlanul viselkedik, nem sokat beszél, mondanivalóját ügyetlenül adja elő; vagy ha a szangvinikus túlságosan fecsegő, könnyelműnek és csélcsapnak mutatkozik; ha a flegmatikus örök nyugalmából ki nem mozdítható.

Saját vérmérsékletünk ismerete a legnagyobb haszon. Csak akkor értjük meg önmagunkat igazán, hangulatunkat, tulajdonságainkat, elmult életünket, ha ismerjük vérmérsékletünket. Egy, a lelkiéletben nagyon tapasztalt, szürkülő hajú férfi, aki a vér-

mérsékletről szóló következő fejtegetéseket olvasta, ezt a kijelentést tette: „Még soha önmagamat úgy fel nem ismertem, mint ahogy ezekben a sorokban magamat lefestve találom. De nem is mondta meg nekem az igazságot senki ilyen nyíltan, mint ezek a fejtegetések!"

Ha ismerjük vérmérsékletünket, biztosabban dolgozunk tökéletesedésünkön. Hiszen végeredményben egész lelki munkánk arra irányul, hogy vérmérsékletünk fényoldalait erősítsük és árnyoldalait leküzdjük. Így a kolerikusnak elsősorban újra és újra makacsságával, haragjával, büszkeségével, a melankólikusnak bátortalanságával és a kereszttől való irtózásával, a szangvinikusnak fecsegő és állhatatlan természetével, a flegmatikusnak lassúságával és lustaságával kell küzdenie.

Ha ismerjük vérmérsékletünket, alázatosabbak leszünk, mert meggyőződünk róla, hogy sok jó tulajdonságunk, amelyet erénynek tartottunk, inkább jó természetünknek, vérmérsékletünknek folyományai. Így a kolerikus sokkal szerényebben fogja megítélni erős akaratát, tetterejét és bátorságát, a szangvinikus vidám életfelfogását, könnyedségét a nehéztermészetűekkel való érintkezésben, a melankólikus mély érzelmi világát, az ima és magányiránti szeretetét, a flegmatikus kedélyességét és lelki nyugalmát.

A vérmérséklet az emberrel vele születik; azért nem is lehet más vérmérséklettel kicserélni. Ámde vérmérsékletünk jó oldalait ápolni és fejleszteni, annak rossz oldalait pedig leküzdeni és ártalmatlanná tenni tudjuk és meg is kell tennünk.

A maga módján minden vérmérséklet jó és minden vérmérséklettel lehet jót tenni és üdvözülni. Azért ostobaság és hálátlanság más vérmérsékletet kívánni magunknak. „Minden lélek dicsérje az Urat." (150, 6. zsolt.) Lelkiéletünk minden iránya és tulajdonsága szolgáljon az Úrnak és működjön közre Isten dicsőítésében és a lelkek megmentésében. A különböző vérmérsékletű emberek, akik együtt élnek, ne taszítsák egymást kölcsönösen, hanem egészítsék ki és támogassák egymást. (Folytatjuk.)

Hock Konrád.[1]

A JÖVŐ ISTENHITÉNEK KIIRTÁSA.

AZ OROSZOK ATHEISTA-PROPAGANDÁJA A GYERMEKEK KÖZÖTT.

Az orosz szovjet szörnyűségei között nem az a legveszedelmesebb, amit a jelenben tesz, hanem ennél még rémesebb az a jövő, amit előkészít. Vezetői nagyon jól tudják, hogy azzal a felnőtt nemzedékkel, amelyik életének javát a régi viszonyok között töltötte el, nem boldogulhatnak teljes egészében. Még azok az „elvtársak" is, akik lelkük minden erejével csatlakoztak hozzájuk, rengeteg olyan felfogást, igényt és vágyat visznek magukkal a szovjet életébe, amit egykönnyen kiirtani nem lehet, legfeljebb elnyomni sikerül. Ilyen a lélek mélyében élő, esetleg elaltatott tényező, az orosz nép *vallásossága* és ennek alapját képező *Istenbe vetett hite.* Letagadhatatlan, hogy az orosz kollektív szellem kialakításának, elgondolt társadalmi rendje felépítésének egyik jelentős gátlója az istenhit.

A bolsevizmus theorétái tudják és hirdetik is a *szovjetnek és az Istenben való hitnek összeférhetetlenségét.* Így egyik legjelentősebb és tudományos színvonalon mozgó szociológusuk, *J. Stepanow „A vallásellenes propaganda feladatai és módszerei"* című, Moszkvában 1933-ben megjelent könyvében így ír:

„Állandó tudatában kell annak lennünk, hogy sohasem állhat elő olyan helyzet, amelyben a Kommunista Párt útjának csak egy kis részét is megtehetné bármilyen vallással együtt. A mi útjaink eltérnek valamennyi vallás útjától. A kommunizmus, ha következetesen átgondoljuk és megvalósítjuk, nem fogadhatja be még a liberális protestantizmust sem, annál kevésbbé a fekete ortodoxiának bármelyik alakját. Még a vaknak is látnia kell, — ha ismeri a kommunista állam elgondolását, — hogy végeznünk kell a csuhásokkal és mindegy, akár protestáns pásztornak, abbénak, pátriarkának, ulemának, dervisnek, avagy római pápának nevezik is azt. Ezt a küzdelmet a végsőkig ki kell éleznünk és meg kell vívnunk. Ezt a harcot azonban nemcsak a papokra kell kiterjeszteni, hanem minden vallásra és az Istenre is, akár Jézusnak, akár Jehovának, akár Buddhának, akár Allahnak nevezik is."

A kommunista állam elgondolását teljes egészében a már felnőtt nemzedékkel még a terror erejével sem bírják megvalósítani. Ezt tudják, látják a szovjet vezetői, de számolnak is vele. Az ellenakciókat, amerikázást, kedvetlenséget az erőszak vaskényszerével irtják és fékezik, úgy, hogy a kommunista elgondolásoknak legalább kereteit valahogyan fenntartják. *Eszméiknek tökéletesebb megvalósítását és sikerét attól a jövő nemzedéktől várják, amelyet elveik bedresszirozásával és a mult teljes kitörlésével nevelnek fel.* Ebben a nevelésben az alaptényező a vallás- és Isten nélkül felnevelt kollektív ember,

[1] A szerző a német gyakorlati pedagógiának kiváló tekintélye. Műve könyvalakban is megjelenik

Mi lesz belőlük — hívő vagy hitetlen? Attól függ, milyen kézbe kerülnek.

Kép az orosz hitetlenek propaganda-lapjából, a: „Besbosnik"-ból.

sőt ennél több, *olyan ember, akinek a vallástalanság meggyőződése* és valóságos szenvedéllyel, agresszivitással támad minden ellen, ami az Istennel kapcsolatban van.

A gyermeklélek átalakítása.

Aki egyszer belenézett egy 4—5 éves kicsiny gyermeknek szemébe, és tükrében meglátta annak lelkét, az feltétlenül vallja, hogy a gyermeklélek dús talaj és szívesen fogadja be az istenhitnek magvát.

Nézzük csak meg annak a két orosz gyermeknek fényképét, amelyet a szovjet atheista propagandájának lapjából, a „Besbosnik" („Istentelen") gyermek-kiadásából vettünk ki. Telivér atheisták magzatai ezek, de tekintetükből kiérzik a lélek viaszpuhasága. Érezzük, hogy ebből a lélekből angyal is lehet, de ördög is. Már aszerint, hogy milyen kéz nyúl hozzá és formálja át.

Az orosz kommunista nevelés irányítói nagyon jól tudják ezt és minden eszközt, erőszakot, propagandát, jól átgondolt és komolyan kitervezett nevelést munkába állítanak, hogy gyermekeik lelkéből ne istenhívő, hanem *istengyűlölő* legyen.

Az orosz bolsevizmusnak főveszedelme épen ebben áll. A már felnőtt orosz generációtól nem kellene oly mértékben félni, mint ahogyan rettegni kell attól a jövő generációtól, amelyet istengyűlöletre, sőt az Isten elleni agresszivitásra neveltek fel és iskoláztak be.

Ha megdől az orosz szovjet, világprobléma lesz ennek az atheista tábornak bevonulása a mégis csak istenhivő világba. Mert ne felejtsük el, hogy itt nem tévhittel, nem pogánysággal, sőt nem is egyszerű hitetlenséggel lesz dolga a világnak, *hanem iskolázott, és begyakorolt istengyűlölettel.* A pogányok közötti misszió gyerekjáték ahhoz képest, ami a jövőben itt vár Krisztus hitének hirdetőire.

Vallásos szülők éjjen-hajalasztott gyermekei.

Oroszországból átcsempészett fotografia.

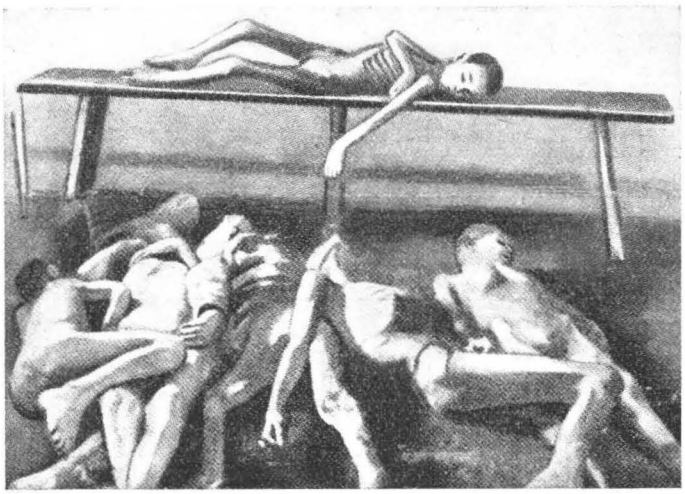

A kényszer.

A szovjet vezetői sehogyan sem engedik ki kezükből a fiatalságot. Éberen figyelnek, hogy a *szülők* ne plántálhassák lelkükbe az Isten imádását. Ahol ilyen hajlamosságot tapasztalnak, ott ördögi kegyetlenséggel lépnek közbe. Azokat a vidékeket *egyenesen kiirtják*, mert lakóikat a jövő szovjetpolgárnak kitermelésére alkalmatlan materiának tudják.

Leggyakoribb módszerük, hogy ezeken a vidékeken kegyetlenül végrehajtják az élelmiszer rekvirálást és tudatosan előidézik az *éhinséget*. A szerencsétlen nép nem hagyhatja el a vidéket, teste legyengül, lelke apatikussá válik és tehetnek vele, amit akarnak. Az ilyen vidékek gyermekei csenevészek lesznek, 25 százalékuk sem éri el életének tizedik esztendejét. Sőt nagy számmal voltak olyan helyek is, ahol a tudatosan elöidézett éhinség következtében a fiatalság egészen kihalt.

Bizonyitó példa erre Oroszország német telepeseinek sorsa. Több millió ilyen német telepes élt a szovjet területén és ezek bizony lélekben nem hódoltak be nékik. E vidéken valósitották meg először a rekvirálással való *éhség-gyilkosságot*. Komoly adatok szerint több mint kétszázezer 15 éven aluli német gyermek pusztult el éhinségben. A csontvázzá lesoványodott és az utca szélén elpusztult szerencsétlenekről néhány fényképet tettek közzé Németországban, amelyeknek látása ökölbe szoríttatja az ember kezét.

Az utcai propaganda.

Az orosz szovjet léleknevelési haditervében általában is fontos szerepet tölt be a propaganda. A műveletlen lelkek megfogására gyakorlatban igen bevált eszköz. Kiszámitottan és *megfontoltan beállitják ezt a propagandát az atheizmus terjesztésébe is.*

Egyik módszerüknél felnöttek végzik a munkát. Amilyen vallású az a nép, amelynek körében az agitáció folyik, olyan vallás papjainak ruhájába öltöznek a propaganda-munkások. Megállanak az utcasarkokon, sippal, dobbal maguk köré gyüjtik a gyermekeket. Nem tartanak ezek előadásokat, hanem demonstrative agitálnak. Például az egyik bevált trükkjük ez: A pópának öltözött agitátor egy keresztet vagy hatalmas ikont (szentképet) állít fel az utcasarkon. Megkérdezi aztán a gyermekeket, hogy jó volna-e számukra egy szelet fehér, ropogóshéjú kenyér? A mindig éhes kicsinyek szájában összefolyik a nyál és kórusban kiáltják, hogy bizony nagyon jó volna. A álpópa imádkozni kezd és kéri az Istent, hogy tekintsen erre az éhező gyermekseregre, hallgassa meg imádságukat, küldjön nékik az égből kenyeret, vagy legalább is küldjön olyan jószívű embert, aki ilyennel látja el az éhezőket. A gyermekek összekulcsolják kezüket és együtt imádkoznak az álpópával. Az imádság után várnak, de a kenyér bizony nem száll közéjük sem az égből, sem a földről. Naiv, gyermekies szavakkal konstatálja az álpópa, hogy az ima eredménytelen maradt. Úgy látszik — mondja — hogy az ég üres és nem ül trónusán az Isten, aki gondot viseljen a szűkölködőkre.

Odalép ekkor a szovjet egyik hivatalnoka. Az álpópa most már hozzáfordul és tőle kér kenyeret az éhező gyermekseregnek számára. A hivatalnok készségesebb, egyet füttyent, mire a közeli utcából kocsi áll elő, rajta illatos, frissen sült kenyerek, amelyekből hatalmas karéjokat szel le a közben sorbaálló kicsinyeknek. Amikor már mindegyiknek kezében ott a kenyérdarab, következik az erkölcsi tanulság levonása: az Isten nem hallgatta meg az imát, a szovjet hivatalnoka meghallgatta a kérést; az Isten azért nem hallgatta meg, mert nincs, a szovjet hivatalnoka pedig azért hallgatta meg, mert itt volt.

Az álpópák utcai propagandája.

A propagandának még ennél is lélekrombolóbb módja *maguknak a gyermekeknek az agitációba való aktiv bevonása. Ezzel belelovalják a gyermeket a vallásellenes meggyőződésbe.*

A családokban való agitálásra a serdültebb, 12—15 éves fiatalságot használják fel. Az iskolában kioktatják őket, hogy otthon mikép támadják meg szüleiknek „a régi időkből megmaradt vallási előítéleteit."

A másik pedig a kicsinyek propagandája, akiket utcai vallásellenes demonstrációra tanítanak be és szerveznek meg. *A karácsony elleni agitációt* pl. már novemberben megkezdik. Mint ahogy nálunk a betlehemesek házról-házra járnak, ép úgy küldik a csoportba szervezett kicsinyeket. Táblákat, zászlókat visznek, amelyeknek feliratai a betlehemi kis Jézust mocskolják; másik táblán a régi orosz karácsonyi népszokásokat támadják és gúnyolják. A

Gyermekek karácsonyellenes utcai felvonulása.

gyermekcsoport tagjai krisztus-ellenes verseket szavalnak, betanított, rövid agitációs beszédecskéket mondanak.

Az iskolázás.

A vallásellenes propagandának *a legapróbb részletekig kidolgozott iskolai terve van.* Tagadhatatlan, hogy ördögien ügyes ez a terv.

Legelső gondjuk, hogy *a vallásos vagy legalább nem vallásellenes tanitókat elbocsássák.* Az 1929-ben kiadott nevelésügyi népbiztosi rendelet kimondja, hogy:

„Utána kell nézni, hogy melyik tanító jár templomba és az ilyet a helyi szovjetnek az iskolából minden további nélkül el kell távolítania. Az iskolákra felügyelő inspektoroknak hasonlóképen el kell távolítaniok a vallási kérdésekben semleges tanítókat is és csakis olyanokat szabad megtürni a katedrán, akik pozitív vallásellenes működést fejtenek ki."

Nem elégednek meg tehát azzal, hogy az iskola vallástalan, vagyis areligiosus legyen, hanem *pozitív vallásellenességet,* antireligionizmust követelnek.

Tanítók számára pontosan és ugyancsak tagadhatatlanul ügyes módszerrel kidolgozott utasításaik vannak. Az iskola-inspektorok időnként előadásokat tartanak a környék tanítói számára és ott megmagyarázzák nékik, hogy nem elegendő az *általános* vallásellenes propaganda, hanem mindig a helyi viszonyokhoz alkalmazkodva, *konkréten* kell működniök. Személyeket, helyi szokásokat, a helyi viszonyok közötti vallásos tekintélyeket kell megtámadniok, nevetségessé tenniök. Ott a tanácskozás alatt minden iskolának és tanítónak pontosan megbeszélik és megállapítják a teendőit.

Az általános vallásellenes tervben nem sokat ölelnek fel, de ezeknek halálos következetességgel való keresztülviteléről alaposan gondoskodnak. Az iskolázás egyes esztendejére a következő feladatokat tűzték a tanítók elé:

Az I. évfolyam:

Többször és visszatérően pozitív előadásban és nem polemice, bele kell szuggerálni a gyermekekbe, hogy:

1. A keresztek és szentképek megcsókolása árt az egészségnek.
2. A bőjt ártalmas.
3. Az ima hatástalan és céltalan.
4. A halottaktól nem kell félni.

A II. évfolyam:

1. Nincsenek boszorkányok, varázslók, de ördög sincs és angyal sincs.
2. Az ima és istentisztelet helyébe a kollektív munkának és a kollektív harcnak kell lépniök.
3. Ha beteg valaki, semmit sem használ neki az ima.
4. A bőjti idő csak a papok hasznát szolgálja.
5. A babona és az analfabétaság összefügg.
6. Az ima ereje semmit sem számít a gazdaságban.

A III. évfolyam:

1. A vallásos ünnepségek butaságok, a mi forradalmi ünnepeink hősi emléknapok.
2. A bolsevista októberi forradalom elűzte a földi cárt és fölöslegessé tette az Ég Királyát is.
3. A vallás másképp bánik a gazdagokkal és másképp a szegényekkel.
4. Miért nincs a papoknak szavazati joguk és miben merül ki a papok tevékenysége?
5. Munkásklubbok, földműves otthonok, olvasótermek és — a templom.
6. A munka és az aratás eredményét Isten és a szentek segítsége nélkül a kollektív munkával és gépekkel növelhetjük és vele a földművesek jólétét.

A IV. évfolyam:

1. Micsoda meséket találtak ki a világ keletkezéséről a vallásban?
2. Hogyan keletkezett a napimádás és hogyan keletkezett a karácsony és a húsvét?
3. Honnét szedték elő a „keresztény" nevet és élt-e valaha Krisztus?
4. Mikép eszelték ki az emberek az ő isteneiket?
5. A vallás ellensége a munkásnak és a földművesnek.
6. Mikép használják ki a kapitalisták a vallást a munkásosztályok kizsákmányolására?

V. A három felső iskolai évfolyam:

1. Tudomány és vallás.
2. A világ keletkezése és a tudomány.
3. Az élet keletkezése és a tudomány.
4. Az állatok fejlődése és az ember.

5. Nincs lélek.
6. Orvostudomány és vallás.
7. A földmüveléssel kapcsolatos vallási babonák és azok keletkezése.
8. A forradalom előtti egyházi vagyon és a munkások kizsarolása.
9. A vallási szervezet mint az osztályuralom formái.
10. Vallás és háború.
11. A vallásos és vallásellenes erkölcs.
12. A vallás és a proletariatus.

A részletezések természetesen a kérdéseket a legerősebb vallásellenes éllel állítják be. E pontokon kívül a tananyag számos kapcsolódást kínál a vallásellenes propagandának. A valóságos kötetet kitévő utasítás mind felemlíti ezeket a kihasználható pontokat, söt még a szöveget is megadja és valósággal a szájukba rágja a tanítóknak, hogy mit mondjanak.

Az oktatáson kívül a tanító kötelessége még, hogy az iskolákban a nagyobb gyermekek között az *atheista sejteket megszervezzék.* E sejtek aztán jól irányított destruktív munkát végeznek úgy a sejtekbe bele nem tartozó iskolásgyermekek között, mint az iskolán kívül is.

Az atheista organizációnak sejtjeiben a mult évben 1,500.000 iskolásgyermek volt beszervezve és ezek mindegyike 3—15 példányt helyezett el az „Istentelen", vagyis *„Besbosnik"* című aggresszív folyóiratból. Hogy e propagandáról némi fogalmat nyerhessünk, álljon itt egy falusi igazgatónak működési jelentése:

Négy évfolyamból álló iskolájában 78 istentelen sejt működik 422 délelőtt iskolába járó és 316 délután iskolába járó gyermekkel. Ezek a gyermekek a felnőttek között a *„Besbosnik"* (Istentelen) folyóiratnak mindenegyes számából 2740—2800 darabot helyeztek el. Öt istenellenes színdarabot adtak elő, amelyen 1185 szülő jelent meg. Karácsonyellenes propagandában 118 gyermek vett aktív részt. Munkásünnepségeken ezek a gyermekek 271 istenellenes vers szavalásával működtek közre. Az év folyamán 81 ikont (szentképet) szolgáltattak be a gyermekek otthonról. Amikor XI. Pius pápa az oroszokért való imára hívta fel a világot, 9 tiltakozó gyűlést tartottak a gyermekek s ezen 1121 meghívott férfi vett részt.

Atheista-múzeumok, plakátok.

Oroszország nevelésében nagy szerepet adnak természetben való bemutatásnak, a múzeumok látogatásának. Az *„Atheisták Ligájá"*-nak Moszkvában hatalmas múzeuma van, de ez inkább felnőttek számára van összeállítva. A moszkvai múzeum alatt azonban ne értsünk egy európai fogalom szerint vett múzeumot. Általában az orosz szovjet összes múzeumai nem történelmi relikviák gyüjteményei, hanem egész beállításuk és céljuk *propaganda-jellegű.* Ilyen az atheista-múzeum is. Mindent úgy állít be, hogy a néző meggyűlölje a vallást, nevetségesnek tartsa annak szertartásait, mosolyogjon csodái, stb. felett.

Ennek a moszkvai atheista-múzeumnak tárgyairól fényképfelvételek készültek és azokat a legtöbb iskolával beszereztették. A gyermekeknek időnként megmutatják ezeket a fényképeket, természetesen destruktív magyarázatokat fűzve hozzájuk.

Az *„Atheista Központ"*-nak több mint 80 u. n. *vándormúzeuma* is van, amelyek egyenkint kb. 20 ládába becsomagolható anyagból állanak és az orosz iskolák között állandóan körözik őket. Egy hétig van egy iskolában, azután összecsomagolják és a legközelebbi rendeltetési helyére továbbítják. Ezeknek a vándor-múzeumoknak főattrakciója az egyházi ruháknak kigúnyolása, de még ennél is erősebb benyomást tesz a gyermekek lelkére a *szentek relikviáinak* ördögi raffinériával való bemutatása. Oroszország templomaiban és főkép kolostoraiban ugyanis régebben sok szentség hírében elhalt egyházi kiválóságnak mumifikált holttestét őrizték, amelyeket a nép nagyon nagy tiszteletben tartott. Tiszteletüknek természetes alapot adott az a körülmény, hogy ezek a holttestek épségben megmaradtak. A szovjet most ezt a pontot használja ki. E mumifikált relikviákat elkobozták a kolostorokból, templomokból és az atheista vándormúzeumok gyüjteményébe sorozták be. Klinikáikon

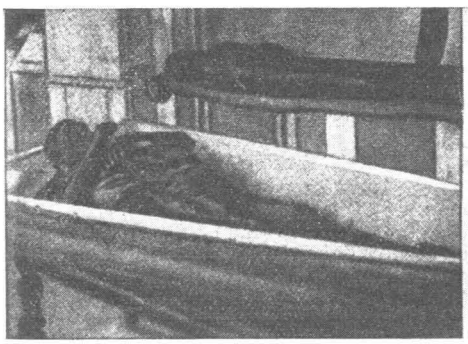

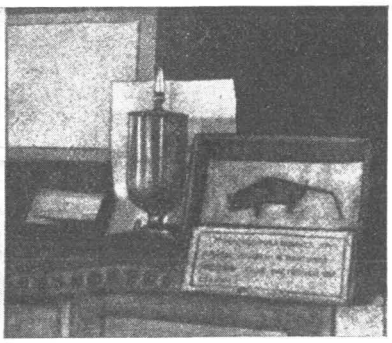

Két kép az atheista-múzeumból. Az elsőn egy szent épségben maradt teste, a másikon preparált patkány, mint az ereklye hasonképe.

mesterséges úton mumifikálták aztán több *gonosztevőnek* holttestét is; ugyancsak így preparáltak *macskákat, patkányokat és békákat.* Az atheista-múzeum vándortárgyai között aztán egymás mellé beiktatták pl. egy szentnek épen maradt jobb karját, egy rablógyilkosnak klinikai úton preparált és mumifikált jobb karját, egy patkányt és üvegbura alatt egy kiszárított békát is. Ezek az ördögi számítással egymás mellé tett tárgyak azután teljesen kiveszik a naiv szemlélő lelkéből a szentek relikviái iránti tiszteletet, mert kiölik az orosz nép lelkéből a csodálkozásnak alapját, hogy annak a szentnek a teste épségben maradhatott meg az Isten rendelése folytán. Ők csak azt látják, hogy ugyanazt meg tudja tenni a szovjet klinika is, amit ők Isten különös működésének gondoltak. A nagy különbségre bizony nem gondolnak.

Nagy szerepet visznek még az iskolai atheista-propagandában a *plakátok* is.

Az „Istentagadó Központ"-nak száz és száz különbözőbbnél-különbözőbb ilyen kiadványai vannak. Számos közülük legfelháborítóbb káromkodás. Mindenki ismeri pl. *Leonardo da Vinci „Utolsó vacsora"* című klasszikus képét. Az „Istentagadók Központ"-ja ennek a képnek paródiáját készítette el. Az asztal, az Üdvözítő és az apostolok elhelyezkedése körülbelül ugyanaz, mint a világhírű alkotáson, de rettenetes, amit hozzárajzoltak és amit változtattak rajta. Az asztal fölött egy csempe petróleum lámpa lóg, hasonlóan, mint a régi cári időkben az orosz korcsmákban. Az Üdvözítő kezében nem a kelyhet tartja, hanem egy borospoharat, de az egész test-tartása, gesztusa, arcának kifejezése a tökrészeg emberé. Az apostolok koccintgatnak a képen, valamennyien részegek és egyik közülök holtrészegen a földön hempereg. Hasonló paródia számos van forgalomban és a Szentírás eseményeit, a szentek életéből vett történeteket olyan alakban ábrázolják, amelyeknek leírására vállalkozni sem lehet. Szexuális aberrációk, kéjjelenetek és hasonlók láthatók e képeken.

●

Az istentelenek mozgalmai, főkép amit a gyermeklélek destruálásának terén elkövetnek, túlhaladják az emberi romlottság eddig ismert határait. Lehetetlen elzárkózni annak feltevése elől, hogy ott egyenes demonizmus: *ördögi beavatkozás* folyik.

Dicsőségesen uralkodó *XI. Pius* pápa, aki nagyon ismeri és figyelemmel kiséri az orosz atheista propagandát, ép azért az ellenpropagandának leghathatósabb szeréül a *természetfeletti segítségnek leesdését* tűzte ki. Egy alkalommal felhívta már a figyelmet arra, hogy ezzel az ördögi, istentagadó machinációval szemben a gonosz lélek legyőzőjének, *Szent Mihálynak* segítségét kell kérni. Ebben az értelemben szeretné, ha a szentmise utáni ima Szent Mihályhoz intézett utolsó könyörgését erre a célra ajánlanók fel. Újabban pedig egy másik imaszöveget is engedélyezett, mely a következőkép hangzik:

„Szent Mihály arkangyal, ki az Isten dicsőségének buzgóságától hevítve, az Ellene lázongó szellemeket a kárhozat tüzére döntötted, esd ki számunkra azt a kegyelmet, hogy ugyanazon buzgalomtól eltelve, korunknak Isten ellen támadó vakmerő kihívását ellensúlyozhassuk s minden erőnket egyes-egyedül Isten dicsőségének előmozdítására fordíthassuk. Amen."

Németországban pedig egy ősrégi imájukat: *„A kereszténység imája veszedelmes időkben"*, cimű̈t használják és ajánlják fel erre a célra. Ennek az imának a szövege pedig magyarul a következő:

„Éhség és nyomor látogatta meg sok testvérünket és nővérünket. Könyörülj, ó, mennyei Atya, minden szegényen és segítségreszorulón!

Békétlenség, gyűlölség és harc teszik tönkre a népek boldogságát és a hazának fennállását. Ellenségeskedés és gyűlölködés állítja szembe a földnek nemzeteit. Azért kérünk Téged, Isten: add meg nekünk a Te békédet; add meg nekünk azt a békét, amelyet a világ nem tud megadni!

Az istentelenség és istengyűlölet mindinkább jobban terjeszkedik. A pokol hatalmai acsarkodnak a mi Megváltónk, Jézus Krisztus ellen és anyánk, az Egyház ellen. Ó, Urunk, tartsd meg és őrizd meg azt a kincset, amelyet egyszülött Fiad drága vérével megváltott.

Oltalmazd meg Szentatyánkat, Pius pápát ellenségeinek támadásai ellen! Áldd meg főpásztorainkat és papjainkat, áldd meg munkásságukat, hogy az halhatatlan lelkünk üdvére szolgáljon.

Add, Urunk, hogy a hitélet viharaiban és ezen élet megpróbáltatásai között ne térjünk le az igazságnak és a Te szent parancsolatodnak útjáról. Gerjeszd fel bennünk az első keresztények hitvalló bátorságát és buzgóságát az imában, a szentségek felvételében, az Isten-szeretet és felebaráti szeretet cselekedeteiben. Amen."

„AZT MONDJÁK".

Két rövid szó csupán.

Oly gyorsan röppen el az ajkról, hogy a megfontolás nem éri utól.

Szájról-szájra száll, — de meg nem állapítható, hogy honnét indult el.

Szabad bejárása van minden házba. A legkényesebb ajtók is megnyílnak előtte.

Nincs összejövetel nélküle.

Nagy a hatalma: igazolja a pletykát, megerősíti a rágalmat, megnyugtatja az aggályos lelkiismeretet.

Körútjában senki se állíthatja meg.

Jó hírneveket rombol, családokat dúl fel. Nem a vérét, hanem a becsületét szívja ki az embereknek.

Elrabolja az ifjak örömét, az öregek tekintélyét, a szívek gyermekded bizalmát — mindenkitől boldogsága egy részét.

Felelősségre nem vonható. Ki mondta? Senki se tudja. „Azt mondják!" Két rövid szó csupán.

A SZERZETESNŐ LEVELEZÉSE GYÓNTATÓATYJÁVAL.

Timida nővér zárdájának rendes gyóntatóját elhelyezték. A nővér aggályos lelkiismeretű, aki nehéz küzdelmek után nyugodott csak meg és e megnyugvásában jelentékeny szerepe volt erősakaratú gyóntatójának. Timida számára nagy lelkicsapás ez az áthelyezés.

Egy ideig nyugodtan folyik a lelkiélete, de egyszer csak felújulnak régi aggályai. Úgy érzi, hogy segítségére csak a régi gyóntatója lehet igazán. Ez ismeri már életének előzményeit, amelyeket újra feltárni nehezére esnék. Levelet ír ezért volt gyóntatójának és abban adja elő aggályait és ugyancsak levélben kéri a választ. A levelet beviszi a főnöknőhöz azzal, hogy gyóntatójának szóló lelkiismeretbeli ügy és kéri, hogy a jövőben előljárójának közbejötte nélkül levelezhessen lelkiatyjával, anélkül, hogy a levelet be kelljen adnia.

A főnöknő ezt a kérését, mint az Egyház törvényével ellenkezőt, megtagadja.

Kérdés, hogy jogosan levelezhet-e Timida nővér gyóntatóatyjával?

●

Az apácák levelezéséről két jogforrás intézkedik. Az egyik a *saját rendjének szabályai*, a másik pedig az *Egyház törvénykönyve.*

Timida nővér szerzetének *rendi szabályaiban* nincs semmi külön intézkedés a nővérek levelezésére vonatkozóan. Ez azt jelenti, hogy rá az Egyház általános törvényei kötelezők. (Általában alig van szerzet, amelyik a nővérek levelezésének ezt a pontját, hogy a főnöknő kikerülésével mással levelezhetnek, másképp írná elő, mint az Egyház törvénykönyve teszi. A legtöbb rend szabályzata a levelezésre nézve, mint különlegest csak azt tartalmazza, hogy a nővérek mennyiszer írhatnak levelet és milyen időben — pl. ádvent és nagyböjti időben — nem levelezhetnek stb.)

Az Egyház törvényei ide vonatkozólag a *Codex* 611-es kánonjában intézkednek. E szerint a szerzetesek és szerzetesnők az előljárók felülvizsgálása nélkül szabadon küldhetnek leveleket: 1. a római Szentszéknek, 2. az illető ország pápai nunciusának, 3. a rend bíboros protektorának, 4. saját rendjük vezetőségének, 5. az illető szerzetesház főnöknőjének, ha az a rendházon kívül tartózkodik, 6. annak a püspöknek, illetve egyházmegyei hatóságnak, amelyiknek az illető szerzetes, vagy szerzetesnő alá van vetve, 7. olyan apáca-rendnél, amelyik valami férfiszerzet előljárói alá van rendelve, e szerzet vezető előljárójának. A 2025-ös kánon 2-ik §-a ezeken kívül megengedi még azt is, hogy szentté-avatási, vagy boldoggáavatási ügyben, ha valamelyik apáca szükségesnek tartja, hogy a szóbanforgó szentté vagy boldoggáavatási jelöltről valamit az egyházi hatóságnak tudomásul adjon, akkor ezt zárt levélben akár gyóntatója útján, vagy pósta útján előljárójának kikerülésével elküldheti az eljáró egyházi hatóságokhoz.

Pontosan felsoroltuk mindazokat, akikkel a szerzetes, vagy szerzetesnő közvetlen, az előljárónak bekapcsolása nélkül levelezhet. Amint látjuk, ezek között nincsen ott a gyóntatóatya. Ebből pedig az következik, hogy az Egyház *ilyen levelezést nem enged meg.* Egyes esetekben talán súlyosan érinthet bizonyos aggályoskodót ez a határozott rendelkezés, de az Egyház jól megfontolva és bölcs tapasztalatok után intézkedett így. Ha néhányan szenvednek is alatta, de ugyanakkor sokkal több fölösleges és a lelkek üdvét és előhaladását inkább csak zavaró levelezgetéseknek állja az útját.

Amennyiben Timida nővér sehogysem tudna megnyugodni a régi gyóntatója nélkül, *van rá mód, hogy törvényes keretek között is igénybe vehesse annak segítségét.* Az 526-ik kánon 2-ik §-a megengedi ugyanis, hogy ha valamelyik szerzetesnő lelke megnyugtatására valamely különleges, meghatározott gyóntatót vél szükségesnek, azt az illető egyházi főhatóság megengedheti. Itt azonban már maga a kánon is figyelmeztet, hogy nagyon vigyázatosan kell eljárni. Csakis megokadatolt és szükséges esetekben szabad ilyen engedélyt adni, amiből pedig az következik, hogy a szerzetesnő csakis nagyon megokadatolt és szükséges esetekben veheti igénybe a különleges gyóntató kérését. Ha egyszerű aggályokról van szó, pusztán álszeméremből, vagy kényelmi szempontból nem akar gyónni a rendes gyóntatónál, akkor helytelenül jár el.

Azt tanácsoljuk Timida nővérnek, hogy legyen csak bizalommal a zárda rendes gyóntatójához és ha úgy érzi, hogy a nála való gyónás nehezére esik, tekintse ezt a nehézséget is önmegtagadási alkalomnak.

VÉSZKIÁLTÁS.

Ha egy keresztény bennszülött halálán van, — írja egy francia missziós lap — barátai megható módon gondoskodnak lelkéről. Élénkszínű faleveleken küldenek hívó üzenetet a missziós atyának:

— Haldokló van a félszigeten, jőjj atyánk, nyisd meg számára az eget!

S e leveleket rábízzák a Gondviselésre, hogy a folyó hullámain, a szellő szárnyán juttassa el oda, ahova szánják. S gyermeki bízó hitük jutalmaképp, meg is jelenik valamerről egy „Fekete kabát."

* * *

Minden órában, minden percben haldokolnak, halnak az emberek, — a lelkek, a halálos bűn mérgétől. S hány számára nyitva maradna az Ég, ha egy-egy jóbarát megmentésére vészt kiáltana:

— Istenem, adj kegyelmet annak a léleknek, aki e percben meg akar, Téged bántani!

IRODALOM.

P. Franz Regis O. N. Cap.: **Der Klosterobere.** Sein Amt und seine Persönlichkeit, Wiesbaden. 256 oldal. Ára P 9·75.

A szerzetes elöljárók allapotbeli kötelességeiről a legújabb, legterjedelmesebb és klasszikus értékű munka. Szerzője úgy írta meg, hogy egyként használhatják a férfi szerzetesrendek elöljárói, mint apácák is.

Első részben (1—120 oldalig) a szerzetesi elöljáró hivataláról szól. Isten helyettesének mondja őt, kinek kezébe adta az Úr az alattvalók feletti uralkodási hatalmat. De egyben ő a reábizottaknak pásztora, bírája, de atyja és anyja is.

A *második részben* (120 oldaltól 253-ig) a szerzetes elöljáró megkövetelt személyes tulajdonságairól ad igen érdekes, meggyőző erővel írt tanácsokat. A szerzetes elöljáróknak elsősorban tökéletességre kell törekednie; mint elöljárónak a jó példa a legfontosabb teendője. Egyéniségében ki kell domborodnia a mélységes vallásosságnak, erényei között pedig a bölcseségnek, a lelkiség mindenekfelett való becsülésének. Ki kell tünnie az alázatosságban, testvéri szeretetben, szelídségben és igazságosnak kell lennie.

A feldolgozott anyagba példás ügyességgel illeszti be a Szentírás citátumait, amelyet azonban nem mondanivalója díszítőjéül használ fel, hanem ezekkel bizonyít. Mindezt nem odavetett frázisokkal teszi, hanem amit mond, részletesen is kifejti, megérteti, azaz meggyőzi olvasóját. Elsősorban az értelemhez szól, de a kedélyt sem hanyagolja el. Nem akar azonban ellágyulással és szentimentalizmussal dolgozni, hanem komoly, határozott és kemény akaratot kíván.

E könyvet szerzetes elöljáróknak lelkiolvasmányul és állapotbeli kötelességük irodalmi nevelőjéül igen ajánljuk.

Garéneaux C. SS. R.: **Das Eucharistische Herz Jesu und das Herz des Priesters.** Franciából németre fordította: **Eyl O. M. I.,** Rottweil. 155 oldal. Ára P 2·25.

Külsejére nézve úgy néz ki ez a kis könyvecske, mint egy másodrendű kis imakönyv, belseje azonban elsőrendü érték. Éppen úgy, mint a Szentostya, amely külső látszatra kevés et érő kenyér, de a konzekrálás után benne az Istenfiának Szíve dobog.

A könyv egy sor szabályszerü elmélkedést és több formanélküli elmélyedést tartalmaz. Mindegyik az Úr Jézusnak belső lelkivilágát veszi tárgyául és azt az Eucharisztián keresztül a papi tevékenységre alkalmazza.

Az elmélkedések nem annyira mélyenszántók, mint inkább lendületesek, francia szellemességgel vannak tele, amelyet azonban a német fordítás nem tudott teljes egészében átvenni. A könyv nagyobb lelkiigényü papoknak elég jó elmélkedési anyag.

Kedves Lamentácska!

Válasz egy levélre.

Tízszer elolvastam levelét és tízszer belemártottam a tintatartóba tollamat, amíg leírtam ezt a megszólítást. Arra is gondoltam közben, hogy milyen méltánylandó munkát végzett Ádám, amikor az Úr eléje vezette teremtményeit és az első emberrel *természetüknek megfelelő* nevet adatott nékik.

Mert hát hozzám írt levelében azt kívánta, hogy a választ valami álnévre adjam meg. Ha már a tanácsadás tetejébe ezt a feladatot is kirótta rám, hogy Magácskának álnevet válasszak, gondoltam, akkor mégis csak Ádámot kell követnem és olyan nevet kell adnom Önnek, amelyik *természetének megfelel.* Így választottam aztán a *Lamentácska* elnevezést.

El ne szörnyülködjék, hogy: „rettenetes név ez!" Mert ha ezt teszi, ugyanazt mondom majd Önnek is, mint a néhai, áldott lelkű Kovács ev. János szegedi piarista atya mondott egyik tanítványának. Patzenauer Jakabnak hívták az illetőt. Egy napon azzal állott Kovács tanár úr elé, hogy a jövőben Jakab helyett „Jákó"-nak szólítsa. „Aztán miért tegyem ezt, Jakab?" — „Azért kérem Tanár úr — vágta ki a nebuló — mert a Jakab név nem szép és a Jákó meg magyaros!" Kovács tanár úr orrán táncolni kezdett a szemüveg, ami az indulat jele volt nála és megszólalt: „Hát az igaz, hogy szépnek nem valami szép a Jakab név, de hát utóvégre nem bűn és a te képedhez meg ez a név illik. Hallottad? És most, helyedre!"

Hát bizony az is igaz, hogy szebb név száz is van a „Lamentácská"-nál, de higyje el, ez igen-igen passzol Önre. Megmondjam, hogy miért?

●

Ezt írja a levelében:

„Nagyon szerencsétlen és bűnös lélek vagyok én, Főtisztelendő Páter! Hetenkint gyónok és gyakran áldozok, mégis telve vagyok tökéletlenséggel. Azt hiszem, hogy csak fájdalommal nézhet rám az Úr Jézus. Tessék csak meghallgatni, hogy milyen gyarlók szentáldozásaim! Tegnap is illő előkészület helyett állandóan az járt az eszembe, hogy a partikulárémat: — a hallgatást — hétszer szegtem meg az utolsó héten is. Szentáldozás után meg nem hogy örültem volna az Úr Jézus látogatásának, hanem majdnem sirtam, mert ilyen gyarló szívbe kényszerítettem az Üdvözítőmet. Ha tudná Főtisztelendő Páter, hányszor elszórakozom ima közben — a szemem fékezésében is mily gyarló vagyok — s évek óta nem birom leküzdeni hibáimat — bizonyára kimondaná rám az ítéletet, amit magam is oly világosan látok: nem lesz belőlem semmi, nem vagyok én alkalmas a lelkiéletre . . . stb.

●

Úgy-e Magácska bizonyára résztvett a nagyhétvégi Jeremiás siralmain? Talán a magyar officiumos könyvéből is végig olvasta ennek az ékesszavú prófétának írásait, ahol Jeruzsálem romjait látja és siránkozik — *lamentál* — ezek fölött? Magácska is úgy *lamentál,* kedves *Lamentácska,* mint Jeremiás.

De kettőjük között mégis van különbség. Jeremiásnak *volt oka a lamentálásra:* a dicső város romjait nézte és az emberi lélek bűnokozta romlását látta benne. Ön pedig Lamentácska lelke épületének apró csorbaságait mutogatja és olyan jajveszékelést csap, mintha romban heverne egész kegyelmi temploma. *Önnek nincs kellő oka a lamentálásra.*

Hallotta talán a hírét Páter Vélics Lászlónak, annak a verőfényes lelkü kalksburgi jezsuita atyának? Egyszer ez a páter bevitte Bécsbe a növendékeit, hogy megmutassa nékik a Stephans-Domot, a gótikus építészetnek e remekét. Megállott velük a nagytoronnyal szembenlévő sarkon és ékes szavakkal magyarázta az

épület arányait, a faragások finomságait, az összhatás fölemelő művészetét . . . Egyszerre közbeszólt az egyik lurkó és a sok díszítő kőszobor közül az egyikre mutatott: „Nini Páter! ott annak az angyalnak le van törve az orra!“ — Ennek a gyereknek hiába beszélt a tudós páter a kőbefaragott ima fölemelő erejéről, az évszázadokon keresztül készült műalkotás értékéről. Ez az ezer kiválóság mellett csak azt a kis csempeséget vette észre és az angyal elpiszült orrán kívül nem jegyzett meg semmit sem.

Ne sértődjék meg e példa miatt kedves Lamentácska, de Magácska sem jobb a kalksburgi gimnazistánál.

Ugyebár ön nem követ el halálos bűnt? Vagy ha nagyritkán ilyen szerencsétlen lenne, nemde siet az isteni léleképítőmesterhez: a gyóntató Jézushoz, hogy az egyetlen mondatával újra felépítse lelkének összetört tornyát? És utána újra áll az a lélektorony és cirádáit újra aranyosnak csillogtatja a kegyelem napja.

Aztán a bocsánatos bűnökben sem leli akaratosan a kedvét, úgy-e? Bár megesik, hogy a lelkiélet viharaiban botlik egyet-kettőt és ilyenkor megcsempül egy kissé lelkének egyikmásik dísze és a zivatar odahord egy-egy homokszemet a bűnös föld sarából. Nem valami örvendetes ez, az igaz. Sőt baj is. De nem akkora baj, hogy miatta lebecsülhessük és értéktelennek minősítsük és lerombolásra megérettnek tartsuk az egész lélektornyot!

Olvastam egyszer egy aranyművesről. Remekbe akart készíteni egy keresztet. Apró, ezüstből vert babérlevelekkel borította be a kereszt fáját, színaranyból öntötte ki rá az Úr Jézus testét és finoman csiszolt rubinkövekből rakta ki a sebek helyét. Nap-nap után állandóan dolgozott rajta a mester. Ennek a műalkotásnak híre ment és valaki szerette volna megszerezni gyűjteménye számára. Tudta, hogy pénzért nem eladó a kereszt. Azt is tudta, hogy ellopatni sem lehet, mert az ötvös féltve őrzi. Mit tett vajjon? Elment a művészhez azzal, hogy szeretné megvizsgálni és megbírálni a keresztet. Nagyítót vett elő és végigvizsgálta annak minden porcikáját. Úgy találta, hogy a sokezer babérlevél között akad egy pár, amelyiknek nem tökéletes a kiverése. A rubinkövek sokoldalú csiszolt lapjain három helyen is ki lehetett venni a százszoros nagyító alatt a csiszolás nyomát. Ott pedig, ahol az Úr aranytestébe mélyesztette bele az ötvös a rubinköveket, néhány porszem rakódott le, amelyek göröngyként éktelenkedtek a nagyító alatt. A keresztre vágyó gonosz gyűjtő egymásután sorolta föl e hibákat és tökéletlenségeket, de a remekmű ezernyi értékéről hallgatott. Végül aztán fitymálva tette le a feszületet: „Nem sokat ér bíz' ez — mondotta — sok rajta a hiba!“ A mester lesujtva hallgatta e kritikát. Amikor elment a látogatója, ő is elővette a nagyítóját és végigvizsgálta a hibás leveleket, rubinokat és porszemeket. Ettől kezdve csak e tökéletlenségeket látta munkáján és már nem becsülte sokra. Sőt ki sem javította a hibákat, mert elment ettől a munkától a kedve. Amikor aztán újra eljött hozzá a gonosz gyűjtő, olcsó pénzért odaadta neki a keresztet . . .

Én azt hiszem kedves Lamentácska, hogy az Ön életében megismétlődött ez a történet. Lelkének aranyából és ezüstjéből a kegyelem vésőjével és az akarat kalapácsával kialakította az Úr Jézus képét. Talán egyik-másik vonása gyarlóbb és néhány földi porszem is tapad hozzá. Ezt a képet szeretné megszerezni a gonosz lélekgyűjtő: az ördög. Jól tudja, hogy a halálos bűn élvezetéért Ön nem adja oda azt. Lekritizálja tehát, hogy elvegye tőle a kedvét és aztán egy alkalmas pillanatban, a kísértés viharában, olcsó áron megkaphassa. És Ön kedves Lamentácska, felül ennek a pokoli fajzatnak! Utána siránkozza lelki csempeségeinek lamentációját és kimondja az ördög suttogásának visszhangját: „nem ér az én lelkem semmit!“

Ein Leben des Lichtes. Maria Bonaventura Fink v. U. L. Fr. Irta: *Egy Szegény Iskolanővér.* Paderborn, 256 lap. Ára kötve: P 7·20, fűzve: P 5·40.

Egy korunkban élő (született 1894, meghalt 1922.) apácának életrajza. Ezt az életet nem kísérték túlságos, rendkívüli események, elragadtatások és éppen ezért hatékony az olvasása, mert sokat tanulhatnak belőle azok is, akik a lelkiélet rendkívüli kegyelmeit nem élvezik.

Fink Anna egy ideig a világban élt, tanítónői oklevelet szerzett és azután a *Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővérek* müncheni rendtartományába lépett be. Lelkének kialakulása a rendben gyönyörűen haladt előre. A fiatal tanítónőt főképen a Boldogságos Szent Szűzhöz érzett gyermeki tisztelet vonzotta és ezen keresztül jutott el az Úr Jézus odaadó és minden áldozatra kész szolgálatához. Az életrajz egyszerűen és leíró módon jelzi e kiváló lélek vallási gyakorlatait, apró fogásait (pl. szentképre írt vezérgondolat) is szemlélteti és úgy írja le, hogy belőlük mindenki hasznot meríthet.

Ez az apácaéletrajz nem egy rendnek speciális kereteit tárja fel, hanem az általános krisztusi léleknek növekedését, tökéletesbülését állítja oda példának. Lelkiolvasmányul, főleg szerzetesnőknek ajánljuk.

Kalendarium Benedictinum. Die Heiligen und Seligen des Benediktinerordens und seiner Zweige. Verfasst von: *P. Alfons M. Zimmermann O. S. B.* Metten 400 lap. Ára P 15.

Hatalmas összefoglaló tudományos munka. A legpontosabban kikutatja mindazokat a nemcsak szenteket és boldogokat, hanem a szentség hírében elhalt tiszteletreméltókat is, akik Szent Benedek rendje akármelyik ágához tartoztak, akár mint oblátusok, vagy obláták is. Hogy hányan voltak ezek, elképzelhetjük, amikor minden napra átlag 2—3 jut belőlük, de van olyan napja is az esztendőnek, amikor 6—7 ilyen kiváló léleknek emlékét ülik. A közismert bencésrendi kiválóságokon kívül egy egész sereg történelmi és tudományos névvel találkozunk e névsorban, akikről eddig nem is sejtették, hogy a bencésrenddel kapcsolatban voltak.

Most tárgyalt kötetünk elején hatalmas tudományos értekezés van a bencésrendi mártirologiumokról és a rend ágainak külföldi elterjedéséről. Ez a rész az egyháztörténelemnek nagyon értékes monográfiája.

A kötet többi része az év első három hónapjának bencés kiválóságait tárgyalja. Mindenegyes személy rövid kronologikus életrajza, érdemei, munkái és utána életének okmánytári kútforrásai és adatainak lelőhelyei vannak felsorolva.

Ez a munka tehát nem aszkétikus célú életrajzgyűjtemény, hanem tudományos és történelmi szempontból becses értékű, gondosan kidolgozott adattár.

P. Oslay Oswald O. F. M: **Szabin testvér, a Szeretet-Isten hőse.** *Budapest, 1934. 315 lap. Ára 3.-P.*

Szokatlan, de érdekesen és értékesen megírt életrajz. Szabin fráternak, a kínai magyar misszióban meghalt ferencrendi testvérnek életrajza. A szerző a könyv első részében nem maga dolgozta fel az adatokat, hanem bámulatos utánjárással összegyüjtötte és mozaikszerüen egymás mellé állította mindazokat az emlékeket, dokumentumokat, leveleket, napló-részleteket, másoknak hiradásait, amelyek Szabin testvérre vonatkoztak. Aki átolvassa ezeket az életből idézett apróságokat, maga győződik meg a könyv hősének meghato lelkiségéről, gyermeki hitéről, lángoló buzgóságáról és azokról a rendkívüli kegyelmekről, amelyeket Szabin testvér az Istentől nyert. Az így elénk tárt anyaghalmaz nagyobb hatással van és épületesebb lélekindításokat eredményez, mintha színes tollal, költői beállítással dolgozza fel a könyvíró hősének életét. Az apró adatokból élethüen rajzolódik elénk a kis kőműves inasnak, az építész-legénynek, a szerzetes fráternak, a világháború katonájának, az egyházirendre törekvő buzgó léleknek, a kínai hittérítőnek, a rendkívüli kegyelmek boldog részesének alakja.

A könyv második részében „A vallásélet alapismeretei" címen mély tudással, alapos filozófiai ismereteket eláruló világos előadásban, kissé szokatlan, de tagadhatatlanul értékes felfogásban dolgozza fel P. Oslay a lelkiélet anyagát. Nagyon értékes nyeresége volna az aszkétikus irodalomnak, ha e rövid részt terjedelmesebb és részletesebb munkában is közkinccsé tenné.

A harmadik részben a lelkiéletről előbb felállított theoriáját Szabin testvérre alkalmazza és annak jellemét és szellemét gyönyörüen megrajzolja. A könyvet lelkiolvasmányul melegen ajánljuk.

P. Unghváry Antal O. F. M: **A római Egyház liturgiája.** *Budapest, 1934. 356 lap. Ára: 5 P.*

A szerző a ferences theologián tartott előadásainak kivonatát adta ki ebben a könyvben. Elsősorban papoknak szánta, de oly világosan és az alapvető ismereteket is belefoglalva írta meg, hogy minden művelt világi, elsősorban pedig szerzetesnők haszonnal olvashatják és sok tudást meríthetnek belőle.

A könyv anyagában feldolgozta az egész tudományos idevonatkozó irodalmat. A történelmi fejlődések részletezését és a kontroverz kérdések taglalását nagyon helyesen elhagyta, mert ezek inkább csak a szaktudósoknak valók. Anyaga azonban így is teljes és minden liturgikus kérdésre megadja a feleletet. Külön kiemelést érdemel előadásának világossága, állásfoglalásainak határozottsága, főkép pedig az a komoly katolikus és a modern theoriákat ismerő, de nem hajhászó lelkület, amely e könyvet át és áthatja. Aki az Egyház liturgikus élete iránt érdeklődik, valóságos kincsesbányát nyer ebben a könyvben.

Ez az, amit megszívlelésre ajánlok Önnek. A lelkiélet régi mesterei azt írták le, hogy *ha valaki értéktelennek tartja a lelkét, az lehet az Isten ítélete, de lehet az ördögé is.* Ha *gyakori* halálos bűnök rutítják el azt a lelket, akkor valóban Isten szemében is gonosz az a lélek; ámde ha ment a *gyakori* halálos bűnöktől, akkor az ördög állítja csak róla az értéktelenséget. Azért, hogy könnyebben megkaparinthassa.

Higyje el kedves Lamentácska, hogy csak a gonoszlélek örül annak, ha Ön lamentál. Ezt akarja?

Föl tehát a fejet! Jézus értékelésében drága az a lélek, amelyik ment a halálos bűntől! A bűnösért is vérét ontó Üdvözítőnk kegyes lelkülete mondja ezt és nem én, az Önért imádkozó öreg **Pater Julius.**

A lelkigyakorlatok irodalmának

a magyar nyelven olyan munkái jelentek meg, amelyek a világirodalomban is megállják helyüket. Sőt azok közül is kitünnek, mert

a magyar temperamentum szónoki lüktetését és a szemléltetés elképzeltető eszközeit

nagy ügyességgel juttatják érvényre, ami a külföldi — főkép német — lelkigyakorlatokból hiányzik. E munkák közül fölhívjuk a figyelmet különösen a következőkre:

Csávossy Elemér S. J.:

Örök igazságok. *Lelkigyakorlatok könyve.*

A nagynevű szónok és író tehetségének teljét adja e munkájában. Tökéletes logikájú érvei elől nem térhet ki a kutató emberi ész. Az örökigazságok fényével, a krisztusi szeretet melegével megoldja az élet problémáit, melyben görnyedve vergődik a világ.

●

A könyv tartalma: Vezérelv és alapigazság. Eredetem, rendeltetésem. Lelkem üdvössége. Az örök élet. A teremtett doldok. A közömbösség. A hegyi beszéd. Az ember teremtése. Isten dicsősége. Az emberi szabadság. A főparancs. A halálos bűn gonoszsága. A halálos bűnben rejlő boldogtalanság. Saját bűneim. A pokol. A széles út. A szívtelen szolga. A jó és a rossz szív. Mi a halál? Hogyan jön a halál? Milyen a halál? A dúsgazdag és a koldus Lázár. Az okos és a balga szűzek. Az ítélet. A három sír. A terméketlen fügefa. A megtérés. Dávid király bűne és bűnbánata. Szent Péter bukása és megtérése. Mária Magdolna. A tékozló fiú. Az Oltáriszentség. Mi nekünk a tabernákulum? Az istengyermekség öntudata.

●

A klasszikus értékű bőr anyag 3—5—8 napos lelkigyakorlatokra van beosztva. A 320 oldalas nagy munka ára öt művészi képmelléklettel kartonkötésben 6·50, vászonkötésben 8·50 P.

Dr. Czapik Gyula:

A gyermeklelkigyakorlatok.

Ez a kötet tisztán gyakorlati munka. Elsőrészében a gyermeklelkigyakorlatok rendezésére és előadásainak készítésére ad praktikus tanácsokat. A második részben 10—14 éves gyermekek számára való teljesen kidolgozott háromnapos előadásokat, a harmadik részben pedig kisebb (7—10 éves) gyermekeknek szánt vázlatokat tartalmaz. A mintaelőadásai érdekesek, élénkek, példákkal tarkítottak.

Ára fűzve 4 P.

1934. okt. 15. I. évf. 2. szám.

Az Út

a lelkiélet havi folyóirata

a tartalomból:

Dr. Tóth Tihamér: Krisztus a lelkek Királya! — Dr. Schmiedt Béla: A remetecár nyomában. — Zsámár Jenő S. J.: Az út a Nagy Király felé. — Dr. Czapik Gyula: Az idők Királyának marsallbotja. — A kevélység. — Dr. Czékus Géza: Krisztus Király miséjének evangéliumi szakasza. — Müller Lajos S. J.: A jó Isten és az ítélőszéke előtt megjelenő lélek. — Akiknek a lelkén a jó Isten csak átjár. — cg: Szentmise a kereszténység őskorában. — Hock Konrád: A kolerikus temperamentum és árnyoldalai. — G. A. M.: Krisztus Király modern apostola. — Jánosi József S. J.: Filozófia és élet — Képek, amelyek előtt nem lehet imádkozni. —

Korda R.T. Kiadása Budapest.

„Az Út" aszkétikus folyóirat. Megjelenik a szünidő kivételével minden hó 15-én. — Felelős szerkesztő: dr. Czapik Gyula. — kiadja: a Korda Rt. (igazgató: dr. Czapik Gyula.) — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. szám.

Előfizetési ára félévre 1 P 80 fill. — Egyes szám ára 40 fill.

Krisztus Királyságának *diadalmas gondolatát iparkodik AZ ÚT mostani száma Olvasóinak lelkébe vetiteni. Kérjük, fogadják azzal a jóságos megértéssel, mellyel lapunk megindulását és annak első számát fogadták. Hálásan megköszönjük azt a sok spontán beküldött dicséretet is, mellyel fölkerestek bennünket, de különösen azokat a lelkes sajtóapostolokat foglaljuk imáinkba, akik AZ ÚT terjesztését oly páratlan buzgósággal végezték. Nagyon kérjük lapunk minden barátját, hogy sorakozzék hozzájuk, mutassa meg AZ ÚT-at ismerőseinek és szerezze meg őket előfizetőkül.*

Könyvek Krisztus Királysága gondolatáról:

DR. TÓTH TIHAMÉR:

SZENTBESZÉDEK KRISZTUS KIRÁLYSÁGÁRÓL.

Nemcsak Krisztus királyságának gondolatát hozza közelebb a lelkekhez páratlanul szemléltető módszerével, hanem Krisztus tanításának alapeszméit, azok világotalakító erejét meggyőzően hirdeti. Krisztusnak, mint a családok királyának bemutatásáról szóló négy beszédét különösen aktuálissá tette az Actio Catholica jövő évi **praktikus célkitűzése.**

E mű kiválóságát mutatja az is, hogy már harmadik kiadásban forog közkézen.

Ára fűzve 10 Pengő.

LÁNYI EDE S. J.:

JÉZUS KRISZTUS KIRÁLYI FÖLSÉGJOGA.

Alapvető és vezérgondolatokat tartalmazó munka. Krisztus királyságának vallási eszméköre mellett különösen annak nagy társadalmi jelentőségét dolgozta fel. Megdöbben az ember hallatára, hogy mivé lesz a világ Krisztus nélkül és sóvárogva gondol arra, hogy mi lenne, ha az Úr parancsai szerint igazodnának az emberek. Krisztus királyságának ünnepére szóló predikációhoz nagyon jó beszédanyag.

Ára 80 fillér.

BIRÓ FERENC S. J.:

E JELBEN GYŐZNI FOGSZ!

Krisztus királyságának központi tartalma: az ő Szíve. Amidön P. Biró a Szent Szív kultusz központi jelentőségét bizonyítja, az Úr hatalmának és királyságának érvényesülését sürgeti.

Ára 30 fillér.

DR. HORVÁTH SÁNDOR O. P.:

KRISZTUS KIRÁLYSÁGA.

Bölcseleti mélység és eszmei emelkedettség, rengeteg anyag és új beállítások jellemzik a könyvet. Elmélkedésnek és lelkiolvasmánynak is használható.

Ára fűzve 3 P 60.

Kaphatók a Korda könyvkereskedésében, Budapest, VIII., Mikszáth-tér 3.

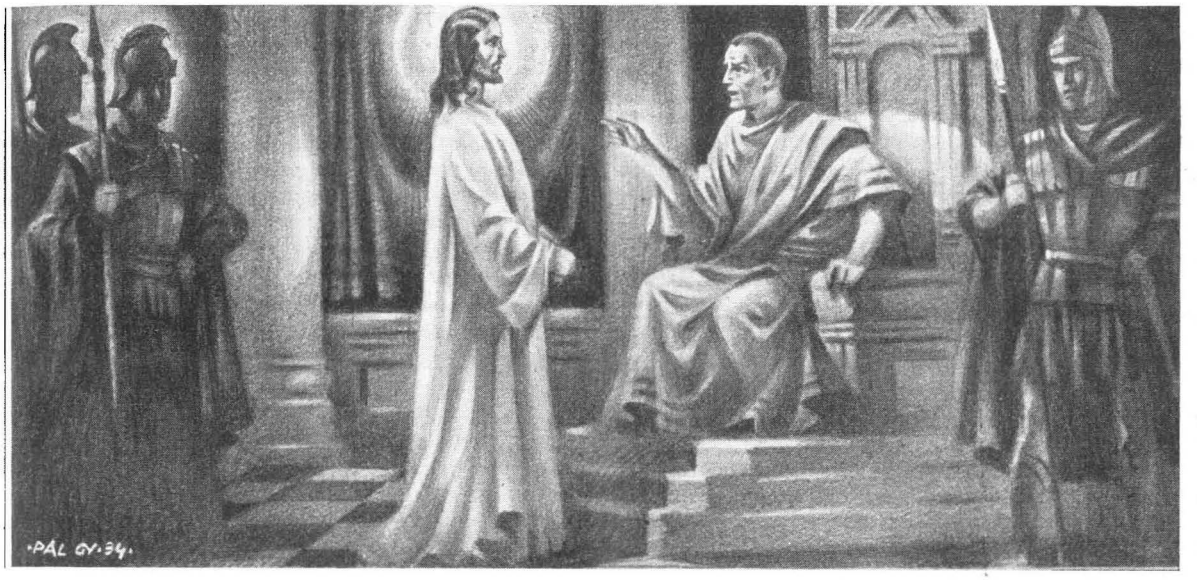

. . . „Mondá neki Pilátus: Tehát király vagy te? Felelé Jézus: Te mondod, hogy én király vagyok!" (Ján. 18, 37.)

Krisztus a lelkek Királya!

Irta: dr. Tóth Tihamér.

„Tehát király vagy te?" — hangzik el a sorsdöntő kérdés Pilátus ajkáról, mialatt — mint megáradt tenger — fenyegetve zúg az Úr mögött a felláztitott tömeg.

És az Úr igenlő választ ad:

Jól mondod. Király vagyok. De az én országom nem e világból való.

Nem e világból, nem a földi érdekekből.

Krisztus a lelkek Királya!

Krisztus az én Királyom!

Mit jelent ez a fenséges gondolat?

Legelsősorban jelenti, hogy lelkem vágyódik Krisztus után. Krisztus az én egyetlen parancsolóm, uram, akit nekem szolgálnom kell. Nem is jól mondom:

Akit szolgálnom s követnem nemcsak kötelességem, hanem legfőbb gyönyörűségem is.

Kötelességem! „Senki két úrnak nem szolgálhat" (Máté 6, 24.) — mondja Krisztus Urunk. Ki az a két Úr? Ő az egyik, ezt tudom. S a másik? Aki s ami Vele szemben áll: az alávalóság, a rútság, a bűn, a világ!

Jaj, szabad-e itt haboznom, hogy kinek szolgáljak? Nem elvesztett élet-e annak élete, aki a világnak szolgál s nem saját lelkének s lelke Urának Istenének? Tehát:

Istennek szolgálni kötelességem!

De mit jelent Istennek szolgálni? Lelkemre, az örökéletre gondolni! Jaj, a mai élet mennyire a földhöz köt minket! Oly kevesen érnek rá arra, hogy lelkük is legyen!

Jó emberismerő jegyezte meg egyszer: „Nézzük csak, hogy a mai embernek mik a kivánságai. Egészség, boldogság, pénz. Oly kevésnek jut eszébe, hogy észt is kérjen, pedig az is kell az élethez!" Észt? Hát akkor hánynak jut eszébe, hogy lelket is kérjen, hogy neki lelke is van? Két úrnak ne szolgáljunk? Bizony nem szolgálunk mi kettőnek, hanem csak egynek: a földnek, a világnak!

Egy német irónak (Paul Keller) van egy kis meséje a békafiról: akárcsak a mai emberről vette volna! Nincs az ő békájának naphosszat más vágya, mint hogy kövér legyeket foghasson és egy szép kis békakisasszony karján sétálhasson. Ó, mennyi, mennyi emberi életet fest le ez a békamese! Főkép mennyi élvezetekbe szédült fiatal életet! Amikor az ember azt hiszi, hogy a bál, az éjszaka, az orfeum, a mámor, ez elég egy embernek. Elég volna, ha csak testünk lenne. De lelkünk is van!

De épen azért, mert Isten után szomjazó lelkem is van, azért Krisztust követni nemcsak kötelességem, hanem vágyam, epedésem, gyönyörűségem is.

Az Isten szellem, a lelkünk szellem, rokonság van köztem s Isten közt s ez a rokonság húz az Isten felé. A patak rokon a tengerrel s azért tart a tenger felé. A tenger tükre állandóan párolog, felhő lesz belőle, felhőből eső, de a viz nem tud külön, elszakitva maradni a tengertől: rohan a tenger felé. Állits elébe akadályt, ideig-óráig visszatarthatod, talán más útra is terelheted, de elrejtett utakon, sziklahasadékokon, talán magát porrá is zúzva, de a végén ismét nagyobb lendülettel tör mégis a tenger felé. Igy vágyik a lélek is Isten felé! Akadályt rakhatsz elébe (akadály a tiltott élvezetek, akadály a léha életfelfogás, akadály a bűn), téves utakon is vezetheted, mindhiába! Végül is felsir: nem tud meglenni Isten nélkül.

Igen: a hal nem tud belefúlni a vizbe, a madár nem tud elveszni a levegőben, az arany nem tud elégni a tűzben, mert — ez a természete, s én nem tudok meglenni Isten nélkül, mert ez természetem!

Krisztus az én Királyom!

Mit jelent ez a tény? — Azt, hogy nem élek emberi életet, ha nem élek vallásos életet, mert Isten és az emberi lélek összetartoznak!

Az a mi nagy bajunk, hogy az élet s vallásosság sok keresztényben kettészakadt, egymás mellett áll, holott egymásba kellene fonódniok. Egyszer kultúremberek vagyunk, egyszer meg keresztények. Mikor imádkozunk, Istenhez fordulunk, de mihelyt dolgozni kezdünk, elfeledkezünk Istenről. Fáj kimondanom, de nem igy van-e sokszor: mihelyt a keresztény kimegy a templomból, a házasélete, a becsülete, az erkölcse, a szórakozásai semmiben sem különböznek egy nem kereszténytől. Pedig: nem igy kellene lenni! Nem igy? Nem! Hanem úgy, hogy mihelyt találkozunk valakivel, a harmadik percben már világosan lássuk, érezzük: ez keresztény, ez nem!

„Ite, missa est!" Menjetek, vége van a misének! Kimegyünk, s — vége a kereszténységnek is! Pedig épen most kellene kezdődnie a nagymisének: a hétköznapi vallásos élet, becsület, igazmondás, kötelességteljesítés nagy istentiszteletének! Testvéreim! Megint összekapcsolni a vallást s az életet!

Ha magadnak kellene ma életrajzodat megirnod, — őszinte önéletrajzot — vajjon mit irnál?

Talán ezt: Volt egyszer egy ember, akinek lelke éhezett és szomjúhozott az Isten után, de ő levegővel, széllel, látszattal táplálta lelkét. Azt hitte, hogy a pénz, amelyből bőven volt neki, elég lelkének is. Azt hitte, hogy a dicsőség, amelyből bőven kijutott... hogy az elegáns autó . . . hogy a családi otthon melege egymagában . . . ez minden. De a lelke üres maradt! Sőt, mintha feneketlen mélység lett volna: minél többet dobált bele, annál jobban érezte, hogy nem ez kell, hogy ez mind nem elég . . .

Mily szomorú életrajz!

Vagy talán igy hangzanék életrajzod: Volt egy női lélek, ki éhezett és szomjúhozott és itta az élet minden borát, de a szomjúság, mely epesztette, ettől nem csitult. Mintha valaki sirt volna ebben a lélekben, mintha valaki karját nyujtogatta volna benne, mint egy gyermek anyja után. De hiába: a sok bál, örökös korzózás, mulatság és társadalmi szereplés közt nem jutott egy perc sem az éhező léleknek . . .

Mily szomorú életrajz!

Testvér, el ne feledd:

Krisztus az én Királyom.

Az én egyetlen lelkem Királya!

Vallást és életet kapcsolni! Aki csak vallásos akarna lenni, az különccé s gyámoltalanná válik. Aki meg csak az élettel törődik, abból meg sárhoz tapadó, filister-lélek lesz. A kettőt összekapcsolni: vallásosságot s földi életet, örök s ideiglenes eszményeket, imát s munkát, túlvilágot s e világot harmónikusan megegyeztetni magamban, íme: ezt jelenti a gondolat, hogy Krisztus az én Királyom!

De van ennek a gondolatnak még egy másik, nem kevésbbé felemelő tartalma is. Krisztus Királyom, — azt jelenti, hogy

Krisztus is vágyódik az én lelkem után.

Hogyan? Mit mondok? Krisztus vágyódik az én lelkem után? De hát mit akar velem? Mit nyer velem? Hát én érték vagyok Krisztus szemében?

Mit akar Krisztus, mikor lelkem után vágyik?

„A gyöngét felemeli a porból, a szegényt a sárból" feleli a zsoltáros. (Zsolt. 112, 7.) A porból fel akarja emelni szegény lelkemet: a bűn, a szenvedélyek porából. Jaj, milyen ijesztő egy bűnös lélek!... És mily gyönyörűvé lesz, ha Krisztus jön hozzá!

De a zsoltáros tovább is mondja: „ . . . hogy a hercegek közé emelje őt, népének hercegei közé". A mennyei nép szépségei közé . . . Nem látjuk-e, a századok folyamán Krisztus mennyire beváltotta igéretét? Mi lesz egy szegény lélekből, ha egészen rábizza magát Krisztusra!? Nézd Pétert és Jánost, Pált és Assziszi Ferencet, Ágostont, Ignácot, Alajost, Szaniszlót, nézd Mária Magdolnát, Ágnest, Ceciliát, Teréziát, nézd szent Imrét, szent Lászlót, Margitot, Jolánt . . . Lisieuxi kis Terézt . . . mennyi báj e 24 éves életben!

Igen, most kezdjük sejteni, mily szédületes mélységeket jelent ez az egyszerűnek látszó gondolat: „Krisztus lelkem Királya!"

Jelenti, hogy lelkem vágyódik Krisztus után s jelenti, hogy Krisztus is vágyódik a lelkem után.

Ime, a lelket erősitő gondolatoknak mily eleven forrása fakad ebből az egyszerűnek látszó tételből: „Krisztus a lelkem Királya!" Jelenti, hogy az emberi lélek vágyódik Krisztus után, s jelenti, hogy Krisztus is vágyódik az emberi lélek után, de jelenti egyúttal azt a fönséges kötelességünket is, hogy igyekezzünk

a keresztény névhez méltóan élni s Krisztusnak eleven templomaivá lenni.

Krisztus és a lelkem!

Még kimondani is megtisztelő, hogy a kettő egymásra van utalva . . . Lehet, hogy az eddigi életemben szakitás volt . . . Lehet . . .

De most megindulok Krisztus felé!

S mit fogok tapasztalni? Egy csodálatos dolgot:

ahány lépést teszek Krisztus felé, Ő ugyanannyit jön énfelém.

Minden Istent szerető lélekkel szóról-szóra megismétlődik szent Terézia gyermekkorának bájos jelenete:

Szent Terézia egészen kis gyermek volt még . . . megilletődve hallgatta az Úr szenvedéstörténetét s kicsiny gyermeki szivében föllángolt a hála s lelkesedés: „Uram, ki annyit szenvedtél értem, én is életemet adom érted . . .“ s a kis gyermek megszökött hazulról, hogy valahol messze, a vadak közt Krisztusért vértanuhalált halhasson. Ahogy megy az utcán, egyszer csak sugárzó homlokú, gyönyörű kis fiú áll útjába.

— Ki vagy? — szólt rá Terézre.

A kis szökevény szepegve feleli:

— Én vagyok . . . én vagyok . . . a Jézuska Teréziája . . . De te ki vagy? . . .

— Én? Én vagyok a Terézia Jézuskája — feleli a sugárzó szemű kis fiú, de ekkorra már el is tűnt . . .

Eltűnt — Jézus, de megtanitott arra, hogy ahány lépést teszünk mi Őfelé tapogató, Őt kereső, epedő szivünkkel, ugyanannyit tesz Ő is felénk szerető, erősitő, melengető vágyakozással.

— Ki vagy, Uram?

Én vagyok az emberi lélek után sóvárgó Krisztus!

És te ki vagy?

Én vagyok az utánad epedő emberi lélek Uram!

Alattvalód vagyok.

Légy az én Királyom!

A REMETECÁR NYOMÁBAN.

IRTA:
DR. SCHMIEDT BÉLA.

Amikor a bolsevizmus kitörése után feltörték a cári sírokat, a romboló népség meglepő dologra bukkant. Kiderült, hogy I. Sándor cár koporsója — üres. Az eset meglepte a fosztogatókat is és a világot is. Lassanként aztán kiegyenesedett egy öreg kérdőjel, megoldódott egy régi rejtelem: a remetecár legendája történelmi hitelességet nyert.

Az orosz nép ajkán élő monda ugyanis azt tartotta, hogy I. Sándor, az oroszok cárja és I. Napoleon legyőzője nem halt meg Taganrogban, az Azovi tenger partján levő városkában, hanem saját halálhírét keltette és pedig azért, hogy a gyászdrapériák színfala mögött visszavonulhasson a legteljesebb magányba s mint egyszerű ember, a föld alázatos vándora élje le élete hátralevő napjait.

Taganrogban egy üres koporsót pecsételtek le. Azt küldték el Moszkván át Pétervárra és azt helyezték el ünnepélyesen a Romanovok kriptájába. Az élő cár pedig levetve cári uniformisát, elvonult valahová Tomsk környékére, ahol mint titokzatos ismeretlen remete közel harminc évig élt imáinak és Istennek.

A párisi orosz ujság a „Psoljednija Nowosti“ annakidején behatóan foglalkozott ezzel az üggyel. A tudósítás ismerteti egy későbbi barát elbeszélését, aki a remetét provideáló görögkeleti Bartholomäus atyát a zarándok magányos házikójáig elkísérte. A barát akkor még 12 éves gyermek volt. A kunyhó ajtaján kívül kellett maradnia.

Hogy mi történt a szobában, nem hallotta. Hirtelen azonban úgy tűnt fel neki, mintha valaki odabenn földre zuhant volna. Felrántotta az ajtót és megpillantotta a barátot, amint a remete előtt térdel. Tisztán hallotta ezt a mondatot: „Felség! Nekem kell Ön előtt letérdelnem!“ . . . Ő — a kisfiú — ekkor ijedten húzódott vissza.

A remetecár legendája megható történelmi csemege. Az ember szinte a nagy orosz történelem lapjai fölé hajlik és úgy tiszteleg az előtt az ember előtt, aki letéve fejéről a cári koronát, vállára kanyarította a remeték kopott gúnyáját s mindezt csak azért tette, hogy mennél tökéletesebben beleágyazhassa magát a magányba.

I. Sándor számára ez a magány egy zajtalan vérkeresztség volt. Ezúton igyekezett vezekelni élete vélt bűnéért, mert úgy érezte, hogy őt is felelősség terheli atyjának, I. Pál cárnak a halála miatt. És a remetecár meglelte, amit keresett: meglelte ismét önmagát és meglelte az Istent. Ezt a két kincset csak a magány adja meg az embernek.

De éppen ezért, miután ezt a két kincset mindnyájan keressük, a magány nemcsak a cároknak való. A magánynak mindnyájunk életében szerepe van. A magány alatt ezúttal természetesen nem a „tomski“, vagy „pilisi“ magányt értjük, hanem azt a csendes időt, amelyet egy imazsámolyon, vagy az ablakmélyedésben szokott eltölteni az aszkétikus életet élő ember.

A lélek nem tud ellenni magány nélkül. A lélek csak a csendben érik! Abban a reggeli, napközi,

vagy esteli csendben, amikor leállítjuk a magunk körül zakatoló életmalom kerekeit s belefeledkezünk lelkünk mélységes vizeibe. Mert a lélek a természetfeletti világrendnek egy-egy csodás tengerszeme. Egy mélységes Óceán. Aki ezt a vizet ki akarja ismerni, annak naponta órák hosszat kell a tengerparton ácsorognia, kutatnia . . .

A mai ember — sajnos — nem tud megbarátkozni a magánnyal. A mai ember úgy él, mint egy vándormadár. Mindig úton van. Ágról-ágra szökken. Ugy él, mint a béka. Nem ismeri az érlelő harmatos csendet, mert csak napnyugtára jön meg a hangja s akkor belezendít a tébolyító trics-tracsba. A mai ember úgy él, mint az egér. Nincsen saját meghitt otthona. Mindig idegen helyiségekben tölti el idejét.

Ez a tébolyító, rohanó élet nem kedvez a léleknek. A lélek sokkal finomabb szövésű, semhogy meg ne ártson neki az utca ága és a bokor tüskéje. A lelket óvni kell. Óvni kell azzal, hogy kikötőbe vontatjuk a lelkünket. A lélek kikötője minden sarok, minden ablakmélyedés, minden térdeplő, minden íróasztal, ahol nem süvölt a fülünk alatt az élet süvítő léghuzata.

Szeressük a magányt! A magány nem „légüres" tér, ahol leállt az élet. Sőt ellenkezőleg. A magányos életet élő történelmi alakok többet lendítettek a világtörténelem hajtókerekén, mint az örökös „erkély-emberek". A tervek és álmok árnyékban születnek és nem az utcakereszteződések körül.

Aki a mai emberrel jót akar tenni, az állítsa le a rohanó gépkocsikat és emelje ki azokból a lokál és orfeum között futkosó embereket s vezesse őket egy negyedórára a templomcsendbe. Állítsuk oda ezeket a szikkadtlelkű egyéneket egy halk oszlop mellé, hadd elmélkedjenek erről a két örök szóról: „Honnan?" . . . Hová?" . . .

Erre a két szóra csak csendben kapunk választ. Mert vannak az életnek kérdései, amelyekre az ember a magányban keres választ. Cicero Tusculumba vonult el. I. Sándor cár a tomski erdőbe. Aszkétikus nyelven ma ezt a magányt nem Tusculumnak nevezzük, hanem Subiaconak . . . Alvernanak . . . Manrézának . . . Itt értek be az Isteneszme ragyogó fényözönében a nagy lelkek.

Mindenkinek lennie kell egy magányos fügefájának, valamint hogy volt egy fügefája a bibliás Náthánáelnek. Ott kell elmélkednünk mindennap „Isten Országa" felett. (Jn. 1, 48.) Ez a bibliás fügefa egy új és szebb életnek lesz a kiindulópontja. Ez a fügefa lesz a kiinduló kilométerköve annak a fejlődésnek, amin átmegy a magányt kedvelő lélek.

Aki pedig nem ülhet le a fügefája alá, azt oda kell ültetnünk az ablakmélyedésbe. Kezébe kell nyomnunk egy hitbuzgalmi könyvet. Ott aztán hamar rájön arra az ember, hogy az élet nagyon komoly feladat és nem a mesék zavartalan síma útja, melyen két bohó szerelmes fut egymás felé és aztán táncos-mókás jelenetek között kötnek ki azon a ponton, ahol más szöveg még nem hangzott el, mint ez: „és boldogan éltek, amíg meg nem haltak, ásó, kapa meg a nagyharang sem választotta el őket" . . .

Ó, az élet sokkal küzdelmesebb, sokkal mélyebb eresztésű, semhogy el lehetne azt intézni egy volán melletti röpke sóhajjal Az élet nem találós kérdés, hanem egy nagy feladat, amelynek megoldásához sok csendes órára, nagy adag magunkbaszállásra és mérhetetlen átélésre van szükség. Aki nem tudja kitépni magát mindennap, vagy gyakran az élet ölelően fojtó karjaiból, az Isten számára elveszett!

Isten csak a töprengő vámosokkal áll szóba. A rohanó alakokat rohanni hagyja . . . Akinek tárgyalni valója van Istenével, annak sokszor rá kell borulnia az imakönyvére, hogy mérlegelje az élet adottságait és az evangélium ígéreteit s aztán dönthessen. Aki naponta az égen felejti néhány percig a szemét, az könnyen tud majd dönteni s egy olyan hangos „igent" mond a jó Isten felé, hogy a boldogságtól beleremeg az ég is.

Ne múljon el soha egy nap sem, hogy lábhoz rakott szerszámmal magányt nem teremtenél magad körül hacsak tíz percig is. Életednek ez lesz a legtermékenyebb ideje. Hamar rájössz majd arra, hogy a csend kegyelmi hálóként borítja be az ember gondolatvilágát. A puszta áldott ország, mondja Renan unokája: Psichari. Bizony úgy van! A csend szent emlőin nőttek fel az Egyház szelíd álmodozói: a szent Benedekek, szent Ferencek. Szent csendben kell nekünk is naponta a homokba rajzolnunk életünk aszkétikus köreit . . . Mert a lelkiélet csodás munkája csak a halk stílust szereti. . . . Úgy van az, ahogy a régi közmondás tartja: A lárma nem sok jóval, a jó nem sok lármával jár . . . Ugyanezt a gondolatot örökítette meg a történelem lapjain a remetecár!

KIK JUTNAK KÖNNYEN A MENNYBE?

A mennyország ajtaja szűk és alacsony. De könnyen bejutnak rajta:

az alázatosak, mert ők kicsinyek,
az engedelmesek, mert meghajolnak,
a szegények, mert nincs semmijök,
a tisztaszívűek, mert semmihez nem tapadnak,
a szerető lelkek, mert szétosztják kincsüket,
a türelmesek, mert az állandó türésben kicsinnyé válnak.

Az út a Nagy Király felé.

E cikket írója útban Kína felé a tengerről küldötte.

Körülöttem a végeláthatatlan tenger kék mélysége. Oly közel érzem lelkemet az Istenhez, mint talán még soha.

Hogy jutottam ide?

Mint valami álomfilm, suhan el lelkem előtt Az ÚT, a Nagy Király felé . . .

. . .

Gyermek voltam. Játszi könnyedséggel éltem, daloltam, kacagtam.

És az Úr szólt.

És én követtem.

Meglepetve, megilletődve hagytam gyermekjátékaimat. Nem kellettek többet nekem. Komoly munkához láttam.

KERESTEM VALAMIT, AZAZ VALAKIT.

KERESTEM A NAGY KIRÁLYT.

AZ UTAT . . .

. . .

A világ minden szépsége, megigéző bája, öröme, sokat ígérő jövője nem kellett nekem. Kevesebbre, azaz többre vágytam. Többet kerestem, több kellett énnekem.

KERESTEM VALAMIT, AZAZ VALAKIT.

KERESTEM A NAGY KIRÁLYT.

AZ UTAT . . .

. . .

És az Úr szólt.

És én követtem.

Elhagytam mindent. A családi élet örömeit, a világi nagyság hírnevét, mindazt, amit az élet ígért, . . . felcseréltem a szerzetesi élet édes, csendes boldogságával, a lelkiismeret békéjével, azokkal az édes percekkel, amelyeket az Oltáriszentség előtt töltöttem, azokkal a meghitt, bizalmas, bensőséges beszélgetésekkel, amelyeket Istenemmel folytattam lelkigyakorlataimban, azokkal a szerető szivekkel, amelyeket a szerzetben találtam a közös úton a nagy Király felé.

KERESTEM VALAMIT, AZAZ VALAKIT.

KERESTEM A NAGY KIRÁLYT.

AZ UTAT . . .

. . .

És az Úr szólt.

És én követtem.

Még többet kerestem, még több kellett énnekem. Az édes hazai nyelv öröme, az istentszerető testvérek köre, a hívek rajongó hűsége még nagyobb vágyakat váltott ki lelkemben, még nagyobb, teljesebb függetlenség után vágytam, amelyben semmi megszokottság, semmi földi szeretet nem vegyül. Felébredt lelkemben a vágy a lelkek ezrei után, akik ismeretlen távolban, elhagyatva, segitség nélkül pusztulnak el és vesznek el örökre. Felcsillant előttem a külföldi missziók vonzó képe, a maga teljes lemondásával, örökös áldozatával, Isten közvetlen birásával.

Az Úr szólt.

És én követtem.

Elhagytam mindent. A szerzetesélet édes boldogságát felcseréltem a kereszt, a sikertelenség, az önmegsemmisités életprogrammjával. Elhagytam örökre szüleimet, testvéreimet, magyar véreimet, hazámat, anyanyelvemet, elszakadtam mindentől, amihez szivem-lelkem hozzánőtt . . .

. . .

Körülöttem a tenger mérhetetlen kékje. Számomra már semmi sincs, csak szivem-lelkem Istene. Igen, Te vagy az én Istenem, Jézusom, az Ég és Föld Nagy Királya, akit keres az én lelkem! Igen, Téged kerestelek, Téged akartalak, Téged kivántalak! Most már nincs semmi az égen és földön, ami visszatarthatna Tőled, nincs semmi, ami megakadályozhatná, hogy Feléd repüljön a lelkem, ami visszafojthatná lelkem izzó szeretetét, hogy Feléd szárnyalva elmerüljön Benned ó nagy Istenem, Királyom, Jézusom! Mily hitvány, mulandó, üres most minden énnekem! Minden, ami nem Te vagy! Semmit és senkit nem tudok már szeretni, csak Téged . . . és . . .

Tebenned mindenkit!

Igen, ó, örökkévaló nagy Istenség! Tebenned, Teéretted mindent, és mindenkit! Szentséges Szivedben átölelem az egész világot. Magyart és kinait, rokont és idegent, hivőt és hitetlent.

És ezzel az isteni szeretettől égő szivvel emelem Hozzád lelkemet . . .

ÉRETTÜK!

Megtaláltam, amit kerestem. És megtaláltam, mindent, amit elhagytam: Tebenned! Azzal a szivvel, amely rajtad kivül semmit, senkit nem ismer, nem szeret, amely Veled egészen egybeforrva csak Téged szeret, ezzel az isteni szeretettől izzó szivvel áldozatul hozom magamat:

ÉRETTÜK.

Hogy folytassam és befejezzem teljesen és tökéletesen a Te nagy munkádat, örökös áldozatodat, világmegváltásodat!

ÉRETTÜK.

A LELKEKÉRT!

ÁLTALAD, VELED, ÉS BENNED . . .

. . .

Aki keresi a világot, elveszti azt. És aki elhagyja, megtalálja azt.

TEBENNED!

A NAGY KIRÁLY SZIVÉBEN . . .

EZ AZ ÚT

A NAGY KIRÁLY FELÉ.

Zsámár Jenő S. J.
kinai misszionárius.

Plus—Zsámár S. J.

A KERESZT KIRÁLYI ÚTJA

Válasz a legmagasabb életművészet: a kereszt, a szenvedés örök problémájára.

Fűzve **2.40** *Kötve* **3·50.**

AZ IDŐK KIRÁLYÁNAK MARSALLBOTJA.

IRTA:
DR. CZAPIK GYULA.

A háború alatt egyszer Temesvárott láttam II. Vilmos német császárt. Bukarest elfoglalása után a délkeleti harctérre való utaztában történt. Ujságíró is voltam akkorában és ilyen minőségben kerültem a közelébe.

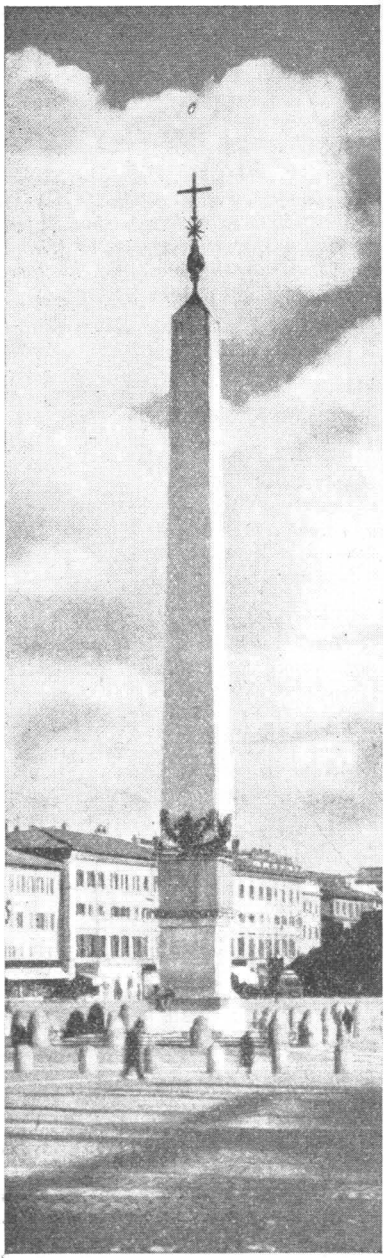

Egészen úgy nézett ki, mint a fényképei ábrázolták. Még azt a kis marsall botot is ott tartotta a kezében, amelyik harctéri fényképein látszott. Kissé vaskos faprizma volt ez, fölfelé keveset vékonyodott és a két végét ércdiszítés foglalta körül. A használatban megkopott, összekarcolódott, de jól el lehetett olvasni az alján levő felírást: „Victoria": „Győzelem".

Természetes, hogy riportot akartam írni a császárról. Be is jutottam az egyik szárnysegédhez, aki poroszos élességgel kereken megmondta, hogy háborús dolgokról nem nyilatkozhatik. De, ha mindenáron cikket akarok írni róluk, írjam meg, hogy a császárnak kedvencei a vitéz magyarok stb., stb. — ahogyan százszor is megírtuk ezt a háború alatt. A porosz azonban bennem emberére akadt. Ugyanolyan élesen és fölényesen, mint ő beszélt velem, kijelentettem, hogy majd én mondom meg, miről írok. Beszéljen nékem a császár marsallbotjáról. A szárnysegéd meglepődött a kívánságon. Láttam, hogy maga is most ébred tudatára annak, hogy ilyen is van. Mint akit vétkes tudatlanságon értek, szinte szégyenkezve, de mostmár kisebb hangon vallotta be:

— Arról ugyan keveset tudok. Valami nagyon régi jószág. Egy híres hadvezéré volt... és a császár nagyon szereti. Azt mondja, hogy a történelem pora tapad hozzá.

Jegyeztem. A szárnysegéd meg belejött az informálásba:

— No meg azt is elmondhatom még, hogy amikor a hadműveleteket a főhadiszálláson megbeszélik, a császár ezzel a marsallbottal mutogatja a térképet. Szokása, hogy a terv átbeszélése és megállapítása után összefoglalja az egészet és a végén ráteszi a marsallbotot a térkép egyik helyére e szavakkal: „Also ... a támadást erről a pontról kell megkezdeni! És most előre! Aztán: Victoria!" A főhadiszálláson már Victoria-botnak is nevezik azt a jószágot.

Megírtam a cikket annakidején.

Azóta sokszor jártam Rómában és valahányszor a Szent Péter-templom előtti obeliszket néztem, arra a marsallbotra gondoltam.

Leírom, hogy miért, de előbb az obeliszkről mondok el nehány adatot.

●

Caligula római császár 39-ben, — tehát Krisztus halála után 6 évvel — az Egyptomi Heriopolisból Rómába hozatott egy ősrégi emlékoszlopot. Az egyptomiak nagy haditények emlékére szoktak volt ilyeneket állítani. Egyetlen kődarabból faragták őket és oldalukra hieroglif jelekkel vésték föl az eseményt, melyet megörökíteni voltak hivatva. Hogy hogyan tudtak egyetlen kődarabból ilyen 30 méter magas és 3.000 mázsás darabot kimetszeni, még ma is technikai csodának tartják.

Caligula oszlopa akkor is ősrégi, többezeréves volt és a hieroglifjeleket lerágta már oldaláról az idő. A vatikáni domboldalban állították föl.

Húsz évre rá Nero császár ugyanott építtette föl híres cirkuszát és az oszlop annak porondjába esett. Itt folytak le aztán a legvéresebb kereszténygyüldözések és az obeliszk ezer és ezer dicső vértanuságot látott.

Ott állott az oszlop több mint másfélezer évig. Mennyi minden történt azalatt!

1586-ban V. Sixtus pápa rendeztette a Szent Péter-templom előtti teret és megbízta Domenico Fontana építőmestert, hogy az obeliszket régi helyéről vigye a tér közepére. Az akkori tökéletlen technikai eszközök mellett szinte lehetetlen föladat volt ez. Pedig a pápa megmondta, hogy jaj Fontananak, ha eltörik a monolyth!

Páratlan előkészületeket tettek. Óriási állványokat készítettek, száz és száz csigát szereltek föl és 800 kiválasztott ügyes munkás állott hozzájuk. Április 30-án mind a 800 munkás meggyónt, megáldozott, szentmisét hallgatott és imádkozva fogott föladatához. Hét nap mulva az obeliszk földrefektetve ott volt új helyén.

A meleg nyári időben nem merték megkísérleni a fölállítást. Szeptember elején fölszerelték az állványokat és 10-én újra ott állott a 800 ember a csigák köteleinél. Róma városparancsnoka szigorúan megtiltotta, hogy az

emelés ideje alatt bárki is beszéljen. Mindenkinek Fontana mester vezénylő szavát kellett hallania.

Halálos csöndben dolgoztak az emberek. Az oszlop teteje már kétszeres embermagasságban volt, amikor a főtartókötél foszladozni kezdett. Rémülten vette észre Fontana is a bajt. Vége az oszlopnak! Mire új kötelet szerelnek reá, már régen lezuhant és darabokra tört. A nézők között ott volt egy Bresca nevű San Renco-i matróz is. A vitorláshajókon sok dolga volt a kötelekkel, szakértőnek számított hát ezek hibáiban. Mindjárt meg is mondta, hogy mit kell tenni. „Aqua alle funni!" (Vizet a kötelekre!) — kiáltotta és tanácsát Fontana mester tüstént végre is hajtotta. A tartókötél szétfoszlását sikerült megakadályozni és időt nyertek, hogy másikat kössenek reá. Ekkor értek csak rá, hogy a bölcs tanácsadó: Bresca matróz után nézzenek. A városparancsnok büntetést akart rá szabni, mert parancsát megszegte. Fontana mester tiltakozott a büntetés ellen, hiszen néki köszönhetik, hogy katasztrófa nem lett a dologból. A vitát a pápa döntötte el: Brescanak olyan állandó kitüntető kiváltságot adott, amely addig csak évről-évre más és más kiváló déli nemescsaládokat illetett. Attól kezdve Bresca családja küldötte San Remoból virágvasárnapra azt a pálmaágat, mellyel a pápa vonult a körmenetben.

Sértetlenül állott hát az obeliszk. V. Sixtus pápa levétette azt a gömböt, melyet még Caligula tétetett a tetejébe és amelyik azt akarta jelenteni, hogy az egész világ a pogány rómaiaké. Helyébe egy keresztet tüzetett. Hadd jelképezze Krisztus uralmát! Aztán föliratot is vésetett az oldalára. Ezt iratta rá latinul:

„KRISZTUS ÉL, KRISZTUS GYŐZ, KRISZTUS URALKODIK, KRISZTUS AZ Ő NÉPÉT MINDEN BAJTÓL MEGSZABADITJA!"

●

Többször álltam már az előtt az obeliszk előtt. Ilyenkor — mint említettem — mindig a német császár marsallbotjára gondoltam. II. Vilmos azért szerette azt a botot, mert egy diadalmas történelmi mult pora ragadt rá. Környezete pedig megbecsülte azt, mert vele mutogatta a térképet és vele adta meg a jelet a harcra és győzelemre.

P. Bangha, amikor két évig Rómában tartózkodott, hogy a Mária-Kongregációk világközpontját megszervezze, remekbe írt leveleket küldözött haza a Magyar Kulturának.* Az egyikben arról beszél, hogy mi az, ami annyira megfogja Rómában az ember lelkét? Úgy találja, hogy a történelem dokumentumainak példátlan halmozódása.

Ugyanez tette oly kedvessé a német császár számára azt az ütött-kopott régi marsallbotot. Ugyanez teszi páratlanul érdekessé és értékessé azt az obeliszket. Az látta Egyptomban a fáraók hatalmát. Talán a bibliai Józsefnek diadalszekere is elrobogott mellette. Talán látta Mózest is. De látta Caligulát, Nérot, Diocleciánust. Látta Szent Péter keresztrefeszítését és látta Szent Pált. Látta a sokezer keresztény vértanu kiömlő vérét. Látta Nagy Konstantin bevonulását. Látta Szent Ambrust és Szent Ágostont. Látta mind a 260 pápát. Látta Nagy Károlyt és Brennust. Látta Attilát és Nagy Napoleont. Látta Luthert és Giordano Brunot. Látta Dantet, Michel Angelot, Raffaelt és Munkácsi Mihályt. Látta Assziszi Szent Ferencet, Szent Benedeket, Loyolai Szent Ignácot és Don Boscot. Látta Szent Monikát és a gyermek Kis Szent Terézt. Látott nagy embereket, akikről ma már senki sem emlékezik. Látott fejedelmeket, kiknek trónjai ledőltek és országai csak történelmi adatok ma már. Látott mozgalmakat, melyek elszáradtak. Minden, minden csak látomás volt és az egyetlen, amelyet két ezredéve lát és még most is néz, az, ami talapzatára van írva:

„KRISZTUS ÉL, KRISZTUS GYŐZ, KRISZTUS URALKODIK!"

És úgy mered bele a légbe Róma talajáról ez az obeliszk, mint a császár marsallbotja, amikor a jelt adta a küzdelemre. Az igazság, melyet a földkerekségén hirdetnek, mely hangzik az egyetemek katedráiról, a dómok márványszószékeiről, a kis faluk faambóiról és a négermissziók oltára mellől, a golgotai keresztről eredt, de gyökereit Krisztus akarata Péter apostollal oda a Vatikán sziklatalajába plántáltatta el. Onnét, Rómából szól a Krisztus vezérének harcra riasztója, mellyel a test, a világ és az ördög offenzivájának leküzdésére és az égi igazság diadalrajuttatására szólítja híveit. A Krisztus marsallbotjának római dirigálását támadhatja a félvilág, jogarát tagadhatja a tudatlanság és elfogultság, de az ellen nem tehet semmit, hogy az egész katolikus világ arra a római marsallbotra néz, mert annak a Krisztusnak vezére tartja, aki a lelkek és idők királya és aki

ÉL, GYŐZ ÉS URALKODIK!

A KEVÉLYSÉG.

A kevélység Isten lényegének gyakorlati tagadása. Isten az egyedüli lény, aki szükségkép önmagától bír mindent és minden többi lény, szükségkép Tőle bírja mindenét. Aki tehát úgy vélekedik, úgy viselkedik, mintha bármit is önmagától bírna és így függetlennek tudja magát, az két nagy hazugságot követ el: 1. tagadja, hogy Istentől van minden, 2. tagadja, hogy Isten az egyedüli lény, aki tényleg önmagától bír mindent. Tettben tagadja, nemlétezőnek vallja Istent.

A kevélység Istent egyenesen abszolut fölényében, és létében támadja meg és amennyiben rajta áll, megsemmisítésére tör. S tényleg a történelem igazolja a kevélység pusztító hatását. Kant túlértékelte az emberi erőt és piadesztálra állította az autonom értelmet, — az ember öntörvényhozói voltát — így függetlenítette az embert Istentől s a végén XIX. és XX. század intelligenciája gyakorlatilag teljesen ateus, istentelen lett. E korok szelleme protestáló, forradalmár lett Isten és az Ő léte ellen.

* P. Bangha leveleit „Római levelek" címen külön kötetben is kiadta a Korda Rt. Ára a szerző arcképével 90 fillér.

Minden bűn lényege apostasia Istentől s ez végeredményben kevélység. Minden erény viszont közeledés Istenhez s így bizonyos értelemben alázatosság. A keresztény lelkület alapja azért az alázatosság. Az Úr Jézus Krisztusnak a kevélységért kellett elégtételül megalázódnia, mintegy megsemmisülnie a gyalázat, a keresztfa oltárán. A Szentlélek a Bölcs által figyelmeztet, hogy: *„a bölcseség kezdete az Úr félelme.“* „Mert mi a félelem? Véges voltunk és teljes függésünk borzongó tudata egy abszolut lény előtt, akitől létünkben és létünk minden alakulatában, — mintegy vele szemben tehetetlen semmik — függünk. Ezen feltétlen függésnek, mint igazságnak, elismerése az alázatosság, tagadása pedig a kevélység.

●

A Szentírásban a Szentlélek megrendítő módon óvja a lelket a kevélység szellemétől.

„A kevélységet soha ne hagyd elmédben vagy beszédedben uralkodni, mert abból vette eredetét minden veszedelem.“ (Tób. 4, 14.)

„A romlás előtt kevélység jár és bukás előtt felfuvalkodik a lélek.“ (Péld. 16, 18.)

„Az ember kevélységének kezdete az Istentől való elszakadás, midőn szíve Attól, ki őt teremtette, eltávolodik. És minden bűnnek kezdete a kevélység, aki abban megmarad, eltelik átokkal s az végtére elveszti őt.“ (Jézus Sirák fia Elei. 10, 14.)

Érdekes megfigyelni az Úr Jézus életében is azt a jelenséget, hogy ahol valamelyes jelét is észreveszi a büszkeségnek, hiúságnak, kevélységnek, ott mindig megleckézteti, lenyomja, megalázza s mint a legnagyobb rossztól óvja tanítványait.

A hetvenkét tanítvány visszatér apostoli munkájáról. Az elért eredmény némileg a fejükbe szállott. Dicsekedtek vele az Úr előtt:

„Uram, még az ördögök is engedelmeskedtek nekünk a te nevedben.“ Ebben a dicsekvő nyilatkozatban szóval kifejezésre jutott ugyan az alázatosság „a Te nevedben“ — de az Úr a külső szón túl a lelkükbe látott és ott bizonyára öntetszelgést, hiúságot vett észre, mert rögtön borzalmas képet állít — válaszul — szemeik elé: a büszke angyalok bukását:

„Láttam a sátánt, mint villámot az égből leesni!“ S hozzáfűzi, hogy ne azon örvendjenek, hogy csodálatos eredményeket érnek el, hanem, hogy: „a ti neveitek be vannak írva mennyekbe.“ Ez az örvendezés az alázatosság gyakorlása, mert a „mennyekbe írva“ lenni kegyelem, ezen örvendezni, elismerése az igazságnak: „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok.“

●

Belső életünk építése és romja, külső munkánk sikere és meddősége ezen igazság belátásán, betartásán múlik.

Úr nem lehet az Isten és én. Egyedül Úr csak az Isten. A kevély úrrá akarja magát tenni és a maga feje, terve, felfogása szerint akar élni, cselekedni.

Minden szentnek látszó életünk is ezen alázatosság nélkül felszínesség, erőtlenség, örökös imbolygásban levő kedélyhullámzás, tán szép nekilendülés, de amely az első nehézség és kísértés előtt összeomlik, — gyökértelen elhatározások hamar elfonnyadó virága.

„Figyeljétek meg, testvéreim a nagy csodát! — tanítja szent Ágoston. — Magasztos lény az Isten. Feszítesz büszkélkedve — és elfut tőled.

Megalázod magad — és leszáll hozzád.

Miért van ez? Mert magasztos az Isten, azért az alázatos dolgokra tekint le, a magas, büszke dolgokat csak messziről nézi.

Az alázatos, alacsony dolgokat közelről ismeri meg, hogy felmagasztalja, magához emelje fel. A magas dolgokat, azaz a kevélyeket csak messziről szemléli, hogy lenyomja.“

Igen, a kevély lelket lenyomja, összetöri az egyedüli Úr: az Isten.

Ha önként elismerni nem akarja, önnyomorúságára hagyva kényszeríti beláttatni, elfogadtatni vele az igazságot: „Mid van, amit nem kaptál? S ha kaptad, ugyan mit dicsekszel?“ (Sz. Pál.)

Teszi pedig ezt a lélek iránti nagy szeretetből, hogy belátva az igazságot, elérje az alázatosságot s így leszállhasson hozzá kegyelmeivel.

KRISZTUS KIRÁLY MISÉJÉNEK EVANGÉLIUMI SZAKASZA.

A vasár- és ünnepnapi evangéliumi szakaszok évről-évre visszatérnek a szószékről. Jóformán kívülről tudjuk már szövegüket. Amikor 1926-ban XI. Pius pápa Krisztus Királysága ősrégi eszméjének újból való hirdetésére ünnepet rendelt, erre szentmisét is állítottak össze és evangéliumi szakaszául szent János evangéliumának ezt a részét vették:

„Az időben: mondá Pilátus Jézusnak: Te vagy-e a zsidók királya? Felelé Jézus: Magadtól mondod-e ezt, vagy mások beszélték neked énfelőlem? Mondá Pilátus: Hát zsidó vagyok-e én? Saját nemzeted és a főpapok adtak téged kezembe; mit míveltél? Felelé Jézus: Az én országom nem e világból való. Ha e világból volna az én országom, harcra kelnének szolgáim, hogy kezébe ne adassam a zsidóknak. Valójában az én országom nem innét való. Mondá erre neki Pilátus: Tehát király vagy te? Felelé Jézus: Te mondod, hogy én király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra.“

Ez az evangéliumi rész nem túlságosan ismeretes a legtöbbünk előtt. Taglalása és megmagyarázása nem lesz tehát érdektelen.

Az előzmények.

A zsidó Szanhedrin (Nagy-tanács) letárgyalta Jézus ügyét és el is ítélte őt. Valamennyi vád, melyet ellene felhoztak, megdőlt, csak egyetlen, vádnak beállított igazság maradt fenn: Jézus Isten fiának vallotta magát. A zsidó törvény szerint, ha ember Istennek mondja magát, káromkodik; a káromkodásra pedig halálbüntetést írt elő. A római uralom azonban elvette a Szanhedrintől ilyen főbenjáró ítéletek végrehajtását és ezért Poncius Pilátus helytartó elé vitték Jézust.

Pilátus kiment háza tornácára, hogy a zsidókat meghallgassa. A római törvénykezés szerint ugyanis az ilyen tárgyalás szóbeli volt és azzal kezdődött, hogy a panaszosnak szabatosan el kellett mondania vádját. Megkérdezte hát a zsidókat, hogy mifelől vádolják Jézust? A Szanhedrin vezetői azonban most nem ismételték meg a káromlás vádját, amelyet szerintük már rábizonyítottak Krisztusra, sem a kimondott halálos ítéletről nem szóltak, hanem pökhendi módon csak nagy általánosságban gonosztevőnek nevezték az Urat, mondván:

— Ha nem volna gonosztevő, nem adtuk volna őt kezedbe!

Pilátus bosszankodott ezen a feleleten. Hiszen ő magasrangú bíró volt és ha kérdést tett, szabatos választ várhatott, hogy konkréte mit tett a vádlott. Csipős feleletet is adott a Szanhedrin vezetőinek: Hát akkor ítéljétek meg magatok! Mit jöttök hozzám?

A zsidók látták, hogy Pilátus nem elégszik meg az általános vádval és ennek alapján nem ítéli Jézust halálra, kénytelenek voltak hát előállani néhány főbenjáró vádponttal. Megdöbbentő, hogy Pilátus előtt egyetlen szót sem szóltak arról, hogy ők káromkodásban találták vétkesnek, hanem Szent Lukács evangélista szerint három, egészen másfajta szerint vádat hoztak fel ellene: hogy félrevezeti a zsidókat s ezzel nyugtalanságot kelt a népben; hogy az adófizetés ellen izgat és Messiás-királynak mondja magát.

Pilátus ilyenkép konkrét vádakat hallott, tehát most már tovább mehetett a tárgyalásban. A római perrendtartás szerint az következett volna, hogy a vádat kivizsgálja, a vádlottat meghallgassa, tanukat hallgasson meg és aztán újra szót adjon a vádlottnak. Pilátus ezt a kihallgatást nem akarta a háza előtt lefolytatni, hanem bevonult tárgyalótermébe, valószínűleg leült bírói székébe és ott Jézust maga elé állította. Ekkor történt az, amit a Krisztus Király ünnepére kiválasztott evangéliumi szakasz elmond.

A kihallgatás.

Pilátus a három vád közül kettőt teljesen mellőzött. Ő a római birodalomnak volt ott képviselője, elsősorban az érdekelte, ami Róma uralmi felsőbbségét érintette. Ha egy nemzeti király kibontja a szabadságharc zászlaját a zsidók között, abból baj lehet és őt felelősségre vonnák, hogy miért nem fojtotta el a mozgalmat csírájában. Erre a harmadik vádpontra hallgatta ki tehát csupán Jézust és megkérdezte tőle:

— Te vagy-e a zsidók királya?

Jézus kérdéssel felel a kérdésre:

— Magadtól mondod-e ezt, vagy mások beszélték neked énfelőlem?

Krisztus feleletének értelme ez: Tudni akarom, hogy milyen értelemben kérdezed azt tőlem: a zsidók királya vagyok-e? Ha mint a római helytartó kérdezed, és azt akarod tudni, hogy a zsidók szabadságharcát kipattantó, a római hatalom ellen támadó magamnak királyi címet arrogáló népvezér vagyok-e, akkor „nem"-mel kell felelnem. Ha pedig abban az értelemben teszed fel a kérdést, hogy a zsidó nép várva-várt lelkivezére, akit a próféták és psalmusok Messiás-királynak neveznek, én vagyok-e? — akkor egészen másképpen kell felelnem. Mert ezek a zsidók, akik itt vádolnak előtted engem, így értik az én királyságomat, de ravasz fondorlattal úgy állítják be előtted, mintha én a római császár ellen lázadó zsidó trónkövetelő lennék. Mert akkor igenis én vagyok a zsidóknak, a próféták által megjövendölt Messiás-királya.

Pilátust egy kissé felingerelte, hogy Jézus kérdést mert tenni hozzá. Ez a büszke római, aki szíve mélyéből megvetette a zsidó népet és útálta őket, nem volt szokva ahhoz, hogy a megkötözve eléje állított zsidó vádlottak így beszéljenek vele. Ez az ingerültsége kiérződött a feleletéből, amit Jézusnak adott:

— Hát zsidó vagyok-e én? — válaszolta. — Saját nemzeted és a főpapok adtak téged kezembe; mit míveltél?

A római helytartó szavainak értelme ez: Én nem vagyok zsidó és nem én vádollak téged. A zsidó nép és ennek képviselői hoztak ide és emeltek vádat ellened. Én azt akarom tudni, hogy mit szólsz a zsidók vádjára?

JÉZUS, A SZERETET KIRÁLYA.

„Nagy, egyedülálló, csodás királyság ez a Jézusé már abban is, hogy nem külső érdekeken nyugszik s nem hatalmi eszközök tartják összesze, hanem ennek éppen az ellenkezője: a legszellemibb, legétheribb, legönzetlenebb és legszelídebb valami: a szeretet.

A földi hatalmasságok erejének titka rendszerint az erőszak, a kényszerítő eszközök fölött való széleskörű rendelkezés. Egyedül Jézus birodalmában áll az erőszak helyén, mint összetartó erő s uralkodó hatalom: a szeretet. Ahogy Jézus maga a megtestesült könyörülő isteni Szeretet, úgy országának is alapja, főtörvénye, kapcsoló ereje a szeretet felséges parancsa, mindeneket legyűrő ereje."

P. Bangha Béla S. J. predikációjából. (*„Örökélet igéi"* I. kötet 133. lap.)

De egyébként is mondd meg, hogy mi gonoszat cselekedtél?

Jézus most már megadja a választ Pilátusnak. Megmagyarázza neki, hogy ő nem a zsidók földi országának trónkövetelője. Hiszen, ha az volna, akkor feltétlenül pártja is volna, akik mellette állanának és akkor a zsidók vezéreinek nem sikerült volna őt elfogniok, mert párthívei fegyverrel megoltalmazták volna.

— **Az én országom nem e világból való. Ha e világból volna az én országom, harcra kelnének szolgáim, hogy kezébe ne adassam a zsidóknak. Valójában az én országom nem innét való,** — hangzik Jézus szava.

Pilátus előtt most már világossá vált a vád. Kivette a tényállást és látta, hogy ő előtte nem a zsidó trónra törő felkelő vezér áll, hanem valami szellemi áramlatnak, valami ideális és vallási szektának a vezére, aki szintén királynak nevezi magát. Nincs tehát itt szó hatalomratörésről, sem politikai mozgalomról, márpedig mit törődik ő a zsidók vallási szektáival. Tőle ugyan vallási értelemben vett király lehet akár ezer is, csak a politikai és államhatalmi térbe ne kotnyeleskedjék bele. Mindazáltal mégis szerette volna megállapítani, hogy Krisztus legalább címszerű királynak mondja-e magát? Ezért kérdezte újra:

— **Tehát király vagy te?**

Az Üdvözítő most már egyenesen válaszol, de még ekkor is újra hozzáfűzi királyi méltóságának interpretálását:

— **Te mondád, hogy én király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy bizonyságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra.**

Jézusnak e feleletét, ha nem ismeri valaki a zsidó nyelvjárást, félremagyarázhatja. Urunknak e szavait: „te mondád, hogy én király vagyok" úgy érthetné, mintha az Úr Pilátusra akarná rátolni királyi címének használatát. Mintha azt mondaná: én nem mondom, hogy király vagyok, de te azt mondod, hogy én az vagyok. Ez az értelmezés nagy tévedés lenne. A zsidó nyelvjárásban ugyanis ez a kifejezés, hogy: „te mondod" százpercentes igenlést jelent. Úgy használták a zsidó nyelvben e szavakat, mintha magyarban így fejeznénk ki válaszunkat: „úgy van, ahogy mondod". Azaz ennek a szónak értelme: határozott igen.

Miután Jézus kijelentette Pilátus előtt, hogy igenis királynak tartja magát, újólag hozzátette, amit előbb más alakban mondott: hogy az Ő országa nem földi ország és az Ő királysága nem politikai királyság. Szavainak értelme: igen, én a Messiás-király vagyok. Mint ilyen, Isten Fia vagyok, aki embernek születtem és azért jelentem meg ezen a világon, hogy kinyilatkoztassam az igazságot, vagyis meghozzam az emberiségnek a földre a kinyilatkoztatást. És mindaz, aki az Isten igazságára, azaz kinyilatkoztatására ad, az meghallgat engem és elfogadja szavaimat.

Eddig tart az ünnepi evangéliumi rész.

Mi történt utána?

Pilátus megértette Jézus mondásának a magvát. Megértette, hogy szellemi értelemben vallja magát királynak és az igazság hirdetését mondja királyi feladatának. Művelt római lévén, sokat hallott ő már az igazság kutatásáról. Korának filozófusai valamennyien igazságnak hirdették tanításukat és ő nem hitt egyikben sem. Számára csak a hatalom, a pénz és az élvezet létezett. Gúnyosan lemosolyogta Jézust és úgy gondolta, hogy valami rajongó filozófussal van dolga. Ez a szkeptikus gúny csendülhetett ki szavából, amikor így fejezte be Jézus kihallgatását:

— **Mi az igazság?** — és talán kezével legyintett is hozzá.

Magában összegezte vizsgálatának eredményét. A zsidók a politikai lázadás, a trónratörés vádjával állították eléje Krisztust. Ő meghallgatta, hogy mit állít ez az ember magáról és úgy találta, hogy nem politikai lázadóval, nem földi trónratörő vezérrel van dolga, hanem valami jámbor filozófussal, akinek rögeszméje, hogy ő a szellemi életnek királya és az igazságot hirdeti az embereknek.

Felkelt hát bírói székéből és kiment a tárgyalóterem előtt zajongó zsidókhoz. Kihirdette nekik a vád kivizsgálásának eredményét:

— **Én semmi vétket sem találok Őbenne,** — mondotta.

●

Krisztus királyságának proklamálását olvastatja fel az Anyaszentegyház ezen az ünnepen. Nem tanítványainak szavát halljuk belőle, hanem magának az Úrnak nyilatkozatát.

— Király vagyok! — mondja. — Király, de nem abban az értelemben, ahogy a földi országok polgárai értik ezt a szót. Birodalmam *erre a földre* is kiterjed, *de nem erről a földről való.* Hatalmam a lelkek birtoklása és uralmam a *lelkeken keresztül* birtokolja az egész világot!

Dr. Czékus Géza.

DE.

Van néhány kis szó, mely telítve van gonoszsággal. Maró mérgük égeti a lelket, s mint a kullancs fúródnak be a szívbe. A legravaszabb, legveszedelmesebb ezek között:

a **de**

a de keveset mond, — annál többet sejtet,
a de ellenmondás, — mely megzavarja az egyetértést,
a de ellenállás, — mely vihart kelt,
a de gyanú, — mely bizalmatlanságot szül,
a de jeges szél, — melyben megfagy a szeretet,

a **de**

a féltékenység szolgája! „Valóban sok érdeme van X-nek, de . . .
a gonosz akarat csatlósa: „Y igazán jóbarát lenne, de . . .
a képmutatás álarca: „Ó, tudom, hogy N sokkal ügyesebb, okosabb, mint én, de . . .
az önzés köpenye: „Szívesen megtenném, de . . .

a **de**

ha kimarad szótárodból, szíved csodálatosan kitárul, s mint nyitott ablakon beömlő napsugár, megtelik mindama szépséggel, jósággal, amivel Isten teremtményeit megáldja.

A JÓ ISTEN ÉS AZ ITÉLŐSZÉKE ELŐTT MEGJELENŐ LÉLEK.

„El van határozva, hogy az emberek egyszer meghaljanak, és utána jön az ítélet"

— mondja szent Pál. (Zsid. 9, 27.)

Hitigazság, hogy lelkünk, amint elhagyta a testet, Isten ítélőszéke elé kerül, hogy életének minden külső és belső cselekedetéről számot adjon. Bizonyos az is, hogy ez az ítélet döntő lesz örök sorsunkra, s vagy az eget, vagy a poklot jelöli ki otthonunkul, aszerint, amint megszentelő kegyelemben, vagy halálos bűnben multunk ki.

Milyen lesz ez az ítélet?

Egyes hitszónokok és aszkétikus írók oly borzalmasnak festik azt le, hogy még az igazakat is rettegéssel és borzalommal tölti el a rágondolás. E szónokok és írók szándéka kétségkívül helyes és tiszta — a bűntől akarnak visszarettenteni — de nagy kérdés, hogy beállításai megfelelnek-e az igazságnak? Már pedig mindenben, de leginkább a hit dolgában ez a legfontosabb.

Úgy tüntetik fel, hogy Isten a halál óráján, legalább is egyelőre megszűnik *jó* Isten lenni. Irgalomnélküli bíró lesz ott, ridegebb, kíméletlenebb, mint a világ legszigorúbb bírája. A Szentírás egyes helyeire célozva azt állítják, hogy Isten még angyalaiban is talál hibát, s hogy még a legszentebb is alig-alig állhat meg előtte. A próféták legszigorúbb kifejezéseivel, legrettentőbb fenyegetéseivel igyekeznek minél rémesebbnek festeni a lélek felett ítélkező Istent, ki majd oly hibákat is kitereget a bűnös elé, amelyekről annak halvány sejtelme sem volt.

Ez a szónokok és írók által bemutatott Isten, nem az a jó Isten, akit szívünk igazi ösztöne sejt, akit a Szentírás nekünk kinyilatkoztat. Ez az Isten valóságos karikatura, aki inkább gyűlöletet, mint szeretetet ébreszthet csak szívünkben.

Az igazság az, hogy Isten atyánk

marad a halál óráján is, mert Ő változatlan. Ha érvényesíti is az ítéletkor igazságosságát, de irgalmas is lesz, főképen irgalmas.

Nem is lehet ez másképp. Isten nem szűnhet meg irgalmas lenni, mert az irgalmasság lényeges tulajdonsága, éppen úgy, mint az igazságosság. Igazságossága gyakorlatában is irgalmas lesz: *„mert irgalmas az Úr és könyörületes, hosszantűrő és felette kegyelmes. Jó az Úr mindenkihez és könyörületes minden teremtményéhez."* (144. Zsolt. 8, 9.) Sőt talán az ítéletkor még jobb lesz hozzánk, mint bármikor. Szíve lesz a mi védőügyvédünk. Jobban tudja, mint bárki más, hogy sárból vagyunk alkotva, s nem egy öröklött hiba csírája kering ereinkben. Nem titok előtte rosszravaló hajlandóságunk, s hogy mily külső és belső akadályokkal kell bennünk megküzdenie a jóakaratnak. Világosan látja azt is, hogy legtöbb tévedésünkben nem a kiszámított gonoszság, hanem a felszínesség, vigyázatlanság, meggondolatlanság játssza a főszerepet, vagy a gyengeség a szenvedély túlhatalmával szemben. Látja és csakis Ő látja, hogy meddig terjednek a szabadakarat lehetőségei. Mindez arra hangolja, hogy velünk szemben oly mértékben gyakorolja a bűnbocsánatot és irgalmat, amint csak lehetséges.

Jótetteinkből szemernyit se felejt el

a jó Isten, ki természete szerint szívesebben jutalmaz, mint büntet. Hiszen megígérte, hogy a szegénynek irgalomból nyujtott egy pohár vizet is megjutalmazza. Ha itt-ott buktunk is, de viszont hány heves kísértést győztünk le és nem egy csatában hősiesen álltunk helyt kegyelme támogatásával. Ezeket mind felsorakoztatja védelmünkre a mi jó Atyánk, mikor mint bíró ítél felettünk.

A másvilágba lépve első kedves meglepetésünk az lesz, hogy ítélő Istenünkben nyomorúságunkkal szemben résztvevő atyát találunk benne, ki siet, hogy letörölje könnyeinket.

Ilyen felfogást alkotni az ítéletről nemcsak helyes, vigaszos és békétadó, hanem egyben hatalmas rúgója a buzgalomnak. Mert amit nem bír el a félelem, azt játszva viseli el a szeretet.

Egy haldokló ágyához hívtak

egyszer. Régimódi nagyasszony volt a beteg, ki a jócselekedetek dús érdempoggyászával várakozott az örökkévalóság révpartján. De, ahelyett, hogy önfeledten Isten karjaiba vetette volna magát, szorongva várta a közelgő búcsúzást s a rá következő ítéletet. Minden bátorítás és vigasz elől azzal tért ki:

Jól tudom, hogy Isten nagyonjó, de szent és igazságos is. Végtelenül útálja a bűnt és igazságossága kénytelen azt büntetni. Országába semmi szennyes be nem juthat, s nem talál-e foltot még a szentekben is?

A beteg mellett játszadozott kis unokája. Rámutattam:

— Nem bántotta még soha önt ez a gyermek, akit annyira szeret?

— Igen, de hamar elfeledünk ily csekélységeket.

— S tűzbe dobná-e, örökre eltaszítaná-e e gyermeket hibáiért?

— Hogyan is tehetném azt! Néhány kis bűn miatt! Szegényke nem is igen tudja, hogy mit cselekszik. Nála ez nem gonoszság, hanem menthető könnyelműség.

— Látja, ha ön ilyen jó és megbocsátó, Isten ne lenne az kinek szeretete össze sem hasonlítható a mienkkel? Ha ön számba veszi az enyhítő körülményeket, Isten ne tenné ugyanazt? A végtelenül jó Istenről lehet ilyent feltételezni?

A beteg enyhet, világosságot, derűt merített e gondolatból, mely megaranyozta utolsó napjait és beragyogta a csendes naplementét.

●

Az üdvözültek száma sokkal nagyobb lesz,

sem mint gondolnók. Ezt minden valószínűség szerint remélhetjük. A teologusokat több táborra osztó kérdés az, hogy vajjon a választottak száma lesz-e nagyobb, vagy a kárhozottak-é?

Tagadhatatlan, hogy tekintélyes hittudósok, sőt szentek is odanyilatkoztak, hogy szinte elenyésző lesz a választottak száma. S ezt az Úr Jézus szavaira hivatkozva állítják.

A hivatalos Egyház e kérdésről nem nyilatkozott, s előre láthatólag nem is teszi azt meg soha, mert a kérdés nem világos.

Az Úr Jézust kell megkérdezni

tehát, hogy lehet-e szavaiból kimagyarázni azt, hogy a választottak száma igen csekély lesz?

„Uram, kevesen vannak-e, kik üdvözülnek?" (Lk. 13,

23.) — adták fel egyszer az egyenes kérdést az Üdvözítőnek.

„Törekedjetek a szűk kapun bemenni, mert mondom nektek, sokan akarnak majd bemenni, de nem tudnak" (Lk. 13, 24.) — hangzott az Úr válasza. Más szóval: igyekezzetek a szenvedélyeket az önmegtagadás által rendben tartani, mert azok elgáncsolják, sőt sokaknál valójában el is zárják a mennybe vezető utat, s oly szűkké teszik számukra az ég kapuját, hogy nem tudnak azon áthatolni. Amint látjuk, az Üdvözítő kitérő feleletet adott, s hallgatóit bizonytalanságban hagyta a választottak számát illetőleg.

Sokan, mint perdöntő bizonyítékra hivatkoznak az Úr Jézusnak majdnem szóról-szóra azonos nyilatkozatára, melyet két parabolája záradékának tett: *„Sokan vannak a hivatalosak, kevesen pedig a választottak."* (Mt. 20, 16. Mt. 22, 14.) Megjegyezzük, hogy úgy a szőlőmunkásokról, mint a menyegzői ünnepségről szóló parabola csak nagyon távoli összefüggésben van a mennyországra való választottsággal. S ha arra is vonatkoznék, inkább cáfolja, mint védi a választottak csekély számáról alkotott véleményt. Hiszen a szőlőmunkásokról szóló példabeszédben minden munkás megkapta jutalmát, bérét; a menyegzős asztaltól pedig a sok közül csak egyetlen egy lőn kiutasítva a külső sötétségre. És, ha az Úr Jézusnak ez a nyilatkozata csakugyan a választottak számára vonatkoznék, akkor a nehézség már rég meg volna oldva, és Egyházunk nem tűrné a vitatkozást a kérdés felett.

Az Úr Jézus egyéb hasonlatai is inkább a választottak túlnyomó számát látszanak bizonyítani: a konkoly, mely a tűzre kerül, sokkal kisebb, mint a csűrbe kerülő tiszta búza. (Mt. 13, 30.) A kivetett, hasznavehetetlen hal nem szokott annyi lenni, mint a megtartott jó. (Mt. 13, 47.)

Egyetlen biztos adat,

amely a Szentírásban a választottak számára vonatkozik, s amelyet Egyházunk Mindenszentek ünnepén fel is olvastat, így szól: *„Nagy sereget látók, melyet senki sem volt képes megszámlálni, minden nemzetből és néptörzsből és népből és nyelvből a trón előtt és a Bárány szine előtt állni, hosszú fehér ruhákba öltözve és kezükben pálmaággal és nagy szóval kiáltának, mondván: Üdv a mi Istenünknek, aki a trónon ül és a Báránynak."* (Jel. K. 7, 9. 10.)

Minden, egyébként tiszteletreméltó vélemény ellenére is, bátran vallhatjuk tehát azt, hogy a jó Isten az emberiségnek, nevezetesen a kereszténységnek túlnyomó részét megmenti, üdvözíti.

Ez megvédi Isten méltóságát.

Gondoljuk csak meg, mit tett Isten az emberiségért: megteremtette a világot, megkoronázta művét a megtestesüléssel, mely az isteni szeretetnek valóságos kirobbanása. Az Istenfia, mint a Hitvallásban mondjuk: „érettünk, emberekért és a mi üdvösségünkért az égből leszállott." Nos, és ekkora munkának, mondjuk isteni erőfeszítésnek, egész eredménye csak az lenne, hogy csupán egy kis töredék menekszik meg s a többi pedig elveszve átkozza majd a Teremtőt és azt, hogy megszületett? Mi volna ez egyéb, mint elszámításból eredő kudarc?

Ne mondja senki, hogy nem az Isten a hibás, hogy olyan kevesen üdvözülnek, hanem kizárólag az ember. Ez ugyanis csak részben igaz. Megmarad még mindig a nehézség: Vagy célját tévesztette Isten, vagy pedig olyan világtervet választott, amelyben a legtöbbje hajótörést szenved, s így inkább az isteni igazságosságot, mint jóságát és irgalmát dicsőíti meg.

Teljes egészében aláírhatjuk tehát *W. Faber* véleményét: „Istennek felfoghatatlan magasztossága már előre is (a priori) arra késztet, hogy a választottaknak minden várakozáson felüli nagy többségét tételezzük fel, mert hiszen ezekben nyilatkozik meg a teremtésnek legnagyobb dicsősége. Ezt a feltevést már a tapasztalat is igazolja. Hiszen Isten mindig többet tett, mint ígért, s tettei felülmúlják reményeinket. Lehetséges-e, hogy jósága épen akkor változzék meg, amikor nemcsak a mi örök boldogságunk, hanem édes egy Fia érdeke, dicsősége forog kockán? Annyira ellenkeznék ez Róla alkotott ideánkkal, hogy kétségtelen kinyilatkoztatásra lenne szükség, hogy azt elfogadjuk, elhigyjük." (Le Céeateur et la créature, I. ch. III. II.)

Isten Fiának becsülete, dicsősége is kockán forog

e kérdésben. Leszáll a föld porondjára, és „mint hős, ujjongva indul neki útjának" (18. Zsolt. 6.), hogy a sátánt, az Ő nagy ellenfelét leteperje, országát lerontsa, zsákmányát elragadja. Ezt a győzelmet főleg a keresztfán aratta, ahol „a minket vádoló okmányt, mely ellenünk szólt, megszüntette, eltette az útból és feltűzte a keresztre, lefegyverezte a fejedelemségeket és hatalmasságokat, nyilvánosan megszégyenítette őket és diadalmaskodott rajtuk . . ." (Kol. 2, 14.) Amint jómaga előre megjósolta: „ha fölemeltetem a földről, (a keresztről) mindeneket magamhoz vonzok." (Jn. 12, 32.)

Nos, és ez a fennen hirdetett győzelem, diadal csak abból állna, hogy egy kicsi töredéket hódít vissza, míg a nagytöbbség mégis a sátán prédája marad? Az a „sokan", akik „jönnek majd napkeletről és napnyugatról és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában" (M. 8. II.), csak egy pici töredék lenne?

Mi már csak azt hisszük, hogy akik így gondolkoznak, a másvilágra érve ebben szerencsésen és boldogan csalódnak s tán restelkednek is, hogy a végtelen isteni jóságról és irgalomról oly csekély véleménnyel voltak.

Müller Lajos S. J.

A szerzőnek L. Garriguet nyomán készült, *A Jó Isten* című kiadás alatt levő művéből.

TARTOZIK — KÖVETEL.

Mindazt amit az ember bir: szépség, gazdagság, erő, tehetség, — a világ az Élet nagy folyószámla könyvében a *Követel* oldalra írja.

Isten nagy könyvében minden a *Tartozik* oldalra kerül.

Készülsz-e arra, hogy Isten egyszer majd felszólít:

— Tartozol nekem a folyósított kegyelmekkel, földi javakkal, — számolj be, hogyan sáfárkodtál?!

MÜLLER LAJOS S. J.

A NAGY SZENTSÉG SZOLGÁLATÁBAN.

Értékes, mély, a lélek melegétől izzó elmélkedések, megfontolások, főleg papok számára. **Ára fűzve 2.40, kötve 3.50.**

Akiknek a lelkén a jó Isten csak átjár.

Többen vannak sem mint gondolnók a jámbor lelkek között, akik, tán éppen túlzott buzgóságuk miatt, nem érik el a keresztény élet teljességét, az Istennel való benső egyesülést.

„Ha valaki engem szeret, akkor Atyámat is szereti, és mi hozzá megyünk és nála lakást veszünk."

Isten igaz és hű ígéreteiben. Ha tehát a vallásos lélek úgy érzi, hogy nincs benső kapcsolata Istennel, bizton keresheti a hibát magában s a módban, mellyel Isten felé törtet.

Az alábbi kis tükör fényében megláthatjuk, hogy mily lelkekben nem vesz lakást, csak átjár rajtuk, az Isten. Ilyenek:

A felületes lelkek.

Minden jámbor könyvet elolvasnak. Minden szentbeszédet meghallgatnak. Évente két-három lelkigyakorlaton is résztvesznek. Valamennyi vallásos egyesületbe beiratkoznak. Egyikájtatosságtól a másikhoz repülnek, szóval, szinte a mértéken túl megtesznek mindent s mégis, béke nélkül, erény nélkül, bensőség és elvek nélkül, valójában Isten nélkül élnek.

A téflen lelkek.

Akarnak, ígérnek, terveznek. Feleltébb sokat tanácskoznak, de akadályokkal igazolva mindig holnapra halasztják a cselekvést. Sóhajtozva szeretnék pótolni az elvesztett időt, de nincs erejük egyszer komolyan cselekvéshez látni. Ők a mindig akaró, mindig egy helyben maradó lelkek.

Az elfoglalt lelkek.

Mindenben és mindenhol ott vannak. Mindig új és új dologhoz fognak, de befejezni egyet se tudnak. Nem járnak, de szaladnak. Rá soha nem érnek. Nincs idejük a pihenésre, nincs az imára, az elmélyedésre. Lesz-e idejük a meghalásra?

Az elégületlen lelkek.

Mindenben a hiányt, a rosszat, a sötétet látják. A rózsán a tövist, bimbófakadásban a hervadást, napsütésben az éjszakát. Istentől félnek, emberben nem bíznak. Panaszuktól visszhangzik a világ. Vigasztalni őket nem lehet. Bajaik megoldhatatlanok, mert a baj, az elégületlenség életelemük, dédelgetett foglalkozásuk. Istenhez — szerintük — csak aztán emelkedhetnek, ha terhes problémáikat megoldották, azok pedig — épen miattuk — megoldhatatlanok.

A képzelődő lelkek.

Sokat olvasnak, igen sokat és főkép rosszul. A meg nem emésztett eszmék és jelszavaktól megmámorosodva képzeletük szülte világban élnek. Sajátgyártotta elvek szerint igazodnak. Senkinek szót nem fogadva mennek a fejük után, a saját útjukon, amelynek végén nincs az Isten.

A gyáva lelkek.

Minden szóra megremegnek, minden rögöt megkerülnek. A „mit mondanak" rablánca alatt nyögnek. Félnek jót tenni, félnek síkraszállni a jó ügyért. Gyávaságból teszik, mondják a helytelent, a rosszat s elhagyják a jót. Hogyan is láthatná meg az ilyen lélek az Istent, hisz „rém"-nek nézné s futna tőle!

Az ábrándozó lelkek.

Könyvekből, szentek életrajzából mindazt összeszedik, ami rendkívüli, ami érdekes, kellemes és szép. S ezekből egy különös álomvilágot teremtenek maguk számára. Fantaziájukban végigélik, amit összeolvastak. — Vágyakoznak, ábrándoznak. Remegve kerülik a komoly önmegtagadásokat, nehogy valami felébressze őket álmodozásaikból. S nem veszik észre, hogy életük szegény éhező álma csak a terített asztalról.

Az önfejű lelkek.

Saját külön felfogásuk, külön meglátásuk, külön imamódjuk, külön áldozási formájuk stb. van. Mindettől senki el nem tántoríthatja őket. Jaj annak, aki helyteleníti eljárásukat, ha mindjárt a hivatalos Egyház is az. Előttük valószínűbb, hogy ott a tévedés, mint náluk. Mint „félreértett nagyságok" járják sajátos útjukat, jobb célt érdemlő buzgalommal, de az igazi Céltól egyre jobban távolodva.

●

S ki tudja, hány és hány válfaja van a jámbor lelkeknek, akik annyira telve vannak önakarattal, önszeretettel, hogy a jó Isten, — nem találva lelkükben üres helyet, — távozni kénytelen onnét, s így csak átjár azon.

SZENTMISE A KERESZTÉNYSÉG ŐSKORÁBAN.

A szentmisében két részt különböztetünk meg. Az egyik maga az *áldozat bemutatása*, a másik pedig az *ezt kísérő*, magyarázó és a lelki hatását kiszélesítő imák, szertartások és tanítások. Az áldozati rész (átváltozás, áldozás) cselekményét és az átváltozás szavait maga Krisztus Urunk rendelte; a másikat, a kísérő, léleképítő és díszítő részt pedig az Egyházra bízta.

Jézus ugyan az Újszövetség áldozatával is úgy tehetett volna, mint ahogy Isten tett az Ószövetség áldozatával. Az Úr ugyanis a zsidók áldozatainak nemcsak lényegét, hanem mindenegyes kis részletét előírta és leíratta Mózessel. Jézus azonban csak a lényeget és annak is inkább csak cselekedeti részét határozta meg az utolsó vacsorán, de a kísérő és díszítő részre nem rendelkezett.

Úgy tett, mint egy szerető édesatya, aki nagy vagyont és egy nagyon értékes, de csiszolatlan drágakövet hagy örökségül gyermekének. A gyermek a drágakövet szépen kicsiszoltatja, öröksége egy részének árán pedig finom foglalatot, drága aranyműves-munkát készíttet a kő számára. Az Egyház is megkapta Krisztustól örökségül a szentmiseáldozat lényeges részét: az átváltoztatást és áldozást. Ennek égi természetű drágakövét finoman kicsiszolta és imákból, jelképes szertartásokból értékes és szép keretet készített számára.

A szentmise tehát *két részből* áll: az *egyik* Jézus

által rendelt lényeges, *áldozati* rész, a *másik* pedig az Egyház által e köré szervezett *ima- és szertartási rész.*

A legelső szentmise részei.

Ha Jézus legelső szentmiséjét, az utolsó vacsora lefolyását megvizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy *már akkor is két részből állott a szentmise.* Az áldozati részből és az ezt körülvevő részekből. A lényeges rész: az átváltozás és áldozás, ugyanúgy megvolt, mint akár ma. Kézbevette Jézus a kenyeret és bort, megáldotta, hálát adott Istennek, elmondotta felette az átváltozás imáit (ez az én testem, stb.), aztán kiosztotta tanítványainak. De ezt a lényeges részt már ott az utolsó vacsorán is más szertartások előzték meg és követték. Nézzük csak ezeket úgy, ahogy az evangéliumok leírják.

1. Az utolsó vacsorát *lábmosás* vezette be. A miséző Jézus részéről az alázatosságnak külső gyakorlása volt ez, az apostolok részéről pedig egy jelképes tisztulási szertartás, amilyen a zsidóknál szokásos volt. (Ma ez az alázatossággyakorlás és tisztulási szertartás szintén megvan: a lépcsőimában. Egy része a bűnvallomás és az egésznek lelki megtisztulás a gondolata.)

2. A lábmosás után következett a *hálaima.* (Ez megfelel a mi prefációnknak.)

3. Jézus az utolsó vacsora alkalmával egy hosszabb *prédikációt* is tartott tanítványaihoz.

4. Ezután következett az *átváltozás és áldozás.*

5. Befejezésül Krisztus és tanítványai *dicsőítő éneket énekeltek,* azaz zsoltárokat mondtak és vele az első szentmisét befejezték.

Az apostolok szentmiséje.

Milyen volt a kereszténység első évtizedeiben a szentmise teljes szövege, nem tudjuk. Azt azonban tudjuk, hogy a szentmise lényegében ugyanazokból a részekből állott, mint amelyekből állott később és áll ma is.

A zsidókból megtért keresztények eleinte résztvettek még a zsidó zsinagógai istentiszteleten is, de ezenkívül maguk között is összegyülekeztek a kenyértörésre, azaz a szentmisére. Ilyenkép *az első keresztények istentisztelete két részből állott: a zsinagógai istentiszteletből és a kenyértörésből, vagyis szentmiséből.*

A) A zsinagógai istentisztelet. — Az első években nem volt még teljesen elválasztva a keresztények istentiszteleti élete a zsidókétól. Ők úgy képzelték talán, hogy a zsidó nép megtér és egész egyházi élete átalakul krisztusszerintivé. Épp ezért, ahol csak világszerte zsidókból megtért keresztények voltak, eleinte éppúgy eljártak a szombati zsinagógai istentiszteletekre, mint megkeresztelkedésük előtt.

Nézzük csak, hogy miből állottak ezek a szombati zsinagógai istentiszteletek?

Ezek *nem áldozati* istentiszteletek voltak, mert hiszen az Ószövetségben csak a jeruzsálemi templomban lehetett áldozatot bemutatni. Nem is papok vezették őket, hanem tudósabb és szentebb életű laikusok (rabbik. A zsidó rabbi ugyanis nem pap, hanem theológiai értelemben tudósabb és szentebb laikus), mert a zsidó papság a templommal volt összekapcsolva; azzal állott megbízatása és azzal bukott.

Összejövetel elején néhány *imát* mondott el valamelyik előimádkozó. Utána két részt olvastak fel a Szentírásból. Először *egy részt Mózes öt könyvéből,* a Thorából; utána *egy részt a prófétákból.* A két szentírási rész felolvasása között pedig *énekeltek.* Végül a rabbi, vagy a jelenlévők közül valamelyik, aki úgy tudásban, mint életszentségben kiváló volt, *beszédet mondott,* amelyben többnyire a felolvasott szentírási részt magyarázta, vagy annak alapján buzdította a jelenlévőket.

Hogy ez így volt, tudjuk az *Apostolok Cselekedetéből* is (13, 14.), ahol Szent Lukács leírja, hogy Szent Pál és Barnabás résztvettek Antiochiában és Pisidiában a zsinagógai istentiszteleteken minden szombaton. Elmondja, hogy ott a Thorából és prófétákból olvastak, azután a zsinagóga vezetője felkérte őket, hogy szóljanak a néphez.

A zsidó zsinagógai istentisztelet tehát a következő részekből állott: 1. ima, 2. olvasás a Szentírás törvénykönyvéből, 3. közének, 4. olvasás a prófétákból, 5. prédikáció.

B) A kenyértörés, vagyis szentmise. — Az apostolok szentmiséje igen egyszerű volt. Jézus kínszenvedésére és kereszthalálára való megemlékezéssel kezdődött. Utána a felajánlás következett, majd pedig a hálaima (a mai prefáció), és utána jött az átváltozás és áldozás.

Az apostolok idejében a szentmisének azonban egy *különleges toldaléka is volt.* Megemlékeztek arról, hogy az Üdvözítő az első szentmiséjét, a kenyérnek és bornak átváltoztatását egy *vacsorához,* a *húsvéti lakomához* kapcsolta. *Ugyanezt a kapcsolatot megtartották ők is.* Valahányszor szentmisére jöttek össze, *utána közös lakomához ültek.* Elővette mindenki a magával hozott ételeket és aztán a gazdagabbak, meg azok, akik történetesen többet hoztak, adtak a magukéból a szegényeknek, akiknek nem volt. Ez a *szeretet-lakoma,* vagy ahogy akkor nevezték, *agape,* nem volt tehát más, mint az első szentmise keretének, az utolsó vacsorának utánzása.

De ne felejtsük el, hogy ez a szeretet-lakoma nem tartozott a szentmise lényegéhez. Az csak az átváltoztatásból és áldozásból állott, ez meg csupán egy kegyeletes toldalék volt, amelynek az Üdvözítő vacsorájának utánzásán kívül még egy *gyakorlati célja* is volt. És ez a gyakorlati cél a szeretetnek, főkép a szegények iránti *irgalmas szeretetnek gyakorlásában állott.* A közös lakoma egymáshoz közelebbhozta az első keresztényeket. Az úr a szolgával, a gazdag a szegénnyel egy asztalnál ült. Amint ma is azt szokták mondani, hogy a fehér asztal mellett közelebb jönnek egymáshoz az emberek és jobban összemelegszik a lelkük, éppen úgy volt ez akkor is. A gyakorlati célnak a másik fele pedig a szegényeknek táplálása volt. Az eledel által való alamizsnálkodás gyönyörűen beleillett az első keresztények testvéri egymástámogatásába. Az akkori — maihoz nagyon hasonlító — nagy szegénységben a proletárrétegek óriási kiterjedése mellett az alamizsnálkodásnak testvéries megvendégelésbe való öltöztetése erénygyakorlatnak számíthatott.

Az apostolok idejében a szentmise tehát ezekből a részekből állott: 1. offertórium, 2. prefáció, 3. átváltozás, 4. áldozás. Hozzácsatlakozott, mint külön rész: az agape.

A II. század szentmiséje.

Az első század vége felé teljesen szétváltak a keresztények a zsidóktól. Az események azt mutatták, hogy nem lehet a zsidóknak a kereszténységbe való teljes beolvadására számítani. Azután mindjobban kidomborodtak a dogmatikus különbségek is. Mindez azt ered-

ményezte, hogy a keresztények nem mentek többé a zsinagógába, sőt, most már a változott viszonyok miatt bűnnek minősítették, ha valaki oda járt.

Így aztán kiesett a II. század kereszténveinek életéből az az áhítatgyakorlat, amely a zsinagógai istentiszteletben állott.

Mit tettek tehát?

Azt, hogy *a kettőt: a zsinagógai istentiszteletet és az apostolok idejének szentmiséjét összekapcsolták.* Előbb a szentmise előkészítéseül a zsinagógai istentiszteletet végezték el összejöveteleiken, de most már teljesen keresztény atmoszférában; utána pedig a szentmisének szabályos, azaz kanonikus részét mondották el, úgy, amint kezdettől fogva az apostolok végezték és végeztették.

E történelmi fejlődés után, azaz a zsinagógai istentiszteletnek és a szentmiseáldozatnak összekapcsolása után a keresztény istentisztelet a következő részekből állott:

1. *Imák,* amelyeket a pap mondott és a nép „Amen"-nel zárt le.
2. Egy *szentírási részletnek* felolvasása, vagy az Ószövetség többnyire prófétai könyveiből, vagy az apostolok leveleiből.
3. *Közének.*
4. Az *evangéliumok* valamelyik részletének (perikopa) felolvasása.
5. A püspöknek vagy papnak *prédikációja.*
6. *Offertorium,* vagyis a bornak és kenyérnek felajánlása az áldozat céljaira és a papság táplálására.
7. *Prefáció,* vagyis hálaadó ima.
8. *Átváltozás.*
9. *Áldozás.*
10. *Elbocsátás,* vagyis a szentmise végének jelzése.
11. Ezekhez kapcsolódott aztán, mint egészen külön rész, de akkor még mint elmaradhatatlan szokás, a *szeretet-lakoma,* vagyis az *agape.*

*

Ezekből láthatjuk, hogy már a legelső idők szentmiséje is lényegében ugyanaz volt, mint Jézus egyetlen miséje, amelyet az utolsó-vacsorakor mondott. Ennek központja, értéke, mintegy drágaköve az átváltozásból és az áldozásból állott és a többi más pedig csak mint keret, mint előkészítő és befejező rész kapcsolódott hozzá. A lényeges rész idők folyamán soha nem változott és ugyanaz ma is. A keretet, vagyis a kapcsolódó részeket azonban az Egyház szeretete, áhítata időről-időre csiszolta, szépítette, díszítette, egészen a mai napig.

A szentmisét főkép akkor hallgathatjuk áhítattal, ha értjük egyes részeinek jelentőségét. Ennek elősegítésére lapunk következő számaiban a szentmise mai részeinek értelmét, történelmi fejlődését és lélekreható célját fogjuk megmagyarázni.

(cg)

A KOLERIKUS TEMPERAMENTUM ÉS ÁRNYOLDALAI.

A KOLERIKUS VÉRMÉRSÉKLET LÉNYEGE.

A kolerikus lelke gyorsan és hevesen felindul, mihelyest valami hatást gyakorol rá. E hatást gyorsan követi nála az ellenműködés. Az esemény benyomása pedig soká megmarad a lelkében.

A KOLERIKUS FŐISMERTETŐJELE.

A kolerikus főkép a nagy dolgok iránt lelkesedik, a mindennapit nem szereti, hanem mindig valami nagyra, kiválóra törekszik. Magasra tör, akár földi dolgokról van szó, mint amikor vagyonra, nagyszabású üzletre, pompás lakásra, elismert névre, kiváló állásra törekszik, — akár a lelkiüdvösség dolgában, amikor erős vágy tölti el, hogy szent legyen, Istenért és felebarátaiért nagy áldozatokat hozzon, Isten és az ég számára sok lelket megmentsen. A kolerikus veleszületett erénye a nagylelkűség, amely az alacsonyat és közönségeset megveti és az igazán nemesre, nagyra, hősiesre törekszik.

Ebben a nagyratörekvésében *támogatja a kolerikust:*

1. *Éles értelme.* A kolerikus szellemileg ha nem is mindig, de többnyire tehetséges. Ő az értelem embere, míg képzelete és különösen kedélye satnyultabb.
2. *Erős akarata,* mely a nehézségektől nem fél. Sőt éppen a nehézségek esetén egész erejét megfeszíti és áldozatok árán is kitart, míg célját elérte. A kolerikus nem ismer kishitűségét és bátortalanságot.
3. *Nagy szenvedélyessége.* A kolerikus a nagy indulatok embere. Különösen mikor magasratörő terveit követi, vagy ellenállásra talál, heves, szenvedélyes indulatokkal telik meg.
4. *Sokszor öntudatlan törekvése másokon uralkodni* és őket szolgálatára készekké tenni. A kolerikus született uralkodó. Jól érzi magát ha parancsolhat, másokat körébe vonhat, nagy tömegeket organizálhat.

Ebben a nagyratörekvésében veszedelmes *akadálya az oktalansága.* Az, amit akar, azonnal teljesen eltölti és aztán nagy gyorsasággal és szenvedélyességgel tör célja felé úgy, hogy nagyon kevéssé gondolja meg, hogy az úton, amelyen elindult, igazán el is érheti-e a célját. Ő csak azt az egy utat látja, amelyen elhamarkodott szenvedélyességében, anélkül, hogy soká meggondolta volna, megindult és nem veszi észre, hogy más úton sokkal könnyebben és jobban célhoz érhetne. Ha azután nagy akadályokkal találkozik ezen a fonák úton, úgy büszkeségében nehezen tudja magát arra határozni, hogy visszafordulion és nagy makacssággal próbál a már megkezdett úton mégis célhoz érni. Igen,

fejjel akar a falon keresztültörni, mikor pedig mellette jó nagy ajtó van, amelyen kényelmesen átjuthatna. Ezzel az oktalansággal sok erőt elpocsékol a kolerikus, amelyet okosabbra fordíthatott volna. Legjobb barátait elidegeníti magától, úgy hogy végül majdnem egyedül áll és sehol sem kedvelik. Önmagát üti el legszebb eredményeitől, persze anélkül, hogy beismerné, hogy ő maga a főoka kudarcának.

Ilyen oktalanságot mutat a kolerikus az eszközök megválasztásánál *a tökéletességre való törekvésében* is, úgy, hogy óriási erőmegfeszítések dacára ritkán éri el a tökéletességet. Ez ellen a veszély ellen úgy védekezhetik, hogy lelkivezetője utasításainak készségesen és alázatosan aláveti magát.

A KOLERIKUS VÉRMÉRSÉKLET ÁRNYOLDALAI.

A gőg,

amely különösen a következőkben mutatkozik:

1. *A kolerikus nagyon önhitt.* Nagyra van kiválóságaival és teljesítményeivel. Nagyrahivatottnak tartja magát. Sok hibáját — pl. büszkeségét, makacsságát, haragját — jogosnak, sőt ép kiválóságnak látja.

2. *A kolerikus nagyon makacs* és mindig azt hiszi, hogy igaza van. Az övé kell, hogy legyen az utolsó szó. Nem tűr ellenmondást, nem akar engedni.

3. *A kolerikusnak túl nagy az önbizalma.* Tudására túlsokat ad. Mások segítségét megveti; szívesen dolgozik egyedül; hol azért, mert nem akar senkit kérni, hol azért, mert magát ügyesebbnek tartja másoknál és azt hiszi, hogy mások nélkül is meglesz. A kolerikust nehéz meggyőzni arról, hogy kicsiben is Isten segítségére van szüksége. Azért nem szívesen kéri Isten kegyelmét és szeretne még nagy kísértéseket is saját erejéből legyőzni. Emiatt az önbizalom miatt lelkiéletében, sok és sokszor még súlyos bűnbe is esik. Ez az önbizalom a főoka annak, hogy olyan sok kolerikus nagy áldozatok dacára sem lesz szentté. Jó adag szunnyad benne Lucifer büszkeségéből. Úgy cselekszik, mintha a tökéletesség és az ég nem elsősorban Isten kegyelmének, hanem saját erőfeszítésének volna köszönhető.

4. *A kolerikus gyakran megveti felebarátját.* Mások butának, gyengének, ügyetlennek, lassúnak tünnek föl előtte, legalább is ha magával összehasonlítja őket. Felebarátai kevésrebecsülését megvető, gúnyos, lekicsinylő beszédével mutatja ki és környezete, különösen alattvalói iránt fennhéjázó viselkedésével.

5. *A kolerikus uralomravágyó és becsvágyó.* Mindennek az élén akar lenni, másoktól csodáltatni, másokat meghódoltatni. Lekicsinyli, elnyomja, üldözi azokat, akik becsvágyának útjában állnak, ilyenkor az eszközökben sem sokat válogat.

6. *A kolerikus mélyen megsértődik, ha megszégyenitik,* vagy megalázzák. Még a bűneire való visszaemlékezés is nagy haraggal tölti el, mert ezek a bűnök kényszerítik, hogy önmagát kevesebbre becsülje. Bűnei fölött való haragjában még Istennel is képes dacolni.

A harag.

A kolerikus ellentmondás, ellenállás, személyes megbántások alkalmával hevesen felindul belsőleg. Ez a felindulás kifelé kemény szavakban nyilvánul meg. Sokszor tisztességes és udvarias formában, de a hang, amelyen mondja, mélyen sértő. Senki sem tud kevés szóval olyan fájdalmat okozni felebarátjának, mint a kolerikus. Különösen rossz, hogy a kolerikus haragjában heves, túlhajtott és nem mindig igaz szemrehányásokat tesz, sőt szenvedélyességében annak szavait és szándékát, aki őt felmérgesítette, hamisan értelmezi, kiforgatja és ezt a valójában elő nem fordult hibát a legélesebb kifejezésekkel ostorozza. Igazságtalanságával így elidegenítheti magától a legjobb barátait is.

A kolerikusnál többször heves, haragos kitörésekre, dühöngésekre is sor kerül. Haragja nemritkán mély gyűlöletbe megy át. A nagy megbántásokat nem tudja elfelejteni.

Haragjában és büszkeségében olyan cselekedetekre is ragadtatja magát, amelyekről maga is világosan látja, hogy neki, vagy másoknak kárára vannak. (Egészségének, munkájának, vagyonának rongálása; állásának elhagyása, teljes szakítás régi barátaival stb.) Képes terveit, amelyeknek megvalósításán évek hosszú során át dolgozott, büszkeségében és haragjában egyszersmindenkorra félretolni. P. Schram mondja: a kolerikus „inkább meghal, mint hogy magát megalázza." (Theol. myst. II. 66.)

Tettetés és képmutatás.

Bármilyen nemes és nyiltszívű is természeténél fogva a kolerikus, makacssága és büszkesége mégis elég könnyen viszi a tettetés és képmutatás alacsony bűnére. Tetteti magát, amikor egyáltalában nem akarja beismerni gyengeségét, legyőzöttségét. Képmutató és hazudik is, ha látja, hogy terveit erőszakkal nem tudja keresztülvinni. P. Schram szerint: „ha büntetik, nem javítja meg hibáját, hanem eltitkolja."

Érzéketlenség és keménység.

A kolerikus az értelem embere. „Két feje van, de nincs szíve." Az érzelmi életnek ez a háttérbeszorultsága a kolerikusra nézve bizonyos előnyöket jelent. Nem esik nehezére lemondani imádságában az érezhető vigaszokról és kitartani a hosszú lelkiszárazságban.

Előtte visszataszító a lágy, szentimentális kedély-

hangulat, a partikuláris barátságban előforduló gyengédségeket gyűlöli. Nem is hagyja magát hamis részvét által kötelességének útjáról letéríteni, vagy elveit feláldoztatni.

De másoldalról megvannak ennek az elnyomorodott kedélynek a maga hátrányai. A kolerikus mások szenvedésekor nagyon kemény, érzéketlen és szívtelen tud lenni. Hideg szívvel tudja mások boldogságát eltaposni, ha másképp nem juthat a magasba.

Kolerikus előljárók naponta kérdezzék meg maguktól, hogy alattvalóik iránt, — különösen a betegesek, tehetségtelenek, kimerültek iránt, — nem voltak-e részvétlenek és keményszívűek?

Irta: Hoch Konrád.

(Folytatjuk)

Sineken vagy légen át?

Jolán még 1910-ben életbevágó döntés előtt állott. Fogadalmat tett, hogyha ügye kedvezően végződik, minden évben elzarándokol Mária-zellbe, s ott meggyónik és szentáldozáshoz járul. A zelli utat már az első zarándoklat előtt boldogan kiszínezte. Úgy tervezte, hogy Bécsben felkeresi a Stephans-Dóm kegyképét is, Zell előtt pedig leszáll az utolsó állomáson és az út hátralévő részét gyalog járja meg. Föltette magában azt is, hogy harmadosztályon fog utazni, az egész időt lelki dolgokkal való foglalkozással fogja tölteni, a kényelmet mellőzi s így zarándoklata az önmegtagadások láncolata lesz.

Becsülettel teljesítette fogadalmát éveken keresztül, pontosan, az utolsó betűig.

Az idén szintén járt Mária-Zellben, de más körülmények között tette meg az utat, mint az előző években. Gazdag nagynénje is vele volt ugyanis, aki Budapesttől-Bécsig repülőgépen vitte őt magával. Bécsben néhány napot üdültek. A Ring egyik kényelmes szállodájában laktak s Jolán éppen csak, hogy egy pillanatra betérhetett a Stephans-Dóm kegyképéhez. Bécsből a Semmeringen keresztül autón tették meg az utat egészen Mária-Zellig, a remek tájakon át.

Jolán lelke nem nyugodt most. Úgy érzi, hogy a Mária-Zelli út nem az volt, amit ő a jó Istennek fogadott.

Föltárta aggodalmát lelkiatyjának, ki megnyugtatta, azt mondta neki, hogy fogadalmának tárgya egy Mária-zelli út volt szentgyónással és áldozással kapcsolatban s ennek eleget tett, nyugodjék meg tehát.

Szeretne is megnyugodni Jolán, de nem megy a dolog. Már-már azt határozta, hogy újra elmegy Mária-Zellbe, csak nehéz anyagi körülményei gátolják.

●

Mit szólunk ehhez az esethez? A következőket mondjuk:

A fogadalom teljesítéséhez az szükséges, hogy valóban végrehajtsa a fogadalmattevő azt, amit megígért.

Elsősorban azt kell tehát megállapítani, hogy tulajdonképen mit ígért? Az ígéret tárgyát természetesen nem csupán lényegében, hanem a szorosabban hozzátartozó körülményeivel együtt kell venni.

Nézzük csak meg Jolán esetében, hogy *vajjon mit is fogadott annak idején?*

Fogadalmának tárgya egy minden évben megjárandó máriazelli zarándoklat volt, ott végzendő gyónással és áldozással összekapcsolva. Hangsúlyozzuk, hogy ez fogadalmának a *lényege.*

Nézzük meg azt is, mik voltak ugyancsak a fogadalom tételekor tárgyának *körülményei?*

Először is azt tette fel Jolán magában, hogy az egész utat áhítatos hangulatban, önmegtagadások között, egyszerűségben fogja megtenni. Ezt a lelkületet és szándékot mutatja, hogy harmadik osztályon utazott, olcsóbb szállókban bérelt lakást, egyszerűen étkezett, lelkidolgokkal foglalkozott, általában kerülte a kényelmet és az utazás szórakoztató élvezését.

Zarándokútjának egy másik körülménye volt, hogy a Zell előtti állomástól egy számbajövő utat gyalog tett meg.

Miután így megállapítottuk, hogy Jolán pontosan mit fogadott és pedig mit fogadott lényegében és fontos körülményekben, *vizsgáljuk meg, mennyiben teljesítette mindezeket.*

Magát a fogadalomnak *lényeges tárgyát:* azt, hogy elment Mária-Zellbe, ott meggyónt és megáldozott, kétségtelenül egészében *teljesítette.*

Nem mondhatjuk azonban ugyanezt fogadalmának fontos *körülményeire.* Útja kényelemben történt, ellátása bőséges és fényes volt, a lelkiekben való elmerülés helyett az utazás tiszta, de mégis csak élvezetében gyönyörködött. A kis gyalogút pedig teljesen elmaradt.

Összegezés után arra az eredményre kell jutnunk, hogy Jolán *teljesítette* bár fogadalmának *lényegét,* de *nem teljesítette* annak a tárggyal kapcsolatos fontos *körülményeit.*

Az a további kérdés most már, hogy e körülmények hiányai nem semmisítik-e meg a fogadalom lényegét?

Itt a józan belátás mérlegelése dönt . . . A Zell-i útnál bizonyára a Zellben való megjelenésre és az ott végzett szentgyónásra és szentáldozásra fekteti az ember a hangsúlyt és ha hozzá veszi is az önmegtagadó utat, a lelkiekben

való elmerülést, valamennyi gyalogolást, — ezek bár fontos dolgok, de a lényeget nem változtatják meg. Ha megvannak, a zelli út nagyon jó zarándoklat lesz; ha hiányzanak, mégis csak zelli zarándoklat marad.

Végítéletünk mindezek után ez lehet:

Jolán lényegében teljesítette fogadalmát, de jelentős körülményeiben nem. Ha teheti, jobban tenné, ha újból elmenne Zellbe és pedig úgy, ahogyan fogadta. Ha nehezen teheti, — pl. anyagi nehézségei gátolják, — erre az évre teljesítettnek tekintheti fogadalmát, de az elmaradt körülményeket, az önmegtagadást, lelki elmélyülést és fáradtságot valami más alakban pótolhatná.

KRISZTUS KIRÁLY MODERN APOSTOLA.

„A lelkek meg fogják tőle tanulni Krisztust megközelíteni, magukat neki teljesen átadni, és hogy mit kell tenni, hogy behatoljunk abba a titkos pincébe, melyben megittasulunk szeretetének kitünő borától.

Meglátjuk, hogy ez az út mindenkinek nyitva áll, csak akarni kell rajta járni, — felismerik, hogy még a világban is, ezer teendő közepette, szemlélődő életet élhetünk, megpihenhetünk a szeretetben, minden mulandó fölé emelkedvén.“

Ezekkel a gondolatokkal vezeti be Lekeux ferencrendi atya nővérének, Margritnak életrajzát.

Elénk tárul egy minden tekintetben modern élet. Belepillantunk egy lélek mélységeibe. Psychologiai vergődések közepette alakul ki egy lelkileg teljesen arisztokratikus lélek, — kinek éltető légköre a magas tudomány és műveltség, fűszere a legnemesebb barátság — egy absolut demokratikus egyéniséggé, ki a proletártömegek, a munkásnegyedek bűzös atmoszférájában kiéli magát a legbensőségesebb krisztusi szeretet szellemében.

Csak Krisztus átélése képes így átalakítani, ily metamorfozist véghezvinni.

Lekeux Margrit életrajza vetélkedik a legérdekesebb pszichoanalitikus regényekkel. Hátterét képezi az a sötét tömeg, mely különösen a nagyvárosok külső negyedében ad Rembrandti hátteret az életnek, s amelyet csak a vörös internacionále sajátít ki magának, míg a Sonnenschein-egyéniségek csak elvétve találnak utat hozzájuk, hogy krisztusi tannal bevilágítsanak a sötétségbe s Krisztus szeretetével átmelegítsék a didergő lelkeket.

Margrit példája útjelző, mely bevilágít a nyomortanyák és tömegkvártélyok dsungeljébe, ahol még annyi, de annyi lelket lehetne menteni Krisztus országának — Margrit-lelkülettel.

Mint tanítónő belátta és átélte, hogy:

„Csak egy a szükséges, úgy a gyermekek számára, mint a magam részére. Ezeket a lelkeket rám bízták és mindenekelőtt a legszükségesebbet és leghasznosabbat kell nekik adnom: Istent.“

„Mily gyönyörű feladat — írja — azon gyermekek ártatlanságát védeni, kiket Isten ránk bízott. Erényes fiatal lányokat felnevelni, alkalmat adni a jónak gyakorlására és a rosszat meggátolni! Mindazok, kik lelkeket a szentség útjára terelnek, ragyogni fognak az Örökkévalóságban, mint a csillagok.“

Kedves lelkiismeretvizsgálatot állított össze önmaga számára:

„Tanítványaim halálos órájába helyezkedem. Hisz egymásután sorra kerül mindegyik. Tegyük fel, hogy holnap valamelyik meghal: Mit szerettem volna érte tenni? Mit beszélne el rólam a jó Istennek? Megakadályoztam-e körültekintésemmel engedetlenségét, restségét, könnyelműségét, elégedetlenségét? Rábírtam-e arra, hogy munkáit, melyeket vezetésem alatt végzett, megszentelje a jószándék által? Rábírtam-e kis erények gyakorlatára, megtanítottam-e az önmegtagadásra, kellemetlenségek türelmes elviselésére, mások megbántásának megbocsátására?

Ó, Jézus, add, hogy mindig azt válaszolhassam: Igen Uram!“

Állandó törekvése volt az Üdvözítőhöz lelkeket vezetni és befolyása által azokat az isteni szeretet iránt fogékonnyá tenni. Így minden tanóra apostolsággá változott. Könnyű volt neki, mert ő maga Istenben élt.

A „kis tanítónő“-nek, ki olyan lelkiismeretesen fogta fel hivatását, maradt még ideje, hogy egy nagy, hatalmas működési kört betöltsön: az elhanyagolt flamand munkások megtérítése. Százakat és ezreket vezetett ezen elhagyatottak közül Jézushoz. Hogyan? Figyeljük meg egy ilyen látogatásánál:

●

Félig összeomlott külvárosi kunyhónak nagy, alacsony szobájában, szegényes nyughelyén hörögve fekszik egy férfi.

A szoba épen nem teszi egy betegszoba benyomását. Az ajtónál nagy halom rongy és mindenféle szerszám, melyet előbb el kell tolni, s csak azután lehet belépni. Émelygő bűz csapódik a belépő felé. A szoba közepén nagy kád állott. Két kuszálthajú gyermek meztelen lábakkal gázolt a piszkos vízzel tele kádban, melyben szennyesruha volt beáztatva. A kályhánál egy esetlen, álmos asszony állt, valamit főzött. Sem a borzasztó rendetlenséggel nem törődött, sem a hörgő, tüdővészes ember iránt nem érzett részvétet.

A még fiatal férfi piszkos ágyon feküdt, mely talált az egész összevisszasághoz. Lesorvadt ujjával kapart az ágytakarón. Az átszellemült arc nemes vonásai inkább egy halálfejhez hasonlítottak már. Nagy, sötétkék, okos, szelíd szemében összpontosult a még pislogó életnek egész kifejezése.

Erős köhögési inger rázta meg egész testét.

— Liza, . . . Liza . . . hörögte — az ajtó!

Az asszony a félig nyitott ajtó felé pillantott, valamit morgott és vállat vont. A hideg, ködös levegő behatolt a szobába az ágyig. Köhögésben fuldokolt a beteg. Szegény felült az ágyban, csukott szemekkel. Két kezét fájós mellére szorította. Végre elmult a roham. Piszkos, vérfoltos zsebkendővel törölte le a verejtéket.

— Liza . . .

— Mit akarsz? — kérdezte az asszony egykedvűen.

Becsapta az ajtót és az ágyhoz közeledett. A beteg megfogta kezét és nedves, forró ujjával megszorította.

— Liza . . . ismételte könyörgőn pillantván nejére.

— Mindig kitakaródzol! — mondta az asszony barátságtalanul.

A férfi elengedte a kezét és az asszony visszatért helyére a kályha mellé, hol órák hosszat szokott ülni, maga elé bámulni. A beteg tekintete kétségbeesetten nézett végig a piszkos falakon, a kádon, a rongyos gyermekeken, az ajtón, mely újra kinyilt, s a rendetlenségen, mely a szobában uralkodott és könnyek folytak végig beesett orcáján. Zokogva esett vissza párnái közé s újabb roham fojtogatta.

Beállt az esthomály, a betegek legkínosabb ideje.

Valaki kopog.

Fiatal lány jelenik meg az ajtóban.

— Itt lakik Franken úr?

— Igen.

A látogató közeledik a betegágyhoz.

— Jó estét, Franken úr. N. atya küld önhöz. Hogy van?

— Hát . . . nem a legjobban, kisasszony. Ön nagyon kedves. Újból kezdődött a rettenetes köhögés, szivettépőn.

— Van láza? — kérdezte a lány. — Hoztam önnek valami jót. S ezzel kézitáskájából kivesz egy szép fürt szőllőt és anyai gondossággal etette szemenkint a szegény beteget. Majd egy üveg bort vett elő és egy pohárral nyujtott a szenvedőnek.

— Később még ihatik belőle.

— Köszönöm, köszönöm . . . mondta a tüdővészes. Éltető áramot érzett tagjaiban.

Besötétedett és az asszony elment petróleumért.

Mikor egyedül voltak, a beteg elpanaszolta, mily fájdalmas neki ebben a piszokban élni. Tisztaság és virágok után vágyódott. Fájt neki, hogy gyermekei ily elhanyagoltak. Sírt. Jól esett neki, hogy kipanaszolhatta magát.

Azután a leány kezdett neki beszélni a mennyországról, a szenvedésről, s a reményről és szeretetről, Jézus szenvedéséről és a gyönyörűségről iránta való szeretetből szenvedhetni.

— A szenvedés elmúlik, de a szenvedés érdeme megmarad.

— Igen . . . igen . . . — susogta és megsímogatta a feszületet, melyet a lány nyujtott neki. A férfi lelkében újra éledni kezdett ifjúságának hite. Sok idő óta újra boldog volt. — Mikor a lány elbúcsúzott, megkérdezte, kicsoda.

— Margrit a nevem, — felelte — Lekeux Margrit.

— Visszajön még Margrit kisasszony?

— Igen, holnap délután szabad vagyok, s újra eljövök.

Másnap nagy csokor rózsával állított be Margrit, s a beteg ágyára tette. A szegény ember meghatottságában nem tudott szólni.

Margrit azután az asszonyhoz fordult:

— Ma van egy kis időm, felhasználjuk, hogy rendet teremtsünk, nemde? A kádat kitesszük innen.

S már is eltűnt a gyermekek nagy bánatára, akik üvölteni kezdtek, de néhány darab csokoládével megvigasztalódtak.

Margrit durva köténytt talált a földön, melyet hamarosan magára vett. Úgy nézett ki benne, mint egy bájos hamupipőke. Sepert, kefélt, súrolt. Frankenné egy ideig nézte, aztán ő is rendezni, súrolni, takarítani kezdett, oly buzgalommal, milyet róla fel se lehetett tételezni. Mikor látta, hogy Margrit a piszkos súrolórongyot kifacsarta, miközben haja felbomlott és izzadtság pergett homlokáról, kérte:

— Kisasszony, hagyja ezt a munkát, ez nem önnek való.

Margrit jókedvűen nevetett:

— Hát a Szűz Anya nem ily munkát végzett? S a Jézuska segitett neki. Estére a szobát nem lehetett felismerni. Minden tiszta és rendben volt. A következő napokon is hozott még Margrit a házaspárnak és a gyermekeknek hasznos és szép dolgokat.

Visszatért a családba a rend, béke és szeretet. Krisztus uralkodott a lelkekben. S ezt a mentő apostoli munkát ezrekkel végezte. Csakugyan Jézus szentséges Szívének apostola volt s a „szent örömnek hirnöke."

Szent Ágostonnal gyakran felkiáltott:

„Istenem, adj nekem erőt, hogy mindazt megtegyem, amit tőlem kivánsz, és aztán kivánj mindent tőlem, amit akarsz."

„Ha a lélek szeretni kezd, — irja Margrit — *Istenhez emelkedik. Ha tovább halad a szeretet útján, felebarátja felé fordul, akiben Istent fedezi fel és követi Jézust az Ő szeretetében a lelkek iránt."*

Isteni Mesterét mindenben akarta követni, azért ő is életét adta szeretteiért. Három testvérbátyja állt a világháborúban a fronton. Ezekért áldozta fel életét. És Isten elfogadta. 23 éves korában halt meg, apostoli munkája közepette, végkimerülésben.

Koporsóját a munkások, szegények beláthatatlan sokasága kísérte, kezükben virággal és szemükben csillogó könnyel. Dacára annak, hogy irgalmatlan rossz idő volt, hideg szél, hófúvás, ezek a virágothozó, könnyeket hullató, a társadalomból kitaszitottak, a szeretet ragyogó tavaszát varázsolták a virágok alatt roskadozó kék koporsó körül.

Aznap a bányák üresek voltak.

A bányamester csodálkozva kérdezte: „Ki ez a Margrit kisasszony, hogy összes bányászaim temetésére mennek?" . . .

S mi volt a titka ennek a nagy sikernek? Margrit szent volt és Isten működött általa.

Margritnak volt egy kedves mondása: *„Szép az élet!"* Az ő élete igazán szép volt.

G. A. M.

Margrit életrajzának magyar kiadása előkészületben.

Filozófia és élet.

A világnézettannak az életfilozófiákba vert mély gyökere miatt foglalkoznunk kell a filozófia és az élet viszonyával is. Ha a filozófia célkitűzése az, hogy a létnek számunkra hozzáférhető legmélyebb magyarázatát keresse, akkor kell, hogy minden ember, aki az élet értelmét kutatja, beléje ütközzék. Mert hiszen az emberi élet bele van ágyazva a valóságba és ehhez a valósághoz kell száz módon alkalmazkodnia. Tehát minél jobban ismeri az ember az őt körülvevő valóságot, annál megfelelőbben tud majd alkalmazkodni hozzá és annál teljesebben képes megvalósítani megfelelő életmóddal az élet értelmét. Nem fejtheti meg élete értelmét az, aki nem tudja előzőleg megfejteni a világ

értelmét; mert hiszen ebben a világban kell az embernek saját helyét és feladatát megtalálnia és meghatároznia. Világos ebből, hogy a bölcselet az élet szolgálatában áll és így újra közelkerül a mindennapi élet tudásához. Ezt az utóbbit azonban felülmulja tudományos módszerével, amely komoly tudománnyá teszi. Módszere által tehát a filozófia a tudományokkal kerül szoros rokonságba, bár azok egyikével sem azonosítható. A komoly bölcseletnek egyrészről szolíd tudást kell nyujtania, másrészt pedig az életet kell hasznosabban szolgálnia azáltal, hogy a bölcs élethez megmutatja az utat.

Hogy a bölcselet néha az élettől oly idegennek látszik, annak oka a bölcselő sajátos lelki alkatában keresendő. A bölcselő elsősorban érteni akar, szemben a többi emberekkel, akiknek a bírás, a cselekvés, az életben való érvényesülés a főcéljuk és azért megelégszenek azzal a tudással, amely ehhez a bíráshoz és érvényesüléshez elegendő és szükséges. A filozófusnak az értésre való lelki beállítottsága hozza magával, hogy az élet jelenségeivel szemben bizonyos távolságot kell tartania. Máskülönben a dolgokat nem láthatná elfogulatlanul és a meglátásban és megértésben befolyásolhatná a dolgok időelőtti bírásvágya, vagy pedig az élet irama. Emiatt a filozófiának sajátos jellege ez a hűvös távolsága az élettől és lassú, meggondolt menete. Ez kelti a hozzá nem értőkben azt a látszatot, hogy a filozófia — itt természetesen mindig a józan bölcseletre, nem pedig a kérészéletű ötlet- vagy szalonfilozófiákra gondolunk — távol, sőt ellenségesen szemben áll az élettel.

A filozófia főproblémáit maga az élet veti fel; az e problémákra adott feleletek szintén az életet kívánják szolgálni. Fejlettebb kultúrélet ezért nem is nélkülözheti büntetlenül a filozófiát. Mert a kultúrfejlettség az emberi szellem korlátolt befogadó képessége miatt magával hozza az egyes kultúrterületeknek egymással való szembekerülését, míg alacsonyabb kultúrfoknál ezek még békésen megférhetnek egymás mellett ugyanabban az emberben. Ilyen szembekerülések esetében a döntőbíró szerepének igényével csak az a tudomány léphet fel, amelynek célkitűzése az egész valóság megismerése és törekvése e valóságnak és benne az élet értelmének is a megfejtése. Magától értetődik, hogy az ilyen tudomány jogosan hivatott is arra, hogy az egyes vitás kultúrterületek helyét megjelölje, az egyes kultúrtörekvések jogosultságáról és egymáshoz való viszonylásairól ítéletet mondjon. Ez a tényállás egyúttal fogalmat adhat nekünk a filozófia fontosságáról és sorsdöntő jelentőségéről. Mindig a szellemileg és erkölcsileg dekadens korok jellemzője a sekélyes filozófia, vagy a filozófia háttérbeszorulása. Nem mintha a bölcselőnek az volna a hivatása, hogy kezébe vegye a világirányítás gyeplőjét. Általában véve sokkal hűvösebb és távolabb áll lelkileg a világ rohanásától és tülekedésétől, semhogy erre vállalkoznék, vagy akár alkalmas is volna rá. Feladata inkább abban áll, hogy ismereteivel befolyásolja a „cselekvők" elhatározásait, döntéseit, célkitűzéseit, sokszor anélkül, hogy az illetők tudnának róla. A nagy tömeg meglehet filozófia nélkül is, de csak akkor, ha vannak, akik helyette gondolkoznak!*

Jánosi József S. J.

* Részlet az író „Világnézeti típuskutatás és filozófiai meghatározása" című művéből.

IRODALOM.

Pesch Tillmann S. J.: **Das religiöse Leben.** *Herder, Freiburg i/Br.* Ára P 3.75.

Ennek az elsőrangú, lelki tanácsokkal megtoldott imakönyvnek, amely különösen az intelligens német férfi-világban terjedt el, ez a 24-ik kiadása. Nemcsak imákat közöl, hanem elmélyődéseket, morális jó tanácsokat is. A mostani kiadás vékony japánpapírra van nyomva, úgyhogy az 550 oldalas könyv kisebb zsebben könnyen elfér.

Dr. Michael Müller: **Frohe Gottesliebe.** *Herder, Freiburg i/Br.* 304 lap. Ára P 6.30.

Nagyon sok aszkétikus író a lelkiéletnek több akadályait és baját, sőt bűnét domborítja ki erősebben, a boldogságról pedig és a verőfényes lelkű létről, amelyek az Úr útján járóknak része, hallgat. Igaz, hogy az aszkétikus irodalomban több a pesszimista könyv, mint az optimista. De nemcsak a könyvek, hanem a lelkivezetők közül is sokan az Istent inkább csak szigorú bírónak rajzolják lelkigyermekeik elé s hallgatnak arról, hogy az Isten igazságossága mellett szerető Atya is. Igaz, hogy csak az élő emberekhez ilyen, mert akik lezárták számadásukat, azok felett igazságossága már csak az érdem szerint ítélhet.

KÉPEK, AMELYEK ELŐTT NEM LEHET IMÁDKOZNI.

Egy kis elmélet.

Báró Brandenstein Béla budapesti egyetemi tanárnak, a jeles katholikus tudósnak *„Művészetfilozófia"* címen kiadta egyik munkáját a Magyar Tudományos Akadémia. E könyvben a következőket írja:

> „A körülöttünk lévő tárgyak egy részét azzal a jelzővel illetjük: szép. Ez a jelző egy fajta értékelést fejez ki, állásfoglalást a tárgy jellegéről, egyúttal persze annak ránk gyakorolt hatásáról. A „szép" jelzőt egy sajátságos *tetszés* alapján mondjuk ki. Ez a tetszés egy különös . . . lényegében nem értelmi állásfoglalás; lényegében érzelmi értékelés . . . melyet azután tőlünk telhetőleg értelmileg is megkísérlünk támogatni . . . (65. lap.)

Szögezzük le ezek alapján, hogy mit is mond a *szépről* ez a tekintélyes katholikus filozófus. Hogy amikor az ember azt állítja valamiről; szép, kezdetben nem az értelme irányítja, *hanem az érzelme.* De az értelme sem marad nyugton; amikor már tetszett néki az, amit szépnek mondott, *utána* az értelme is iparkodik kimagyarázni, hogy tulajdonkép miért is mondta róla, hogy szép?

Fűzzük csak tovább ezek alapján gondolatainkat.

Tény, hogy az ember érzelemvilága — épúgy mint értelme és akarata — az áteredő bűn folytán megromlott: hajlandó a rosszra. Ez a rosszra hajlandó érzelem olyanra is azt mondatja vele, hogy szép, ami tulajdonkép nem az. Sőt magyarázni is tudja, hogy miért tartja szépnek. Ebből pedig az következik, hogy tetszhet valami sokaknak és alanyi szempontból szépnek mondhat valamit sok ember, de ebből még nem következik, hogy valóban és tárgyilag véve szép is az. Mint ahogy az alkohol élvezetét is tápláló és egészséges dolognak állítja egy sereg ember, pedig dehogy az!

Jegyezzük meg tehát, hogy ha valamit *szépnek* állít egy sereg ember, az csak azt jelenti, hogy tetszik nekik, de nem azt, hogy valóban és tárgyilag szép is.

Nehéz dolog tehát meggyőzni valakit arról, hogy nem szép az, amit ő szépnek lát.

●

Még egy kis theóriát!

A katekizmusfölmondó gyerek is tudja, hogy *„az imádság: lelkünknek Istenhez emelése."*

A föld porával beszórt és a föld sarába beletapadt emberi léleknek nem mindig könnyű dolog ez az „emelkedés." Nem méltatlan és nem megvetendő hát, ha a maga gyarló erőin túl valamelyes külső eszközöket is fölhasznál, hogy ezek is segítsenek a földi köteléket elvágni és emelkedni az égiek felé.

Többek között ilyen eszköz mindaz, amely a fantáziát elszakítja a sáros világtól és lefoglalja olyan gondolatok bevetítésével és olyan érzelmek keltésével és fölajzásával, amelyek Istenre és övéire vonatkoznak. Értsük meg jól: ennek az eszköznek *égi vonatkozásban kell lekötnie a fantáziát és olyan érzelmeket kell keltenie az emberi lélekben, amelyik segíti azt az Ég felé emelkednie.*

Morgan: A csodás kenyérszaporítás.

Ilyen eszköz lehet a kép és szobor. De nem minden kép és szobor; még akkor sem, ha szép is. Annak a képnek — említsük csak ezt, de értsük hozzá a szobrot is — először is *vallásos tárgyúnak* kell lennie, mert ez oldja meg a fantázia földhöz rögzítő kötelékeit és irányítja az Ég felé. Másodszor *alkalmas érzelmeket* kell keltenie. Nem olyan érzelmeket, amelyek akármilyen nemesen, de csak szórakoztatnak és gyönyörködtetnek, hanem olyanokat, amelyek letérdeltetnek, összekulcsoltatják kezeinket és közvetve (pl. a szenteken keresztül), vagy közvetlenül a minket szerető és velünk törődő Isten *imádó* gondolatával töltenek el.

Nem minden szent-

A nagy aszkétikus írók közül Szalézi Szent Ferenc volt az, aki munkáiban a lelki optimizmust erősen kifejezésre juttatja. Dr. Müller, a Bamberg-i egyetem nagynevű theologiai tanára hangyaszorgalommal előkereste Szalézi Szent Ferenc munkáiból azokat a részeket, amelyekben a lelkiéletnek verőfényét és bizalmatkeltő tényeit írja le és tudományos, de azért mindenki által érthető alakban feldolgozta. Könyve nem könnyű olvasmány és nem is a szélesebb rétegek számára íródott, de intelligensebb hívek, még világiak is, nagy élvezettel olvashatják.

Dr. Niccolussi: **Verkannter Reichtum.** *Herman Rauch, Wiesbaden.* Ára P 4.20.

A kegyelem a lelkiélet íróinak és olvasóinak is eléggé elhanyagolt témája, mert megértése és szemléltetése bizony elég nehéz. Pedig az egész krisztusi életfelfogásnak ez az alapja. Nélküle nem is lennénk Isten gyermekei és általa a mennyország örököseivé válunk. Niccolussi a theologiai tudás pontos megértésével, de az emberek foglalkozását és lelkiszükségletét érző pap ügyességével tárgyalja ebben a könyvében a kegyelem lényegét, tulajdonságait, az emberi természettel való viszonyát.

Munkája az igényesebb lelkiéletet élőknek értékes lelkiolvasmányuk lesz.

Jánosi József S. J. **Világnézeti típuskutatás és filozófiai megalapozása.** (Pázmány Péter Irodalmi Társaság kiadása, Budapest. 96 oldal. Ára P 2.50.)

A mai kor a kutatások kora; nemcsak technikai és élettani, hanem szellemi téren is. A modern ember mindent tudni akar és épp ezért feleletet keres a lét alapvető kérdéseire is: mi az ember lényege, célja, eredete, rendeltetése? A modern bölcselet majdnem egészen az ember mivoltának és problémáinak megfejtését szolgálja. A legtöbb bölcselő világnézeti kutatást végez és keresi: mi a világnézet, melyek annak típusai, milyen erők hozzák létre azokat?

Az intelligens, öntudatos katolikus ember nem maradhat el ezekben a bölcseleti kutatásokban sem. Kötelessége, hogy tudományosan is aláépítse azokat a „világnézeti elveket", melyeket vall és amelyek szerint életét igazítja. És pedig kötelessége ez részben önmaga iránt, mert minél mélyebb igazságokban talál rá az Istenre, annál tartalmasabb és értékesebb lesz vallásossága. Kötelessége a tömegemberekkel szemben, hogy őket a helytelen szellemi irányokkal szemben útbaigazíthassa. Kötelessége Isten iránt is, mert Istent dicsőíti meg, ha tudományos kutatásaival rámutat arra, hogy kielégítő válaszokat a lét legnagyobb kérdéseire csak a keresztény világnézet adhat.

Ehhez a végkonkluzióhoz vezet el a fentnevezett mű a legtudományosabb és mégis laikus által is érthető kifejtéseivel. A bölcselet és világnézettan mibenlétéről röviden tárgyaló *Bevezető* első rész után a második *Ismertető részben* a különböző világnézeti típuskutatásokat és azoknak történeti fejlődését ismerteti. A harmadik *Elméleti részben* a típuskeresésnek

metafizikai hátterét adja, vonatkozásban az élettel és állástfoglal a világnézeti eltévelyedésekkel szemben. Negyedik rész: *A világnézettan psychologizmusa és relativizmusa,* ezen elméleteknek tarthatatlanságát bebizonyítva, rámutat arra a bölcseleti útra, mely a világnézettanban is az abszolut igazság megismerésére és azáltal az igazi világnézetre vezet.

Ma, amikor a kutató „modern ember" eltéved saját énjében, saját szellemi otthonában — nem találja meg az élet értelmét és ezért nem tud az életben eligazodni. Az „eltévedt embert" segíteni kell helyes életeligazodásra, szellemi kutatásainak helyes irányba való beállításával. Ezt az elvontnak látszó, mélyen tudományos és mégis annyira életbevágó és életszükségleti célt szolgálja jelen mü is. (Lásd: „Filozófia és Élet" c. cikkünket, mely a könyvnek egy rövid részlete.) (—t.-b.)

Tage der Einkehr. Von einem Priester der S. J. *a mai nyelvre átdolgozta dr. Kastner. 1934. Kösel & Pustet kiadása, München, Ára P 7.20.*

A lelkigyakorlatos irodalom rendkívül termékeny az utóbbi években. Legértékesebb alkotásai azonban nemannyira azok, amelyeket most írtak, mint inkább a régi, használatban kipróbált, új kiadásokban csiszolt, klasszikus lelkigyakorlatos könyvek.

1717-ben a Jézustársaságának tagjai először csak saját rendtagjaik számára, később azután a nyilvánosság használatára kiadtak egy lelkigyakorlatos könyvet. Szorosan szent Ignác rendszerét követi ez a könyv. Nyelve egyszerű, módszere szabályos, elmélkedései és imatársalgásai olyan bensőségesek, amilyent csak annak a régi kornak az élet rohanásaitól mentes elmélyödése tudott alkotni.

Az új átdolgozás tartalmilag nem változtatott semmit a könyvön, hanem csak a nyelvezetet tette modernebbé.

Briefe Katholischer Aktion. *Styria, Graz. Egy szám ára 30 fillér.*

Az Akció Katholika XI. Pius pápa kívánságára világszerte a katolikus megmozdulás keretévé vált. Országszerte más és más az a vezetőgondolat, amelyik munkásságát irányítja. Így az osztrákoknál nem kapcsolódik bele a hívek külső megszervezésébe, mert ezt az osztrákoknál vallási térre is kiható szerepet vivő politikai és társadalmi egyesületek végzik. Az osztrák Akcio Katholikát épp ezért inkább csak elvi kérdések foglalkoztatják. azaz praktikus mozgalmaknak theoretikus irányítását végzik.

Ennek a munkának állnak szolgálatában a Styria által kiadott kitünő tartalmú és mélyenszántó füzetek. Eddig 7 szám jelent meg közülük. *Az első, Unsere Aufgaben in der Zeit,* az Akció Katholika célkitüzéseit ismerteti. *A 2-ik, Lasset es wachsen bis zur Ernte,* reámutat a mai élet hibáira és kimutatja, hogy az Isten terve azzal is magasabb célokat követ. *3. Die neue Jugend,* katholikus szempontból boncolja a fiatalság mai életfelfogását és elbírálja a benne levő jót. *4. Jesus in der Anfechtung,* sorba veszi a Jézus *kép segithet tehát bennünket az imában.* Még akkor sem, ha önmagában igazán művészi alkotás és szép is. Az égi atmoszférát kell lehelnie. Az Atyához való emelkedés, az imádat érzelmi részét kell szolgálnia.

●

Az égi atmoszféra.

Szép és művészi alkotás lehet valamelyik kép, de mégsem teljesen alkalmas, hogy az imában segítsen bennünket, ha nem sugározza az égi atmoszférát. Lehet a rajzolása tökéletes, lehet a jelenet élethű, beosztthatja terét a művészet szabályai szerint a legpéldásabban, de ez még valamennyi együtt sem teszi alkalmassá arra, hogy oltárkép legyen.

Ilyen például Morgan angol protestáns festőnek a „csodálatos kenyérszaporítás"-t ábrázoló képe. Ezt 24 másik hasonló szellemű képpel együtt az anglikán „Religious Tract Society" adta ki Londonban arra a célra, hogy iskolák, kórházak és egyesületi gyüléstermek falaira akasszák. Rajzolása kitűnő; minden alak él és mozog rajta. Ámde Jézus semmi más e képen, mint egy ember a többi sok közül. Az Isten ereje bizony nem sugárzik róla és szemléletére aligha fogja valaki összekulcsolni kezeit.

A testiesség kisugárzása.

Krisztust és a szenteket földi testükben ábrázolják a szentképek. Követelmény azonban, hogy az a földi test mégse legyen testies, azaz karnális. Az ember romlott természete

Olasz festő: Tisztaságos Anya

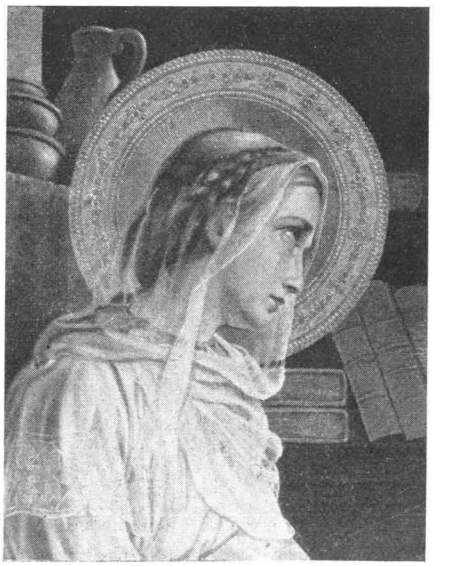

Catani: Madonna.

Modern művész: Keresztlevétel.

lobbanékony anyag, a szentkép ne pattantsa feléje az érzékiség szikráját. Hiszen ha ezt teszi, nem az Isten felé emel, hanem ép a sáros küzdelembe taszít.

A mellékelt képnek „Tisztaságos Anya" a címe és egy jeles olasz festő muzeumi alkotása. Igazán művészi munka, ámde oltárképnek, ha nem is teljesen alkalmatlan, mégsem ideális. A Szűzanya arcán ott van bár a gyermekét szerető lélek, de ennek kifejezése túlságosan testies. A Gyermek-Jézus meg egészen testies. Mint egy dundi kisgyerek fotográfiája, amelyet valamelyik hetilapnak gyermekszépségversenyére szántak.

A testnek ábrázolását pedig meg lehet szabadítani a karnális hatáskeltéstől a lélek kihangsúlyozásával. Ki gondol pl. rosszat Murilló ismert Magdolna-képe előtt?

Naturális „és" lelkies.

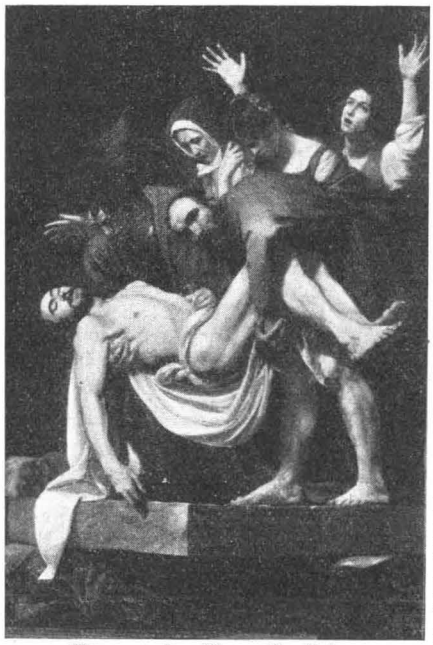

Caravaggio: Keresztlevétel.

Azt kívánjuk, hogy a kultuszhasználatra alkalmas szentképen a lelkies vonás legyen az uralkodó. Ez még nem jelenti, hogy mindig idealizálja, sőt túlságosan spiritualizálja a művész az alakját. Pingálhatja bátran naturális stílusban is; rajzolhatja húsból, csillogó szemből, — világi értelemben is szépséges arcból és termetből összeremekelt lénynek a szentjét, de hasson át és sugározzon be minden földit rajta az Istenbe kapcsolt lélek.

Giuseppe Catani „Madonna"-ja naturális stílusban festett szent, de ennek földies hatását kiegyensúlyozza az a lélek, amelyik a húsból való arcon elömlik és a szemével belső áhítatát mutatja.

életében ellene indított támadásokat és botránkozásokat, kimutatja, hogy ugyanazok ismétlődnek meg napjainkban is. *5. Gebet in die Zeit.* Amikor ma túlságosan hangoztatják a cselekvésekben megnyilvánuló vallásosságot, rámutat, hogy Krisztus szelleme szerint az imát sem szabad elhanyagolni. *6—7. Neues Arbeitethos.* A liberális munkafelfogással szemben, a krisztusi igazságok méltányosságon alapuló munkarendszerének erkölcséről szól.

Az összes füzetek nem könnyed olvasmányok, de elsőrangú anyagot tartalmaznak.

Donders: Lichtstrahlen. Religiöse Gedanken. 3 kötet ára P 8.10. Herder, Freiburg i. Br. Ára kötetenkint P 2.70.

Donders a berlini dómnak híres szónoka mint a tömör, határozott és pontosan kimért gondolatoknak nagy mestere ismeretes. E három kötetben rövid, szinte gránitszavakból összeállított elmélyödéseket ad az egész évre.

Első kötetében a lelkiélet általános problémáiról szól, a másodikban az adventi-, karácsonyi-, nagybőjti- és húsvét idejének gondolatát öleli fel, a harmadik részben pedig a pünkösd utáni időkre és a halottaknak szentelt november hóra ad anyagot.

Különösen érdekes vonása az igazi krisztusi optimizmus, ami azonban nem könnyelműség nála, mert nagy bizalmának horgonyát minden kicsiny részletnél a Szentírás megmozgathatatlan szikláira veti ki. Donders könyvét úgy papok, szerzetesnők, mint világiak jól használhatják.

P. Plus S. J. **Krisztus Jézusban.** Franciából fordította: *Laczika Ferenc S. J.* Budapest, 1934. Korda kiadása, 260 lap, amatőrkötésben, ára 3.40 P. Díszkötésben 4.70 P.

A szerző a francia misztikus irodalom fényessége. Munkáit negyven-ötven kiadásban kapkodják szanaszét. Ez a könyve pl. hatvan kiadást ért meg. P. Plus e páratlan sikere megokadatolt is és nemcsak a divatnak szeszélyes fellendítéséből ered. Munkáiban ugyanis a misztikus lebilincselést nem a rendkívüliségek szenzációhajhászó és érdeklődést csiklandozó kiélezésével kelti fel hanem azzal, hogy minden írásának szilárd teologiai alapja van még akkor is, ha az ujság és rendkívüliség vonzásaival lép a közönség elé.

E most kiadott könyvében a Krisztussal való kegyelmi egyesülésnek nagy titkát dolgozta fel. Sokszor olvassuk az aszketikus könyvekben, hogy az embernek *„Alter Christus"*-nak azaz *„Krisztus hasonmásá"*-nak kell lennie. Ezt a Krisztussal való egyesült életet P. Plus a *Krisztusba való bekebelezésnek* nevezi — és ennek módját, szépségét, hatását és boldogságát rajzolja az emberek elé. Alapjában a kegyelmi életnek teologiája van itt gyönyörű gondolatokba foglalva és a tökéletességre törekvő olvasókhoz közelebb vive.

P. Plusnak a mult év karácsonyára jelent meg egy könyve a magyar könyvpiacon. „Isten bennünk" címen. E könyvnek a mai viszonyok

között oly páratlan sikere volt, hogy ma már teljesen elfogyott a kiadónál. P. Plusnak ez a mostani könyve előző munkáját úgy tartalmának súlyával, mint gondolatainak gyönyörűen cizellált díszítéseivel még felülmúlja.

P. Joseph Lucas: **Die an der Himmelspforte warten.** Limburg. Pallottiner Verlag, 1934. 112 lap. Ára fűzve 2·10 P.

Az Egyház a tisztítótűzről csak két tényt mondott ki. Az egyik, hogy a tisztítótűz létezik, a másik pedig, hogy az ott lévő lelkeken könyörgéseink segíteni tudnak. Ilyeténképp a szenvedés ábrázolásában szabadságuk van a különböző theologiai véleményeknek. Nagyon sok theologiailag nem kellően képzett író is dolgozott erről a kérdésről és rendkívül sok meg nem rostált és be nem igazolt magánkinyilatkoztatási anyag került be könyveikbe. Így aztán a tisztítóhelyről inkább csak a borzalmakat és a nehéz büntetések részleteit írták le.

P. Lucas azzal az irányzattal tart, amelyiknek egyik vezére Keppler püspök és ő is a tisztítóhelynek inkább örvendetes és reménytkeltő oldalát domborítja ki ebben a könyvében. Különösen hangsúlyozza, hogy a tisztítóhely nem annyira a pokol tornáca, mint inkább a mennyország váróterme. Könyvét nagyon melegen ajánljuk.

Dr. Tóth Tihamér: **Hiszek az Egyházban.** Budapest, 1934. Szerző kiadása. 447 lap. Ára angol amatőr-kötésben 10·— P.

A nagynevű szerző a *„Hiszekegy"*-ről évek óta tartja prédikációit az Egyetemi-templomban. Nagyszámú közönség hallgatja, és ezeknek egy részét a rádión keresztül is élvezi. Valóban élvezi, mert Tóth Tihamér prédikációiban nemcsak a gondolatok mélysége a nagy érték, nemcsak felfogásának száguldó magassága a kiváló, nemcsak tanításának világossága a vonzó, hanem mindenekfelett élvezetessége teszi beszédeit páratlanokká.

E kötetben a Szentlélekről, az Egyházról, a papságról és bűnök bocsánatáról szóló tanokat dolgozta fel. Az Egyházról szóló prédikációi Krisztus nagy alkotásának prózába foglalt himnuszai.

Ezeket a szentbeszédeket nem csupán a papok használhatják okuló példaképül, hanem minden intelligens ember nagy haszonnal forgathatja lelkiolvasmányul.

Dr. Czapik Gyula:

Vasárnapi szentbeszéd-vázlatok

Ádventtől Septuagesimáig.

Bő és szónokilag tagolt beszédvázlatok. Mindenhol lehet használni őket, falun épúgy, mint nagyvárosban. Világos fölosztása és jó példái könnyeddé teszik őket. Tárgyválasztása modern.

Ára 1 P 20 fill.

Inkább ne legyen „modern", ha torz!

Ne szálljunk vitába a „modern" festészet kizárólagos rajongóival. Se ne vitatkozzunk a felől, hogy szép-e egy modern festmény? Mi az objektív szépség elvét valljuk, de azt sem tagadjuk, hogy a szép szubjektív valami is. Bajosan fogjuk ép ezért meggyőzni egy kép rútságáról azt, aki szépnek tart mindent, ami „modern" stílusú.

A düsseldorfi modern Kis Jézus.

A „modern" néven aposztrofált festők között túlsok akad, akinek munkáját maga XI. Pius pápa ilyen kemény kritikával illette: *„ezek az állítólagos ujdonságok, őszintén szólva otrombán csúnyán és csak annak a szükséges előképzettségnek, — elsősorban a rajztudása — hiányát, valamint a türelmes és lelkiismeretes munka készségének a hiányát árulják el, amelynek következtében létrejönnek olyan díszítések és ábrázolások, melyek . . . nagyon hasonlítanak a legsötétebb középkor kéziratainban található ábrázolatokhoz . . . "*

Az a kép, amelyet itt példának leközlünk még nem a legszörnyűbb ebből a fajtából. Iskolájának nagyszerű művésze, aki festette és a „Keresztlevétel" címet adta néki. A modern művészek kritikusai égig dícsérték és alkalmasnak ítélték, hogy az egyik nagy külföldi kiállításon, mint reprezentáló remekmű szerepeljen. A szaklapokban oldalakon át bizonygatták részletértékeit. Jézusáról azt írták, hogy a „kiszenvedett test szívbemarkoló allokuciója" stb. stb.

Ideiktattuk mellé a modernek által lemosolygott jó Caravaggio-nak a Vatikáni-képtárban függő hasonlótárgyú képét.

Csak azt kérjük, mondja meg a szemlélő hogy melyik segítené őt a szenvedő Jézus imádásában?

Inkább ne legyen semmi, mint monstrum!

A modern művészet fölkapott több régi irányt is és újjá szervezte őket. Így az úgynevezett „primitivizmus"-t és „spiritualizmust" is. Vannak, akik remeket alkottak ebben a jelben is, de mégtöbben vannak, akikre ráillik XI. Pius pápa kemény szava: *„a szentet nem állítják elénk, hacsaknem azért, hogy egészen a karikaturáig, sőt igen gyakran a teljes megszentségtelenitésig meggyalázzák."*

Tessék csak megnézni ezt a „kis Jézus"-szobrot, amely az 1925. évi düsseldorfi nagy képzőművészeti kiállításon olyan „nagy sikert aratott," hogy még a katalogusban való reprodukcióra is érdemesnek tartották. Kritikusai azt írták róla, hogy „bravurosan mutatja be a primitivizmus és spirituális irány együttesét. Vonalvezetését leegyszerűsítette és a szobor nagy feje és kitágult két szeme sejteti, hogy akit ábrázol, a hatalom és a lélek kitünősége."

●

Ez a közlemény nem művészi szakcikk. Csak az a célja, hogy figyelmeztesse az olvasót: nem minden kép előtt imádkozhatunk, ami művészi, vagy modern.

1934. nov. 15. I. évf. 3. szám.

Az Út

a lelkiélet havi folyóirata

a tartalomból:

Dr. Czapik Gyula: Kaszás is! Kulcsár is! — Készülök az ítéletre. — Csávossy Elemér S. J.: Az irgalmas szeretet. — A pokolból való szabadulásért imádkozik-e az Egyház a szentmisében? — Dr. Szivós Donát O. S. B.: Mesélnek a siremlékek. — Dr. Szentiványi Róbert: Krisztus és mi bűnösök. — Dr. Schmiedt Béla: Rontani és romlani. — Dr. Hoch Konrád: A kolerikus temperamentum fényoldalai. — Dr. Czapik Gyula: A szentmise részeinek felépítése. — Ha nem bírja a gyónó elvégezni az elégtételt. — Irodalom. — Bangha Béla S. J.: Dél keresztje alatt. — Pater Julius: Kedves Lamentácska. — P. Czékus: Kérdeztek, felelünk.

Korda R.T. Kiadása Budapest.

„Az Út" aszkétikus folyóirat. Megjelenik a szünidő kivételével minden hó 15-én. — Felelős szerkesztő: dr. Czapik Gyula. — kiadja: a Korda Rt. (igazgató: dr. Czapik Gyula.) — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. szám. Csekkszám: 42.881. Telefon: 361—85. Fiókkiadóhivatal: Korda-fiók Szeged, gróf Apponyi-utca 20. szám. — Csehszlovákiai főbizományos: Szent József könyvkereskedés Pozsony. Előfizetése portóval 28 csehkorona.

Előfizetési ára félévre 1 P 80 fill. — Egyes szám ára 40 fill.

Az Út *ösvénye örvendetesen népesül. Cikkeinek tiszta felfogásra és egyháziasságra törekvő szelleme vonzza a lelkeket. A józan aszkézis krisztusi gránitburkolatát biztos talajnak találják és örömmel is járnak rajta.*

Ámde, a Krisztus útján haladóknak különleges vágyuk szokott lenni. Ők nem elégesznek meg azzal, hogy csak számosan tapossák velük együtt a Jézus áldott lábanyomát, hanem azt szeretnék, ha társaságuk sok, nagyon sok egyfelé törekvő testvérlélekből állana.

Bizalommal kérjük lapunk Olvasóit, hogy ébresszék öntudatra lelkükben a Krisztus útján járóknak e vágyát és törekedjenek mentől több út-társat nyerni. Mutassák meg „Az Út"-at ismerőseiknek és segitsenek is nekik az előfizetés lebonyolitásában.

DR. CZAPIK GYULA:

KÖNYÖRÜLJ RAJTUK URAM!

196 lap. Ára fűzve P 1·20, díszkötésben P 2·—. Egészen újszerü könyv a szenvedő lelkekröl. A katholikus Egyház tanításához hüen mutatja be a tisztítóhelyet és a szenvedő lelkek gyötrelmeit, de nem rajzol poklot a purgatoriumból, hanem, amint van, a mennyország előcsarnokának mutatja be.

A könyv első részét harminc elmélkedés képezi, mindenegyes napra szánt imával. A második rész egy teljes imakönyv, amelynek minden ájtatossági gyakorlata a szenvedő lelkekért való felajánlásra van szánva. Napiimák, miseimák, gyónási és áldozási imák, keresztút, litániák és röpimák vannak benne.

Most jelent meg:

Bangha Béla S. J.

délamerikai útleirása, a

Dél keresztje alatt

Ragyogó külsőben, 90 képpel illusztrálva, a Pázmány Péter-irodalmi társaság kiadásában. Lebilincselő élmények, beszámolók, történeti reflexiók és megkapó természetleirások közül emelkedik ki a Délamerikába vetődött magyarok képe.

A díszes, színes fedőlappal ellátott könyv ára kemény fűzésben 3·50 P., egész vászonkötésben 5·— P.

Kaszás is! Kulcsár is!

Irta: dr. Czapik Gyula.

Krizosztomus a konstantinápolyi híres patriarka elgondolkozva ült iróasztalánál. Ép most fejezte be jövő vasárnapi szentbeszédének irását.

Arról szól majd benne, hogy Jézus mennyire átalakitotta az ember földi felfogását. Aki Őt követi, annak nem elviselhetetlen kolonc az élet keresztje és annak nem lábatsebző kinösvény az élet köves és göröngyös útja. Nem mintha az Úr csodamódon vesszőkönnyűségűvé változtatná övéi súlyos gondjainak keresztfáját; nem úgy, hogy lecsiszolja a megpróbáltatások kövének élét; nem úgy, hogy széttöri lépteik előtt a nehézségek göröngyeit. Jézus nem az ősbűn által durvára rontott világon változtatott, hanem az Isten kegyelmébe visszafogadott ember számára hozott erőt, izmositó, kitartástadó orvosszert és segitő felebaráti szeretetet. Áldott az a Krisztus, hiszen a siralomvölgyében haladó vándornak útját boldoggá teszi!

●

Krizosztomus letette a kalamust és kissé megpihent. Kemény tekintetét végigjártatta szobája bútorain és végül a falat diszitő képen állapodott meg.

Nem rég festette számára egy itáliai piktor. Hálából, mert a bűnös élet kicsapongásaiból kisegitette a lelkét. Azt tanácsolta néki, hogy a kisértések hinárbahúzó perceiben gondoljon csak a halála órájára és erős lesz az ellenállásra. A javulás útjára igazitott művész aztán emlékül a hathatós bűnriasztónak: a halálnak képével kedveskedett a főpapnak. Megrázó volt ez a kép! Hústalan fogsoraival vicsorgott a koponyája; üres szemgödreivel jobban rá meredt az emberre, mintha két szúrós szem lett volna a helyén. Csontvázalakja izmok nélkül is leteprő erőt képzeltetett el. A legkifejezőbb azonban az a szimbólikusnak szánt szerszám volt, amelyet a kezében tartott a csontangyal. A szélespengéjű kaszára pillantva szinte látta az ember, mint hullik el suhintására koronás király és rongyos koldús, koszorús szűz és kaján kéjenc.

Krizosztomus elgondolkodott. Milyen áldás az, hogy az élet kisértő szakadékai között botorkáló embernek van visszariasztója! A test és ördög részegitő vágya legyengiti az ember látását és ha ilyenkor a hit fénye kigyúl és rávetődik a csontos kaszás alakjára, visszatér a tisztánlátás és kijózanodva megtorpan a szakadék előtt a gyarlóság. És ha nem igy történik, hanem a vágy úgy tüzel, hogy a bűn élvezetében vakon rohan sebetejtve Isten szeretetén az ember? A Krisztus hite oda a bűn mélyébe is utána küldi a hirt az Úr Aratómunkásáról. A föld kötelékeit elvágó kaszájának közeledő suhintása fölajzitja az erejét és a mélybe zuhant bűnös megfeszíti minden izmát, hogy följusson újra a szintre.

Krizosztomus sokáig nézte a képet. A kaszás csontvázban a bűnös ember megtérésre riasztóját látta.

●

Egy év mult el. Sok minden történt ezalatt.

Krizosztomus hétről-hétre tartotta híres prédikációit. Főpásztori kötelessége kemény szavakra késztette. Nem hallgathatott, amikor Eudoxia császárné és az udvaroncok feslettsége miatt már a nép is zúgott. A botrányadó hatalmasok ezért szerettek volna megszabadulni tőle.

Hírül hozták neki, hogy az udvarban arról tanácskoznak, mint lehetne őt valami ürüggyel börtönbe záratni és igy elnémitani? Krizosztomus mosolygott; a bilincs nem gyaláz meg, hanem csak a bűn, és ő ártatlan. Csak kötelességét teljesíti. Miért féljen akkor?

Hírül hozták neki, hogy az udvarban arról tanácskoznak, mi cimen foszthatnák meg patriarkai székétől és igy megszabadulnának korholásaitól. Krizosztomus mosolygott; a nagy hivatal nagy felelősségé s ha elvennék tőle, kevesebbről kellene egykor számotadnia. Ő kötelességét teljesitette csak. Miért féljen hát?

Hírül hozták neki, hogy száműzetéséről tárgyalnak ellenségei és majd valahol az elhagyatott kisázsiai Kumában döröghet aztán a kicsapongók ellen. Krizosztomus mosolygott; ő mindenütt az eget látja feje fölött és mindenütt Atyja házában érzi magát. Az ártatlanságáért a száműzetésben sem haragudhat reá az Isten. Miért féljen?

Egy napon aztán azt súgták meg neki, hogy az udvarban haláláról tárgyalnak. Krizosztomus mostmár nem mosolygott. Egy percre erőt vett rajta a természetes ember, aki megriad a halál közelségére. De gondolkodni kezdett. Lelke az Isten gyermekéé; a kegyelem ereje belekapcsolva tartja az Atya örököseinek családjába. Azután meg ha bekövetkeznék, útja az égi bér fizető asztalához vezetne. Lelke mocsoktalanságát, bűnbánatát, kötelességteljesítését, állhatatosságát, a jóban való keménységét mennyei talentumokkal jutalmazná az örökélet kincseinek Királya. És mi ehhez számitva az, hogy a földi szálak elszakadnak? A pókhálók és selyemszálak letépődnek, de helyükbe a mérhetetlen örömhöz bilincselő égi aranyláncok kerülnek, amelyeken az Isten szeretetének fénye csillog. És Krizosztomus most már ismét mosolygott. Hatalomra jutott benne a természetes ember fölött a Krisztusban természetfölötti istenfiúság tudata. Most már nemcsak az elmulás kaszásának látta a halált, hanem egy új, szebb, boldogabb élet ajtónyitójának.

A kemény patriarka töprengésben lekonyult feje fölemelkedett. Tekintete végigsiklott szobáján és megpihent az olasz piktor képén. Mosolya meghökkenéssé komolyodott.

Ez a kép — gondolta — nem nekem való! Igaz amit ábrázol, mert a halál a földi élet lekaszálója és értékes kijózanitója a bűnök vágyától mámoros természetes embernek. Ámde én mennyei Atyám hűséges gyermeke vagyok és számomra a halál az ő boldog családjába hívó isteni küldönc is.

Krizosztomus még aznap elhivatta az olasz piktort. Megkérte, hogy javítsa ki a képet: tüntesse el csontkezéből a kaszát és helyébe fesse oda a mennyország kulcsát.

●

Kriszosztomusz új beszédet készitett.

A halálról szólott benne, aki a földi élet lekaszálója. Akitől fél a sárgolyóbishoz hozzátapadt természetes ember. Akinek már emlitésétől is megremeg a számadásra borzadó bűnös.

A halálról szólott benne, aki az örök boldogság ajtónyitója. Akitől nem fél az Isten gyermeke. Aki az ő számára bezár egy ajtót idelenn és kinyit egy kaput odafönn.

És az Úr Jézusról is szólott benne. Aki nem változtatta meg a természetnek ősbűn által megrontott rendjét. Aki a testi és bűnös ember számára meghagyta kaszás csontváznak a halált. Aki azonban a természetes élet alapjára a természetfölötti boldogságot épitette föl. Aki a halált az örök élet és jutalom istenküldötte kulcsárává alakitotta át. Akit áldjon ezért minden Istenhez vágyó lélek!

„KÉSZÜLÖK AZ ITÉLETRE!"

A középkor szentei közül, mint frissen élő valóság áll előttünk ma is árpádházi szent Erzsébet alakja. Nevének hallatára végelátatlan sorban jönnek lelkünk elé a „Nyomorultak". A Szegénység, Betegség, Szenvedés, Elhagyatottság ólmos súlya alatt görnyedők. S e riasztón sötét árnyak között, mint életet fakasztó napsugár, jár a Szent — kifogyhatatlan kegyességgel, imádságos alázattal hintve az irgalmas szeretet rózsáit.

Míg ámuló csodálattal hajlik meg előtte az utókor, sokak előtt ma is érthetetlen rejtély, „kemény beszéd" ez a fejedelmi kedvtelés. Amint környezete is ellenző rosszalással kérdezte: ugyan miért?

„Készülök az ítéletre!" — válaszol a Szent. — Hogy könnyű legyen majd az Úr ítélőszéke előtt beszámolnom életemről! Nézd, Uram, mikor éheztél, tápláltalak, szomjúságodban itattalak, mezítelenségedet betakartam, betegségedben látogattalak, gyógyítottalak . . . mert Te voltál az, akihez lehajoltam, igy tanitottad: amit a legkisebbnek tesztek, nekem teszitek . . ."

„Készülök az ítéletre!?" . . . Igy készülök rá én is? . . .

AZ IRGALMAS SZERETET.

IRTA:
CSÁVOSSY ELEMÉR S. J.

Az Egyháznak egy szép imádsága azzal magasztalja Istent, hogy mindenhatóságát az irgalomban és a könyörületben nyilatkoztatja ki leginkább (pünk. ut. 10. vas.) És valóban mondhatni, hogy Istennek egy tulajdonsága sem nyilvánul meg a szentiratokban oly megható erővel, mint ép irgalma és könyörületessége. A zsoltárok és próféták telvék irgalmasságának dicséretével és magasztalásával, és Isten maga is a szentírás nem egy helyén ép ezt a tulajdonságát emeli ki a legerősebb hangsúllyal. „Az Úr minden útja irgalom" (24. zsolt.), sőt irgalma az égig emelkedik (56. zsolt.), öröktől fogva van és tart örökké (102. zsolt.) és „az Úr könyörületes minden teremtményéhez" (144. zsolt.)

És mégis az ószövetség inkább a félelem és az igazságosság jegyében áll. Jézus Krisztus megjelenésével azonban Isten irgalmassága az újszövetségben egészen új színeket ölt magára és egészen új világosságban jelenik meg. Most már túláradó lesz ez az irgalom. „Megjelent Üdvözítő Istenünk kegyelme minden embernek", mondja szent Pál (1 Tim. 2, 11.) és „amikor elhatalmasodott a bűn, még bőségesebb lett a kegyelem" (Róm. 5, 20.) Az újszövetség az irgalom és a szeretet szövetsége, melyben már nem vettük a szolgaság lelkét, hogy ismét féljünk, hanem a gyermekkéfogadás lelkét, amelyben azt kiáltjuk: Atyánk! (Róm. 8, 15.)

De még az újszövetségben is, mintha mind jobban és jobban, mindig sürgetőbben nyilatkoznék meg Isten szava, mely felszólít, hogy az Ő végtelen irgalmasságában bízzunk és könyörületességében keressük menedékünket. Minél jobban halad előre az emberiség a századok szekerén és közeledik a világ befejezése felé, annál meghatóbb szavakban és megrendítőbb színekben szól hozzá és áll előtte Isten irgalmas szeretete. A Jézus Szíve-tisztelet voltakép nem egyéb, mint Isten túláradó irgalmának megnyilatkozása. Hiszen már az első nagy kinyilatkoztatásnál így szól Jézus az ő szent Szívének bizalmasához: „Isteni Szívem oly szenvedélyesen szereti az embereket, hogy forró szeretetének lángjait nem tudja már magába zárni, hanem ki kell azokat árasztania, ki kell magát nyilatkoztatnia, hogy meggazdagítsa őket azokkal a drága kincsekkel, amelyeket előtted kitárok." Máskor azt mondja, hogy ez az ájtatosság szeretetének utolsó erőfeszítése és hogy az ő Szíve az irgalom csatornája a bűnösök számára, a szeretet csatornája, mely segítségére siet minden szűkölködőnek.

A legújabb korban az a szent, akit maga XI. Pius állított oda tündöklő példa gyanánt követésre a modern ember elé, a liziői kis szent, megmutatja az utat, mely Isten irgalmas Szívéhez vezet, és önmagát is felajánlja áldozatul az irgalmas Szeretetnek. A szent sebek tisztelete melyet Chambon Mária nővér tisztelt oly buzgósággal az Úr parancsára, ugyancsak az irgalom őt kiapadhatatlan forrását nyitja meg a lelkeknek. Megható és minden szívet megnyerő módon szólal meg az irgalom szava Benigna Consolata feljegyzésében. Raffols Máriának legújabban felfedezett iratai teljesen az irgalmas szeretet jegyében állanak. Most pedig, mintha külön áhítat az irgalmas Szeretet iránt kezdene tért hódítani a lelkekben. Ennek az áhítatnak terjesztését és mélyítését akarják szolgálni ezek a sorok is. Ez az áhítat az irgalmas Szeretet iránt nem annyira gyakorlatokban, mint inkább a lelkiekben jut kifejezésre.

Tévednénk azonban és túl szűken fognók fel Isten irgalmas szeretetét, ha csak a bűnbocsánatra gondolnánk. Igaz ugyan, hogy ránk bűnösökre nézve Isten irgalmas szeretete nagyrészt a bűnbocsánatban és gyarlóságainkkal szemben való türelmében nyilatkozik meg, de semmikép sem egyedül és kizárólagosan ebben. Sőt azt kell mondanunk, hogy Istennek minden szeretete némikép irgalmas szeretet. Mert van ugyan Istenben teremtményei iránt szeretet, mely bennük gyönyörűségét találja. Hiszen ki tagadná, hogy Isten kedvét és tetszését leli a boldogságos Szűz lelkében és méginkább az Úr Jézus emberiségében. Maga a mennyei Atya kiáltja az égből: „Ez az én igen kedves Fiam, kiben nekem kedvem telt. (Mt. 17, 5.) Szent Gertrudról pedig mondja az Egyház imája, hogy az Úr kedves lakást készített magának az ő szívében. De ép ez a szó, hogy „készített" magának, mutatja, hogy Istennek minden szeretete elsősorban irgalmas szeretet. Isten szeretete nem találja készen az ő teremtményeiben a jóságot és szépséget, hanem adja nekik. Lehajol a semmiséghez és létet ad neki, lehajol a bűnöshöz és tisztára mossa azt, lehajol a gyöngeséghez és erőssé teszi, lehajol az elesetthez és felemeli, leereszkedik a gyarlósághoz és magához vonja, olyanná teszi, hogy benne tetszését találhassa. Isten első szeretete teremtménye iránt mindig irgalmas szeretet. Teremtményeinek legkiválóbbjai az ő irgalmának remekművei. A boldogságos Szűz szeplőtelen lelke és teste az ő irgalmának mesteri alkotása; az Úr Jézus szentséges emberisége, melyet az Isten Igéjével személyes egységbe fűzött össze, leereszkedő szeretetének legnagyobb csodatette. Azért mondja a zsoltáros, hogy Istennek minden útja irgalom.

Szemléljük most röviden, hogy *mi* az Isten irgalmas szeretete és hogy *mit* kíván és követel tőlünk?

Ha az irgalmas szeretetről szólunk, érthetjük alatta a mennyei Atyának szeretetét, de érthetjük alatta az Úr Jézus istenemberi megváltó szeretetét is. Ha előbbit értjük, akkor ez a szeretet, melynek a világ létrejöttét köszöni a természet és a kegyelem rendjében egyaránt. Isten irgalmas szeretete hívta létre a lények egész sokaságát; egyrészt azért, hogy *nekik* létet adjon, másrészt azért, hogy *nekünk* szolgáljanak. Mind a kettő az irgalmas szeretet műve. A világ minden szépsége, nagysága, ragyogása, boldogsága és öröme az irgalmas Szeretet alkotása. Még a fájdalom és szenvedés is, mely a világban található, irgalmasságának kifolyása: mert az Istent szeretőknek minden javukra szolgál. (Róm. 8, 28.)

Még jobban nyilvánul meg azonban az Atyának irgalmas szeretete a kegyelem rendjében és leginkább annak visszaállításában a bűnbeesés után. Azért imádkozza az Egyház a szentmisében: „Isten, ki az emberi természetet csodálatosan megalkottad és még csodálatosabb módon helyreállítottad." Ebben a „reparáció"-ban, amint azt a theologia nyelve nevezi, lesznek nyilvánvalókká Isten irgalmas szeretetének legnagyobb művei: a jászol, a kereszt, a szentostya és mindezek forrása és összessége, a szent Szív. Ezt mutatja az a kép, mely Jézust

a kereszten ábrázolja a szentostya nagyszerű misztikus megvilágításában és keblén szeretetet sugárzó szívével. Alatta a felírás: Irgalmas szeretet. „Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát odaadta, hogy mindenki, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.“ Azért zengi az Egyház nagyszombati himnuszában: „Ó mily csodálatos irántunk való jóságod lereszkedése, mily megbecsülhetetlen odaadása a szeretetnek: hogy a szolgát megváltsad, Fiadat halálra adtad!“

A Szentlélek maga mint a szeretet kisugárzása az ő hétszeres ajándékával, az ő küldetése és kegyelmi működése az Egyházban és a lelkekben szintén az Atya irgalmas szeretetének remekműve. Általa nyerünk bűnbocsánatot az Úr Jézus érdemei és megváltó halála következtében, általa leszünk irgalomból az Atyának fogadott gyermekei, Jézusnak testvérei, magának a Szentléleknek arái, az örök dicsőség koronájának örökösei. A kegyelem maga végső kivirágzásával, a mennyei dicsőséggel együtt leginkább Isten irgalmas szeretetének kiáradása. Kiválasztás és megdicsőülés egyaránt „nem azon múlik, aki akar vagy aki törtet, hanem a könyörülő Istenen.“ (Róm. 9, 16.)

Ha pedig az irgalmas szeretetet, mint a Megváltó Istenember szeretetét tekintjük, akkor ez az a szeretet, melynek forrása az ő legszentebb Szíve. Ebből fakad a kegyelem és a megbocsátás üdvözítő árja. Ennek a szeretetnek műve az ő egész földiélete, fáradozása, példája és tanítása, szenvedése és kínhalála, kegyelmei és Egyháza, szentségei és naponkint titokzatosan megújuló áldozata, az Oltáriszentség a maga egészében és annak minden szeretetáradata.

A következőkben már nem teszünk különbséget az Atya és a Fia szeretete közt, hanem, abból magából amit mondani fogunk, világos lesz, hogy melyik szeretetet kell értenünk.

Lássuk most, hogy mily követelésekkel és kívánalmakkal lép fel velünk szemben az irgalmas Szeretet.

Első követelése, hogy *higyjünk a szeretetben.* Első pillanatra sajátságosnak tűnik fel előttünk az irgalmas szeretetnek ez a követelése. Mert hiszen azt mondhatnók, hogy ez a szeretet kézzelfogható, érezzük és tapasztaljuk. Így is van talán, amíg Isten szeretete vigasztal és érezhető kegyelmeivel elárasztó minket. De még akkor is sokkal szilárdabb alapjának kell lennie a mi bizalmunknak az ő szeretetében, mint amilyen a puszta érzelem vagy személyes tapasztalat. „Az igaz a hitből él.“ mondja szent Pál. S így a bizalomnak Isten irgalmas szeretetében is a hitből kell fakadnia és a hiten kell alapulnia. Ekkor lesz valóban erény, isteni erény, ekkor lesz rendíthetetlen és megingathatatlan ez a bizalom a szeretetben. Mert ha beáll a próba, a kísértés, a szenvedés; ha Isten látszólag nem szeret és cselekedetei velünk szemben nem tünnek fel az irgalom színében, akkor is bíznunk kell és meg kell győződve lennünk, hogy Istennek minden útja irgalom. Bíznunk kell az ő irgalmában, mégha látszólag „meg is öl“ minket. (l. Jób 13, 15.) Ez a rendíthetetlen bizalom pedig csakis a hit sziklájából fakadhat és az a ráhagyatkozás csakis a hit megingathatatlan alapján épülhet fel. Az irgalmas Szeretetnek első követelése tehát: a hit a szeretetben.

Indítóok van elég. „Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta“ (Jn. 3, 16.) — a legnagyobbat, amit csak adhatott és őbenne mindent (Róm. 8, 32.) Nem bízhatunk-e akkor szeretetének irgalmában, hogy a kisebbet is megadja, mindazt, amire szükségünk van, hogy szentek legyünk, az ideiglenes javakból is mindazt, ami lelkünk üdvére szükséges vagy legalább is nincs annak kárára, hacsak benne bízunk és bizalmunk meg nem fogyatkozik? Nekünk adta őt a kereszten, nekünk az Oltáriszentségben. Adhatott-e többet, hogy higyjünk az ő szeretetében?

És vajjon ha a Fiúra tekintünk? „Szeretett engem és önmagát adta értem.“ (Gal. 2, 20.) Nem fogja-e megadni a szentség kegyelmét és minden egyebet, ami lelkem javára van, hacsak bízom az ő szeretetében? Nemcsak én értem, hanem elsősorban az Atya dicsőségéért áldozta fel magát. Nem fogja-e befejezni, amit megkezdett, nem fogja-e buzgalma az Atya dicsőségéért ösztönözni, hogy szentté tegyen engem, mikor az Atya dicsőségéért életét adta a kereszten, és másodszor is titokzatos módon életét adta az oltár áldozatában, csakhogy az Atya dicsőségéért szentté tegyen engem? Higyjünk tehát az ő szeretetében!

Az irgalmas szeretet második követelése a *szeretet gyakorlása:* „Nagyobb szeretete senkinek nincs annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.“ (Jn. 15, 13.) Ha Isten Fia életét adta értünk, akkor nekünk is életünket kell adnunk egymásért. De nemcsak az adja életét másért, aki felebarátjáért meghal, hanem az is, aki érte él. Egész életünknek tehát az irgalmas szeretet gyakorlásában kell kimerülnie. Ha Isten irgalmas volt irántunk, nekünk is irgalommal és gyengéd szeretettel kell lennünk testvéreink iránt. „Gonosz szolga! minden adósságot elengedtem neked; nem kellett volna-e tehát neked is könyörülnöd szolgatársadon? (Mt. 18, 32.) Ez nemcsak a megbocsátásra, hanem az irgalmas szeretet minden gyakorlására vonatkozik. Az irgalmas Szeretet második követelése tehát az irgalmas felebaráti szeretet gyakorlása.

Gondolatok „Az Út“-ról.

Miért „Út“?

Mert rajta járnod kell,
Az út csak „vezet“,
És előre mutat!

Milyen az Út?

Göröngyös, poros, sáros.
Azért út.
Hosszú, vagy rövid?
Nem tudjuk.
Boldog, vagy boldogtalan?
Amint akarod!

Hová vezet az Út?

A keresztre.
Innét Jézus Szívébe.
És azután? Az égbe.
Akarod?

A POKOLBÓL VALÓ SZABADULÁSÉRT IMÁDKOZIK-E AZ EGYHÁZ A SZENTMISÉBEN?

Szent vallásunk minden hittétele ma is ugyanaz, mint az apostolok idejében volt. Nem változott azokon soha semmi sem. Vannak ugyan olyan részletkérdések, amelyekről a régi időben nem esett szó, de ezek nem újak, hanem bennfoglaltatnak az ősi hit tételeiben és csupán azoknak kifejtései.

Hogy mit hittek őseink, azt nemcsak az Egyház régi hithatározataiból, — dogmáiból, — nemcsak a régi hittudósok munkáiból ismerjük, hanem a *régi imákból*, szertartásokból, ősrégi műemlékekből, a katakombák képeiből is.

Újabb időkben a liturgikus mozgalom kapcsán sokat foglalkoznak az Egyház szertartásaival és az őket kísérő ősrégi imaszövegekkel is.

Egy ilyen régi imaszöveg: *a gyászmise felajánlási imája* sok fejtörésre és magyarázatra adott alkalmat. Ennek szószerinti szövege ugyanis, — ha minden magyarázat nélkül vesszük, — látszólag ellentétben áll a katolikus Egyház hitével.

Mit tanít az Egyház?

Az Egyház tanítása szerint a halál pillanata eldönti minden léleknek jövendő sorsát. Ha a kegyelem állapota nélkül, — azaz halálos bűnnel — távozik e földről a lélek, az örök kárhozatba jut. Isten igazságossága ítél felette és ez az igazságosság megköveteli az *örök* büntetést. Az elkárhozott léleknek az Isten nem kegyelmez meg és a pokol mélyéből az ilyen lélek *sohasem szabadulhat*. Az Egyház tanítása szerint: *a pokol örök.*

Ha a lélek a kegyelem állapotában, — azaz halálosbűn nélkül — kerül a túlvilágra, akkor két eshetőség áll előtte. Ha bocsánatos bűn terheli, avagy megbocsájtott bűneinek ideiglenes büntetését a földön nem szenvedte el, akkor a *tisztítóhelyre* kerül. Ha bocsánatosbűne nincs és ideiglenes büntetéssel sem tartozik már, akkor a *mennyországba* fogadja őt be az Úr. A mennyország *örök* és ott sohasem változó boldogság az osztályrésze a megdicsőült léleknek. A tisztítótűz ellenben *átmeneti állapot*, ahol a léleknek le kell szenvednie az elégtételt, de ezt az elégtételt az Isten irgalmassága időben és súlyosságban enyhítheti.

Hogyan imádkozik az Egyház?

A gyászmise felajánlási imája a következőképp szól:

Domine Jesu Christe, Rex gloriae, libera animas omnium fidelium defunctorum de poenis inferni, et de profundo lacu: libera eas de ore leonis, ne absorbeat eas tartarus, ne cadant in obscurum: sed signifer sanctus Michael repraesentet eas in lucem sanctam: quam olim Abrahae promisisti, et semini ejus.

Ennek magyar fordítása:

*Urunk Jézus Krisztus, dicsőség Királya, szabadítsd meg minden megholt hívő lelkét a pokol büntetésétől és a mélységből; szabadítsd meg őket az oroszlán torkától, hogy el ne nyelje őket a tartarus és le ne zuhanjanak a sötétségbe; hanem a zászlóhordozó Szent Mihály vezesse el őket a szent világosságra; melyet egykor Ábrahámnak és utódjának megígértél.**

E felajánlási ima szóról-szóra való fordítása *azt a látszatot kelti, mintha az Egyház azért imádkoznék, hogy az Isten a pokol mélyére jutott lelkeket szabadítsa meg az örök büntetéstől.* Mintha — az imából következtetve — azt tanítaná benne az Egyház, hogy a pokol nem örök és onnét megszabadulhat a lélek.

Különböző magyarázatok.

Soha az Egyház és theologusai *nem tanították* a pokol ideigtartó voltát. E század elején egyes modernisták — mint például Schell würzburgi tanár ilyenféle tanításait — az Egyház azonnal elítélte.

Ezt az ősi imát úgy értelmezték, hogy az Egyház

* A felajánlás magyar szövegét nem a legszerencsésebb fordításban közlik a magyar misekönyvek. Fenti szövegünkben azonban nagyon csekély változtatással megtartottuk az ő szövegüket, mert olvasóink azt már jobban ismerik.

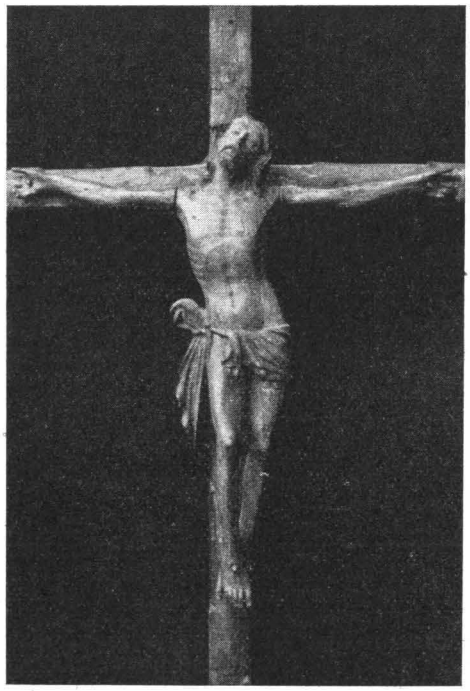

P. Bangha délamerikai missziós útjáról.

Megtért indiánoktól faragott művészi feszület Santa Fében. A teljesen vad, műveletlen indiánokat a hithirdetők nemcsak megtérítették és megkeresztelték, hanem a legkülönbözőbb iparágakra, sőt művészetekre is megtanították.

benne a haldokló lélekért könyörög. Úgy képzeli, hogy a lélek ép most távozik a testéből és azt kérjük az Istentől, hogy legalább az utolsó pillanatban adja meg néki a megtérés kegyelmét és *ezáltal* szabadítsa meg őt a pokol mélységétől, sötétségétől, kínjaitól és Szent Mihály arkangyal az így utolsó pillanatban megtért lelket vezesse be az örök dicsőség világosságába.

A gyászmise felajánlási imájának, ilyen magyarázat mellett, kifogástalan lenne az értelme. Ámde ennek az értelmezésnek helyessége ellen *alapos kifogást* hozhatnak fel. Azt mondhatják ugyanis, hogy a lélek, akiért a szentmisét bemutatják, már eltávozott erről a földről. *Örök sorsa tehát eldőlt.* Vagy a pokolba került, vagy nem. Ha a pokolba került, már az Isten irgalmassága sem segíthet rajta. *Akkor hát miért imádkoznak érte?* Ellenben, ha nem került még a pokolba, — és senkiről sem tudhatjuk biztosan, hogy elkárhozott-e? — akkor helye van az imának és az Isten irgalmassága lekönyörgésének. Azt mondhatják tehát, hogy *a holtakért való imának csak akkor van értelme,* — ha az Egyház azt hiszi, hogy a pokol örök — *ha a tisztítótűzben szenvedő lelkekért küldjük azt az ég felé.*

Így hát olyan magyarázatot, hogy ez az ima a halál pillanatában veszélyben lévő lélekért szól, bajos elfogadni.

Egy újabb magyarázat.

Nem is annyira új ez a magyarázat, mint inkább csak újabban fogadták el többen. Legelőször ugyanis egy *Azor* nevű spanyol jezsuita írta le, aki 1603-ban halt meg. Azóta *Gihr* a szentmiséről írt hatalmas munkájában, 1902-es kiadásának egyik jegyzetében tett erről említést (az újabb kiadásban azonban kihagyták e részt) és a *Pastor Bonus* 1913-as évfolyamában, legújabban pedig a *Liturgische Zeitschrift* 1933-as évfolyamának V. füzetében hívják fel rá a figyelmet. *E magyarázatnak lényege a következő:*

A szentmise e szövegrésze nagyon régi. *Rómában* keletkezett és az ottani viszonyok között élő és *az ottani szólásmódokat ismerő* emberek írták, elsősorban az *ott élő hívek számára,* akik ugyanazokat a szólásmódokat jól ismerték. Ha már most ezt az imaszöveget helyesen akarjuk érteni, *a régi római állapotokat kell ismernünk* és annak kell utánanéznünk, vajjon kifejezései mit jelentettek? Vajjon volt-e ott és abban az időben olyan intézmény, amelyikkel kapcsolatban az itt szereplő és számunkra nehezen érthető szavak határozott értelmet jelentettek?

Nézzük tehát, ezeket a nehezen érthető, esetleg elavult kifejezéseket. A latin imaszövegben az áll, hogy Isten minden megholt hívőnek lelkét az *„infernum"* büntetésétől szabadítsa meg. Ha ezt szószerint akarjuk lefordítani, nem kell mindjárt a poklot tennünk az „infernum" szó helyébe. Infernum ugyanis szószerint *mélyenfekvő helyet,* földalatti helyiséget is jelent és nemcsak a poklot. Azt kell tehát kikutatni, hogy a régi rómaiak értelmezésében volt-e valami mély földalatti hely, amelyet infernumnak neveztek és amelyik átvitt értelemben hasonlított a pokolra.

Vegyük tovább az ima latin szövegének többi nehéz kifejezéseit is. Azért is könyörög az ima, hogy Isten szabadítsa meg a lelkeket a mélységes *„lacus"*-ból. A *„lacus"* szónak pedig különböző jelentése volt. Így *bolthajtásos helyiséget* is jelentett. Aztán *vizes, nedves helyiséget* is. E részt tehát szószerint így fordíthatnók: szabadítsa meg az Isten a megholtak lelkét a mélységes, bolthajtásos, vagy vizes helyiségből. Továbbá az ima azt kéri, hogy Isten szabadítsa meg a megholtakat a *„tartarus"*-ból, ami *alvilágot* jelentett. Végül azért könyörög az ima, hogy az elhunytak lelkei *ne hulljanak a sötétségbe.* (Arról a részről, hogy „szabadítsa meg az oroszlán szájából őket" később szólunk.)

Összefoglalva tehát az összes nehézséget okozó kifejezéseket, az ima szövege azért könyörög, hogy az Isten szabadítsa meg az elhunytak lelkeit 1. a mély helyiség büntetésétől, 2. a mélységes, bolthajtásos, vizenyős helyiségből, 3. ne nyelje el őket az alvilág és 4. ne zuhanjanak a sötétségbe.

●

A rómaiak régi ismeretei között pontosan megtaláljuk ezeknek az imában előforduló kifejezéseknek alapjait. Ezenkívül a régi keresztények ép ezzel a régi intézménnyel jelképezték a tisztítótüzet is. Ez az intézmény pedig a régi rómaiak *börtöne* volt.

A régi rómaiaknál a börtön *három részből állott.*

A *legfelső rész* a föld fölé, a földszinten épült. Egyszerű helyiség volt ez, ajtóval és rácsos ablakokkal. A rabok levegőt is kaptak benne az ablakokon keresztül, meg világosságot is. Ez volt a felső tömlöc (latinul custodia, carcer superior) és ide csukták be a közönséges, mindennapi bűnösöket, akiket kisebb időre ítéltek el.

Közvetlenül ezalatt, pinceszerűen feküdt a *középső börtön* (carcer interior). Ennek bizony már nem volt ablaka, hanem a földbe volt beásva, körülfalazva és egyetlen nyílása a felső börtönből nyílt. Ezen a nyíláson keresztül bocsájtották le az elítélteket, ezen keresztül adtak le számukra eledelt. Ide már a súlyosabb gonosztevőket helyezték és bizony ezeknek már roszszabb dolguk volt. Levegőt a felső börtönből kaptak és valami nagyon csekély világosságot is. E pincehelyiség nedves is volt.

A harmadik része a börtönnek ez alatt a második börtön alatt feküdt. Mélyebb, *második pince volt.* Oldalát szintén körülfalazták, tetejét pedig *bolthajtással* építet-

A tisztítótűz szemléletében megszeretjük lelkünket, igaz szeretettel. Az önhittség s kényesség elpuhít s beleringat sok hamis nézetbe, helytelen, hiú életbe; elbízzuk magunkat, hogy szeretjük az Istent, sőt buzgóknak látszunk. Elfelejtjük, hogy mily kevéssé fejlett ki bennünk az ellenkezés a roszszal szemben s mily nagy a hamis szeretet önmagunk s a hálátlan hidegség Isten iránt! Mennyire vagyunk a krisztusi szeretet viszonzásától? Aki ezt elgondolja, az megérti, hogy mi szerepe van a tisztítótűznek; az megérti, hogy épp az a tűz, az a kín biztosít, hogy üdvözülni fogunk; mert Isten gondoskodott róla, hogy az ily tökéletlen teremtések is végtelen boldogságra jussanak, de fölszemlélve, kiábrándulva „tűz által". Mily alázat leng a tisztítótűz felől! A lelkek érzik, hogy mit érdemelnek! A tisztítótűz telítve van fölséges alázattal!

Prohászka Ottokár szavai.

ték, az alját azonban a nedves föld képezte. Egyetlen nyílása volt ennek is, amelyet kőlappal, vagy csapóajtóval zártak el. Világosságot jóformán semmit sem kapott és levegőt csak ezen a félméteres átmérőjű lyukon keresztül. Ámde milyen levegő volt ez! A középső börtön jóformán sötét volt és onnét ebbe a legalsó börtönbe alig jutott világosság és alig jutott levegő. Rettenetes bűz, nedvesség és sötétség tette e legalsó börtönt szinte elviselhetetlenné. Aki odakerült, annak sorsa nem volt sokkal különb, mint a halálraítélté. Hosszabb időt ott eltölteni szinte képtelenség volt... Ezt a legszigorúbb és legsúlyosabb börtönt nevezték a régi rómaiak *carcer infernusnak,* vagy röviden *infernumnak.*

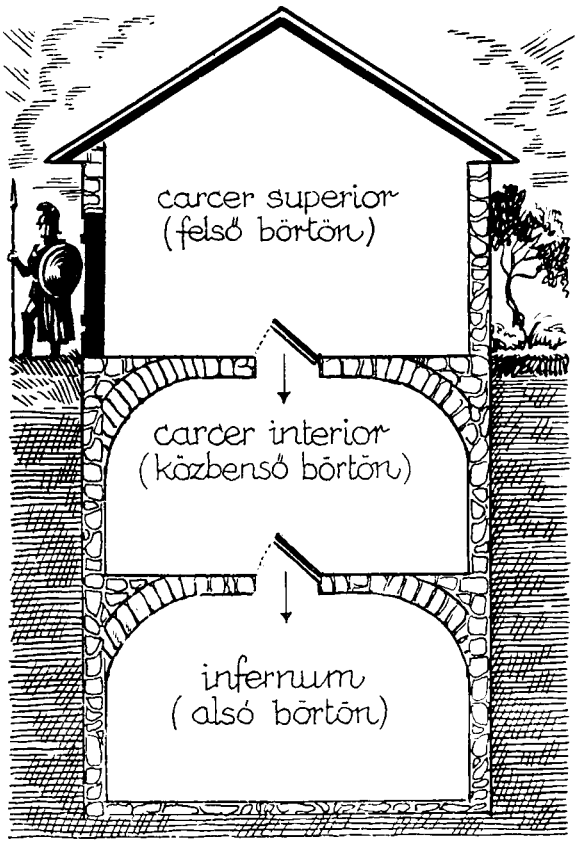

A régi római börtön hosszmetszete.

A régi keresztények gondolkodásukban *a tisztítóhelyet hasonlónak képzelték a börtönhöz.* Amikor tehát róla beszéltek, az általuk ismert akkori börtönöknek tulajdonságait képzelték el. A tisztítóhelyre került lelket olyannak gondolták, mint aki a *carcer infernusba,* azaz a mélységes börtönbe került. Sorra vették ennek a helyiségnek ismert tulajdonságait. A szenvedő lélek tehát először is a *mélységben (inferum)* sínylődött; másodszor mély, *bolthajtásos, nedves helyiségben gyötrődött (in profundo lacu),* a *tartarusban* szenvedte büntetését, mert a régi rómaiak a legsúlyosabb börtönt tartarusnak is nevezték; amidőn ott elhelyezték a poroszlók, *ledobták a sötétbe* a lyukon keresztül *(cadant in obscurum).* Ezek a kifejezések pedig mind benne vannak a gyászmise felajánlási imájában.

Másszóval az őskeresztények azért könyörögtek, hogy a jó Isten szabadítsa meg az elhunytak lelkeit a a tisztítóhely legnagyobb gyötrelmétől. Legyen hozzájuk irgalmas és ne sujtsa őket a legszigorúbb büntetéssel, mint ahogy a börtönbe zártaknál a legsúlyosabb büntetés az infernum mély bolthajtása alatt, sötétben történt. Mintha azt kérték volna, hogy ehelyett kevésbbé súlyos büntetést szabjon rájuk, mint ahogy kisebb büntetést szenvedtek, akik a középső, avagy a felső börtönben töltötték ítéletük idejét. *Így bizony egészen másképpen és értelmesen hangzik az ősi gyászmisének felajánlási imája.*

●

Hátra van még a felajánlási imának egyik kifejezése, amelyről eddig nem szóltunk, és ez, hogy a jó Isten szabadítsa meg a lelkeket *az oroszlán szájából (de ore leonis).*

A rómaiak és általában az itáliaiak igazságszolgáltatásában nem volt ez ismeretlen fogalom. Több helyt szokásban volt (Velencében még most is megvan a Doge-palotában) az úgynevezett *bocca di leone,* azaz „az oroszlán szája". Egy levélszekrényt neveztek így, ahová a polgárok a *feljelentéseket* dobták. Volt idő, amikor ezek a feljelentések elegendők voltak ahhoz, hogy valakit letartóztassanak és börtönbe vessenek. Ha valakinek a neve tehát *„az oroszlán szájába"* dobódott, egyöntetű volt azzal, hogy börtönbe kerül.

Ha ezt szem előtt tartjuk, megértjük a gyászmise felajánlási imájának e kitételét is. Azt jelentette, hogy az Isten szabadítsa meg a megholtakat a túlvilági börtöntől: a tisztítóhelytől.

●

A régi egyházi stílusban az *„infernum"* szó alatt nem értették mindig a poklot, bár idegen nyelvekre a pokol szóval fordították le e kifejezést. Így a Hiszekegyben is az áll, hogy az Úr Jézus halála után *„descendit ad infernos"* „szálla alá poklokra". Mindannyian tudjuk, hogy nem azt értették alatta, mintha Jézus halála után a *pokolba,* az örök büntetés helyére ment volna, hanem hisszük, hogy Jézus a *pokol tornácába,* a tisztítóhelyhez hasonló helyre ment, hogy ott hírül adja a mennyországból kizárt, üdvözülésüket váró lelkeknek a megváltás megtörténtét.

Ugyanígy értelmezhetjük tartalom szerint a gyászmise felajánlási imájának „infernus" szavát is. Tehát a *tisztítóhelyet érthetjük alatta.*

●

Összefoglalva az elmondottakat, értelem szerint a gyászmise felajánlási imáját így fordíthatjuk:

Urunk Jézus Krisztus, dicsőség Királya, szabadítsd meg minden megholt hívő lelkét a tisztítóhely büntetésétől és attól a mélységes börtöntől. Szabadítsd meg őket a fogságbavetéstől, ne nyelje el őket a legalsó börtön, ne zuhanjanak le annak sötétségébe, hanem a zászlóhordozó Szent Mihály vezesse őket a szent világosságra . . .

Ennek a szövegnek elmondásánál lebegjen szemünk előtt a régiek börtöne és gondoljuk el, hogy a tisztítóhely hasonló a legsúlyosabb fogsághoz. Így aztán világosan megérthetjük ezt az imaszöveget és semminémű téves hit kifejezését sem találhatjuk benne. *(cg.)*

Mesélnek a síremlékek.

Irta:
Dr. Szivós Donát O. S. B.

Aki már csak egy halottnak mondhatja: Édesanyám, Édesapám, szívesen bolyong a krizantémumos temetőben. Nem is csoda, hisz csak a Szentírás szava valósul meg rajta: Kinek hol a kincse, ott a szíve is.

Az én kincseim is már a temetőben vannak elásva. Ezért szeretem a temetőt. Olyan jó leülni a sírdomb mellett levő kis padra s elbeszélgetni, elmesélgetni a multról. Aztán megindulni, bolyongani, látszólag céltalanul a sírdombok és síremlékek között és hallgatni a hideg, néma és mégis annyira beszédes síremlékek meséjét.

Én is hallgattam néhány ilyen síremlék-mesét — és most tovább mesélem a mesére éhes nagy gyerekeknek.

●

Az egyik síron szikrázó fehérmárványból vetették meg az ágyát egy kis aranyfürtös gyermeknek. A művész márványrózsákkal szórta tele a mosolygósarcú alvó ágyacskáját. A márványágy szélén ül a mai Fájdalmas Anya és őrzi az egyszülöttnek az álmát. És mesél . . .

... Úgy vártunk, hogy jöjj, mint a kisgyermek várja a hosszú ádventben a Kis Jézust. — Üres volt még a fészek. Apád meg én fáztunk az üres fészekben. Aztán jött az én karácsonyéjszakám is. Szenvedtem. A szívem majd megszakadt, de mégis . . . örültem, mert megszülettél te, az én Kis Jézusom. A gyermekbetegségek ellen, mik életedre törtek, mint Jézusra a vérszopó Heródes vérebkatonái, az anyai szeretet, féltés, aggódás Egyiptomába mentettelek.

... Mikor már megnyílott az ajkad, ezüstcsengő kacagásod Názáretté varázsolta a mi kis otthonunkat. Ha te tele gyerekszívvel gondtalanul kacagtál, elnémult a nagyok jaja, panasza, fájó sóhajtása . . . Ó, hányszor simítottad el angyali, puha varázskezekkel az Édesapa mély gondbarázdáit . . . Hányszor hoztál közelebb egymáshoz minket: apát és anyát, kiknek a szívoltárán már kezdett kialudni az első szeretet szent tüze. Te nem tudtad. Te csak térdén lovagoltál, játszva tépted a bajuszát, ölembe bujtál doromboló cicaként, kacagtál, bohó voltál — játszottál és nem tudtad, hogy kacagásoddal villámhárító voltál és levezetted a viharos emberszívek boldogságot tönkretevő villámait.

A hajad . . . Mikor az én hajam már ezüstössé fakult, hányszor simogatta apád a te puha, selymes, bársonyhajadban Édesanyád lánykori haját. Hányszor bámultam a te tiszta, ragyogó gyermekszemedben atyád újraéledő, szerelmes tekintetét. Hányszor vigasztalódtam, hogy öregszem, mikor a te puha vonásaidban az én gyermekarcomat láttam újraélni. Nem sajnáltam, hogy érted érdes lett a kezem, ha a te bársonyos angyalkacsóddal megcirógattad ráncosodó arcomat . . . És szerettelek, mert tebenned újraszülető önmagamat szerettem . . .

És egyszer . . . igen . . . egyszer csak elrepedt kacagásod ezüstcsengője. Megtört nagy gyermekszemed, ezen isteni tengerszem fénye . . . és üres, néma lett názáreti házunk . . . hét tőr járta át a szívemet . . . és igazat adtam a görög hitregének, mely szerint, ha az istenek valakit nagyon boldognak látnak, megirígylik ezt a nagy boldogságot.

Szerettelek és megirígyelték nagy boldogságomat . . . Miért?! . . .

S ekkor, mintha megmozdulna az alvó a rózsás márványágyon: . . .

Anyám, ne lázadj . . . Az én Istenem nem irígyelte meg boldogságtokat. Nagyon szeretett bennünket — sokat kért tőletek zálogul: engem!

A Makkabeusok anyjától hét ilyen zálogot kért, tőled csak egyet . . . És ha néma, örömtelen lesz az otthon, jőjjetek hozzám, kacagástok leszek . . . Ha újra viharfelhők tornyosulnak szívetek egén, jőjjetek ki ide hozzám, és én akkor is villámhárító leszek . . . S ha majd egyszer ti is elfáradtok az életben, és együtt megyünk a számonkérő Isten elé . . . és remegtek, hogy üres kézzel kell mennetek, adjatok engem, áldozatotok és szeretetetek zálogát a számonkérő Isten kezébe és akkor újra, örökké napsugár, kacagás, boldogság leszek nektek, mint voltam eddig . . .

●

Láttam egy egészen modern síremléket: Tépett, kuszálthajú, fogát csikorgató női félakt néz a végtelenbe. Egyik kezéből épen kiesik az élet örömpohara. A másik kezét átokra emelve sziszegi: „Rövid volt az élet, kevés az öröme!" — Egy színésznő sírja volt.

És mesél a márvány:

Ez az élet is úgy kezdődött, mint annak a kacagó szívű kisgyermeknek az élete. De aztán új stációk jelezték ezt az életutat. Szépség . . . karrier . . . a mindenáron való nagyratörő érvényesülés . . . ördögi raffinériával kivilágított lokálok . . . boldog hajlongás a közönség művésznőt istenítő tapsaira . . . életkirálynő . . .

Élt úgy, mint a lepke. Virágcsárdáról virágcsárdára röpködött. Kiszívta minden embervirág mézét, de nem vette észre, hogy ez a mámoros boldogság csak tiszavirágéletű boldogság, mely ma születik és még ma meghal.

Hogy közben elfelejtette az imagesztust . . . hogy az Isten örömrontó számonkérővé, törvényt pattogó Úrrá karikirozódott a lelkében . . . hogy az Isten előtt való alázatos, bocsánatkérő térdreborulás elviselhetetlen megalázódás lett számára . . . hogy nem gondolt arra, hogy elíramlik az élet, hogy kiesik kezéből az örömpohár és megkeseredik a szájában és szívében a mámor . . . ez mind csak természetes.

És egyszer, mikor nem is várta, megjelent a csontoskezű Nagyúr. Kicsavarta kezéből az örömpoharat és rákiáltott:

— Jőjj, kövess!

— Nem! Várj még — sikoltott. — Rövid volt még az élet, kevés az öröme!

— Jőjj!

— Várj! Hová? — Nem . . . Az Isten elé nem mehetek . . . A számonkérő . . . A töviskoronás . . . A megvetett keresztrefeszített . . . Nem! Várj . . . még sok rendbehoznivalóm van . . .

A Nagyúr nem várt.

És most ez a márványbavésett kétségbeesés kéri a sír mellett elmenőket, hogy imádkozzanak azért az életért, melyet megsíratni nem tudott az, akiről ez a síremlék mesélt.

Az én síromra bár ezt írhatnák: Rövid volt ez a szenvedésekkel teli élet — de odaát örök az öröm!

●

Még csak egy mesét!

Kicsi pad van a krizanténumos sírdomb mellett. Ezen szoktam üldögélni és elgondolkodni a síremlék néma prédikációján. Ime, a síremlék: Síma, fekete márványkereszt előtt áll fehér márványból az Úr Jézus. Egy férfi sírva szentséges Szívére borul és átöleli, mintha sohase akarná elengedni a keresztet és az Úr Jézust. Krisztus pedig lehajol a síró férfi fölé, mintha folyton ezt súgná neki: „Ne sírj. Megbocsátottam bűneidet. Feltámadunk!"

És én csak nézem és hallgatom a mesét, ami nem is annyira mese:

Volt egy férfi. Nekiindult az életnek. A jóságos Istenkéz vezette. De megúnta ezt a — szerinte — megalázó gyámkodást és visszautasította a vezérlő, segítő istenkezet. Aztán jött egy új élet, melynek tartalmát így foglalhatnánk össze: la bas! — ott lenn . . .

Az éveken keresztül tartó istennélküli boldogsághajszolásba belerobbant egyszer újra — s talán utoljára, az Úr. A visszautasított istenkéz összezúzta azt a kihült, gőgös emberszívet, de csak azért, hogy újat formálhasson belőle.

S a férfi megindult az új úton, mert észrevette, hogy az élet, vagy legalább is az, amit ő életnek képzelt, becsapta, kifosztotta.

Nehéz volt ez az új út. Bukdácsolva, elesve, térdreborulva, majd újra nekiindulva, a kételkedés rémes éjszakáin át, a kislelkűség, a lemondás, a diadalmas nagyotakarás viharain át vezetett az út, de eljutott oda, ahol most is pihen: arra a sokszor megvetett, de még többször megbocsátó isteni Szívre.

Egy boldog emberélet meséje ez, néma márványból beszédesen kifaragva.

●

Bár az én síremlékem is ilyen mesét mondhatna az én életemről is.

HAGYD EL A CSŐRÖDET!

Egy gólya csőrével kiverte társa szemét. Később emiatt világgá bujdosott bánatában.

Útjában találkozott egy öreg gólyával. Elmondta neki vétkét és elhatározását. Az öreg gólya megkérdezte:

— Csőrödet is magaddal viszed?

— Igen, — ámulva nézett rá a bűnbánó.

— Akkor kár minden lépésért, mert így, bárhol is leszel, ugyanazt a vétket elkövetheted. Ha meg akarsz javulni, hagyd itt a csőrödet!

Ha máshova megyünk, még nem leszünk más emberré. A szív mélyén lakozó gonosz indulatok, szenvedelmek mindenhova velünk jönnek, ha ki nem irtjuk őket!

Krisztus és mi bűnösök.

Irta: Dr. Szentiványi Róbert.

„Évezredeknek kellett elmúlniok, hogy megszülethess“ — mondja Carlyle — *„s évezredek lesik néma figyelemmel, hogy mit kezdesz életeddel, mikor az immár valósággá lőn.“*

Azonban hiába vártak és figyelnek rá évezredek, a nagy várakozás és nagy ígéret gyermeke gyarlóbb, mint a fölséges igazságok, melyek feléje ragyognak, s — ahogy Papini mondja, — szívesebben választja a fegyelem helyett a börtönt. Tragédiája az, hogy elengedi a szent kezet, mely boldog utakra irányíthatná, s Luciferrel vezetteti magát a történelem korszakain át. Bár látja másokon, hogy „aki az ördögnek szolgál, annak kínnal fizetnek“, maga sem késik a bukott angyalnál felvenni a hópénzt.

Nem arról van szó, hogy a kettévált emberben legjobb szándéka dacára, legőszintébb erőlködése ellenére sincs teljes harmónia, hogy a lélektörténet az eredeti bűn tanának szakadatlan bizonyságait szolgáltatja. Nem arról van szó, hogy a legjobb is „bujdosó elmével imádkozik“, mert lelki concentratiójának fogaskereke néhol csorba. Nem a jók és szentek apró zökkenőiről van szó, hanem a mellékvágányokra futó lelkekről, a nagy apostasiákról, az akarat erőteljes elfordulásairól, a törvény világossága mellett és dacára elkövetett sötét tettekről.

A saecularis nagy bűnökről van szó: a tolakodók fontoskodásáról, melyet gyávák táplálnak, a semmiháziak duzzadó dölyféről, melyet rabszolgák legyezgetnek, asszonyok családbontó szeszélyeiről és igényeiről, a kilúgozottak pökhendi cinizmusáról, melyet a korlátoltak talentumnak hisznek, a nemi bűnök sötétlő skálájáról, melyet „a természet követelménye“ vagy az „érthető gyöngeség“ bűvös szavával mentenek, eget hasogató káromlásokról, gázoló igazságtalanságról, verejtékes adófillérek felhabzsolásáról, melyben a közhatalom és közbizalom letéteményesei néha jeleskednek, a Skoda-művek éjjel-nappal feszülő műveiről, melyeket a franciák és csehek „a demokrácia szent kohói“ nevével becézgetnek s amelyeknek sistergő, búgó zaja elnyomja a távoli kínai parasztok s a Batukoföld feketéinek kenyérért kiáltó szavát. Arról a minősíthetetlen bűnről van szó, melyet Anglia, Gallia és Itália a szovjet eltűrésével, milliók nyomorának semmibevevésével elkövet, miközben a lefegyverzett népeket apró megmozdulásokért is lépten-nyomon fenyegeti.

Arról van szó, hogy egy szomorú órában két ember s rajtuk keresztül a Földnek teljessége belépett a bűn árnyékába s a hazugság angyala sikerekkel dicsekedhetik az évezredes emberi történelemben. Hiába teremtett az Úr egy „jó világot“, Lucifer tudott rontani rajta.

●

Mit szól a sötétség hatalmának sikeréhez az élet Ura? S talál-e módot arra, hogy az erkölcsi élet nagy gátszakadását megszüntesse?

Nem kétség, hogy a végtelenül szent Isten nem közömbös az erkölcsi rend felborulásával szemben, akár a Földön történt az, akár a csillagos mindenség egyéb pontján, ahol az élet szabad lelkekben virágzott ki.

A Földet, e szerény naszádot, mely parancsoló gazdája, a Nap körül kering-siklik láthatatlan étheri hullámokon, a teremtő kéz nemcsak fizikai, hanem erkölcsi törvények atmoszférájába is szorította. S a kis Terra nem szökhetik ki közülük büntetlenül.

De míg a fizikai törvények hatályát mostanság átlag évi nyolcvan, szabatosan igazolt csodás beavatkozással meglazítja vagy felfüggeszti a Teremtő, az erkölcs örök törvényeiről mit se farag le s érvényüket épségben biztosítja minden földrajzi szélességi fokon s minden tovagördülő évszázadban.

Arról szó sincs, hogy a végtelen Erő jón és gonoszon túl pihenjen el s hogy a hazugság angyalának teljesen szabadkezet hagyjon.

Nem csupán azért nem tűri ezt a Teremtő, hogy uralma vitán felül álljon s felségjogait biztosítsa, hanem azért se, mert az embernek nemcsak teremtő ura, hanem Atyja is. Olyan Atya, aki gyermekei szabadságát nem fogja le, de az erkölcsi rend pragmatikáját mindenkor érvényesíti. A fizikai rendben hatást ellenhatás követ; az erkölcs világában sincsenek nyomtalan tovasikló tettek. Valahol kiütközik következményük.

A bűn menten elváltoztatja a lélek arculatát. Amint a fizikai hő után égési sebek maradnak a testen s amint a sok lecsurgó alkoholt a szegény máj deformációi tanusítják, úgy a lélek harmónikus képét is eltorzítja a bűnös tett s a felrajzó szenvedély. Az erkölcs esztétikájában a heroikus erény a monumentálisan fölséges; a bűn a széthulló, gyötrelmes diszharmónia.

S ha a kitapogatható világban van statika, a terhelés törvényszerűsége, van az erkölcs világában is.

Nem könnyű bűnös embernek lenni s a lelkiismeret terhét hordozni! Amint a hídakat nem lehet túlterhelni, mert leszakadnak, úgy a túlterhelt lélek is lezuhanhat a kétségbeesés mélységeibe. A lélek panaszos jajját túl lehet harsogni, nagy fájdalmát narkózisba lehet ugyan ringatni, de a tiszta, magányos órák hallgató nyögését vajjon ki enyhíti? Ha az Irás azt mondja, hogy jaj a magányos embernek, nem mondhat jobbat a bűnös emberről se.

Az a szegény bukott nő, aki néhány éve egy idegen gyermekkocsi fölé hajolt a Mária Terézia-téren és sóvárogva nyúlt a rózsás gyermekarc után, a mélységekből felsikoltó lélek volt. „Ha tudnátok ti tiszta emberek, minő rettenetes dolog elesettnek lenni, s kloakákban élni!“ Akit egyszer betemetett a tárna földje s kétségbeesetten kopácsolt szabadulás után, meg tudja becsülni a napsugarat és virágot. De mert a rendes emberek néha nagyon ridegek, a törvényes anya elűzte gyermeke mellől a merénylő céda nőt: „Hozzá ne nyúlj“, s ellökte a kezet, mely a mélységből emelkedett a tisztaság felé.

Nehéz bűnösnek lenni. Dehát mindig annak kell maradni? Megszünhetik-e az erkölcsi rend gátszakadása az egyesekben? Tud-e, akar-e a bűnösön segíteni az Isten?

●

Luther tragédiájának s általa Európa lelki kettéhasadásának egy történeti tévedés volt a kiindulópontja.

A wittenbergi tanár nem ismerte Izrael szellem-történeti alakulását s a megigazulásról és a Messiás szerepéről szóló farizeusi tant. Ezért magyarázta félre Szent Pált, aki az uralkodó farizeusi felfogást vette revizió

alá — főkép a rómaiakhoz s a galatákhoz szóló leveleiben.

A farizeus teológia azt hirdette: a mózesi törvény s a Palesztínában kialakult erkölcsi fegyelem tiszteletben tartása elég a megigazuláshoz. Aki Ábrahám fia, annak elegendő jogcíme van arra, hogy az Isten országához tartozzék, s aki thorát és hagyományt megtart, annak mi szüksége sincs megváltásra.

Farizeus felfogás szerint a Messiás nem azért jő Izraelhez, hogy meghaljon, hanem, hogy a thora megtartásának eszményképe legyen, s a római imperium idején azért, hogy leszállítsa a sast a templom homlokzatáról s a nemzeti szabadsághős gloriolája övezze szent fejét.

Milyen duzzadó reménnyel írta a zsidó apokrifus könyv a messiási korról: „Akkor boldog leszel, oh Izrael, s a sasnak nyakára lépsz; beteljesedtek a sasnak napjai. Isten felmagasztal téged s a csillagos égen szárnyalhatsz." (Assumptio Moysis X. 8.) Ezeket az álmokat oszlatja el Szent Pál és hirdet szabatos Messiásfogalmat.

Istennek egyszülött Fia, aki Izraelben földre lépett, nem vállalta, nem is vállalhatta a farizeus iskola által a Messiásnak szánt szerepet s nem övezte magát a harcos kardjával, hogy megvívja az imperium Romanumot, melynek az Isten országa szempontjából később fontos misszió jutott.

Mikor néhány ezer galileai királlyá kiáltaná, a názáreti Mester visszavonul, s mikor ovációk között rá akarnák szorítani ily kis szerepre: könnyezik. Ő világmegváltó, nem zsidó nemzeti hős.

Nikodémusnak már nyilvános működése első évében világosan megmondja, hogy „Isten nem azért küldötte Fiát e világra, hogy ítélje e világot, hanem, hogy e világ üdvözüljön általa." (Ján. III. 17.)

30 vagy 31 tavaszán a názáreti parasztok előtt Izaiás látnoki szavait magára vonatkoztatja: „Az Úr lelke rajtam, azért kent föl engem; elküldött örömhírt vinni a szegényeknek, meggyógyítani a töredelmes szívűeket." (Luk. IV. 18.)

A Máté-lakoma után a finnyáskodó és értetlen farizeusoknak kijelenti: „Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek. Elmenvén pedig, tanuljátok meg, mit tesz az: Irgalmasságot akarok s nem áldozatot. Hisz nem az igazakat jöttem hívni, hanem a bűnösöket." (Mát. IX. 12, 13.)

A hálálkodó Zakeusnak ugyanezt a gondolatot ismétli meg: „az Emberfia azért jött, hogy keresse és üdvözítse azt, mi elveszett." (Luk. XIX. 10.)

Feltünő, hogy csodás erejét mindig csak áldásra, soha büntetésre nem használja. Még arra se sujt, aki hozzányúl. Pedig az apostoli buzgalom ismételten sürgette a büntetést. Az élő természetben kétszer tett kárt: megátkozta, elszárította a fügefát, hogy Izrael lelki meddőségét érzékeltesse az apostolok előtt (Mát. XI. 14.) s a gergesai démonokat a disznókondákra szabadította, hogy mentesítse a környéket a rossz szellemektől s gondolkodásra késztesse a tíz város pogányait. (Márk V. 1—20.)

A bűnös emberrel szemben csak hívogató, intő, feddő, korholó, fenyegető szava van, de soha büntető erejét nem érezteti vele. Mikor azonban fátyolos szemmel Reá tekint az elesett, elveszi róla az élet terhét, mert tudja, mit szenved a tékozló fiú. Kafarnaumban a tehetetlen inaszakadt, szomorú és sötét emlékek embere hallhatja ajkáról a szokatlan szót: „Bízzál fiam! Bűneid megbocsáttatnak." (Mát. IX. 2.) S az a kisírtszemű asszony Simon farizeus házában, aki a borzongató nyilvánosságtól se riadt vissza s egy mindenekfölött erős vágy sodrában ragadtatott a Mesternek lábához, élvezhette ajkáról a világ terhétől szabadító szót: „Bűneid meg vannak bocsátva." (Luk. VII. 48.)

Mikor a farizeusok és írástudók számítással és kárörömmel eléje vitték a házasságtörő asszonyt, aki a templomudvar nagy nyilvánosságában, ezer szemtelen, tolakodó, lesujtó és kegyetlen férfitekintet parázsló tüzében még azt is megbánta, hogy e világra jött, Jézusnak nem volt elmarasztaló szava. Nem is lehetett csak ezt az egyet halálba küldeni, mikor körülötte nyüzsgött a házasságtörők tömege! Az ezerszer megalázott ezért hallhatta a szabadulás szavát: „Én sem ítéllek el." (Ján. VIII. 11.)

Aki a porba írt s a lelkekben olvasott, aki az elveszett bárány után járó pásztornak mondotta magát (Ján. X. 14.) nem zúzta össze a töredelmes szívet.

Számára a bűnösök világa nem massa damnata, melytől hűvösen, gúnyosan vagy megbotránkozva el kell fordulni, hanem „terra irredenta", amelyről nem mond le, hanem minden erejével visszahódítására törekszik. Önmagát jellemzi gyönyörűen földi élete utolsó hónapjaiban a hívságos apostolok előtt: „Az Emberfia üdvözíteni jött az elveszettet. Mit gondoltok, ha valakinek száz juha van s közülök egy eltévedt, nem hagyja-e ott a kilencvenkilencet a hegyeken és elmegy az eltévedtet keresni? S ha szerencsésen megtalálja, bizony mondom nektek, jobban örül annak, mint a kilencvenkilencnek, mely nem tévedt el. Hasonlóan Atyátok is, ki a mennyekben van, se akarja, hogy e kicsinyek közül csak egy is elvesszen." (Mát. XVIII. 11—14.)

Természetes, hogy nem elveszett bárányok, hanem elveszettnek látszó emberek teszik főgondját s érzületének jóságát és irgalmát a világvigasztaló példabeszéd, a tékozló fiú otthoni fogadtatása fejezi ki leghívebben. (Luk. XV. 11—32.)

●

Arra a jogos kérdésre, hogy a Megváltó szemében csak a bűnös fontos-e s az otthonmaradt igazaknak már nem jut meleg Szívéből, ugyanazon példabeszéd 31. verse adja meg a megnyugtató választ: „Fiam, te mindig velem vagy s mindenem a tied." Akik az istenközelség megnyugtató békéjét élvezik, nincsenek a kutató s aggódó szeretetre utalva, arra a hívogató erőre, mely a bűnös szívet megóvja a kétségbeeséstől.

De ha az isteni találékonyság módot talált is arra, hogy elragadja az ördög áldozatait s biztosítsa a Bárány országának végső győzelmét, ha nem is szolgáltatja ki a rothadásnak az elesettet, korántsem ad menlevelet a hitványságnak.

Tévedés, amit Schubart ír „der Umgang der Geschlechter galt ihm (t. i. Jézus szemében) als ein äusseres, menschliches Werk, das im Gottesreiche und für das Gottesreich nichts Entscheidendes bedeuten konnte. Den Huren, venn sie nur wollten, stand es offen." Se a nemi élet bukásai, se egyéb erkölcsi kisiklások nem közömbösek szemében. Tiltakozik a lelki fertőzés, a hullafolt ellen, mit egyesek élete okoz a

társadalomban. Páratlanul egészséges és szent lelkében él a bűn undora, amiből soha titkot nem csinál. Jövetelének és kereszthalálának céljául sem Izrael politikai szabadulását, hanem egész világosan *a bűnnek váltságát* jelöli meg (Mát. XXVI. 28.), aminek az utolsó nagy próféta is mondotta az Isten báránya célját és jelentőségét. (Ján. I. 29.)

Ha Jézus közömbös a bűnproblémával szemben, nem megy föl Jeruzsálembe s nem vállalja a keserűség kelyhét. A világítélet kéziratát érintetlenül — s az esendő világot vesztére hagyhatná. De fáradságos élete, sok elhangzott jajszava, vérrel szentelt keresztje nem az egyéni érvényesülés propaganda eszközei, sőt nem is csak a megváltás tényei, hanem hangos tiltakozás az erkölcsi rend felborítása ellen s öntestének szent gátja a bűn lezuhogó árjával szemben. Nemcsak megváltja a tehetetlen világot a bűnnek terhétől, hanem tesz arról is, hogy az ördögnek kevesebb sikere s az emberi szívnek kevesebb veresége legyen.

Az elesettet nem nézi le, meg nem bélyegzi, csúffá nem teszi, de a házasságtörő asszonyhoz intézett utolsó szava: „Menj el s ne vétkezz többé." (Ján. VIII. 11.)

Szíve irgalmas, de nem közömbös, szeme elnéző, de nem vak. Tudja, hogy a bűn nyomasztó teher s azért azt elvenni, nem ott hagyni törekszik.

A teremtéstörténet III. fejezete válaszol az ethikai problémára: miért lépett a jól megteremtett ember a bűn sötétjébe. Az evangélium ad megnyugtató választ arra a további gyötrő kérdésre, hogy kilép-e valaha az emberiség csillaga a bűn árnyékából s van-e mód a megsértett erkölcsi rend, az Isten jogrendje helyreállítására és megengesztelésére?

Jézus nem zsidó szabadsághős, nem gazdasági, még csak nem is fizikai restaurátor. Nagyszerű csodái tulajdonképen az emberiség megzavart testi életének helyreállítását célozzák. Céljuk, hogy az isteni küldetés biztosítékai legyenek s könnyebbé tegyék annak munkáját, aki a fizikainál is terhesebb bajnak: a feldúlt erkölcsi rendnek restaurátora. Elég tiszta, elég erős és elég jó ahhoz, hogy egy egész világot talpraállítson.

●

Az orosz kocsis, aki Cederholm finn mérnököt a cseka börtöneinek borzalmai után a szentpétervári pályaudvarra vitte, megérezve a nagy sötétséget, melybe Oroszország csillaga lépett, felsóhajtott:

Krisztus irgalmazz!

Erre a bizakodó sóhajra pedig nemcsak az öreg orosz kocsisnak van joga és szüksége.

Rontani és romlani.

Írta: Dr. Schmiedt Béla.

Tacitusnak igaza van, amikor a világot így jellemzi: „Corrumpere et corrumpi: Saeculum est." Rontani és romlani: ez a világ! Szörnyű megállapítás egy világfi száján, de telitalálatszerű igazság! Csak körül kell néznünk abban a kis körzetben, ameddig szemünk sugara elér s látni fogjuk, hogy tánclépésben rohan vesztébe az emberiség. A hazugság üli a diadalvacsoráját. Ma csak a bornak, pénznek és csóknak van árfolyama. Alig akadunk egy magábamélyedt aszkéta arcra. Vigyorog, aki előttünk halad, vigyorog, aki utánunk jön. Jobb fülünk mellett fütyülnek, balról üzletelnek és a fejünk felett az ablakon keresztül Sebő Miklós üzeni a rádió hullámain: „Életünket sokszor elhibázzuk s mire belátjuk, már véget ér . . ."

Az emberiség azonban nem akar belátni semmit sem. Az emberiség kifestett ábrázattal táncolja át napról-napra a „görbe éjtszakát" s nem akar belefáradni a szórakozásba. Az is, aki ma még csak nézi ezt az apokaliptikus kavargást, holnap már beáll a fejvesztettek láncolatába és a többivel együtt rohan a bárból a lokálba. Rohan a sportpályáról a moziba és olyan önelégülten vigyorog a dolgozó robotos arcába, mintha az ő zsebében lenne az örök boldogság kulcsa és nem pedig az imádkozva dolgozó felebarátjáéban.

Soha annyi Keresztelő Szent Jánosra nem volt szüksége ennek a borzasfejű világnak, mint ma. Minden utcasarokra oda kellene állítanunk egy jordánparti nagy Tilalomfát, hogy dörögje oda a minden jóra süket blazírt ember fülébe a nagy Üzenetet: Ember! Hámozd ki magad a címeid és rangos üléseid, rongyaid és perzsabundáid, bocskorjaid és orosz gummicsizmáid, berliner kendőid és selyemsáljaid, általvetőid és dolmányaid tömegéből és találj magadra a magad tiszta valóságában! Tekints magad körül és láss!

Az evangéliumi világnézetnek túlsok lelki zsebmetszővel kell megbírkóznia. Ezren és ezren tépik a buzgó és imádkozó emberen a ruhát. Ezren és ezren szedik ki az aszkéták zsebéből azokat az aranyakat, illetőleg drachmákat, amelyeket a hős Zrinyi módjára dalmatikáik zsebeiben hordanak. Száz és száz esetben akadunk rá a kifosztott áldozatra a jerikói úton! Nem maradt meg semmi a multból, csak a tépett bélés és megmaradt a kifosztottság tudata és az a vágy, hogy kifosztatásunk miatt magunk is zsebmetszéssel álljunk bosszút máson.

Rontani és Romlani! Bizony ez az élet!

És nekünk mégsem szabad ebbe belenyugodnunk! Az evangélium az életet másképen fogja fel. Krisztus szemében az élet „királyi magatartás", hiszen Isten Fiai vagyunk valamennyien. Isten gyermekei nem viselkedhetnek rendetlenül. Nekünk az életet ismét arra a királyi magaslatra kell visszaemelnünk, ahonnan a mélybe rántották. Az életet „Életté" kell visszamagasztosítanunk! Le kell párolnunk ezt a világi kavargást s úgy kell használatra az asztalra

tennünk, hogy élvezni lehessen azt. A lepárolt élet nem más, mint a lelkiélet!

Aki lelkiéletet él, az a Nagy Élet apostola! Az ellenlábasa annak a bűnös világnézetnek, melynek jelszava: Nem szolgálok Istennek! Szívesen kell szolgálnunk a térben és időben Legfelségesebbnek. Ez a szolgálat a szíves imakönyvhasználaton épül fel. Aki lelkiéletet akar élni, annak nem kell szükségképen eloltania minden csillárt és minden fáklyát, a palotában és kunyhóban, de gondoskodnia kell arról, hogy az emberek azok alatt ne paráználkodjanak, ellenben dolgozzanak.

Nem kell félnünk! A lelkiélet nem kívánja azt, hogy beépítsük házunkon az ablakokat. Sem a Dunapalotán. Sem a Cselédházon. Krisztus sem vakablakok mögött imádkozott. De gondoskodnunk kell arról, hogy az ablak azt a célt szolgálja a többek között a házon, hogy azon keresztül rá lássunk az Égre is.

A lelkiélet apostola megtűrheti a házán az erkélyt is, hiszen az az erkély is az „Élet" egyik négyszögöle, de azon kell lennünk, hogy az erkélyről is ugyanaz az evangélium hirdettessék, mint amit a templomi szószékről hirdetnek. Nem kell szükségképen felgyujtanunk a páholyokat sem. Sem a süppedő perzsaszőnyegeket. Csak arra kell vigyáznunk, hogy a páholy és szőnyeg a tiszta örömöknek legyen a melegágya s nem a rothadt érzékiségnek gombatelepe!

Az élet nem bűnös, csak az emberek bűnösek. Nem kell tehát az életet átkozni, hiszen a jó Isten az életet szépnek tervezte, de belekontárkodnak abba az emberek, akik csak akkor tudnak gyönyörködni a kék égben, ha előbb végigdorbézolnak és végigisznak egy vacsorát és aztán végigdölhetnek bűnös kéjelgéssel egy hencseren.

Ne engedjük az életet elcsúfítani. Legyünk mi az élet dobosai. Legyünk mi az élet rózsásarcú kürtösei. Legyünk mi az élet „élharcosai". Hirdessük tiszta szemmel és tiszta szívvel, hogy emberhez méltó öröm csak az evangéliumos mezőn terem. Máshol nem!

Higyjünk eme küldetésünkben. Ne ejtsen bennünket kétségbe az, hogy ezen missziónkhoz nem kvadrál a kopott polgári munkaruhánk. Ez ne kedvetlenítsen el bennünket, hiszen ehhez az apostoli szerephez nem szükséges bíborszegélyü uniformis, sem kétszázéves díszruha; ennél az apostoli munkánál csak arra van szükség, hogy ott üljön arcunkban az evangéliumos küldetés szent hite!

Nem szabad felednünk, hogy amíg odaát „rontanak és romlanak", addig ideát „építeni és épülni" kell. Legyünk a lelkiség szakszerű munkásai. És soha ne feledjük, hogy aki a vatikáni falakon belül akar építőmunkás lenni, annak az állványokra fel kell vinnie a „Lelket" is!

A KOLERIKUS TEMPERAMENTUM FÉNYOLDALAI.

Ha a kolerikus a jó szolgálatába állítja erejét, sokat tehet Isten dicsőségére, a felebarát üdvösségére, önmagának ideiglenes és örök javára. Segítségére van ebben: éles értelme, a nemes és nagy iránti lelkesedése, semmitől sem csüggedő akaratának ereje és határozottsága és az a nagy élénkség, mellyel gondolatai és tervei egész lelkét megragadják.

A kolerikus aránylag könnyen válhatik szentté. Az anyaszentegyház által szenttéavatottak kevés kivétellel kolerikusok, vagy melankólikusok voltak. A jótermészetű kolerikus könnyen összeszedett az imádságban, mert erős akaratával leküzdi a szórakozottságot és nagy könnyedséggel és élénkséggel tudja egy pontra koncentrálni figyelmét. Ezért tudja a kolerikus könnyen megszerezni az egyszerűség, vagy mint szent Terézia nevezi: az összeszedettség imáját.

A jóakaratú kolerikus nagyon türelmes és erőslelkű a testi fájdalmak elviselésében, áldozatkész a szenvedésben, állhatatos a vezeklésben és belső önmegtagadásokban, nagyszívű és nemes a szükségben szenvedők és legyőzöttek iránt s telve van ellenszenvvel minden alacsony és közönségessel szemben. Bár a kolerikus lelkét a büszkeség teljesen átjárja, úgy, mintha egyetlen szenvedélye a büszkeség volna és minden dolgában büszke gondolatokat fedez föl magában, — mindamellett, ha komolyan törekszik a tökéletességre, nyugodtan elviseli, sőt önként keresi föl a legnagyobb és legmegszégyenítőbb megaláztatásokat is. Minthogy a kolerikus kedélyvilága nem lágy, hanem kemény, így természeténél fogva kevéssé van kitéve az érzékiség támadásainak és a tisztaságot könnyen tudja gyakorolni. De, ha egy kolerikus önként átengedi magát az érzékiség szenvedélyének és abban keres kielégülést, akkor iszonyúak és félelmetesek lesznek nála e szenvedély kitörései.

A kolerikus hivatásos munkájában is sokra viszi. Minthogy a kolerikus vérmérséklet aktív, állandóan a tevékenységre, munkára érez ösztönzést. Nem tud munka nélkül lenni és gyorsan, szorgalmasan dolgozik. Csak úgy megy neki minden. Vállalkozásaiban kitartó és csupa bátorság még nehézségek

esetén is. Nyugodtan lehet nehéz hivatalba helyezni és nagy dolgot rábízni. Beszédében rövid és biztos; nem barátja a szükségtelen ismétléseknek. Ez a rövidség, biztosság, erősség úgy a beszédben, mint a föllépésben, nagy tekintélyt nyujt a nevelés terén működő kolerikusoknak. A kolerikus nevelőnőkben van valami férfiasság és növendékeiket sohasem hagyják a fejükre nőni, mint ahogy ez a lassú, határozatlan melankólikusoknál nem ritkán előfordul. A kolerikus tud hallgatni, mint a sír.

V. MIRE FIGYELJEN A KOLERIKUS ÖNNEVELÉSÉNÉL?

1. A kolerikusnak Isten igéjéből (elmélkedés, olvasmány, szentbeszéd), vagy élettapasztalatából nagy gondolatokat kell merítenie, amelyek lelkébe gyökerezve állandóan lelkesítik Istenért és a jóért. Nem sok kell ezekből a gondolatokból. A kolerikus szent Ignácnak elegendő volt ez az egy: „Mindent Isten nagyobb dicsőségére!"; a kolerikus Xavéri szent Ferencnek: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, de lelkének kárát vallja?" Egy jó gondolat, mely a kolerikust megragadja, csodálatos csillag számára, amely minden nehézség ellenére az Üdvözítő lábaihoz vezeti őt.

2. A kolerikusnak nap-nap mellett és naponta sokszor, bensőségesen és alázatosan kérni kell Isten segítségét. Amíg a kolerikus kérni meg nem tanul, nem tehet nagy lépéseket a tökéletesség útján. Mert Krisztus alaptétele: „Kérjetek és megadatik nektek" — a kolerikusra is vonatkozik. Még gyorsabban halad előre a kolerikus, ha rászánja magát, hogy embertársaitól, előljáróitól és lelkiatyjától is, tanítást és támogatást kérjen.

3. A kolerikust mindenben vezesse ez az alaptétel: „Sehol sem keresem önmagamat, hanem mindig: a) eszköznek tekintem magamat, amelyet Isten teljesen akarata szerint használhat és b) felebarátaim szolgájának, aki naponta másokért akarja föláldozni magát. Krisztus szavai szerint kell cselekednie: „Aki első akar lenni köztetek, az mindenki szolgájává legyen."

4. A kolerikusnak állandóan kell küzdenie büszkeségével és haragjával. Szerencsétlensége a gőg, megmentője az alázatosság. Azért: a) évekig ez a pont legyen az examen partikuláréja! b) önként alázza meg magát a gyónásban, s előljárói, embertársai előtt! Kérjen Istentől és környezetétől megaláztatásokat és fogadja nemeslelkűen azokat. A kolerikusnak jobb, ha mások alázzák meg, mintha önmaga alázódik meg. c) Bizalomteljes áhítattal kell viseltetnie Jézus szelíd és alázatos Szíve iránt!

VI. MIRE LEGYÜNK FIGYELEMMEL EGY KOLERIKUS NEVELÉSÉNÉL ÉS KEZELÉSÉNÉL?

A kolerikusok nagy hasznára lehetnek családjuknak, környezetüknek, a társadalomnak és hazájuknak. Hiszen a kolerikus született és soha el nem csüggedő vezér és organizátor. A jólnevelt kolerikus fáradhatatlanul és emberi tekintettel nem törődve jár a veszélyeztetett lelkek után. Kitartással terjeszti a jó iratokat és örömmel dolgozik a katolikus egyesületek emelésén, még kudarcok dacára is, s így áldása az egyháznak. Másfelől azonban, ha vérmérsékletének árnyoldalait le nem győzi, nyakasságával és becsvágyával a köz- és magánéletben puskapor gyanánt is hathat és mindent felforgathat. Azért különös gondot kell fordítani a kolerikus nevelésére és kezelésére. Nevelése nehéz, de kifizeti magát.

1. A kolerikust lehetőleg sok dologban jól ki kell képezni, hogy tehetséges lévén, igazán tanuljon is valamit. Különben, később akár kötelességének elhanyagolásával is, maga képezi ki magát. Vagy alapos tudás ellenére is elbízott lesz tehetsége miatt.

Kevésbbé tehetséges kolerikusok, vagy akiknek nincs meg a tehetségükhöz mért műveltségük, sok balfogást követhetnek el, ha önállóakká lesznek, vagy mint előljáróknak, parancsolniok kell. Elkeserithetik környezetük életét, ha makacsul ragaszkodnak rendeleteikhez, bár a szóban lévő dologhoz semmit sem értenek, vagy az arra vonatkozó felfogásuk helytelen. Az ilyen kolerikus nagyon gyakran cselekszik a hirhedt tétel szerint: — „Így akarom; indok helyett elegendő az akaratom."

2. A kolerikust rá kell venni, hogy önként neveltesse magát, azaz azt, amit büszkeségének megalázására és haragjának mérséklésére elrendelnek, önként és örömmel vállalja. Kemény, büszke bánásmódtól a kolerikus nem javul, hanem elkeseredik és megkeményedik; ellenben még a nagyon büszke kolerikust is könnyen a jóra lehet irányítani észokok és természetfölötti indítóokok föltárásával. A kolerikus nevelésénél nem szabad haragra lobbanni és (magunknak is önfejüen) így szólni: szeretném azt látni, hogy nem tudom-e ennek az embernek a nyakasságát megtörni, — hanem nyugodtan kell maradnunk és a kolerikust is hagynunk, hogy nyugodttá váljon. Csak azután mondhatjuk neki: Legyen esze és hagyja magát általam úgy vezetni, hogy hibái kiküszöbölődjenek és a jó megnemesedhessék magában.

A kolerikus gyermek nevelésénél is az a fődolog, hogy jó gondolatokat adjunk a gyermeknek, jóakaratára, becsületérzésére, az aljas iránti útálatára emlékeztessük, ideiglenes és örök boldogságára utaljunk, és hogy odáig vigyük, hogy a nevelő vezetése mellett önként dolgozzon hibáinak megjavításán és jóoldalainak kifejlesztésén. Megszégyenítő büntetésekkel ne keserítsük el a kolerikus gyermeket, de igyekezzünk meggyőzni őt megbüntetésének szükségességéről és jogosultságáról.

Dr. Hoch Konrád.

(Folytatjuk.)

A SZENTMISE RÉSZEINEK FÖLÉPITÉSE.

IRTA: DR. CZAPIK GYULA.

A szentmisét sokan hasonlították már egy gyönyörű gótikus dómhoz. Az ilyen fönséges épület a ránézőre *komplikált alkotás* benyomását teszi. Ivei, oszlopsorai, tornyai és tornyocskái, csipkézett kövei sok-sok részből álló együttest mutatnak, melyeket az *építőművész* szerkesztőkészsége egységbe foglalt. A hozzáértő szeme azonban nem ezeket a dekoratív összetevőket szemléli hanem az épület konstrukcióját, *főfalait* vizsgálja, mert tudja, hogy azoknak arányában és fölépítésében értheti meg az épületet és csak utána gyönyörködik a részletekben, a díszítésekben. Előbb a tornyokat, előcsarnokot, hajókat és szentélyt vizsgálja meg és csak azután a kőcsipkéket, oszlopokat, ablakokat, fülkedíszítéseket és a gótikus művészet hosszúsorú többi dekorációit.

Igy vagyunk a szentmisével is. Aki végignézi és végigolvassa, a szertartások és imák *komplikált művészi szövedékét* bámulja benne. Zsoltárrészek, perikopák, akklamációk, dicsénekek, imák és imák . . . szimbolikus cselekedetek mély értelmű sora . . . mindmegannyi ékes és cizellált díszbefoglalásai az oltárra leszálló Jézus föláldozásának. Mindezek pedig csak kicsipkézett részletei azoknak az *épületalkotó falaknak*, amelyek a szentmise strukturáját képezik. Aki aztán elvonatkoztatja képzeletét a részletdíszítésektől és *kiemeli a főrészeket*, az bámulva szemléli, hogy a sok-sok lélekmegkapó gondolatcsipke mögött milyen *nemes egyszerűséggel fölépitett főfalak* állanak. Igy aztán megérti a szentmisét és egységbefoglalja, sőt jobban élvezi is részleteinek szépségeit.

Aki ezt a vázat kiválasztó munkát nem végzi el, nem fogja megérteni a szentmisét. Az csak a részletek nagy tömkelegét látja benne, de ezeket nem képes egységbefoglalni.

●

A szentmise fölépítését számos módon rajzolják a közönség elé a liturgia szakemberei. A sok mód közül a legmodernebbet, szerintünk a legjobbat és legvilágosabbat tárjuk az alábbiakban olvasóink elé. Leegyszerűsített alakja ez a modern liturgikus mozgalom egyik vezetője: *dr. Parsch Pius* klosterneuburgi ágostonrendi kanonok által kidolgozott szentmisevázolásnak.[1]

A főrészek.

Lapunk előző számában leírtuk, hogy a szentmise *két részből* tevődött össze.

Az első őskeresztények zsidókból kerültek ki. Ezek eleinte eljártak a *zsinagógák istentiszteletére* is, mert azt gondolták, hogy a választott nép elismeri majd Megváltóját. Külön is összejöttek a *kenyértörésre*, Jézus utolsóvacsorájának megismétlésére. Később látták, hogy a zsidóság nem tér meg és nem fogadja Krisztust, — elszakadtak tehát a zsinagógáktól, de *a zsinagógai istentiszteletek kereteit magukkal hozták.* Összejöveteleiken előbb elvégezték — krisztusi tartalommal fölújítva — a *zsinagógai istentiszteletet* és utána a *kenyértörést.* Ez a kettő együtt alkotta az ősi szentmisét és alkotja ma is.

Az ó-szövetség előkészítése volt Krisztus újszövetségének. A zsinagógai istentisztelet egyik célja szintén a Megváltó eljövetelére való lélek-előkészítés volt. Amiután a zsinagógai istentiszteletet — hangsúlyozzuk: krisztusi tartalommal kiegészítve — hozzákapcsolták az utolsóvacsora áldozati kenyértöréséhez, *meghagyták ezt az előkészitő jellegét.* A szentmise tehát két részből állott:

1. **előkészítő részből** (volt zsinagógai istentisztelet.)

2. **áldozati részből** (az utolsóvacsorai kenyértörés.)

1. **Az előkészítő rész** megtartotta ama két összetevőjét, melyből a zsinagógai istentisztelet állott: az imát és a szentírásolvasáshoz kapcsolt tanítást. A szentmise előkészítő részének első felében az őskeresztények Istenhez fohászkodtak: *imádkoztak;* a második felében pedig Isten szavát, a szentírást hallgatták, és belőle, valamint a hozzáfűzött predikációból: *tanultak.* Az előkészítő szentmise első részét ezért fővonása alapján *ima-istentiszteletnek;* a második részét pedig *tanító-istentiszteletnek* nevezhetjük. Az előbbiben az ember szólt Istenhez, az utóbbiban Isten az emberhez.

2. **Az áldozati rész** tartalma természete szerint tagolódott. Az áldozatbemutatásnak első lényeges része az áldozati tárgy *előkészítése;* a második az áldozati tárgy *megsemmisítése;* a harmadik az *áldozati lakoma.*

E részeket könnyebb áttekinthetés végett ábrában így szemléltethetjük:

A szentmise

1. Előkészítő része: *a) ima-istentisztelet (ember szava)* *b) tanító-istentisztelet (Isten szava)*
2. Áldozati része: *a) előkészítés* *b) megsemmisítés* *c) áldozati lakoma*

[1] V. ö. Dr. Pius Parsch: Kurze Messerklärung. Klosterneuburg 1930, 33. lap.

A főrészek tagozódása.

A szentmise *előkészítő-részét* a zsidóságból megtérő őskeresztények a zsinagógákból hozták magukkal. A dolog természete szerint csak keretét tartották meg és tartalmul a krisztusi gondolatokkal töltötték ki.

Az *áldozati részt,* az új-szövetség áldozatának tulajdonképeni részét, maga Krisztus szerkesztette meg. Az utolsó vacsorán mintegy előmisézett apostolainak. Ennek hármas tagozódása Üdvözítőnk hagyatéka.

E főrészek kidolgozása, imaszövegekkel, szimbólikus mozdulatokkal való kísérése természetesen nem történt egyszerre. E szertartásba és szövegbeöltöztetés a későbbi korok munkája volt. A fejlesztés megállapodása után a főrészek így tagozódtak:

1. Az ima-istentisztelet a zsinagógában zsoltárból, dicsőítő énekből és könyörgésekből állott. Ennek keresztény átdolgozása így bővült:

a) A zsoltárt megtartották és hozzákapcsolták a bánatindítást. *Ez a Lépcsőima,* amely zsoltár *és* bánatindítás.

b) Második zsoltárt is énekeltek éspedig azalatt, amíg a papság az oltárhoz vonult. Ebben az ünnepnek gondolatát fejezték ki. Ez a *Bemeneti zsoltár,* latinul: *Introitus.*

c) A zsoltár után Krisztushoz fohászkodtak röpima alakjában, melyet többször ismételtek. *Ez a Kyrie.*

d) Amint a zsinagógában a zsoltár után a dicsőítő ének következett, úgy a keresztények is ilyent zengtek. Ez a „dicsőség", vagyis a *Gloria.*

e) Erre következett az ima-istentisztelet főtartalma: a könyörgések. Ez az *Oratio.*

2. A tanító-istentisztelet a zsinagógában három részből állott. Először a thorából, a törvénykönyvből (Mózes 5 könyve) olvastak föl egy részt; utána a szentírás valamelyik másik könyvéből (többnyire a prófétákból); végül a jelenlévők közül valaki arra alkalmas magyarázatot fűzött a fölolvasott szövegekhez.

A szentmisében is megtartották a hármas tagozódást, csak a szentírási rész megválasztásán változtattak.

a) Először *Isten valamelyik küldöttének* szentírásbafoglalt szavaiból hallgattak meg egy részt. Többnyire az apostolok leveleiből, az ó-szövetség tanítókönyveiből valót. Ez a *Szent-lecke.*

b) Isten küldötte után, magának *Jézusnak* lejegyzett tanítását, tanító tetteinek leírását szólaltatták meg. Ez az *Evangélium.*

c) Végül az *Egyház* tanítását hallgatták meg. Ez a *Predikáció.*

d) A tanítás vételét a *hitvallással* fejezték be. Ez a *Credo.*

3. Az áldozati-rész hármas, Krisztus által rendelt tagozódását számos részlettel kísérték. Ezeknek részletezése azonban csak zavarná az áttekinthetőséget, miértis ezekről majd az egyes részek külön tárgyalásánál szólunk.

●

Az eddigiek alapján a szentmise fölépítésének szemléltetését így ábrázoljuk:

A szentmise	
1. ima-istentisztelet	
a) Lépcsőima, bánat	
b) Bemenetre (introitus)	
c) Kyrie	
d) Gloria	
e) Könyörgések	
2. tanító-istentisztelet	
a) Szent-lecke	
b) Evangelium	
c) Predikáció	
d) Credo	
	I. előkészítő része
1. Fölajánlás (előkészítés)	
2. Átváltozás (megsemmisítés)	
3. Áldozás (lakoma)	
	II. áldozati része

HASZNOS RECEPT

AZOK SZÁMÁRA, AKIKNEK EGYÜTT KELL ÉLNIÖK.

— Ugy-e nagyon szeretitek egymást?

— Igen, de . . .

— Miért a de?

— Hiszen ő jó, nagyon jó, az igaz, de a természete oly nehéz! Immár három éve küzködöm vele, hogy megjavitsam. Imádkozom, sirok, pörölök, — mindhiába!

— Három éve már? Ó, ha három éve használtad volna receptemet, ma már kételkednél abban is, hogy valaha is voltak-e tövisei e szerető szívnek!

— Hát van ilyen recept?

— Van bizony. És pedig oly egyszerü:

ahelyett, hogy ellene küzdenél, harcolj magad ellen,
imádságodban saját hibáidra kérj gyógyirt,
sirás helyett, minden baj dacára, mosolyogj mindig,
a pörölés helyett tanulj meg hallgatni,
légy türelmes és szelíd,
légy szent!

Másokat megjavitani nagyon nehéz, sokszor lehetetlen, — de magunkat javitani mindig lehetséges, és eredményes.

— De oly nehéz!

— Nem! Egyszerüen hagyni kell, hogy Isten dolgozzék bennünk, s oda kell állnunk e munkához napszámosnak!

Ha nem bírja a gyónó elvégezni az elégtételt.

Erzsébet lelkét megtörte a november hangulata. A szenvedő lelkek nyomorúságáról, epekedő tehetetlenségéről olvasott és fogadalmat tett, hogy *minden hónapban egy szentmise hallgatását fogja érettük fölajánlani.*

November elején gyónni volt. A lelkiatya így adta föl a penitenciát: *„Bűnei bocsánatáért hallgasson egy szentmisét és ajánlja föl azt a tisztitótűzben szenvedő lelkekért.“*

A gyónás délután történt. Aznap este változás állott be Erzsébet életkörülményeiben. Anyja megbetegedett és bizony nem hagyhatja magára. Vasárnap is csak nagynehezen tud eljutni a szentmisére. Rágondol két előbb említett szentmisehallgatási kötelezettségére. Aggodalmaskodik, hogy mit tegyen? Hétköznap nem mehet szentmisére. Vasárnap nem hallgathat több szentmisét, hogy teljesítse hát kötelességeit?

●

1. Először vizsgáljuk meg Erzsébet három kötelességét.

a) Nézzük meg, mire kötelezi Erzsébetet a vasárnapi szentmisehallgatás parancsa?

Arra, hogy egy *teljes* szentmisén legyen jelen; azaz a főrészeken ott legyen. Hogy *kellő áhitattal* legyen jelen; vagyis istentiszteleti szándékkal és a főrészekre figyelve vegyen részt. Hogy kellő helyen legyen ott, azaz olyan helyen, ahol az Egyház a vasárnapi szentmisehallgatást engedélyezi. Tehát templomban, nyilvános, vagy félig nyilvános kápolnában. Ezt követeli a vasárnapi misehallgatás parancsa és semmi mást. Nem követeli tehát, hogy a szentmise gyümölcseit valami célra fölajánljuk. Ezzel tehetünk azt, amit akarunk.

b) Nézzük meg másodszor, mire kötelezi Erzsébetet a fogadalma?

Erzsébet azt fogadta, hogy havonkint egy szentmise *hallgatását* fogja fölajánlani a szenvedő lelkekért. Nem azt fogadta tehát, hogy *külön e célra* hallgat majd szentmisét és ennek a gyümölcseit juttatja a tisztítótűzben gyötrődőknek. Hogy hol, milyen alkalommal hallgatja a szentmisét, nem képezi fogadalma tárgyát, hanem csak egyedül a misehallgatás következtében nyert lelki gyümölcsök fölajánlása.

c) Nézzük meg harmadszor, hogy a gyóntató mire kötelezte Erzsébetet?

Két dologra kötelezte. Arra, hogy szentmisét hallgasson. Arra, hogy ennek gyümölcseit ajánlja föl a szenvedő lelkekért. Kötelezettségének motívuma pedig, hogy így némi elégtételt nyujtson a bűnei által megbántott Istennek.

2. Miután így megállapítottuk Erzsébet hármas kötelességét, nézzük meg azt is, hogy ha valakinek több kötelezettség parancsolja ugyanazon cselekedetet, egyszeri teljesítéssel eleget tehet-e valamennyi kötelezettségének?

Minden kötelességnek megvan a maga tárgya (mit kell tenni?) és megvan az indítóoka is (miért kell tenni?). Ha a tárgy ugyanaz és ugyanaz a kötelezettség indítóoka is, akkor világos, hogy elég egyszer teljesíteni a kötelezettséget. Így pl. az ünnepélyes fogadalmas szerzetesnek (ha nem laikus) kötelessége bemutatni naponta az imaáldozatot (breviáriumot), hogy Istent dícsérje. A fölszentelt papnak is kötelessége Isten dicsőítésére elmondani naponta a breviáriumot. Ha valaki fölszentelt pap és egyben ünnepélyes fogadalmas szerzetes is, annak csak egyszer kell elmondania a breviáriumot és nem kétszer. Azért, mert mindkét kötelességnek ugyanaz a tárgya és ugyanaz az indítóoka is.

Ellenben, ha ugyanazt a cselekedetet két különböző parancs folytán kellene megtenni, de mindkét parancsnak más az indítóoka, akkor már *nem elegendő a cselekedetnek egyszeri végrehajtása.* Így, ha valakinek szentmisét kell hallgatnia, mert megfogadta Istennek hálából és szentmisét kell hallgatnia, mert bűnei elégtételéül ezt írta elő a gyóntatója: egyetlen szentmisével nem tesz eleget mindkét kötelességének. Mindkét kötelességének tárgya a szentmise, de mindkettőnek más az indítóoka; az egyiké a fogadalom, a másiké a penitencia.

A következő példa jobban meg fogja világítani az elmondottakat. Tegyük föl, hogy egy országban előírják, hogy minden idegen honpolgárnak, akinek ott foglalkozása, vagy földbirtoka van, a rendes adón fölül még 100 pengőt kell külön fizetnie, hogy ezáltal meghálálja, hogy idegen létére ott lehet. Világos, hogy annak, akinek foglalkozása is van, meg földbirtoka is, nem kell 200 pengőt fizetnie. Ellenben, ha ez az idegen ember valakit legazemberez és a bíró 100 pengő büntetésre ítéli, melyet az állampénztárba kell befizetnie, nem tesz eleget kettős kötelezettségének 100 pengő lefizetésével. Mindkét esetben azonos a kötelezettsége: 100 pengőt kell fizetnie; de az első esetben azért kell lefizetnie, mert idegen állampolgár, a másodikban azért, mert erre a büntetésre ítélték.

3. Térjünk most már vissza annak megállapítására, hogy *Erzsébetnek hány szentmisét kell hallgatnia?*

Egy szentmisét kell *hallgatnia* vasárnapi kötelesség címén. Ennek lelki gyümölcseivel tehet amit akar.

Egy szentmisének *gyümölcseit kell fölajánlania,* mert ezt fogadta. Fogadalmának eleget tesz tehát, ha a vasárnapi szentmiséje gyümölcseit ajánlja föl erre a célra.

Egy szentmisét kell hallgatnia és ennek gyümölcseit a szenvedő lelkekért kell fölajánlania, mert gyóntatója *elégtételül* így írta elő. E kötelességének motívuma *különálló.* Nem azonos a vasárnapi kötelességével és különböző a fogadalmáétól is. Ezt tehát külön, a másik két kötelességétől függetlenül kell teljesítenie.

Erzsébetnek e szerint *két* szentmisét kell hallgatnia és két szentmise gyümölcseit kell fölajánlania a szenvedő lelkekért.

4. *Mit tegyen azonban Erzsébet?* Hiszen körülményei folytán csak a vasárnapi szentmisét képes meghallgatni és így elégtételi kötelességét nem bírja teljesíteni.

Fogadalmát teljesítheti így is a vasárnapi mise gyümölcseinek fölajánlásával. Az elégtételt pedig, ha reménye van, hogy édesanyja belátható időn belül fölépül, elhalasztha tja későbbre. Azonban, ha erre nincs reménye, akkor rendeznie kell ezt az ügyet. A teljesíthetetlen elégtételt másra kell fölcserélnie.

E fölcserélést azonban nem végezheti ő maga. Az elégtétel ugyanis a fölöldozás bírói ítéletének egy része, már pedig senki sem mondhat bírói ítéletet önmaga ügyében. Nem teheti tehát, hogy a misehallgatás helyett áldozik és teljes búcsút ajánl föl a szenvedő lelkekért. Ilyen elégtétel átváltoztatásra csakis a gyóntatónak van joga. A legközelebbi vasárnap tárja föl helyzetét a gyóntatószékben és kérjen más elégtételt.

Dr. Czapik.

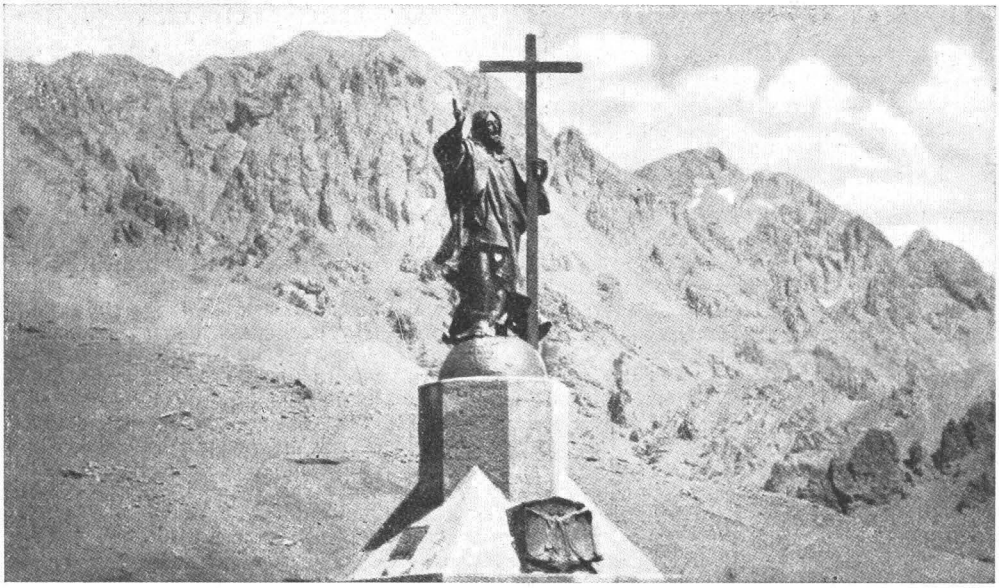

P. Bangha délamerikai missziós útjáról.

Krisztus-szobor az Andes-hegységben 4000 m. magasságban Csile és Argentina között. Az örök béke jelképeül emelte a két köztársaság.

IRODALOM.

Az ezerkilencszázéves szentmise. Kiadja: A budapesti növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája. Ára 2 P.

A szentmiseáldozat mélységei fölött kezdettől fogva ott állt a meditáló ember. Fakult iniciálék finom vonalaiból s modern rotációsok dübörgéséből egyformán szárnyal az igazság: a Golgota szenvedője közöttünk él s az Áldozat szent titkából naponta új energiák ömölnek a vergődő, érzékeny, emberi árammezők fölé! . . . Venite adoremus!

Az ezerkilencszáz éves szentmise fölé hajol a budapesti papnövendékek Magyar Egyházirodalmi Iskolája is, hogy értékes, eredeti kiadványával, mint évszázados kultúrtényező, méltó helyet kapjon aszkétikus-dogmatikus irodalmunkban.

Az Ószövetség nagy áldozóinak tevékenységéből kibontakozik előttünk az eljövendő „tiszta áldozat", amely a Golgota után, a malakiási profécia beteljesüléseként, dogmatikus lényegének azonossága mellett liturgikus külsőségeiben egyre fejlődik a történelem medrében. „A kereszténység vér-esős tavasza" és a trienti zsinat az a két hatalmas gát, amelyeken belül az ősliturgia primitív szépsége a történelem kegyelem ihlette fokain maivá szélesült.

A biblikus és történeti vonatkozások mintegy bevezetői a dogmatikus lényegfejtésnek, amelynek szálai az áldozat misége, milyensége és mikéntje, továbbá a szentmise részei, a szentáldozás, annak hatásai stb. köré fonódnak. Végül a szentmise szociális értékének objektív

Dél keresztje alatt.

Irta: Bangha Béla S. J.

Délamerika az a földrész, amelyen az újkori katolicizmus legcsodálatosabban fejtette ki országokat civilizáló erejét. Itt minden kultúrát a katolicizmus létesitett. Habár ez a kultúra ma még kezdetleges és kiforratlan, ha főleg a hosszú szabadkőmives uralom alatt súlyos sebeket szenvedett is, mégis megvan a remény arra, hogy Délamerika valamikor a föld legvirágzóbb katolikus része lesz. A szabadkőmives aknamunka mellett, nem lehet tagadni, katolikus részen is történtek súlyos mulasztások, amelyeknek szomorú következményei széles nép-rétegek vallási közönyösségében s könnyelmű életében jutnak kifejezésre.

Délamerikai magyarjaink között végzett missziós körutamról emlékezve, mintegy viziós élmény alakjában igyekszem összefoglalni a missziós körút legmélyebb élményeit, végső benyomásait:

Külön élmény a tengeren: a hajó legfelső fedélzetéről az eget szemlélni. Hátradőlve a fekvőszéken, belemerülni a kéklő és fénylő végtelenség távlataiba, megfürdetni a szemünket a semmiféle korláttól be nem szűkített tágasság néma titkaiba. Nézni nappal a felhők, este a csillagok csendes, titokzatos járását a felhők fölött, a mi kicsiny országaink, liliputi világrészeink, porszemnyi bolygónk fölött. Elmélkedni embersorson, világok sorsán s Azon, aki mindezek mögött és fölött van és mindezekben benne van.

Egy ilyen szemlélődés közben, ahogy félig lehúnyt szemem a kéklő, szikrázó, egyenlítőtáji fényességben a zenitet fürkészte, hirtelen révületben vízióvá elevenedett előttem az ég. Örvénylő végtelenségek, ismeretlen csillagvilágok, égő

naptengerek és ködben vajúdó kozmoszok között, mintha egy Férfi lebbent volna végig, akinek ragyogó arcához képest éjtszakai sötétséggé feketült körülöttem minden. Megállt fölöttem s mintha érdekelte volna tépelődésem, hirtelen elém szállt a magasból. Mellettem állt: fehérruhás, égőszemű férfi. Megbűvölten, bénult kábulattal ámultam feléje s nem volt erőm és bátorságom, hogy fölugorjak és tiszteljem őt.

A férfi a fejemnél állt meg s szemét széthordozta a vizeken. Beszélni kezdett-e? Vagy öntudatlanul én beszéltem úgy, mintha ő beszélne nekem?

— Miért nem folytatjátok a művemet, úgy, ahogy azt rátok bíztam?

— Folytatjuk, Uram, — hebegtem.

— Folytatjátok? Igen, mint aki szálankint arat, holott országok termése vár az aratásra. Álmosan, lassan, nyűgösen dolgoztok ott, ahol minden erőfeszítés kevés lenne. Marékkal gyüjtötök ott, ahol gőzgépekre volna szükség.

Átmutatott az afrikai partokra. Onnan odatúlra az Újvilág felé.

— Lelkek! Lelkek! Drágagyöngyök milliói a porban és iszapban. Hol vagytok ti? Hol voltatok annyi évszázadon át?

— Uram, te tudod . . . , fuldokolt valami mentegetőzés a torkomban.

— Tudom. Történelmi okok, gátló körülmények . . . Szörnyű, százados következményei egy-egy mulasztásnak, egy-egy bűnnek. De a mulasztás s a bűn a tietek! Egy vagy tíz vagy száz, még ha Pál is, még ha Xavér is, nem tud megküzdeni velük, de miért engedtétek, hogy az akadályok heggyé nőjjenek, Andesekké, Atlaszokká tornyosuljanak? Kína már egyszer azon az úton volt, hogy befogadjon engem. Japán szintén. Nyomorult emberi indulatok szegték útját a kegyelem csodájának s nem ritkán éppen az apostolok részén. És Amerika? Az északi fele és a déli fele? Miért kell nekem újra Heródes gúnypalástját hordoznom a katolikus Mexikóban? Miért lettem idegen a névleg keresztény Észak messze mezein? Millió és millió családban? Millió és millió gyermeket miért ragadtak el tőlem? Miért nevetnek gúnyosan az én királyi követeléseimen, mint ahogy Pilátus nevetett az igazságon? Mi állt mindennek az aposztáziának az elején? Nemde az én szolgáim tunyasága, a szentélybe befurakodó pénzvágy és hiúság, gyermekesség és világiasság? Ősi monostorokban meglazult fegyelem, királyokban elharapózott evilágiság, Mammon, Bacchus és Vénus ott, ahol az én szentélyeimnek kellett volna állniok . . . Nem csoda, hogy aztán a felforgatás kedvező talajra talált. Hogy varratlan köntösöm szétszakadt s az én hadseregem évszázadok óta a belső erőtlenség ellen való küzdelemre, a belső bomlasztás kivédésére van ítélve . . .

— Csodát vártok tőlem? Ha tennék, azt is elmagyaráznátok. Kétségbevonnátok, ahogy sokan Lourdes bizonyságtételeit is elravaszkodják. Elég csodát művelek nap-nap mellett. A vakok azonban nem látják s nem látnák azt sem, ha mindennap halottakat támasztanék fel az utcáik közepén. A zsidók is csodát kértek tőlem akkor, amikor minden lépésem csodatevés volt.

keresztmetszetében szemléljük azt az újszerűnek látszó és mégis örök hatást, amelyet a szentmise gyakorolt eddig és gyakorolni hivatva van továbbra is a társadalmi rétegek viszonyaira az idők végezetéig.

Ebben a könyvben tudományos értéket nemcsak az évszázados, sőt évezredes forrásokban talált tudományos anyag korszerű fölfrissítése jelent, hanem az a fiatalos, tudományszomjas, sokatígérő lendület is, amellyel az Egyházirodalmi Iskola tagjai ezt a súlyos kérdéshalmazt földolgozták és a nagy kérdések súlya alatt vergődő egyén mindennapi életéhez hozzáölelték.

Szentek példáival, aszkétikus útmutatásokkal is bőven találkozunk, amelyekkel a könyv gyakorlati fölhasználását a szerzők ugyancsak megkönnyítették.

Dr. Városi István.

Dr. Josef Pergmayr S. J.: **Neue grosse Exerzitien** für Ordensleute und andere, die nach Vollkommenheit streben. Verlag Styria, Graz. 1934. 428 lap. Ára kötve P 7·04.

Pergmayr a mult évszázad közepén a legtekintélyesebb jezsuita aszketikus írók egyike volt. Munkái azzal tűntek ki, hogy a theológiai mélység a népszerű érthetőséggel párosult bennük. Könyveinek és előadásainak hosszú sorából egy magyar származású kármelita nővér, — Liszt Hedvig, aki a marburgi kármelita nővérek zárdájának volt tagja, — óriási szorgalommal és theológiai szakértelemmel összeállította a megfelelő részeket egy tíznapos exercicium számára. Amikor kész volt vele, ámulva látták, hogy elsőrangú lelkigyakorlatoskönyv készült így el. Ez az értékes gyüjtemény sokáig nem volt kapható. Most nyelvileg újból átírták és átdolgozva kiadták. E minta-exerciciumoknak beillő előadásgyüjteményt főkép szerzetesnőknek, de nagyobb igényű világi hívőknek is ajánljuk. Nincs ugyan bennük modern lendület, de van komoly és krisztusi tartalom.

M. Schmidtmayr: **Kinder auf Gottes Wegen.** Tyrolia Verlag, Innsbruck. 1934. 229 lap. Ára kötve P 3·52.

A szerző egy év alatt óriási sikert ért el szentéletű, korán elhalt kisgyermekek életrajzának kiadásával. Ebben az új kötetben hasonló életrajzokat ad és pedig 12 kicsinyét (2 német, 3 osztrák, 1 magyar, (Lingauer Márta), 1 svájci, 2 cseh, 1 amerikai, 1 horvát és 1 olasz gyermekét).

Vannak, akik már előzetesen idegenkednek minden gyermek-életrajztól. Azt mondják, hogy a kicsinyek természetüknél fogva jók és kedvesek. Különösen nem szeretik azoknak a gyermekeknek az életrajzát, akik felett gondos szülői kéz, vagy nevelők irányítása őrködik és kedvező anyagi körülmények között éltek. Azt szokták mondani, hogy az ilyen gyermekeknek nem nagy érdemük, ha nem rosszak.

Tagadhatatlan, hogy az előbb említett idegenkedőknek bizonyos mértékben igazuk van.

Schmidtmayr azonban olyan lélekismerő ügyességgel és akkora írói fogás-készséggel állítja be az erények illusztrálására az ő kicsiny alakjait, hogy feltétlenül élvezettel olvassa oldalait az ember és a leírtak üde képe lehetetlen, hogy benyomás nélkül maradjon lelkében.

A könyvet mindenkinek ajánljuk lelkiolvasmányul, de különösen hitoktatóknak, tanítóknak és tanítónőknek, nevelőknek.

Lehen: **Weg zum inneren Frieden.** Neubearbeitet: *von Bernhard van Acken S. J.:* Freiburg, Herder. 454 lap. Ára P 5·70.

Új szövegezésű és újonnan tipografizált kiadása annak a régi, világhírű aszketikus munkának, amely a német nyelvben 115.000 példányban jelent meg eddig. Mestermunkája a természetes pszichológiának. Kiindul abból a szempontból, hogy Isten akarata előtt meg kell hajolnia valamennyiünknek és tovább haladva az ember nyugodt és zavartalan lelki tökéletesedésének eszközeit ismerteti. Reámutat a zavaró momentumokra: a csüggedésre, a tökéletlenségekre, az aggályosságokra és egy nyugodt lelkivezetőnek biztos kezével tépi szét a veszedelmek e hinárait. Különösen skrupulózus lelkeknek nagyon ajánlatos lelkiolvasmány. Nem direkte oldja meg a kételyeiket, hanem indirekte elsimítja azokat. Magyar kiadása most készül a Kordánál.

Elisabeth Lill: **Mutterhände.** Tyrolia Verlag Innsbruck, 1934. 144 lap. Ára kötve P 3·53.

Egy tanítónő regénye. Menyasszony volt, de mátkaságának első karácsonyestéjén szegény család nyomorán kell segítenie és ezért magára hagyja vőlegényét. Emiatt szakítanak. A hősnő vidékre megy tanítónőnek s ott a szegények gyámolításában őrli fel nemes erőit. A vőlegény mást vesz el s ez még inkább a szeretet cselekedetei felé irányítja. A könyv annak a lelki adottságnak érdekes, regényben való illusztrációja, hogy a nőt szeretetre teremtette Isten és ha ezt a szeretetet nem tudja valóra váltani mint hitves, akkor a szegények jóságos, anyai segítőjének kell lennie. Meseszövése érdekes. Irodalmi értékű alkotás.

Dr. Alois Mager O. S. B. **Mystik als Lehre und Leben.** Ára kötve P 16.40.

Dr. Mager a salzburgi Bencés-egyetem tanára az utóbbi években megjelent és a misztika terén kutató cikkeivel a szaktekintélyek közé emelkedett. Egész sereg olyan kérdést jutatott nyugvópontra írásaival, amelyek eddig élénk viták tárgyát képezték a tudományos írók között. Könyvében összefoglalta eddigi kutatásainak eredményét és új értekezéseket is fűzött hozzájuk.

— Uram, a missziók! — nyögtem félénken.

— A missziók. Az egyetlen, amely még ment titeket. Legjobb fiaim és leányaim ragyogó heroizmusa. Fáradságosan öntözött oázisok a sivatag közepén. Minden szeretetem s áldásom az övék. De miért olyan lassan? Miért olyan félénken? Miért olyan szórványosan? Miért érdekel ez a nagy mű éppen csak minden tízezredik keresztényt? Ha csakugyan keresztények volnátok, százszor annyian mennétek erre a munkatérre s az otthonmaradottak, mintha szégyelnék az otthonmaradásukat, ezerszer annyira támogatnák a kimenőket . . . Hol vannak a nagy tervek, a nagy akarások? Ti még mindig azt hiszitek, nagy kegyet tesztek velem, ha országomat építitek. Mintha nem is sejtenétek, miről van igazában szó. Hisztek ti az örökkévalóságban? Hisztek ti az én evangéliumomban? Hisztek a lélek mindent felülmúló értékében? Hogyan van akkor, hogy minden munka jobban érdekel titeket, mint ezek a legnagyobb igék?

— Nektek, akik ma éltek, megengedem, nehéz a helyzetetek. Irtózatos mulasztások átka alatt nyögtök. Egy el-

P. Bangha délamerikai missziós útjáról.

A Szent Mihály-templom romjai a Paraná melletti erdőben. Ilyen székesegyházszerű, gyönyörű templomokat építettek a jezsuita hithirdetők Paraguay híres „redukcióiban" (zárt, keresztény indiántelepein), melyeket az egyházellenes „felvilágosodás" azzal tett tönkre, hogy a jezsuita hithirdetőket minden megokolás és ítélet nélkül számüzte (1767). Azóta e remek épületeket is egyre rombolja az enyészet.

pogányosodott világ szomorú hagyatékát kell lassan eltüntetnetek. Egy megőrült világot kell lassan meggyógyítanotok. A vér s a mámor megszállottaiból kell tisztátalan ördögöket kiűznötök. Az anyag imádóinak szemét kell ismét szebb és valóbb kincsek számára megnyitnotok. Elkeseredett, nyomorbadöntött tömegekben kell a keresztény testvériség hitét újból felébresztenetek. A gyűlölet és öldöklő versengés helyébe fel kell ismét rávirrasztanotok a világra a szeretet, a kölcsönös segítés, a másokért lemondani s szenvedni tudó evangélium derűs és melengető napját. Összekúszált, elrontott, elmérgezett társadalmi és egyéni helyzeteket kell ismét helyreigazítanotok, újra civilizálnotok Európát az én szellemében Új Gergelyek, Bonifácok, Remigek, Ágostonok, Istvánok módjára meg kellene hódítanotok a világot újra a keresztnek. Világhódító apostolok módjára ki kellene jönnötök ide, jobbra és balra, Afrikába és Amerikába, Ázsia népzuhatagába s Óceánia szegény elfeledettei közé . . . S egész technikátok-

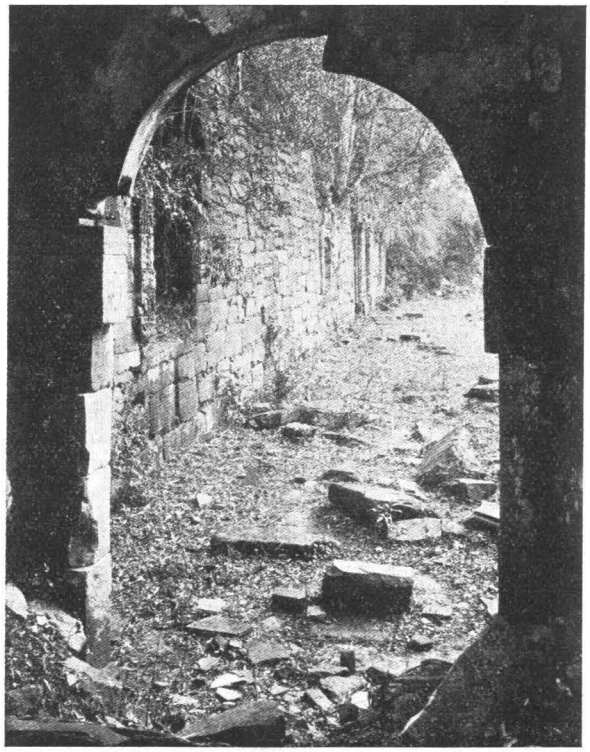

P. Bangha délamerikai missziós útjáról.

A missionesi Szent Ignác-templom egyik főfala az oldalbejárattal együtt, a templom sekrestyéjének boltíves ajtajából nézve. A képen látható s a falak részeibe befurakodott vadfügefák állandóan mállasztják a még megmaradt falakat. Ezeken a nagyszerű keresztény-indián telepeken több jeles magyar hithirdető is működött: Fáy, Szentmártonyi, Szerdahelyi, Limp stb., akikről nálunk, érthetetlenül, senkisem beszél.

Munkája két részből áll. Az elsőben az őskereszténység miszticizmusával foglalkozik. Különösen szent Pálról és a körülötte összegyűlt kis körről tárgyal a miszticizmus szempontjából. E részben több modern témát is sorra vesz.

A második részben a miszticizmus egyes nagy alakjait tárgyalja monografiák keretében. Szent Ágostonról, szent Bernátról, Assziszi szent Ferencről, szent Bonaventuráról, Aquinói szent Tamásról, sőt egész sor újabb misztikus alakról pl. Emmerich Katalinról, Lucia Krisztináról érdekes, kerekded, és nagyon tanulságos értekezéseket közöl.

A munka egyes részei a szélesebbrétegű átlagközönség számára érthető és kitünő olvasmányok, a legnagyobb részük azonban tudós képzettséget és nemcsak theológiai, hanem alapos filozófiai műveltséget is kíván.

Schott: **Messbuch der hl. Kirche,** Herder, 1934. Ára kötés szerint P 8.10, 10.60, 13.50 és 14.70.

Jubileumi kiadása a világ leghíresebb, népnyelvre lefordított misekönyvének. Ötven év előtt jelent meg a nagy érdemeket szerzett bencés atyának első német kiadványa és azóta az egész világra elterjedt, sőt az idegen nyelven készült szentmise-fordításokat is Schott magyarázatai és úttörése alapján készítették. Schott misekönyvében ugyanis a legnagyobb és utánzásra való értéke a szentmise, az egyházi év és a rubrikák bámulatosan rövid, tömör és mégis oly érthető magyarázata. A könyv elsőrangú és közismert munka. Mi e helyen csak jubileumára és az ezen alkalommal kiadott új, nagyon csinos kiadásaira hívjuk fel a figyelmet.

Sertillanges O. P.: **Katechismus der Unglaubigen.** Verlag Styria, Graz, 1934. I. kötet: **Urgründe des Glaubens** 178 lap, ára P 2.90, II. kötet: **Die Mysterien** 170 lap, ára P 2.90.

A katekizmusok rendesen hívő emberek számára készülnek, pozitíve adják elő hitünk tételeit és csak itt-ott térnek ki az esetleges ellenvetések cáfolására.

Ez a terjedelmes és részletes katekizmus, ha nem is hitetlen, de kételkedő olvasót tételez fel. Kérdések és feleletek alakjában hitünknek minden tételét alaposan, sőt szinte már túlalaposan megvilágítja, kifejti és az ellenvetéseket szétszedi, tarthatatlanságukat kimutatja. Épp az az ujság benne, hogy az ellenvetésekre nemcsak cáfolattal felel, hanem magának az ellenvetésnek helytelenségét is kimutatja.

Az I. kötet az Istenről, vallásról szól; a II. kötet a Szentháromságról, teremtésről, angyalokról, emberről, áteredő bűnről, a megtestesülés, megváltás titkairól és a kegyelemről tárgyal. Még további három kötet van tervbe véve, amelyek az Egyházról, szentségekről és az utolsó dolgokról fognak szólni. E munkát, mint nagyon alapos és apologetikus értéket ajánljuk.

Helene Pagés: **Unser Weihnachtsbuch.** Herder. Freiburg. Ára kötve 6·75 P.

Újabb kiadása ennek a nagyszerű könyvnek. Kis elbeszélések, hosszabb tárcák, versek, énekek, elmélyödések, szentírási részletek egymásután. Pagés csak kiválogatta és egységes elgondolás alapján rendezte őket, de a szerzője majd mindeniknek más és más. Anyag van benne kicsinynek és nagynak bőségesen.

Fer. Baumann S. J.; **So liebt der Herr.** Herder. Freiburg. á 1·35 P.

A Jézus Szíve tisztelet jelentőségéről szól. Vezérgondolata ugyanaz, amit P. Biró Magyarországon már előbb megírt: a Jézus Szíve kultusz nem részletájtatosság, hanem központi jellegű és az egész üdvösség alapját: a szeretetet és engesztelést öleli föl. A szerző lelkesen tárgyal és meggyőzően érvel. Külön érdeme, hogy nem esik túlzásokba, mint azok a főkép külföldi írók, akik nagyon sokat ártanak a Jézus Szíve tiszteletnek túlhajtásaikkal és az álmiszticizmus belekeverésével.

P. Esser S. J.: **„Negyedóra a szószéken".** Ádventtől áldozócsütörtökig. Fordította: *Lukácsy I.* Bpest. Korda kiadása. 126 lap. Ára 2·20 P.

Negyedórás, tehát rövid predikációk. Nem vázlatosak, hanem egészen kidolgozott szentbeszédek modern témákról. Inkább elmélyödve, mint szárnyalva szólnak. Nemcsak a papok használhatják beszédeikben vezérfonalul, hanem a lelkiéletet élők is kitűnő vasárnapi lelkiolvasmányt kaptak benne.

Kühnelt-Leddihn Erik: **Jezsuiták, nyárspolgárok, bolsevikik.** Regény. Budapest. 392 lap. Ára fűzve 3·20 P, kötve 4·20 P.

A szerző Európa egyik legismertebb riportere. „Rohanó riporter"-nek nevezik, mert bár 27 éves, de alig van Európának olyan országa, amelyben nem tartózkodott volna legalább félesztendeig. Páratlan tulajdonsága, hogy az eseményeket nemcsak az ujságíró felületes nézésével szemléli, hanem mélységes gondolkozó lelke, — ami ilyen zsánerű embereknél ritka, — katolikus szempontból is látja és értékeli a dolgokat. Ezt a katolikus szempontot azonban nem élezi ki, nehogy munkája irányműnek lássék, hanem mint természetes értékelést viszi bele könyveibe.

E munkája Berlinben kezdődik. A hitetlenség és protestantizmus közepén dolgozó és hősiesen küzködő katolicizmusnak mesteri képét rajzolja meg. Alkalmat talál, hogy az életnek különböző típusait beállítsa és az események a legváltozatosabb sorrendben düböröglnek lapjain egymásután. A tiszta szerelem, az Isten országáért felőrlesztő apostoli gond, a fekete kenyérből is letörő karitász, kispolgári egyszerűség, nagyúri méretek, egytől-egyig odavetődnek eseményeinek síkjára.

Berlin után Oroszországba megy. A vörös pokolnak jó és rossz oldalait, szívettépő kínjait és szürkeségeit, naiv nekilendüléseit és nak, politikátoknak, pénzügyeteknek, tanügynek, kultúrának, aszkézisnek erre az egy nagy célra kellene irányulnia: engem elvinni a népek közé, az emberek közé a halhatatlan lelkek közé. Akik ma, a megváltás második évezredének alkonyán, még mindig sötétségben s a halál árnyékában ülnek . . .

— Uram, — dadogtam kábultan, — te kezdd meg, te vagy a kegyelem osztogatója!

— De ti ne legyetek annak megrontói, elprédálói, elszalasztói!

A zene felhallatszott az alsó teremből. Egy-egy hangfoszlányt felénk sodort a szellő. Ijedten néztem a Fehér Emberre.

— Igen, ez az egy, amit tudtok! — mondta a gondolataimban olvasva. — Megértem ezeket a szegény embereket. Kisdedek és világtalanok. De hogyan van az, hogy ti, a ti tudományokkal, szervezeteitekkel, minden buzgóságtokkal nem tudjátok megértetni az emberekkel a legigazibb s legegyszerübb valót? A lélek fölényét, az én országomnak minden érzéki láznál igézőbb, ragyogóbb szépségét? Hogyan van az, hogy nincsenek köztetek lánglelkek, Aranyszájúak, Ferencek, Kapisztránok, akiknek a lelke bőségéből áradna szét a fény és a megértés a révedező, vakoskodó, kicsiny szemekbe? Miért vagytok béresek, ahelyett, hogy pásztorok lennétek? Keretek őrzői, ahelyett, hogy a lélek szócsövei lennétek, pünkösd hirnökei, ellenállhatatlan próféták, magot csűrbegyüjtő apostolok?

— Elszomorodtál azon, amit az Újvilágban láttál? Én ezerszer inkább szomorodom rajta. Minden veszendő lélek árvasága az én árvaságom, minden pásztor nélküli nyáj az én elhagyatottságom. A kisdedek kenyeret kértek s nem volt, aki szegjen nekik! Ó, miért olyan lassúk az én szolgáim? Miért olyan csak magukra nézők? Miért olyan késedelmesek és kicsinyhitűek? Mondd meg azoknak, akik még szeretnek engem . . .

A hang elnémult, mintha könnyek gátolták volna a többi szót.

Felpillantottam oda, ahol a Fehér Ember állt, de csak a fehéren izzó felhők lebegtek a messze magasságban. Egyedül voltam. — — — — — — — — —

* P. Banghának délamerikai missziós útjáról szóló szenzációs könyve *„Dél keresztje alatt"* címmel most november végén jelenik meg. A kb. 90 képpel s két térképpel gazdagon illusztrált mű ára egyszerű kötésben 3 P 50 fillér, díszkötésben 5 P lesz. Karácsonyi ajándéknak alkalmas.

Kedves Lamentácska!

Tegnap kaptam meg a levelét, de még föl sem bonthattam, amikor egy kedves vidéki ismerősöm toppantott be hozzám. Azaz, dehogy toppantott, vánszorgott. Úgy csoszogott, mintha ólomtalpú búvárcsizma nehezítené a lábait. Alig fért el a karosszékben, mellyel vendégszeretőn megkínáltam. Nem is volt csoda, hiszen hosszával kis híján egyszélességűvé terebélyesedett azalatt a tíz év alatt, amióta nem láttam. Kerületének növeléséhez valamivel hozzájárult még az a télikabát, melynek még a galléríát is

fölhajtotta ebben a szelídebbfajta kánikulának is beillő meleg őszben.

— Isten hozott pajtás! Látom, hogy nagyképűvé váltál, mióta felém se néztél — kedélyeskedtem vele dupla tokájára célozva.

Hallatlanba vette szavaimat és miután letörölte arcáról a sarki-kosztümokozta verejtéket, egészségeseket szuszogott. Végre megszólalt:

— Baj van! Nagy bajom van! — mondotta. Helyesebben: nyöszörgést kísérelve dörmögte, mert jó zsíros basszushangja sehogy sem akart erőtlenül suttogni. Pedig észrevehetően iparkodott.

Részvéttel érdeklődtem, de rám se hederített, hanem tovább monologizált:

— Nekem már harangozhatnak! Itt a baj! — bökött a mellkasára. — Vége a tüdőmnek. Gyógyítani sem lehet, mert a gyomrom is fölmondta a szolgálatot. Nem ér az én életem már egy petákot sem! Napról-napra gyöngülök. Nem élet ez már!

— Ugyan, ugyan, édes bátyám . . . — akartam tiltakozni az egészség mázsás porciójának ilyetén letagadása ellen, de az öreg leintett:

— Hadd el öcsém a vigasztalgatást! Nem te érzed a bajt, hanem én. Tudom én, amit tudok! Nem vigasztalóra van énnékem szükségem, hanem valami okos orvosra. Az az otthoni falusi felcser lódoktornak sem való. Neked nagy ismeretséged van itt Pesten, ajánlj nekem valami értelmes belgyógyászt. Tudni akarom, hogyan állok.

Szó szót követett és az lett a vége, hogy elvezettem öreg barátomat egy híres belgyógyász egyetemi professzorhoz. Meghallgatta a panaszait — félóránál tovább tartott, — épültem a tanár türelmén — és berendelt bennünket másnap reggelre a klinikájára.

Vele mentem. Először a tüdejét világították át röntgenfénnyel. Azután próbareggeli következett. Végül bizmutkását etettek vele és ugyancsak röntgennel a gyomrát vizsgálták. Késő délután lett mire a sok lelettel, analizissel és röntgenfelvétellel visszakerültünk a vizsgáló tanársegédektől a tanárhoz.

A professzor figyelmesen átvizsgálta a röntgenképeket, átolvasta a leleteket. Az egyik mondatot úgy magában félhangon olvassa: „a gyomor kissé gyorsan ürül, amiről enyhe gastritisre (gyomorhurutra) lehet következtetni.“ — És aztán csendben betűzte tovább. Amikor elkészült valamennyivel, a pácienshez fordult:

— Kutyabaja sincs kérem magának! Képzelődés az egész.

— De kérem, a tüdőm . . . akadékoskodott az én urambátyám.

— Ugyan kérem! Huszártrombitásnak is elmehet a maga tüdejével! — intette le a professzor.

— De a gyomrom . . .

— Jó gyomor az, amelyik ilyen kövérre hizlalta a gazdáját!

— De kérem, ott áll a röntgenleletben, hogy hurutos . . .

— Nem csoda, hogy hurutos, ha olyan sokat eszik. Abba ugyan nem hal bele. Egy napig koplaljon, két napig rántott levesen és lágytojáson éljen és harmadnapra az is rendbejön — végzett velünk a professzor és asszisztensével már hivatta is be a következő beteget.

Fizettünk és távoztunk. A klinika kapujától három lépésre megállott az én urambátyám, megcsóválta a fejét és így lamentált:

— Öcsém, ez nem orvos! Én mondom neked, hogy nem orvos! Még azt állítja, hogy nincs semmi bajom. Hát a gastritis nem baj? Én érzem, hogy baj. Érzem, hogy nagy baj! Nem orvos ez, hanem goromba pokróc! — megcsóválta a fejét és a halálos beteg úgy nekiindult, hogy alig győztem követni.

gonoszságait festői ecsettel tárja elő. Oroszország börtönéből visszakerül Berlinbe és ott a saját elképzelt, szívbemarkoló tragikus végét rajzolja meg.

Ez a könyv irodalmi alakjára nézve regény, a valóságban azonban a lelkiélet és a mostani társadalmi viaskodások ütközőpontjában álló problémáknak művészi előtárása.

Legeza Mihály S. J.: **A világmisszió hősei.** Budapest. 116 lap. Ára kartonkötésben 1·20 P.

Apró történet, apró történet után. Mindegyik egy-egy lelkigyöngy az újonnan megtért missziós területek kereszténységének életéből. Olvasásuk érdekes, egyik-másik részük anekdotaszerűen felderíti az embert, ismét másik tragikusan fogja meg a szívünket, de mindegyikből húzhatunk valami tanulságot. Szórakoztatva nemesítő.

KÉRDEZTEK FELELÜNK

Levelet kaptunk:

„Rendes lelkivezetőm van. Időnkint azonban máshol gyónok. Olyankor, ha valamely súlyos bűnöm miatt különösen restelném magamat előtte. A helyzet azonban nyugtalanít. Úgy érzem, hogy becsapom lelkiatyámat. A lelkiéletem ilyenkép szomorú: nem halad, sőt úgy érzem, lemarad . . .“

Válaszolunk:

Az Ön fogalmai zavarosak. Nem tudja, hogy mi is az a „lelkivezető?“ A lelkiéletben van ugyanis: *lelki tanácsadó,* akitől egyikmásik kétes dolgunkban eligazítást kérünk. Van *gyóntató,* akinél a bűnbánat szentségében részesülünk. Van *lelkivezető,* akire teljesen ráhagyjuk magunkat és útbaigazításait kötelező szabálynak ismerjük el.

A lelkitanácsadónak ismernie kell azt az esetet, amellyel hozzáfordulunk; a gyóntatónak ismernie kell a bűnöket és azok körülményeit, amelyekről vádoltuk magunkat; a lelkivezetőnek ismernie kell egyéniségünket, tulajdonságainkat, körülményeinket, tetteinket, mert enélkül nem képes föladatát teljesíteni.

A gyóntató nem mindig a lelkivezető. A lelkivezető sem kell, hogy föltétlenül gyóntatónk legyen, de tetteinket úgy kell ismernie, mint a gyóntatónak. Ha valaki lelkivezetőt választott magának, föl kell előtte tárnia egész lelkét. Most már, hogy gyónásban teszi ezt, vagy gyónáson kívül, az az ő dolga. A gyakorlatban rendesen gyónás keretében szokták a lélek föltárásait elvégezni. Ilyen teljes

lélekföltárás nélkül céltalan a „lelkivezetőzés." Csak méltatlan játék a szent dolgokkal. Olyanféle, mint amikor valaki orvoshoz megy, torkát és szemeit vizsgáltatja, de eltitkolja, hogy mellét rákos seb rágta ki. Időpocsékolás és energiavesztegetés csak az ilyesmi.

Az Ön gyónásai rendben volnának. Kötelességünk, hogy halálos bűneinktől megszabaduljunk és az már mindegy, hogy melyik gyóntató végezte el ezt a munkát. A fő, hogy a kegyelem állapotába jussunk. Ez az Ön esetében megtörtént.

A baj máshol van! Kiérzik soraiból, hogy lelkiéletre vágyik, sőt előrehaladott, tökéletesebb lelkiéletre. Erősfalú erénypalotára. Nem az a főhiba, hogy e munkához nincs igazi és jóltájékoztatott vezetője. Ott a baj, hogy egészséges akar lenni, de megtűri lelkében a ráksebet: *a kevélységet.* Erős lélekpalotát szeretne, de nem rakja le ennek nélkülözhetetlen fundamentumát: *az alázatosságot.* Tudatában van annak, hogy mennyire gyarló, sőt bűnös hajlamú, de eltitkolja ezt lelkivezetője előtt. Megborzad még annak gondolatára is, hogy az orvos, akitől gyógyító receptet vár, meglátja a kórokozó sebet. Azt szeretné, hogy bűne nélkül, tehát nem igazi valóságában lássa lelkét vezetője. Vágyik a tökéletesebb élet erénycirádáktól ékes, emeletes palotájára, de az alapásás és fundamentumrakás nehéz munkáját nem hajlandó elvégezni. Csak az erényeit szeretné hogy lássák, de az alázatosságnak, az emberi tekintet részéről nem értékelt, fundamentumát nem rakja le. Márpedig az Isten kegyelme az alázatosság alapjára, az erények gránitfalaiból emelt toronyban csillog és világít igazában, nem pedig a nagyravágyás homokjára tákolt habarcs-pavillonban.

És még egyet! Ne gondolja, hogy tökéletes lesz lelkének épülete, ha kifarag rajta egynehány erényt, de hiányzik belőle a bűnbánat. E nélkül olyan lesz a lelke, egyes, csillogtatásra szánt erényeivel, mint a torony, melyet félig eltakar a helyén összedőlt másik toronynak romja, törmeléke. A bűnbánat az, amelyik elhordja a bűn által összedöntött lélektorony szemetét.

És most megmondjuk, mit tegyen: Vegyen erőt a kevélységén és alázza meg magát. A legszebb volna, ha eddig áltatott lelkivezetőjének elmondana mindent. De jó! Ez túlkemény föladat lenne egy gyenge léleknek. Hát akkor válasszon új lelkivezetőt és ennek tárja föl a régi, gyarló, de igazi képét.

P. Czékus.

KARÁCSONYI SZENTKÉPEK

szinesek, művészi festmények, a kis Jézus alakjának bájos ábrázolásával, — Tömegterjesztésre alkalmasak.

100 darab ára 1 pengő.

Este elutazott öreg vendégem és én csak akkor érhettem rá, hogy elolvassam, kedves Lamentácska, az ön levelét.

Ezeket írja:

●

. . . Azt vártam, hogy Páter orvosságot ad majd az én nagy lelkibajomra és csak vigasztalást kaptam. Hogy nincs halálos bűnöm, hát örüljek neki. Pedig ha látná, hogy milyen az én lelkem?! És nincsen megértő szív, amelyik segítene rajtam.

Ma reggel, elsővasárnap reggelén, amikor áldozni szoktam, mi történt velem szerencsétlennel! Fölkelés után kitekintettem az ablakon és láttam, hogy csak úgy zuhog az eső. Bosszankodtam a rossz idő miatt és még zúgolódtam is a jó Isten ellen, hogy ezt az időt másnapra halaszthatta volna. Aztán elinduláskor nem találtam az ernyőmet. Olyan indulatos lettem, hogy össze-vissza túrtam érte a szekrényemet. Hát így menjek én áldozni? Miután zúgolódtam és türelmetlen voltam?

Siettem a templomba, hogy töredelmes gyónással megtisztítsam a lelkemet. Rendes lelkiatyámat nem találtam a gyóntatószékében. Bementem a sekrestyébe és kértem, hogy hívják le. Azt mondták, hogy predikációra készül és csak igen fontos okból hívhatják le. Gondoltam, hogy egy ilyen bűnös megtérése csak elég ok lesz és lehívattam.

Képzelje el, Páter, hogy mit tett velem?! Ahelyett, hogy megdorgált volna a bűneimért, még feloldozást sem adott. Azt mondta, hogy én nem annyira bűnös, mint beteglelkű, skrupulóza vagyok. Hallgassak csak órá és menjek áldozni. Beszélni szerettem volna még vele, de azt mondta, hogy most fontosabb dolga van, predikációra kell készülnie és otthagyott.

Hogy menjek így áldozni? Nem is mentem, hanem egész délelőtt sírtam . . .

●

Ön azt várja most kedves Lamentácska, hogy hosszú oktatással válaszoljak levelére?

Már válaszoltam is. Azért írtam le képzelődő beteg barátom esetét. Amilyen az a testiéletben, ugyanolyan ön a lelkiekben. Annak nincsen halálos betegsége; önnek nincsen halálos bűne. Annak egy jelentéktelen kis testi hibája van; önnek is egy csipetnyi lelkiismeretzavara van: skrupulóza. Annak az orvossága, hogy az orvos szavát kövesse és ne törődjön a bajával, mert hamarosan elmúlik magától; önnek is a lelkiorvos: a gyóntató szavát kell megfogadnia, bajával nem szabad pepecselnie, elmúlik az magától is.

Biztosra veszem, kedves Lamentácska, hogy most azt gondolja: hiányzik belőlem a jóságos megértés. Pedig ép nagyon jól megértettem a baját. Azért adtam meg ilyen világosan az orvosságát: engedelmeskedjék a gyóntatójának! Ezt rendeli önnek és minden aggályoskodónak, lelkiorvosa:

Pater Julius.

1934. dec. 15. I. évf. 4. szám.

Az Út

a lelkiélet havi folyóirata

a tartalomból:

Zadravecz István O. F. M. püspök: Incarnatus est . . . — Készítsétek el az Úr útját . . . — Dr. Tóth Kálmán: A betlehemi pásztorok és a jópásztor. — Dr. Hock Konrád: A szangvinikus temperamentum. — Dr. Schmiedt Béla: „Ciliciis jejuniis flagellis." — Dr. Szivós Donát O. S. B.: Mit adsz a kis Jézuskának? — Zsámár Jenő S. J.: A missziónárius fája. — Dr. Czapik Gyula: . . . Nem fogadták be . . . — Pintér József: Útváltás a betlehemi Kisded előtt. — Az életszerűség egyszerűsége. — Raoul Plus S. J.: Az imádságos lelkület példaképe. — Irodalom. — Dr. Czapik Gyula: A „mandulaszemű" kis Jézus és mandulaszemű imádói. — Róma szólott. — Kérdeztek, felelünk. (—lk.) — Kedves Lamentácska! — Karácsonyi énekek.

Korda R.-T. Kiadása Budapest.

„Az Út“ aszkétikus folyóirat. Megjelenik a szünidő kivételével minden hó 15-én. — Felelős szerkesztő: **dr. Czapik Gyula.** — Kiadja: a Korda Rt. (Igazgató: dr. Czapik Gyula.) — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. szám. Csekkszám: 42.881. Telefon: 361—85. Fiókkiadóhivatal: Korda-fiók Szeged, gróf Apponyi-utca 20. szám. — Csehszlovákiai főbizományos: Szent József könyvkereskedés Pozsony. Előfizetése portóval 28 cseh korona.

Előfizetési ára félévre 1 P 80 fill. — **Egyes szám ára 40 fill.**

Az út, *melyen a betlehemi pásztorok siettek a kis Jézushoz, nem volt sötét és nem volt csendes. Égi megvilágitás fényében, vággyal tüzelt a lelkük és az angyalok emberi fül által addig nem hallott dicsőitő éneke gyönyörködtette őket.*

Az Út *e száma a pásztorok ösvényének szerepét akarja betölteni. Megváltónk jászolához vezeti cikkeiben olvasóit, hogy újraszülessék lelkükben a kegyelem által Jézusunk. A betlehemi angyalos hangulatnak megfelelően ebben a számunkban tudatosan kevesebb a tanitó-jellegű cikk és több a pásztoros lelkület Jézust élvező kontemplációja.*

Az út *végén, amikor övéikhez visszatértek a betlehemi pásztorok, lelkes dicsérettel beszélték el, mily sok szépet láttak és élveztek. Lelkesitették övéiket, hogy ők is keljenek útra és menjenek Betlehembe. Arra kérjük Olvasóinkat, kövessék a pásztorok példáját és ha lélekben átgyönyörködték* ***„Az Út“*** *e betlehemi számát, mutassák meg azt ismerőseiknek és ajánlják előfizetésre.*

A SZENTFÖLDRŐL

szóló könyvek közül kimagaslik

ZADRAVECZ ISTVÁN

O. F. M. püspök

Szentföld című útleirása. Nem úti napló ez, hanem lélekhatásra beállított imádságos szellemü olvasmány. Az egyes szent helyek szentirási történeteit is leközli. A 287 oldalas, 2 térképpel és 82 képpel ellátott mű ára fűzve: 2 pengő.

◆

Néhány példány kapható még Zadravecz püspök szegedi zárdafőnöksége idejében megjelent **Liturgikus Konferenciák** című művéből. Ritkaság! Ára: fűzve 2 pengő.

Pilismaróti BOZÓKY GYULA

ny. vezérkari ezredes

A SZENTFÖLD LELKE

című munkája a legnagyobb magyar szentföldi útleirás. Tudományos nívón, rendkívül élvezetesen ismerteti Jézus földi hazáját. Az általa rendezett nagysikerű zarándoklatok leírása pedig megkapóan szórakoztató, de egyben lélekreható olvasmány. A hatalmas, nagyalakú, 637 oldalas művet nagyon sok művészi mélynyomású kép díszíti. Ára díszkötésben 8 pengő.

. . . Incarnatus est . . .

Irta:
Zadravecz István O. F. M.
püspök.

Karácsony. Betlehemeket állitunk fel — ama elsőnek emlékére . . . Fenyőfácskákat diszitünk fel s gyertyácskákat gyujtunk rajtuk, hadd csillogjanak a ráaggatott kedvderitők — ama isteni kegyek és adományok emlékére, melyek a karácsonyi éjszakából hulltak bele az ember életébe . . . Őszülő fejjel újból gyermekek tudunk lenni. A gondatlan kicsinyek lábujjhegyen járnak, s lélekzetvisszafojtva várják az angyal csengőjének hiradását, hogy jön már a Jézuska! . . . S tapsolnak, ugrándoznak, örvendeznek, kacagnak a Jézuska hozta sok szépnek . . . Őszülő, gondterhes apák, sápadt, holnaptól remegő édes anyák szemébe meg könny tólul . . . Szeretnének megbékélni . . . Imádkoznak a békéért . . .

. . . „Et in terra „pax" hominibus . . ."
Nagyszerű éjszaka . . .
Igéző, bűvölő melegség a didergős télben . . .

●

Nem ez, nem csak ennyi a mi karácsonyunk! Ez csak fény, szelid fény, mely kiszűrönközik a betlehemi barlangból — bele a mi sötét, hideg, szeretetlen éjszakánkba. E szelid fény után úgy sóvárog a lélek. Az ember lelke. Bármilyen útra irányitotta a sors . . . Még azok is, kiket a vélemények és pláne az érdekek egymással szembe állitottak. Igen, ennyit a karácsonyból szívesen elfogad, sőt vágyva kiván mindenki . . . És éppen e jelenség parancsolja, hogy a szűrönköző melegség mögött keressük a kohót, a szelid fény nyomán a napot, szétszaladó utainkat egy pillanatra egységesitő, irányitó energia mögött az iránytűt, mely rámered „Az Út-ra."

Nem szabad megelégednünk a gyenge kisugárzással... Ne maradjunk a Barlangon kivül . . .
Lépjünk közelebb . . . Nézzünk az Igazság szivébe...

●

A Karácsony mélye, — mondjuk misztériuma — hogy: „Incarnatus est" = Testté lett. Kiüresitette önmagát, szolgai alakot vévén föl, hasonlóvá lett az emberekhez és külsejében úgy találtatott mint ember." (Filipp. 2, 7,)

Az ész fel nem méri e misztérium dogmatikai mélyét, — de alázatosan sejti a szeretet.

„A mi Üdvözítő Istenünk kegyessége és emberisége megjelent, nem az igazság cselekedeteiért, melyeket mi tettünk, hanem az ő irgalmassága szerint megszabadított minket az újjászületés fürdője és a Szentlélek megújítása által.“ (Titus 3, 4.)

Ime, a karácsony mélye: a minket üdvözíteni akaró szeretet. E szeretet útja igen hosszú. Nem évek mérik hosszúvá, hanem a cselekedetek. Betlehemből Názáretbe vezet . . . vérző lábbal végigrója Judea, Galilea köves, tövises útjait... hontalanul bolyong, „a rókáknak barlangjaik vannak, és az égi madaraknak fészkeik, az Emberfiának pedig nincs hova fejét lehajtsa“ (Máté 8, 20.) . . . végig ring a Galileai-tengeren . . . felhág Tábor hegyére . . . majd a Golgotára. De itt megmereviti magát, örökkévalósítja magát.

Út ez. Krisztus Útja.

Ego sum via. Én vagyok az Út . . . És ennek az útnak megkezdése a karácsony.

Aki tehát a Karácsonyt akarja, — ez Utat, az egész utat kell akarnia.

●

Karácsony jellegzetessége a lemondások kezdete, a test megfékezésének megkezdése.

Ez a Krisztus Karácsonya . . .

Ha a lélek valóban belép a betlehemi Barlangba s ha valóban belemélyed a Karácsony szent titkába, a saját testével való bánásmódot tanulja el itt, a testté lett Ige jászolkájánál.

Igazán szerencse, hogy e sorok „Az Út“ olvasóinak vannak szánva, vagyis a keresztény aszkézist élő lelkeknek. Ezek bizonyára nem ijednek meg a Karácsony ily meglátásától.

A felszínesek fussanak tovább a káprázatok ürességei után, a mélyenlátók pedig jöjjenek a Testté lett Igétől eltanulni a lelki élet, a keresztény aszkézis legalapvetőbb igazságát: a „mortificatio corporis“, a test fékezésének, öldöklésének a tanát. „Akik pedig Krisztuséi, testüket megfeszítették a vétkekkel és kívánságokkal együtt.“ (Gal. 5, 21.)

Karácsony e világánál gyorsan számolhatunk le a test kultuszával, mely tobzódott a pogányság világában: „Mert sokan élnek úgy, kikről gyakran mondottam nektek (most pedig sírva is mondom) mint Krisztus keresztjének ellenségei, kiknek végük veszedelem, kiknek istenük a has, s dicsőségük gyalázatjokban vagyon, kik a földiekhez ragaszkodnak.“ (Filipp. 3, 18.)

Sajnos, nem lehet oly gyorsan napirendre térni a pogány test-kultusz felett, ahogy szeretnők s nem lehet azt egyszerűen a mult történelme embert-állatosító Epicurus emlékei közé sorolni. Mert a pogány testkultusz minden időkben tartotta magát, és talán soha nem gyujtott akkora áldozati tüzeket a testnek mint napjainkban. Régen epicurusi és lucullusi típusok mellett termettek spártaiak is — ma mintha az egész ember legyengült, elpuhult volna . . . Nemcsak az, mely selyembe burkolja tagjait és túlfinomult érzékiességgel él, hanem még az a nagy százalék is, amelyre csak rongyot dobott a sors, s betevőt sem biztosít számára a holnap . . . Megszakadt az a nagy menet, melynek élén szent Pál halad: „Sanyargatom testemet és szolgálat alá vetem.“ (Kor. I. 9, 27.) Pedig nemcsak remeték es kolostorlakók, de ifjak, nők, előkelőségek, ciliciumos királyok haladtak e menetben . . .

●

Ne ijedezzünk! nem kíván ekkora mortifikációt tőlünk . . . de minden körülmények között megkívánja azt, amelyre utal e szavaival: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát, vegye föl keresztjét, és kövessen engem!“ (Máté 16, 24.) Még az egyszerű, tűrhető, vagy boldog emberi életnek is fundamentuma a test-fékezés . . . Hát még menynyire alapja az a lelki életnek! A keresztény aszkézisnek! Annyira, hogy előfeltétele. Csak ezután kezdődik az aszkézis, a lelki élet . . .

Csak a megfékezett test lehet alázatos, s ölheti meg világában az „élet kevélységét.“

Csak a megfékezett test szabhat tilalmi határt önmagának az ösztönök, gyönyörök igen erős támadásai, „a szem kívánságai“-val szemben.

Csak a mortifikált ember döntheti meg önmagában az ördög uralmát — s építheti fel ott Jézus Király trónját . . .

És ha idáig jutott, megtalálta a Karácsonyt . . . nemcsak emlékét, . . . nemcsak szent éjszakájának szelid, biztató fényét . . . hanem belépett a Barlangba, felcsókolta a szalmáról alázatosságával a Kisdedet s fékezett szivében döntetlen trónt épített Neki . . , „és hozzája megyünk, és lakóhelyet szerzünk nála.“ (Ján. 14, 23.)

●

Incarnatus est! Testté lett!

Ünnepeljünk.

Gyúljanak fel a karácsonyfán örömlángok . . . kacagjanak boldog gyermekek . . . könnyezzenek boldogság-sóvár öregek . . .

Nem a bűn megnyomorította csont-bőr vázakat . . . nem az élet gazdasági nyomora kiéheztetett sápadt orcákat, . . . nem a modern vihar díszpalástjaitól megfosztott és rongycondrákkal eléktelenített, megcsúfolt emberséget . . . hanem Krisztus országát építeni akaró alázatos, megfékezett szivet hozzunk a jászolka elé . . .

Kínáljuk fel neki . . .

Hátha elfogadja . . .

Biztosan elfogadja . . . s rajta építi fel az igazi Karácsonyt: a Testté lett Ige örök Királyságát . . .

Készítsétek el az Úr útját . . .

A Messiás születését megelőző idők forró vágyódása újul meg évente az Egyház adventi szertartás-szövegeiben. Megragadja, kenetes vágyódással felfelé húzza lelkünket az advent hangulata, a rorátés szentmisék népénekének visszhangja: *Jőjj el, édes Üdvözítő!*

„Szentelődjetek meg, mert holnap leszáll az Úr!" S az égre mutat az Egyház, hol már gyülemlik a méz, mely karácsony éjszakáján az isteni szeretet köpüjéből a földre fog csorogni.

„Harmatozzatok egek onnan fölülről és a fellegek csöpögjék az igazat, nyiljék meg a föld és teremje az Üdvözítőt!" S míg sürgetőn ostromolja az eget a vágyódás a Szabadító után, ép oly gonddal akar előkészülni fogadására. A szent Előhirnök szavaival sürget: *„Készítsétek az Úr útját, egyenesítsétek ösvényeit . . ."*

De miben álljon ez az előkészület? A pusztában kiáltónak szava erre is megfelel:

„Teremjétek tehát a bűnbánat méltó gyümölcseit" (Luk. 3, 8.)

De micsoda bűnbánat ez? Mik legyenek a bűnbánat méltó gyümölcsei?

Ezt akarta tudni a próféta köré gyűlt sereg is. *„És kérdezé őt a sereg, mondván: mit cselekedjünk tehát?"*

S válaszolt.

„Felelvén pedig, mondá nekik: Akinek két köntöse van, adja annak, akinek nincsen és akinek élelme vagyon, hasonlóképen cselekedjék."

Érdekes és feltűnő, hogy ez a pusztában böjtölő, virrasztó, durva darócba öltözött, rideg és kemény férfiú, — látszólag ily enyhe, semmitmondó penitenciát követel az évezredek vágyódására megjelenő Messiás fogadásának méltó előkészületéül. De most önmagát kikapcsolva, annak szellemében beszél, akinek előhirnöke. Róla pedig Izaiás megmondta:

„Nem fog kiáltani . . . A repedezett nádat nem töri meg és a füstölgő mécsbelet nem oltja ki . . ."

„A szelideknek hírt vinni küldött engem, hogy megorvosoljam a töredelmes szivűeket és a foglyoknak megszabadulást hirdessek és a bezártaknak megnyitást."

Ezen szelíd, alázatos, gyengéden szerető Messiás szól keresztelő szent Jánoson át, mikor eljövetelére méltó előkészületül a felebarát iránt gyakorlandó szeretetet és irgalmasságot jelöli meg.

Az ó- és újtestamentum mesgyéjén álló keresztelő szent János prédikációját megerősíti és kiegészíti, szinte felfokozza az újtestamentum keresztelő szent Jánosa: szent Pál apostol. Ezt a bűnbánó szeretetet, az adakozó szeretet híján is, mindenki gyakorolhatja, sőt kell is gyakorolni, mert nélküle nemcsak kegyelemteljes karácsonyunk nem lesz, hanem szóba se áll velünk a Jézuska, mert „semmik" leszünk. Hiába énekelgetünk, akármily belső elérzékenyüléssel a Jézuska jászolya körül, ha szeretetünk nincs, becsapjuk magunkat.

◆

Értsük tehát jól meg: a bűnbánat méltó gyümölcseit kell megteremnünk a Jézuska befogadására s ez a szeretet. Minden bűn ugyanis végső elemzésében szeretetlenség, azért kell, hogy az engesztelése is a szeretet legyen.

„A mi megszentelődésünk, a mi előkészületünk, a mi bánatunk legyen a mi testvéri szeretetünk kiváló gyakorlata" — így tanítja szent Pál a korintusiakat. (Kor. I. XIII.)

Gyönyörűséges dolog, amit szent Pál e helyen a szeretetről leír, de egyben szörnyűséges is, mert kijelenti, hogyha nincs meg bennem, amit a felebaráti szeretetről leírt, még ha mártír is lennék, ha minden vagyonomat szétosztanám is: semmi vagyok.

Nagy dolog tehát a szeretet! És ezt a nagy dolgot akarja látni bennünk a megtestesült Szeretet, az Atyától kapott végtelen ajándék: a Jézuska. Bárkinek, bárminek gondoljuk is magunkat, enélkül előtte mégis semmik vagyunk.

◆

A Jézuska előtt semmi lenni ugyan ki akar?! Alázatos tanulékonysággal hallgassuk meg szent Pált, hogy e pontban a gyakorlati életre alkalmazva mit ír elő?

Első helyen a szeretet két általános tulajdonságáról szól: *Az első a türelem.* Hogy soha, semmiféle okból, sem belsőleg, sem külsőleg nem ragadtatjuk el magunkat türelmetlenségre. Erre van legnagyobb szükségünk az életben, ezt van alkalmunk legtöbbször gyakorolni. Ez a türelem mutatja meg azt is, hogy hányadán áll valaki a hamisítatlan, nem bekérzelt alázatossággal. *„Egyiketek a másik terhét viselje és igy teljesen megcselekszitek az Úr parancsait."* — Oktat az apostol.

A szeretet másik általános tulajdonságának a *kegyességet* jelöli meg szent Pál. Ez azt jelenti, hogy minden lehető jót, amit magunknak kívánunk és megszerzünk, tegyük meg felebarátunknak is. Ez az Úr parancsa: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat! Ez a főparancs is!

S ugyan hányadik teljesíti ezt az emberek közül?! A szent. Igen, a szent. Dehát nem mindnyájan szentségre törekszünk? S ugyan miben keressük a szentséget, ha nem ebben, mikor ez a fő?!

Szent Pál a szeretet két általános tulajdonságát szétboncolja, aprópénzre váltja s megmutatja, hogy az igaz szeretet hogyan tud minden rosszat eltűrni és minden jót megosztani felebarátjával.

Először felsorolja amitől az igaz szeretet távol áll: *nem irigykedik, nem cselekszik rosszul, nem fuvalkodik fel, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örül a hamisságon.*

Másodszor az igaz szeretet ismertető jeleit írja le:

örvend az igazságon, mindent elvisel, mindent elhisz, mindent remél, mindent eltűr.

Ez az igazi szeretet. Erről állítja szent Pál, hogy örökké megmarad az égben.

Kitünő *lelkitükör* ez. Érdemes magunknál hordozni és bele-belenézni, hogy milyen fokban van meg bennünk, csalódás nélkül, a jóság.

Finom *lelkimérleg* ez. Érdemes naponta megmérni magunkat azon, hogy mily súlyosak vagyunk az ítéletre?!

Értékes *ajándék* is. Most előkészületül karácsonyra! Az isteni szeretet rózsája: a kisded Jézus nem érzi a szalma rideg keménységét, ha szeretetünk gyöngéd rózsaszirmait helyezzük eljövetelekor jászolába.

„Szentelődjetek meg! — sürget az Egyház.

Íme: *Így szentelődjünk meg!*
Így tartsunk bűnbánatot!
Így teremjük a bűnbánat gyümölcseit!

Így tanítja a szent Előhirnök, szent Pál, szent János.

Így akarja és csakis így akarja a kis betlehemi Jézus!

A BETLEHEMI PÁSZTOROK ÉS A JÓPÁSZTOR.

IRTA: DR. TÓTH KÁLMÁN.

Az első Karácsony éjtszakáján kinyílt az ég aranykapuja és Isten dicsőséges lakából mennyei fényözön áramlott ki, egy szegényes betlehemi barlang-istállóra és elűzte annak éjtszakai sötétségét. Mert annak a barlang-istállónak nem volt még ablaka sem, melyen nappal a napsugár bekandikált, éjjel a hold, vagy a csillagok villogó világa bekíváncsiskodhatott volna. Hiszen ezen a barlang-istállón nem dolgozott sem ács, sem asztalos; sem kőműves, sem üveges, sem cserepes, sem kályhás, sem másféle mesterember. Mert ez az istálló nem emberi kéz alkotása volt, hanem a természetnek műve. Eső-víz kivájta hoporjas, hepe-hupás, csiszolatlan, meszeletlen falú formátlan üreg, mely még a barmoknak is csak szükség esetén szolgált eső, szél, hideg ellen éjjel: menedékhely gyanánt. S az égi fényözön mégis ezt a kietlen barlangot sugározta be. E barátságtalan helyen „lettek mézzel folyók az egek." Mert ebben az esővízvájta sötét üregben látta meg a napvilágot Istennek Fia, az Atya „dicsőségének fénye és lényegének képmása, aki mindent fenntart hatalmának igéjével." (Zsid. 1, 3.)

Az égi fényt a sötét istállóra angyalok seregei árasztották. Ott sürögtek Istennek emberré lett Fia körül, aki csendesen szunnyadott „pólyába takarva, jászolba fektetve." Ha magyarázatot keresünk arra a kérdésre: hogyan jutott ide ebbe a riasztóan szegényes környezetbe, megtaláljuk rá a feleletet a Szentírásban: „Mert nem kaptak helyet szülei a szálláson." (Lk. 2, 7.) Az Augusztustól elrendelt népszámlálás miatt az idegen emberekkel zsúfolt Betlehemben nem az okozott igazi nehézséget Szent Józsefnek és Máriának, mintha egyáltalában nem találtak volna ott szállást, hanem abban állott a nehézség, hogy olyat nem találtak, melyben egyedül lehettek volna Mária közelálló szülésére való tekintettel. Másrészt pedig a szálláson, ahol próbálkoztak, nem lett volna hely, ahová tegyék az isteni Kisdedet, hiányzott a bölcső, mely a legszegényebb embereknél is megvan: azért húzták meg magukat inkább a szálláshoz tartozó barlang-istállóban, s azért helyezték bölcső helyet annak jászolába.

A legmélyebb és legigazibb ok azonban a Jézuska megalázkodására az volt, mert új stílust akart teremteni az emberi élet értékelésére. Mert az emberiség örökké abban a kísértésben forog, hogy csak azt tekintse nagyszerűnek és értékesnek, ami külsőleg nagyszabású és megdöbbentő, szemnek szép és az összes érzékeket megtévesztő, foglyul ejtő jelenség. Azért van, hogy a földnek birtokosai fényes ceremóniák és csinnadratta-bumbummok által akarják elfelejtetni belső értéktelenségüket.

Az Isten azonban az egyszerűséget szereti. Jézus már születésének körülményeivel tanítja, hirdeti: „az Isten országa (vagyis a boldogság, az öröm) bennetek van." Az a Jézus, aki a legnagyszerűbb igazságokat a Miatyánk egyszerű szavaiban nyilatkoztatta ki, aki szent testét és vérét az ostya egyszerű színe alatt adja, a betlehemi barlangban született márványpalota helyett, hogy azzal bizonyítsa: az igazi érték nem kívüled, hanem benned vagyon. Nem külső csillogásban és szemfényvesztő ragyogásban keresd bodogságodat és örömödet, hanem önmagadban, lelked Istenhez tartozásában. Ezt az új stílust jelzi Jézusnak ezen későbbi imádsága is: „Áldalak téged Atyám, mennynek és földnek Ura; hogy elrejted ezeket (a Te titkaidat) a bölcsek és okosak előtt és kijelentetted a kisdedeknek. Úgy van Atyám, mert így tetszett Neked." (Lk. 10, 21.)

Az a Jézus, aki életének történelmi és földrajzi keretéül az ütött-kopott külsejű szegényes Palesztínát választotta, bölcsője mellé is a föld legszegényebbjeit, a pásztorokat választotta ki első trónállóiul, még a föld nagyjai, a mágusok előtt is. Az

ő tilinkózásuk, gyermekded mosolygásuk örvendeztette meg földi életének első szegényes perceit. Erről így értesít bennünket az Irás: „És pásztorok valának ama vidéken, szabadég alatt tanyázván és őrt állván az éjtszakában nyájuk felett. Egyszer csak ott termett az Úr angyala mellettük és az Isten fényessége körülragyogá őket, és megfélemlének nagy félelemmel. És mondá nekik az angyal: ne féljetek: mert íme nagy örömet hirdetek nektek, mely lészen az egész népnek, minthogy ma született nekik az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus, Dávid városában. És ez lesz nektek a jel: találni fogtok egy kisdedet, pólyába takarva és jászolba fektetve. És azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, mely dicséré az Istent mondván: Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség a jóakaratú embereknek. És lőn, amint elmentek tőlük mennybe az angyalok, így szólának egymáshoz a pásztorok: menjünk át Betlehembe és lássuk azt a dolgot, ami történt, melyet az Úr hírül adott nekünk. És elmenének sietve és megtalálák Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő Kisdedet. Látván pedig ezeket, elhíresztelék a beszédet, melyet nekik a gyermek felől mondottak vala. És mind akik hallották, csodálkozának azokon, miket a pásztorok beszéltek nekik . . . és visszatérének e pásztorok, magasztalván és dícsérvén az Istent, mindazokért, amiket hallottak és láttak, úgy ahogy megmondatott vala nekik." (Lk. 2, 8—20.)

Nem ez volt az első eset, arra, hogy egyszerű pásztorok kaptak Istentől elhivatást és küldetést dicsőségének meghirdetésére és terjesztésére. Már az ószövetségben Ámosz prófétát a pásztorélettől hívta el Isten a romlásnak induló monotheisztikus Isteneszme tisztaságának visszaállítására Izraelben. A héber nép ősatyja Ábrahám is tulajdonképpen pásztor-főnök volt és fiai pásztorkodással foglalkoztak. (Móz. I, 29, 7—35.) Mózes is juhok őrzése közben kapta az égő csipkebokornál Istentől a megbízást, hogy népének kiszabadítását kísérelje meg az egyiptomi fáraónál. (Móz. II. 3, 1.) Dávid király is pásztor volt ifjúkorában.

A pásztoroknak a nagy, isteni küldetésekre való alkalmatossága abban gyökeredzett, hogy a természettel éjjel-nappal örökös kapcsolatban élő palesztínai pásztorok lelke olyan volt, mint a csillagos égbolt alatt kint felejtett érzékeny lemez, mely mindenre reagál, minden szépet és jót, felemelőt felvesz és magán megörökít, ami Istenre vonatkozik. Az ifjú Dávid alig győzi verseiben (kivált a 8, 22, 74, és 79- ik zsoltáraiban) megénekelni pásztoréletének gyönyörű, Istenhez felemelő emlékeit és élményeit.

A pásztorélet, mint a vallásosság fenntartója és hordozója azért játszott oly nagy szerepet a régi Palesztínában, mert a pásztort magányos élete, többé-kevésbbé elzárta az emberekkel való érintkezéstől és magányosságában metafizikai szemlélődésekre utalta. Másrészt az elzártság az emberi társadalomtól megóvta az eszmecserétől és következésképpen a vallási eszmék téves kavarodásától.

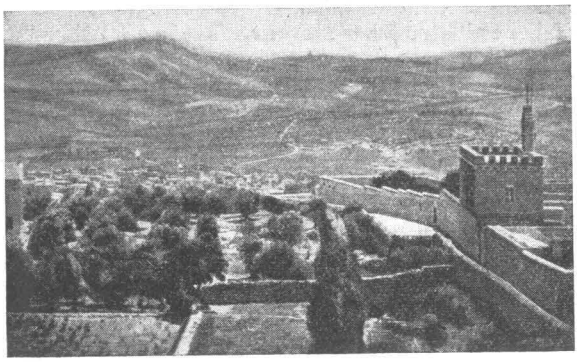

Betlehem látképe, háttérben a pásztorok mezője.
(Bozóky Gyula ezredes felvétele.)

Nélkülözésekkel és áldozatokkal teljes szegényes életmódja folyton ébren tartotta benne az Istentől való függést és az Istenre való ráutaltságot. Valahogy úgy volt a palesztínai pásztor és így van most is minden Istenben hivő szegény ember, mint az amerikai felhőkarcolók építői. Minthogy a földön drága a telek, kevés hely jut nekik az építkezésre, építkeznek tehát az ég felé, a magasságok felé. Az egyszerű ember is, akinek kevés jut a föld javaiból, reménységeivel nem itt a földön rendezkedik be, hanem felfelé, a magasságok felé építi és kivánatos mennyei dolgokkal tölti meg, ékesíti fel a boldogság álomkastélyát. Lelki szegénységükben megismerik a maguk elégtelen voltát s azért vágyódnak Isten után, aki az emberi szívet edénynek teremtette, melyet csekély önmagunkkal be nem tölthetünk, hanem csak, a végtelen Isten töltheti be édes, boldogító önmagával.

Továbbá azért is érdemesítette a pásztorokat Jézus első látására, mert sok hasonlóság van az ő foglalkozásuk és Jézus jövendő jópásztori hivatása között.

Fáradságos munka volt a sok gyámoltalan juhot együtt tartani, az éhségük csillapítására jó legelőről gondoskodni, a sokszor mély ciszternából vizet meríteni. A hegyes-völgyes, zeg-zugos, tüskés, tövises palesztínai legelőkön gyakran megtörténik, hogy egyik másik bárányka eltéved, veszedelmes szakadékokba, vagy áthatolhatatlan, tüskés, tövises bozótba bonyolódik, melyekből önerejéből nem tud szabadulni, aggodalmasan kereső pásztorának szerető gondoskodása azonban megmenti a végpusztulástól. Nemcsak felkeresi az eltévelyedettet, hanem vállaira

is veszi, sebeit bekötözi, a beteget ápolja, cédrusolajjal és illatos fehér szurokkal keni be a felhozsrolt lábakat. Ilyen nehéz, de lélekemelő feladatra vállalkozott a Jézuska is a lelkek szolgálatában. Az volt földi életének hivatása, hogy, mint Ezekielnél előre meghirdette az Úr: „Az erőtlent erősítse, a megtöröttet kötözgesse, az elhajtottat visszahozza, a fáradt báránykát a vállán cipelje." (Ez. 44, 20.)

Izaiás lelkendezve hirdette. „Mint a pásztor, úgy legelteti ő (a Messiás a nyáját) karjára gyüjti a bárányokat és ölébe felemeli." (Iz. 40, 11.) Nem csoda, ha a Jézuska annyira sietett kidomborítani jövendő jópásztori szerepét az által is, hogy mindjárt születésekor is először pásztoroknak mutatkozott be, akik Betlehem határában őrizték nyájaikat azon a boldog éjtszakán, midőn „mézzel folyók lettek az egek." Ezek az egyszerű, tiszta életű, jámbor, éber, áldozatos és alázatos emberek abban a szerencsében részesültek, hogy angyali szózat hirdette nekik a Jézuska születését és küldte őket Annak az imádására, ki annyira kiüresítette önmagát menynyei dicsőségéből, hogy az ő nyájuknak menedékhelyül szolgáló, barlang-istállót választotta ki születése helyéül. Azoknak primitív tanyáján óhajtotta leélni emberi életének legédesebb korszakát, akiknek az állatok iránt való szerető gondoskodása már jóelőre jelezte azt a szerető gondoskodást, melyet a Jézuska fog tanusítani a lelkek vezetésében.

A SZANGVINIKUS TEMPERAMENTUM.

IRTA: HOCH KONRÁD.

A szangvinikus vérmérséklet lényege: lelke gyorsan és hevesen indul fel. A benyomások azonban csak rövid ideig maradnak meg lelkében. A visszaemlékezés nem könnyen idéz elő újabb felindulást.

A SZANGVINIKUS LÉLEK ALAPHANGULATAI.

A felületesség.

A szangvinikus nem hatol a mélyre, nem fogja át az egészet, hanem beéri a felszínnel és a részlettel. Mielőtt a szangvinikus elmélyedne tárgyában, már megbénul érdeklődése, mert újabb benyomások kötik le figyelmét. A könnyű, szembetünő munkák barátja, amelyeknél nem kell túl komolyan és megerőltetően gondolkozni. De a szangvinikus nem győzhető meg arról, hogy ő felületes. Meggyőződése, hogy teljesen és tökéletesen fogta fel a dolgot. Például azt hiszi, hogy nagyon jól megértette a prédikációt, pedig tartalmának több mint fele elrejtve maradt értelme előtt.

Az állhatatlanság.

A benyomások nem soká maradnak meg a szangvinikusnál, egyik gyorsan követi a másikat. Ennek nagy állhatatlanság a következménye. Aki szangvinikussal érintkezik, vagy dolgozik, számolnia kell ezzel, ha nem akar kellemetlen csalódásokat átélni. A szangvinikus hangulataiban is állhatatlan — könnyen át tud csapni a nevetésből sírásba, sírásból nevetésbe. Nézeteiben is állhatatlan — ma védeni tudja azt, amit egy héttel ezelőtt támadott. Elhatározásai állhatatlanok — ha új szempontot tárnak fel előtte, könnyű szívvel halomradönti összes előbbi terveit. Ez az állhatatlanság könnyen gyanuba hozza a szangvinikust, hogy nem jellem, nem az elvek embere. Ő maga mindenesetre vitatja ezt, mert hiszen nézetének minden változtatása mellett új okot tud felhozni. A szangvinikus nem látja be, hogy az embernek mindent előre jól meg kell fontolni, hogy mindent előbb ki kell próbálni és nem szabad minden új benyomásnak, minden új hangulatnak bedőlni. A munkában és szórakozásban is állhatatlan. Nagyon szereti a változatosságot. Sok tekintetben hasonlít a méh-hez, amely egyik virágról a másik virágra száll, vagy a gyermekhez aki játékára hamar ráún.

A külsőség kedvelése.

A szangvinikus nem szívesen vonul vissza önmagába. Érdeklődését inkább a külső dolgok kötik le. Éppen ellentéte a melankólikusnak, aki előszeretettel merül el saját belső életében, gondolataiban és kevés érzéke van a külső iránt. A szangvinikusnál abban mutatkozik ez a külső iránti érzék, hogy úgy magánál, mint másoknál nagy figyelmet fordít a szép arcra, szép, tetszetős ruhákra, kellemes társalgásra. Nála leginkább az öt érzék működik, míg a kolerikus inkább értelmét és akaratát, a melankólikus pedig a kedélyét foglalkoztatja. A szangvinikus: *„mindent lát, mindent hall és mindenről beszél"*. Beszédében feltünő a könnyedség, élénkség és kimeríthetetlenség, úgy, hogy fecsegése sok esetben kellemetlenül hat. Érzékeinek élénk munkája következtében figyelme kiterjed a kis dolgokra is. Ez oly előny, mely a kolerikusnál és melankólikusnál többé-kevésbbé elmarad.

Vidám életfelfogás.

A szangvinikus mindent a vidám oldaláról fog föl. Optimista: nem lát nehézséget, bízik minden ügyének jó kimenetelében. Ha rosszul megy a dolog, könnyen megvigasztalódik és nem emészti soká magát. A szangvinikus életörömével függ össze, hogy fetünő hajlama van mások kigúnyolására, felültetésére, megtréfálására. Elvárja, hogy a többiek szívesen elviseljék csínyjeit és nem tud eléggé csodálkozni, ha mások mérgesek csúfolódása és helytelen viccei miatt.

A mélyenjáró szenvedélyek hiánya.

A szangvinikus szenvedélyei hamar felgerjednek, de nem mélyenjárók. Szalmalánghoz hasonlítanak, amely nagy zajjal ég, de hamar összeomlik, míg a kolerikus szenvedélye a száguldó, mindent fölemésztő nagy tűzhöz hasonlít. A mélyenjáró szenvedélyek hiánya a szangvinikus lelkiéletének annyiban válik javára, hogy többnyire megkimélődik a nagy belső megpróbáltatások viharaitól és Istent rendesen bizonyos vidámsággal és nyugalommal szolgálja, menten a kolerikus szenvedélyességétől és a melankólikus csüggetegségétől és félénkségétől.

Ki hitte volna, hogy így jön Jézus. Inkább villámlás s mennydörgés közt képzeltük volna eljövetelét. De miért gondoljuk, hogy az Isten erőszak, miért nem inkább, hogy alázat és szeretet? Hát ez kevesebb? Hisz az erőszak nem épít, hanem ront, míg ellenben az alkotáshoz csendes és szerető erők kellenek. Így épül a tölgy a júniusi melegben, így a sziklarétegek az óceán mélyében, így a társadalom a család békéjében, így a nagy gondolat, a tudás, a művészet, a lélek szentélyében.

Prohászka Ottokár karácsonyi írása.

A SZANGVINIKUS TEMPERAMENTUM ÁRNYOLDALAI.

Hiúság és öntetszelgés.

A szangvinikus büszkesége nem az uralomvágyban nyilvánul meg, mint a kolerikusé, nem is a megszégyenüléstől való félelemben, mint a melankólikusé, hanem nagy hiúságban és öntetszelgésben. Szinte gyermeki öröme van önmagában, a külsejében, ruházatában, munkájában. Nagyon szívesen nézegeti magát a tükörben, vagy az ablaküvegben Boldog, ha dícsérik, éppen azért hízelgéssel könnyen megközelíthető. Dícsérettel és hízelgéssel a legnagyobb esztelenségekre, sőt a legrútabb bűnökre vehető rá.

Hajlam a szeretkezésekre, irígységre és féltékenységre.

Minthogy a szangvinikus belsőleg sekély, sokat ad a külsőre és fogékony a hízelgések iránt, — könnyen hajlik magánbarátkozásokra és szeretkezésekre. De a szeretete nem mély és könnyen változik. A jótermészetű szangvinikus szeretne szerelmeskedéseiben felületes gyöngédségekkel megelégedni. De könnyelműsége és engedékenysége és azon véleménye folytán, hogy a bűn veszedelmes következményeit nem látja, optimizmusa súlyos eltévelyedésekre viheti. A romlott szangvinikus nő jellemtelenül adja magát a bűnre és utána sem igen nyugtalanítja lelkiismerete.

Hiúsága és a szeretkezésre való hajlandósága irígygyé és féltékennyé teszik — s ettől hajtva kicsinyes, útálatos eszközöktől sem idegenkedik.

Minthogy a szangvinikust a külsőségek könnyen befolyásolják és mert hajlik a magánbarátságokra, nehezére esik pártatlannak és igazságosnak lennie. Szangvinikus előljáróknak, szangvinikus nevelőknek gyakran van kedvencük, akit előnyben részesítenek — és könnyen hízelgő azokkal, akik neki tetszenek.

Az életkedv és élvezetvágy.

A szangvinikus nem szívesen van egyedül. Szereti a társaságot és mulatságot; élvezni akarja az életet. Szórakozásaiban nagyon pajkos és könnyelmű.

Idegenkedés a nehéz erényektől.

A szangvinikusnak nagyon nehezére esik mindaz, ami áldozatot kíván a testtől, az érzékektől. A szem megfékezése, a nyelv megzabolázása, a hallgatás betartása, tartózkodás a hírhallástól, mind kemény dolog számára. Lemondás a kellemes ételekről, az íny sanyargatása nem ízlése szerint való. A testi vezekléstől fél. A korábbi bűnökért évekig tartó vezeklésre csak a nagyon derék szangvinikus kapható. A köznapi szangvinikus a szerint az alaptétel szerint él, hogy a bűnöket a gyónásban kapott feloldozás eltörölte és a bánkódás a régi bűnökért szükségtelen, sőt káros.

A SZANGVINIKUS VÉRMÉRSÉKLET HÁTRÁNYAI.

Itéletei könnyen lehetnek tévesek, mert a dolgot csak felületesen, csak részben vizsgálja meg, nem látja a nehézségeket, befolyásolható és így részre-

hajlóan ítél. *Vállalkozásai* könnyen végződhetnek rosszul, mert optimizmusa a jó eredményt biztosra veszi és nem fordít kellő figyelmet a nehézségekre és akadályokra. És nincs is kellő kitartása a keresztülvitelre. Feltűnő, hogy azok között, akik üzletükkel csődöt mondanak, vagy erős vagyoni veszteségeket szenvednek, mily sok a szangvinikus.

Kitartása a jóban állhatatlan. Könnyen hagyja magát másoktól vezettetni és azért, ha könnyelmű, vagy rossz emberek kezébe kerül, könnyen elcsábítható. A jóért hamar lelkesedik, de lelkesedése nemsokára alábbhagy. Bátran kiugrik Péterrel a hajócskából, hogy a vízen járjon, de utána rögtön félni kezd, Péterrel, hogy hátha alámerül. Hevesen kardot ránt Péterrel Krisztusért, hogy nemsokára rá meneküljön. A legjobb szándékkal megy Krisztus ellenségei közé, hogy talán rövid idő mulva megtagadja Krisztust.

Önismerete rossz, mert mindig kifelé él és a magábaszállástól, cselekvésmódjának mélyebb meggondolásától húzódozik.

Imaélete három nehézséggel terhelt. A szangvinikusnak nehezek a nyugodt, hosszabb megfontolást kívánó u. n. belső imádságok: tehát az elmélkedés, lelkiolvasmány, lelkiismeretvizsgálás. Élénksége és nyugtalan képzelete miatt könnyen szórakozottá válik és ez megakadályozza abban, hogy Istenben mélyebb és hosszabb ideig tartó összeszedettséggel elmélyedjen. Imádságánál túl nagy sulyt helyez az érzelemre és érzéki vigaszra és ezért lelkiszárazság esetén beleún az imába.

(Folytatjuk.)

„CILICIIS JEJUNIIS FLAGELLIS."

KARÁCSONYI ÉLETMŰVÉSZET.

IRTA: DR. SCHMIEDT BÉLA.

Egy bolgár mese szerint az emberben igen sok állati vonás van. És ha ennek ellenére mégsem látszanak a ragadozó körmeink, annak az a magyarázata, hogy Isten nagyon bőre szabta az emberi vállakra a királyi palástot: a lelket. Ez a lélek királyi alakká varázsolt bennünket. Nemcsak tekintélyt ad, hanem ezenfelül „ápol is és eltakar."

Amikor — a mese szerint — Isten megteremtette az első értelmes élőlényt, az embert, így szólt hozzá:

— Te húsz évig fogsz élni!

De amikor az ökröt is megteremtette és az Úr negyven évet szánt neki, az ember tiltakozni kezdett:

— Igaztalanul bánsz el, óh Uram, legkedveltebb teremtményeddel. Adj nekem néhány évet az ökör életéből . . .

Az ökör, melynek az volt a hivatása, hogy az ekét vonja a szántóföldön, bőgni kezdett, jelezve, hogy egyetért az emberrel. Isten erre az ökör életéből elvett húsz évet s átadta az embernek.

A kutyának is negyven esztendőt adott az Úr, de miután a kutya megtudta, hogy negyven esztendeig kell éheznie, ugatni és nyüszíteni kezdett elégedetlensége jeléül. Erre az Úr a kutya életéből is elvett húsz évet és átadta az embernek.

Végül Isten megteremtette a majmot is s annak is negyven esztendőt adott. Miután azonban a frissen gyúrt majmocska megtudta, hogy négy évtizedig kell köhögnie, fintorognia és dideregnie, arra kérte az Urat, hogy ne sujtsa ilyen hosszú élettel. Erre Isten a majmocska életéből is elvett húsz esztendőt és bedugta azt is az ember zsebébe!

Ezért él az ember húsz esztendeig mint ember, ifjan és boldogan, ezért dolgozik az ember húsz esztendeig, mint egy ökör és ezért él húsz esztendeig olyan nyomorultan, mint egy kutya.

Végül pedig életének utolsó szakában, vagyis hatvanadik esztendején túl, — úgy él, mint egy gyámoltalan valaki, folyton reszket, pislog, köhög s mindössze arra való, hogy a gyermekek és fiatalok kinevessék őt.

●

Ez a bolgár mese nagyon távol áll az evangéliumtól. Ezt a mesét nem azon a szövőszéken szőtték, ahol az evangéliumot hímezték. Ebben a mesében nincsen igazság, de van azért a mondatai között valamelyes kis tanulság!

Az ember egy jókora adag fehérföldből és egy jókora adag feketeföldből van összegyúrva. Részben állatok vagyunk, részben angyalok! Tisztán az emberen múlik hogy az angyal nyeli-e el az állatot bennünk, vagy az állat az angyalt!

Az emberi léleknek résen kell lennie, nehogy az állati indulatok eltorzítsák és elrútítsák azt a felséges arcot, amelyet a saját képére és hasonlatosságára mintázott meg az Alkotó!

Isten az embert nem azon a gyúródeszkán gyúrta meg, ahol az ökröt, kutyát és a gorillát teremtette. Isten az embert egy ünnepi kézmozdulattal hívta életre s talán az is lehet, hogy az embert kivételesen térdelve teremtette, míg az állatot ülve. Ha az emberben mégis sok az állati vonás és az állati szín, az talán onnan van, hogy az állatok között élünk és nemegyszer az állatok iskolájába járunk.

Legyünk résen!

Szelidítsük, neveljük, finomítsuk naponta magunkban a nemtelenségeket, a ferdeségeket! Ne engedjük arcunkra ülni a vércsék tekintetét. Ne hagyja el sohasem ajkunkat a hazug róka szava. Ne akarjunk a puszták és városok diktátorai lenni, hiszen az oroszlán királysága és a

nagyhangúak terrorja nem építő tényező e földön.

Tartsuk szemmel magunkat.

„Sok fiú szívesen megölné a sárkányt az erdőben, mint Siegfried, — írja Tóth Tihamér, — de a saját lelkében lakozó állati hajlamok sárkányával nincs türelme küzdeni. Pedig milyen áldott fáradság ez a munka!“

●

Egy régi kolostor apátja megkérdezte este az egyik szerzetest:

— Mi mindent dolgoztál ma fiam?

— Ó, annyi dolgom volt és mindennap, hogy saját erőm elég sem lett volna, ha Isten kegyelme nem segít. Mindennap két sólymot szelídítek, két szarvast tartok féken, vigyázok két karvalyra, beszédre tanítok egy mátyásmadarat és őrzök egy medvét. Ezt a tarka és hálátlan munkát végzem évek óta zárdai magányomban.

— De miket beszélsz? — nevetett az apát! Hiszen ilyen munka nincsen az egész kolostorban!

— Pedig mégis így áll a dolog, felelte a szerzetes. A két sólyom a két szemem, melyekre mindig vigyáznom kell, hogy bűnös dolgot ne nézzek. A két szarvas a két lábam: őriznem kell azokat, hogy bűnbe ne vigyenek. A két karvaly a két kezem: munkára kell kényszerítenem és jótettre. A mátyásmadár a nyelvem: évek óta iskolázom a nyelvemet s mégsem Isten dicsőségére pereg, hanem lelkem vesztére. A medve a szívem: állandóan birkózom az önszeretet ellen. S alig sikerül letepernem magamban magamat. A régi ember százszor és százszor feltámad bennem!

●

Bizony az új ember nehezen alakul ki úgy a mente alatt, mint a frak alatt.

Az aszkézis és önnevelés nem ismer aszkétikus varázsigét! Csak a mesék világa tud arról, hogy a hét fiúból hét holló lesz egy pillanat alatt. Ahhoz, hogy az állatból ember legyen és az emberből angyal, ahhoz évek állandó és rendszeres küzdelmére van szükség.

Valamennyien evangéliumos állatszelídítők vagyunk!

Mi vagyunk a szelídítő is és az állat is! Állandóan kezünkben kell szorongatnunk az önmegtagadás és önfékezés pattogó ostorát. Az önmegtagadás az emberrélevés eszköze! Az önlegyőzés nem középkori találmány. Hiszen Pithagoras iskolájának is ez volt az elve: „Senkisem szabad, aki önmagán nem uralkodik.“ Aki Pithagoras tanítványa akart lenni, annak próbát kellett kiállania: három évi hallgatás és bőjt volt a beléptidíj!

Krisztus iskolájában még inkább ez a tandíj! A szentek akkor fizették a tandíjrészleteiket, amikor a bőjt, virrasztás és önostorozás által legyengítették az állatot és szóhoz juttatták az angyalt.

Csak arról lehet majd életrajzot írni, akinek élettörténetébe be lehet majd hímezni e legszebb három varázskövet, melyet a hagiografusok e három szóval emlegetnek: Ciliciis... jejuniis . . . flagellis . . .

A bőjtölés, önostorozás és önkínzás nem természetellenes cselekedetek, hanem állatellenes fellépések. A megszentülés evangéliumos bilincsei olyan csodálatosak, hogy aki ezekbe önként és imádkozva beilleszti két kezét, az mint az evangéliumos élet Szent Györgyje és Szent Györgyikéje a bilincsben is királyként hordhatja fejét!

Az élet királyai vagyunk!

Nem igaz, hogy az ember olyan állat, amelyik akkor is eszik, amikor már jóllakott! Az ember az élet apró kis fejedelme! Lovunk a testünk! Királyságunk a lelkünk! Trónusunk az imazsámolyunk! Uralkodói jogarunk a kereszt! Királyi palástunk a királyi öntudatunk! És koronánk pontos másolata annak a koronának, amelyet a Szenvedések Férfia hordott a fején.

Senki nem nézhet annyi joggal az égre, mint aki megtagadja önmagát és vállára veszi a keresztet és követi Krisztust. Ezek a szenvedők lesznek idővel az élet legnagyobb bölcsei, mert aki sokat nézi könnyein keresztül az eget, az az egyén lassanként kibetűzi az égen a jó Isten titkait. Téved, aki az evangéliumos élet mondatait a földön keresi. Isten nem írt a homokba! Az evangéliumos élet ábécéje nem fér el a földön. Csak az égen! Ott keressük azt!

Csak az jut el tehát az istenes élet tudományáig, aki mélyen maga alatt hagyja az állati élet istállóküszöbjét s fel tud emelkedni a természetfeletti élet égi ablakpárkányáig. Ezen a magaslaton nincsen többé már horkolás. Itt az élet már himnusz! És a munka: dal! S aki feljutott a szép emberi élet emeködtelen és napsugaras magaslatára, annak a lelkén már kinőttek az: angyalszárnyak.

Lucas Cs'en a pekingi katholikus egyetem szépművészeti tanára a katholikus festészet legjelesebb mivelője most Kínában. Tekintélyét még a pogányok is elismerik. Vallásos tárgyú képein kínaiaknak ábrázolja alakjait és a bibliai képeket is kínai környezetbe állítja. Fönti képén Jézus arca ugyan félig-meddig kínai csak, de a köréje csoportosuló kicsinyek tipikus mongolok.

Mit adsz a kis Jézuskának?

Irta: dr. Szlvós Donát O. S. B.

Pedlow kapitány hajója megterhelten megint útban van Magyarország felé. A Krisztusi szeretet gyüjtőíves, fáradhatatlan angyalai járják a várost és a falut; kopogtatnak az emberszívek ajtaján és bebocsátást kérnek a dermedtszívű, önző világban didergő Kis Jézusnak. Tűrik a kigúnyolást, a kiutasító durvaságot és este fáradtan, de boldogan számolgatják a gyüjtőívek szeretethőmérőjén az emberszívek melegét. És készül a melegruha és készülnek a szeretetcsomagok és állni fog a karácsonyfa a talán csak ezen estén meleg nyomortanyán, szeretetotthonokban . . . és ott fog az utcákon állani a kissé amerikaias izű színes-fényes villanykörtés „Mindenki karácsonyfája".

Tehát lesz „Mindenki karácsonyfája" is. De hát akkor miért hagyunk ki a „mindenki"-ből egy valakit? Miért mindég csak azt kérdezzük: „Mit hozott neked a kis Jézus"? Miért idegenszerű és szokatlan ez a kérdés: „Mit viszel te a kis Jézusnak?" Lesz-e a Kis Jézusnak is karácsonyfája? — Legyen, hisz ehhez nem kell gyüjtőív, Pedlow kapitány, kövér pénztárca, — csak gazdag szív.

A karácsonyfadiszítés a karácsonyi örömeim közül a legkedvesebb. Ezt sohse engedem át másnak a családban. Engedjék meg, hogy a kis Jézus karácsonyfáját is megtervezhessem és feldiszíthessem e néhány sorral.

*

Máriazellben láttam: Emberek, kik talán itt e kegyhelyen találták meg újra a sokat hajszolt boldogságot, békét és örömet: színaranyból, ezüstből, viaszból készült emberszíveket, karikagyűrűket, kezeket, lábakat, mankókat szórtak a kegyoltárra, vagy aggattak a templom kincstárának a falára. És ezek a jelképes ajándékok beszéltek nekem összetört emberszívekről, nyomorúságos mankózásról, feldúlt családi boldogságról, térdreborulni nem tudó, kezet imára kulcsolni nem akaró emberekről. Emberekről, kik, ki tudja, hányszor rogytak össze az önönmaguktól ácsolt, vagy az élettől a vállukra dobott nehéz kereszt alatt addig, míg eljutottak a kegyoltárig, hogy odategyék megpihenésük, megbékélésük, magukratalálásuk, visszanyert boldogságuk jelképes ajándékát: az aranyszíveket, a brilliánsos gyűrűket, a viaszmankókat.

Miért mondtam ezt el? Csak azért, mert én is ilyen ajándékokkal akarom feldiszíteni a Kis Jézus karácsonyfáját.

*

Két évvel ezelőtt, így karácsonytájban rádióban beszéltem erről a témáról. És ez után a beszéd után kaptam ezt a hírt: A megszállt Felvidéken rádiót hallgat egy idős volt gazdatiszt, a felesége, asszonylánya és veje, nagy fiai és lányai. A rádióban a kialudt emberszívmécsesekről, a szív kihült szeretetvulkánjairól és arról beszéltek, hogy a megbocsátó Krisztus ma is körüljár, hogy gyujtogassa a kialudt emberszívmécseseket. Ma is várja, hogy szívére ölelhesse és csodatevő kezével megsimogathassa azokat a csalódott, valamikor büszke, lázadó, bűnöző, de ma már csak megtört, fáradt, s a büntető Istentől félő emberszíveket, melyeket az élet, az ösztön, a nemtörődömség messze elsodort tőle. A gyóntatószékben újra Krisztusratalált, megbékélt emberszív a legszebb karácsonyi ajándék a kis Jézusnak — mondta a szónok.

És mikor elnémult a rádió, némán, lehajtott fejjel, könnyfátyolos szemmel ült a meleg szobában a familia. Az öreg gazdatiszt, (mintha a beszéd félórája alatt még öregebb lett volna), hogy ne kelljen felesége és gyermekei szemébe nézni, ki akart menni. De . . .

— Édesapám, mi nem állítunk karácsonyfát a kis Jézusnak? — kérdezte az asszonylánya. „A gyóntatószékben újra Krisztusratalált emberszív a legszebb karácsonyi ajándék a kis Jézusnak" — suttogta, hizelegve dorombolta az öregnek. „Édesapám, menjünk el mi is gyónni!"

— Nem . . . Nem lehet, hisz már oly régen volt, hogy anyáddal megeskűdtünk . . . s odament az ablakhoz, és merev szemmel nézte a ficánkoló hópelyheket, mintha egyedül csak az érdekelné. Pedig képek robogtak el előtte, emlékek kacagtak, lázadtak, jajgattak a lelkében. Ebben az emlékeivel való küzködésében zavarta meg újra a lánya:

— Édesapám, néhány nap mulva itt a szenteste. Fehér karácsonykor ne álljunk fekete szívvel a szent fa alá. Az Isten Fia nem a kőszívűeknek, hanem a jóakaratúaknak hirdetett békét.

— Nem . . . Ne bántsatok . . . — csikordult meg benne a küzködő tiltakozás.

— Öregem — szólalt meg ekkor az ezüstös hajú felesége — gyere, megyek én is. Úgy, mint akkor. Boldogságunk napján . . .

S aztán karácsony vigiliáján reggel kicsiny lámpafények táncoltak a gazdatiszt lakásától a templom felé. És fehér karácsonykor fehér szívű emberek álltak gazdatisztéknél a karácsonyfa alatt.

Ó, ha minden kihültszívű embert odatérdeltethetnék a karácsony éjszaka Gyermekének jászoltrónja elé! . . . Boldogok, kik hacsak egy kialudt emberszívmécsest is meggyujthatnak a karácsonyfa gyertyáinál.

Rakjátok tele a Kis Jézus karácsonyfáját megbékélt, megtisztult, kiengesztelődött emberszívekkel. Ez lesz a legszebb éke.

*

Az emberiség a szenvedés Olajfákhegyén a kétségbeesés éjszakájában gyötrődik. Az élettel való ökölharcban megrokkant ember ma nem a nagyobb darab kenyérért, hanem csak a mindennapiért kiált éhesen. Az örökké csak remélők, csodavárók, hitegetettek, de örökké csak csalódottak és megcsaltak ajkán egyre gyak-

rabban kél a kétségbeesés imája: Uram, nem bírom tovább! Múljék el tőlem e keserű pohár! . . . És az éjszaka hallgat, nincs visszhang e vad jajkiáltásokra, mert azok, akik elnémíthatnák e jajokat, süppedő perzsaszőnyeges, párnázott falu palotáikban, a börze üvöltő hangzavarában, a jazzmuzsikás lokáljaikban, a bankok pénzcsörgetésében és bankósuhogásaiban, luxusautóik szirénabúgása közben nem hallják, vagy nem akarják hallani e kétségbeesettek jaj-imáját. És egyre némulnak e jajok. Nem azért, mintha az igazság és a krisztusi szeretet némítaná el őket, hanem mert a Duna egyre több kétségbeesőt görget hideg hullámaival, vagy mert a revorverdörrenés egyre több jajkiáltást harsog túl, vagy mert a méreg és a kötél egyre több csodavárót szoritja bele a rémes számonkérő panaszt . . . Azok pedig, akiknek a lába elé az élet minden örömét odaszórta és ezért segíthetnének, nyugodtan alusznak, mulatnak és emésztenek, sőt elringatják lelkiismeretüket is azzal, hogy jobb idők járnak, múlik a kétségbeesés éjszakája, mert egyre ritkulnak a kétségbeesők rémes jajai . . .

Veronikákat ennek a Golgotát járó, véres verejtékű, kétségbeesett, becsapott, hiába csodátváró, véresarcú emberiségnek! Mindenki: az állam, az egyén és különösen azok, akiknek tele marokkal mért az élet, hallják meg a kétségbeesők imáját és nyujtsák oda a szenvedőknek az irgalmas igazság Veronika-kendőjét.

És akkor . . . a letöröl könnyek szikrázó gyémántok lesznek a Kis Jézus karácsonyfáján . . . A szegényeknek adott meleg ruha a karácsonyfa alatt e hideg korban didergő Kis Jézus kelengyéjeként tündöklik . . . Az éhezőnek adott nagyobb darab kenyér a kis Jézus mézeskalácsszivévé változik . . . A kétségbeesők nyakából leakasztott koldustarisznya ott fénylik a karácsonyfán a kis Jézus örökké teli erszényeként.

Az idén Veronikák álljanak a csillogó karácsonyfák alatt. Vegyék le Cirenei Simonként a kétségbeesettek válláról a keresztet és csillogó, szikrázó díszként aggassák ezeket e nyomorultak válláról levett, jelképes apró kereszteket a kis Jézus karácsonyfájára.

*

Még játékok is kellenek a karácsonyfa alá.

Meleg, kedves, úri, de nem luxusos otthonban egy jóságos asszony harcol a férfivel, de csak némán és türelmesen. De régóta tart már közöttük ez a csendes harc! Nem, itt nem az éhező nyomor a harc oka. Itt a szívek csatáznak életért, életekért.

— Engedd meg . . . Engedjük meg — rimánkodik megint az asszony.

— Nem lehet. Megint redukálták a fizetésemet . . .

— Itt a karácsony . . . Istenem már mióta nem gyónhattam . . . És most se gyónhatok . . .

— Én se . . . és nem is akarok, ha ez olyan nagy bűnöm, hogy nem gyónhatok . . .

— Ne lázadj! Megver az Isten . . .

— Igen, ne lázadjak. De akkor miért szab rám olyan kemény parancsot, ami alatt összeroppanok . . .

— Nem roppansz össze, mert én tudok és akarok még jobban összehúzódni, még nagyobb művészettel beosztani . . . Én vállalom a szerényebb lakást, a szintelenebb, átalakított ruhákat és kalapokat, csak azért, hogy te össze ne roppanj és . . . hogy . . . Ó . . . élhessen — dorombolt az asszony.

— Van már, aki él . . . vágott vissza küzködve a férfi.

— És ha egyszer . . . hirtelen . . . mégse lenne? . . .

Ó, hányszor zajlott le már közöttük e csendes csata! S hány karácsony nem hozott békét az egymással és az Istennel küzködők szivébe addig, míg egyszer a férfi (talán egy lelkigyakorlat után) igy szólt a hősiesen harcoló asszonynak:

— Jól van . . . Győztél, mert engem is legyőzött az Úr . . . Tégy csak egy szépen felöltöztetett babát a kis Jézus karácsonyfája alá. Ez lesz a legkedvesebb ajándékom, mert legnehezebben adtam oda. Tedd csak a fa alá, hogy jelképezze az én áldozatomat és azt, akinek e szent estén megengedtük, hogy angyalszárnyakon földre szállhasson és élhessen . . .

Boldog mosoly játszott az asszony arcán és a győztes boldogságával vitte a babát a karácsonyfa alá, hogy legyen játéka is a kis Jézusnak.

Istenem, hogy örülne a kis Jézus és hány lelkiismeret nyugodna meg, ha sok ilyen ajándék kerülne a karácsonyfája alá.

*

Áll a kis Jézus karácsonyfája. Sok mindent ráraktam. Most még csak azt szórom ajándékul alája, ami jót — adja Isten — e néhány sor ébresztett a karácsonyra készülő szívekben.

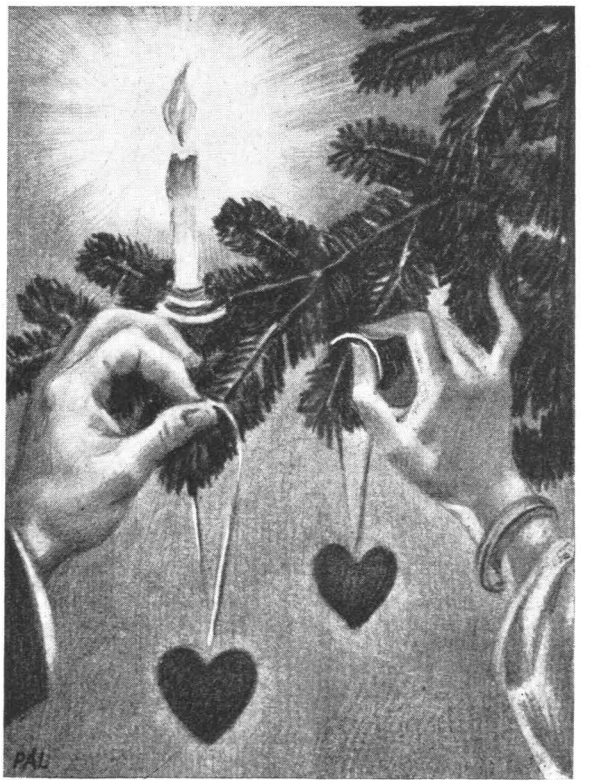

A MISSZIONÁRIUS FÁJA.

Indiai Óceán, 1934 szeptember 14.
A Szent Kereszt felmagasztaltatásának ünnepén.

A hatalmas óceánjáró fedélzetének karfájára támaszkodva beszélgettem kínai misszionárius testvéremmel.

— Hát csakugyan igaz, megyünk Kína felé?

— Hála Istennek, végre elérkezett a várva-várt boldog óra!

— De, testvérem, nem jó ám átültetni a vén fát, nem bírja az már! Emlékszik rá, novicius mesterünk emlegette búcsúbeszédében. Áldozatnak jó, de gyümölcsöt nem terem többé!

Testvérem rajongva szereti a gyümölcsfákat, édesapja híres gyümölcsösében sokat foglalatoskodott. Felcsillant a szeme és tűzben égő arccal felelte:

— Dehogynem, atyám! Csakhát azt a vén fát, ha át akarjuk ültetni, ki kell tépni a vén anyaföldből, de gyökerestül. Ha gyökerei benne maradnak a régi anyaföldben, persze hogy nem ered meg. De ha jól kiszedjük és így ültetjük át megfogamzik az még Kína terméketlen pusztaságain is.

Ellenkezni akartam, hogy tovább hallgathassam. De ő alázatos boldog lélekkel, egészen átszellemülve folytatta:

— De ez még nem elég ám! Mikor elültettük az új földbe a „vén fát", még az ágait is, igen, a gyümölcshozó ágakat is, amelyek talán már eddig is szépen teremtek és még szebb termést ígértek a jövőben, bátran, szinte azt mondom, kegyetlenül, vissza kell vágni . . . Operálni kell. Új ágakra, új hajtásokra, új rügyekre van szükség az új földben. Érti, atyám? És minél merészebben vágjuk vissza a vén fát, persze megfelelő módon, annál biztosabb a sikerünk annál szebb és erőteljesebb, igen, annál gyümölcsözőbb fát kapunk . . .

Ezt már nem állhattam meg közbeszólás nélkül:

— Hát csak nem metszhetjükt vissza annyira a fát, hogy szinte semmi sem marad rajta, csak a kopasz törzs?

Erre a testvér lelkesen kezébe vette keblén csüngő missziós keresztjét, felém nyujtotta:

— Igen, így kell visszanyesni azt a fát, hogy . . . ne maradjon belőle más, mint a kereszt fája . . . Az isteni Kertész, Krisztus, tanított meg rája. Igen, és akkor azután rá lehet feszíteni a gyümölcsöt, az „alter Christust." Igen, Krisztust, mert erre a fára nem illik más rá, mint Krisztus. És akit erre a fára szegeznek, az már Krisztusban él, az már nem is másik Krisztus, hanem maga Krisztus . . . És akkor már nem mondhatja senki, hogy a vén fa nem termett gyümölcsöt, hisz Krisztust termett, Megváltót termett, ezer és ezer pogány lélek Krisztusát, Megváltóját! . . .

— Igen, és a misszionárius Jézusát, Megváltóját, jutalmazó Bírájáit! — tettem hozzá meghatottan.

Testvérem, ha az isteni Kertész Kínába akar átültetni, szeresd a MISSZIONÁRIUS FÁJÁT: Krisztus keresztjét!

Zsámár Jenő S. J.
kínai misszionárius.

. . . Nem fogadták be . . .

Irta:
dr. Czaplk Gyula.

Igy történt:

Fiatal szerzetesnovicius állott az újoncmestere előtt. Ertelmes arcú, szép szál ember. Szeméből azonban az indulatosság lángja perzselt kifelé és a fejét a konok jellemek keménységével kissé hátra szegte.

— Carissime! — szólott hozzá lassútempójú, öregesen tompa hangon az ujoncmester — kérve-kérem, legyen megadóbb másokkal szemben. Ne akarja társaira a maga akaratát kényszeríteni. *Fogadja be szívébe az Úr Jézus alázatos szelidségét* és meglátja többre megy. És önmaga is boldog lesz!

Az újonc — Robespierre volt a neve — összevonta szemöldökét, hidegen tudomásulvette az intelmet és távozott.

Igy történhetett volna tovább:

A fiatal szerzetes kiment. Első útja a tabernákulum elé vezetett és térdreesve, két kezét esdően kitárva így könyörgött: „Uram! én gyarló ember vagyok. Nagyravágyásom és akaratosságom mint szilaj paripák a kocsit, az ördög útjára vonják lelkemet. Észre sem veszem, csak akkor eszmélek reá, amikor már lelkeket zúztam össze és lelkemet mocskoltam be. De Te jóságos vagy Jézusom! Tudom, hogy mindig kopogtatsz lelkiismeretem ujjával a szívem ajtaján, valahányszor jön a kisértés. Igérem, hogy nem fogsz ezután hiába zörgetni: *befogadom kegyelmedet.* Csak jőjj Uram és lakozz nálam! Erősítsd az én gyengeségemet!"

És attól a naptól kezdve megváltozott az ifjú szerzetes. Az Úr befogadott kegyelme áttüzesítette nagy tehetségét. Társait valósággal magávalragadta és istenadta szónoki képességével ezreket mozgatott meg a bűn és a tétlenség elesettségéből.

Jött aztán a nagy francia forradalom. A csőcselék husángokkal tódult be a zárdatemplomba. Az Oltáriszentséget akarták piszkos lábaikkal a földre tiporni.

Egy ember állott eléjük, emelt fővel, szent haragtól szikrázó szemekkel: Robespierre a híres barát. Megállj!-t parancsolt a pálinkabűzös csürhének és a gyáva had egy percre megállt. Odalépett a tabernákulumhoz, kivette a ciboriumot és két kézzel szedte és *vette magához* az Úr testének szent partikuláit. Amikor az utolsót is befogadta, megfordult és reájuk kiáltott a forradalmárokra: „Most már jöhettek!“ És azok mentek is. Dorongjaikkal ott ütötték le az oltár előtt.

De nem így történt, hanem így:

Robespierre levetette a szerzetesi ruhát. Hiába kopogtatott az Úr szíve ajtaján, a Jézus alázatosságát és szelídségét nem fogadta be.

Ügyvéd lett. Úgy akarta alakítani hazáját, ahogyan szenvedélyes képzelete elgondolta. A francia forradalom hullámai a csőcselék élére vetették. A hatalom birtokában nem az alkotás embere volt, hanem a pusztításé. Ezrével küldte embertársait a nyaktiló alá. Szíve kőkemény lett.

Egy öreg mágnásasszony borult le eléje, hogy kegyelmet kérjen bebörtönzött leánya számára, akinek egyetlen bűne az volt, hogy grófi címer díszlett a bölcsőjén. A zokogó édesanya két kezével átölelte a hatalmas Robespierre lábait és úgy rimánkodott. „Polgártárs! — hörögte kimerülten. — Hiszen ember vagy te is! Kérve-kérlek, ne zárd el szívedet egy anya rimánkodása elől! Vizsgáld meg az ügyét, hiszen nincsen annak semmi bűne és add vissza gyermekemet nekem!“

Robespierre perzselő gyűlölettel nézett az asszonyra, majd a szokott, konokságot jelentő mozdulattal hátraszegte fejét és megszólalt: „Polgártársnő! hogy hívják leányodat?“ Az anya sietve mondta be a nevet és szemében a remény csillogott.

Robespierre egy darab papírra felírta a contess nevét és odanyujtotta titkárának. „Polgártárs! — adta ki a parancsot — ez a leány első lesz holnap reggel a kivégzettek között. Anyja végignézi és utána másodiknak őt fektetitek a nyaktiló alá. Vigyétek!“ És még a szeme sem rebbent meg, amikor elhurcolták a szerencsétlent.

Néhány hónapra reá Robespierret állították a gillotin alá. A forradalom így jutalmazta a vezérét.

Igy történt, mert nem fogadta be Őt.

●

Igy történt:

Jezaja ben Ruben esti imáját végezte. Késore maradt vele, mert napszálltakor még azzal a sok idegennel volt elfoglalva, akik a népszámlálásra jöttek Betlehembe. Háza ugyan a város legszélén feküdt, falai is kidőltek-bedőltek voltak, de a messziről érkezettek beérték vele és jól fizettek neki. Erszényében csak úgy csörgött a sok ezüst.

Kopogtattak. Csendesen, szerényen. Másodszor is. Jezaja ben Ruben vette a mécsest és ajtót nyitott. Öreges, hajlotthátú ember állott előtte. Ruháján látszott, hogy szegény. Arcáról nagy szomorúság rítt

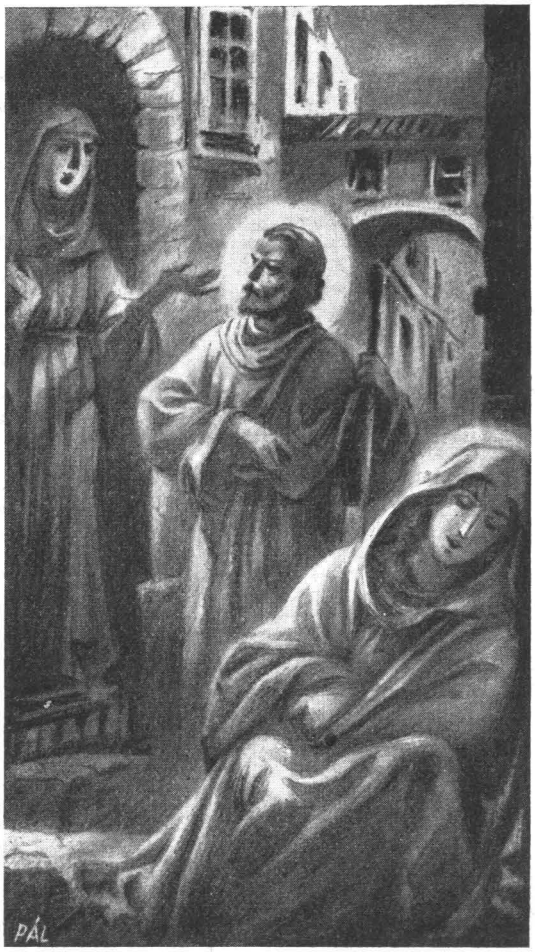

le és a hangja is olyan csendesen alázatos volt. „Testvérem Izraelben! — kezdte — Könyörülj rajtunk! A népszámlálásra jöttünk Názáretből és nincs hajlékunk. Mindenhol jártunk már, de sehol sem fogadtak be. Ez az utolsó ház és az utolsó reménységünk.“

Jezaja ben Ruben magasabbra tartotta a mécsest, hogy jobban megnézze a jövevényt. Ez pedig újrakezdte a kérést: „Ha kevés a hely házadban, én magam megleszek itt kint a szabad ég alatt is. Csak őt fogadd be! — és háta mögé mutatott — Máriát, Dávid ivadékát megviselték az út fáradalmai; várandós szegény. Könyörülj rajta legalább azért, Akit méhében hordoz.“

Jezaja ben Ruben kijebb hajolt az ajtóból és odanézett, ahol az asszony állott. Fiatal volt és szépséges. Arca sápadt, szemei égtek. Vonásain a fájdalom ült; biztosan azért, hogy hajlékot sem tud adni Annak, aki eljövendő . . .

Igy történhetett volna tovább:

Jezaja ben Ruben szíve megesett a szegényeken. Kitárta házának ajtaját és hívta a hajléktalanokat: „Jőjjetek Dávid fia és leánya! Az Úr nevében jőjjetek! Ami az enyém, a tiétek is és pihenjétek ki házamban fáradságtokat.“ És vizet hoza nékik a lábmosáshoz és kenyeret tőn eléjök és puha fekhelyet készíte számukra.

És lőn pedig, hogy beteljesedének Mária napjai, hogy szüljön. És megszülé fiát és pólyába takará és puha ágyba fekteté. És betelék Jezaja ben Ruben háza fényességgel és angyalok éneklék benne az éneket: „Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakaratú embereknek!“

És Jezaja ben Rubent boldognak hirdeti azóta minden nemzedék, mert befogadá az Urat.

De nem így történt, hanem így:

Jezaja ben Ruben gondolkodott: „Koldusnépek ezek és nem fizetnek majd a szállásért semmit. Miért osszam meg hát velük ágyasházamat? Mi hasznom belőle?“ Mondá azért nékik: „Házam tele. Menjetek másfelé!“ És megfordula és becsuká háza ajtaját, nem fogadván be az Urat. A két fáradt vándor pedig kiméne a városon kívül a barmok szállására. „Lőn pedig mikor ott valának, eljött Máriának ideje, hogy szüljön. És szülé az ő elsőszülött fiát és bepólyázá őt és jászolyba fekteté, mert nem kaptak helyet a szálláson.“ (Szent Lukács 2, 6—7.)

Igy történt, mert nem fogadták be Őt.

●

Minden szívnek ajtaján nem egyszer, de százszor is kopogtat Jézus. Hogy újraszülethessen ott a kegyelem által és betöltse azt a lelket erővel és boldogsággal, amilyent a világ nem adhat, hanem csak az Isten szeretetének bírása.

Suttogva kér bebocsátást a lelkiismeret szaván keresztül; kopogtat igazságainak és tanításának előtárásával; zörget a mások jó példájával: döngeti a lélek ajtaját kemény csapásokkal. És akadnak olyanok, akik:

. . . nem fogadják be Őt . . .

ÚTVÁLTÁS A BETLEHEMI KISDED ELŐTT.

●

IRTA: PINTÉR JÓZSEF.

Éppen karácsony vigiliája volt, mikor Dosztojewszkyt elbocsájtották a börtönből.

Az emberek szentestére készülődtek. Az éj, ez a fekete takács, már kezdte kiteregetni barna szőtteseit a föld fölött. Mindenki sietett haza, hogy az otthon meleg fészkében örüljön a Szeretet érkezésének. Csak ő csavargott a hideg estében a kivilágított ablakok utcáreső fénykévei között. És útálta önmagát. Hogy mennyire lezüllött! Hogy ő már ott tart, hogy senkinek sem tud örömöt szerezni! Úgy tetszett neki, mintha egy erős kéz őt önmaga fölé hajlítaná és saját képével szemtőlszembe tartaná. A csavargó élet minden szomorúsága zúgni kezdett benne.

S ahogy ilyen gondolatok súlya alatt őgyelgett a város utcáin, egy helyen kőoszlopon álló, fenyőgalyakkal földíszített szentképhez érkezett. Betlehemet ábrázolt. Amin a szeme legelőbb megakadt: a Boldogságos Szűz, karján a kisded Jézussal.

Dosztojewszky megállott a kép előtt és nézte. Nézte a kis Jézust. Mosolygó, kövér arcának gödröcskéit, szemeinek bogarát, redőtlen homlokát. Közben gyermekkorának karácsonyi emlékei megrohanták az agyát. És elkezdett magában dudolni. Azokat az énekeket, melyeket otthon a szülői házban énekeltek ilyenkor. Egyiket a másik után. Egyszerre csak azon kapta magát, hogy potyognak a könnyei. De ezeknek a fátyolán át is csak nézte, egyre nézte a kis Jézus arcát. Aztán merész megembereléssel belenyúlt a zsebébe. Kivette onnan a pálinkás üveget, mely őt már eddig is a züllés lejtőjére taszította. A bennelévő pálinkát a szentkép előtt a hóra locsolta. Az üveget pedig a képoszlop kövéhez vágta. Izzé-porrá zúzta.

Dosztojewszky ettől a perctől fogva új életet kezdett. Az oroszok egyik legnagyobb írója lett. Mert a kis Jézus képe előtt utat váltott. A csavargó élet szennyes ösvényéről a tökéletesebb ember útjára hágott . . .

A mi eszményünk is a minél tökéletesebb ember. Akinek útjai befelé, a lélek mélységeibe vezetnek. Amely útnak kezdetére eligazító jeligéül Krisztusnak e szavai vannak írva: „Legyetek tökéletesek!“ Mert a lélek tökéletesedésére vagyunk kiszemelve. Ez van földi életünk céljába tűzve. Ha nem tökéletesebb ember lesz ideálja az életnek, akkor a világ csak a siralomvölgyet vájja még mélyebbre maga alatt.

A tökéletességre való törekvés paragrafusa pedig ez: alkoss magadból magasabbrendű, szellemibb és erkölcsösebb lényt. De ezt csak lelki desztillálás, erkölcsi megtisztulás eredményezi.

A megtisztulás szükséges folyamata az életnek. A futó víz kiveti salakját. A fa lehányja erőtlen ágát, virágát. A sas földhöz veri fiókáját, ha nem állja ki szeme a napsugarát. Igy a léleknek is van kivetnivalója. Mert sok szabálytalanság, szenny és salak kavarog benne. Tehát tisztulnia kell. Lelkünknek is legmagasztosabb erői csak akkor ragyoghatnak elő, ha kiseperjük onnét mindazt a szemetet, ami szívünket prédául dobja oda az ideálok nélkül való élet rothadásának. Csak áldoza-

tok árán juthatunk el ahhoz a tökéletességhez, melyre hívattunk.

Dosztojewszky feláldozta pálinkáját. Nekem fel kell áldoznom lustaságomat. Neked irigységedet. A harmadiknak érzékiségét. Annak gőgjét. Amannak nagyravágyását. Mindenkinek a maga hibáját, szenvedélyét, tömjénezett bálványát. S aki ezt megteszi és kemény akarattal gyűri le szebb életének kerékkötőit, az már is utat váltott. Az önző életszeretet ösvényéről a tökéletesebb ember útjára hágott . . .

Dosztojewszkyt útváltásra, életirányának fordítására a betlehemi kis Jézus arcának látása vezette. Nem kerülte el képét, sőt nagyon is nézte. S ez a szemlélet szállította aztán szívéhez az életjobbítás vágyát, lelkére permetezte a nemesebb élet Istentől jövő kegyelmét. Nem futott el Jézustól, hanem hozzá közelebb húzódott. Oda állott.

Ezt kell tennie a világnak is. Ezt kell tennie a léleknek is. Odaállani a betlehemi barlangnak jászola elé. Oda, ahonnan arcába lehet nézni az Isten testté lett Igéjének. Ne féljen tőle senki. Rettentő hatalmát égi trónján hagyta. Ide közénk csak gyermeki tehetetlenséggel jött. Oly szép, hogy jobbá teszi azt, aki ránéz. Olyan ártatlan, hogy senkinek sincs oka arra, hogy kitérjen előle.

Krisztus arcának tisztaságát, tanításának mélységét sem az évezredek múlása, sem divatok hullámzása, sem az életnek lázas nyugtalanságai soha nem érinthették. Ő a mi lelkünknek emberfeletti ideálja. Hozzá kell mennünk, ha hiba esett életünk kerekei között. Tőle indul el az ember a tökéletesebb lelki kultúra felé. Ennek útját pedig Ő előtte kell átváltani arról az irányról, amely csak dekadencia felé, erkölcsi zuhanás felé halad.

A Betlehemi Kisded arra biztat minket, hogy ne tűrjünk meg a természetünkön se penészt, se mezítelenséget, se dudvát. Mert a test eddig is eleget burjánzott.

Hát miért ne nőjjön már egyszer virágba a lélek is?!

Az életszentség egyszerűsége.

Az életszentség nem emberi találmány és követelés — hanem ez Istennek kimondott akarata s így kétség se férhet hozzá, hogy lehetséges-e? „Ez tudniillik az Isten akarata, a ti megszentelődéstek" (Sz. Pál I. Tes.). Világos, hogy szent Pál az életszentségen nem azt a rendkivüli életszentséget érti, melyet Isten különösebben kiválasztott gyermekeitől kiván, hanem azt az életszentséget, amelyet mindazok elérhetnek, akik közreműködnek Isten kegyelmeivel és megteszik mindazt, amire képesek, — komoly akarással.

Aquinói szent Tamás is ezt a választ adta hugának, — aki megkérdezte tőle, hogyan lehetne szent, — hogy: akarj! S ez a válasz helyes is. Mert Isten akarja, hogy megszentelődjünk, kegyelmet is ad hozzá, ha tehát mi is hozzáadjuk még akaratunkat, biztos az eredmény: az életszentség.

Helytelenül gondolkoznánk az életszentségről, ha azt valami fejtörő, mesterkélt, kierőszakolt, összekuszált dolognak tartanánk. Hiszen a szentek dicső koszorujában számtalan azok száma, akik a legegyszerűbb állapotból és a szürke hétköznapiságból emelkedtek fel oda, csupán a Szentlélek egyetemén szerzett kultúra segítségével.

Az Úr Jézus az életszentség mintaképének a gyermeket állitja az életszentség oszlopainak, az apostoloknak szeme elé: „Ha csak meg nem tértek és nem lesztek, mint a gyermek, nem mentek be a mennyek országába."

Mikor a 72 tanitvány visszatérve küldetéséből beszámol az Úrnak, válaszában erre vonatkozólag ezt mondja;

„Magasztallak téged, Atyám mennynek és földnek Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsektől és okosaktól és kijelentetted a kisdednek. Úgy van Atyám, mert igy tetszett Neked."

Világos, hogy a Mester a kisdedeken nem a korszerinti kisdedeket értette, hanem a kegyelemszerintieket, akik: egyszerűek, keresetlenül őszinték, alázatosak, tanulékonyak, engedelmesek, akiket szent egyszerűség vezet. S mit jelent ki ilyeneknek az Atya? A legmagasabb égi dolgokat, mert az Úr folytatja:

Mindenek átadattak nekem Atyámtól és senki sem tudja, ki az Atya, senki sem ismeri őt, hanem csak a Fiú és akinek a Fiú ki akarja jelenteni." Ime, e magasztos tudást, a benső egyesülést az imádandó Szentháromság isteni életével a kisded, a gyermekded lelkek nyerik el, akik az egyszerű életszentség útját járják.

A romlatlan természet is igazolja, hogy az életszentség nem lehet nehéz, a testi-lelki erőket felörlő mesterség, hanem természetadta egyszerűség, Isten alkotta lényünk természetes következménye. Nagy igazság Tertullián szava: „Az emberi lélek természeténél fogva keresztény." Azért legegyszerűbb meghatározása a vallásnak az, hogy: a vallás — pietás, mely Istent és gyermekét, az embert összefűzi, mint családban a szülőt és gyermeket.

Van-e egyszerűbb, természetesebb dolog, mint a pietás a családtagok között? Természetszerűen az boldogitja őket, ha mind együtt lehetnek a családban s nincs fájdalmasabb, mintha örökre távozik valaki körükből. Mily megható a pietásos búcsúzás a behantolt sirtól; amit csak egy tud megvigasztalni: a viszontlátás ott fenn!

Ha a pietás ily egyszerű, ily természetes a családban, miért lenne nehéz, mesterkélt, testet-lelket felemésztő annak tökéletesitése, szentségre emelése, felmagasztositása az Isten és az istengyermekség viszonyában? Nem kellene-e, természetszerűleg, igen egyszerű, igen könnyű, igen édes dolognak lennie a mi pietásos szeretetünknek jó mennyei Atyánk, testvérünk, az Úr Jézus és anyánk, Szűz Mária iránt — és ebből folyó életszentségünknek is?

Aki nem tudja magát Isten gyermekének, aki nem érzi Istent atyjának, aki nem érzi, hogy az Oltáriszentségben elevenen van jelen testvére, aki a rózsafűzérben nem édesanyja tulajdonát tiszteli, — az csürve-csavarva,

töpörödött kislelkűséggel, nyög, kinlódik, kifeszítve a kinpadon, mikor életszentségre törekszik. Ugyan mit szólna a családatya gyermekének, ha látná, hogy természetszerű, édes kötelességét: hogy őt szeresse, előzetes megfontolás, tanácskérés, tanulmányozás, s külön nehéz elhatározás után teljesítené! Mint ahogy sok szentségretörekvő lelkek teszik a jó mennyei Atyával szemben.

Szent Pál tanitása: „Ez tudniillik az Isten akarata, a ti megszentelődéstek" nem puszta tanácsot tartalmaz, hanem kötelességet. Ami pedig kötelesség, az minden embernek szól, s ami mindenki számára kötelesség, az nem lehet összekuszált nehéz dolog, hanem egyszerű és természetes, amelyet egyformán megérthet és gyakorolhat analfabéta és tudós, szegény és gazdag, király és cseléd, egészséges és beteg, szerzetes és világi.

Amily világos és helytálló igazság az, hogy az életszentség egyszerűség, ép oly igaznak kell lennie annak is, hogy gyakorlati átvitelének, megvalósitási módjának is egyszerűnek és általánosan követhetőnek kell lennie.

Plató azt mondta, hogy az ember célja és rendeltetése az istenség utánzása. De nagyszerű elméletével szemben tehetetlennek érezte magát, és korával együtt sóvárogva hivta az emberek közé az Istent, hogy az igazi szentségnek mintegy a tipusát adja, és megtanitsa, hogy hogyan kell viselkedni Istennel és emberekkel.

Mily szerencsések vagyunk mi, akik oly korban élünk, amelyben már beteljesedett az emberiség vágyódása és eljött közénk az Isten és megmutatta nekünk emberi testben, emberi életben, hogy mi a tökéletesség, mi az életszentség. S azóta az emberiség apraja — nagyja mind — mind egy mintázó iskolába jár, amelyben előtte áll a testet öltött Isten élő valósága, mint modell s magára mutat: Veni sequere! — Jöjj kövess engem!

Jőjj, utánozz engem, légy olyan, mint én, élj külsőleg és belsőleg, mint én és biztosan szent leszel. A szentség hosszú elméleti útját röviddé teszi Krisztus követésének gyakorlata. Veni sequere me! Jézus Krisztusban, az Istenember követésében gyakorlativá lesz az életszentség minden helyes elmélete. Aki jelszavának választja: Hasonló akarok lenni Hozzá! — az rálépett az igazi életszentség biztos útjára.

Ne is nagyon boncolgassuk az életszentség sémáját, az erények mibenlétét, hanem egyszerű, gyermekded hittel nézzük az Úr Jézust, és utánozzuk.

Egész életünkben, minden cselekedetünkben, életünk minden változatában folyton mintázhatjuk Őt. Nézzük, hogy milyen volt Ő, mit tett, mit tanitott, hogyan itélt, beszélt, mire törekedett stb. s aztán magunkra tekintve alakuljunk át hozzá hasonlóvá. Mint a szobormintázás modell után, oly egyszerű, könnyű és kedves az életszentségre törekvés eme módja. S ami legbiztosabb is. Mert: Jézus Krisztus Isten-ember. Aki tehát megegyezik szent embersége tetteivel, az szent. S ő egyben Isten is, s mikor szent emberségében követem, benne eljutok végcélomhoz is, s igy a legjobb úton járok. S ez a legteljesebb, legmagasztosabb és egyben a legegyszerűbb életszentség.

AZ IMÁDSÁGOS LELKÜLET PÉLDAKÉPE.

IRTA: RAOUL PLUS S. J.

Ha valaki tevékenységét teljesen Istenre irányítja és mégis azt hiszi, hogy nem él Istennel egyesült életet, mert nem gondol mindig Istenre, az nagyon téved. Mindenekelőtt jól meg kell értenünk, hogy az Istennek tetsző természetfeletti cselekedetekhez nem feltétlenül szükséges, hogy a valóságban is mindig Istenre gondoljunk.

Hiszen ha ez így volna, akkor csupán azok a cselekedeteink emelnének Istenhez, amelyekbe kimodottan valami imádságot vegyítettünk és akkor a mi természetfeletti és imádkozó tevékenységünk csak az imagyakorlatokban állna. Lehetetlen állandóan zajtalan elvonultságban Istenre gondolni, de ez nem is szükséges. Sőt, néha az imagyakorlatoknál sürgetőbb kötelességünk is van.

Állapotbeli kötelességünk a legelső és Istennel való igazi egyesülésünk legfőbb követelménye, hogy akaratunk egyesüljön Isten akaratával. Ha életfeladatunk szemmeltartásával higgadtan megfontoljuk Isten reánk vonatkozó akaratát és úgy látjuk, hogy most imádságot kíván tőlünk, akkor kötelességünk imádkozni. Ha pedig azt kívánja, hogy hagyjuk az imádságot és más kötelességet végezzünk, még ha az teljesen leköti is figyelmünket, úgyhogy nem tudunk állandóan Istenre gondolni, a vele való egyesülésünk mégis tökéletes lehet.

Hiszen maga az életszentség nem egyéb, mint akaratunk tökéletes egyesülése Isten akaratával.

Elég gyakori tévedés, hogy a szemlélődést olyannyira a tevékeny élet fölé helyezik, mintha elfelejtenék, hogy mind a kettő fölött van Isten akarata és hogy mindkettő csak eszköz, melyet nem szabad összetéveszteni a céllal, vagyis az életszentséggel . . . Márta ne panaszkodjék, hogy külső munkát kell végeznie Istenért. Szalézi szent Ferenc azt feleli neki, hogy van munkaextázis is, nemcsak imaextázis és mind a kettő fölemel magunk fölé, Istenhez! Barat szent Zsófia azt írja szerzete egyik főnöknőjének: „Ne nyugtalankodjék amiatt, hogy nehezen tudja lelkét összeszedettségben tartani és Istennel egyesíteni a sok szórakoztató foglalkozás közepette, mellyel elárasztják, hiszen mindezt Istenért

kell magára vennie és mily sok alkalma van ilyenkor önmagát megtagadnia. Az bizonyos, hogy ez az áldozatos munkás élet és embertársaink türelmes szeretettel való elviselése a legjobb imádság, amit végezhet, föltéve mégis, hogy igyekszik gyakran fölemelni szívét a jóságos Mesterhez és hogy tisztán érte tesz mindent."

Maga az Úr Jézus is azt mondta: „Az én étkem" vagyis az én életerőm forrása, „hogy Atyám akaratát cselekedjem." És Szűz Mária a legkeresztényibb teremtés, vagyis aki Krisztushoz lélekben a leghasonlóbb, ő sem akart egyebet mondani, mikor így szólt: „Ime az Úr szolgálóleánya!"

Nekünk is így kell gondolkoznunk. Számunkra is az a legfőbb vezérelv, hogy mindenben Isten szent akarata szerint cselekedjünk. Krisztus követése nem azt kívánja tőlünk, hogy az Ő életének és istenemberi cselekedetének történeti formáját lemásoljuk, hanem, hogy Szívének legfőbb törekvését igyekezzünk életünk főmozgatójává tenni, vagyis hogy Hozzá hasonlóan minden kívánságunkat és szándékunkat teljesen Isten akaratához irányítsuk.

Krisztus mint Isten egy rangban van a mennyei Atyával, de mint Istenember alárendeli magát Neki, hogy engedelmessége által elégtételt adhasson az első ember engedetlenségéért.

Tehát egész életét jellemezzük, ha azt mondjuk róla a Szentírással *factus est oboediens, oboediens usque ad mortem,* engedelmes volt, és pedig engedelmes mindhalálig. Elvonult názáreti életének harminc esztendejéről azt mondja az Evangélium *erat subditus,* engedelmes volt. És engedelmes volt azontúl is: *Christus non sibi placuit.* Krisztus semmiben sem kereste saját tetszését, mert azt akarta, hogy minden cselekedetét az Atyáért tegye: *nesciebatis quia in his quae Patris mei sunt, oportet me esse,* nem tudtátok-e, hogy azokban kell lennem, amik Atyáméi. És átadta magát az Atya érdekeinek egészen a keresztáldozatig: *non mea voluntas sed tua fiat,* ne az én akaratom legyen, hanem a tied. És engedelmes volt mindaddig, míg el nem mondotta *consummatum est,* beteljesedett.

Gyakran emlékezetünkbe kell idézni, hogy a mi tökéletességünk legfőbb irányelve ugyanaz, mint Krisztusé: teljesítenünk kell Isten akaratát. Hogy a keresztény életeszményt megvalósíthassuk, kell, hogy a mi életünk középpontja is ugyanaz legyen, mint a mi isteni Mesterünké, vagyis hogy mindig és egyedül a mennyei Atya akaratát cselekedjük és azokban legyünk, amik a mennyei Atyáé.

Ha Krisztus így cselekedett, akkor Krisztus másainak, vagyis minden kereszténynek így kell cselekednie, hogy érdemes legyen a krisztusi névre. Krisztus követése azt kívánja tőlünk, hogy Krisztus másai legyünk és ezt csak úgy érjük el, ha mindenek előtt az engedelmes Krisztust másoljuk. Krisztus annyira a mennyei Atya akaratának élt, hogy nem látott egyebet az isteni akaratnál. Izaiás azt mondja róla, vagyis így szólaltatja meg Krisztust: „Engem úgy fognak nevezni, hogy „az én akaratom Óbenne van." Ez kell, hogy igaz legyen és megvalósuljon Krisztus minden követőjének életében.

De hogy ez megvalósuljon, előbb szükséges, hogy a természetes ösztönöket és szeszélyeket egészen megtagadjuk. Az önző ént háttérbe kell szorítanunk, hogy bele ne szólhasson életünk irányításába, hogy ne legyen szava csak Isten után és mindig az isteni szándék világossága szerint. Egy szóval az önző ént le kell igáznunk és Isten iránt való engedelmességből az isteni akarat készséges eszközévé kell tennünk. Szent Pál is ugyanerre tanít, mikor arról szól, hogyan kell magunkban kialakítanunk a megfeszített Jézus képét. Hogy Jézus Krisztussal megfeszítve legyünk, nem szegeket kell kezünkbe és lábunkba verni, hanem önmagunkról kell teljesen lemondanunk és saját akaratunkat kell az isteni akaratnak feláldoznunk.

Aki saját akarata és szeszélye szerint cselekszik, az önmagát tekinti végcélnak és ezáltal nem tesz Istenhez emelkedő cselekedetet, hanem inkább lefelé süllyed saját kicsinységébe és semmiségébe. Aki önmagát választja cselekedete irányító központjául, az kisiklik a tökéletes Krisztus-követés útjáról, az megszűnik akaratát Istennel egyesíteni és így megszűnik „imádkozni".

Ezek az igazságok gyakorlati kifejtései annak az alapigazságnak, mellyel Szent Ignác a lelkigyakorlatos könyvet kezdi és amellyel tulajdonképen a katekizmusok is kezdődnek, mikor Isten iránt való kötelességeinkről szólnak. „Az ember az Istenért van teremtve. Tehát élete, egész valója, összes cselekedetei Istenre kell hogy irányuljanak, mint végső célra." Annál jobban cselekszünk, minél kevesebb „ént" vegyítünk tetteinkbe, mint tevékenységünk indító okát. Istenre irányuló cselekvésünk annál tökéletesebb hódolat, imádás és imádság, minél tisztábban, egyedül Istenért végezzük. Ebből látjuk, hogy Szent Ignác az ő kis könyvének első soraitól kezdve máris a legtökéletesebb Istennel való egyesülésre neveli a lelket és a legbiztosabb utat mutatja neki az életszentségre. Még egy megjegyzést, az Egyház tökéletes imádsága a konszekrált kenyérnek, a szent ostyának fölajánlása. Már pedig a szent ostyában nincs többé semmi a kenyérből, mert abban minden Jézus Krisztus. A mi életünkből is úgy lesz tökéletes imádság, ha mibennünk sincs semmi énünkből, ha minden Krisztus, vagyis akaratunk tökéletes alávetése Istennek.[1]

Részlet *P. Plus S. J.:* Hogyan imádkozzunk . . . című most megjelent munkájából.

IRODALOM.

Gerely Jolán: **Add nekem a szívedet!** Budapest 1934. Korda Rt. kiadása. 185 lap. Ára kartonkötésben 2.80 P, díszkötésben 4.— P.

E könyvnek úgy a témája fontos, mint feldolgozásmódja rendkívül érdekes. Fiatal leányoknak szól benne lelkük legnagyobb problémájáról, a házasságról. Végigvezeti olvasóját az ismerkedéstől kezdve egész az anyaságig a kapcsolatos gondolatsorozatokon. De nem magasról oktatva, nem unalmasan prédikálva, hanem bámulatosan kedves csevegésekben. Oly finom tapintattal és kegyeletteljes tisztelettel fogja meg a kérdések legkényesebb pontjait is, hogy bármelyik leánynak kezébe adható. Felfogásában seholsem rigorózus és mindenütt krisztusi. Egyik hozzáértő, nagynevű leánypedagógus amikor elolvasta, ezt az ítéletet mondta róla: „Így kell fiatal leányokhoz szólni!" Könyvét nagyon ajánljuk minden édesanyának, hogy adja serdülő lánya kezébe. A női élet Isten rendelte hivatásáról jobb eligazítót alig adhat neki.

Dr. Dombi Márk O. Cist.; **Kalauz Istennek szentelt lelkek számára.** Második átdolgozott és újra rendezett kiadás. Budapest, 1934. Korda Rt. kiadása. Ára 0.80 P, díszkötésben 1.50 P.

Szokatlanul érdekes és új beállítású imakönyv és elmélyedő könyv ez. A szerzője Ferrero Benigna Consolata nővér volt, a híres vizitációs apáca, aki a szentség hírében halt meg és életét, valamint magánkinyilatkoztatásait a modern miszticizmus egyik jellegzetes termékének tartják. E kiváló lélek kedvenc imáit tartalmazza ez a könyv. Számos és a legkülönbözöbb alkalmakra közöl imákat. Nagyszerű gondolatokat ad a szentolvasó végzéséhez, kitünő keresztúti ájtatosság, gyónási imák vannak benne. Originális része a szeretet 10 parancsolatáról, a legnagyobb tökéletesség 10 parancsolatáról, a bizalom 10 parancsolatáról, az irgalom 10 parancsolatáról szóló gondolatok. A könyvet nemcsak szerzetesnőknek ajánljuk, hanem igényesebb lelkiéletet élő világiaknak is.

P. Raoul Plus S. J.; **Hogyan imádkozzunk?** Fordította: *Gálffy László S. J.* Budapest, 1934. Korda Rt. kiadása. Ára fehér kartonkötésben 1.20 P, díszkötésben 2.40 P.

Az imádságról már sok könyvet írtak, de olyant még nem, mint ez. P. Plus, a francia aszkétikus irodalom mai leghíresebb művelője, olyan oldalról világítja meg az ima értékét és gyakorlását, amelyik nemcsak új, hanem megkapó és nevelőhatású is. Figyelmeztet arra, hogy két dolog az „ima" és az „imádságos lelkület". Ennek az utóbbinak túlzásaitól óv bennünket és megérteti, hogy lehetetlenség állandó idegmegfeszítéssel Istenre gondolnunk és mégis egész életünket, tevékenységünket imádságossá tudjuk tenni. Hogy miképp törté-

A „MANDULASZEMŰ" KIS JÉZUS ÉS MANDULASZEMŰ IMÁDÓI.

IRTA: DR. CZAPIK GYULA.

Mi európaiak szentképeink festésében egy internacionális ábrázolási módot, művészeti nyelvet használunk. Festőink és szobrászaink hagyományos alakokat, hagyományos környezetet pingálnak képeikre és mi már úgy megszoktuk őket, hogy hibának tartjuk az eltérést.

Nem egy kifogásolója akadt ép ez okból *Th. Pape* bonni ipariskolai tanár híres betlehemjeinek. Ez az alkotás pedig a miniatűr szobrászat remeke. Mindenegyes kis részletét eredeti anyagból építette föl: a zsindelytetőt használt zsindelyből, a csupasz fát ágacskákból, az alakokat varrott kis ruhákba öltöztette. Ámde az egészet *westfáliai* környezetbe állította be és minden annak a vidéknek jellegzetes vonásait viseli. Az istálló téglával kirakott favázas falu (Rigl-Wand), fölötte a szénapadlás; teteje merészen magas és zsindelyes, mint azon a vidéken a vízlecsorgás és a hó miatt építik. Szűz Mária tipikus szőke észak-német leány; a pásztorok pedig a mai kosztümjükben sietnek Jézushoz; még egy falusi leányt is közéjük kevert a művész és sokráncú korcos szoknyát, nagykendőt adott reá, haját pedig szép koszorúba fonta.

Márpedig nincs egészen igazuk azoknak, akik ezt a

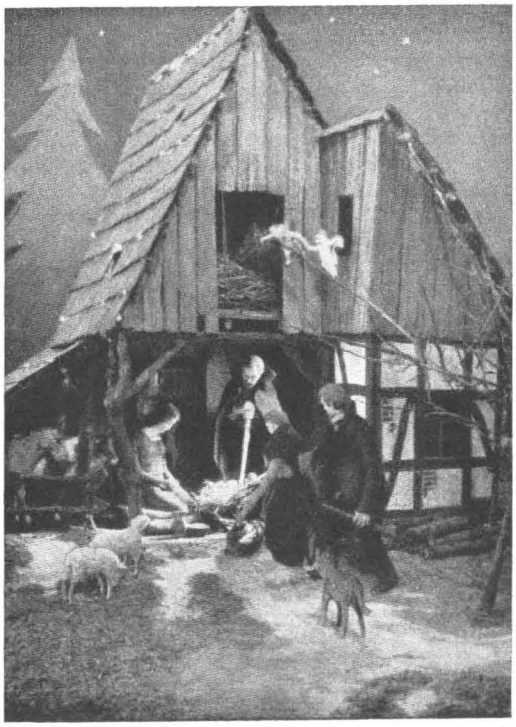

Th. Pappe bonni tanár híres betlehemje.

— *Lucas Cs'en festménye.* —

travestáló ábrázolási módot teljesen helytelenítik. Hiszen kisebb-nagyobb mértékben valamennyi vallásostárgyú művészi alkotásban ugyanez történik. Nézzük meg csak a híres festők betlehem-képeit, egyiken sem sémi arcúak a szereplők, hanem úgy a Boldogságos Szűz, mint a pásztorok árja típusok. Ruháik, környezetük is ritkán korhű.

Ezt a travestáló készséget majdnem minden nemzet festőművészetében megtaláljuk; talán *legkevésbbé nálunk magyaroknál* fordul elő és *legerősebben a távol Keleten.*

A mi festőink sohasem ábrázolják a betlehemi eseményeket magyar környezetben. A Boldogságos Szűzet, mint *Patrona Hungariae*-t néha magyar ruhába öltöztetik; de nem ismerünk olyan valamirevaló képet, amelyik pusztai karámba, lenge magyarba öltöztetett pásztornép közé helyezné a kis Jézus jászolát. Népünk lelki beállítottsága olyan, hogy sértené az ilyesmi kegyeletét és ellene irányuló merényletnek minősítené.

A távol Kelet festőművészetében azonban — amely Kína befolyása alatt áll — teljes mértékben érvényesül a travestáló eljárás.

Kevesen tudnak ugyanis róla, hogy *Kínában* fejlett és tekintélyes keresztény festészet virágzik. A *pekingi* katholikus egyetemen külön tanszéke van a keresztény festészetnek, amelyet *Cs'en Lukács* bennszülött festőművész tölt be és akinek neve a pogány művészi körökben is tekintély.

nik ez, nagyon világosan és gyakorlatiasan fejti ki. Erről szól könyvének első része. A másodikban az ima gyakorlatát ismerteti. Különösen azt köti lelkünkre, hogy az imádságot jól készítsük elő. Sok ember ennek hiánya miatt nem tud jól imádkozni és aztán a keservesen és rosszul végzett imát megúnja. A röpimákról szóló része szintén sok jót fog eredményezni a lelkekben. Tárgyalása végiglen magas nívójú és mégis jól érthető.

Dr. Willam Ferenc Mihály: **Jézus élete** korának történelmi, politikai, néprajzi hátterében. Fordította: *Zsiros Ferenc S. J.* Budapest, 1934. A Szív kiadása. 506 oldal, képmellékletekkel. Ára kartonkötésben 6.— P.

Jézus életéről az utóbbi időben nagyon sok kiváló könyvet írtak. Ez a munka azonban valamennyitől eltér. Nem az evangéliumi Jézustörténet kurzív átírása, nem elmélkedésekkel és postillákkal felöntött evangélium ez, hanem egy egészen újszerű beállítása a Megváltó földi tartózkodásának.

Villam, a híres orientalista, aki éveket töltött a Szentföldön, avval a céllal élt ott, hogy a helyszínen tanulmányozza Palesztína népének szokásait, földrajzát és régi történelmét. Munkájában a most szerzett adatok és a történelmi tények alapján Üdvözítőnk tetteinek és tanításainak hátterét, néprajzi, földrajzi, politikai és történelmi kapcsolatait fejti ki. Amikor például a csodás halfogás eseményéről szól, áttekintést ad Genezáret tavának halászéletéről. Amikor Jézus példabeszédjét adja elő a szőllőművesekről és a hűtlen sáfárról, leírja a nagybirtokosok és bérlők helyzetét és azt is, hogy Krisztus korában miként bonyolították le az üzleti ügyeket. A Zacheushoz intézett tíz mináról szóló példabeszéd kapcsán Krisztus idejének pénzügyeiről és vámjairól világos képet nyujt.

E könyv tehát nem csupán Jézus életrajza, sőt annak eseményeit csak röviden közli és feltételezi az evangéliumok ismeretét. E munka inkább Jézus életének megértetője és olvasása után sok evangéliumi adat egészen új és meggyőző színben tűnik fel előttünk. Sőt, jelentős apologetikus munkát is végez, mert az akkori viszonyok ismertetése folytán belátjuk, hogy az evangéliumoknak a tudatlanok előtt különösnek feltünő részletei mennyire igazak és pontosak.

A könyvet elsősorban intelligens emberek fogják olvasni és különösen nagy haszonnal forgatják majd a papok.

A fordítás a német könyv nehézkességeit ügyesen kiküszöbölte és a munka kiállítása pedig még tetszetősebb, mint a különben világhírű Herder-cégnél megjelent eredetije volt.

Soiron O. F. M.: **Glaube, Hoffnung und Liebe.** Ein Buch über das Wesen christlicher Frömmigkeit. Regensburg, Pustet. 1934. ára kartonban 5·45; P kötve 6·93 P.

Megállapitott dolog, hogy az utóbbi évek

világi sivárságából a bibliához, liturgiához, főkép pedig a misztikához menekedett az emberek jelentős része. Jórészben az eddigi túlzó racionalizmus reakciója az utóbbi. Az emberek boldogan hajolnak Isten szerető keze alá és az elfáradtak hajlékonyságával fogadnak el sokmindent, aminek tizedrésze ellen is berzenkedtek volna valaha. Ez a készség azonban számos bajnak és veszedelmes irányzatnak lett alkalmává. A misztikus érdeklődés nem egyhelyt túlzásokba csúszott és elhanyagolja, sőt elhagyja a hitéletnek észszerű meggyőződést adó megalapozását. Máskor pedig az érzelmi ellágyulást teszi meg a hitélet alapjává, ami szintén hiba.

Soiron ferencrendi atya a józan és katholikus szempontból is kifogástalan misztikus irányzatnak írója. Könyvei épezért nagy szolgálatot tesznek a hibás miszticizmus leküzdésére.

E könyvében a három isteni erényt dolgozta föl. Valamennyinek inkább hittani alapját emeli ki és aszkétikus vonatkozásait fejtegeti és mellőzi az erkölcstanokban nagy szerepet vivő bűnöket. Fejtegetései új beállításúak, mélyek is, épezért különösen azok fogják élvezni, akik filozófiai és hittani tudással is rendelkeznek.

Michael Pfliegler; **An junge Menschen,** I. Teil. Advent bis Pfingsten. Salzburg, Anton Pustet. 1934. 157 lap, ára 4·50 P.

Rövid, ötperces allokuciók, melyeket középiskolák felsőbb osztályosai számára dolgozott ki a szerzőjük. A vasárnapi evangéliumból indulnak ki és igen változatos témakört ölelnek föl. Lendületesek, élénkek. Vasárnapi lelkiolvasmányul is nagyon jól használhatja őket mindenki.

P. Virgil Redlich O. S. B.; **Religiőse Lebensgestaltung.** Salzburg. Anton Pustet. 1034. 152 l. ára kötve 4·40 P.

A vallásos embert „talpig férfi"-nak nevezi a szerző. Épezért igazi, átélt és nemcsak olyan szavakban megnyilvánuló hitéletet sürget, amelyik a legelső áldozatos kiállás megkövetelésénél csődöt mond. Alapgondolatai a gyónás, áldozás, utolsókenet, szentmise, liturgikus lelki közösség és egyháziasság körül mozognak. Minderről azonban új megvilágításban és a mai ember szájaíze szerint beszél. Intelligens embereknél nagyszerű szolgálatot tesz.

Friedrich Schnell; **Gott unser Du.** Regensburg. Pustet. 1934. 154 l. ára kartonban 4·15 P, kötve 5·30 P.

A cimétől utolsó soráig meglepően eredeti könyv ez. Első részében Istenről; másodikban az emberről, mint természetfelettiségre hivatott lényről; a harmadikban a kegyelem által Istennel való egyesüléséről szól.

Minden rész rövid fejezetekből, minden fejezet kissé rapszodikusan következő apró bekezdésekből áll. Előadásmódja dialektikus és érdekes. Bámulatos ügyességgel alkalmazza a Szentírást.

Kínában a modern festészetnek most *három* iránya van. Az *első* a régi, hagyományos évezredes festészeti stílust műveli. Munkáikban nincs semmi eredetiség, csak az ősi mestereknek utánzó epigonjai ők. Közöttük nincs egyetlen keresztény művész sem. A *második* csoport a régi klasszikus kínai művészetet európai eljárásmódokkal iparkodik fölfrissíteni. Megtartják az ősi fejlett technikát, de a térbeosztást, anatómiát és sok mást az európai klasszikusoktól eltanultakkal újítják. A *harmadik* csoport megtagadta a hazai művészetet és úgy technikában, anyagban, mint minden másban európai festészetet művel, csak a témái kínaiak. Az utolsó különösen a francia expressionizmus hatása alatt áll és nem alkotott eddig semmi értékeset. A keresztény művészek kivétel nélkül a második irányzathoz tartoznak és annak élén haladnak a keresztény művészek.

Mellékelten leközöljük *Lucas Cs'en*-nek néhány reprezentáló művét. A kínai festészetnek és az európai hatásnak érdekes keverődését láthatjuk rajtuk. A kis Jézust mandulaszemű kínai fiucskának ábrázolja, Szűz Mária, Szent József, a többi szereplők egytől-egyig kínaiak.

A betlehemi képen nagyon jellegzetes Szent József alakja. Jól hízott — ami a kínai felfogás szerint az erő és okosság föltétele — bácsika. Kedves az előtérben, a makrancos kecskével erőlködő nadrágos kis kínai lurkó.

A napkeleti bölcsek imádását ábrázoló képen a háromkirályok szabályos régi kínai fejedelmi kosztümben hódolnak. Oldaltálló két előfutárjuk kezében ott van a régi hosszúnyelű kínai buzogány is. A háttérben áll az előkelő kínai otthonok üvegfala.

— *Lucas Cs'ne műve.* —

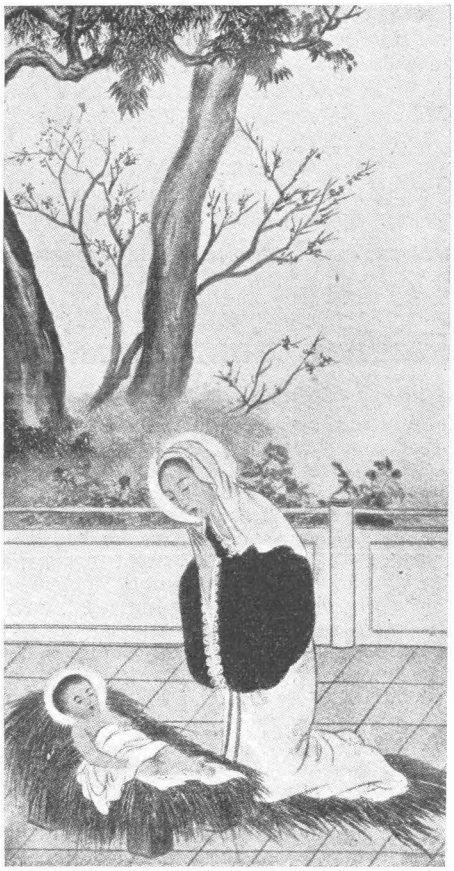

Lucas Cs'en festménye.

A legérdekesebb valamennyi között Jézust a gyermekek között ábrázoló festmény. Az Úr arca a dússzakállú tipikus európai Jézus-arc, de mongolosra ferdített arcvonásokkal. A gyerekek és az anya már teljesen kínaiak. Nyakukba húzott fejeik a klasszikus kínai festők ábrázolásmódját adják. Úgy ezen, mint valamennyi képen kínai a festés technikája. A konturok finom ecsetvonású kiemelése, a síkokkal és foltokkal dolgozó színezés mind ilyen.

Az *európai hatás* sem kis mértékben jut érvényre e kínai képeken. A térbeosztásuk egészen európai; a nagy síkokat üresen hagyó és kevés alakú kínai beosztás elmaradt. A kompozició, a hibátlan anatómia bármelyik európai művésznek becsületére válnék.

*

A vallásos festészetnek ez a *nacionális* jellegű stílusa fönséges igazságot tár elénk. Azt mutatja, hogy az Úr szeretete nem rombolja le a legjellegzetesebb emberi tulajdonságot: a nacionális érzést.

Véglet és hiba az, ha a nacionalizmus a maga egyediségébe akarja beleolvasztani az égi világot és Krisztust. Krisztus és vallása nem egy nemzeté, hanem a nemzetek *fő-*

Címének értelme: a nyelvben a legszorosabb viszonyt az „én" és „te" közötti kapcsolatot jelenti. Az életben senki közt sincs olyan szoros viszony, mint az ember és Isten között. Ennek kifejezést is adunk, amikor Istent tegezzük. Ezt a viszonyt akarja elmélyíteni és öntudatossá tenni ez a magas nivóju eredeti munka.

Dr. Schmiedt Béla: **Lorettói litánia.** Kis imakönyv alak. Budapest, Nagyasszonyunk Sziklatemplom Bizottságának kiadása. 110 oldal. Ára 2.— P.

„A lorettói litánia a katolikus áhítatnak túlcsordulása változatos, melodikus, daloló és ujongó invokációkba, fohászokba bomlása." — mondja P. Bangha, a könyvnek rövid, de költői lendületű előszavában. E litánia könyörgéseihez rövid, egyoldalas elmélkedéseket írt Schmiedt Béla és mindegyikhez új stílusú, érdekes beállítású képet rajzolt egy pompás technikájú és szintén költői lelkű festő, akinek nevét nem tünteti fel a könyv és rajzai alján bár itt-ott megvan a kézjele, de nem sikerül kibetüzni. Az invokációkhoz fűzött gondolatok nemcsak mélységükkel, máshol pedig magas szárnyalásukkal értékesek, hanem megfogják az embert azzal a páratlan színes gondolatfűzéssel, ellentéteknek beállításával, új és merészségükben is bámulatos hasonlatoknak gazdag sorával, amelyek Schmiedt Bélát egyik egyéni és máris kedvelt íróvá tették. A német Klug Ignác könyveivel világsikert ért el és eredményeit ugyanazon tulajdonságoknak köszönheti, amelyeket Schmiedt Béla még fordulatosabban és a magyar nyelv gazdag szókincsének bűvösen ügyes alkalmazásával gyakorol. Ezt a kis könyvet, mint az elmélyedő irodalomnak csiszolt gyöngyét ajánljuk. Ára kissé magasnak látszik, de a sok kép megokolja.

Aemiliana Löhr: **Jahr des Herrn.** Regensburg, Pustet, 1934. 292. oldal. Ára kartonkötésben 8.10 P.

Minden vasárnap szentmiséjének szövegét és az egyházi évbe való beállítását, gondolatmenetét írja le. Nem túlságosan részletez, mindenütt világos és lélekmegfogó. A fősúlyt az alkalmazásra és a liturgia gondolatának az egyéni vallásos élet gyakorlati indítására helyezi.

Már a címlapon meglepi az olvasót, hogy szerzője egy bencésrendi apáca. Ahogy az ember aztán tovább olvassa, két dolgot vesz észre. Az egyik az a szinte bámulatos járatosság, amelyet a liturgia szellemében elárul; a másik pedig, hogy a miseszöveg történetére, annak fejlődésére és mindazokra a momentumokra, amelyeket egy theologiában járatos író feltétlenül belevegyített volna, nem tér ki. Az elsőt: a liturgikus kifejezésmódoknak kifejtését, gondolatainak előtárását, a lelkiéletre való alkalmazását élvezi az ember; a másodiknak: hogy a szöveg történetet nem öleli fel, pedig örülünk. Ez az utóbbi ugyanis a liturgikus könyvek ilynémű használhatóságát nagyban csökkenti a laikusoknál, söt, sokszor a papoknál is. Mert

ezek a részletek érdekesek lehetnek egy szaktudós számára, de annak, aki csupán lelki táplálékot keres a liturgia szövegéből, csak zavaró momentumok.

Ezt a könyvet ép utolsó tulajdonsága miatt nagyon fogják kedvelni azok a világiak, akik a magyar Misekönyvet használják. Megértik belőle nemcsak a szentmisének szövegét, hanem annak a napi liturgiába való beállítását is.

RÓMA SZÓLOTT

A miseutáni ima új búcsúja. XIII. Leo rendelte el, hogy a *csendes* szentmisék után a pap három Üdvözléggyel kezdődő és szent Mihályhoz intézett könyörgéssel végződő imát végezzen térdenállva, lehetőleg a néppel együtt. Ezt az imát az elrendelő pápáról *Leo-imának* nevezzük. Ehhez ugyancsak XIII. Leo, 1884. jan. 6-án 300 napi búcsút engedélyezett azoknak, akik az imákat térdenállva, a pappal együtt elmondják. E búcsút nem lehet a megholtakra alkalmazni.

X. Pius a Leo-imához toldást írt elő. Elrendelte, hogy a pap a néppel fölváltva háromszor ismételje a Szent Mihály-könyörgés után: *„Jézus szentséges Szíve — irgalmazz nekünk!“* 1904. jún. 7-én e három könyörgésnek a pappal együtt térdenállva való elmondásához 7 évi és 7 quadragénányi búcsút engedélyezett.

XI. Pius pápa a Leo-imák 300 napi búcsúján kívül 1934. május 18-án (a róla szóló okirat azonban 30-án kelt) *10 évi búcsút* engedélyezett mindazoknak, akik ezt az imát térdenállva elmondják. E búcsú *nem* alkalmazható a megholtakra.

A Jézus Szíve könyörgéshez adott eddigi búcsú továbbra is megmarad.

KÉRDEZTEK FELELÜNK

Ezt írták nekünk:

. . . Hivatali kollégám sok bűnömnek oka. Éles ellentét van közöttünk és ez nap-nap után erős összetűzésre, zúgolódásra, sőt szeretetlen cselekedetekre ingerel. Egyébként ismerten összeférhetetlen egyéniség az illető és erről az oldaláról ismeri őt gyóntatóm is. Legutóbb a gyónásomban megneveztem őt és elmondottam néhány igazságtalanságát, amire lelkiatyám megfeddett, hogy neveket ne említsek. Nem értem miért tette? Hiszen a gyónásban csak mindent őszintén föltárhatunk?

lött álló valóság. Ámde a népek és nemzetek is Isten alkotásai és azok külső köntösébe: szóbeli és művészeti nyelvébe, az örökkévaló és általános jelleg sérelme nélkül beleöltöztethető a vallás és annak Ura is. A katholicizmus mindig általános volt és mégis a magáét láthatta benne a párisi egyetemi tanár, a fókafogással vergődő eszkimó, a fokföldi néger és a mandulaszemű kínai. Mert Krisztus vallása: *„az igazság“*, amely nem változik ha ezer nyelven hirdetik is. Csak változatlanul hirdessék!

Kedves Lamentácska!

Bizony-bizony pöröléssel kell kezdenem levelemet!

A legutóbb ugyanis azt a jótanácsot adtam Önnek, hogy mindenben engedelmeskedjék gyóntatójának. Aki beteg, annak az orvos előírását kell követnie. Kedves Lamentácska pedig aggályos lelkiismeretű, — azaz lelki beteg — tehát a lelki orvos receptje szerint kell élnie, ha meg akar gyógyulni.

Elvártam volna, hogy levelét azzal kezdi: *„tudomásul vettem a jó tanácsot és pontosan szerinte fogok eljárni.“* Ilyesmiről azonban egy kukkot sem firkantott, hanem újrakezdi a régi nótát: *„ilyen gyarló, olyan bűnös vagyok, nem ér az én lelkiélетem semmit sem!“*

Hát először is, ezzel a másodikkal végezzünk. *Hogy valakinek a lelkiélete mennyit ér, azt nem az illető állapítja meg igazában; sem más; hanem egyedül a jó Isten.*

Az Isten országa olyanféle, mint egy állandóan épülő nagy város, ahol mindenegyes lakosnak házat kell emelnie. Az egyik kövecses talajt kap telkül, a másik homokost, a harmadik jó agyagos földet. Az egyiknek kavics, a másiknak embermagas és acélkemény bazaltsziklák, harmadiknak puha mészkő jut anyagul. Az egyik pompásan kidolgozott terveket, járatos segítő mestereket, szerszámokat kap, a másiknak csak egy lapát és kalapács jut, a harmadiknak pedig a puszta két kezével kell építenie. Amikor aztán jön a fölülvizsgálás és elszámolás órája, az Örök Számvevő nemcsak aszerint osztja ki a fizetést, hogy tornyos palotát épített-e valaki, avagy kunyhót? Sőt még olyan is bőséges bért kap talán, akinek nincs is egészen kész a hajléka. Merthát a Számvevő *azt is* elbírálja, hogy milyen telken, milyen anyagból és milyen segítőeszközökkel folyt az építés. Mindenben azt nézi először, hogy *miként dolgozott* az építő? Égi koronával ékesíti azt, aki pompás telken, jó tervekkel, szakavatott segítőkkel királyi lakot emelt, de drágaköves koronát ad annak is, aki szemre csak házikót rakott, de verejtékével szilárdította az összeomló homokos fundamentumot és akaratának véresre dolgozott tíz körmével tördelte a kemény gránitot, hogy fal legyen belőle.

De hagyjuk a képletes beszédet! Értse meg kedves Lamentácska, hogy a lelkiélet eredményeinek elbírálása *nemcsak* attól függ, hogy objektive milyen magas fokra vitte valaki a tökéletességben. Az apácának liliomos tisztasága nagy érték és a Bárány kísérőjének jutalma az övé. Ámde egész élete ennek a drága erényvirágnak oltalmára van beállítva: a meditáció szent elhatározásai erősítik, a naponta terülő asztal égi kenyérrel táplálja, a fogadalom, a szent szabályok, az előljárók fölügyelete, sőt még a ruhája is pajzsok, melyek a világ nyilait fölfogják. Igaz, hogy a test és az ördög fokozott mértékben törekszik besározni illatos virágának hófehérségét, de azért a Bárány kíséretében lesz az a bogárszemű gyári munkáslányka is, aki munkája közben megosztott figyelemmel rebegi el az Üdvözlégyet, hogy a

percenkint felé fröcskölő kísértések között tiszta maradjon. Érdem az, ha valaki mindennap időt tud szakítani az elmélkedő imára; de aranybetűvel írják be annak a szegény édesanyának egyetlen Miatyánkját is, aki napi munkája után három alvó gyermekének ágya mellett kulcsolja össze kezét és háromszor kell újrakezdenie fohászkodását, melyet a kimerültség bóbiskolása szakított félbe. Érdem a szende lélek simán repülő istenszeretete, de érdem a nehéz természet nagy akaratú Ég felé csetlőbotló csigaútja is!

Kedves Lamentácska, higyje el, nagy vigasztalás ez! Az Úr alkalmat ad, hogy a kegyelem állapotát visszaszerezzük, ha szerencsétlenül elvesztettük volna és aztán, amikor keblére ölel bennünket, nem csupán azt nézi, hogy milyen cirádás az erénykoronánk, hanem azt is számításba veszi, milyen nehézségek árán készítettük el.

Ne lohassza le hát kedvét, hogy még nem szent. Az volna a baj, ha nem iparkodnék arra, hogy szent legyen!

Ámde most veszem észre, amikor a levélpapír utolsó oldalára hajtottam, hogy eddig még nem is pöröltem, holott ilyenféle szándékkal ültem hozzá az íráshoz.

Tudja Lamentácska, ha ön katona volna, alapos áristomot kapna azért a mulasztásáért, amellyel pörölős hangulatba bosszantott engem. Hogy mi volt az a mulasztás? Elmondom.

A világháború első napján berukkoltam honvéd tábori lelkésznek. Egyszeribe hatalmas úr lettem. Olyan, akinek minden szavát tüstént végrehajtották.

Eleinte bizony furcsa volt nékem a katonavilág. A legelső napon, amikor az ezrednél hivatalomat átvettem, valami átirattal küldöttem az ezredsegédtiszthez a napos küldöncöt. Három perc mulva visszajött és vigyázzba vágva dörögte: *„Tábori lelkész úrnak alássan jelentem, a parancsot végrehajtottam!“* Meglepetésemben zavartan bólintottam, mire a hadfi szalutált és keményen ellépett.

Néhány nap mulva már a harctéren meneteltünk. Arra volt kilátás, hogy az ezred tűzbe kerül. Útközben alaposan kioktattam én a legénységet, hogy mi is az az „általános feloldozás“; most már csak az következett, hogy a valóságban ki is osszam. Az ezredes tábori telefonjához léptem és a zászlóaljakhoz leadtam az utasítást: figyelmeztessék a tűzvonalba fölfejlődött legénységet, hogy a hármas kürtjelre bánatot indítsanak, én ottleszek valahol közöttük és megadom a feloldozást. A térképet tanulmányoztam, hogy merre feküsznek híveim és az ezredes úr utasításait hallgattam, merre menjek, amikor odalépett hozzám a segédtiszt és vigyázzban jelentette: *„Tábori lelkész úrnak jelentem, a zászlóaljak a parancsot végrehajtották és várják a feloldozást!“*

A tűzkeresztség után, melyet az én jó magyar honvédeim becsülettel állottak ki — és sajnos, sokaknál nem veszett kárba az absolutio — egy kis harcszünet következett. Bőven volt időnk a történtek megbeszélésére és én az ágyúdörgést és golyósüvítést először halló ember ujdonságlátásával fölemlítettem azt is, hogy milyen érdekesnek találom a parancs teljesítésének visszajelentését. Ezredesem, — aki hosszú ideig tanárkodott a Ludoviceumban, — kapva-kapott érdeklődésemen és megmagyarázta, hogy erre nem annyira azért van szükség, miszerint a parancsadó meggyőződjék utasítása teljesítéséről, mint inkább azért, hogy a csapatok biztosan megtegyék, amit tőlük követeltek. Merthát a katona eleve gondoskodik arról, hogy ne jelentsen valótlanságot!

Látja kedves Lamentácska, ezért kellett volna Önnek megírnia: teljesítette-e, amit előző levelemben kötelességül előírtam? Nem hogy én tudjam, hanem azért, hogy általa ön kerüljön az erkölcsi kötelesség szorításába. Mert bizony gyarló az ember és sok mindent elereszt a füle mellett. De nem teszi, ha ellenőrzés alá bocsájtja magát.

Erre a következőket feleljük:

A gyónónak a *saját maga bűneit* kell föltárnia és nem a másét. Nevet azonban sohasem szabad említenünk, mert az, hogy *miként hívják* az egyént, aki bűnünkkel valami címen összeköttetésben áll, nem tartozik a dologhoz.

Vannak azonban esetek, amikor ki kell térnünk arra is, hogy *ki az*, aki a bűnünkbe bele van keverve?

A bűnök egy része ugyanis olyan, hogy vagy magunk követjük el őket, vagy másokkal társaságban. Ámde az első esetben is lehet, hogy más személy bele van keverve. Ez a másik személy továbbá olyan is lehet, hogy cselekedetünket mássá minősíti, mint nélküle volna. Vegyünk néhány példát. Valaki megütött egy idegen embert; ez vétkezett a szeretet és a testi épség joga ellen. Egy másik megütött egy papot; ez utóbbi hasonlókép vétkezett, de azonfölül bűne még vallássértéssel és külön büntetéssel is súlyosbodott. Egy harmadik édesanyját ütötte meg; vétkezett a szeretet és testi épség joga ellen, ámde ezenfelül áthágta a kegyeletes tiszteletet parancsoló, Istennek IV. törvényét is.

Vegyünk föl még egy esetet. Valaki paráználkodik. Megsértette általa az Isten VI. parancsát. Ámde ha házasságban élővel, vagy Istennek szentelt személlyel követte el a bűnt, akkor még házasságtöréssel, illetőleg szentségtöréssel is súlyosbította tettét.

Már az ember józan ítélete belátja, hogy ha a bűnünket módosító körülményeket nem mondjuk el gyónásunkban, akkor tettünknek *csak egy részét* vallottuk be. Aki pl. megütötte az édesanyját, nem gyónhat így: „megütöttem valakit.“ Ő a megütéssel még mást is tett!

Ámde a bűnt módosító dolog *nem a név*, hanem *az a körülmény*, amelyik az alapon kívül még egy másik tulajdonságot is adott a tettnek. Ha valaki megütötte az édesanyját, akit Kovács Erzsébetnek hívnak, nem azáltal vétett az Isten negyedik parancsa ellen, mert ép Kovács Erzsébet a szenvedőnek a neve, hanem azáltal, hogy az *édesanyja*. Bűnét tehát akkor tárja fel a maga valóságában, ha így gyónik: „Megütöttem az édesanyámat.“

Az meglehet, hogy ilyeténkép a gyóntató meg fogja tudni annak személyét is, akiről szó van. Ez azonban nem baj. És legyünk megnyugodva, hogy a gyónási titok erre is teljességgel kiterjed.

*

A beküldött esetben azonban igazán semmi szükség sem volt arra, hogy a bűnalkalmul szolgáló személy körülményeit — hogy hivataltárs — is megmondja a gyónó. Tetteinek enyhítő körülménye, hogy az illető izgágáskodott és igazságtalan volt, de ezt is előtárhatta volna személyi viszony megjelölése nélkül is.

Igy lett volna helyes: „Szeretetlen voltam mással szemben, aki igazságtalan volt irántam.“

*

A gyónásban tehát nevet sohasem szabad említenünk. Meg kell jelölnünk azonban azokat a személyi körülményeket, amelyek bűnünket módosítják. Meg kell tennünk ezt akkor is, ha belőle közvetve megtudja is a gyóntató, hogy kiről van szó.

(— ik.)

Ezzel ugyan a lélekvezetésnek egy kis harcászati titkát árultam el, amellyel a lelkek formálói munkába viszik övéiket. Mert bizony az élet harc, amelyben a gonoszság a legmagasabb hadiiskola fortélyaival küzd minden szívért. A katonának azonban nem szükséges a harcászat ágas-bogas taktikáit ismernie; de elvesztette a csatát az a hadsereg, amelyiknek hadfiai nem teljesítik a küzdelem első és utolsó alapkövetelményét: *az engedelmességet.*

Ne horgassza le hát a fejét kedves Lamentácska azért, mert még nem oltárraérett szent. De ne is gondolja, hogy egyenesben van a lelkiszépség felé, amíg meg nem tanulta az engedelmességet. Ennek megfontolását ajánlja az öreg

Pater Julius.

Karácsonyi énekek.

Mária, Mária...

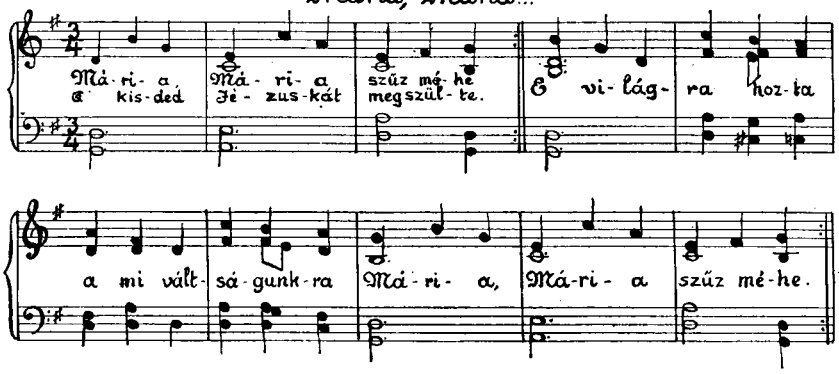

2. Mária, Mária szent ajka, a kisded Jézuskát csókolja
Kipirul kis arca amint éri ajka,
Mária, Mária szent ajka.
3. Mária, Mária szent szeme, a kis Jézusra van függesztve,
Fázik a kisdedke, könnyezik felette, Mária, Mária szent szeme.
4. Mária, Mária szent karja, a kisded Jézuskát átfogja,
Ott pihengett rajta, gyengéden ringatja, Mária, Mária szent karja.
5. Mária, Mária szűz keble, a kisded Jézusnak fekhelye,
Ott van az ölében, melengeti szépen, Mária, Mária szűz keble.

Reszket, fázik...

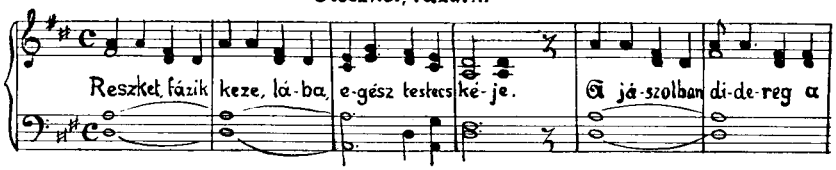

2. Meleg szobát nem pótol a rozoga istálló.
Ringó bölcső helyett kemény jászol a szolgáló
Párna helyett dunna helyett, csak széna van, s szalma
Harmatgyönge testecskének rossz pihenni rajta.

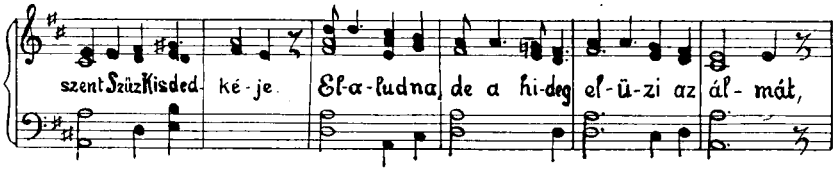

3. Kicsi virág, szép rózsaág, gyönge gerlicécske.
Édes kedves kis Jézuska, mennynek földnek éke!
Szálljon reá édes álom selymes szempilládra,
S álmodd magad mennyországba, Isten báránykája.

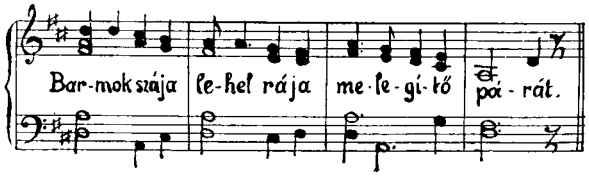

1935. jan. 15. I. évf. 5. szám.

Az Út

a lelkiélet havi folyóirata

a tartalomból:

Dr. József Ferenc kir. herceg: A szív a család védelme. — Dr. Marczell Mihály: A család ünnepei. — Dr. Czékus Géza: A mi családunk: az egész világ! — Lippert Péter S. J.: Ellentétes emberek. — Csávossy Elemér S. J.: A szent Család a kegyelmi élet forrása. — I. A.: Beszélgetés a magányos Krisztussal. — A názáreti élet reformereje. — Dr. Szivós Donát O. S. B.: A gyermek és az Édesanya. — Fekete gondolatok. — Kisdedek szájával szerez dicséretet. — Ha a gyónó nem végezte el az elégtételt. — Aki romokból menti az életet. — Irodalom. — Sanguis Martyrum . . . — Róma szólott . . . — P. Czékus: Kérdeztek—felelünk.

Korda R.T. Kiadása Budapest.

„Az Út“ aszkétikus folyóirat. Megjelenik a szünidő kivételével minden hó 15-én. — Felelős szerkesztő: **dr. Czapik Gyula.** — Kiadja: a Korda Rt. (Igazgató: dr. Czapik Gyula.) — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. szám. Csekkszám: 42.881. Telefon: 361—85. Fiókkiadóhivatal: Korda-fiók Szeged, gróf Apponyi-utca 20. szám. — Csehszlovákiai főbizományos: Szent József könyvkereskedés Pozsony. Előfizetése portóval 28 cseh korona.

Előfizetési ára félévre 1 P 80 fill. — **Egyes szám ára 40 fill.**

A magyar katolicizmus vezérei a jövő év munkájának céljául a családi élet megmentését és krisztusi magaslatára való visszaállitását tűzték ki. Az igazán keresztény család valóban áldása lehetne ennek a mai szerencsétlen világnak! Mert Krisztus akaratában a család nemcsak a testi és anyagi élet kerete, hanem puha fészek, ahol a szeretet melegében boldog lehet az önző emberek rideg részvétlenségétől didergő szív. A családi élet — a kolostor Krisztusban összekapcsolt együtteséé is — ösvény, ahol egymást támogathatják az Ég felé haladásban gyengék és erősek, lelkesedők és csendesek.

„AZ ÚT“ KIADÓHIVATALA ÜZENI:

Lapunk első féléve — minthogy évente tízszer jelenik meg — ezzel az ötödik számmal lejárt. Kérjük tehát az előfizetések megújítását és a hátralékok beküldését. Ennek céljára mai számunkhoz póstai befizetőlapot mellékelünk. Azoknak címszalagját pedig, akik az előző félév díjával tartoznak, „hátralék“ szó odajegyzésével jelöltük meg. — Külföldi előfizetőinket tisztelettel értesítjük, hogy a külföldre szóló póstadíj pótléka miatt az ő előfizetésük egy évre: 4 P 50 fillér.

Az Út *e katholikus törekvéshez a családi élet örök példaképének: a názáreti Szent Családnak magávalragadó emlékét állitja oda eszményül e számában. Azét az otthonét, amelynek középpontja, napja és drágakincse az Istenfia volt és tagjait pedig a női lelkek legnemesebbike: Szűz Mária és az „igaz férfi“ Szent József képezték. Azt szeretnők, ha a Szent Család láttán fölgyúló szeretet és lelkesedés lapunk olvasóit is egy nagy lelki családba: az Ég felé haladó és tökéletességre törekvő buzgólkodók szent együttesébe erősitené bele. Sőt még ennél is többet szeretnénk! Azt, ha e tábor hónapról-hónapra lelki tartalomban, de szám ban is nőne. Mi érdekes és vonzó, egyházias szellemű és szép kiállitású olvasmány nyujtásával megteszünk minden lehetőt, de az előfizetők számának növelését olvasóinktól várjuk és kérjük. Tudjuk, hogy e félév alatt is megszerették már az Út-at, de szerettessék meg az ismerőseikkel is!*

P. LIPPERT S. J.: Der Mensch Job redet mit Gott

a nagynevű író és rádiószónok újabb műve.

Fűzve 6·30 **Kötve 8·70**

A szív a család védelme.

Irta: Dr. József Ferenc királyi herceg.

A család fogalma olyan régi, mint maga az ember. És ez lesz a világ utolsó fogalma; mert amig az emberiség él, addig ennek is élnie kell. A család azonban nemcsak a földé, hanem az égé is, mert az igazlelkű család élete hid a magasabb életbe: az örökkévalóságba.

Az isteni törvény, a nemzeti és a faji törvény alapja a családnak. Kiindulópontja, fenntartója és betetőzője a szeretet. Minthogy a családok életéből tevődik össze a nemzetek és a világ története, igy valójában mind az egyetlenegy őseredőből: a szeretetből indul ki. A népek növekedése és szaporodása szintén a családból sarjad, mely igazában csak az oltárnál szentesül szilárd valósággá a házasság szentségében.

A családi élet akkor teljes, ha az atya és anya mellé odatársul harmadiknak a gyermek. Az élet elinditója a sziv, az anya szivének dobbanása. Ez árasztja az új életbe a vért és az anyában megdobbant sziv tovább dobog a gyermekszivekben.

Ha az egész történelem mélyére hatolhatnánk, látnánk, hogy szivek dobbanásának együttese az és ha volna annyi összpontositó erőnk, hogy valamennyi nép szivének dobbanását felfoghatnánk, úgy hatna ránk, mint hámorok munkája, amelyek a kőfészkekből törik a nemes ércet.

E szivhámorok munkája azonban nem áll meg soha. Egyik sziv indul, a másik megáll, de átadja egyik a másiknak a munkát. Olyanok ezek, mint a szeretet staféta-futói, amint egyik a másik kezébe adja a staféta-botot. Ha ezt a szeretetet nem adná át sziv a szivnek, ki tudja, hova jutna el a nemzet és az emberiség.

Az élet alapja a család, a családé pedig a sziv, a szeretet.

●

Napról-napra erősebb és öblösebb hangzású lesz, sőt már vészkiáltásba sikolt fel: védeni kell a családot!

Sok ok miatt vált szükségessé a védelem. A sok közül egyik, hogy a művészetben, a szinpadon, filmben és még sok helyütt elhallgattak a szeretetről és e helyett a szerelmet, sőt nem is ezt, hanem annak ferde kinövéseit, torzalakjait hangsúlyozzák ki. Úgy rajzolják elénk az életet, mintha csak a ferde irányban élő szerelem trópusi bujasággal befutott virágos kapuja lenne az. Sezen a buján virágos kapun keresztül nincs igen erő és akarat átlépni a családi életbe. A könnyű szerelmen túl a családi élet gondból, kötelességből, áldozatból épült falai közé. Ez a kisiklás adta korunk problémáját: a le-

tört embert. Az az ember, aki már üres és kiégett, aki már nem képes igazi családot alapítani, az az ember, aki már nem tud üde virágot hozni és ha virág fakad is rajta, az már csak másod- és harmadvirágzás lesz, s nem hoz értékes gyümölcsöt, s már az első vihar letöri azt.

E buja, virágos kapunál megálló emberiség a válás, a házastárs megcsalása, a házasságtörés fertőjébe jutott. Számára a hűség, az együtt őszülés divattalanná vált. Az első ránc az asszony arcán, az első érdesebb szó a férfi ajkáról gáttá merevedett a két egymás mellé rendelt ember között. Így alkotott azután a buja fantázia és vágy, sivár szivet és boldogtalan embereket.

És a családnak erre a dekadenciájára senki sem mondhatja, hogy magánügy. Amíg szórványos volt, lehetett magánügy; de ma már elharapódzott, nagy ragállyá dagadt, pusztítja a faj és nemzet életét, pusztítja a jövőt, mert gyermekeinek lelkét megsebzi a családi tragédia, tönkreteszi a családtalan bitangolás és eldurvítja a lelketlenség. S ezek a fiatalok nem tehetnek naggyá nemzeteket.

Így hull szét a társadalom alapjának kötőanyaga: a család, de így hull szét a társadalom is. És mi jön helyébe? Madách ihlete megírta, Keleten próbálkoztak is vele: a falanszter jön, a gépember, a lelkiségnélküli elégedetlenség, az az ember, akiben boldog lélek élhetett volna s most csak a céltalanság nyomorult aszkétája.

S ha nem is fajul el mindenütt ily fokban, ha megmaradnak is a meglazult család külső keretei, az így kikezdett országokban alantasabb lesz az élet, gyérebb a boldogság és kevesebb gyermekű a nép. Az ilyen országok és fajok élettanilag is beleolvadnak az erősebb fajokba és nemzetük elenyészik.

Azért kiáltja a huszadik század minden gondolkozó és aggódó embere: védeni kell a családot!

●

Közvetlenül a háború előtt világszerte ismerték az angolországi soufragette-mozgalmat. A nők emancipációját szolgálta. Azt hitte, hogy ő találta fel a nő egyenrangúságát, holott a krisztusi házasságban mindenkor egyenrangú volt a férj és feleség. Ez a soufragette-mozgalom ugyanarra a munkára akarta befogni a nőt is, mint amilyent a férfi végez. Propaganda-plakátjukon a férfi és nő együtt tartják a földgömböt. Ez az antheusi szimbolizálás igen szép, ámde miután az asszony is tartja a földgömböt, nem tud otthon lenni; elmarad a gyermek, vagy ha van, felügyelő nélkül, vagy menhelyen lézeng. És mi lesz abból a nemzedékből, amely nem ismeri a családot? A kommunizmus csírái jutnak a lelkébe, a család helyét pótló tömegneveléssel. A családi élet tragikuma, hogy a mai gazdasági helyzet lehetetlenné teszi a nyugodt családi életet — sőt a családalapítást is. — Az eljövendő évek legnagyobb feladata megoldani az életet fojtogató idők eme legnagyobb problémáját.

Mussolini mocsarakat szárít ki és új területeket hódít meg így hazájának és munkaszerető néppel telepíti be. Sajnos, ha nálunk ilyen telepítésre alkalom nyílnék, ezzel nem segítenék elő teljes biztonsággal a nemzet erősödését. Tapasztalati tény, hogy nálunk ép a földdel bíró és gazdagabb családok az egykések, míg a nincstelen családok páratlanul gazdagok sarjakban. Nekünk tehát e téren vannak égetőn fontos és sürgősen megoldandó nemzetmentő problémáink.

●

Sötét van, ijesztő rémekkel tele sötét társadalmunk egén. Nincs meg a béke nemcsak országok között, de hiányzik a családok és egyének szívében is. Vannak az éjszakában virrasztó pásztorok, de szerteriant a nyáj. Csak ködben villan feléjük az éltető fény, mely felé egyre többen néznek tapogatózva, kutatva. Akik megindulnak a fény felé, megtalálják az életet, felragyog előttük a boldog élet kulcsa, a boldog élet hármas összetevője: az apa, az anya és a gyermek — a szent Család ölén.

Mint fénylő csillagok fonódnak e szent örök ideál köré a boldog családi élet után vágyó emberszívek. S viszont a szent Család fénye, melege, a rájuk figyelő családok szívébe hatol és az isteni Gyermek Szívén át összeköti Istennel az emberszíveket.

Az az igazi családvédelem, ha a szent Családban dobogó szivet, a szeretet szellemét visszük bele a családi életbe. Szív, több szív kell a családokba, társadalomba, gyárakba, a gazdasági élet egész területére. Amire a jog, igazság nem talál kiutat, — a legnehezebb problémák is megoldhatók a szíven át. — Amint a gazdasági életben nem lehet, hogy az ember szolgálja a gépet, hanem a gépnek kell szolgálni az embert, úgy az emberiség létét adó családi életben is a magasabbrendűségnek, a szellemnek, a léleknek, a szívnek: a szeretetnek kell uralkodnia.

Ez sikerül, ha a szent Család szellemét, a benne dobogó isteni Szív szeretetét rásugározzuk a családokra. Krisztus király Szíve minden erők összefoglalója. S ha Ő köti össze a falu, a város, a nemzet összes családjainak szívét, hatalmas, erőteljes egésszé forr az össze, melyet széttépni nem lehet. Krisztus Király, az élet és boldogság Ura árasztja Szívének szeretetét az emberekre, csak az kell, hogy a mi szívünk feleljen rá.

●

Ha ily szív lesz a családokban, védve lesz a család és boldogság lesz a földön.

A CSALÁD ÜNNEPEI . . .

IRTA: DR. MARCZELL MIHÁLY.

A pápa Őszentsége ezzel a kérdéssel külön körlevélben foglalkozik. Ebből a nagy bölcseséggel megállapított szövegből egy igen parányi részt választok: *Miért van szakadék a család és gyermekvilág között?*

Úgy kezdhetném gondolatfűzésemet, hogy szerteszedegetném azokat a világosan előtűnő okokat, amelyek a gyermeket a szülőktől és amelyek a szülők lelkét a gyermeklelkétől elválasztják. Megtehetném azt is, hogy analizálni próbálnám azokat a szomorú jeleneteket, melyek a családban a gyermek és szülő közt fellépnek. Lehetne továbbá arról is szólni, hogy az egész családi élet konstrukciójában keresnők azt a szakadékot, amely a mult generációt a jövő generációtól elválasztja.

Én a kérdést egész más vonalra szeretném áttolni. Azzal a különleges megfigyeléssel szeretném bevezetni kis mondanivalómat, hogy a gyermek, a mai családból kinőtt gyermek olyanformán néz vissza szüleire, mint az ifjú óriás, aki felnövekedett gőggel kiált visszafelé: az öregek így gondolkodnak, mi, akik világos szemmel látjuk a dolgokat, másképpen cselekszünk és szabadon élünk!

Tagadhatatlan, hogy ez a gyermekajkat gyakran elhagyó kritika nemcsak kivételes jelenség. Nem is egy-egy rendkívülien rosszul nevelt gyermek itt-ott előtörő durvasága, hanem a mai gyermekvilágnak eléggé általános és jellegzetes hangja.

Azt mondják erre a nevelők, ennek gyökere az egyéniség erős és természetes hangsúlyozása. Olyan belső vágyakozás, amely elemi erővel követeli a gyermek szabadabb bontakozását. — Szívesen elfogadom azt, hogy az iskoláknak, különösen Nyugaton, igen nagy része van abban, hogy a gyermekbe beleszuggerálja a túlzott önállóságot. Megengedik nekik, hogy úgy tanuljanak, ahogy nekik jól esik. Azzal foglalkozzanak, ami egyéniségüknek megfelel. Itt azonban nem az a kérdés, vajjon gyökérzetben mi gyermeked eltávolodásának alapja. A családban élő édesanya nem arra az elméleti megállapodásra kíváncsi. Őt az érdekli, vajjon az ő családjában leleplezhető-e ez a szakadékot okozó mentalitás; továbbá, hogy eltávolítható vagy áthidalható az a szakadék, olyan módon, hogy a gyermek, a legmodernebb, a XX. század gyermeke tisztelője és nem durva kritizálója maradjon a jó édesanyának. (Wilde: „A kis gyermekek szeretik szüleiket, aztán megkritizálják őket, később esetleg megbocsátanak nekik.")

Lássuk most azokat a tényezőket, amelyek a szakadékfejlesztést előmozdítják!

Ha a kicsi gyermek életét megfigyelő szemmel nézem, azt veszem észre, hogy az élet a szürke, ködös, hétköznapi életkeretben bontakozik ki. Az életet nem hatalmas események formálják és bontják, hanem kicsi kis események teszik jóvá vagy rosszá. A kis gyermek életét észrevétlen, parányi benyomások, — majdnem azt mondanám — leheletszerű érintések alakítják.

Az életeseményeket, a legparányibbakat is ideszámítva, a kis gyermek éles szemmel figyeli és az élményeket *gyűjtő* készséggel lelkébe zárja.

A szülő észre sem veszi, hogy mi az, ami a gyermek lelkét teliti, és ami romboló eredményt okoz. — Itt én nemcsak rossz dologra gondolok: minden eseménye (evés, főzés, mosás, tanulás, beszéd stb.) a gyermek életének mozifelvétele. Mert a gyermekszem fordított gépezet. A mozit vászonra vetíti a gép s a szempáron szalad be az esemény, az életben pedig kívül játszódik az esemény és a *lélekbe* vetődik az élmény. A lélek érzékeny lemez. A jó szülő nem is gondol arra, hogy kis munka, parányi beszélgetés, vándorútra kél és értve — nem értve, elhelyeződik a gyermek lelkében. Ne méltóztassék azt hinni, hogy a 2—3 éves gyermek mindent ért. Én elég öreg vagyok, mégsem értek mindent. A jó Isten ért mindent. Mégis befogadjuk a benyomásokat. Elraktározzuk és nem tudjuk, hol és mikor érvényesítjük. A másik, amire nem ügyelnek, hogy ezek az elraktározott életemlékek, életbenyomások, élmények zár alá helyeztessenek. A gyermek élete — ha szabad a függönyt széthúzni — a kulisszák mögött játszódik le. Az itt lepergő gyermekéletet a felnőtt kritikus eszével el sem tudja képzelni. Nem is sejti; legfeljebb azt hiszi, hogy a gyermek életének zárt világa az ő életének *miniatür kiadása.*

És itt van az alapvető hiba. Mert a gyermek kicsiny ember, ha hosszmértékkel mérjük, de semmiesetre sem *kicsinyített ember,* ha pszichologiailag vesszük. A miniatür ember a törpe. A gyermek — külön világ, amelyet a felnőtt nem igen ismer. Néha úgy jár a szülő, mint az a gyermek, aki bepislogat a cirkusz hasadékain. Csak részletet lát; szerteeső eseményt, de nem egybefonódó történést.

A gyermek élete rejtély. Belső fejlődése volna a lényeg. A jó édesanya azonban csak a külső jeleket látja, mert azok hamarosan észrevehetők. Amit lát, azt ismeri, amit nem lát vagy el sem hiszi, vagy nem tudja. Hányszor tapasztaljuk, hogy jó édesanyák is kemény harcot vívnak a tanárokkal. Nem azokról a jónak nevezett, de jónak nem nevezhető édesanyákról beszélek, akik nem törődnek gyermekeikkel. Azokról beszélek, akiknek napi imádságuk a gyermek lelki fejlődése és mégis tragikus összeomlások fenyegető rémének esetén nem tudnak mit kezdeni a nem ismert gyermekkel.

De van-e valamelyes lehetőség, hogy a szülő a felnőtt gyermekélet szürke világát olyanformán tudja áttermelni, hogy ebből szent életet szolgáló bontakozás induljon meg. Ezt a kérdést így is lehet fogalmazni: átléphet-e az édesanya a gyermeklélek szentélyébe; vagy hogyan verhetném a hidat, amely a felnőttek világából a gyermekek világába vezet? A nevelők egy szóval felelnek — bölcsen, de az egy szó magyarázatát, tartalmát már kevésbbé bölcsen adják. *Szeretettel* jutok a gyermek lelkéhez, ez a varázsszó. Ez a bölcs mondásokban kevésbbé bölcs lesz akkor, ha a szeretet megnyilatkozását figyeljük.

A Gondviselés azt adta kenyérül és hivatásul, hogy egész életemet a fejlődő emberek között töltsem. Hosszú évek tapasztalata vitt rá arra, hogy azt mondjam: a gyermekvilágot tényleg a *szeretet útján* kell megközelíteni és ezen keresztül lehet a lélek szentélyébe lépni.

De hogy? Mi ennek a módszere? kérdezi a jó szülő. — Minden azon dől el, *tud-e az édesanya* **ünnepeket** *teremteni* a családi életben? Olyan lelki ünnepeket, *amelyen a drága gyermek nemcsak a tisztelet közelségével vagy a simogató kéz szeretetével esik lelkéhez közel, hanem a léleknek még csodásabb, közvetlenebb érintkezésével találkozik az édesanya lelke a gyermek lelkével.*

Egy gondolathoz fűzöm gondolatomat, azért kötöm magam ehhez a szóhoz: **ünnepeket.** — A kalendáriumok csinálnak ünnepeket; rendeletileg is lehet ünnepeket előírni. Én azonban rendületlenül hiszek abban, hogy *az édesanya* — a lélek erejével — *tud ünnepeket teremteni.* Olyan ünnepeket, amelyeken a hétköznapi élet nehézsége elterelődik a gyermek lelkéből s szemben áll a gyermeklélek az édesanya lelkével.

A család életében vannak konkréte ünnepek. Az édesanya ünnepe, születés- vagy névnapja, az édesapa ünnepe. Nagy ünneppé kellene avatni a házasságkötés évfordulóját! . . . Hisz olyan nap ez, amely az édes szülők lelkét megtölti a mult nagy érzéseinek kicsordító bőségével. *Ezeket az ünnepeket* ne a nagy ebéd tegye jellegzetessé, hanem az emlékezés szentsége . . . Ilyenkor a lélek közelebb esik Istenhez, mert valamire emlékezik, amit Istentől kapott. Ezeken az ünnepnapokon szent szokás, hogy a kis gyermeket díszessé öltöztetik és verset mondatnak vele. Jaj de sok keserves emlék van a kis gyermek életében, amíg a vers a fejében marad . . . Azért a versmondatás kevésbbé alkalmas azoknak az élményeknek ébresztésére, amelyek segítségével a gyermek és szülők lelke találkozik. — Ismerek olyan szülőket, akik így ünnepeltek: Maguk mellé vettek, ölbe ültették drága kicsi gyermeküket és megsimogatták fejét és kezdettek velük beszélgetni arról az ünnepről, amely őket összehozza . . . A gyermek készségesen simult hozzájuk és nemcsak befogadta azt, amit az édesanya mondott, hanem abban a percben megnyílt a lelke és ő is kezdett *beszélni* azokról a csendes élményekről, amelyek lelke mélyén élnek. Megértette, hogy itt nem a hivatalos édesanya oktat, hanem Istentől küldött lélek tartja fejét és viszi lelkét az Isten felé . . . Ezek a névünnepek, ezek a születésünnepek a gyermek életében olyan ünnepek, amelyeken észrevétlenül húzza meg a lélek szentélyét záró kárpit zsinórzatát.

Az ünnepek akkor is szent napok, ha a gyermeknek van ünnepe! A gyermek ünnepe ne abból álljon, hogy akkor *egész tortát* lehet megenni. Sem csak abból, hogy egy szál gyertyával több ég a torta körül . . . Ezek legyenek vagy lehetnek *bevezetések,* de nem befejezések. *A gyermek ünnepe, hogy az édesanya lelke a gyermek lelkéhez próbál közeledni!* Ismerek egy édesanyát, aki gyermekének a legkisebb kortól kezdve korának megfelelő írásbeli oktatást adott. Nem azt mondom, hogy ezt szóról-szóra lehetne lemásolni, hanem azt, hogy az édesanyának legyen évente valami mondanivalója . . . Nem tudom elképzelni, hogy a gyermek nem érezné meg, hogy most az édesanya lelke lelkéhez közeledik . . . Erre csak egy válasz van: a lélek, az Isten szent szentélye megnyílik a szülő előtt. A gyermek életében olyan idők vannak, mikor az édesanya mellette virraszt. Bármennyire kedvelem a mesét, az édesanyát nem tudom úgy elképzelni, hogy csak mesét mond a Tündér Ilonáról . . . *Beszélgessen* lélekből lélekhez is! . . .

Vannak a gyermek életében még kedvesebb ünnepek: ezek a vallás szent ünnepei. Az első szentgyónás. Lehet-e szentebb időszak, mint az amikor az Úr Jézus lép be a gyermek lelkébe? Ez a léleknyitás a jó mama előtt is kaput tár! ! ! . . . Magam tapasztaltam első szentgyónásnál, hogy a nagyapa szerint a jó unoka azt kérte legnagyobb ajándéknak, hogy őhozzá is jöjjön el az Úr Jézus. . . . Ilyen kérések felvetése esetén úgy lehet beszélgetni a gyermekkel, *mint az Isten helyettesével!*

De az ünnepeket végül is magunk teremtjük. Tesszük pedig ezt azért, hogy lehetővé tegyem, hogy a lélek csendes megindításával feltárjam a lélek kapuját. De ezután ne lépjünk be a keménykezű ember durvaságával, hanem a szerető lélek gyengédségével. Legyünk *látók* és *gyógyítaniakarók.* Ennek a nevelési módnak benne az az eredménye, hogy a jó szülő áthidalja azt a szakadékot, amely a gyermek és a szülő között van.

Valaki azt mondaná: mindez beszéd, elgondolás! Nincsen semmi érvem, sem tudományos módszerem, hogy ezt bebizonyítsam. Szabadjon azt mondani: mellette áll ennek az iránynak a magam tapasztalata. Ha ezzel a móddal közeledtem hozzájuk, merem állítani, hogy ez volt az egyetlen methodus, amellyel a gyermek lelkét áthidalhattam.

Én most a gyermekek mellé állok. A gyermekek nem olvassák e sorokat és mondhatják: az Atya megdícsér minket! *A gyermek lelke vágyva-vágyik a megnyilatkozás után és vágyva-vágyik az igazi, szerető vezetés után.*

Nem igaz, hogy a gyermek menekszik a felnőtt elől. A kényszer-nevelőtől menekszik. Ismerjük el azt is, hogy ezt jól teszi. De aki úgy jön, hogy Krisztus kegyelmét hozza, ez előtt a lélek előtt megnyílik a szentek szentje és belép az isteni hivatás által adott szent főpap.

Ahol pedig a családi élet szétbomlását látjuk, ott ne vonjuk felelősségre a sokszor felügyelet nélkül felnőtt gyermeksereget. Ezeknek leromlott élete a szülői lélek ünnepnélküli hétköznapiságát revelálja.

A jó szülő — ünnepet teremtő, jó gyermek — pedig gyakori lélek-ünnepnapot ülő legyen!

Az otthon szelleme; légköre nem a jog, nem a törvény, hanem a szeretet s a készség, a figyelem, jóindulat s előzékenység. Mi a különbség az otthon s a kaszárnya közt? Ez a kényszer háza; ha kinyitnánk kapuit, lakói mind szétszaladnának; az otthonból meg ha ki is verik az embert, vissza-vissza bujdosik. Mi a különbség az otthon s a vendéglő közt? Itt a profit vezet; pénzért még mosolyognak is, az otthonban önzetlenség lakik. Mi a különbség az otthon s ismerősünk vendéglátó háza közt? Egy-két napra fogad, milyenk is meg nem is; az otthon a mienk s az marad. Ezt a szellemet vigyük bele Istenhez való visszonyunkba; készséget, szeretetet, önzetlenséget, s átkarolást. Éljük át, hogy nála s vele vagyunk.

Prohászka püspök szavai.

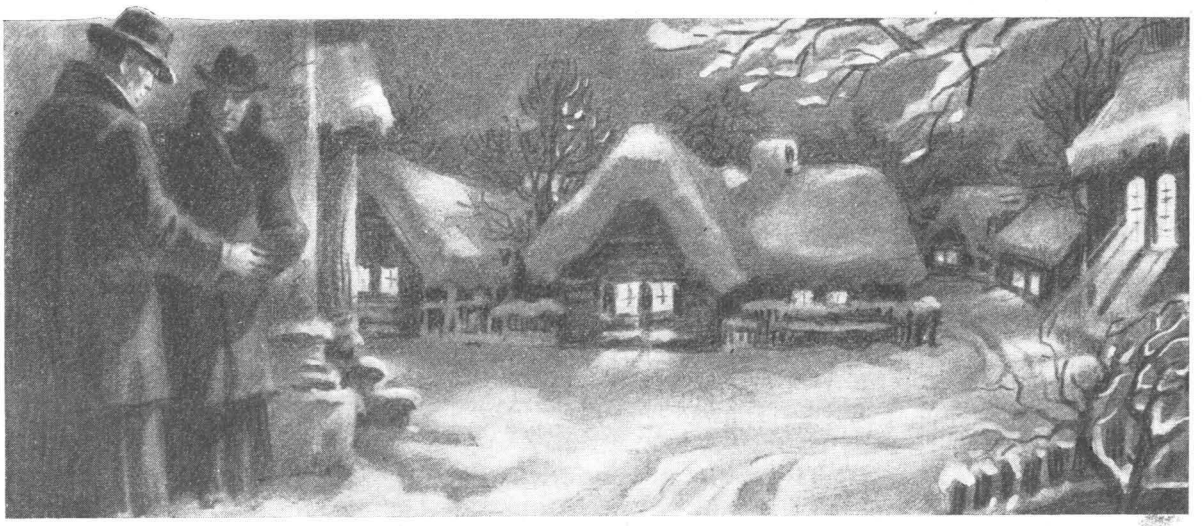

A MI CSALÁDUNK: AZ EGÉSZ VILÁG!

EGY ÖREG PAP GONDOLATAI.

IRTA: DR. CZÉKUS GÉZA.

A jó Isten kegyes volt hozzám. Papi életem legelső karácsonyestéjén megérttette velem, hogy a papnak, apácának is van családja, amelyhez a gondoskodás és áldozat, a szeretet és jóság drága szálai fűzik.

◆

Legelső kápláni stációm egy kicsiny sváb falu volt. Jómódú, magas kultúrájú népség lakta. Szép volt a templomunk, takaros a zárdaiskolánk, öreg és dülledező falú a plébániánk és élete nyolcvanadik éve felé csoroszkáló a plébánosunk.

Bennem pedig lobogott az újmisés lelkesedésének lángja. Tele voltam szeretettel, érzelemmel és tettrekészséggel.

Rámköszöntött az első karácsony.

Korábban vacsoráztam, mert az éjféli mise miatt illőnek tartottam ezt. Plébánosom kioktatott a sajtrágicsálás közben — emlékszem még, hogy mákoscsík és kemény, kiszáradt sajt volt a bőjtös vacsora — az éjféli mise helyi szokásairól és utána boldog karácsonyt kívánva principálisomnak, szobámba botorkáltam.

Harmadik hónapja laktam már azt a szobát és ezen az estén úgy éreztem, hogy üres és rideg. Máskor, ha a napi munka után négy fala közé kerültem, hátra volt még a zsolozsma egy része és gondolataimat lefoglalták a másnapi teendők tervei. Nem értem rá szemlélődni.

Ma mindezek háttérbe lapultak az egyetlen dominálni akaró valóság mellett: szenteste van!

Meggyujtottam kis petróleumlámpásomat és leültem a hideg kályha mellé az üres fásládára.

Emlékeztem.

Elvonultak előttem a boldog otthon karácsonyestéi. A mennyezetig érő, csillogó fényben úszó karácsonyfa és szüleim mosolygó arca, mellyel az ajándékok fölötti rajongásomat szemlélték. Az egyetlen, kényeztetett gyermek örömét, akire a csillagokat is ráaggatták volna. Azután felsorakoztak a külföldi szemináriumban átélt felejthetetlen szentesték. A jó előljárók, az énekelő kispaptársak . . .

És most?

Itt ülök a hideg szobában egyedül. Világításom egy petróleumlámpa pislákoló fénye, amely vörösen és tompán szűrődik át a piszkos, kormos cilinderen. Még egy fenyőgallyacskám sincs, amelyik a karácsonyfa illusióját megadná. Ajándékot sehonnét sem kaptam; a betlehemi kis Jézus szíve megdobbanásával lüktetésbe hozott szeretetet semmi sem sugározta felém. Ezen az estén még a társadalomból kitaszított,

börtönbe zárt rabokkal is törődnek és íme, rám senki sem gondol . . .

Megzörgették az ablakomat. Fölhúztam a függönyt és kinéztem, vajjon ki az?

A zárda udvarosa volt. Kinyitottam az ablakot:

— No Vätter Joseph, mi az?

— A tisztelendő főnöknő küldi a Betlehem kis Jézuskája fejére a karikát — mondotta az öreg és fölnyujtotta a selyempapírba burkolt glorioláját. Jó éjszakát kívánt és sarkonfordulva elcsoszogott.

Becsuktam az ablakot. Kibontottam a selyempapírt és a gyér világításban is ott fénylett kezeim között a gloriola. Amikor az este fölállítottuk a templomban a betlehemet, a segítkező nővér észrevette, hogy a Kisded fejének réz glóriolája a nedves kórusszekrényben zöldesre rozsdásodott. Levette és a jó lélek azzal töltötte a karácsonyestéjét, hogy pucolta, csiszolta, amíg csak nem fénylett. Majd az éjféli mise előtt fölsrófolom.

Dehát ez a Joseph „Jó éjszakát" köszönve távozott? Még azt sem mondta, hogy „Boldog ünnepeket!" Hát énnékem senki sem kíván boldog karácsonyt?

Most meg az ajtómon kopogtak. Principálisom hangját hallottam:

— Káplán Úr!

Megfordítottam a kulcsot és föltártam az ajtót. A miseboros ampolnát hozta. Elfelejtettem elkérni, márpedig a misebort maga az agg pap kezelte és nem bízta senki másra. Ő maga szüretelte a kertjében nevelt tőkékről, maga kezelte. Mindennap ő vitte át a sekrestyébe és a ministránsnak szemeláttára kellett kivinni az oltárhoz, nehogy idegen kézen menve át, megdézsmálódjék az Úr szent áldozatának anyaga.

Az öreg pap belépett a szobámba. Fölemelte fejét és a szemüvege alól rámnézett.

— Gondoltam, hogy búslakodik — mondotta.

Nem szóltam semmit. Csordultig volt a szívem az elhagyatottságát érző ember keserűségével. Principálisom nem is várt választ. Folytatta:

— Tudom, hogy most érzi, milyen magárahagyatott ember a pap. Én is éreztem ezt minden olyan alkalommal, amikor a többi ember szíve a szerető környezetben boldog. De gondolja meg fiam, hogy a mi sorsunk olyan, mint az édesanyáé. Ő csak fárad és dolgozik, hogy a karácsonyestén meglegyen mindenkinek mindene. Aztán csak azt nézi, hogy mint örülnek a többiek. És ez az ő öröme, boldogsága. Nekünk minden gondunk és minden munkánk a lelkeké és Krisztusé legyen. És ha a Krisztusban él a ránk bízottak lelke, elértük boldogságunkat, mint az édesanya az övét, amikor karácsonyestén övéinek szemecsillogását látja. Mert mi Krisztusért anyja és apja vagyunk a híveinknek és ők a mi családunk.

Az Úr öreg szolgájának szemében könnyek csillogtak. Elhallgatott. Mindketten hallgattunk. És azután Principálisom kiment.

●

Utána mentem.

Kiment a plébánia kapuján. Követtem. Megálltunk a sarkon és végignéztünk a falu főutcáján.

Az ablakok világosak voltak. Itt-ott látszott a karácsonyfa is. Egyik házból ének csendült: éles gyerekhangok sivították a „Stille Nacht"-ot és az öregek terceltek hozzá. Az igazgatóéknál a „Mennyből az angyal"-t zengették. A zárdában csak a kápolna két ablaka fénylett: ott imádkozva virrasztottak az éjféli miséig . . .

Álltunk. Néztünk. Nem szóltunk egy szót sem. Mindketten egyre gondolhattunk. Arra, hogy a „mieink" boldogok, és ebben mi is megtaláltuk a boldogságunkat.

Könnyek szivárogtak elő a szememből. Észre sem vettem, hogy magam vagyok. Örömkönnyek voltak. Örültem, hogy rájöttem az Istennek szentelt élet boldogságának öntudatára. Tudatára ébredtem, hogy amikor kiszakadtam családomból, nem maradtam magamra: atyja, anyja, mindene lettem egy nagy családnak: a Krisztusban hívő embereknek.

Fekete gondolatok.

Mint tolakodó szúnyograj röpködnek köröttünk a gondolatok: — Mit gondolnak felőlem? Mit beszélnek rólam? Gondolnak-e rám? Szeretnek-e?

Egészséges ösztönünk védekezik mérgező fullánkjuk ellen, — de vissza-visszatérve egy kis résen mégis csak belopóznak szívünkbe.

Ettől kezdve vége nyugalmunknak. Lelkünket bizalmatlanság tölti el. A mosolyt szomorúság, az őszinteséget gyanakvás váltja fel. A kérdések állitásokká merevednek:

— Nem szeretnek. Nem gondolnak rám. Rosszat beszélnek rólam. Terhére vagyok mindenkinek . . .

S mily nehéz kiüzni szívünkből e gondolatokat! Mennyivel könnyebb lett volna be sem engedni őket!

Tudjátok, mit kellett volna a tolakodó kérdésekre felelni?

— Hogy szeretnek-e? — Kell, hogy szeressenek, ezentúl szeretetreméltó és odaadó leszek mindenkivel!

— Gondolnak-e rám? — Minden bizonnyal. Szívességemmel nélkülözhetetlenné válok mindenki számára.

— Hogy mit beszélnek rólam? — Mától kezdve bizonnyal azt, hogy jó vagyok, hogy mindenkinek a kedvébe járok . . .

Szívünket így nem mérgezi meg a keserűség soha és ajkunkról nem tünik el a boldog mosoly.

Ellentétes emberek.

Irta: Lippert Péter S. J.
Fordította G. A. M.

Szeretjük az embereket osztályozni, kategóriákba osztani. Bár voltaképen nem beszélhetünk kategóriákról, mint inkább különböző egyéniségekről. Vannak „Jánosok", „Máriák" . . . vannak névtelenek, akiket senki sem ismer, senki se beszél róluk, s akik mégis mások, mint a többiek . . . *Ez az ember.* Mindenki önmagában egy külön világ, egy és egyetlen. De szívesen állítunk fel kategóriákat, ahova egyszerre sok embert helyezhetünk el. Legszívesebben két csoportra osztjuk az emberiséget. Hogy miért épen kettőbe? Nem tudom. Talán, mert legkönnyebben áttekinthető és mégis már beosztás. S a két kategóriát felállíthatjuk az élet országútjának két oldalára: jobbra és balra, innen és túl. Ezekbe már nemcsak különböző emberek, hanem ellentétes embercsoportok kerülnek. S ez drámai síkot ad beosztásunknak.

Egész sor ily kettős kategóriát alkothatunk, ítéletünk és organizáló hajlamunk szerint újabb és újabb rendszerekbe oszthatjuk így be az egész emberiséget — egymással szembeállítva. Igy van: a gazdagok és szegények kategóriája, melybe belehelyezhetjük az egész emberiséget. Vagy újabb, természetesen nem egyenlő nagy osztály: a bölcsek és balgák csoportja . . . Majd ismét: egészségesekre és betegekre, nagyokra és kicsinyekre, öregekre és fiatalokra stb., stb. oszthatjuk be az embereket.

Bizonyára nem alaptalan, sőt jogosult az embereknek két kategóriába osztása. S érdekes és hasznos, sorra véve összehasonlítani a csoportokat. A két ellentétes osztály közül, egyikbe mindenki beletartozik — mi magunk is.

I.

Szegények és gazdagok.

A nagy embertömeget, mely átvonul a világ országútján, leggyakrabban a szegények és gazdagok kategóriájába csoportosítjuk. Sok ember csak ezt az osztályozást ismeri. Embertársaikról nem tudnak mást, mint, hogy: gazdag, vagy szegény.

Mit jelent e két felosztás?

Különös az, hogy külsőségek szerint osztályozzuk az embereket, valami szerint, ami nem tartozik szorosan egyéniségükhöz, hanem inkább környezetükhöz: hogy rendelkeznek-e vagyonnal, életszükségleteikhez kellő javakkal, élelemmel, ruházattal, lakással, és ezen javaknak megfelelő pénzzel? S hogy ezen javakat bőségesen bírják-e vagy nélkülözik? Azt gondolhatnánk, hogy az ember belső sajátságára, egyéniségére, értékére és éltető erejére mindez nincs jelentőséggel.

De, mivel oly gyakran és állhatatosan használjuk ezt az osztályozást és minden embernél, akivel találkozunk, akaratlanul is első gondolatunk: ez szegény, az gazdag, jobbmódú, kell, hogy ezen jelentéktelennek látszó körülmény: — hogy valaki kisebb vagy nagyobb mértékben bírja-e az anyagi javakat — valahogyan belenyúljon az ember lelkületébe. És pedig úgy látszik, hogy a gazdagság és szegénység külső körülménye valahogyan mélyen belenyúl az emberek belső sorsába — és — saját énünkbe is, mivel ez a beosztás oly fontosnak tűnik fel előttünk. Kell, hogy a rettegésnek és reménynek, az iszonyatnak és elragadtatásnak, a gyűlöletnek és szeretetnek, a tehetetlenségnek és erőnek, a szentségnek és gonoszságnak egész világa lappangjon e két szóban: szegény vagy gazdag.

Több mód szerint szemléljük és ítéljük meg a gazdagságot és szegénységet. De talán még több módja van a szegénység és gazdagság gyakorlásának. *Szegénynek lenni nehéz és bonyolult művészet.* E művészetnek van néhány lángeszű és lánglelkű hőse, nagy tömeg nyomorult kontárja. *De gazdagnak lenni, még sokkal nehezebb művészet.* Jézus is annak tartotta. Itt ismét ráakadunk újabb kettős felosztásra: a szegénység és gazdagság *elmélete* és *gyakorlata,* a szegénység és gazdagság *gyakorlati átélése.*

Anyagi szempont.

A szegénységről és gazdagságról először és legáltalánosabban *anyagi* szempontból beszélhetünk. A legtöbb gazdag és szegény, így fogja fel. Az érzékelhető javaknak csak a hiányát vagy bőségét látják. A sokféle kényelmet, mely a birtoklással jár, és a folytonos kellemetlenséget és szenvedést, melyet a földi javak hiánya hoz magával. Ebben a világításban a gazdag-

SZŰZ MÁRIA KÚTJA.
(pilismaróti Bozóky Gyula ny. vezérkari ezredes fölvétele.)

A boldogságos Szent Szűz Názáretben 30 éven keresztül a gondos és munkás háziasszonyok szokott életét élte. Dolgozott, háztartást vezetett, font és vizet hordott. Ez az utóbbi a palesztínai háziasszonyoknak egyik jellegzetes munkája. Lakásuk közelében csak egyetlen kút volt és van még ma is. Ez a kút ősrégi. Minden valószínűség támogatja tehát azt a kegyeletes hagyományt, hogy a boldogságos szent Szűz nap-nap után ehhez a kúthoz járt korsójával vízért.

ság boldogságot, a szegénység pedig szerencsétlenséget és szenvedést jelent. S nemcsak a szegények, de a gazdagok is így gondolkoznak. Ha olykor panaszkodnak is a birtokkal járó terhek és gondok miatt, mégis egész lelkükkel csüngnek rajta, javaik elvesztése képtelenségnek tűnik fel előttük, s végleges összeomlást jelentene számukra.

Ezzel a felfogással nem kell tovább foglalkoznunk. Gondolatmenete az unottságig ki van aknázva. Szónokok és nevelők erről beszélnek, intik hallgatóikat és tanítványaikat, hogy vigasztalják a szegényeket és ijesszenek rá a gazdagokra.

Esztétikai szempont.

Van *esztétikai* felfogás is. Kissé kalandos és romantikus. Semmivel sem jobb az elsőnél. Mindent megdicsőít. Dicsőíti a gazdagságot, ha nem is mindig öntudatosan és nyiltan. Szerinte a gazdag a jobb ember, a jólnevelt, kulturált egyén, aki kimagaslik a közönséges nép mosdatlanságából és durvaságából. Ez a felfogás gyakran nyilvánul meg a szülők gondolkodásában, akik gyermekeiket ki akarják házasítani, a társadalmi együttélés számtalan etikett-kérdésében s még a művészi és vallásos ízlés ítéleteiben is. Azt állítják, hogy az újkor egyik vallásformája, a kálvinizmus alapjául vette azt, hogy a gazdag a kiválasztott, Isten által is approbált ember.

De a gazdagság idealizálásán, nem csodálkozunk annyira, mint a szegénységén. Mert ilyen is van. Megható álmokat és művészies idilleket szőttek, már a régi időkben, a szegény életmód egyszerűsége, a szegények szerénysége és gondtalansága köré. Dicshimnuszokat zengtek arról a lelkiségről, belső békéről, eszményi gondolkodásmódról, melyhez a szegényeknek különös adottságuk van. Az ily módon rajongók rendesen nem ismerték a nélkülözést, kényelmes otthonukban elmélkedtek, kellemes pihenés közben.

Tudományos szempont.

Van továbbá *tudományos* felfogás is. Ez a szegénység és gazdagságban, az emberi társadalomnak nagy, nehéz, sőt megoldhatatlan problémáját látja. És a vad, eddig fékezhetetlen természeti erőt, a népek életének hatalmas rugóit és az emberi fejlődés megrázkódtató megnyilvánulásait. S csakugyan ez örök, és mint Jézus mondja, a világ végéig tartó jelenségek: a szegénység és gazdagság tudományos és gyakorlati téren nehezebben oldhatók meg, mint a világosság és sötétség, a tavaszi napsugár és a zivatarok jelenségei.

Ethikai szempont.

A szegénység- és gazdagságról *ethikai* szempontból is lehet elmélkedni. Ez már nem annyira az ész munkája, mint inkább bensőséges érzelem és részvét műve. Nagy irgalom a szegények s még nagyobb a gazdagok iránt. Így érzett Jézus: *Sajnálom a népet!* És, ha a gazdagokat szemlélte, szomorúan mondta: *Mily nehéz a gazdagnak bejutni a mennyek országába!* Ez a szemlélődés már nem csupán elgondolás és szavalat, hanem mélyen átérzett élő cselekedet. Nemcsak tudományos teória, hanem kiforrott életbölcseség. Már megoldása a második nagy feladatnak: hogyan gyakoroljuk a szegénység és gazdagság művészetét. Aki őszintén érzi ezt a művészetet, az már ért valamit a nélkülözés művészetéből, esetleg már ért a földi javakkal bővelkedés művészetéhez is.

Vallásos szempont.

Végre *vallásos* szempontból tekinthetjük a problémát. A vallás, mint minden másban, úgy a földi javak elosztásában is Istent tartja szeme előtt, világuralmának a kegyelem és választottság, a szabadság és vétek titkait, melyek kihatással vannak az örökkévalóságba, a végtelenségbe. Valami teljesen hétköznapi és mégis megfejthetetlen rejlik minden ember kopottságában és eleganciájában, mellyel végigmegy az utcán. Isten elgondolásában szerepet játszik egy gyermek éhsége, és a nagyok palotái, Lázár fekélyes szegénysége és a dőzsölő gazdag dorbézolása.

De végeredményben mire való minden elmélet és szónoklat? Ezzel nem közelíthetjük meg a valóságot, még kevésbbé emelkedhetünk ki egy szűk kis valóságból, egy magasabb, tágasabb síkra. Fő a cselekvés, az élet, az életművészet: mit tud alakítani valaki az ő gazdagságából vagy szegénységéből. Az emberiség zöme még egy kisebb pénzösszeget sem tud jól felhasználni, még kevésbbé a pénz hiányát vagy bőségét. Pénzt kellő időben kiadni és kellő időben megtakarítani, pénzt szerezni és értékesíteni — mily ritka művészet az is! A fösvények nem ismerik azt a boldogságot, azt az élményt és vakmerőséget, mely a merész költekezésben rejlik és, hogy olykor az ily pazarlás kiemelkedést jelent, melyben van valami elragadó, újabb perspektívák föltárása; mint mikor nagy szeretet tüzében feláldozzuk magunkat. De azok sem ismerik az igazán nagystílusú költekező egyéniségek lelkinagyságát, akiknek a zsebéből gyorsan kigördül a pénz. Nem adnak, hanem elveszítenek, nem alkotnak nagykaliberiségükből, hanem elcsöpögtetik javaikat, mert szűk kis énjük rongyos és kopott.

Ami pedig a bőséget és nélkülözést illeti, helyes kezeléséhez kimagasló hősiesség szükséges. Sokan szinte megfulladnak bőségükben, mert nem tudják azt felhasználni. Ritka az oly ember, aki a legnagyobb szegénységben is kiárad és másoknak juttat. Ilyennél még egy fillér is hatalmas erőforrássá válik s mint az isteni hatalom szimboluma, vele csodákat művel. Legtöbbnél a bőség aranykalitkává rögződik, melyben lelkileg, szellemileg és egyénileg éhenhalnak, elpusztulnak, távol attól, hogy másokon segítsenek.

Nem az a fontos tehát, hogy valakinek sok, vagy kevés birtoka van, hanem, hogy mily lelki nagysággal és lelki rugékonysággal kezeli a sokat, vagy a keveset. Fel kell szabadítani a lelket. Aki az anyagi javakhoz tapadt, akit az lenyűgöz, legyen nagy vagy csekély a súlya, azt meg is fojtja. Egy kopott fillér is elnyomhat egy emberi lelket. És viszont egy magasbatörő lélek képes aranyhegyeket magával ragadni és röptében ragyogó csodává alakítani. Egy aranyhegylánchoz még nagyobb ruganyosság kell. Nagy lélek, tágult szív kell, hogy az anyag megfojtó szorosságig meg ne töltse. S mivel az átlag lélek határai korlátoltak, s a földies dolog legszívesebben a földies ember után szalad, — mintha a testekre ható vonzóerő a testek és földies lelkek közt is érvényesülne, — azért akikre a gazdagság súlya nehezedik, alig emelhetik fel arany testüket, alig ragadhatják a magasságokba, ahelyett, hogy általuk a mélységbe süllyedjenek.

Ismeretes, hogy az anyagi, érzéki élvezet a legerősebb bilincselő és korlátozó hatással bír, — lankadttá, lustává, pettyüdtté tesz. Ezért legnehezebb az élet kényelmével és az érzékek mámorával elárasztott gazdagok-

nak, akik dőzsölők, mint az a dorbézoló, akiről Jézus beszél, és aki örökre a pokolba került.

De, különösen napjaink gazdagjainak aranyhegyeik kevés kényelmet és puhaságot nyujtanak, csak felelősséget és munkát. Gazdagságukból csak a munka és felelősség óriási terhét viselik. Négy autójuk, két nyaralójuk, ragyogó palotájuk mellett sem hasonlíthatók össze az evangélium dőzsölő gazdagjával vagy a középkor szónokaitól ostorozott gazdagokkal. Inkább hasonlítanak napjaink munkástömegeihez, csupán a munkagépnek a másik oldalán állanak.

A ma birtokosának nem oly nehéz belső szabadságát megőrizni, ha nagy és szabad lelkületű, s csak annyiban csüng birtokán, mint egy derék ember élethivatásán, munkaterén, életfeladatán. Sőt „pénzmunkájuk" át lehet hatva attól a nagy tiszta szeretettől, mely az embert igazán úrrá teszi. „Isten házának urává és egész országának, Isten minden birtokának fejedelmévé", mint az Egyház mondja szent Józsefről, a názáreti Család atyjáról és gondviselőjéről.

A szabadság voltaképen több, mint csak „nem ragaszkodni". Szabad csak az, aki saját énje fölé emelkedett. Ez csak annak sikerül, aki szeret. A pénz és pénzérték banális ügyében mérvadó a lelkek szerető ereje, az erő magunkat kiárasztani, átadni. Aki bír ezzel az erővel, az önmagát adja oda és szégyelne ily bőkezüség után néhány értéktelen cafrangot megtartani magának. Így jár el a szerető tanítványa annak a Megfeszítettnek, ki meztelenül és szegényen függ a kereszten vagy annak az isteni Kisdednek, ki nyomorúságosan fekszik a jászolban, pólyákba takarva. Annyira pazarul ajándékozta magát oda ennek az isteni Kisdednek, ennek az Istenembernek, hogy balgaság lenne egy élettelen tárgyra rátenni kezét és azt hangoztatni: ez az enyém! Hiszen önmaga sem az övé többé, hanem a mindenekfelett szeretett Mesteré.

Ahol hiányzik a szeretetnek ez az ereje, ez az önmagának teljes odaajándékozása, nem fontos, hogy sok vagy kevés vagyonnal bír-e ez a fukar. Mindkét esetben birtoka megfagyott, megdermedt, holt tömeg, senkinek nem válik hasznára, legkevésbbé önmagának.

Azért nem bír döntő jelentőséggel, hogy mennyi nélkülözést, éhséget, hideget és fájdalmat szenved valaki szegénységében, vagy mennyi kényelmet, jóllakottságot, szépséget élvez gazdagságában. Igazán nagy, kiáradó, magasröptű lelkekben úgy a nélkülözés, mint az élvezet nagyvonalú, meleg és ragyogó. Ha sírnak, könnyeiktől felébred a jótékonyság, a tündöklő irgalom, — szenvedésük híddá lesz, melyen az emberek egymáshoz közelednek. Ha nevetnek és ujjonganak, örömük fénnyé változik, mely messze túlragyogja életüket. Velük ujjongunk, áldjuk életüket és hálát adunk Istennek, hogy ők vannak. Nemcsak a bűnbánó, szegény, foltozott ruhájú, hanem már a fiatal, pajkos, daloló Ferenc is világosabbá, szebbé tette Assisi utcáit.

De, ha valaki hideg és merev, nevetése és sírása is fagyasztón hat. Ha örvend testileg vagy lelkileg, öröme értelmetlenné válik s mindenkit sért és bánt. Míg ha nélkülöz és éhezik, szenvedése átokká változik, az elkeseredés forgószelévé, mely másokat is megfertőz. S keserűvé teszi annak a falatját, akinek még van mit ennie. A gazdagokat gonosszá teszi, mert az féltve kincsét, mogorván és gyűlölködőn átkarolja görcsösen, mint a mohó kutya a csontot.

Régi mondákban gyakran esik szó mágikus erőkről, amelyek mindent, amihez érnek, arannyá változtatnak Olykor e mesemondók is ráeszméltek, hogy végzetessé is válhatnak ezek az erők és az aranyban duskáló ember beleveszhet kincsébe. Azért még azzal az erővel is fel kellene ruházni az ilyeneket, hogy az aranyat vissza is változtathassák. S csakugyan, egyes emberek kezében minden értékké változik, a nyomor és az öröm, a vagyon és az éhség, a beszéd és a hallgatás.

Így újra két csoportra választhatjuk az embereket: egyik kategóriába tartoznak az olyanok, akik mindent vagyonná változtatnak, teltséggé, erővé, dallá. S a másikba tartozók pedig minden vagyont összefognak, hogy senkié se legyen. Sajátjukat balgán elpazarolják, és a másét elharácsolják, hogy az is szomorúan földre hulljon, mint az északi széltől levert falevél.

Tehát nem az az utolsó döntő kérdés: *magán,* vagy *köztulajdon?* — hanem, hogy valaki legyen elég erős, hogy a lényeket és tárgyakat birtokába vegye úgy, hogy nála otthont leljenek, védve legyenek. Isten maga is így szól az ilyenekhez: *Tied akarok lenni.*

NÁZÁRET LÁTKÉPE.
(Pilismaróti Bozóky Gyula ny. vezérkari ezredes felvétele.)

Az Úr Jézus földi életének és munkájának helye ma a Szentföldnek egyik legkedvesebb és legszebb városa Betlehem után. Jézus életében kicsiny, szinte jelentéktelen község volt. Lakóinak tekintélye sem volt valami nagy, mert amikor csodálkoztak azon, hogy Jézus, a Messiás názáreti, maró gúnnyal kiáltott fel egyik hallgatója: „Jöhet-e valami jó Názáretből?"

Názáretnek sok megszentelt helye közül különösen kettő a középpontja a kereszténység vallásos tiszteletének. Az egyik az angyali jelenés barlangja, a másik pedig Szent Józsefnek ácsműhelye. Mindkettő fölé templom borul most. E két hely történelmi hitelességéhez kétség nem férhet. Bár Jézus halála után hosszú ideig nem engedték a zsidók, hogy Jeruzsálemben keresztény gyülekezet alakulhasson, de Szűz Mária és Szent József lakóhelyének emlékét megőrizték. Názáretben Szent Józsefnek és Szűz Máriának kiterjedt rokonsága volt. Azt tudjuk, hogy ezek közül az egyiket, Judás Tádé unokáját Domician császár Rómába vitette és Krisztus felől kikérdezte. Mikor aztán azt hallotta tőle, hogy Jézus birodalma nem e világról való, elbocsájtotta, vissza Názáretbe. Így hát Názáretben mégis voltak keresztények, akik megőrizhették annak emlékét, hogy hol lakott Jézus Anyja és hol töltötte ifjúságát az Üdvözítő. Azt pedig szintén tudjuk, hogy Nagy Konstantin idejében e szent helyek fölé templomot emeltek. A régi templomot a keresztes vitézek újabb temploma követte, amelyeknek alapjait a romokból kiásták. Így nem a hagyományok, hanem a kövek és romok kétségtelenül odavezetnek bennünket Jézus és a Szentcsalád lakóhelyéhez.

A SZENT CSALÁD A KEGYELMI ÉLET FORRÁSA.

IRTA: CSÁVOSSY ELEMÉR S. J.

A források tisztelete.

A forrásokat mindig különös tisztelettel, mondhatnám áhítattal vették körül az emberek. A régi görögök mitológiájában istenek és nimfák lebegik körül és védik a forrásokat. Az ősgermán nép sárkányokkal őrizteti forrásait. Magyar mondáinkban is találunk hasonló momentumokat. A Szahara oázisai forrásaiktól veszik jelentőségüket és legtöbbször nevüket is. De a mi országainkban is források, vizek adnak nevet városoknak, falvaknak, tanyáknak. A németországi Aachen, a magyarországi Hidegkút, Mélykút és számos egyéb helység bizonyítanak emellett.

A kereszténység is vallásos tisztelettel vette körül, nem ugyan a forrásokat magukat, hanem a szenteket, akik megjelenésének tulajdonitotta nem egyszer a hagyomány a források fakadását. Mintha csak Mózes példájára, aki a sziklából vizet fakasztott a népnek, a szentek is előszeretettel források közelében akartak volna megnyilatkozni az emberek előtt, vagy maguk is forrásokat fakasztottak. Számos búcsújáróhely keletkezett források mellett, Szentkút, Mária kútja, és a modern kor legnagyobb búcsújáró helyén, Lourdes-ban, mintegy szemünk láttára forrást fakasztott a Szent Szűz keze. Mert a kristályos, üdítő víz, mely ezekből a forrásokból fakad, az isteni kegyelem szimboluma. Amilyen szükséges, amilyen felüdítő testünkre nézve a víz, olyan szükséges és felüdítő lelkünkre nézve az isteni kegyelem. Azért mondja már Izaiás próféta a népnek: „Örömmel merítetek majd vizet a Szabadító forrásaiból" (Iz. 12, 3.) és Ezekiel próféta szól arról a patakról, mely a szentélyből fakad, és az Üdvözítő kegyelmeinek áradatát jelképezi. (Ez. 47.) Ezt jelképezte a zsidók sátoros ünnepének utolsó napja is, amelyen vizet merítettek Siloe tavából. Ekkor mondta Jézus: „Ha valaki szomjúhozik, jöjjön énhozzám, és igyék" (Jn. 7, 37.) és saját Szívét jelölte meg mint forrást, melyből az evangélistának tanusága és a szentatyák magyarázata szerint, vér és víz, a kegyelmek áradatának jelképei folytak. (Jn. 19, 34.)

A forrásoknak, a kutaknak e jelentősége miatt az emberre nézve, üldözték minden időben legjobban a kútmérgezőket, mert semmiféle más mérgezés sem okozhat oly pusztítást az emberek közt, mint az, amikor az ember magával a vízzel, a legszükségesebb napi itallal, szívja és issza magába a mérget.

Az élet forrása.

Ha már a közönséges források, mint Isten szeretetének különös ajándékai, ily tiszteletnek örvendenek az emberek közt, mekkora tiszteletben kell tartanunk akkor azt a forrást, amelyből nem az életet fenntartó és a testet üdítő víz, hanem az emberi élet maga fakad, a családot?! És ha a kútmérgezés oly nagy bűn, hogy következményei miatt többrendbeli gyilkossággal felér, mily nagy vétek akkor a család forrásának megmérgezése, annak a forrásnak megfertőzése, amelyből az emberi élet és az egész jövendő nemzedék eredetét veszi?! Azért, hogy ezt a fertőzést távoltartsa, szentelt az Egyház külön ünnepet a családnak, vallásos tisztelettel vette körül az életnek ezt a forrását, mikor a Szent Család ünnepén elénk állítja minden család igazi eszményképét, hogy ezekből az erkölcsi élő vizekből táplálkozva, tiszta és egészséges maradjon az emberi élet kútfeje.

A természetfölötti élet forrása.

De közvetlenül nem erről akarok most írni, hanem még egy fokozattal tovább haladok és mondom: ha már a testi, a földi élet forrása ily tiszteletet érdemel meg, mily tisztelettel kell akkor körülvennünk azt a forrást, melyből nem a földi, hanem a mennyei, a lelki, az isteni élet fakadt, a természetfölötti élet, a malaszt és a kegyelem élete?! Ez a forrás a Szent Család maga, melynek ünnepét jan. 13-án ünnepeljük. Ebben a családban született az Üdvözítő, és ebből a forrásból áradt ki a kegyelem élete az Üdvözítő által az egész világra, mindegyikünkre. *Amint a földi család a természetes emberi életnek kútfeje, úgy a Szent Család forrása és bölcsője a természetfölötti kegyelmi életnek.*

Hogy Krisztus maga, aki a Szent Családnak szűzi gyümölcse, a kegyelmek forrása és kútfeje, abban senki emberfia, aki a keresztény nevét viseli, nem kételkedhetik. Hiszen mi egyéb karácsony, mi egyéb vízkereszt és húsvét ünnepe, mint ennek az igazságnak ünnepi himnusza! Mi mást hangoztat Izaiás próféta, mikor mondja: Örömmel merítek Üdvözítőtök kútforrásaiból! Mi mást hangoztat Krisztus maga, mikor oda kiáltja nekünk: *„Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék!" „A víz, amelyet én adok neki, az örök életre szökellő vízforrás lesz benne."* (Jn. 4, 14.) Nem ezt hirdetik-e a szentatyák, amikor vallják, hogy amint Ádámtól a földi életet, úgy Krisztustól a kegyelmi életet nyerjük és örököljük? Nem ő érdemelt-e ki számunkra életével és halálával minden kegyelmet? nem ő közli-e azokat velünk Egyháza által? Krisztus tehát a kegyelmi élet kútforrása.

De abban a másik igazságban sem kételkedhetünk, hogy Krisztus mellett Szűz Mária is a kegyelem anyja. Jézus ugyanis Szűz Mária gyermeke. — Már rég elmúltak azok az idők, amikor az Egyházban az eretnekek Jézus igazi emberi természete és Szűz Mária valóságos istenanyasága fölött vitatkoztak. Letűntek a történelem színpadáról az ariánusok, a monofiziták és a többi eretnekek mind; az efezusi zsinat ünnepélyesen kihirdette az egész világnak Krisztus igazi emberi természetének és Szűz Mária valóságos istenanyaságának dogmáját. Elhaltak, elnémultak az ellenfelek, és Szűz Mária istenanyai dicsősége fennragyog gyermekének istenemberi dicsősége mellett.

Ha tehát Krisztus egyrészt a kegyelem szerzője, másrészt Szűz Mária igazi gyermeke, akkor méltán nevezzük Szűz Máriát az isteni kegyelem Anyjának, és Krisztus mellett joggal nevezzük őt a kegyelem forrásának, mert ő adta nekünk a kegyelem szerzőjét, az Üdvözítőt, és ezáltal a kegyelem közvetítője és lelkünk anyja lett.

Hogy azonban magát a Szent Családot is a kegyelem forrásának nevezhessük, ki kell még mutatnunk, hogy Krisztus, a kegyelem szerzője, Szűz Máriától való születése által igazán a Szent Családnak gyümölcse volt. Mert, ha Krisztus, a kegyelem szerzője, gyümölcse a Szent Családnak, akkor a Szent Családot, mely nekünk a kegyelem szerzőjét adta, méltán nevezhetjük a kegye-

lem forrásának. Szűz Mária és Jézus egymáshoz való viszonyukban még nem a Szent Család maga, hanem csak az anya és a gyermek. Ott van még Szent József is, és az ő szerepétől a kegyelem rendjében, az ő viszonyától Jézushoz, a kegyelem szerzőjéhez, függ annak az igazságnak megállapítása, forrása-e maga a Szent Család az isteni kegyelemnek? Szent Józsefnek is valamikép közre kellett működnie abban, hogy a kegyelem Jézusból Szűz Mária által az egész emberiségre kiáradjon, annál is inkább, mert ő volt a Szent Család feje, és ha a fej nem járult volna hozzá a kegyelem létesítéséhez, hogyan nevezhetnők akkor joggal a Szent Családot a kegyelem forrásának?

Jézus szűzi fogantatásából és születéséből következik, hogy Szent József közreműködése az Ige megtestesülésében nem lehetett belső, hanem csak külső, nem fizikai, hanem csak erkölcsi természetű közreműködés. Ez a külső, erkölcsi közreműködés azonban minden kétséget kizáró módon megvolt abban, akit Jézus maga az „atyának" édes nevével megtisztelt. Szent József atyasága Jézussal szemben ugyan nem volt természetes atyaság, de a természetes leszármazás kizárásával minden egyebet magában foglalt, amit az atyaság fogalma magába zár. Nagy hittudósok, mint Szent Tamás, Bossuet és mások, állítják, hogy Szent József szűzi frigye a boldogságos Szűzzel volt a Gondviselés tervei szerint alapja az isteni Ige megtestesülésének. Ez a szűzi frigy nem emberi, hanem természetfölötti módon termékennyé lett és mint tiszta, szűzi gyümölcsét adta a világnak az isteni gyermeket. Mert a természetfölötti rendben a szűzesség is termékeny. Isten és a föld között József és Mária szűzessége volt a kapocs. Ez a szűzi házasság arra volt rendelve Isten gondviselése szerint, hogy a család szentélyében szülessék meg és neveltessék fel a világ Megváltója. Azért Jézus valóban a Szent Család szűzi gyümölcse, s így a Szent Család a kegyelmi élet forrása. Ebből a szentélyből, ebből a forrásból indult ki a kegyelem áradata a világba, mint a folyam, mely a hegyek rejtekéből kiindul, hogy országokat és népeket gazdagságával megörvendeztessen, hogy városok és telepek épüljenek partjain, és a tudás és művészet minden kincse boldoggá tegye a medre mellett felvirágzó nemzeteket, és boldog emberek énekeljék, magasztalják áldásainak nagyságát és fenségét. *A kegyelmi élet áldó folyama a Szent Családból patakzik és árasztja el természetfölötti kincseivel a világot.*

Némileg *minden katolikus családnak a Szent Család mintájára egy-egy kegyelmi forrásnak kell lennie.* Amint a Szent Családban a kegyelem közvetlen forrása az isteni gyermek, Krisztus, úgy az egyes családokban is a gyermek az, aki a hit és a vallás szent hagyományait magával viszi ki az életbe, tovább adja a jövendő nemzedéknek. A gyermekek által, akik a család szentélyében felnövekednek, terjed tovább és hódítja meg a világot a krisztusi szellem. Erre azonban szükséges, hogy a család *így* nevelje gyermekeit. Gyermeke által a kegyelem forrásává lesz elsősorban az a család, mely gyermekét Isten és az Egyház szolgálatára neveli. A család, melynek keblében pap-fiú van, legjobban közelíti meg a Szent Családnak kegyelemközvetítő hivatását. Az ilyen család százak és ezrek számára nyit meg új kegyelmi zsilipeket, különösen akkor, ha ez a gyermek egyszer pogányok és hitetlenek közt fogja terjeszteni Krisztus világosságát és igazságát.

A gyermeket pedig a családban elsősorban az édesanya neveli. Azért kell mindenekelőtt az édesanyának megtelnie kegyelemmel, Krisztus szellemének bőségével. Neki is némileg „malaszttal teljes"-nek kell lennie. Akkor ő is Szűz Mária mintájára kis Krisztusokat fog világra hozni és felnevelni. Így lesz minden család új kegyelmi forrás a világ számára.

A férfi pedig mint második Szent József munkájával, védelmével biztosítja ezt a nevelést és maga is hozzájárul ahhoz. Legyen ő az „igaz férfiú", aki hűséges szeretettel őrködik családja fölött, annak él, és annak él egyedül. Tisztelje feleségét, mint Szent József Szűz Máriát, becsülje meg tisztaságát, tekintse hűséges élettársának. Ilyen családokból szüntelen kegyelemáradatok folynak ki a világba.

De lássa is minden családtag a maga eszményképét a Szent Család egy-egy tagjában! A gyermek az isteni gyermekben, az isteni ifjúban, az édesanya a Szent Szűzben, az édesapa Szent Józsefben tisztelje példaképét. Együttvéve és közösen is tiszteljék az egész Szent

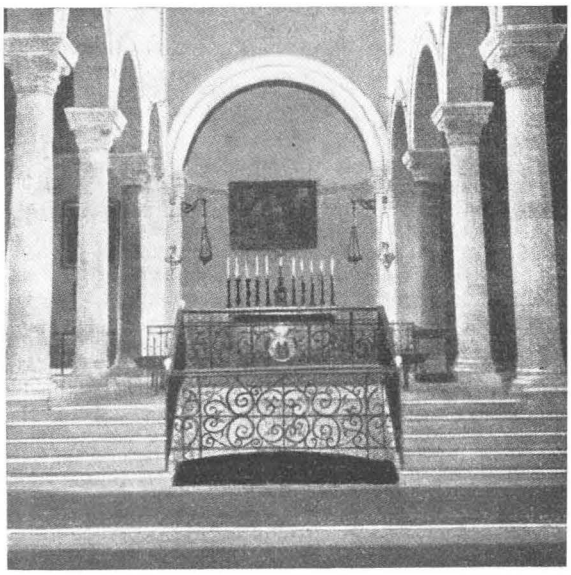

SZENT JÓZSEF MŰHELYE
fölé emelt templom belseje. A rácsnál a lejáró a barlang-műhelybe.

A boldogságos Szent Szűz kis barlanglakása közelében egy másik templom épült, szintén barlang fölé. Ez volt Szent József műhelye és emellett állhatott a názáreti Szent Családnak lakóháza is. A Szentírásból tudjuk, hogy Szent József istenadta álomból megtudván, hogy a boldogságos Szent Szűz a Szentlélektől fogant, magához vette jegyesét. Ez azt jelenti, hogy Mária Szent József hajlékába költözött át. Itt élték életüket Szent József haláláig és Jézus kereszthaláláig. (Ezután a boldogságos Szent Szűzet Szent János evangelista vette magához.) Ebben a műhelyben dolgozott Szent József és itt dolgozott vele együtt Jézus is. Sőt nem valószínűtlen az a feltevés, hogy élete 30 esztendejének utolsó éveiben Szent József már nem élt és a kenyérkereső ács, akinek szekercéje ebben a műhelyben faragta a gerendát: maga az Úr Jézus volt.

Családot, alakítsák át otthonukat a Szent Család mintájára. Tekintsék a Szent Családban azt a szentélyt, melynek árnyékából folyik a kegyelmek forrása, Jézus Szíve. Ehhez a forráshoz lépjenek oda, és merítsék abból az élet vizét, üdítsék fel lelküket. Tekintsék Szűz Máriát mint a sziklát, melyből ez a forrás fakad, Szent Józsefet mint annak hű őrét. Szűz Mária a paradicsom kertje, melyben a négyágú forrás, Krisztus fakad, és táplálja az élet fáját; Szent József ennek a paradicsomi kertnek őrzője és védője. Mint az Anyaszentegyház védőszentje, oltalmazója ő egyúttal minden családnak és minden léleknek is, akibe Szűz Mária által Krisztus kegyelme kiáradt. Így lesz a Szent Család nemcsak általában, hanem a mi családunk, minden katolikus család számára a kegyelem bő forrása, és a mi családunk és minden katolikus család a maga részéről közvetítője lesz Krisztus kegyelmi életének az egész világon.

És aki nem él a családban, akinek Isten magasabb hivatást adott, az tudja meg, hogy a kegyelmi rendben a szűzi élet a legtermékenyebb. Szent Bernát szerint: *az Istennek szentelt szűznek legfőbb kiváltsága a lelki termékenység. Neki is van családja, és ez a család az egész Egyház, az összes lelkek.* Neki is van jegyese, és ez a jegyes a szépség királya, Krisztus maga. Neki is vannak gyermekei, és ezek a szegények és az elhagyatottak. *És akit Isten a papi méltóságra emelt fel, az tudja meg, hogy őt Isten az Egyházzal és a lelkekkel eljegyezte, és ebből a szent frigyből a lelkek ezrei születnek.* Ez a szűzek lelki termékenysége, mely a Szent Család szűzi termékenységéből veszi eredetét.

BESZÉLGETÉS A MAGÁNYOS KRISZTUSSAL.

Firenze, 1934. dec.

I.

Most, hogy betértem Hozzád, kicsiny, homályos és elhagyott olasz templomodba, ahol éppen úgy ég előtted az örökmécs sötét és apró rubintja, mint a többi templomaidban, szerteszét a világon, — most, hogy betértem ide Hozzád, most látom csak, hogy milyen magányos vagy itt a földön közöttünk, Krisztus!

Semmiféle magányt nem lehet hasonlítani ahhoz a magányhoz, amelyben egy csomó ország területén szinte minden templomodban egyedül vagy a későesti óra idején; poros, hűvös és kopár falusi templomokban és roppant katedrálisok márvánnyal, bronzzal és arannyal zsúfolt, a sötétség fülledt tengerébe merülő mélyén. Ott vagy az oltár zárt fülkéjében, az ostyatartó hideg és vékony aranyfélholdjában, valóságos testi jelenléted titkával, és az élet, a mi életünk, elrohan e titok mellett, zajló hullámok tajtékzásával törve meg az utcák kőmedrében a siker, pénz, szerelem és annyiféle vágy komor és éles szikláin, amik összetörnek bennünket minden pillanatban, mi pedig tovább sodródunk az árban, zajlásban, gőgben és fájdalomban és mindenkire gondolunk, csak rád nem, ó egyedül Tereád nem, aki pedig itt vagy közöttünk.

Milyen haszontalanság, milyen olcsó üveggyöngy mindaz, ami után futunk mind-mind odakünn! Mennyire semmivé válnak nemcsak a túlvilági szemlélet sugártörésében, hanem semmivé válnak már itt is, amikor elértük őket és látjuk, hogy milyen értéktelen és üres kincset szorongatunk, milyen cifra és hamis az a ragyogás, amibe ők öltöztetnek bennünket és mennyire tévedtünk, amikor ezek után futottunk, — és pedig milyen égető vággyal futottunk és vágyakoztunk.

Te pedig itt vágyakozol utánunk a hidegben, sötétben és magányban!

Igen, egészen bizonyos, hogy vágyakozol utánunk, akarsz bennünket, akarsz valamennyiünket, akik Tőled távol rohanunk a vágyak útvesztőiben; akarsz engem is és nem lehet keserűbb és édesebb élmény ennél: hogy szakadatlanul gondoltál rám, és szakadatlanul akartál engem, míg én vagy nem törődtem Veled, vagy csak felületesen és formalisztikusan intéztelek el, a megszokottság hideg udvariasságával.

Mily szörnyű otrombaság ez így: így viszonozni a Te szeretetedet, s akár a nemtörődömség, akár a hideg viszonzás milyen csúf ökölcsapás feléd, e láng felé, amely az élő és forró vér vörösségével reszket itt közöttünk, e hósápadt tündöklés felé, amelyet elfelejtünk szivárványszínű, durva és forrófényű görögtüzektől!

Most nemcsak a Te eucharisztikus Jelenlétedről akarok szólani veled, hanem az egészről, ahogyan itt vagy közöttünk földön való megtestesülésed pillanata óta és nem távoztál el közülünk egy pillanatra sem: sem a kenyér és bor színei alól, sem ama sugarakból, amelyekkel nem szűnsz meg áthatni Egyházadat, s bennünket, e misztikus test méltatlan sejtjeit.

Micsoda rettenetes feledékenységre adtál nekünk lehetőséget, amikor engedted, hogy Tenélküled is tudjunk élni!

Nézd, hogyan robajlik odakünn az utca, pár méternyire Tetőled, autók rohannak a pályaudvarra, üzleti tárgyalásokra, vacsorára, — egy filmszínház lila, vörös és zöld neonfényei gyulladnak fel váltakozó színekkel üvegcsöveikben, — szerelmesek mennek kart karba öltve és csak egymással törődve; — egy Tőled idegen, egy Nélküled élni akaró világ tajtékzó hullámverése a napilapok, folyóiratok, színházi magazinok hasábjain, parlamentek üléstermében, diktátorok dolgozószobáiban, családi vacsorázóasztalok körül és szállodák halljában, s ebben a pillanatban, amikor szégyennel és szeretettel akarak belehatolni a te szeretted szívébe, szeretném elképzelni azt a látványt, ami onnét tárulna elém az egész földgömbről: hogy lássak amerikai felhőkarcolókat és középeurópai falvakat, óceánjárókat a tenger hömpölygésében és éjszakájában, szovjetorosz gyárvárosokat, kínai kisvárosokat, Firenzében a Via Nacionale 2 szám egy második emeleti lakását, egy körúti éttermet Budapesten és egy fülledt korcsmát valamelyik közép-német kisvárosban, — ó mennyire nem törődik Veled az egész emberiség többsége. S ebben a pillanatban gyötrődve és az emberiség nevében szégyenkezve szeretném meglátni azt a sötét filmet is, amit a földgömb pergetett le Előtted köztünk

való megjelenésed óta majdnem húsz századon át: a közönynek és szeretetlenségnek ezt a tengerét, amit látnod kellett azóta szakadatlanul s ami koromfekete hullámokban árad végig még azokon is, ahol templomaid állanak. Milyen keserű lehetett ez a látomás a Te szívednek, hiszen Te kezdettől fogva tudod, hogy ez lesz a Te sorsod a földön!

II.

És azoknak, akik felismerik, semmi sem lehet sulyosabb és édesebb kötelesség, mint megvigasztalni Téged ebben a magányban.

Mennyire csak ezeknek sorai voltak fontosak az egész világtörténelmen át: római szüzek, akik a katakombák folyosóin gyültek mécsid köré; egypitomi remeték, akik *tudták*, hogy egyedül Éretted érdemes élni és kikapcsolódtak abból a világból, amely más célokat is ismert, mint Téged; középkori szerzetesek, az Értelem spekulációit akarták elvezetni Hozzád; spanyol apácák; az első kongreganisták; olvasó nénikék. S az Egyház az áhitat és a szeretet micsoda grandiózus ösztönével gondoskodott arról, hogy egy pillanatra ki ne aludjon ama lángocskák sora, amelyek Tehozzád közelítenek: Te látod őket, amint viaszgyertyákként gyúl ki Előtted ebben az órában férfikolostorok esti zsolozsmája, apácazárdák rózsafűzére, a kései hórák latin zengése a breviáriumot mondó papok ajkán, szentségimádásra egymást felváltók sora, az otthonukban ájtatoskodók, egy-két elfáradt és megilletődött vándorod, akik nem ellenálló szívvel fogadják kegyelmedet valahol, akárhol a világon, akár itt a firenzei Santa Maria Maggiore-ban, akár a párizsi Sacre Coeur Bazilika mély és édes sötétjében, akár expressvonaton, akár óceánjáró hajókolosszusnak fedélzetén.

Azonban milyen könnyű lenne mindnyájunknak, milyen olcsón kifizethetnénk, milyen könnyű lenne hivalkodnunk, ha mindössze ennyiből állana Néked szolgálnunk: az értelem, érzelem és fantázia néhány villanásának együvé olvadásával, ami hasonlatos az elérzékenyüléshez!

Nem! Te, aki öröktől fogva elszántad Magadat arra, hogy közöttünk megjelenj (mert azt vélik egyes hittudósaid, hogy akkor is megjelentél volna közöttünk, ha nem történik meg az emberiség bűnbeesése), de aki megjelenésed óta szakadatlanul szenvedsz közöttünk, Te igenis méltán ragaszkodhatsz ahhoz, hogy necsak így szolgáljunk téged, hanem egész életünkkel, szakadatlanul, gondolattal, szóval és cselekedettel, egy számodra kialakított életformával szakadatlanul.

És ó, még akik Köréd tudunk gyülni azzal a szándékkal, hogy nem a világnak szolgálunk, hanem Tenéked, *még mi* is milyen gyengék, silányak, elesettek és elesők vagyunk! Te tudod Uram, Te látod, egyedül Te látod igazán, mennyire mit sem érők vagyunk, milyen üresek, elfáradók, nyugtalanok, állhatatlanok, érzékenyek, érzékiek, hiúk, gőgösek, fösvények, pazarlók és indulatoskodók vagyunk, — ó, még sokkal, de sokkal jobban azok vagyunk, mint amilyen akár a bennünket legrosszabb szemmel nézők véleménye lehet rólunk. Te tudod egyedül, Te tudod legilletékesebb és legsajátabb bűneinket és hajlamainkat, amiket sokszor saját magunk előtt is nehéz elismernünk. Milyen jó, hogy megfürösztesz néha egy-egy megalázás, egy-egy kegyelem, egy-egy méltatlanul kapott ajándékod, egy-egy öröm, egy-egy bánat, egy-egy bennünket szerető szív, egy-egy keserű kudarc hatásaiban és közelebb törsz bennünket Magadhoz.

Közelebb törsz, hogy fel-felolvadjunk Tebenned talált nemcsak érzelemben, hanem a Néked való szolgálat tetteiben is, — és hányszor elég egy-egy akárkitől idegesen fogadott szavunk, egy asszonyi mosoly, hiúságunk megsértése, néha egy zenefoszlány akkordja, néha a siker reménye, ahhoz, hogy elpártoljunk Tetőled. Anyánk, az Egyház, így hívja ezeket a bennünk levő principiumokat, komoran és plasztikusan: a test kívánsága, a szemek kívánsága, az élet kevélysége. Ime, itt vergődünk ezek között, ilyenek vagyunk, és Te — milyen megrendítő! — tudtad nekünk azt mondani, hogy örömed telik benne köztünk, az emberek fiai közt lenni.

Szeretsz közöttünk lenni, s roppant leereszkedésedben és nagylelkűségedben mennyire megbízol bennünk: „Ime, úgy küldelek el titeket, mint juhokat a farkasok közé!“ — ezt mondtad és meg is mered tenni és valóban, elküldesz bennünket harcolni Éretted ama sötét és roppant erők ellen, amiket a *teljesen* Nélküled élő világ összessége szőtt körénk: egy Néked ellentmondó világszemlélet terrorjából, divatból, filmekből, könyvekből, irodalomból, társadalmi és gazdasági életből, néhol egyenesen állami és politikai rendből. És ráadásul annak a roppant hatalomnak, az Ellened törő személyes létezőnek: a Sátánnak s a körébe gyűlő eltaszítottjaidnak hatalmából.

Milyen rettentő és félelmetes, hogy közöttünk tanyázik az a hatalom, elbújva és álorcásan, felénk int, megfogja a kezünket, Ellened késztet, — néha mikor egyedül megyünk fel a sötét lépcsőházban, néha emberek között, szikrázó elektromos fényben, vagy más alkalommal. „Princeps huius mundi“ — olvastam róla éppen ma egy régóta porladó firenzei dominikánus írásában: „a Világ fejedelme ő!“, s Anyánk, az Egyház, nemcsak szimbólikusan, hanem a szavak valóságos értelme szerint is ellene mondat velünk a Sátánnak és az ő minden pompáinak, amikor a keresztelés szertartásában megadja életünk programmját.

Milyen nehéz harcolni mindeme hatalmak ellen. S valóban, ha egyedül volnánk, minden okunk megvolna arra a csüggedésre, ami elfogott.

De íme, Te, itt vagy közöttünk. *Azért* vagy közöttünk: „A poklok kapui sem vesznek erőt rajtatok!“ — igérted a Te Egyházadnak, erőt ígérsz neki egyenesen a Sátán ellen is. Személy szerint pedig szakadatlanul elhalmozol bennünket kegyelmeiddel, a hősök és nagyok — *szentek* — példáit adod nekünk kicsinyeknek. Szentekét, s nincsen olyan karakterféleség, vagy egyéniségfajta, vagy hivatás, vagy életkor, vagy társadalmi rend, amiben ők nem mutattak volna példát nekünk, ne mutattak volna mintát az élet minden helyzetében. Ők a Te örömeid és a Te ékszereid, elképzelhetetlenül ragyogó koszorúba gyűlnek köréd szűzeid és vértanuid, hitvallóid és doktoraid, ők a szakadatlanul égő gyertyák egy óriási oltáron, amelynek a Te trónusod a tabernákuluma.

Adj nekünk az ő erejükből egy parányit, engedj szentjeid érettünk való könyörgésének, mindenekelőtt Anyádénak, az Elsőnek és Egyetlennek, aki teljesen meg tudta törni a „Princeps Mundi“ fejét. Ne engedd, hogy őt, Ellenségedet szolgáljuk, egyetlen betűvel, vagy gondolattal, vagy tettel is.

„Azért vagyunk a világon, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és ezáltal üdvözüljünk“, — azaz bejuthassunk abba a dicsőségbe, amelyet a Te felmérhetetlen szereteted készített azoknak, akik nem hagytak Tégedet itt a földön magányosan. *I. A.*

A názáreti élet reformereje.

A szent Család elrejtett élete megtanít arra az igazságra, amelyről az emberek könnyen megfeledkeznek. Nem veszik észre, nem értékelik az alapvető, az elrejtett, a gyökér-munkát. Innét van, hogy kiállításra viszik a fák gyümölcsét, de a gyökerét nem. Hasonlókép vagyunk az Úr Jézus és a szent Család elrejtett életével is. Alig írnak, alig beszélnek róla, oly kevesen és oly kevéssé ismerik e kegyelmekkel tele rejtett élet titkait. Pedig, ha az Úr Jézus érdemesnek tartotta életének harminc évét áldozni ez életre, kell, hogy az fontos, nagy, szent legyen előttünk is.

●

Az Úr Jézus a szent Család ölén minden egyéni és társadalmi haladásnak és boldogulásnak alapjait rakta le 30 éven át. Valóban, úgy az egyes ember, mint a család és társadalom, minden szerzetes intézmény boldogulása is azon életmódban és erényekben gyökerezik, amelyeket a szent Család élete tár elénk.

Feltételezve, hogy mindenki az Istentől adott életkörülményekben és hivatásban él — s így Isten akaratát követi — élete boldogságához, szentségéhez szükségesek a názáreti rejtett élet alapvető nagy erényei.

Első helyen szükséges az imádságos lelkület — amely nélkül nincs felülről áldás, kegyelem. Kell hozzá a bensőséges engedelmesség, amely nélkül csak rendetlenség, forradalom lehetséges. Kell a kitartó, szorgalmas munka, amely aranyat terem a földi és égi boldogulásra. Kell a lelki alázatosság, mely nélkül nincs béke, nincs kölcsönös szeretet. — Az élet, a történelem, a tapasztalat bizonyítja, hogy ez így igaz. Szünjék meg csak egy családban, intézményben, bármely közösségben ezen alapvető erények gyakorlása, tisztítótűzzé vagy pokollá válik ott az élet.

Ha az Üdvözítő nem adja a názáreti élet példáját, hiába járt volna körül a világon, hiába hirdette volna evangéliumát. A szent Család élete a rendes társadalmi élet evangéliuma. Enélkül az ember sem családjával, sem a társadalomban szükségképen létező osztályokkal békében nem élhet. E példa nélkül nem is üdvözülhetne, mert nem tudná az evangélium tanítását helyesen átvinni a gyakorlati életbe.

Íme, mily nagyfontosságú Isten örök terveiben, világotmentő munkájában, az üdvözülés kérdésében a názáreti szent Család életpéldája. Mily nagyértékű Isten előtt ennek az egyszerű, áldozatos életnek szent akarata szerinti tökéletes leélése. Mennyire nem kárbaveszett az Üdvözítőnek a szent Család ölén leélt 30 éve!

Mennyire adva van a békétlen, feldúlt egyén, család, intézmény, társadalom életének egyetlen célravezető reformáló megoldása a szent Család életének, erényeinek példájában, követésében!

Legyünk meggyőződve, hogy senki se tesz többet a közös jóért, mint aki Istentől kijelölt hivatásának kötelességeit a szent Családot követve hűen, kitartóan, lelkes örömmel, megelégedéssel és szeretettel végzi. És legbiztosabban segíti elő az emberiség békéjét, boldogságát, ha tanításával s még inkább életpéldájával a modern élet zürzavarában, mocsarában vergődő, pusztuló lelkeket, családokat odavezeti a názáreti szent Családhoz — hogy e földi paradicsomban megpihenve, újjászületve élhessék a békés, boldog, szent — Isten akarata szerinti — emberi életet.

A gyermek és az Édesanya.

Írta: Dr. Szivós Donát O. S. B.

„Ha az ember fiatal, oly nagynak látja a világot. Azt hiszi, hogy az mind tele van az ő barátaival, alázatos szolgáival, akiknek nincsen előbbvaló dolguk, mint az ő lába számára egyengetni az utat, őt magasztalni, karjaikon hordozni . . .

Lassankint aztán mind összébb szorul a világ. Minden nap egy leckét vesztünk, míg utoljára megtanuljuk, hogy az egész világ az otthon négy fala, és ami benne egyedül a miénk, az az anya és a gyermek." (Jókai.)

Medici Lorenzot, ezt a híres műgyűjtőt meglátogatta egyszer egy idegen, a drágakövekkel és az ötvösművészet remekeivel teletömött muzeumszerű palotájában. A herceg végigvezette a palotájában az idegent, és megmutogatta neki káprázatos műkincseit. Mikor ez kábulva a sok ragyogástól azt hitte, hogy mindent látott, a herceg így szólt hozzá:

— Jöjjön. — Utoljára hagytam legszebb és legértékesebb drágaköveimet. Nézze meg azokat is — és bevezette a csilingelő kacagástól hangos gyerekszobába.

— Uram, ezek a gyermekeim — mondá a herceg — ezek az én legnagyobb kincseim, az én legszebb, legdrágább drágaköveim . . .

De van egy modern babona. Azt mondják, hogy a világhírű gyémántok és nagy kincsek nagy veszélyt, sőt veszedelmet hoznak viselőjükre, gazdájukra. Az Édesanyának legnagyobb kincse, amit szíve alatt formált, csiszolt, szenvedett szikrázó drágakövé: a gyermek. Hogy rajta meg ne valósulhasson a modern babona, azért írom e néhány sort a Szent Család hónapjában az Édesanyáknak.

◆

Gyermekkoromban is nagyon szerettem azokat a Teremtő Isten kezéből kihulló, a gyöngyház színeiben csillogó élő játékszereket: a bársonyosan hím-

poros lepkéket. De még most is feljajdul a lelkem, — mert nekem fáj — ha durvalelkű gyerekek goromba kezekkel lemarják a lepkeszárnyak ékét: a szivárványszínű hímport — és szeretném rájuk kiáltani: Ne kínozd! Öld meg inkább Te . . . Te barbár! — ha röhögve gyönyörködnek a letépettszárnyú lepke kínos vergődésében.

Tudom, hogy nem úgy van, és mégis mindig azt képzelem, hogy az Isten ilyen szivárványos angyalszárnynyal küldte le a földre a te gyermekedet is. A nagy Alkotóművész mézízű jóságából, kristályos szívtisztaságból, csókos ragaszkodásból, pazarló mindent-odaadásból, egészséges csirájú vallásosságból, alázatos hűségből, Istent és szülőt szerető engedelmességből formálta a gyermek angyalszárnyait és ezerszínű szeretettel erősítette a szívére. — Úgy-e a ti lelketek is már hányszor látta ezt a csodás angyalszárnyat, mikor kicsi gyermeketek hosszú, hófehér ingecskéjében összetett kezecskével gügyögte az első esti ima szent szavait? Úgy-e ti is úgy láttátok, hogy ezek az angyalszárnyak takarják be, mikor csókraálló ajkaival, halványrózsás arccal aludta a gyermek boldog tiszta álmát. Úgy-e ti is angyalszárny csattogást hallottatok a gyermekszobából kihallatszó egészséges, tiszta gyermek kacagásból? Úgy-e ti is hófehér angyalszárnyat láttatok kisleányotok első áldozási finom fehér fátyolában?

És mégis. Miért van annyi barbárlelkű szülő, akik a rossz példa, durva beszéd, a semmivel nem törődő közömbösség, az Istent már stornirozó vallástalanság, a zsúrozó és bridzsező gyermekekkel nem törődés, az imádkozni és imát tanítani már nemtudó hidegszívűség, otthont nem ismerő anyátlanság durva kezeivel letépi gyermekének csillogó angyalszárnyait?!

Édesanya! A te gyermeked is ilyen láthatatlan angyalszárnyakkal repült a te otthonod puha, szeretettel bélelt meleg fészkébe. Vigyázz, az élet majd úgyis megcibálja ezeket a selymes angyalszárnyakat. De legalább te ne légy oly barbárlelkű, legalább te ne tépd le durva kezekkel a gyermeked lelkének Isten-adta csillogó angyalszárnyait!

◆

Mécs László egyik költeményében azt mondja egy gyermeknek: Parancsolj fenség! Fenség! A gyermek Ófensége! De szép gondolat — annyiban, hogy érte áldozzon mindenki, mindent, mindenkor: Vitam et sanguinem: szeretetet, életet, jóságot, gondot, finomságot, nélkülözést, kényelmet, álmatlan éjszakákat, örömet, féltést, a gyermek Ófenségének. — Fenség, ki az Isten méze, vagy mely a szülők szívkelyhébe királyin árad; az Isten mosolygása, melytől kacag a szülői szív, — Fenség ki boldogságbirodalmakat osztogatsz a családban, királyian bőkezű szeretettel — békét közvetítesz és békét kötsz a szívcsatákban. Fenség — az anyaszív büszkesége, királya: hiszen az ő fia.

Úgy szeretném folytatni ezt a himnuszt, de a történelem arra figyelmeztet: Vigyázz, a királyból, a Fenségből igen könnyen lehet — zsarnok. Gyermek — és zsarnok! Lehetséges ez? Az édesanya tapintatos szeretetén fordul meg, hogy királyi lelkű fiú, — vagy — fiú zsarnok lesz a gyermekből! Fáj, ha az a gyermek, a te fiad, kinek mint hűséges jobbágy szeretetrobotban lába elé hordtál mindent — most már követelődzik, mint egy zsarnok? Vérzik a lelked durva szavainak ostorcsapásai alatt? A zsarnok fiad lelket tépő szókorbácsa ez! Fáj, hogy a zsarnok elnéz feletted, mert szegényes ruhád, ráncos arcod, a dologtól kérges kezed nem illik a Fenség trónja köré. — Pedig ezért a zsarnokért kopott a ruhád, ráncos az arcod, kérges a tenyered! Összezúzta a te anyai szívedet, hogy panaszos jajod nem hallatszik fel a zsarnok szív trónjáig? Pedig te emelted a trónját oly magasra. Felsikolt a lelked, mikor a zsarnok kiüz téged, mint megvetettet szívbirodalmából? Pedig egykor te voltál e birodalom királynője!

Fenséget becéztél — és zsarnokot neveltél!

A názáreti kis házban is királyt neveltek, de ez a király még a kereszt magas trónjáról is Édesanyjának szólította Máriát . . .

◆

Egy orvos ismerősöm familiájában történt. A harmadikos elemista fiuk életének első gyónására készül. Hatalmas árkus papírt vesz elő, hogy arra írja kicsi életének — mint ő gondolta — nagy bűneit. Rágja a ceruza végit, vakarja a fejét, és mégsem készül a nagy lista. Végre elpityeredik, odabújik édesanyja ölébe és sírva hüppögi: Anyuci, vizsgáld meg a lelkiismeretemet! . . . És anyukával közösen megvizsgálták pici lelkiismeretét és nagy ákom-bákom betűkkel elkészült az első gyónás bűnlajstroma.

Istenem, micsoda abszolut bizalom az Édesanyában! Erre a bizalomra lehetne életet, sőt szép életet építeni. Pedig az Isten beledobta a te gyermeked szívébe is ezt a bájos, naív bizalmat, amelyet, ha később öntudatossá, kölcsönös szereteten és megértő jóságon alapulóvá tennél, nem kellene kétségbeesve panaszkodnod, hogy nagy gyermekedet bizalom szempontjából egy örületes tátongó szakadék választja el tőled.

Bizalmas-e még hozzád a gyermeked? Oda mer-e még bujni megértő szívedhez a marcangoló problémák nehéz perceiben? Meri-e még anyai szíved oltalmát keresni a néma, de emésztő lélekviharok idején? Erős szövetségest lát-e benned a jellem élethalál-harcában? Mer-e nehéz kérdéseivel hozzád menekülni, melyekre ha szentségtörő cimboraszájak felelnek, összeomlik lelkében egy világ és ez az összeomlás először az Édesanyát temeti a romok alá.

Pedig enélkül a bizalom nélkül nagy lélekterhével egyedül vánszorogja végig az életet és feleletet keres nehéz kérdéseire ott, ahol tud. És sajnos az utca, a vampírlelkű cimbora, a lexikonok felelnek is kérdéseire, de ezek a feleletek nem életet építenek, hanem templomot rombolnak. És te, amikor majd a nehéz bűnök karikákat rajzolnak az egykor ragyogó gyermekszem alá, . . . amikor majd a szenvedély piszkos iszapjával felkavarja azt az egykor mennyországot tükröző isteni tengerszemet: a fiad szemét . . . amikor majd ijedten veszed észre, hogy a szülői tisztelet cserépbálványa összeomlott gyermeked lelkében . . . amikor majd nem mersz gyermeked kiélt, sápadt, gyűrött arcába nézni, — amikor majd ijedten meredsz nagy gyermeked még éjfélkor is üres ágyára . . . mikor majd nagy leányodnak is, ki már régen függetlenítette magát tőled, felesleges teher leszel, . . . amikor majd ő is elnémul előtted és csak nehéz sóhajait és gyötrő hánykolódását hallod éjjel . . . amikor majd azt veszed észre, hogy gyermekedben megcsalt, kifosztott az élet, mert a bizalmatlanság elrabolta tőled, és egyedül botorkál, bukik, zuhan a nagy lejtőn lefelé, akkor majd sírhatsz egy nagyrahivatott élet romjain és Ráchel módjára sirathatod gyermekeidet . . . akik már nincsenek — legalább is a te számodra nincsenek . . .

Miért mélyíted a szakadékot közted és gyermeked között? A modern Ráchelek hosszú sorába akarsz te is beállni?

A gyermeket mentő közös bizalom kenyere: a jóság. Törj belőle minél nagyobb darabot gyermekednek! Minél többet tudsz megbocsátani, meg-

érteni, szóval minél kitártabb szívvel tudsz szeretni, — ez a szeretet lesz az aranyhíd a bizalmatlanság szakadékai fölött és a jóság, féltés és megértő szeretet aranyhídján mindig a szívedhez menekülhet a gyermeked az élet jégveréses zivataraiban.

◆

Még csak egyet. Szeretem ezt a hasonlatot: A gyermek lelke alaktalan márványtömb, melyből művészkezek jóságos Krisztus-arcot, de kontárok Krisztus-karikatúrát alkothatnak.

Tudom nagyon jól, hogy egy gyermeklélek formálásában ezer különféle erő, adottság, körülmény működik közre, de senki sem fog túlzónak gondolni engem, ha azt mondom, hogy a gyermeklélek szikrázó márványának első finomkezű és még finomabb lelkű művésze az örökké újraélő Monika, a vallásos lelkű édesanya.

Az otthon meghitt, szeretetet lehelő műtermében készülnek a gyermeklélek Krisztus-remekei. A művész, mikor műremeket alkot, a lelket, a maga lelkét vetíti, leheli az anyagba. Az ihlet szent perceiben önmagát dolgozza bele a márványba. Neki kell először lelkileg dúsgazdagnak lennie, hogy az anyagkoldusnak királyian adhasson. — Ha az édesanya Krisztus-remeket akar formálni gyermekének lélekmárványából, akkor először saját lelkének kell gazdagnak lennie Krisztustól. Ha az édesanya még tud imádkozni, imádságos lesz a gyermek lelke is. (Oh, miért ment ki a divatból, hogy az édesanya, a család együtt imádkozik a gyermekkel?! Miért helyettesíti ma egy puszta csók az édesanya és a gyermek esti imáját?!) — Ha az édesanya számára az Isten nem puszta fogalom, vagy muzeumi tárgy, amit a tradícióból még nem dobtam ki emlékeim lomtárából, hanem Uram, Istenem, jóságos Atyám, kiben élünk, mozgunk és vagyunk, akkor a gyermek lelkében sem torzul el az Istenkép, hisz az első alapvonásokat az Istent átélő művész, az édesanya adta meg neki. (Oh, miért torzítják el a mai szülők a gyermeklélek Krisztus-arcán a jóság, irgalom, a megbocsátó szeretet isteni vonásait?!) Ha az édesanya művészlelke, élete tiszta, mint az átlátszó hegyipatak, — tiszta, ragyogón tiszta lesz gyermekének a szeme is. Ha az édesanya hű, nem formálja hűtlenné gyermeke lelkét sem. Ha az édesanya tud lemondani, tud gyermekéért áldozatot hozni, akkor az egyszerűség, a követelődzni nem tudó megelégedést leheli gyermeke lelkébe. Ha az édesanya tud szeretetből megbocsátani, sohasem fog durva lélekkel fellázadni ellene a fia. Ha az édesanya a maga lelkében már kiformálta azt a jóságos Krisztus-arcot, akkor, de csak akkor foghat hozzá, hogy a szeretet vésőjével belevésse gyermeke lelkébe azt a Krisztus-remeket.

Most már megértem, miért olyan szent, fölséges, de miért olyan felelősségteljes dolog édesanyának lenni. De azt is megértem, hogy miért van annyi lélektorzó! A kontárkezek csak vásári „műremeket" tudnak alkotni!

Pedig — édesanyák — a ti gyermekeiteknek is művészi alkotásnak kell lenniök, mert egyszer, igen, majd azon az utolsó napon, a ti műremeketeket is ki kell állítani a világítélet nagy tárlatán, ahol Krisztus lesz a te műremeked leghivatottabb kritikusa.

És mit szól majd Krisztus?!

Milyen bírálatot mond munkádról és a te élő műremekedről? Ha majd az Isten az én édesanyámat kéri számon és kellene még valami érték az Isten igazságmérlegének serpenyőjébe, átölelem akkor is édesanyámat, térdre borulok vele az irgalom Istene előtt és akkor is ezt imádkozom: Uram, ne ítéld el, ne taszítsd el, oh, áldd meg, hisz ő volt az életadóm . . . ő volt az örömem . . . a művészem . . . az édesanyám!

Hát a te gyermeked?! Áldani vagy átkozni fog téged az örök Isten előtt?!

Oh, imádkozd szentté a rádbízott kincset. A jóság és szeretet vésőjével formáld ki a Krisztus-arcot gyermeked lelkében. Légy művészlelkű édesanya és megáld az Isten gyermekeidben.

Kisdedek szájával szerez dicséretet.

(Dan, a khanhoai leányka.)

Az Indiai Óceán egyik tengerparti tartománya, Khanhoa, a XVIII. században nagy kereszténylldözéseknek volt a szintere. Az annamiták kegyetlen királya, Tüdück gyűlölte a keresztényeket. A katolikus hithirdetőket üldözte, számüzte és megölette. A templomokat leromboltatta és a papok fejére vérdíjat tüzött. A katonaságnak és rendőrségnek megparancsolta, hogy kimélet nélkül irtsák ki a keresztényeket, egyetlen egyet sem tűr már meg országában.

Az árulás magas díja, a hittagadás nagy jutalma és a keresztények borzalmas büntetése arra birták a híveket, de főleg a pogányokat, hogy a kegyetlen biráknak elárulják keresztény rokonaikat és kiszolgáltassák a bujdosó papokat.

Borzalmas kínzások árán arra akarták kényszeríteni őket, hogy a keresztet lábbal tapossák, és hitüket megtagadják.

Kínzásukat csak akkor hagyták abba, ha vagy megtagadták hitüket vagy ha már halálra váltak.

A gyengék nem birták ki az emberfeletti kínokat és elhagyták hitüket.

De mégis ezren és ezren maradtak hűek Krisztushoz.

E borzalmas üldözések hőse Dan, a 13 éves kis khanhoai leányka.

A szegény paraszt család nyomorúságos viskójából hurcolták el a katonák az egész családot: az atyát, anyát és két leánykájukat. A két testvér közül Dan volt a fiatalabbik. A vidám, kedves Dan. A szülői ház és a missziós iskola ragyogó meleg napsugara. És íme, most 13 éves korában Krisztusért börtönbe hurcolták.

A foglyoknak maguknak kellett élelmezésről gondoskodni s ők szegényen és ismerősök híján csak abból éltek, amit börtöntársaiktól kaptak és az oly kevés volt, hogy éppen csak éhen nem haltak. Éhségükhöz még nagyobb kínok is járultak. Hetenkint többször mély sebektől vérezve kerültek vissza kihallgatásukról.

— Atyám erős, sokat kibír, — miatta nem kell aggódnom, de anyám és nővérem egyre sápadtabb, gyengébb. A jó Isten hamarosan magához veszi őket — gondolta Dan. S akkor már nem lesz édesanyja, nem lesz testvére, csak atyja marad vele. — Végül is, — vigasztalta magát: — az Úr Jézus is lemondott édes anyjáról és elhagyatva egyedül, nagy kínok között halt meg a keresztfán — őérte, a kis Danért.

— Igen . . . én is hű leszek hozzá mindvégig, — a halálig!

Már két év mult el nagy szenvedések között. Életben voltak még mindnyájan. Édesanyja és nővére egy napon teljesen megtörve, leverve jött vissza a kínpadról. Nem mondták meg, hogy mi történt velük. — S mikor a többiek imádkoztak, nem mondták velük az imát.

Szomorúan lépett hozzájuk Dan.

— Anyám, miért nem imádkozol? Ha nem imádkozunk, nem lesz erőnk, hogy kitartsunk a halálig!

— Dan, — felelt az anya kimondhatatlan szomorúsággal — nekünk már nincs szükségünk erőre! . . . Megtagadtuk hitünket . . . rátapostunk a keresztre! . . .

Dan fájdalmában felsikolt, — elfordul, — elmegy, leborul és imádkozik.

— Édes Üdvözítőm, bocsáss meg anyámnak és szegény nővéremnek! Engedd, hogy megbánják szörnyű lépésüket és újra visszatérjenek Hozzád! Jó Jézusom, adj erőt, hogy én annál hűségesebben szolgáljak Neked. Kérlek, legyen gondod rá, hogy legalább atyám kitartson hite mellett. És amit én szenvedhetek érted, Jézusom, azt vedd engesztelésül anyám és nővérem nagy bűnéért! . . .

— Látod, — mondá Thinh, a börtönőr, amikor legközelebb a bíró elé vitték, — anyád és nővéred okos volt, hogy elhagyta ostoba, idegen vallástokat, amely miatt annyi bajt, verést és éhséget kell szenvednetek. Legyen neked is eszed és — lépj rá a keresztre . . . igérem, hogy azonnal szabadon bocsátlak.

— Sohasem leszek hűtlen Jézusomhoz, — felelte Dan és bátran nézett a gonosz hóhér szemébe, aki már felemelte a bambusznádat. Thinh ezúttal különös kegyetlenséggel verte, hogy Dan válaszáért bosszút álljon.

A szegény gyermek visszakerülve börtönébe, hosszú órákon át nem birt megszólalni nagy fájdalmában. De kis lelke erős maradt és hangtalanul imádkozott Jézusához, akitől nagy erőt kapott, a szörnyű kínok bátor elviselésére.

Végre annyira jobban lett, hogy megmozdulhatott.

Ekkor körülvették a hűtelen keresztények:

— Igazán ostoba gyerek vagy, hogy csaknem agyonvereted magad! Ha igazán létezne a jóságos keresztény Isten, akkor jobban törődne veled és nem engedné, hogy a hóhérok agyonverjenek!

Dan hallgatott . . . Jobban tudott mindent, mint ezek a szerencsétlenek, akik félelmükben elhagyták Istenüket és átadták magukat az ördögnek, aki most ime, így beszél belőlük. Dan tudta, hogy Jézus él és létezik. Ott élt tiszta kis szívében! De mit értik ezt ezek a szerencsétlenek! . . .

— Tégy úgy, mint mi! Nem olyan nagy valami az a kereszt-taposás! A fő az, hogy nem fáj. Látod, nemsokára szabadok leszünk. De ha te így folytatod, akkor egy szép napon agyonvernek . . . és akkor mi hasznod belőle? Mégis csak nagyon fiatal vagy még erre!

Dan újra hallgatott. Mit jelent neki az élet Jézus nélkül? . . . Nem! Inkább a halált . . . és aztán örökké ott lehet az égben Jézusa mellett.

Elgondolkozott: Hithagyás! Borzasztó! A kisértő ördög beszél belőlük, aki most őt is el akarja csábitani, mint ahogy elcsábította e szegény embereket.

— Nem, édes Jézusom, inkább engedj meghalnom, mint e rettenetes bűnbe esnem. Igy imádkozott magáért és a szegény elbukottakért.

Dan hűsége és állhatatossága mélyen meghatotta a keresztényeket, akik vele együtt szenvedtek a börtönben. Mindenki szerette.

Részvéttel kérdezték tőle, nem fáj-e túlságosan az ütések helye?

— Ó, igen, nagyon is érzem az ütéseket! De nem gondolok rá. Ha Thinh verni kezd, akkor mindjárt imádkozni kezdem a Bat-Daot. És újra kezdve addig mondom, míg abba nem hagyja a verést. Akkor mégsem érzem olyan nagyon.

A Bat-Dao az annami keresztények meghatóan szép hitvallása. — Khanh-hoa kormányzója új, gonoszságáról, kegyetlenségéről, vérszomjáról ismeretes hóhérra Tuongra bízta az elfogottakat.

Dan felujjongott. Most már biztos, hogy hamarosan elnyeri szenvedéseinek koronáját. Nagyon vágyódott már Jézusa után a mennyországba. És édesatyja, aki három éven át kitartott hitében, szintén vele szállt majd az égbe. Lelkesülten beszélt atyjának a rájuk váró mennyei örömökről — és együtt imádkoztak, hogy az utolsó, legborzasztóbb kínzásokra erőt gyüjtsenek.

De a jó Isten még egy nagy megpróbáltatást tartogatott a kis Dan számára; — a legnagyobb keresztet, ami a szegény kis lányt érhette.

Egyszer, hosszú kínzások után, szomorúan ült le melléje édesatyja és mondá:

— Dan, nem birom tovább Tuong kegyetlenségét. Nem birom már a kínzást. Holnap megtagadom a hitemet!

Dan lelke mélyéig megrendült. Szemeiből ömlöttek a könnyek.

— Atyám, három évig kitartottál és most akarsz hűtlen lenni? Annyi gyötrelmet szenvedtél már el és most ezzel az egy lépéssel mindent el akarsz rontani? Istent megtagadni! Nem lenne jobb inkább ezerszer meghalni?

Az atya elfordult, de Dan nem hagyta nyugton. Egész nap sírt és könyörgött:

— Légy hű, maradj hű, drága jó atyám!

Ez éjjelen nyugtalan és kínos volt az atya álma. Minden kis zajra felriadt. Egyszer csak úgy érezte, hogy hozzá simul kedves kis gyermeke. Összerezzent.

— Atyám, — suttogta Dan — ugy-e nem leszel hűtlen? Ugy-e nem fogod az édes Jézust igy megbántani? Hisz Ő meghalt és sokkal, de sokkal többet szenvedett értünk, mint mi most őérette. Ugy-e, jó atyám, mégis szereted Őt?

Az atya nem tudott mit felelni. A kegyelem és a szenvedéstől való félelem küzdöttek egymással lelkében. Végre is elküldte pihenni gyermekét. De aludni egyikük sem tudott. Az atya nyugtalanul forgolódott nyughelyén, Dan pedig egy kis sarokban imádkozott.

Másnap Tuong hivatta az atyát. — Nemsokára visszajött. Szégyenében lesütötte a szemét, nem mert gyermekére tekinteni. Összeszedte szegényes holmiját és ment. Elbocsátották. Lábbal taposta a keresztet . . .

Zavartan búcsúzott a keresztényektől, akik szomorúan néztek rá:

— Imádkozunk érted, hogy megbánd a bűnödet és újra visszatérj hozzánk!

Végül odament Danhoz is és megfogta a kezét. De a kis lány visszahúzódott tőle és sírva, szemrehányóan mondá:

— Megtagadtad az Istent! Nincs többé atyám! Menj . . . Isten legyen hozzád irgalmas!

Dan apja megtörten, sietve hagyta el a börtönt.

A szegény kis lányból feltört a zokogás. Most már egészen egyedül maradt. Most már a jó Isten az atyja és a Madonna az édesanyja . . . Buzgón kérte égi, jó anyját, hogy most már igazán vegye fel őt hamarosan a mennyországba.

És Szüz Mária meghallgatta imáját . . .

Atyja elbocsátása után hamarosan ő is a bíró elé került. Tuong durván rákiáltott:

— Micsoda gyermeki szeretet van benned? Igy követed atyádat? Hol marad itt az engedelmesség? Szép kis vallás az, amely nem követeli a gyermektől, hogy szót fogadjon szüleinek és kövesse őket. Várj csak, majd megtanítlak engedelmeskedni! Engedetlen gyerekeknek legjobb orvossága a bot!

És addig verte őt, mig egész kis testét elborította a vér és eszméletlenül esett össze. Igy vitték vissza a nyomorúságos börtönbe és megtiltották a többieknek, hogy ápolják őt.

Két nappal később, bár teste még égett a sebláztól és a véres, dagadt ütéshelyek még nagyon fájtak, Tuong újra magához hivatta.

— Na kijózanodtál-e végre? — rivalt rá. — Itt a kereszt! Rajta! Lépj rá, üss rá! Siess . . . különben nem kerülsz ki élve kezeimből!

Dan félhangon imádkozott, és erős maradt . . .

Mikor a hóhérlegények kivitték, azt hitték, már meghalt és agyongyötört kis testét a kerítés mögé dobták. Itt találta meg később egy keresztény börtöntársa. Mikor látta, hogy még van benne egy kis élet, óvatosan felemelte, és visszavitte a börtönbe.

Dan már nem tudott többé megmozdulni, úgy feküdt éjjel-nappal. Mikor visszanyerte eszméletét, ajkai imákat suttogtak. Nagy fájdalmai lehettek, mert mikor társai mosogatni próbálták sebeit, egész teste megvonaglott a nagy kintól. De panaszszó nem hagyta el a hőslelkű leányka ajkát. Biztosan rágondolt apjára, anyjára, testvérére és felajánlotta szenvedéseit engesztelésül az ő bűneikért . . .

Olyan nagy csend volt a börtönben, mint egy kápolnában. — Mintha mindenki érezte, tudta volna, hogy egy kis szent búcsúzik az élettől.

Tizennégy napig szenvedett még Dan. Végre Isten angyala elhozta számára a vértanuk pálmáját és elkísérte őt Jézusához.

HA A GYÓNÓ NEM VÉGEZTE EL AZ ELÉGTÉTELT.

Ime két eset, amilyenekhez hasonló gyakran fordul elő az életben:

1. Erzsébet annyira izgatott gyónása közben, hogy jóformán alig érti gyóntatója intelmeit. Utána a penitenciát akarja elmondani, de nem emlékezik, mit rótt reá a gyóntatóatya. A legjobb akarata szerint elimádkozik hát öt Miatyánkot, öt Üdvözlégyet és úgy véli, hogy rendben van a dolog.

2. Máriával már kétszer is megesett, hogy közvetlenül a gyónás után nem tudta elvégezni a penitenciát. Betegápoló és szolgálatra kellett sietnie. Később egészen kiesett emlékezetéből a dolog. Most negyedéves általános gyónásánál azonban eszébe jutott a mulasztás maga, de hogy mit kapott penitenciául annak idején, nem képes megállapítani. Előadja gyóntatójának, aki azonban nem szól róla semmit. Rendben van így az ügye?

*

A fölhozott eseteket csak akkor tudjuk helyesen elbírálni, ha világosan áll előttünk: mi a gyónási penitencia és milyen kötelezettség terheli vele kapcsán a bűnbánót?

A *gyónási elégtétel* az a jócselekedet, amelyet a gyóntató ró ki büntetésül a gyónóra, hogy annak teljesítésével némikép helyrepótolja azt a sérelmet, amelyet az, bűneivel Istennel szemben elkövetett.

Az elégtételi cselekedet természetesen nincs arányban a bűn által okozott jogtalansággal; amíg a bűn Isten dicsőségének rontása volt, addig az elégtételi cselekedettel elismerjük Isten dicsőségét. Az elégtétel elfogadása *Isten végtelen irgalmának* jóságos kegyessége, mert ez az utólagos Isten-dicsőítés nem pótolhatja ki teljesen az előző sérelmet. Az elégtétel az ideiglenes büntetés elengedését célozza.

Az elégtétel tehát a gyónásnak kiegészítő része (pars integralis). Minthogy a gyónásnak ilyen alkatrésze, a gyónó csak úgy kaphat érvényesen feloldozást, ha a bűnbevallás, bánaton, erősfogadáson kívül *az a szándék is megvan benne, hogy a gyóntató által előírt elégtételt el fogja végezni.* A feloldozással a kegyelem újra beköltözik a bűnbánó lelkébe, *bűnei eltöröltettek.*

Az elégtétel elvégzésének szándéka tehát föltétlenül szükséges ahhoz, hogy a gyónó föloldozást nyerjen. Ennek következtében *köteles* a bűnbánó az elégtételt valóban el is végezni. E kötelesség *súlyos,* ha az elégtétel maga súlyos* és ha súlyos bűnök bocsánata kapcsán róta ki a gyóntató. Ha a penitencia kisebb értékű jócselekedetekre (pl. 5 Miatyánk) vonatkozik és nem súlyos, hanem csak bocsánatos bűnök elégtételéül, vagy már egyszer meggyónt, csak most fölemlített súlyos bűnökért írta elő a gyóntató, akkor annak elvégzése szintén kötelező, de csak *bocsánatos bűn* terhe alatt.

Milyen helyzet áll elő azonban, ha a gyónó akarattal nem végzi el a penitenciát, bár a gyónáskor még az volt a szándéka, hogy teljesíti?

A gyónása ezzel *nem lesz érvénytelenné.* Hiszen a föloldozás pillanatában meg volt a szándéka, a föloldozás megtörtént, bűnei eltöröltettek és nincs olyan hatalom, amelyik ezen változtathatna. A penitencia akaratos elmulasztása következtében azonban *bűnt követett el.* Ez a bűn olyan, amilyen az elmulasztott penitencia volt. Ha az súlyos volt és súlyos bűnökért kapta, mulasztási bűne *súlyos* lesz; ellenkező esetben pedig bocsánatos. A penitencia elvégzésének kötelezettsége természetesen továbbra is terheli.

Más a helyzet, ha a bűnbánó hosszú idő mulva végzi el a penitenciát, amikor pedig rászánja magát *elfelejtette,* hogy mit is írt elő a gyóntató? Mulasztást követett el és kitette magát annak a bekövetkezett veszélynek, hogy elfelejti a penitenciát és aztán, ha akarja sem tudja már elvégezni. Mulasztása súlyos, vagy bocsánatos bűn, aszerint, amilyen a kirótt elégtétel volt. A penitencia elvégzésének kötelessége azonban tovább már nem áll fönn, mert nem tudja mi volt az és így lehetetlenség előtt áll.

Hát ha a gyónó öntudatlanul és *akaratlanul nem jegyzi meg a penitenciát?* Akkor a bűnbánónak meg kell tennie minden erkölcsileg lehetségest, hogy a hiányt pótolja. Men-

* Súlyos az az elégtétel, amelyik olyan tettet ír elő, amilyent súlyos bűn terhe alatt szokott az Egyház parancsolni. Igy súlyos elégtétel pl. egynapi böjt, egy szentmisehallgatás, egy teljes rózsafűzér, egy héten keresztül mindennap valamelyik litánia, stb.; *nem* súlyos penitencia: 5 Miatyánk, 5 Üdvözlégy, egy szentséglátogatás stb.

jen vissza a gyóntatóhoz és kérdezze meg. Ha rendesen ott szokott gyónni és föltételezhető, hogy legközelebbi gyónásakor vissza fog még emlékezni a gyóntató, akkor megteheti legközelebbi gyónása kapcsán. Ha mindez súlyos nehézségek nélkül lehetetlen, akkor már mást nem tehet.

Gyónását megismételni azonban egyik esetben sem köteles a gyónó. Hiszen érvényes feloldozást kapott, meggyónt bűnei eltöröltettek, az ilyeneknek újból való gyónására pedig semmi sem kötelezheti.

Ajánlatos azonban, hogy akaratos, vagy akaratlan mulasztását pótolja. Ennek a módja azonban *nem az,* hogy a legjobb belátása szerint maga a gyónó állapít meg valami penitenciát. Nem az tehát, hogy egyszerűen elmond pl. 5 Miatyánkot, mert legtöbbször ezt szokta elégtételül kapni. Az így végzett jócselekedet nem a *gyónási* elégtétel. A gyónási elégtétel az és *egyedül csak az,* amelyet a *gyóntató* szab ki. Az elégtétel az ítéletnek egy része, az ítéletet pedig nem a vádlott hozza meg, hanem a bíró: a gyóntató. A mulasztásnak teljes mérvű rendbehozása eszerint csak úgy történhetik, ha a bűnös *új ítéletet* hozat, azaz újból meggyónik. Ha újból elmondja ugyanazokat a bűnöket, amelyeknek penitenciáját elfelejtette. Természetesen ez a kötelességen felüli helyrehozás csak akkor lehetséges, ha ezekre emlékszik.

*

Bíráljuk el most már a fölhozott két konkrét esetet.

1. *Erzsébet* helytelenül cselekedett, amikor figyelmetlensége miatt meg nem értett penitencia helyett önkényűleg maga szabott ki magának elégtételt. Szép volt, hogy imádkozott, de amit végzett, nem volt a *gyónási* elégtétel, hanem *önként* vállalt penitencia volt. Ez nem pótolta az előbbit. Vissza kellett volna mennie a gyóntatóhoz és meg kellett volna mondania, hogy figyelmetlen volt és megkérnie, hogy ismételje meg előtte az elégtétel kiszabását.

Szégyelte volna magát? Először is a gyóntató előtt sohasem szabad szégyenkezni. Akkor van helye a szégyennek, amikor a bűnt elkövetjük. Másodszor pedig nincs az a nehézség széles e világon, amitől vissza kellene rettennünk, hogy a megbántott jóságos Istennek eleget tegyünk.

2. *Mária* mulasztása feledékenységből történt; amikor ráeszmélt, már nem tudta megállapítani, hogy mi volt az elégtétel. Mulasztását — bár ez akaratlan volt és így nem bűnös — föl is említette gyónásában. További kötelessége így nincsen. Ajánlatos lett volna, ha megismételte volna azokat a gyónásait, amelyeknek penitenciáit elmulasztotta. Bajosan hihető azonban, hogy visszaemlékezzék, mit is gyónt pont akkor? Ha pedig erre még körülbelül sem tud visszaemlékezni, akkor ez sem lehetséges. Legyen nyugodt; lelkének ügye rendben van, csak máskor pontosabb legyen.

Dr. Czapik Gyula.

AKI A ROMOKBÓL MENTI AZ ÉLETET.

Egy egész világ dőlt romba körülöttünk az utóbbi évtizedekben. Romokban hever a *gazdasági élet* és a nélkülözők milliói vergődnek szenvedve kövei alatt. A gazdasági élet pusztulása az erkölcsi világ romlását is magával vonta. Roncsokban hevernek világszerte a *lelkek* milliói is. A könnyűvérűség és erkölcstelenség, a testi élvezetekbe való süllyedés tömegeket temetett el a gonosz lélek mocsarába.

Ezrek és ezrek törik azon a fejüket, hogy *miként segítsék ki az emberiséget ebből a szörnyű helyzetből?* Vagy legalább mikép tegyék elviselhetővé számára az életet a nyomorúság közepette is? Hogy miként őrizzék meg az ember természetes fogékonyságát a nemes, a szép, a tiszta eszmények iránt? Nemcsak a katolikus Egyháznak szolgái, hanem másvallásúak, sőt még a hitetlenek is úgy vélik, hogy e kettős feladatra: — elviselhetővé tenni az életet és fogékonnyá tenni az emberek lelkét a nemesebbek iránt — *a családi élet van hivatva.*

A családi életnek kicsiny köre az, ahol az élet gondviharában megtépázott didergő ember puha fészket, megértő környezetet és meleg szeretetet találhat. Azután meg az otthon boldogsága, a hozzátartozók iránti ragaszkodó szeretet ébren tartja az emberi lélekben az Isten által természettől fogva beleoltott nemes érzések szikráját. Aki szereti családját és akit szeret a családja, az már nincs minden boldogság nélkül és lelkében él valami az égiekből.

Ha már a hitetlenek is a családi életet tartják a mai szerencsétlen kor egyik legboldogítóbb intézményének,

IRODALOM.

Emil Fiedler: **Allerhand Volk im Gottesreich.** Wiesbaden 1934. M. Grünewald-Verlag. 232 lap. Ára kartonkötésben P 6.75.

Minden vasárnapról 3—4 oldalas elmélyődést közöl. Az evangéliumi perikópákra építi föl gondolatait. Elmélkedési anyagul, sőt szentbeszédes anyagnak is használható. Témái a legkülönbözőbbek és gyakorlatiak. Feldolgozási módja nyugodt, világos, fordulatos és modern.

Edmund Weber: **Dollfuss an Österreich.** Wien 1934. Reinhold-Verlag. 259 lap. Ára P 3.96.

Ausztriának vértanuhalált halt kancellárja nagy tisztelet tárgya. Beszédjeit, eszméit kihullott vére megszentelte. Ez a róla szóló könyv eszméinek foglalatját adja, de nem úgy, hogy a könyv szerzője írt róluk, hanem Dollfuss beszédeiből állította őket össze. Különösen érdekesek Ausztria katolikus helyzetéről, azonkívül a munkásokról és rendi alkotmányról szóló részei. Az európai nemzetgazdaságról és a politikáról tartott beszédei nagyon frappánsak. Az összes szónoklatokon keresztülérzik a lelki mélység és vallásosság.

Oskar Katann: **Katholische Literaturbetrachtung.** Wien 1934. Reinhold-Verlag. 100 lap. Ára P 2.20.

Németországban most mindent az átértékelés jegyében szemlélnek. Ez a könyv az irodalmat értékeli át, de katholikus szempontból. Irányokról, régebbi és újabb munkákról, az eddigi kritikákról mond korrekt, tudományos és katholikus szempontból nyugodt bírálatot.

Die Erfüllung. Zweimonatsschrift. Wien, Reinhold-Verlag. Ára: 1 évre 8 Schilling 50.

A zsidókérdés ma a német események után jobban érdekli a világot, mint más időben. A németek letiprással és kizavarással akarják megoldani a papiroson, a valóságban pedig majdnem úgy hagyják uralkodni őket a gazdasági élet terein, mint azelőtt. Az osztrákok azonban komolyan fogják fel a kérdés megoldásának lehetőségeit: meg akarják téríteni és Krisztusba bekebelezni a zsidóságot. Ezt azonban nem úgy szándékoznak elérni, mint ahogyan a kommun bukása után a magyar zsidó keresztelések történtek; nem úgy, hogy jogilag teszik őket keresztényekké, de lélekben még rosszabbak, mint azelőtt, mert sem nem zsidók, sem nem keresztények. Ők egészen át akarják alakítani a megkeresztelt zsidóságnak a lelkét a krisztusi élet kovászával. Ennek a törekvésnek az orgánuma ez a most megindult folyóirat, amelyik az intelligensebb zsidókhoz szól. Az első száma nem is annyira elemi tanításokat ad, mint magasabb és elvi jelentőségű kérdésekben igazítja el a neofitákat.

Vital Lehodey S. O. Cist.: **Isten kezében.** Átdolgozta: *Müller Lajos S. J.* Budapest, 1935. Korda r. t. kiadása. Ára P 3·20, vászonkötésben 4.70.

A szilárd és kipróbált aszketika alapján felépített, de modern emberhez szóló, nagyszerű munka ez. Annyira hangsúlyozták sorra a lelkiéletben az egyén akaratának és munkájának nagy jelentőségét, hogy mögötte valósággal elfeledkeznek már az Istenről. Az életet ugyanis nem egyedül az ember intézi, hanem az Isten gondviselése is beleszól abba. Sőt az embernek szabadakarata is onnét van, mert Isten adta neki.

Ez a könyv ráeszméltet arra a nagy igazságra, hogy Isten szeme virraszt felettünk, Isten keze tartja életünk fonalát és Isten kegyelme megvilágosít, megerősít, eligazít és boldogít.

Ezt az Istenre hagyatkozást azonban nagy józansággal ajánlja a szerző. Nem alakít az emberből lágy, teljesen másra hagyatkozó gerinctelen puhányt, a kettőt: az Istenre hagyatkozást és önmagunk kemény iparkodását egyesíti.

A könyv részleteiben vonzó, érdekes és gyakorlati. Pl. ilyen fejezetei vannak: „Egészség és betegség," „A betegség és következményei," „Tehetség," „Hivatalok," „Gond a becsületre," „Üldöztetés a jók részéről," „Kísértések," „Vigasz és szárazság," „Félelem az emberektől," stb. stb.

Von Kaulbach képe a berlini Új Muzeumban.

mennyivel inkább annak kell tartanunk a krisztusi, a szentségi alapon felépült *keresztény családi ideált!* Itt mindazok a tulajdonságok, amelyek a természetes házasságot napjaink bajaiban áldást hozónak teszik, fokozott mértékben érvényesülnek és az isteni kegyelem erejével párosulva, páncélszerűen veszik körül a családban egyesült lelkeket az élet romboló viharával és piszkos, idealizmust ölő áradatával szemben.

A lelki életet élő embernek nagyra kell becsülnie a keresztény családot és korunk egyik legégetőbb szükségleteül és reményt keltőbb feladatául ennek a keresztény családnak *védelmét,* szentségi alapjainak megerősítését kell hirdetnie.

●

A mi napjainkat a kereszténység első évszázadaihoz szokták hasonlítani. E hasonlatosság eltagadhatatlan. Akkor két világ dőlt össze. Tönkrement a *zsidóság,* de tönkrement a földkerekségnek legnagyobb hatalma, a *pogány római birodalom* is.

Ebből a két világnak romjaiból a *kereszténység* mentette meg a lelki boldogságot, az életnek magasabb szemléletét. Az a kereszténység pedig, — főkép azokban az első századokban, — nagy egészében maga is egy *hatalmas család* volt, amely kicsiny sejtekből és egymással Jézus szeretetében összefont *családokból* állott.

Ezt a gondolatot: hogy ennek a két világnak romjából a keresztény család eszméje mentette meg a boldogságot, művészi módon fejezte ki *Von Kaulbach* nagynevű

német festőnek az a képe, amely a berlini *Új Muzeum* lépcsőházában látható. E festmény hosszú ideig ismeretlenül állott ott, amíg az *Isteni Ige Társaságának* világhírű tudósa, *dr. Schmidt Vilmos* római egyetemi tanár a *„Liebe, Ehe, Familie"* című 1931-ben megjelent nagyszerű munkájának befejezésében fel nem hívta reá a figyelmet. Azóta a keresztény családi eszme nagy boldogságmentő feladatának kifejezőjéül ismerjük ezt a képet.

A nagyméretű festmény a zsidó Jeruzsálemnek végső és tökéletes pusztulását ábrázolja. Egy népnek teljes összeomlását láthatjuk rajta. A kiválasztott, de megátalkodott zsidó nemzeti államnak végét. A kép sötét hátterét a jeruzsálemi templom lángjai világítják meg. Az összeverődő szürke felhők fölött a négy prófétának alakját láthatjuk, akik annyiszor megjövendölték ennek a kevély országnak pusztulását. Lábaiknál Isten angyalai forgatják a bűn megbosszulásának tüzes kardjait.

A képen a zsidó nép szörnyű félelemben remeg. A középen a főpap alakja áll, tőrét ép a saját szívébe akarja mártani, hogy meg ne érje templomának és nemzetének pusztulását. Felesége és gyermekei azonban megfogják a kezét, hogy előbb inkább velük végezzen.

A jobb felső sarokban Titusznak és a római birodalomnak seregei vonulnak be Jeruzsálembe, hogy elfoglalják a zsidó nép világkormányzó helyét. De ez a hatalom is a romlás előtt áll.

A baloldal előterében Ahasvérus, a hontalan és nyugtalan zsidó nemzet képviselője rohan bele az ismeretlen világba, hogy a földgolyóbis pusztulásáig jelképezője legyen nemzete hontalanságának és szerencsétlenségének.

E szörnyű jelenet-tömkelegből, mint a béke, a boldogság és a gondtalan jövő kis oázisa tárul elénk a kép jobb sarkának csoportjáról. A reménytelenül menekülő Ahasvérus ellenképéül a keresztény családnak reprezentálóját festette oda a művész. Békés őszvér hátán kivonul a pusztuló világból a keresztény édesanya. Ölében két gyermekét tartja, háta mögött a harmadik. A negyedik, nem gyermek már, de még nem is ifjú, bizalmat sugárzó arccal halad legelől, kezében a zsoltáros tekercset tartva énekli egy szebb, egy boldogabb életnek himnuszát. Mögötte a családapa lépked, imádságos könyvvel maga előtt és kérve esdő szavával útjukra az Isten kegyelmét. Mögöttük mintegy a családnak védője, egy ősz papnak tiszteletreméltó alakja halad. És fölöttük a hitnek, reménynek, szeretetnek angyalai, akik az Oltáriszentségnek dicsfénnyel sugárzó kelyhét tartják a keresztény családi élet védő menyezetéül.

●

Mily gyönyörű gondolat az, amelyet a művész ecsetje ábrázol elénk. Összeomlott itt egy világ és abból az élet boldogságát, a jövő reménységét a keresztény család menti ki.

Összeomlott napjainkban is egy világ, összeomlott a gazdasági élet és az Isten nélküli kultúra világa. Ennek romjaiból a boldogságot és a szebb jövő reményét a keresztény család van hivatva kimenteni.

Ezért programmja ma a katolikus Egyháznak és minden reáhallgató léleknek: *a keresztény család fokozottabb védelme.*

E munkát lelkiolvasmányul mindenkinek nagyon ajánljuk. Érdekessége vonzóvá, gyakorlatiassága pedig gyümölcsözővé teszi.

Csávossy Elemér S. J.: **Egy sír a Duna felett.** II. bővített kiadás. Korda r. t. kiadása, 1935. 160 lap. Ára ízléses kartonkötésben P 1.50.

Lényegesen bővített kiadása annak az életrajznak, amelyet megjelenésekor hamarosan széjjelkapkodtak. Felnőtt leányoknak, különösen olyanoknak, akik az Isten szolgálatára készülnek, kedves, alkalmas lelkiolvasmány. Mária Margit vizitációs nővérnek lelki fejlődését, finomodását, sőt tökéletesülését írja le. Ez az átalakulás oly szép, hogy mindenki gyönyörködik benne és olyan lehetséges, hogy mindenki követheti. Szerzetesnőknek és szerzetesjelölteknek nagyszerű léleknevelő ez az életrajz.

Csávossy Elemér S. J.: **Mondj szívem dalt!...** III. kiadás. Korda kiadása, 1935. Ára 50 fill.

Kilencnapi ájtatosság a Boldogságos Szent Szűz tiszteletére. Mindegyik egy elmélkedésből, imából, szentírási citátumokból és erénygyakorlatok ajánlásából áll. Az elmélkedések szemléltetők, mélyenszántók és gyakorlatiak. A Máriatisztelet gyakorlatának kitünő segítsége ez a nagyon szép kiállítású, imakönyvszerű művecske.

Dr. Korompai József: **Az örök élet érettségéjén.** Egy nagybeteg gondolatai. 1934. Szent István Társulat kiadása, 94 lap. Ára P 2.—.

A szerző több mint 2 évig készült az előtte álló biztos halálra. Szélütötten, de szellemi erejének teljes birtokában fűzte és írta le gondolatait. Feljegyzett lelki átalakulása a szokásos három úton ment végig. *Lelki tisztulásának* útján a földi élet salakját tépte le magáról, a *megvilágosodás* útján a megnyugvás elcsendesülését fogadta lelkébe és az *egyesülés* útján sóvárgó vágy kelt szívében az ég felé. Rövid elmélyedései nem formális elmélkedések, hanem frappáns gondolatok, amelyek az ész erőforrásából a szív érzelemszitáján keresztül megtisztulva kerültek a papirosra.

Ilyen könyv tudomásunk szerint a világirodalomban is párját ritkítja. A cél: megbékülni a halállal, az elmulással, sőt vágyakoznunk az örök Istennel való egyesülés után. Ilyen nyilt célkitűzéssel és mégis selymeskezű finomsággal írni bravuros feladat volt. Korompainak már a bécsi temetőben porladozó keze gyönyörűen oldotta meg azt a feladatot, munkája halála után is sok áldást hint.

Sigrid Undset: **Merici szent Angéla.** Fordította: *Aradi Zsolt.* 1934. Szent István Társulat kiadása, 52 lap. Ára P 1.60.

E könyvnek tartalma is értékes, de különleges becset az ad neki, hogy *Sigrid Undset* írta. Ezt a protestantizmusból megtért írónőt nem ismeri még teljesen a magyar közönség. Könyvei, melyeket magyarra lefordítottak, még lelki vajudásának idejéből valók és bizony nem sugározzák át úgy a katolicizmust, mint ahogy hírneve után várnánk. De ne felejtsük el azt sem, hogy Sigrid Undset a norvégok számára ír, akiknek a százszázalékos katolicizmustól és

annak eszméitől telített munkák nem lennének kedvesek, ő kénytelen hát módjával adagolni a krisztusi meggyőződést olvasóinak.

Ez a helyzete, — hogy a katolicizmustól távol álló norvég protestánsoknak ír, — e munkáján is érezhető. Óvatos apologetikus él, másutt pedig tanító célzat, de mindenütt egy művészi kéznek nyoma látható rajta. A könyv első részében *„A nő és a kultúra"* címmel egy értekezést közöl, amelyben azzal a régi protestáns rágalommal száll szembe, mintha az Egyház a nőt háttérbe szorította volna, a második részben pedig az *Orsolya-rend alapítójának* kevéssé ismert életét adja elő vázlatosan, epizódok nélkül, de kora hátterével és élvezetesen.

Dr. Harza Lajos: **Jézuska élete.** *Novák Sándor* rajzaival, Budapest, 1934. Szent István Társulat kiadása. 34 lap. Ára kötve P 3.80.

A kis Jézus történetét a gyermeklélek bravuros ismeretével írja le. Egyszerű nyelvében, eseménykiválasztásában, hangsúlyozásaiban, mindenütt a kicsinyek képességeit és igényeit tartja szem előtt. Képei a régi festőiskola szabályai szerint készültek, de ezek is teljesen megfelelnek a gyermeklélek követelményeinek. Örvendetes, hogy a vallásostárgyú gyermekkönyvek száma egy értékessel növekedett.

Dr. Oberhammer Kelemen: **Példák az életből.** Fordította *Kertész Kálmán.* Budapest, 1934. Szent István Társulat kiadása, 370 lap. Ára P 5.80.

A szerző éveken keresztül kivágta és összegyüjtötte azoknak az eseményeknek a leírását, amelyek a lelkiéletet érintik és az osztrák napilapokban, valamint hitbuzgalmi folyóiratokban jelentek meg. Az osztrák katekizmus anyagfeldolgozása szerint rendezte az így összegyüjtött illusztrációkat és egy vaskos, jól használható kötetet adott közre belőlük. Mint minden példatárnál, úgy ennél is az egyik példa jobb, a másik kevésbbé használható, de valamennyinek előnye, hogy napjaink életéből való. Sőt nagyon sok a hétköznapi életnek egy-egy darabja, amiért is a lelki életben való alkalmazása a legeredményesebb lehet, mert az emberek legnagyobbrésze a hétköznapi élet útját járja.

RÓMA SZÓLT.

Újítás a rózsafűzérimával nyerhető búcsúk körül. Régebben úgy volt, hogy aki a rózsafűzérimával búcsút akart elnyerni, annak a megáldott rózsafűzéren kellett az imát végeznie. Azaz a rózsafűzért kezében kellett tartania. Így aztán munka közben, járás közben nem nyerhetett rózsafűzérbúcsút, akinek kezei mással voltak elfoglalva. Különösen a zárdaéletben számos ilyen búcsúnyeréstől estek el a szerzetesek és szerzetesnők; ők ugyanis munkájuk végzése közben egész szépen végezhették a rózsafűzért.

1933 november 9-én kiadott római rendelet változtatott ezen. XI. Pius pápa ugyanis meg-

Sanguis martyrum semen Christianorum.

Képek a spanyol egyházüldözésből.

Azt írja az Isten gondolatairól a Szentírás, hogy azok nem olyanok, mint az emberek gondolatai. A történelem folyamán százszor és százszor tapasztaltuk már ezt.

Alig volt évszázad, hogy a világnak majd ezen, majd amazon a részén ne nyomorgatta volna Krisztus egyházát és híveit az üldözés. Hol hóhérpallossal, kínzásokkal, rémes gyötrésekkel ontották a martirok vérét, hol politikai eszközökkel, tudományos mezbe öltöztetett tévelyekkel, hol pedig a reformáció támadásaival dúlt a harc Krisztus földi országa ellen. Akadtak, akik földies korlátú gondolkodásukban Krisztus országának letiprását látták csak a szörnyűségekben, de amikor beitta a föld a martirok vérét és szárnyára vette a hír lelkük hősiességét, be kellett látniok ezeknek is, hogy az üldözések vérzivatarából azoknak a lelkiéletre serkentő példáknak győzelmi pálmája nőtt ki, amelyek Isten felé emelték a szíveket és lelkesedésre, bámulatraméltó lelki erősségre és hitvalló kedvre tüzelték az embereket.

Az egyházüldözések szörnyűségei gyászba boríthatnak egyes családokat, romba dönthetnek fenséges alkotásokat, de belőlük mindig nagy haszna van az Egyháznak és a lelkek üdvének. Semmi sincs, ami annyira meghatná és követésre buzdítaná a lelkeket, mint a martirok hősies magatartása és kínhalála. A tapasztalat számtalanszor igazolta már az ősi mondást: *„Sanguis martyrum, semen Christianorum"*: „A vértanuk vérhullásából a keresztények sokaságának magja sarjad ki!"

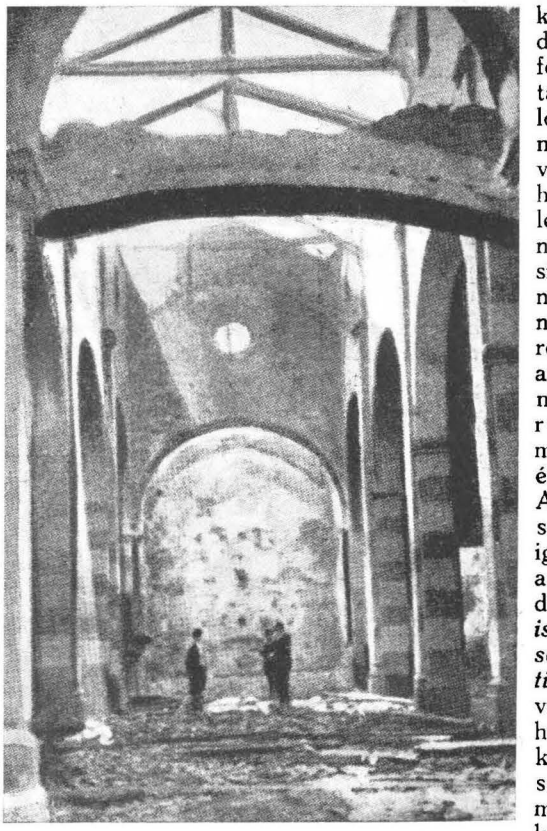

A vörösök által felgyujtott és leromboltt templom, melynek plébánosát máglyán égették el.

Ma három

Bombákkal fölrobbantott oviedoi templom.

országban ömlik bőségesen a vértanuk vére és szenved Krisztus misztikus teste. Mexikó, Oroszország és Spanyolország közül az elmult év végén az utóbbi volt talaja a hitvallók olyan hősiességének, amelyhez hasonlókat az első századok kegyetlen üldözéseiből elénk magasztosuló lelki nagyságokban csodálunk.

Az oviedoi vértanunk.

Oviedo püspöki székhely és egyetemi város Spanyolországban. A lázadó vörösök 1934 októberében magukhoz ragadták itt a hatalmat és megszállották a középületeket. Vezetőjük kiadta a jelszót: *Lerombolni a templomokat, a katolikus iskolákat és be kell fogni a papokat!*

Legelsőnek az *egyetemet* támadták meg. Régi, katolikus egyházi intézmény ez és a forradalom előtt sok pap is tanított katedráin. A vörösök robbantó bombákat helyeztek el benne és légberöpítették, a hatalmas könyvtárat pedig felgyujtották. Körülállották a romokat és a munkás Marseilles-t énekelték.

Onnét a *domonkosok kolostorához* vonultak. Nemcsak rendház volt ez, hanem a világi papok *szemináriuma* is itt volt elhelyezve. *Az összes pátereket és valamennyi kispapot ott a helyszinen legyilkolták.* Még aznap délután az egyik civilruhában elfogott papnak — aki később megmenekült — dicsekedve beszélte el az egyik vöröskatona, hogy ő maga három kispapot gyilkolt le.

— *Az egyikbe kétszer is beleszúrtam a bajonettomat — beszélte — és megforgattam benne. A komisz csuhás torkaszakadtából orditotta, hogy „Éljen a Krisztus Király!" Belelőttem. De csak tovább ordiłott, hogy „Éljen a Krisztus Király!" Erre még két golyót eresztettem bele, de az utolsó szava is az volt, hogy „Éljen a . . . " tovább már nem tudta mondani. A másikba öt golyót küldtem. De még a negyedik után is Krisztus Királyt éltette. A harmadikat hasbalőttem. Leesett a földre és az is Krisztus Királyt éljenezte. Erre aztán a szájába dugtam a puskám csövét és úgy lőttem agyon . . .*

Egy másik csoport a székesegyház melletti kanonoklakásokat támadta meg. Ott a *püspöki titkárt, két kanonokot és egy karmelita pátert* fogtak meg. Hármat felakasztottak közülük, a negyediknek, egy kanonoknak előbb mindkét

engedte, hogy ha valaki *észszerű okból* nem tarthatja kezében a rózsafűzért, mégis elnyerheti annak végzésével a búcsúkat. Elég ha a megáldott rózsafűzér *nála van.*

Ebben a rendeletben két föltétel fontos. Az első, hogy *észszerű ok* kell ahhoz, hogy valaki ilyen módon is elnyerhesse a búcsúkat. Észszerű ok minden munka, melynek végzése közben imádkozhatunk. Igy pl. ha valaki főzés, mosás, kerti-munka, varrás stb. közt akar rózsafűzérezni. Vagy ha valaki úton van, de csomagokat cipel, ha egyik kezével az esernyőt tartja, a másikkal pedig a sár miatt ruháját kell összefognia. Nem lehet észszerű oknak venni azonban, ha valaki utazik és a vasúti kocsiban nem akarja a kezébe venni a rózsafűzérjét. Nem szükséges ugyan, hogy a rózsafűzért láthatóan pergessük újjaink között, de végezhetjük ezt észrevétlenül is. Azután meg ne szégyeljünk imádkozni. Az apostolkodásnak alkalma ez.

A második követelmény, hogy ilyen alkalmakkor a rózsafűzér *nálunk legyen.* Elég ha a zsebünkben van, vagy pl. a szerzetesnőknél övükre van erősítve. Nem elég azonban, ha a falon függő felsőkabátunk zsebében van.

Ugyanezen könnyítést adta meg Őszentsége a **keresztút végzésének arra a módjára,** amikor ilyen célra megáldott kereszt használatával végezzük a stáció imákat. Tudvalévő ugyanis, hogy az Egyház keresztekkel is összekapcsolja a stáció-búcsúkat és ezeket a kereszteket külön erre a célra áldatja meg azokkal, kiknek ilyen fölhatalmazást ad. Aki észszerű okból nem végezheti stációképek előtt a keresztútat, az arra előírt imák elmondásával szintén elnyerheti, de ezen ájtatossága közben a megáldott keresztet kezei között kellett tartania. Most már úgyis megnyerheti mindenki a keresztúti búcsút, aki kellő okból nem tarthatja kezében a megáldott keresztet, de nála van az.

KÉRDEZTEK FELELÜNK.

Levelet kaptunk:

. . . a lelkiismeretem bánt, hogy neveletlen vagyok öreg édesapámmal szemben. Nagyon éltes már, elhaladta a nyolcvanadik évét. Utóbb sokat változott. Okos, nyugodt ember volt, de most akaratos, nem simul bele otthonunk életébe. Állandóan olyasmit akar, ami nehézségeket okoz családunknak és árt vele egészségének. Kérésre, szép szóra nem hajlik. Ha keményen rászólok, egy kissé meghúzza magát. Annyira fajult a dolog, hogy néha már erőszakot is kell alkalmaznom: be kell zárnom, mert máskép rossz időben is kimegy, ami föltétlen megfázásút okozná; a meleg ruhát úgy kell erőszakkal ráadnom. Ezek bizony hangos jeleneteket vonnak magukkal és édesapám panaszkodik ismerőseinek, hogy rosszul bánok vele. Már-már odajutottam, hogy roko-

naim azt vélik, hogy valóban szeretetlen vagyok apámhoz és mint rossz gyermekre néznek rám. Ez a helyzet nyomasztóan nehezedik lelkemre . . .

Válaszunk:

Isten IV. parancsa három dologra kötelezi a gyermeket szülőjével szemben: *szeretetre, kegyeletre* és *engedelmességre.*

A *szeretet* kötelessége abból a természetes viszonyból származik, amely a szülő és gyermeke között fönnáll. Az, akitől az életet, fönntartást, nevelést kapta a gyermek, jogot formálhat a visszafizetésre. A legelemibb megnyilvánulása a követelésnek, hogy a szülő betegsége, öregsége idején testi és lelki szükségleteiről képességei szerint gondoskodjék a gyermek.

A *kegyelet* a jóságos, tiszteletteljes, ha kell elnéző belső érzelmet és külső viselkedést követeli. Sértő beszéd, eljárásmód, megvetés, testi bántalom megsértése ennek.

Az *engedelmesség* a kiskorú és szülei gondozásában élő gyermeket nevelése minden viszonylatában kötelezi. A felnőttet már csak a házirend tekintetében köti — amennyiben szülei háztartásában lakik. Ha a gyermek azonban a családfönntartó, lazább már ez a kötelesség.

Előállhat az az eset, amikor *e három kötelesség látszólag ellentétbe kerül.* Az elénk tárt lelki panasz is ilyenre vonatkozik.

Az engedelmesség a szülői kívánság teljesítését kívánja. Ámde lehetnek helyzetek, amikor ez az engedelmesség ép szülőnknek kárára van. Ha olyant kíván, ami testének, vagy lelkének ártalmas. Ilyen esetről van itt szó. A föntebb említett öreg szülő nem szenvedi a bezárást, nem tűri, hogy ruháját gyermeke határozza meg stb. Holott mindez csak érdekében és egészségének oltalmára történik. Világos dolog, hogy *ilyen értelemben,* nem kötheti a gyermeket az engedelmesség; hiszen rosszat okozna általa. Márpedig a károkozásra, — materiális bűnre — nem terjed ki az engedelmesség; sőt ellenkezőleg ilyen dologban nem is szabad engedelmeskedni. (Hiszen akkor azt is kívánhatná a szülő gyermekétől, hogy gyilkolja meg őt; mindenki belátja, hogy az ilyen kívánságot meg kell tagadni.)

A szeretet és a kegyelet pedig úgy kívánja, hogy a gyermek öreg és beteg szülőjének javát szolgálja. Esetünkben azáltal teljesíti ezt a gyermek, ha szülőjének egészségére annak akarata ellenére is ügyel. E törekvésnek módjában aztán a *kegyelet* legyen a kísérője. Iparkodjék megtalálni azt az eljárást és azokat a szavakat, amelyek szülei hibás akaratával ellenkező eljárást a tisztelet és jóakarat külső mezébe is beöltöztetik. A szeretetnek nem szabad gorombasággal párosulnia.

Ne nyugtalankodjék tehát; eljárása *lényegében* helyes, csak a kegyelet szelídebb kezű és bársonyosabb szavú köntösébe burkolja.

— *ik.*

A TEMPERAMENTUMOKRÓL szóló cikkünk az aktuális anyag torlódása miatt a következő számunkra maradt.

szemét egy zsebkéssel kiszúrták és a vak ember tapogatódzásában akartak gyönyörködni. Ez azonban imára kulcsolta kezét, letérdelt és harsány hangon ismételte: „Éljen a Krisztus Király!" A vöröskatonák puskatussal verték agyon.

Néró fáklyái megismétlődtek.

Az első keresztényüldözések idején Néró császár szurokba mártatott többszáz keresztényt és azokat faoszlopokhoz kötözve, kertjében felállíttatta. Este aztán bebocsájtotta a népet oda és meggyujttatta a szurokbamártott emberfáklyákat. Ehhez hasonló történt Oviedoban.

A papok egy része civil ruhába öltözve menekülni akart. Egyiket közülök a város főterén felismerte egy inasgyerek. Társaival megfogta és az összecsődült kommunisták ott a főtéren végeztek vele. De hogyan? Letépték róla ruháit és testét egyik arrahaladó igáskocsiról levett lópokrócba göngyölték. Kötelekkel körülkötözték és a főtér egyik fájához erősítették. Megállítottak egy arramenő autót; egy vödörbe kiengedték annak benzinjét és lelocsolták vele a pokrócot. Ugyancsak benzinben megáztatták a papnak ruháit is. Meggyujtották a pokrócot és amikor az már elégett, a szerencsétlennek lábaihoz tették a benzines ruhákat és ezeket is meggyujtották. Hogy lassan égjen meg, puskacsővel tologatták oda darabokban az újabb és újabb benzinbe mártott darabokat. Közben szüneteket tartottak és gyönyörködtek a szerencsétlennek szörnyű kínjaiban. Végre a pap elveszítette eszméletét, de még utolsó szava is az volt, hogy: *„Éljen Jézus!"* Az eszméletlen, borzasztó égési sebekkel borított áldozatot két óra hosszáig otthagyták és undorító viccelődéssel várták, hogy kilehelje lelkét. Amikor meghalt, a sintér-kocsiért telefonáltak, amelyik előbb egy elpusztult lónak hulláját vette fel és a mellé dobták fel a martirt.

Így jutalmazták jótevőiket!

Turon nevű bányatelepen szintén hatalomra jutottak a vörösök. Ez a telep szociális intézményekkel ellátott, szép és egészséges lakóházakból álló falucska volt. Mindezen alkotásokat a telep plébánosának és mérnökének köszönhették. Ez az utóbbi nagyon vallásos lélek volt és az ottani Actio Catholicának világi elnöke. A fölkelés előtt két héttel avatták föl azt a kórházat, amelyet a mérnök indítványára a bányatársaság építtetett.

A vörösök a környékről *kilenc papot és nyolc civilt* kihurcoltak a turoni temetőbe, ott megásatták velük a sírjukat, beleállították őket és egymás után lelőtték. A *mérnöknek* végig kellett nézni e kivégzéseket. Őt elhurcolták az új kórház elé és annak kapujára felakasztották. Krisztust éltette még akkor is, amikor már nyakán volt a hurok.

Ugyancsak *Turonban* gyönyörű iskolát és árvaházat tartott fenn a bányatársulat. Ezt az iskolát *Keresztény Iskolatestvérek* vezették. Épp azon a napon ott tartózkodott egy *passionista szerzetesatya* is. A nyolc Iskolatestvért és a papot elfogták. Az árva gyerekeket, akik nevelőik védelmére keltek, lekergették az udvarra, két gépfegyvert állítottak fel és valamennyiüket lelőtték. Az Iskolatestvéreket kivitték a temetőbe, megásatták velük sírjukat. Az igazgatót leteperték a földre és egy bajonettel elnyiszálták a nyakát. A többiek egy csoportban álltak és az „Istent akarjuk" kezdetű éneket kezdték zengeni. A vörösök közéjük lőttek. A holtakat és sebesülteket berugdosták a gödörbe és rájuk hányták a földet.

1935. febr. 15. I. évf. 6. szám.

Az Út

a lelkiélet havi folyóirata

a tartalomból:

Dr. Czékus Géza: . . . ez az igazi öröm! — Raul Plus S. J.: Sugározzuk ki Krisztust. — Csávossy Elemér S. J.: Szent öröm. — Lippert Péter S. J: Ellentétes emberek. — Dr. Walter János: Boldogok . . . — P. Csávossy S. J.: Krisztus és Lucifer zászlaja a társadalomban. — Pintér József: A világ öröme és az öröm világa. — Dr. Hock Konrád: A szangvinikus temperamentum fényoldalai. — Dr. Czapik Gyula: Az örömelvadó lelkiütlesztaság veszélyeztetőiről. — A lelkiöröm kicsiny kellegetől. — Varga Damján dr: Beszélgetés a Beauringban csodálatosan meggyógyult asszonnyal. — Czékus: Kérdeztek—felelünk. — Róma szólott . . . — Irodalom.

Korda R.T. Kiadása Budapest.

„Az Út“ aszkétikus folyóirat. Megjelenik a szünidő kivételével minden hó 15-én. — Felelős szerkesztő: **dr. Czapik Gyula.** — Kiadja: a Korda Rt. (Igazgató: dr. Czapik Gyula.) — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. szám. Csekkszám: 42.881. Telefon: 361—85. Fiókkiadóhivatal: Korda-fiók Szeged, gróf Apponyi-utca 20. szám. — Csehszlovákiai főbizományos: Szent József könyvkereskedés Pozsony. Előfizetése portóval 28 cseh korona.

Előfizetési ára félévre 1 P 80 fill. — **Egyes szám ára 40 fill.**

Az út, *amelyen manapság az emberiség vánszorog, földies szemmel nézve, a siralom ösvénye. Gazdasági élet, erkölcsi bomlás, lelketlen kihasználás, mindenkit könyörtelenül letörő érvényesülniakarás köveket élezett, töviseket hegyezett, mocsarakkal szegélyezte ezt az utat. A testi világba gyökerezett ember csak sóhajtva és undorodva járhat rajta.*

Az út, *amelyen Jézus hűséges gyermekei lépkednek, ugyancsak a földi siralomvölgynek kanyargós ösvénye. Nem hiányoznak róla a gondok kövei, a bántó igazságtalanságok tövisei, az erkölcstelenségbe posványosodott társadalomnak szegélyező mocsarai sem. De azoknak, akik Jézus nevével szivükben járják az élet útját, égi csodaszerük van! Ők nem érzik a kövek keménységét, nem fáj nekik a tövisek szúrása, nem szívják be a mocsarak levegőjét, — ők a mindent elviselhetővé alakitó krisztusi világszemlélet Égből adott varázsszerével örömmé alakitják át a bajt is.*

Az Út *hasábjain ennek a minden fájdalmat és megpróbáltatást boldog örömmé alakitó krisztusi lélekelixirnek szelleme árad szét. Nem a sötét kesergés sir cikkeiből, nem a tehetetlenség belenyugvása lustálkodik bennük, hanem az a tevékenységre hivogató, a csapásokkal és bajokkal szemben fölvértező, a szenvedés lángjai között is örülni tudó diadalmas világnézeté, amelyet e két szóba foglalhatunk össze: „Krisztusi öröm“.*

Az Út, *amelyen ez a folyóirat vezeti olvasóit, félév alatt kis seregnek is beillő tömegnek lelkét nyerte meg. Akik csak olvassák, szeretik, mert szelleme a „krisztusi öröm“-é. Iróinak lelkét Krisztus szeretete mellett az a vágy tölti el, bárha számról-számra szaporodnék azok száma, akik a mai beborult világban a krisztusi örömet kedvelik. Ezek az irók tőled várnak támogatást, aki e sorokat olvasod; sőt kérik, hogy a jövő számig szerezz folyóiratunknak legalább egyetlen új olvasót.*

ÖRÖMÖT AKARTOK? e cím áll egy páratlanul érdekes aszkétikus munka tábláján, melyet Erdély nagyszerü papköltője: **PAKOCS KÁROLY** írt. Hét fejezetben egészen új oldalról állitja oda Krisztus szenvedését. Megmutatja, hogy a Golgota útja is az öröm rózsáival van telehintve a Jézust szerető és benne hívő lélek számára. Ez a lendületes szellemü, érdekes beszédsorozat nagyböjtre a legjobb **lelkiolvasmány**. Ára füzve P 1·60.

. . . ez az igazi öröm!

Irta: dr. Czékus Géza.

Volt idő, amikor lelkesedtem Assziszi Szent Ferencért, de egyben idegenkedtem is tőle. Fiatal voltam még akkor és vonzott minden, ami erőt mutatott, főkép, ha az „én"-nek és vágyainak izmos legyűrésében nyilvánult meg az az erő. Ugyanakkor lenéztem, aki a bajokban és a csapások alatt passzíve viselkedett. Úgy gondolkoztam, hogy az Úr munkát, küzdelmet kíván tőlünk és a lesujtottnak imára kulcsolt keze is a tétlenség álcázása csak. Olyan valami, ami nem egyeztethető össze a szent mondással: militia est vita hominis super terram: küzdelem az ember élete a földön. Ugy véltem, hogy csak az ökölbeszorított kéz a megkívánt küzdelem.

Az Assziszi Szentben bámultam az erőt. Szembeszállott kora felfogásával és a teljes szegénységet avatta stílusul akkor, amikor az arany csengése volt az élet lépteinek muzsikája mindenfelé. Imponált előttem, hogy újra kiemelte az evangéliumból azt az életfelfogást, amelyik nem úszik a közgondolkodás árjával, hanem függetleníti magát az egész világtól, egyedül csak Istenbe kapcsolva függését. Bámultam, hogy milyen bátran vállalja a gyerekcsoportok által is eszelősnek tartott „Ioculator Dei" szerepét, amikor az emberek dőltek a dicsőségben és hatalomban való sütkérezés egyetlen holdvilágsugaráért is.

De ugyanakkor bántott, hogy Szent Ferenc hogyan siklik át a bajok és csapások fölött. Bántott, hogy nem veszi föl ilyenkor is a küzdelmet. Már azon is megakadtam, hogy amikor kitagadja az édesapja és lehúzza róla a ruhát, a Miatyánkot aposztrofálta ahelyett, hogy a meggyőzés és az apostoli intelem eszközeit csillogtatná. Gyengeséget, bizonyos megalkuvó beletörődést láttam benne.

Azóta számos év telt el . . .

Azóta sokat, talán túlsokat láttam az életből. Több szomorítót, mint vidítót . . .

Azóta sokszor, nagyon sokszor elolvastam és nemcsak olvastam a mi Urunk evangéliumait. Lelkembe beleittam azoknak körvonalait, akik életük márványtömbjét Jézus vonásai szerint faragták ki a kegyelem és akarat vésőjével: a szentekét . . .

És azóta látom, hogy ez az Assziszi Szent Ferenc bravuros ügyességgel tanulta el Krisztustól a verőfényes életstílust: a lelkiöröm életét. Azt az örömet, amelynek fénye sugárzik fölöttünk, amikor küzdünk és amelyik nem borul el akkor

sem, amikor letiporva fetrengünk, mert az Isten szeretetének kegyelemnapja egyformán süt gladiátorra és mártirra, egészségesre és betegre, egyházfejedelemre és koldulófráterre, hatalmas úrra és fekélyes koldusra. Csak meg kell látni nemcsak a siker csillogó szemével, hanem a balsiker könnyfüggönyén keresztül is az égi Napnak ezt a fényét.

Szent Ferenc példája megtanitott, hogy a fájdalom jaját is ujjongó dalba kottázó éneklés nem küzdelemkerülés és nem beletörődő, kényelmes meglapulás, hanem a boldogság erőfeszitő magasbalendülése. A földi és testbenlévő embert elboríthatják a megpróbáltatás zúzó és karcoló szikladarabjai, de az akarat kitépi belőle a lelket és magasra emeli a csapások kinzó kövei fölé, hogy az Isten kegyes szeretetének napjában élvezze a világosságot és meleget. És a léleknek örömére, a szenvedés kövei alá tiport földi rész fájdalma is elcsituljon, elzsongjon. Hogy igy a balsorsban is megvalósitsa az ember Szent Pálnak azt a merész kivánságát, amelyet lehetetlennek tart sok sárbatemetkezett küszködő: semper gaudete!: mindig örüljetek!

●

A nagy Assziszi Szent az igazi, a tökéletes öröm receptjét is megadta. Nem mondotta, hogy a nagytevékenységű élet nem öröm. Öröm az is. Nem mondotta, hogy a csodatevés égi kegyelme nem öröm. Öröm az is. Nem mondotta, hogy a mult és a jövő titkainak fátyollebbentése nem öröm. Öröm az is. Nem mondotta, hogy a tudás nem öröm. Öröm az is. Nem mondotta, hogy a lelkek megnyerése nem öröm. Öröm az is. De azt mondotta, hogy mindez nem a teljes, nem a tökéletes, nem az igazi öröm. Hanem azt állitotta, hogy az igazságtalanság ellen ágaskodó öntudatnak az „én akaratának" legyőzése és türelembebéklyózása az igazi öröm. Azt mondotta, hogy a jogtalan bántalmak zokszó nélküli fölvétele, a kaján gúny sárfröcskölésének észrenemvevése, az emberi szeretetlenség ütlegeinek szeliden odatartott arccal való eltűrése, a kényelmes élet melegéből való kitaszitás bárányszelid fogadása gyujtja föl a lélekben az igazi, a teljes és tökéletes öröm boldogságát. Azt mondotta, hogy igazában és tökéletesen akkor örül az ember, ha a megpróbáltatás viharából, a fájdalmakat fejünkrekopogtató jogtalanság jégesőjéből, a szeretetlenség szivetdidergető fagyából is csak Krisztusra nézünk és ha az őbelekapcsolódás biztos tudatában semmi mást sem veszünk észre.

Ennek az élet bajai elleni boldogságelixirnek krisztusi szellemű receptjét igy irta meg:

Porciunkula felé baktatott Szent Ferenc Leo testvérrel. Az ólmoseső csatakossá duzzasztotta csuhájukat. Szandáljuk cuppogott az agyagos sárban. A szél didergette sovány tagjaikat.

Leo testvér gyorsabban szedte lábait, hogy mihamarabb födél alá kerüljenek. Ázva-fázva hallgatta a mögötte még akkor is lelkiértékeket méricsélő Szent Ferencet.

— Leo testvér! — szólott a sárból is eget szemlélő lélek — ha a mi rendtestvéreink a szent és épületes életnek példáit adják az embereknek, ez még nem a tökéletes öröm!

Leo az utat szemlélte.

— Leo testvér! — folytatta Ferenc — ha a mi rendtestvéreink mind csodatévők lennének, ha a vakokat látókká, a sántákat járókká, a némákat beszélőkké, a siketeket hallókká tennék, sőt ha negyednapos halottakat támasztanának föl, ez még nem lenne az igazi öröm forrása!

Leo tekintete a Porciunkula körvonalait kereste a messzeségben.

— Leo testvér! — bizonykodott Szent Ferenc — ha a mi rendtestvéreink ismernének minden nyelvet és tudományt, ha jövendölni tudnának és fölfednék a lelkek rejtett titkait, ebben még nem rejlenék a tökéletes örvendezés!

Leo válla még jobban meggörnyedt az átázott csuha súlya alatt.

— Leo testvér! — szólt és nem hagyta abba Ferenc — ha a mi rendtestvéreink ismernék a csillagok pályáját, ha ismernék a füvek erőit, ha ismernék az állatok, emberek, kövek, vizek erőit, ebből még nem áradna az igazi öröm!

Leo köntösének bőszájú ujján bebujt a szél és dideregve eresztette le kezét.

— Leo testvér! — iparkodott Szent Ferenc túlharsogni a szél süvöltését — ha a mi rendtestvéreink olyan ékesen tudnának predikálni, hogy a hitetlenek mind köréjük sereglenének, jegyezd föl, még ez sem volna a tökéletes öröm.

Leo megállott. Visszafordult és mint aki már sokszor hallotta, hogy mi nem az, amiről beszélnek, megkérdezte:

— Mondd meg Atyám, mi is hát akkor a tökéletes öröm?

És Szent Ferenc felelé:

— Amikor majd elérkezünk a kolostorhoz, igy esőtől ázottan, hidegtől dermedten, sártól csatakosan, éhségtől gyötrötten bezörgetünk a kapun. A kapusfráter meg kijövén reánk rivall: Kik vagytok ti? És mi elmondjuk, hogy atyafiak vagyunk mindketten. Ő pedig el nem hiszi, hanem reánk kiált: Hazudtok! Latrok vagytok, akik csavarogtok a világot csalva, ellopjátok a szegények alamizsnáit. Takarodjatok! És nem nyit ajtót nékünk. És állni hagy bennünket kint a hóban és esőben, éhezve, fázva éjféliglen. És, ha mi mindezeket a bosszuságokat és bántalmakat, gyalázásokat türelmesen, háborodás és zúgolódás nélkül elszenvedjük, ha engedelmesen és szeretettel gondoljuk, hogy a kapus Isten akaratából beszél igy ellenünk, — Leo testvér! ime ez a tökéletes öröm!

Csend. Csak a szél süvölt és a jégeső kopog. Leo hallgat. Ferenc megpihen.

Majd újrakezdi

— Ha mi ennekutána is állhatatosan újból zörgetünk és ha a kapus újból kijövén, mint hitvány tolakodókat elkerget, szidalmaz, arcul üt és reánk kiált: Pusztuljatok innét csavargó tolvajok, itt nincs számotokra étel, se hálóhely — és ha mi mindezeket türelmesen elviseljük, vigassággal és jó szeretettel fogadjuk, Leo testvér! jegyezd meg, ebben van a tökéletes öröm!

Leo arca piros, kifútta a szél, de most még pirosabbá válik. Tüzesíti a lelkesedés.

Ferenc folytatja:

— Ha aztán mindezek dacára újból zörgetünk, Isten szerelmére kérve sírva rimánkodunk bebocsájtásért és a kapus kijön bottal a kezében, ha megragadja csuklyánkat, földhözvág, meghemperget a hóban, végigver a botjával és ha mi mindezt békében és vigan tűrjük, gondolván az áldott Jézus szenvedésére és arra, hogy ezeket az Ő szerelméért kell elviselnünk — Leo testvér! jegyezd meg, ebben van az igazi öröm!

Leo szeme karikára kitárva. Arca csupa figyelem. Ferenc pedig összegezi a tanulságot:

— Leo testvér! A Szentlélek kegyelmén fölül, melyet Krisztus az ő barátainak ad, is van még valami. Az az, ha valaki önmagát legyőzi. Ha örömest visel Jézus Krisztus szerelméért minden fáradalmat, szidalmat, minden szégyent, igazságtalanságot, szorongattatást. Mivel Isten ajándékaival nem dicsekedhetünk, hiszen azok ajándékok és nem a mieink, de a szenvedés keresztjével dicsekedhetünk, mivel ez a mienk!

És hallgatva továbbmennek. És megérkeznek. És szinte várják; bárcsak bottal verné el őket a testvér . . . Mert akkor alkalom adódnék a Jézus szerelméért való önlegyőzésre, amely az igazi öröm forrása.

●

Ezért szeretem én Szent Ferencet. Mert olyan szépen megírta azt a csodás receptet, amelyik nemcsakhogy elcsitítja az élet szenvedéseinek sajgását, hanem megtanít örülni ott, ahol más sír.

SUGÁROZZUK KI KRISZTUST.

IRTA: RAOUL PLUS S. J.

FORDITOTTA: G. A. M.

Bocsátkozzunk a részletekbe . . .
Alkalmazkodjunk a lelkekhez . . .
Ne keressük működésünkben önmagunkat . . .
Szeressük mindenekfelett Krisztus ügyét . . .
Mindenkinek mindenévé lenni . . .
Mindenkivel és mindig . . .

Ime az apostoli Krisztus-sugárzás néhány fontos szabálya, mely minden katolikust kötelez, mindennap, minden életmiliőben, ha igaz keresztény akar lenni, Isten Országának munkása.

Sőt — és ebben gyakoroljuk a valódi alázatosságot — a szürke feladatoknak kell szentelni magunkat. Legjobban önfeláldozásunkkal — melynek csak Isten a tanuja — vonzzuk, ragadjuk előre Krisztus ösvényén a lelkeket, segítvén őket, hogy megtegyék első lépéseiket az Igazság, az Élet és a végtelen Szeretet felé.

Le kell szállnunk a részletekbe és pedig az élet legapróbb, legalacsonyabb részletébe, azokba a szürke mélységekbe, melyek egyes exisztenciák egyetlen, kifejezett életeleme és ezen a síkon kell örömmel teljesíteni az Atya akaratát, ki mennyekben van. *És semmikép nem szabad megelégedni szép tervek szövésével.*

Ragyogó programmok . . . a papíron, lelkes szónoklatok a tömeg meghódításáról nem viszik előbbre az elpogányosodott világ visszatérését Krisztushoz. Tehát előre, a konkrét, alázatos realizmus felé! . . .

Szép terveket kovácsolni is szükséges, de azokat megvalósítani — ez a lényeg!

Ezt tették mindig a nagy vezérek. Az organizálás nagy gondolata, hatalmas syntézis nem elég, a tényleges megvalósítás a fő és pedig a legkisebb részletek figyelembe vételével.

Lyauteyt, ezt a tettek kiváló emberét, ki a „tett igavonójának" nevezte magát, nagy elgondolás, hatalmas nekilendülés jellemzik, de még inkább a nagy gondolatok megvalósítása és feltünően kiváló képesség arra, hogy a valóságokhoz alkalmazkodjék.

Tonkinba megérkezvén, pár hétre rá ezeket írja: *„Mennyire más itt minden, mint Franciaországban! Ott, mintha valami képzelt ürben dolgoztam volna, folyton* csak terveket, hadgyakorlatokat készítvén, melyek soha, meg nem valósultak. Itt ellenben megvan a *cselekedet parancsoló realitása.*

És ugyan honnan merítette ismereteit? Könyvekből? Természetesen, de méginkább törzstisztjeitől, kik, mint mondta: „a *realitás* ütközeteiben" szerezték tapasztalataikat. Eszerint kellett átalakítani a körleveleket, elvont parancsokat. Annyira jutott, hogy a katonai rendeleteket „legnagyobb ellenségnek" nevezte. Meg volt győződve arról, hogy a tevékenységben, a tudományban a teoriáknak módosulniok kell az eseményekhez és tettekhez."

●

De tekintsünk a földi vezérek helyett az égi

Vezérre: Krisztusra. Megvetette-e Ő a szürke részleteket, a hétköznapi élet apró árnyalatait?

Ha megértjük az Evangélium szellemét, annak minden sora Krisztus szavainak az emberi szívekre gyakorolt csendes hatásáról, jóságának kifáradhatatlan türelméről beszél, amellyel legyőzte az akadályokat, — melyek látszólag oly jelentéktelenek voltak, a valóságban pedig a lelkek megtérésére komoly fontossággal bírtak.

Mily gondos apostolai kiválasztásában és képzésében! Mily finom kapcsolatkeresése ezzel, azzal! Olvassuk el beszélgetését Nikodémussal, (Ján. III. 1—15.) a szamariai asszonnyal, (Ján. 4, 5—26.) a tiszttel, kinek fia beteg. (Ján. 4, 47—53.)

Nincs hely, melyet az Üdvözítő ki ne használna apostoli működésére. Beszédbe elegyedik a fára mászott Zakeussal, (Luk. 19, 1—10.) az ebédlőben Simon farizeussal, (Luk. 7, 40—50.) a kút mellett a szamariai asszonnyal, (Ján. 4, 6.) a zsinagógában Izrael tudósaival és a gyógyfürdő előcsarnokában az inaszakadttal. (Ján. 5, 1—9.)

És mennyire tekintetbe veszi a Mester a vele érintkező lelkek legbensőbb hajlamait, — s ezek szerint alkalmazza a legfinomabb módszereket, hogy bizalmukat megnyerve, célt érjen.

Kérdést vet fel, hogy a hitvallást provokálja. *„Kinek tartják az emberek az Emberfiát?“* — Az apostolok felelnek: *„Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, mások pedig Jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül.“* — *„Hát ti kinek mondotok engem?“* — Péter felkiált: *„Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia!“* (Máté 16, 13—20.)

Majd kíváncsiságukat kelti fel, máskor merész állítással vált ki magyarázatkérést:

„Nem jöttem békét hozni, hanem kardot . . .“

„Aki életét szereti, elveszti azt . . .“

„Ha kezed megbotránkoztat, vágd le . . .“

„Senki, aki újra nem születik, nem mehet be mennyek országába . . .“

„Ahova én megyek, ti oda nem követhettek engem . . .“

Ritkábban, hogy a lecke mélyebben hasson a hallgatókra, rendkívüli módokhoz is nyúl. Az Isten templomát tiszteletben kell tartani. Szíjcsapásokkal kergeti ki a kereskedőket, szétszórja a váltópénzt és felborítja a pénzváltók asztalait. Így jobban megjegyzik: *„Ne tegyétek Atyám házát vásárcsarnokká.“* (Ján. 2, 13—17.) — Ha a képmutatást kell pellengére állítani, leleplezi a farizeusokat és kemény jelzőkkel ostorozza: *„Viperák fajzati!“* *„Bemeszelt sírok!“* (Máté 23, 27—33.)

De beszéde rendesen egyszerű, közvetlen, olykor *komor*, de mindig a helyzethez alkalmazkodó. Könnyedén elbeszélget a gyermekekkel, a tizenkettővel, barátai és bizalmasaival: Mártával, Máriával, Lázárral, tanítványaival, de a néppel is, sőt ellenfeleivel is. Soha sem tesz kivételt, rendelkezésére áll mindenkinek kor és rangkülönbség nélkül. Mindig azt mondja, ami a pillanat adottságának, épen megfelelő, kivárván az Istentől jelzett órát, hogy befejeződjék egy lélek meghódítása. Visszavisszatér egy-egy tanítás tüzetesebb magyarázatára: „Non potestis portere modo“. (Nem tudjátok ezt még megérteni.) Ha kell, visszatér az ügyre, amint egy kissé több jóakarat mutatkozik a hallgatóságban, mert lehetnek, akik első illetésre érzéketlenek maradtak.

És ha látja, hogy tanítását még nem érti meg teljesen a tömeg, „választottainak“ meghagyta, hogy egyelőre ne közöljék azt velük. Nem mintha nem akarná megnyerni és meghódítani a lelkeket, de *minden nem mindenkinek való és nem minden pillanatban.* Egyik léleknek alkalmas kegyelmek nem alkalmazhatók másra, mert: *„Atyám házában különböző lakások vannak.“*

●

Balga hiúságunknak szüksége volt még egy leckére. Legragyogóbb csodái után Krisztus nem önmagának tulajdonítja a sikert, hanem minden dicsőséget arra hárít, aki őt küldötte: Istenre, Atyjára.

Ezért tűnik el a Mester legnagyobb csodái után vagy meghagyja a jóságában részesülőknek, hogy ne beszéljenek gyógyulásukról.

Jézus a zsinagógafőnök leányának feltámasztása után a szülők szívére köti: *„hogy senkinek se mondják, ami történt.“* (Luk. 8, 56.) — A két vaknak, — megnyitva szemüket a világosságnak, — szigorúan megparancsolja: *„Vigyázzatok, hogy valaki meg ne tudja“.* (Máté 9, 30.) — Ugyanúgy szól a megtisztult bélpoklosnak: *„Nézd, ezt senkinek se mondd . . .“* (Máté 8, 4.) Az elszáradt kezű ember és a többi beteg meggyógyítása után: *„megparancsolá nekik, hogy őt el ne hireszteljék“* (Máté 12, 16.)

Megszaporítja az öt kenyeret és két halat. Ötezer ember lakik jól. Hogy kitérjen a tömeg ünneplése elől, kényszeríti apostolait, hogy bárkájukkal evezzenek a tó másik partjára, míg Ő felmegy a hegyre, hogy magányosan imádkozzék.

Bölcs és türelmes alkalmazkodás az élet legapróbb részleteihez, törődés a szerény, de hathatós gyakorlati végrehajthatóságokkal, a legalkalmasabb bánásmód megválasztása a lelkek megnyerésére, — és ha siker koronázza fáradozásainkat, tűnjünk el az ovációk elől, irtózzunk a tüntetés és feltűnéstől, . . . íme ez értékes leckék azok, amelyekből hasznot kell merítenünk . . .

hogy kisugározzuk Krisztust!

Az örömet a szentségekből s az áhítatból merítjük. Magunk vagyunk tanuk rá, hogy életésünk a lelki öröm behatása alatt történt. Mikor szívünk kitárult vigaszban s lelkesülésben, akkor nőttünk s izmosodtunk. S mi volna belőlünk, ha soha nem lelkesülnénk? — Méltán mondjuk tehát, hogy az öröm élet, növekvés, felbuzdulás, lelki megerősödés; hogy az öröm napsugár, mely éleszt, éltet, fejleszt s belőle gömbölyödik a fa törzse, virul, érik gyümölcse, télen pedig összehúzza rostjait; leng, de nem él! Vessünk tehát ügyet rá, hogy örvendjünk.

Prohászka írása.

Szent öröm.

Irta: Csávossy Elemér S. J.

„Kövess engem!"

„Midőn Jézus onnét tovább ment, láta egy Máté nevű embert a vámnál ülni. És mondá neki: Kövess engem!" (Mt. 9, 9.)

Máté erre az egy szóra otthagyta a vámpadot és követte Jézust. A Mester tekintete megérintette a lelkét. Oly csodálatos ez a meghívás, oly csodaszerű ez a megtérés! Péter is mindent elhagyott és követte Jézust, de csak a másod- vagy harmadszori hívásra. Saul is, a későbbi nagy Szent Pál azonnal követte Jézust, de előbb szükséges volt, hogy Isten hatalmassága a földre sujtsa. A bűnös nő is megtert, de előbb megtörte a megkövezéstől való félelem remegése. Mátét az anyagi javak, a bűnös pénz közepette egyetlen szó, egyetlen tekintet átváltoztatja. Mily hatalmas ez a szó, mily hatalmas ez a tekintet! Mily hatalmas ez a szeretet, mely ebből a szóból, ebből a tekintetből a lélekbe árad!

Szent epidemia.

Mily nagy dolgot művel ugyanez a szeretet, Krisztus szeretete, Krisztusnak egy belső szózata, egy tekintete a lélekre a századokon át a mai napig! A gyenge és gyáva apostolok oroszlánokként indulnak ki Krisztus országának hódító útjára. Valódi népvandorlás indul meg az élvezethajhászó római világból a puszták felé és a sivatagok benépesednek remetékkel. Egy igazi szent ragály, egy lelki járvány, egy szent epidémia, amint azt Prohászka nevezi, fekszik rá a lélekre és 7000 vértanu önmagát adja át, szolgáltatja ki felebarátjáért a „fogolykiváltó Mária" rendjében.

Hány lelket ragadott ki a bűn posványából, hányat vonzott felfelé a szent élet magaslataira Krisztusnak ez a belső szava, ez a tekintete a lélekre! Szent Ágoston, assisi-i szent Ferenc, szent Ignác, Lacordaire, Jörgensen, Papini, Sigrid Unset, Lavalliere Éva ennek a tekintetnek elragadó, szinte elbűvölő hatása alá estek. Szent Szaniszlót, Heraklius császárt, bouillon-i Gottfriedet, szent Alajost, borgiai szent Ferencet Krisztusnak ez a tekintete ragadta el és birta rá, hogy grófságokról, fejedelmi koronákról lemondjanak, vagy legalább ideglenesen letegyék császári díszüket, koronájukat, és úgy hódoljanak a keresztrefeszitett Királynak. Az a tekintet ragadta magával „Stellát," hogy a szalonokból, ezer kis önző kényelemből, kedveskedésből, meleg szobából, koncertekből induljon a nagyvárosi nyomortanyákra és ott Jézus apostola legyen a legszegényebbek, a legnyomorultabbak, a legelhagyottabbak közt.*

Engem is hív.

Bár engem is megragadna ez a szent epidemia, bár az én lelkemet is megfogná ez a szent ragály, bár érintené Krisztusnak ez a földöntúli kegyelmi illetése, bárcsak megigézne tekintete, nemcsak érintene és megigézne, hanem át is alakitana és apostolává tenne ez a szó, ez a tekintet, ez a szeretet! Érintene és átalakitana egy egész életre, hogy soha tőle el ne szakadjak és bármily életmódban, állásban, hivatásban, ahová ő hív, csak az ő érdekeinek, az ő dicsőségének, az ő országának, az ő szeretetének éljek és a küzdelemben ezért a nagy célért meg is halljak! Hiszen nem multak még el azok az idők, amikor „közöttünk járt," most sem. Az előző századokban sem járt közöttünk látható alakban, és amikor látható alakban járt még köztünk, akkor sem ép a külső megjelenés, hanem elsősorban belső érintése, belső szózata, belső tekintete vonzotta magához és alakitotta át a lelkeket. De valóban itt jár most is. Vagy jobban mondva, én járok, én, Ő előtte. Itt az Oltáriszentségben, itt a szentmise alatt, itt áldozáskor, itt szentséglátogatásaim alkalmából, itt, ha belsőmben elmerülök, itt a lelkigyakorlatok alatt Ő jár előttem és én Ő előtte, nemcsak előttem jár, hanem bennem jár, lelkemet átjárja, valóságos „istenjárás" ez a lélekben, isteni szózat, mely a lelket meginditja, isteni tekintet, mely a lelket átalakitja. Csak meg kell hallani ezt a szót, tudatára kell ébredni ennek az istenjárásnak a lélekben, ki kell szolgáltatni magát ennek a tekintetnek.

Mire hív?

Mit akar ez az istenjárás a lelkemben? Mire hív ez a szózat bensőmben? Mire szólít fel ez a tekintet, mely rám esik? Elsősorban arra, hogy az életet hivatásnak tekintsem, hivatásnak, melyet Isten adott, melyet be kell töltenem, melynek betöltéséért felelős vagyok. Azért mindenekelőtt életpályámat helyesen meg kell választanom, Isten szavát, inditását, sürgetését nem szabad elmellőznöm, elhanyagolnom. Az a szó, melyet talán most hallok bensőmben, soha többé nem fog megismétlődni, az a tekintet, mely elől most kitérek, talán soha többé nem fog rám vetődni. Nemcsak helyesen kell megválasztanom életpályámat és nem szabad Isten hivását elmellőznöm, hanem készülnöm is kell élethivatásom jó betöltésére. Lelkileg és értelmileg kell készülnöm.

Mit kiván tőlem még Isten járása és szava lelkemben? Apostoli életre és buzgóságra hív. Tudnom kell, hogy nemcsak magamnak élek, hanem hivatást kell betöltenem embertársaim közt is, hivatást kell betöltenem Krisztus országában, hivatást kell betöltenem Krisztus misztikus testében. Egy része a testnek sem él egyedülálló, a többitől elkülönitett életet, minden tag működésére szükség van az egész test javára, fenntartására és fejlődésére.

Lehetséges, hogy különös módon Istennek szentelt életre hív Isten szava. Akkor ebben is követnem kell a hivást és nem szabad „hallgatnom testre és vérre" (Gal. 1, 16.) az apostolokkal ott kell hagynom hálóimat, vámpadomat, szüleimet, otthonomat, hogy Azt kövessem, akinek joga van mindenemre és saját énemre.

●

Máté lakomát rendez barátai és Jézus részére, mikor a világtól megválik, hogy Jézust kövesse. Lakomát csak az öröm óráiban rendezünk; Máté lelkében öröm honol, mikor örökre elhagyja vámpadját. Ezt az örömet, ezt a megelégedettséget, ezt a boldogságot érzi mindenki, aki nagylelkűen követi Krisztus hivását." „Boldog az az ember, ki hallgat reám, mert aki engem megtalál, életet talál, és üdvöt merit az Úrtól." (Péld. 8, 34—35.)

(Csávossy Elemér S. J.: „A Nagy Király nyomában" cimű sajtó alatt levő munkájából.)

*(Elekes B.: Krisztust—kenyeret.)

Ellentétes emberek.

Irta: Lippert Péter S. J.
Fordította: G. A. M.

II.
Nagyok és kicsinyek.

Ha nagy és kis emberekről van szó, nem kell mindjárt a testi növés viszonylataira gondolni. S ezt nem is igen teszi senki, bár voltaképen a legközelebb álló fogalom. Pedig többet kellene foglalkoznunk a kis és nagy azon különbségével, mely gyermekeink elgondolásában oly fontos: „Ha majd egyszer nagy leszek," — gondolják kicsinyeink, és: „Miért is olyan furcsák a nagy emberek?" — vagy: „A nagyok azt mind megteszik, amit nekünk megtiltanak." Jézus is gondolt erre a különbségre, mikor a nagy, a felnőtt, az eszes és okos embereknek mondotta: „Ha nem lesztek, olyanok, mint a kisdedek, (sicut parvuli') nem mentek be a mennyek országába." (Máté 18, 3.)

Tényleg nagy psychológiai, sőt etikai és vallásbeli különbség van a nagyok és kicsinyek között, amint Jézus értette e különbséget. És Ő határozottan a kicsinyeket részesítette előnyben, amint mennyei Atyja is tette, kinek örvendezve hálálkodott, hogy bizonyos titkokat *„a kicsinyeknek nyilvánitotta ki"* (Máté 11, 25.) Ezekkel állítja szembe az „eszeseket és okosakat", vagyis azokat, kik saját beképzeltségükben csak saját okosságukra hallgatnak, csak önmagukban hisznek. Sajnos, az élet folyamán majdnem mindenkire rátapad valami ebből a beképzeltségből. Minél „nagyobbak" lesznek, — felnőttek és beképzeltek — ezen felnőttségükben, annál inkább megmerevednek saját erőszakoskodó okosságukban, felhagynak a tanulással, véglegesen lemondanak az iskolábajárásról, mert azt hiszik, hogy már mindent tudnak. Mindig hozzáférhetetlenebbek lesznek azon édes vagy megrendítő meglepetések iránt, melyeket az élet, sőt maga az Isten készít számukra. Ezért Jézus voltaképen sajnálkozott e „nagyok" felett, — és szeretni a „kicsinyeket" szerette.

Igy tehát fontos, az embereknek nagyok és kicsinyek csoportjára osztásánál a növés különbségeire is gondolni. Már csak azért is, hogy a kicsinyeket, azaz a gyermekeket, jobban megértsük, s hogy magunkat, mint nagyokat, az iskolából kinőtteket, helyesebben értékeljük és talán kissé leszálljunk büszke felnőttségünkből. De, sajnos, a gyermekekre rendszerint nem gondolunk, ha nagyokról és kicsinyekről beszélünk. Általában keveset törődünk a gyermekekkel.

A vagyon „nagy"-jai.

Dehát mit képzelünk, ha azt olvassuk: az emberek kétfélék: kicsinyek és nagyok? Vannak, akiknek a lelke eltelik erre keserűséggel, sőt gyűlölettel. Azokra gondolnak, akik gazdagok, hatalmasok, akik „a királyok palotáiban" az előkelők házaiban laknak, — ezek az ő elgondolásaikban a „nagyok". Ezzel szemben állnak a szegények, az ismeretlenek, a fáradtak, terheket hordozók, a nélkülözők, azok, akik az élet árnyoldalán laknak, ezek a „kis" emberek. Végig se gondolható, mily sok, sötét gondolat fonódik ezen beosztáshoz: „Könnyű a nagyoknak, azt teszik, amiben kedvük tellik." — „A nagyok nem törődnek a kicsinyekkel." — „A kis embereket teszik-veszik a nagyok kénye-kedve szerint." — „A kicsinyek nem tudnak kivergődni nyomorúságukból . . ."

Kétségkívül lehet így is érteni a különbséget kicsinyek és nagyok között. Csakugyan vannak az életnek kiválasztottjai, kik az első helyeken ülnek, s átellenükben a nyomorultak nagy tömege. És nem jut eszébe a legjobb helyen ülőknek, hogy másvalakinek átengedjék helyüket. Csak az a különös, hogy ezt a különbséget miért jelzik a nagy és kicsiny szóval? Mert semmi köze a nagysághoz a magasabb állásnak. Nagyon is külső körülmény az, hogy valakinek nagy üzlete, nagy üzeme, nagy boltja, nagy háza, nagy jövedelme, nagy hadserege van, — ez még semmikép se jelzi ezen ember valódi nagyságát. Még kevésbbé jogosult, hogy nagynak tartsuk beképzeltsége, kiméletlensége, önzése miatt. Szatira, ha ily embereket nagynak neveznek és a kis emberek is bizonyos értelemben gúnyosan használják e megkülönböztetést. Jézus is finom iróniával állította szembe a kicsinyeket az okosokkal. Ha ily nagyokról van szó, igényeikre, fölényükre gondolunk, a nagy megnemértésre a szegény, egyszerű néppel szemben.

Tankönyvek „nagy"-jai.

Senkinek se jut eszébe, az ember valódi nagysága, ha ezt a két kategóriát tárgyaljuk? De voltaképen mi az igazi nagyság és kicsiség? A tankönyvek szólnak „nagy" férfiakról, és olykor „nagy" asszonyokról. De ki magyarázza meg, hogy ezek miért voltak nagyok? Nagy Sándor, Nagy Károly, Nagy Frigyes . . . Nagyságuk nem oly hatalmas és bámulatraméltó, mely imponálna a gyermeknek. A benyomás, mit róluk nyernek sok évszámban, sok ütközetben összegeződik . . . mely megterheli az emlékezőtehetséget. Az is különös, hogy többnyire hadvezérek, hódítók, kényurak nyerik el a „nagy" jelzőt. Mikor tüntettek ki e jelzővel egy orvost, egy betegápoló nővért, vagy egy cselédlányt? Vagy nincs azok között ilyen? Igy nagyon nehézzé válik felelni a kérdésre: miért neveznek valakit voltaképen nagynak. Az emberek ezen osztályozásánál a nehézség abban rejlik, hogy nem igen tudjuk, mikor nevezhetünk valakit nagynak és egyéniségének, vagy tevékenységének mily sajátosságát értjük alatta.

A nagyság a mérték.

Ha erre a kérdésre választ adhatnánk, egyben megoldódna a kérdés: mi teszi az embert kicsinnyé? Még nehezebb megállapítani valakiről azt, hogy kicsiny, és ez veszedelmesebb is, mert könnyen saját kicsinységünket áruljuk el vele. Ha oly hamar megállapítjuk: kiskaliberű, sőt kicsinyes ember, már ezzel a könnyelműséggel elárultuk saját kicsinységünket. Hogyan is állapíthatjuk meg valakinek kicsiségét, ha nem ismerjük nagyságát? A kicsinységnek csak egy mértéke lehet: a nagyság. Nem járhatunk el fordítva, hogy a nagyságot a kicsiséggel mérjük?! Csak a nagyság lehet a mérté-

künk! Ezért kell előbb megállapítani: mikor igazán nagy valaki?

Mi nem nagyság?

Az nem elég hozzá, hogy valaki okos, derék, jó és hű, — őszinte, szeretetteljes és buzgó. Nagyrabecsüljük e tulajdonságokat, de nem elégségesek ahhoz, hogy a valódi nagyság mértékét elérjek. E tulajdonságokat magunkban is feltételezzük, de nagynak mégse tarthatjuk magunkat. Az ember alkotásaiban, a föld porában hátrahagyott nyomának kiterjedésében, üzemeinek, tevékenységének sokaságában sem rejlik nagysága. Olykor egész kicsiny ok indít meg hatalmas lavinát. Olykor ép a sokoldalúság, a legkülönbözőbb tevékenységekbe merült túlbuzgóság a jele annak, hogy az illető nem tartozik az egész nagyok kategóriajába. Még kevésbbé elegendő a nagysághoz a feltűnés, mert a feltűnés, a dicsőség magva, mely sok véletlenségtől vagy oly erőmegfeszítéstől függ, mely a nagyság ellenkezője. Így például a magának reklámot csináló tehetség. Ez olykor igazán nagy egyéniségek gyenge oldala is, nyomorúságuk jele, nagyságuk határvonala. Hogyan alakíthatna tehát kis emberből nagyot?

A nagyság összetevői.

Mi tehát valakinek nagysága? Nagyság alatt térben terjedelmeset, szélesre nyujtottat, tágasat értünk. De az emberi nagyság nem anyagi, testi, hanem szellemi. Szellemének kiváló méretei, szívének, lelkének nagy arányai, gondolatainak ruganyossága, szándékainak hordereje, és tevékenységének felsőbbsége.

De szükséges, hogy lelkének ez a felépítése egyenlő méretű legyen. Lelkének tökéletesen harmonikusnak kell lennie. Sokan valamely irányban nagyméretűek, míg más tekintetben igen törpék. Boxoló bajnok, zseniális sakkjátékos, ragyogó-tollú író, káprázatos társalgó, elragadó zongoraművész, korszakalkotó államférfiú, mindenható organizátor, éleszű feltaláló, — mindezek mégis kiskaliberű emberek, ha csak ebben az egy irányban vannak — hogy úgy mondjuk: kinőve. Az összegyéniségnek kell nagyméretűnek lenni.

Valakinek összegyénisége erkölcsi minőségétől függ, azért a nagy ember egyszersmind erkölcsileg is magasan-álló egyéniség és rendesen jó ember is. Viszont csak a jóság és erkölcsi kifogástalanság sem elegendő a valódi nagysághoz. Jóságából hiányozhatik a lendület, a nagyvonalúság, a bőség és mélység. Nem árad ki szabadon és kiapadhatatlanul, hanem félénken, erőltetve, kínosan. Azért, csakis buzgósága miatt, egy vallásos ember még nem nevezhető nagynak, mert istenközelsége talán nem elég szabad, hanem félénk és elfogult. Vagy imádsága még igen bátortalan és óvatos, istenszolgálata igen önakaratú, istenszeretete pedig még önző. Buzgóságának talán még nincs meg az a nagy, szabad áramlata, mely fenséges nyugalommal Istenbe ömlik, sietség nélkül, és habozás, félelem, lárma és fontoskodás nélkül is. Talán nem bir még azzal a nagy, csendes nyugodtsággal, azzal a szuverén magátólérthetőséggel, mely Isten körül hullámzik, mely belenyúl az örökkévalóságba, átfogja a végtelent, de mindezt hangtalan egykedvűséggel, mellyel a nagy és csakis a nagy egyéniség még a nagyságot is kezeli, mert ennek is fölötte áll.

A nagyság definiciója.

A nagy egyéniség definiciója: ő a nagy távlatok embere. Oly nagy arányoké, hogy még a végtelen Isten is belefér megütődés és lárma nélkül, minden szorgoskodás és fontoskodás nélkül. A nagy egyéniség hallgatagon szent. Zseniális és nem tudja; hatalmas, de nem pompakedvelő; mindig kész segíteni, de nem rohan; tiszta, de nem botránkozik meg; tud imádni, de nem dobja el magát; sokat hord vállain, de nem sóhajtozik; tud teremteni nagy előkészületek és segédeszközök nélkül; befolyásos és nagyhatású anélkül, hogy berontana az ajtón; tündöklő, de nem tolakodó; messzehallhatóan beszél, de halk szívvel és észrevétlen gesztussal. Szeret, de nem tapad; jót tesz mielőtt észrevennék, semmit nem olt ki, semmit nem tör kettő. *„Nem hallatszik hangja az utcákon."* (Izaiás 24, 2.) Tért teremt anélkül, hogy valamit lerombolna, utat nyit, de nem tipor el senkit. Mintha csukott ajtókon hatolna át, mintha az emberek szivében már működnék, mielőtt előtte feltárultak. Egy szóval: nagy egyéniség az, akinek isteni módon adatott működni, mert Isten maga vette kezébe, mint eszközét.

A nagyság összefügg Istennel.

Kétségtelen, hogy a nagy egyéniség összefüggésben van vallással, Istennel, örökkévalósággal. Mert hogyan is lehetne valaki nagy, ha nem volnának nagy összeköttetései, nagy irányvonalai, a befogadásra nagy óceánjai? De vallása, élete Istenben nem annyira saját munkája, mint inkább Isten ihletése. Hogy Isten benne kinyilatkoztatta magát, belőle kisugárzik, hogy egyénisége és tevékenysége Istent mintázza, hogy önkénytelenül is a Teremtőre kell gondolnunk, ha látjuk, — ez az ő nagysága és vallásossága. Tehát valami, amiről ő nem tehet, ami neki adatott, mint kegyelem.

Ez a kegyelem sem adatott neki érdeme vagy fáradozása jutalmául, mert nem lehet fáradozni, sőt imádkozni sem nagyságért. Ez már kicsinyesség jele lenne. Ellenmondana annak a csendes természetességnek, amellyel egy nagy egyéniség önmagát, és minden dolgot, sőt Istent is birtokolja.

„ECCE HOMO"

Dürer Albert **1512 körüli fametszete szellemében készült modern német szentkép. Különösen a húsvéti szentgyónás emlék-képeül ma is széltében használják.**
(a 17-ik oldalhoz)

Nem akármilyen kegyelem, sőt még a legértékesebb és legritkább kegyelem sem teszi az embert naggyá. Mert Isten a legkülönbözőbb módon ajándékozza magát a léleknek. Közeledhetik hozzá szeretettel, mint bizalmas jóbarát, mint irgalmas Üdvözítő. Akinek így odaadja magát, jóvá, szentté, boldoggá teszi, de nem naggyá. A nagysághoz kell, hogy megnyilvánuljon benne valami az isteni végtelenségből, az isteni mindenhatóságból, az isteni szabadságból és hatalomból, hogy Isten, mint Teremtő sugározzék ki belőle. Ez azt is jelenti, hogy egy ily egyéniség Istenhez hasonlóságából merítsen teremtő, ébresztő, mindent, még a végtelent is átfogó erőt.

A „nagy" Isten eszköze.

A nagy egyéniség mindig Isten eszköze. Valaki, akit Isten kiválasztott gondolatai, rendelkezései végrehajtójává és pedig fénylőn. Valamikép minden ember hozzájárulhat Isten tervei, rendelkezései teljesítéséhez. De a nagy egyéniségben Isten gondolatainak teljesülése mint világfejlődés, egyháztörténelem, lelkek története, észlelhető lökéssel, kimérhető távolságra jut előbbre. Ha ily látható módon teljesülnek Isten gondolatai, új világokat teremtve, sok lényt illetnek, ezért a nagy emberek mindig sokak szolgálatában állnak, szavuk sokaknak szól, sokak számára van megoldandó feladatuk, sokak terhét viselik, sokak számára nyitnak utat.

Ez azonban nem azt jelenti, hogy a nagy tömeg észreveszi a nagy egyéniség közeledését vagy felismeri őt. Nem mindig azok a nagyok, akiknek ovációkat rendeznek. Mivel a teremtés reggelének csendje veszi körül az igazán nagyokat, nem sokat törődnek velük, vagy csak akkor eszmélnek rájuk, mikor már eltűntek. Mint ahogy a magas égboltról és távol csillagokról, a tenger magasztosságáról sem zengünk naponta dalt, bár mérhetetlen távlatuk titkon, hangtalanul, boldogítóan tölti el lelkünket és emelkedetté teszi szívünket. Az igazán nagyokról az emberek legritkábban emlékeznek meg, mintha az a csendes, higgadt természetesség, mellyel a nagyok mozognak, hozzájárulna ahhoz, hogy a kicsinyek is hallgassanak róluk.

Ezért nem is tudjuk megállapítani, hogy sok vagy kevés nagy egyéniség van-e. Mindenesetre több nagy, isteni stílusú egyéniség van, mint amennyit megállapíthatunk. Bizonyára gyakran elkerülik figyelmünket, észre sem vesszük őket, mint ahogy a mélységekből sem lehet látni a legnagyobb hegyeket, a legmagasabb hegycsúcsokat. Csak akik már eljutottak egy bizonyos magaslatra, veszik észre a magasabb régiókat.

A kis emberekről, amint tervbe vettük, nem is szólunk többet. Nem érdemes az emberek „kis" voltáról beszélni. A kicsinyek keresése könnyen elvonhatna a nagyoktól. És, mert a tévedések, hibák, sőt még az emberek vétkei sem jelentenek igazán nagyot, csak kicsinységük, kicsinyességük, gyarlóságuk miatt érdemesek, hogy észrevegyük és sajnálkozzunk felettük, nem is akarunk velük foglalkozni. Talán így nagyobb látókört nyerünk és gyakrabban vesszük észre a nagyságot. Lehetne annyira is jutni, hogy minden emberben felfedezzünk bizonyos nagyságot. Ha nem is nagy egyéniség mindenki, de van mindenkiben valami, ami késztet felkiáltanunk: „Magnus Dominus et laudabilis nimis. Nagy az Úr és bámulatraméltó mindenekfelett!"

Boldogok . . .

Írta: Dr. Walter János.

A British Múzeum könyvtárának új katalógusa készül, amely a terv szerint 25 év alatt 20 könyvtáros munkájának eredményeként 230 kötetben, kötetenként 18 ezer művet sorolva fel, mintegy 3 millió műnek nyujtja címét, szerzőjét, megjelenési évét, nagyságát és formáját, hogy a kutatást és a tudományos munkásságot megkönnyítse. Az életnek, ebből az egész könyvállományból, és az egész világ összes nyomtatásban megjelent, vagy kéziratban porladó munkái közül egyre sincs annyiszor szüksége, mint a szentirásra. S annak egy részét sem olvasták több tudnivágyó lélekkel a szentek, mint a Mindenszentek napi evangéliumának néhány szavát, amelyekkel az Egyház a szentek dicsőséges seregére rámutatva kijelöli az utat, amelyen a jelen nehézségek elkerülése céljából haladnunk kell.

Az időben

1. Látván pedig Jézus a sereget, fölméne a hegyre, és miután leült, hozzájárulának tanítványai. 2. És megnyitván száját, tanítá őket, mondván:
3. Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa. 4. Boldogok a szelídek, mert ők lesznek birtokosai a földnek. 5. Boldogok, akik sírnak, mert ők majd vigasztalást találnak. 6. Boldogok, akik éhezik és szomjúhozzák az igazságot, mert ők kielégítést nyernek. 7. Boldogok az irgalmasok, mert majd önekik is irgalmaznak. 8. Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent. 9. Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiainak fognak hívatni. 10. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. 11. Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudván minden rosszat mondanak rátok énértem. 12. Örüljetek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges mennyekben.

Mt. 5, 1—12.

Jelen cikkemnek az a célja, hogy az olvasó az evangéliumi szakasz tételeiből néhány időszerűbbet közelebbről megismerjen.

●

„Boldogok a lelki szegények . . ."

Akarom — mondja Sz. Bernát (103. lev.) — hogy a szegényeknek barátja légy, de inkább szeretném, ha őket követnéd. Az előbbi a kezdők lépése, az utóbbi a tökéleteseké. A szegények barátsága valakit királyok barátjává tehet, de királlyá csak a szegénység szeretete tesz.

Páli szent Vince

(1576—1660. júl. 19.) a szegénységet még a szegényeknél is jobban szerető lelkiszegény, királyi lélek volt. A felebaráti szeretetnek ez az inkább egyedülálló, mint ritka hőse és a szegénységnek saru és táska és erszény nélkül járó csodája szinte ráduplázott a szentirásra, hogy ő nem kivánt semmi anyagi jutalmat. Nagyon sok pénz fordult meg a kezén, de nem fért a lelkéhez, hogy napidíjat számítson fel, vagy csak jobb reverendát csináltasson magának. Amilyen kopottan kérte szegényeinek az alamizsnát, úgy ment a királyi palotába, hogy a nagy egyházi méltóságok betöltésénél a koronatanácsban résztvegyen. Azt mondták, hogy a francia forradalmat egyedül ő lett volna képes feltartóztatni s a francia forradalom hordái, amikor a párisi

Szent Dénes-templomból a királyoknak és hadvezéreknek oltott mésszel leöntött sirjait kidobták, az ő tetemei előtt tisztelettel megálltak.

Boldogok a lelkiszegények, mert övéké a mennyek országa.

„A nyolc boldogság többi pontja a jövőre nézve helyezi kilátásba a jutalmat, a szegénység a boldogságot már a jelenben adja. Azért a jelen időben beszél. Másutt ezt olvassuk: övéké lesz, majd megvigasztaltatnak stb., itt ellenben ez van: most övéké a mennyek országa. Azért ha találkozunk szomorkodó szegényekkel, akik nem királyai az égnek, azok olyan szegények, akik úgy akarnának szegények lenni, hogy semminek sem kelljen hijával lenniök." Igy mondja Szent Bernát (sermo 4.), aki a szegénységnek szintén királylelkű kedvelője volt, épen úgy mint a francia királyi családból származó Valois Hugó. Méltóság és gazdagság a bölcsőben mellette voltak. Minden örömhöz nyitva állott előtte az út. S ő hátat fordítva mindannak, ami földi boldogság és kincs osztályrésze lettek volna, amit előkelő származása biztosithatott volna neki, az Isten útjait járta. A szegénységben találta örömét és a Boldog (Felix) nevet vette fel Krisztus e balgája, aki a Trinitarius-rend alapitásában vett részt s e jócselekedetek, meg a szegénység révén ott volt kincse és gazdasága meg boldogsága, ahol szive volt, t. i. Istennél.

A lelkiszegények a boldogok és nem a barácsolók . . .

Régi fejedelmek és konkvisztátorok és nagy gazdaságok urai és a föld birtokosai rádöbbenhetnek a nagy igazságra, hogy az evangélium e néhány szava volt alapja nagy gazdagságuknak és uralmuknak. Ők azért lehettek földi értelemben boldogok, mert a szegények a mennyei boldogság reményében türelemmel viselték a nélkülözést. S a következő társadalmi alakulatok győztesei, a föld következő urai szintén megszivlelhetik a szent szöveget, mert akkorát nem fordulhat a világ kereke, hogy arra nagyobb szükség ne legyen, mint az összes kaszárnyákra és fegyverekre. S frivolok, akik valamikor tréfálkoztak az evangélium lelkiszegényein, most amikor minden gazdagság siklik a görcsös kezekből, óhajtva óhajtják, bár az evangélium szellemében lelkiszegények tudnának lenni. Bár legalább egy nap rettegés nélkül tudnák megnézni az ujságok tőzsdejelentéseit és rettegés nélkül tudnának szembenézni a homályos jövővel. Belátják, hogy mily bölcsek voltak a szentek, akik gyökerében vágták el a meggazdagodás lehetőségét és ezáltal megszerezték a lelki függetlenséget.

„Boldogok az irgalmasok . . ."

A pogány világ erkölcsi fogalmait a kereszténység új tartalommal töltötte ki. Emberiesség, erény, alázat, szeretet ismert fogalom volt azelőtt is. Előbb is beszéltek felebarátról és szeretetéről, szegénységről és nagylelkűségről meg könyörületességről, de mindez mást jelentett. Az irgalom pl. egyértelmű volt a mai alávalósággal. Misericordia est miseria animi — mondta a legkiválóbb pogány bölcs. Ciceró azért óv tőle, mert általa a nyomorult élete és szenvedése meghosszabbodik. Ma sem hiányzanak, akik előtt amint az alázat gyávaság, s a könyörületesség defetizmus, az irgalom férfiatlan ellágyulás, betegség. S az egyház minden régi és új pogánysággal szemben változatlanul az evangélium krisztusi tanitását hirdeti, hogy: Boldogok az irgalmasok mert irgalmasságot nyernek. Mint ahogyan Keresztes szent Pállal történt, akit a bűnösök iránt érzett nagy irgalma üzött missiós útjára s Krisztus szenvedéseire való tekintetből még a tüskés bozótok közt is mindig mezitláb járt. Volt rá eset, hogy brigantik köpenyt terítettek lábai elé, hogy a kiálló tüskék lábait még véresebbre ne horzsolják.

Lehet, hogy az irgalmasok nem mindig találnak ilyen irgalomra, de van, aki az élet után többet érő irgalomnak megrázott mértékével várja őket. Ez az evangéliumnak a fő jelentése. Lelliszi szent Kamill betegen ágyról-ágyra járta a Szent Jakab kórház betegeit. Szinte leritt arcáról a szenvedés, de tovább fáradt. A pihenést ajánló figyelmeztetésekre ezt mondta: „A boldogság, amit szenvedéseim után az égben reménylek, nem engedi észrevenni mostani szenvedéseimet."

„Boldogok, akik sirnak . . ."

Mikor IV. Károly királyunk holttestét a ravatalra vitték, Ottó király még mint kisgyermek, majdnem elsirta magát. Édesanyja rászólt. Szavainak az volt az értelme, hogy a trón várományosának más előtt sirnia nem szabad. A királyetikettnél sokkal nagyobb akadálya van annak, hogy a szent a bűn miatt ontott könnyektől eltekintve a szó szoros értelmében sirjon. A legtöbbnek bőségesen volna rá oka, de megpróbáltatásait mindegyik Istennek ajánlja fel s örömmel szenved, mert előre érzi a mennyei boldogságbun számára fönntartott vigaszt. Igy lesz a szent „szomorkodó s mégis örvendező" (2. Kor. 6, 10.) Amilyen volt Szent Erzsébet, akinek nem volt elég sok kellemetlensége, amivel az élet szolgált neki, hanem sokszor megvesszőzte magát ünnepi ebéd közben és vigan ment vissza vendégei közé. Keresztes szent Pálnak valaki nehéz fadarabot ejtett a lábára, amitől más feljajdul, szitkozódik és szemei könnybelábbadnak. Ő mosolygott s úgy érezte, mintha rózsa esett volna lábára.

Mindnyájunknak épen elég okunk van arra, hogy sirjunk, ha bűneinkre gondolunk, s a legdrágább vigasztalásban akkor lesz részünk. De a ránkzúduló nehézségek miatt is eleget sirhatunk, ha égi vigasztalásra nem gondolunk. Ha a mosolygóknak titkos keserűsége homlokukra volna irva — mondja Metastasio — azok közül, akik az illetőkre irigykednek, hánynak mondhatnák: Megesik rajtad a szivem! S fordítva, ha a most sirók és szomorkodók jövendő vigaszuk és boldogságuk egyetlen sugarát viselnék homlokukon, hánynak irigységét keltenék fel azok közül, akik most irgalmat éreznek irántuk! Egyedül az boldog, akinek reménye földöntúli vigasztalást helyez kilátásba és viszont itteni hahotázás, vagy homéroszi kacaj sem ment meg senkit sem ott túl a végnélküli boldogtalanságtól.

Róma.

HA MINDENKI VÁLLALNÁ...

Figyeld csak meg a napsugár hatását:

Áthatol a kis viskó ablakán s beragyogja annak minden zugát. A kis festett asztalt gyémánttal rakja ki, az ócska széket gyöngyökkel ékiti, a fehér függönyről szikrázó ragyogást vet a mennyezetre . . .

S ha visszahuzódik . . . gyöngy, gyémánt, ragyogás oda van. A viskó még sötétebb, szomorúbb, szegényebb, mint azelőtt volt . . .

Mint a napsugár olyan a szeretet hatása is. Ha ez hatol a szivbe, mennyire átalakít ott mindent! Ha ez árad a szivből, mily boldogságot varázsol a legsötétebb szív-viskóban is!

Ha mindenki vállalná a napsugár szerepét, nem lenne szomorú sötétség a földön . . .

KRISZTUS ÉS LUCIFER ZÁSZLAJA A TÁRSADALOMBAN ÉS A KÖZÉLETBEN.

IRTA: CSÁVOSSY ELEMÉR S. J.

Lucifer nemcsak az egyén lelki életét iparkodik tönkretenni, vagy legalább is a tökéletesség gyümölcseitől megfosztani, hanem a nyilvános életet, az emberek társadalmi és állami berendezését is az ő szellemével törekszik átitatni. Jól tudja, hogy az ő szelleme és elvei szerint berendezett állam, társadalom, kultúra, sajtó egy nagy, közeli bűnalkalommá teszi az egész világot, amelytől a benne élők csak nehezen, vagy alig tudják megóvni lelküket. Ki ne ismerné a rossz sajtó rombolásait? Ki ne ismerné, mint szem és fültanu, mondhatni saját tapasztalatból, mit jelent az ember vallásos életére egy olyan állami berendezkedés, aminőt ma Oroszországban, vagy Mexikóban, vagy akár a hitleri Németországban szemlélünk? Mennyit segíthet ellenkezőleg egy, a Krisztus elvei és szelleme szerint berendezett állam, társadalom, kultúra, sajtó, hogy az emberek kereszténybb életet éljenek és azok, akik magasabbra törekszenek, minden előfeltételt és támaszt megtaláljanak arra, hogy egészen a tökéletesség elvei szerint berendezhessék életüket? Hogy segítette példának okáért a középkori állam diadalra juttatni a keresztény gondolatot az egész vonalon! A „világi kar"-nak nagy jelentősége van a lelkek nevelődésében és tökéletesedésében.

Azért kell megfontolnunk, milyen elvek vezéreljék az emberi társadalmat, közéletet, kultúrát, fejlődésében, hogy minden tekintetben védője, támasza, alapja, nem pedig támadója, rombolója és megsemmisítője legyen a krisztusi életnek.

Tekintély és alázat.

Minden társadalom és állam jóléte elsősorban a tekintélytől függ, de nemcsak a tekintély tiszteletétől az alattvalók részéről, hanem a tekintély kezelésétől is azok részéről, akik azt képviselik, és a lelkülettől, mellyel a hatalmat a kezükben tartják. Fontoljuk meg, hogyan kell lelküket Krisztushoz idomítaniok azoknak, akik a tekintélyt személyükben hordozzák és alattvalóikkal szemben képviselik. Mily nagy kárt okoz az emberi társadalomban, mily nagy megrázkódtatásokat idéz elő sokszor azoknak helytelen ambiciója, akik vezetésre, hatalomra törekszenek! Az első alapelv, hogy mindenki inkább kívánjon alattvaló, mint elöljáró lenni. Az a legérdemesebb a parancsolásra, aki legtökéletesebben tud engedelmeskedni. Senki se kívánja, senki se keresse a hatalmat! Lehet ok, hogy Isten ügyére való tekintetből kezünkbe kell vennünk a kormány gyeplőjét, de akkor már nem egyéni ambiciónk, hanem Isten érdeke vezet. És még ebben az esetben is inkább félnünk kell, alkalmasak vagyunk-e ilyen nagy hivatás betöltésére, semhogy azt módnélkül kívánnók, vagy keresnők. Egyaránt áll ez a világi és egyházi hivatalokra, méltóságokra és kitüntető megbízásokra nézve.

Ugyanezt kell mondanunk a tekintély és a hatalom kezeléséről is. „Ha valaki első akar lenni," mondja Jézus, „legyen valamennyi közt utolsó és mindegyiknek szolgája." (Mk. 9, 34.) „A nemzetek királyai uralkodnak azokon, és akik hatalmat gyakorolnak rajtuk, azokat kegyelmeseknek hívják. De ti ne úgy; hanem aki nagyobb köztetek, legyen mint a kisebb, aki elöljáró, mint a szolgáló." (Lk. 22, 25—26.) A tekintély és hatalom senkinek sem adatott kezébe egyéni ambiciójának, saját önző érdekeinek, büszkeségének, élvezetvágyának kielégítésére, hanem azok javára, akiket kormányoznia kell. Ennek tudatában legyen mindenki, aki hatalmat és tekintélyt képvisel. Istentől kapta és Isten előtt felelős érte. Azért alattvalóit ne szolgáknak, hanem gyermekeinek, testvéreinek tekintse, akikről a gondoskodást Isten őreá bízta. Gondnak, nem pedig felmagasztaltatásnak tekintse, ha őt Isten gondviselése a többiek közül kiemelte és embertársai fölé helyezte. A gyönyörű szokás, mellyel királyok és püspökök nagycsütörtökön a szegények lábát mossák, ne legyen csak szimbolum. Ez a szertartás tükrözi vissza Krisztus szellemét, melynek át kell hatnia mindazok lelkét, akik Krisztustól mások fölött hatalmat nyertek. Ne legyünk soha olyanok, ha mások fölé jutottunk, mint azok, akik nem tudnak alattvalóikhoz, az egyszerű emberekhez egy jó szót szólni, csak a magas trónról tudnak velük beszélni, egy kézszorítást méltóságukon alul való dolognak tartanak, nem atyái, pásztorai alattvalóiknak, cselédjeiknek, munkásaiknak, hanem csak magas uruk és kormányzójuk. Ez nem Krisztus szelleme, aki mondta: „Ki nagyobb, az-e, aki asztalnál ül, vagy aki felszolgál? Mégis én úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál." (Lk. 22, 27.) „Ha én, az úr és mester, megmostam a ti lábaitok, nektek is mosnotok kell egymás lábait. Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek." (Jn. 13, 14—15.)

A legnagyobb visszaélés, ha a hatalmon lévő, legyen az fejedelem, vagy vezér, vagy elnök, vagy párt, az anyagi javakat, a hatalmat nem az összes alattvalók javára használja igazságos elosztásban, érdek nélkül, hanem csak választottainak, kedvenceinek, párthíveinek javára fordítja, saját önző céljainak szolgálatába állítja, sütkérezik a saját hatalmában, magát tekinti az állam, vagy a közösség céljának, nem pedig szolgának és eszköznek, hogy mindenkinek és a közösségnek javát elősegítse, ami minden hatalom és kormányzás végcélja.

Vagyon és önzetlenség.

Ugyanilyen hipotéka terheli a vagyont, a birtokot is. Mindenki, akinek vagyon és gazdagság adatott, legyen tudatában annak, hogy vagyonából a föld szegényeit is fenn kell tartania; mert minden embernek joga van, hogy emberhez méltó módon éljen és családot alapítson. Akinek nem is jutott a föld kincseiből, mégis joga van, hogy életét fenntartsa és családot alapítson. Ezeknek fenntartása, mint teher fekszik azok vagyonán, akiket Isten nagyobb gazdagsággal megáldott. Ne higyjék, hogy a vagyon csak önző célokra adatott nekik. És ebben a tudatban kell lenniök azoknak is, akik az egyesek és a népek sorsát intézik. Soha sem szabad magukat tőkétől,

kartellektől függőkké tenniök. Még károsabb következményekkel jár, ha az államok és azok vezetői az aranyláncok rabszolgaságába kerülnek, mintha az egyén engedi magát a vagyon és a pénz hálóiban megfogni. Az államnak őrködnie kell afölött, hogy a magánvagyon kötelességét teljesítse és a tisztes megélhetés mindenki számára biztosítva legyen. Nem szabad önző érdekekből az igazságosság útjáról letérni. Nem szabad a banko- és plutokráciának kaput nyitnia. Az állam a szegények és elnyomottak és nem pedig a gazdagsággal visszaélők védője.

Az élvezetvágy pusztításai.

A társadalom alapja a család. Élvezet- és pénzvágy teszi tönkre a családi élet szentségét. A kapitalizmus kapzsisága kényszeríti a gyárba, a műhelyekbe, a hivatalokba a nőt, az anyát. Ez ragadja el őket gyermekeik mellől és veti bele nem egyszer a testi és lelki pusztulásba. A kapzsiság állítja oda a gépek mellé a serdületlen gyermeket. Az állam kötelessége a kapitalizmus e szörnyű kinövéseit erős kézzel visszaszorítani; saját maga és alattvalói érdekében felelős ezért. Krisztus szelleme küzd itt a mamonnal, Luciferrel.

Az élvezetvágy hajtja a hitvestársakat, hogy távoltartsák a családtól a gyermeket: a gazdagabb élet, a könnyebb válási lehetőség, a vagyon halmozása. Mindez Lucifer szelleméből ered. Büszkeség és gőg akarja a nőt kivonni a férfi rendezett hatalma alól, egyenrangúvá tenni őt ott, ahol alárendeltség, nem egyenlőség illeti meg. Az igazi egyenrangúságot Krisztus adta meg a nőnek, az álszabadsággal Lucifer gőgje akarja őt hivatásának megtagadására vinni.

Az élvezetvágy a kultúrából álkultúrát teremt, raffinált módon növeszt új igényeket élvezetre, érzéki gyönyörre. Ezzel aláássa a népek és egyének ellenálló képességét és kaput nyit minden erkölcstelenségnek. Mennyi méreg folyik a társadalom ereiben, a propaganda eszközei: a könyv, a napi sajtó, a film, a színház által! Mindezekért felelősek azok, akik a hatalmat a kezükben tartják. Az állam vezetőinek kötelessége a család szentsége és a kultúra tisztasága fölött őrködni. Ez Krisztus királyságának alapgondolata: mindent alávetni Krisztus törvényeinek.

Az igazi kultúrának ki kell terjesztenie áldásait a nép összes rétegeire és nem szabad azokat önzőn csak a felső tízezer igényeinek kielégítésére korlátoznia. Ez Krisztus szelleme, ellentétben a „világ nagyjainak" szellemével, az önzetlenség, az alázat és a szeretet szelleme. Ennek kell lennie az „actio catholica" szellemének is. Távol legyen tőle a tisztán külső szereplés, a hiúság, a feltűnés hajhászása. A lényeget kell keresnie mindig, a lényeges kereszténységet; ez pedig nem egyéb, mint Krisztus alázatossága, szegénysége és keresztje. Ennek kell érvényt szerezni az egyéni és a társadalmi életben minden vonatkozásban. Ez a szellem, bár a szelídség és a szeretet szelleme, mégsem gyengeség, hanem méltóságteljes erő és lelki hatalom.

A nacionalizmus bálványa.

A helytelen nacionalizmus a nemzetet helyezi Krisztus országa fölé. Nem a nemzetnek, hanem Krisztus országának egységét kell keresnünk elsősorban. Nem azt kell hangsúlyozni mindenekelőtt, hogy a különböző hitvallások békében éljenek egy nemzetben — bár ez is kívánatos; hanem még sokkal inkább azt, hogy a nemzetek egyek legyenek Krisztus országában. Sokkal szorosabb a kapocs, mely minket egymáshoz fűz Krisztus kegyelme és az igaz hit által, mint a kapocs, melyet a nyelv és a vér szülnek. Ez földi, amaz égi; ez mulandó, amaz örök. Lucifer szelleme az, mely a túlzott nacionalizmus által szétválasztja Krisztus titokteljes testének tagjait, elszakítja az Egyháztól a nemzeteket. Krisztus országának a diadala az első; ennek van alárendelve minden egyéb, még a nemzetek érdeke is. Mert ha az egyénnek meg kell halni tudni hitéért, Krisztusért, akkor — ha kell — a nemzetnek is fel kell tudni áldozni magát Krisztusért és az ő diadaláért. A modern kor Luciferi bálványa a nacionalizmus, mely mindent, még a vallást is, az igaz hitet is másodrendűnek tart összehasonlítva a nemzet úgynevezett érdekeivel, melynek nem is valódi javára, hanem csak kevélységének, elképzelt igényei és önzésének bálványai. „Mert Krisztus Jézusban sem a körülmetélés nem ér semmit, sem a körülmetéletlenség, csak az új teremtmény." (Gal. 6, 15.) Mert mindannyian, kik Krisztusra megkeresztelkedtetek, Krisztust öltöttétek magatokra. Nincs többé zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő: mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban. (Gal. 3, 27—28.)

(Részlet P. Csávossy lelkigyakorlatos könyvének sajtó alatt levő II. kötetéből.)

„HA ÉN LENNÉK AZ ÖRDÖG."

Egy plébános egyszer e szavakkal kezdte prédikációját: *Kedves keresztény testvéreim! Ha én lennék az ördög . . .* A hívek feszült csodálkozással néztek rá: mi lesz e bevezetés folytatása?

„Ha én lennék az ördög, — folytatta tovább, — *azt hiszitek, hogy istenkáromlásra, szentmisemulasztásra, a bőjt megszegésére, vagy igazságtalanságok elkövetésére csábitanálak benneteket? Dehogy! . . . Egyszerűen előfizetnék mindegyitek cimére egy-egy rossz ujságra, amely nap-nap mellett belecsöpögtetne lelketekbe egy kis adag mérget. Nekem aztán a kis ujjamat se kellene megmozditanom többé, hogy enyéim legyetek!*

„A MUSTSAJTÓT TAPOSÓ JÉZUS." A XVII. sz. végén készült kézifestésű szentkép. (szöveget l. 17. oldalon.)

A VILÁG ÖRÖME ÉS AZ ÖRÖM VILÁGA.

IRTA: PINTÉR JÓZSEF.

Farsang van.

A karneváli víg álarcok, gondtalan kacajok és cigánymuzsikás éjtszakák ideje. Amikor a ragyogóan fényes báltermek megtelnek nevető asszonyokkal és mulatós férfiakkal. Amikor a jókedv országának sikamlós padlóin lágy melódiákra és duhajkodó muzsikára táncot járnak lihegő, kipirult párok. Akik tündérvilágról álmodnak ott a ritmusnak párájától nehéz levegőben. S építenek szivárványos légvárakat mámoros vágyakkal. Csak az a kár, hogy ezek a légvárak mind romba omolnak, amikor kivirrad. Mert hazugság volt minden tüze, melege a farsangi király bűbájos birodalmának . . .

Farsang van.

Zsúfolt korcsmákban borszagú embercsődületeket keresnek fel azok, kikben a jólét mulatós kedve magasra csapott. Sír a szaxofon. Tombol a luxus. A prédaság virtus. Durran a pezsgő. Gyöngyözik a bor, — s az eredmény: kollektív megrészegedés . . .

Farsang van.

A tréfáskedvű Karnevál mosolyogva lóbálja a levegőben csörgő sapkáját. Veszettkedvű emberek bukdácsolnak, törtetnek utána az élvezetek és mulasztások naponta megújuló szertelenségeinek országútján. Gondolatuk szekere elé a mohó vágyak sárkányai vannak fogva. S azok ragadják őket. Hova? A bűn iszapjába, sajnálnivaló emberéletek pusztulásába Mert ide jut, ki annyi életörömöt emészt föl, amennyi nem jár neki kiállott szenvedései arányában.

●

De a jókedv is egyszer bevonja vitorláit s akkor az oly nyugtalanul hajszolt érzéki örömökből mi marad meg? Semmi más, mint keserű szájíz, kifosztott szív, fájós fej és erkölcsi foszladozás. Mert az öröm rövid volt. Kisebb, mint aminőnek ígérkezett. Csak tünő hangulatot hagyott a lélekben. De még ezt is befújja a feledés homokjával a holnap szellője. A szívbe, az agyba nagy benső meghasonlás és kifáradt életuntság ül. S minderre az élet bosszúállása ráborítja az örömtelenségnek halotti leplét.

Hogy így járt, ezért senki ne panaszkodjék, aki a világ örömével tartott s a csak magával gondoló, vágyait kiélő ember volt. Mert ez a vég velejáró befejezése annak az életnézetnek, mely gyökereivel az önzés talajába kapaszkodik s onnét szívja nedveit. Csak csúf és ellenszenves ember nő ott. Olyan, aki az erkölcsi és vallási törvények sutba dobásával csak is a maga hasznára él. Olyan, aki önzésében csak irígykedni tud. Fáj neki a más boldogsága. Senkivel nem tesz soha semmi jót. Nem tud szeretni senkit. A szegénytől irígyli békéjét. A gazdagtól vagyonát. Hazug a mosolya, a beszéde. Csak önmagával van elfoglalva. Személyével, testével, élvezeteivel. Isten helyett gőgös énjét állítja szívébe bálványul. Az ilyen ember nem tudja, hogy mi az: örülni! Igazi, szívbéli örömöt élvezni. Olyant, amilyenre az Istennek csak áldása van. Nem tudja, mert az önzés: az öröm halála!

●

Mennyire más embereket állít be az élet arénájába az igazi szívöröm vezérlő ereje!

Newyork valamelyik utcáján összeesett egy asszony. A kivonult mentők kórházba szállították. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy koponyatörése van. Egy hónappal előbb elütötte egy autó. Orvoshoz nem ment, mert nem volt rá pénze. Betegágyba sem fekhetett, mert három gyermekes özvegy s a kicsinyek részére kellett keresni a mindennapi kenyeret. Hát betört fejjel is járt dolgozni s otthon a gyermekei között . . . mosolygott!

Don Guidó Gasparatte nimisi plébános arról értesült, hogy az udinei kórházban súlyos veszélyben van egy előtte ismeretlen szegény, nagycsaládu apa élete. Csak vérátömlesztéssel lehet rajta segíteni. A plébános nyomban felajánlotta saját vérét az orvosoknak. Azok elfogadták s a szegény proletárt megmentették a családjának. S a pap, az önfeláldozó tett sok magasztalására csak . . . mosolygott!

Egy apácáról feljegyezték, hogy halálos küzdelmei közben az ágya körül összegyűlt társaihoz így szólt:

— Testvérek, nevessetek!

— De miért nevessünk? Hiszen nincs okunk a nevetésre!

— De nekem van okom a nevetésre, — mondta a haldokló, — s nektek segítenetek kell a nevetésben, ha szerettek engem, mert egyedül nem tudom szívem egész örömét kifejezni!

Ilyenek az igazi lelki öröm világában élő emberek. Rajtuk megvalósul Izaiás próféta igéje, hogy arcukon állandó öröm lakik. Még a fájdalmak között is vidámságot éreznek. És ezt nem sodorhatja el semmi. Mert szívük sohasem öregszik meg. Mert az önzés nem aszalja ki. Önfeledés és odaadás van bennük. A szomorkodóval együtt sírnak. A fájdalomhoz részvétük van. Nehezelést nem ismernek. Mindenkit vidáman fogadnak. Ahová lépnek, ott a bánat oszlik, a harag megjuhászkodik, a lázongás elcsitul és sok áldás fakad. Szeretetük szegényeket ruház, betegeket enyhít s éhezőket táplál. Kifosztják önmagukat, hogy másokon segítsenek. Sőt, ha kell, ki mernek állani a szenvedések zuhogó zápora alá is. Hát így csoda-e, ha e nagy emberszeretettől kigyúl szemükben a boldogság örömtüze s arcukon fénylik önzetlen életük minden boldogsága?

A tökéletességnek ily magas fokára pedig csak azért juthatnak fel, mert életüket Istenre építették. Ők tudják azt, hogy minden élvezetnél, tomboló dévajságnál, farsangi örömnél, sikernél van valami nagyobb és boldogítóbb. És pedig az a meggyőződés, hogy: Isten az atyánk. Ennek a tudatnak túláradásában kiragyog belőlük az Isten szeretetének legtisztább színaranya. Ebben a szeretetben élnek. Tudják, hogy Istentől semmi sem szakíthatja el őket. Tudják, hogy az Ő segítő ereje van velük s életük keresztjét ezért bírják el. Istentől nincs mit félniök. Önmagukkal tisztában vannak. Csak arra gondolnak, hogy Istennek tessenek. Hát akkor miért ne legyen örömük? Örömük, amely mélyebb a bánatnál s magasabb a gyönyörnél.

●

Az álorcás világ öröme az emberi végzet utolsó fordulatánál, a sírnál mindig teljes vereséget szenved. Az igazi öröm világa ellenben a mulandóság árkán túl, az örökkévalóságba Isten trónusáig ér.

A világ öröme: önzés, az öröm világa: önzetlenség.

Az önzés: a szív kavicsa, az önzés: a lélek drágaköve.

Mindkettő az ember előtt van. A választás szabad.

Balga ember, ki gyémánt helyett . . . követ szedett!

A SZANGVINIKUS TEMPERAMENTUM FÉNYOLDALAI.

IRTA: DR. HOCK KONRÁD.

A szangvinikusnak sok olyan tulajdonsága van, mellyel embertársaival jól megfér és velük megszeretteti magát.

1. A szangvinikus könnyen barátkozik, *nagyon közlékeny* és beszédes. Idegenhez is könnyen hozzászegődik.

2. *Barátságos és vidám* a modora. Érdekes elbeszéléseivel, talpraesett tréfáival kellemesen tudja mulattatni embertársait.

3. Nagyon *udvarias és szolgálatrakész.* Jótéteményeit nem hidegen adja, mint a kolerikus, nem is oly melegen, mint a melankólikus, de mégis olyan vidáman és örömmel, hogy mindenki szívesen kér tőle segítséget. Ha felebarátját baj éri, résztvevő és mindig kész valami vidám megjegyzéssel átsegíteni a bánatán embertársát.

4. Különös adománya az, hogy felebarátját *figyelmeztetheti hibájára anélkül, hogy az megsértődnék.* Ha valakivel kellemetlen dolgokat kell közölni, szangvinikust kell hozzá küldeni. A rendreutasítás sem esik nehezére a szangvinikusnak.

5. Bár megbántások esetén *hamar felindul* és meggondolatlanul kiönti a mérgét, de gyorsan *megbékül* és nem tart soha haragot.

A SZANGVINIKUS ELŐNYÖS TULAJDONSÁGAI.

1. *Alkalmazkodó és engedelmes.* Az engedelmesség nem könnyű erénye nem esik nehezére.

2 *Nyiltszivű* és minden nehézség nélkül tud elöljáróival lelkiállapotáról, nehézségeiről, sőt megszégyenítő bűnökről is beszélni.

3. *Nem marad lelkében nehezelés,* ha megbüntetik. Dacolni nem tud.

Szangvinikus *alattvalók* nem okoznak gondot az elöljáróknak. De résen kell lennie! Szangvinikus alattvalók könnyen hízelegnek az elöljárónak és ez a közös élet békéjére nézve nagy veszedelemmel járhat. Kolerikusokat és főkép melankólikusokat nem szabad az elöljáróknak kifogásolni azért, mert zárkózottak, nem tudnak olyan könnyen megnyilatkozni és nem szabad őket háttérbe szorítani a szangvinikusokkal szemben.

4. A szangvinikus állhatatlan a rosszban.

Ahogy a jóban, épúgy a gonoszban is állhatatlan a szangvinikus. Senkit olyan könnyen elcsábítani nem lehet, de senki sem tér meg olyan könnyen, mint a szangvinikus.

5. A szangvinikus nem bánkódik soká.

Sok minden, ami a melankólikusnak nagy bánatot és nehéz gondot okoz, egyáltalában nem hozza izgalomba a szangvinikust. Ő optimista, nem veszi figyelembe a nehézségeket és inkább a kellemes oldalukról fogja föl az eseményeket. Szomorú hangulata hamar tért enged a vidámságnak.

E fényoldalak okozzák, hogy a jólelkű szangvinikus a *másokkal való együttélésben* (pl. intézetekben, szemináriumokban, vagy kolostorokban) sokkal könnyebben feltalálja magát és a közös élet nehézségein jobban átjut, mint a kolerikus vagy melankólikus. Szangvinikusok még azokkal is jól kijönnek, akiknek nehezen elviselhető jellemük van.

HOGYAN NEVELJE ÖNMAGÁT A SZANGVINIKUS?

1. Tanuljon meg sokat gondolkozni úgy lelki, mint világi ügyekben. Különös gonddal ápolja magában az elmélkedő imagyakorlatokat. Tehát a reggeli elmélkedést, a lelkiolvasmányt, az általános és részleges lelkiismeretvizsgálást, a rózsafűzérhez kapcsolt elmélkedést és helyezze magát gyakran Isten jelenlétébe. Külsőségessé válni a szangvinikus szerencsétlensége, bensőség a megmentője.

Földi ügyeknél állandóan mondogassa magának: Nem tudod eléggé meggondolni a dolgot — nézz meg mindent az ügyön — mérlegeld az esetleges nehézségeket — ne légy túlságosan bizakodó, sem túlságosan reményteljes.

2. Naponta gyakorolja magát az érzékek megtagadásában, tehát szemének, fülének, nyelvének megfékezésében, tapintásának megedzésében, ínyének a torkosságtól való megőrzésében.

3. Fogadjon el tanácsot, tanítást és vezetést. P. Schram azt mondja a szangvinikusról: „Ha jól oltalmazzák őket, szentek lesznek." Jó védőbástya számára a jó napirend, a közös életben a házirend betartása (rendi szabályok).

4. Üdvös megpróbáltatás a szangvinikus részére *a hosszú ideig tartó lelkiszárazság,* mert ilyenkor megtisztul egészségtelen érzelemvilága.

5. A szangvinikus fejlessze ki jótulajdonságait: a felebaráti szeretetet, engedelmességet, nyiltságot, a lélek vidámságát és természetfölötti jószándékkal nemesítse meg a természetes jótulajdonságokat. Szakadatlanul küzdjön a hibák ellen, melyekre természeténél fogva hajlik: — a hiúság, öntetszelgés, magánbarátságok iránti előszeretet, érzékiség, féltékenykedés, könnyelműség, felületesség, állhatatlanság ellen.

A SZANGVINIKUS NEVELÉSE.

A szangvinikus nevelése és kezelése aránylag könnyű. *Tartsuk jó felügyelet alatt.* Ügyeljünk, hogy

befejezetlenül ott ne hagyja megkezdett munkáit. Kijelentéseire, jófeltételeire és ígéreteire ne adjunk túl sokat. Gyakran nézzünk utána, hogy munkáját igazán gondosan elvégezte-e. Ne tűrjük hízelkedését és őrizkedjünk attól, hogy rokonszenves lénye miatt másoknak elébe helyezzük. Azt se felejtsük el, hogy a szangvinikus nem tartja magában, hanem közli másokkal azt, amit neki mondanak, vagy azt amit rajtunk lát. Nagyon meg kell tehát gondolnunk, mielőtt egy szangvinikust bizalmunkra méltatnánk.

A szangvinikus gyermek nevelésénél a következőkre ügyeljünk:

1. Szigorúan fogjuk az *önmegtagadásra*, különösen érzékei megzabolázására, a munkában való kitartásra, a rend betartására.

2. Szigorú *felügyelet és vezetés* alatt tartsuk és minthogy könnyen elcsábítható, gondosan óvjuk a rossz barátoktól.

3. *Jó kedvét hagyjuk meg*, de szorítsuk korlátok közé.

(Folytatjuk.)

AZ ÖRÖMETADÓ LELKITISZTASÁG VESZÉLYEZTETŐJÉRŐL.

MIKOR ÉS HOGYAN SZABAD ERKÖLCSTELEN KÖNYVEKET IS OLVASNI?

Évának bátyja irodalomtanár. Sokat foglalkozik a modern szerzők munkáival és bizony ezeknek hatása meg is érzik rajta. Erkölcsi felfogása az utóbbi időben egészen átalakult. Szabadosabb elveket vall már. A hatodik parancs áthágását csak emberi gyengeségnek tekinti; a házassági hűségről is furcsa módon nyilatkozik. Vallási élete is elhidegült. Éva szemére vetette változását és a modern, erkölcstelen könyvek olvasását okolta mindezekért. Ádám — a bátyja — avval mentegetődzött, hogy e könyveket tanulmányaihoz kell olvasnia, azután meg stílusának finomításához van reájuk szüksége.

E könyvek közül igen sokat elolvasott Éva is, aki tanítónő. Legtöbbször csak kíváncsiságból tette. Unatkozott és más könyve nem volt, mint bátyjának fönti olvasmányai. Lelkiismeretét azzal iparkodott megnyugtatni, hogy utóvégre állapotbeli műveltsége megkívánja, hogy ismerje ezeket a munkákat. A társaságban gyakran szóbakerülnek és lenéznék őt, ha nem ismerné őket. Érzi azt is, hogy e könyvek olvasása kapcsán sok kísértése támadt és önmaga előtt bevallja, hogy amióta ezeket olvassa, fantáziája gyakran foglalkozik érzékies dolgokkal. Küzd nagyon ellenük, de lelke mindinkább nyughatatlanabb és képzelete mindinkább szexuálisabb lesz.

Fölveti a kérdést: *szabad-e Ádámnak a modern erkölcstelen könyveket olvasnia, ha tanulmányi és stilusjavító okkal teszi?*

Szabad-e Évának is olvasnia e könyveket, habár csak inkább kíváncsiságból és társadalmi műveltségének nivóntartása céljából teszi?

Előljáróban hangsúlyozzuk, hogy a kérdésben *nem hitellenes*, hanem *erkölcstelen*, vagy legalább is az *erkölcsre veszélyes* könyvekről van szó.

1. Először nézzük meg, hogy morális szempontból az erkölcstelen és erkölcsre veszélyes könyveknek hány csoportját különböztetjük meg, mert ezek nem esnek valamennyien egyforma elbírálás alá. Hiszen pl. a fertőző betegségek ellen is különféleképp védekeznek az orvosok. Vannak olyan betegek, akiket okvetlenül el kell távolítani környezetükből — pl. a pestisesek, a kiütéses tifuszosok stb. —; másokat otthon hagynak, *ha* megfelelő elővigyázattal veszik őket körül — mint pl. a tifuszosokat, influenzásokat stb.

Az első csoportba a *kifejezetten erkölcstelen célú és igen súlyos mértékben erkölcstelen* könyvek tartoznak. Ezeket tudatosan azért és úgy írták, hogy erkölcstelen érzelmeket keltsenek és ezáltal bűnös élvezetet okozzanak. A ponyvaízűbbek közül ilyenek pl. Casanova kalandjai, Faublas lovag szerelmei, Bettauer és Újhelyi munkái, az Új Magazin c. folyóiratnak „csak felnőtteknek" jelzésű száma stb.

A második csoportba a *súlyosan erkölcstelen* könyveket sorozzuk. Ezeket nem kifejezetten és nem elsősorban a bűnös szexuális gyönyörködés céljára írta szerzőjük, hanem más célból: talán pl. érdekes regényt akart írni. Ámde ezekben a könyvekben az érzéki dolgok olyan részletességgel, aprólékos beállítással szerepelnek, hogy az olvasójuk, ha nem angyal, hanem húsból és vérből van, valószínűen bűnös vágyakra gerjed. Ilyenek pl. Balzac-nak, Flaubert-nek, Zweig-nek, Zólá-nak legtöbb munkája. A magyar nyelven írók közül pedig példa a sok közül: Erdős René, Bródi Sándor, Szép Ernő, Móricz Zsigmond, Szomori Dezső, Molnár Ferenc stb. egyik-másik munkája.

A harmadik csoportba az *erkölcsre veszélyes* munkák tartoznak. Ezek sem egészükben, sem részleteikben nem kifejezetten erkölcstelenek. Egyes szereplőiknek beállítása és egyik-másik részletük azonban olyan, nogy vagy kedvező színben tünteti föl az erkölcstelen embert, bűnét túlzottan szépíti, vagy pedig gyakran ír le erkölcstelen jeleneteket és azokat, ha nem is színezi ki túlzottan, de nem is teszi visszariasztókká. A modern írók között nagyon sok van ilyen.

A kifogásolható könyvek (a kifogástalanokról nincs itt szó!) e hármas csoportba osztásánál a *normális embert* tartjuk szem előtt. *Nem azokat*, akik túlságosan, szinte betegen ingerlékenyek, akik már a szerelem szónak említésére is megtelnek rossz gondolatokkal. *Azokat sem*, akik a másik végletet képezik. Akiket hidegen hagy a perzselő érzékiség leírása is.*

A normális emberre az erkölcstelen könyvek előbb megnevezett három csoportja a következőképp hat: A kifejezetten és legsúlyosabb mértékben erkölcstelen könyvek *minden normális embert a gondolatban való paráználkodásra visznek*. Ezeknek ez

* Ilyen ember azonban igen ritka. 40 éven alul és néha az öreg korban is lobbanékony az emberi természet. Aki nem az, csak időlegesen hideg. Ha túlsokat teszi ki magát az ilyen a kísértésnek, könnyen a másik végletbe csap át. A gyakorlatban csak képmutatás és önámítás a legtöbbször, ha valaki azt véli magáról, hogy ő nem ingerlékeny.

a céljuk. Olyanok mint a tűz, amelyik föltétlenül meggyujtja a közönséges, a normális papírt, ha belédobjuk. Olyanok, mint a ciánkáli, amelyik biztosan megöli a minden védőeszköz nélküli emberi életet.

A súlyosan erkölcstelen könyvek *rendes körülmények között szintén* parázna gondolatokat és vágyakat támasztanak a normális emberben. Valami rossz hatásuk még a hideg természetekre is van. Eredményüket azonban bizonyos mértékben lehet kivédeni, vagy ellensúlyozni. Mérget tartalmaznak ezek is, amit a szervezet erősítésével, vagy ellenméreggel bizonyos mértékben meg lehet fosztani káros hatásától.

A harmadik csoportba tartozó: veszélyes könyvek már nem egyformán hatnak a normális emberre. Kire hatnak, kire meg nem. Mindenikre *veszélyt jelentenek azonban*, de ezt a veszélyt ellenakcióval lehet már eleve lecsökkenteni, vagy *bizonyos fokig* ellensúlyozni.

◆

Ezek után nézzük, hogy *milyen törvények és milyen módon tiltják az erkölcstelen könyvek olvasását?*

Két ilyen törvény van. Az egyik a *természetes törvény*, a másik az *Egyház tételes törvénye.*

1. A természetes törvény* két alakban tiltja az erkölcstelen könyvek olvasását. Egyrészt tiltja a *paráználkodást*, másrészt pedig tiltja, hogy *lelkünket szükség nélkül bűnveszélynek tegyük ki.*

Az erkölcstelen könyv olvasása lehet egyenesen gondolatban való paráználkodás. Ha valaki *azért* olvas ilyesmit, hogy gondolatban átélje az ott leírt nemiséget és abban gyönyörködjék, *az direkte paráználkodik.* Ha tehát valaki így tesz, mindegy, hogy az erkölcstelen könyvek melyik csoportjába tartozik az, amit olvas. Lehet az az erkölcstelenségtől távolálló orvosi tudományos munka, vagy akár maga a Szentírás is. (A serdülés veszedelmes éveiben némelyek pl. ilyen célzattal kikeresik a Szentírás egyes részeit, pl. az Énekek énekét.)

A gyakoribb eset azonban, hogy nem direkt paráználkodási célzattal olvassa valaki az erkölcstelen könyveket, hanem kimondottan más okból. *Úgy mondja* — mert sokszor ez csak önáltató kifogás és titokban mégis a nemtelen vágy lappang mögötte — hogy tanulmányozás, vagy szórakozás a célja. A természetes törvény azonban *általában* az ilyen címen való olvasást is *tiltja, mert általa az olvasó bűnveszélynek teszi ki a lelkét.*

Miben áll ez a bűnveszély? Ebben: Az ember megromlott természete hajlik a bűnre. A vágy, amelyik táplálás esetén szenvedéllyé fokozódik, erővel viszi reá. Az akaratnak aztán bajos már megküzdenie a fölfokozott vággyal és ilyenkor valószínű a bűnbeesés. Ha valaki nem akarja a bűnt — aminthogy ezt nem szabad akarnia — akkor *nem szabad akarnia és engednie a vágynak fölfokozását sem.* Annál kevésbé szabad akarnia, mennél kevésbé valószínű, hogy a bűnt el tudja kerülni.

Hangsúlyozzuk, hogy e tilalom akkor áll be, ha *bűnveszélyről* van szó. Ha azonban a bűnveszélyt egyes esetekben *el lehet háritani*, akkor nincs már tilalom, mert megszűnt a bűnveszély. Ilyenkor kellő és súlyos okból nekimehet az ember annak a cselekedetnek, amely egyéb körülmények között tilos. Vegyünk egy példát. Háromszáz méter magasan lebegő repülőgépről leugrani tilos. Tiltja a természetes törvény, mert ez öngyilkosság. Azonban, ha valakinek van ejtőernyője és annak kezeléséhez ért, leugorhat, mert ilyen módon és az ő számára most már lecsökkent az életveszély. A józan ész — amely a természetes törvényt magyarázza — azt mondja azonban, hogy még így is tilos a magasban repülő gépről csak úgy kedvtelésből leugrálni, mert ejtőernyővel is marad bizonyos életveszély. Az ilyen ugráshoz *kellő komoly ok kell.* A pilótának, az artistának aki az ilyesmihez ért, könnyebb a dolga. Az ilyen sem ugrálhat kedvtelésből, de számára kisebb ok is elég, mint a járatlan utasnak. Az utóbbi csak akkor reszkirozhatja meg az ejtőernyős ugrást, ha a repülőgép elromlott, vagy mondjuk, a pilótája rosszul lett és nincs, aki a gépet kormányozza. Hasonlókép lehet a helyzet az erkölcstelen könyvek olvasásánál is. Meglehet az, hogy a bűnbeesés veszélye a valószínűtlenségig csekély. Pl. igen erős akaratú, gyakorlott lelkiéletű (aszkéta) az olvasó, aki a kegyelem eszközeivel is fölvértezi magát. Ekkor már megszűnt — illetve nagyon lecsökkent a veszély és így megszűnt a tilalom is. Ámde még ilyenkor sem szabad *kellő és komoly ok nélkül* olvasni e könyveket, mint ahogy a repülőgépről sem szabad kedvtelésből leugrálni.

Foglaljuk össze most már, hogy az erkölcstelen könyvekre nézve mit tilt és mit enged meg a természetes törvény?

a) Parázna leírások élvezése céljából soha semmiféle könyvet sem szabad olvasni.

b) Ha valamely könyv olvasásából biztosan, vagy nagy valószínűséggel bűnveszély származik és ellene nem vagyunk kellőkép fölvértezve, nem szabad azt olvasnunk.

c) Ha valamely könyv olvasásából jelentősebb bűnveszély nem keletkezik és okunk van az elolvasásra, akkor megtehetjük.

d) Ha valamely könyv olvasásából rendes körülmények közt komoly bűnveszély keletkezik, de súlyos okunk van arra, hogy elolvassuk, csak akkor szabad megtennünk, ha a bűnveszélyt előbb gondosan lecsökkentettük. Ez az akarat erősítésével, a kegyelemeszközök fölhasználásával, mértéktartással stb. történhetik. Súlyos ok nélkül azonban sohasem szabad ilyesmit olvasni.

2. *Mit tilt az Egyház törvénye?* Az erkölcstelen könyvek olvasását a természetes törvény tiltja. Az Egyház azonban külön és a figyelem fölhívásával megismétli a tilalomnak *egy részét.* Az *Egyházi Törvénykönyvnek* (Codex Iuris Canonici) két paragrafusa szól erről.

Az 1399. canon 3. §-a tiltja az olyan könyveket, amelyek a *jó erkölcsöket tudatosan, szándékosan támadják.* Tiltja tehát az olyan könyveket, amelyek az erkölcsi törvények helytelenségét akarják bebizonyítani. Pl. ilyenek a szabadszerelmet, a magzatelhajtás jogosságát, a házassági elválás szükségességét, a tulajdon helytelenségét stb. vitató könyvek és cikkek.

Ugyanezen 1933. canon 9. §-a pedig tiltja azoknak a könyveknek (folyóiratoknak, ujságcikkeknek) olvasását, amelyek szabados erkölcsű, vagy obscén (parázna) dolgokat „ex professo" (azaz egyenesen, kifejezetten, részletesen és nemcsak érintve) tárgyalnak, elbeszélnek és tanítanak. Ez

* A természetes törvény ismerete együttjár az emberi természettel. Minden józaneszű ember érzi és tudja, hogy egyes dolgokat tenni nem szabad, másokat pedig tenni kell. E törvények *egy részét* Isten a *tizparancsban* különösen kiemelte. A tizparancs legnagyobbrésze tehát természetes törvény is, de a tizparancs nem tartalmazza az *egész* természetes törvényt. Pl. hogy paráználkodni nem szabad, az természetes törvény, de benne van a tizparancsban is. Hogy lelkünket nem szabad kitenni a bűnveszélynek, szintén természetes törvény, de ez már kifejezetten nincsen benne a tizparancsban.

* Az más kérdés, hogy milyen bűnt követ el aki mégis elolvassa az ilyen könyvet. Ha a bűnveszély komoly és nincs súlyos oka az olvasásra, akkor halálos a bűne. Ha a bűnveszély kisebb, akkor bocsánatos a bűne.

a törvény tehát csak a *súlyosan erkölcstelen* és kifejezetten ilyesmiket tartalmazó könyveket tiltja, a kevésbbé erkölcstelen és az erkölcsre veszélyes könyvekről nem szól. Ezen utóbbiakra azonban a természetes törvény állított föl tilalmat.

◆

Az erkölcstelen könyvekre vonatkozó elmélet után térjünk vissza a cikk elején leírt esethez.

Két kérdést tettünk föl ott. Szabad-e Ádámnak erkölcstelen könyvet olvasnia tanulmány és stílus-javítás céljából? Azután: Szabad-e Évának tennie ugyanezt kíváncsiságból, szórakozásból és műveltségének nívón tartására?

Általában erkölcstelen könyvet olvasni senkinek sem szabad. Ha azonban *kellő ok van reá*, akkor szabad, de csakis akkor, ha az olvasásból származó *bűnveszélyt lehetőségig lecsökkenti.*

Ámde van-e Ádámnak és Évának „kellő okuk" az olvasásra?

A tanulmány és stílus-tanulás kellő ok *lehet*, de nem mindig az. Olyan irodalomtanárnak, aki eredeti tanulmányokat folytat, kritikákat mond, írók munkáit megbírálni hivatott, el kell olvasnia e munkákat is. Ez az eset akkor áll be, ha az illető *szaktekintély* a maga tudományágában. Ha nem ilyen, hanem a tanárkodásnak csak egyszerű munkása, akkor az ilyesmire nincsen szüksége. Ezekről a könyvekről tudomást szerezhet a szakközlönyökből. (Az orvostudós kísérletezhet a mérgekkel, de az egyszerű gyakorló orvosnál ez fölösleges, sőt veszedelmes.) *Ha* tehát Ádám szaktudós a szó komoly értelmében, akkor a *tanulmányi* cél elég ok az erkölcstelen könyvek olvasására; ha azonban csak átlagos, bár komoly tanár, akkor nem elegendő.

A *stílustanulás* azonban már *nem* elégséges ok. Stílust nem csak az erkölcstelen könyvekből lehet tanulni. A kifogástalan irodalom bőséges és kimeríthetetlen tanulmányi teret ad.

Éva okai bizony nem elégségesek. *Kíváncsiság kielégítése és szórakozás* nem elegendő arra, hogy valaki veszélynek tegye ki a lelkét és súlyosan erkölcstelen könyvet olvasson. Van elég irodalmi nívójú és tisztességes könyv is. Még a detektívregények között is egész sor ilyen akad.

Ami pedig a „műveltségnek nívóntartását" illeti, egyenesen tagadjuk, hogy az a súlyosan erkölcstelen könyvnek olvasása nélkül lehetetlen lenne. Amennyiben az ilyen könyvek irodalmi események, a katolikus folyóiratok ismertetéseiből bőséges tudomást szerezhet felölük. Ehhez nem kell elolvasnia őket. Mint ahogy az orvosnak nem kell kipróbálnia magán az új összetételű mérges gyógyszereket.

Az elégséges ok esetén, — ha Ádám valóban tekintélyes szakember lenne, ha Évának elégséges oka lenne az olvasásra, ami jelenleg nincs — — föltétlenül arról is gondoskodni kell, hogy a bűnveszély lecsökkentessék. Ennek eszközei: az erős akarat, gyengéd lelkiismeretesség, a kegyelmi eszközök buzgó használata. Enélkül az erkölcstelen könyvek olvasása biztos veszély, sőt meglétük sem biztosít a lelki kárvallás ellen. A tűzbe még aszbesztruhában se menjen az ember, hacsak nem föltétlenül elkerülhetetlen.

Dr. Czapik Gyula

SZ. MÁRIA MAGDOLNA 1750 körül készült kézifestésű és kézikivágású csipkeszentkép.

A LELKIÖRÖM KICSINY KELTEGETŐI.

AZ IMAKÖNYVBE VALÓ SZENTKÉPEK MULTJÁBÓL.

A vallásos lelkületet szolgáló művészi eszközök között ősi idők óta szerepelnek a kicsiny, egyéni használatokra szánt szentképecskék.

Nem csupán nagyságra különböznek ezek a terjedelmes, a falra festett, vagy falraakasztott szentképektől. Több olyan jellegzetes tulajdonságuk van, amelyek a kegytárgyak egész külön fajtájává alakítják őket.

A nagy szentkép mindig bizonyos nyilvánosság számára készül. Akár egy templom, akár egy család otthona a helye, többekre akar hatni. A szentképecskét ellenben egyéni használatra szánják. Ha ajándék, nemcsak adományozójának egyéniségét viszi magával új tulajdonosához, hanem ennek az utóbbinak akar áhítatkeltőjéül, vagy emlékeztetőül szolgálni. És ép mivel egyéni használatra, sokszori kézbevevésre szánják, nemcsak alakokat és eseményeket örökítenek meg rajta, hanem sokkal inkább öltöztethetik a gondolatot a szimbolumok ábráiba, mint a nagy képeknél.

Ezek a körülmények aztán a szentképecskéket ősidőktől fogva a kegytárgyak egész külön fajtájává tették, melyeknek használatáról minden korból van némi adatunk, habár a legrégibb fönnmaradt képecskék nem előzik meg a XIV—XV. századok idejét. Ez érthető is. Apró hártyalapocskák voltak ezek, amelyek nagyon könnyen elkallódhattak.

VERONIKA KENDŐJE. Dürer Albert fametszete nyomán készült modern német szentkép.

A legrégibb szentképecskéink a könnyvnyomtatás előtti korból valók és érdekes, hogy nem kézirajzok, hanem fametszetek. A leghíresebb, a brüsszeli muzeumban őrzött kép, amelyiken rajta is áll készülésének ideje: 1418. A Boldogságos Szűzet ábrázolja négy szent között. Elég primitív alkotás.

A következő időkben valóságos ipara dívott a kis fametszeteknek. Búcsújáróhelyek emlékeiül árulták őket és bizony gyatrák voltak.

A fametszetű és később a rézmetszetű szentképek a fejlettség legnagyobb fokát a XVI. században érték el és legkiválóbb mestere Dűrer Albert volt. A rajzolás technikájában, a metszés finomságában gyönyörűeket alkotott.

Dűrernek egyik-másik alkotása még ma is reprodukció tárgya. Fametszetű képei közül a „Veronika-kendője" címen ismeretes Krisztus-fejet ma is terjesztik Németországban. Sőt Dűrer szellemében modern szentképeket készítenek napjainkban is, melyeket jónevű művészek rajzolnak és habár a modern kémiai eljárással készítik ducát, mégis a fametszet jellegét igyekeznek érzékeltetni rajta. Ilyen ismeretes és újabban gyakran látható német szentkép a Dűrer szellemében készült „Ecce Homo" kép.

A rézmetszetű szentképecskék előállítása jóval nehezebb, mint a fametszetűeké. Ezek finomabbak is és bár rengetegfélét készítettek belőlük, de mégsem terjedhettek el jobban. Ennek oka a drágaságuk volt.

◆

A szentképecskék legszebb és legértékesebb példányai a XVI. és XVII. századból valók. Ebben az időben a sokszorosított szentképek nem valami kiválóak. Többnyire a fametszetek és rézmetszetek reprodukcióit kézzel színezték; mégpedig elég izléstelenül és rikítóan. Gyönyörűek azonban e kor kézzelfestett pergament-képei, amelyek többnyire a kolostorokban készültek. Solo képeknek nevezzük őket, mert rendesen csak egy példány készült belőlük. Egyik-másikuk a miniatür-festészetnek valóságos remeke. Nagyrészükből gyönyörű gondolat tárul elénk, de akad számos hibás és kuriozus alkotás is soraikban.

E kor fönnmaradt alkotásaiból bemutatunk nehány típust.

Szentírási illusztrációk.

A leggazdagabb és technikailag is legtökéletesebb csoportot azok a képek alkotják, amelyek egy-egy szentírási szakaszt illusztrálnak. Ezek többnyire komplikáltak és egész sor mellékalak is szerepel rajtuk. Típikus képviselője a csoportoknak a „Mustsajtót taposó Jézus" szentképecskéje. Izaiás prófétának sorait illusztrálja: „A sajtót egyedül tapos-

RÓMA SZÓLT.

Új búcsúk a „Stabat Mater" himnusszal kapcsolatban. E gyönyörű himnusz töredelmes szívű imádkozásához az Egyház már több búcsút fűzött. Így *IX. Pius* 1876-ban 100 napi búcsút engedélyezett az egész himnusz elimádkozásáért. *XI. Pius* most 1934. augusztusban kelt rendeletével a Stabat Mater teljes elimádkozásához *7 évi* búcsút fűzött.

Az *első versszaknak* ájtatos elimádkozásáért ugyancsak most *500 napi* búcsút engedélyezett a pápa.

A himnusz elimádkozásával, — éspedig akár az egész himnuszt, vagy legalább is annak egy versszakát, — ha *mindennap elimádkozzuk,* egyszer egy hónapban a rendes feltételek mellett (gyónás, áldozás, ima a pápa szándékára) *teljes búcsút* is nyerhetünk.

2. A *Stabat Mater tizedik versszakát* külön búcsúval kapcsolta össze 1934. július 9-én *XI. Pius* pápa. Aki az *öt szent sebnek tiszteletére,* amelyekből a keresztfán Jézus szentséges vére elfolyt, ájtatosan és bűnbánatos szívvel *öt Miatyánkot, öt Üdvözlégyet, Dicsőséget és e versszakot elimádkozza,* minden egyes alkalommal *három évi* búcsút nyer.

Aki *mindennap* elimádkozza, *egyszer egy hónapban* a rendes feltételekkel (gyónás, áldozás, a pápa szándékára végzett ima) *teljes búcsúban* részesül.

VII. Pius pápa már régebben, napjában egyszer 300 napi, ha pedig valaki mindennap elimádkozza, havonként egyszer teljes búcsút engedélyezett azoknak, akik *hét Üdvözlégyet és mindegyik Üdvözlégy után a Stabat Mater tizedik versszakát* elimádkozzák. Ez a búcsúengedélyezés továbbra is fennmarad.

A Stabat Mater-t természetesen nem szükséges latinul imádkozni, hanem egyházilag jóváhagyott magyar fordítású szövegével is elnyerhetjük a búcsút. A fent említett tizedik versszak szövege magyarul így szól: „Szűz Anyám, kérlek esengve, — hathatósan vésd szívembe, — szent Fiadnak sebeit."

KÉRDEZTEK FELELÜNK.

Ezeket kérdezték:

. . . *„Nyugtalan vagyok. Adjanak kérem tanácsot. A következő történt ugyanis velem: A mult szombaton szokásom szerint elmentem rendes heti gyónásomat elvégezni. Úgy terveztem, hogy a templomban tartok lelkiismeretvizsgálatot, ott inditok bánatot, azaz ott készülök el. Ahogy odamentem, a gyóntató ép az utolsó gyónóját oldozta föl és a sekrestyés érte jött, mert beteghez hivták. Meglátott és szólt, hogyha gyónni akarok, jöjjek, mert*

messzelakó beteghez megy. Letérdeltem azonnal és gyónni kezdtem készület nélkül. Mindennap lelkiismeretvizsgálatot végzek és így tudtam, hogy a hét folyamán nem követtem el halálos bűnt. Bocsánatos bűneim közül elmondtam néhányat, amelyek eszembe jutottak, de igazában nem iparkodtam túlságosan visszaemlékezni. Hozzácsatoltam egy régi, többször meggyónt halálos bűnömet, a gyónás-formulával bánatot indítottam, erősfogadást tettem és megkaptam a feloldozást. Visszatérve a padba, mindjárt lelkiismeretfordulásom támadt. Visszagondoltam az elmult hétre és egymásután emlékeztem vissza tíznél is több bocsánatos bűnre, amelyeket nem gyóntam meg. Az is bántott, hogy a bánatindításom ott sebtiben történt és bizony csak csipetnyi volt. Legközelebbi gyónásomban őszintén elmondtam mindent gyóntatómnak, aki csak annyit mondott: nyugodt lehetek, rendben van minden. Dehát igazán rendben van minden?

A következőket feleljük:

Ha a lelkiatya azt felelte, hogy rendben van minden, akkor nyugodjék meg. Ő az ön bírája és ha felmentette ítéletében, ön tovább semmire sem köteles. Felhozott esete azonban olyan, hogy kifejtéséből mások is tanulhatnak és ezért részletesebben felelünk.

A *bocsánatos bűnök* nem képezik a gyónás szükséges anyagát. A gyakorlatban azonban *ajánlatos* ezeket mégis pontosan és valamenynyit meggyónni. Egyrészt azért, mert semmivel sem lehet őket olyan könnyen és olyan teljesen lemosni a lelkünkről, mint a szentségi kegyelemmel. Másrészt meg azért, mert így a gyóntató is látja teljességében és igaz valóságában lelkünk állapotát. Így aztán nemcsak feloldozást adhat, hanem lelki eligazítást is. Nemcsak a bocsánatos bűn karcolásait gyógyíthatja be, hanem lelki előhaladásunkat is elő tudja mozdítani tanácsaival, előírásaival. Azzal tehát, hogy a gyónásban nem mondta el valamennyi bocsánatos bűnét, *nem vétkezett.* A gyónása is *érvényes volt.* Azért, mert a bocsánatos bűn nem szükségszerű anyaga a gyónásnak.

Nem cselekedett azonban helyesen és dicséretesen. Gyóntatója ugyanis bizonyára feltételezte, hogy lelki helyzetének abban a pillanatbani képét tárja fel és azt hitte, hogy csak azokban vétkes, amiket elmondott. Mert a heti gyónók rendesen beszámolnak valamennyi bocsánatos bűnükről is. Igazában tehát megcsalódott. Oktatásait és tanácsait is eszerint adta, holott, ha a teljes helyzetet ismerte volna, talán másképpen beszélt volna.

Ami a *bánatot és erősfogadást* illeti, ezek is megvoltak lényegében. Hiszen a feloldozás előtt a bánatformulát bizonyára tudatosan mondotta el és annak tartalmát értelmével felfogta és akaratával magáévá tette. Tudjuk, hogy a bánat lényegében egy értelmi és akarati cselekedet, amelyhez nem szükséges hosszú gondolkodás, sem percekig tartó ima. Ámde azt is tudjuk, hogy az ilyen sebtében

tam, és a nemzetek közül senki sincs velem" (Jn. 63, 3.) E kép a XVII. század végén készült valamelyik német apácakolostorban. Szemléltető példája annak, hogy egyetlen hittani tételt milyen sok mellékténnyel tudtak összekapcsolni abban a korban és valamennyi ecsetrevett kifejezésük mélyértelmű. Mutatja, hogy e képnek alkotói nemcsak bravúros rajzolók voltak, hanem a hittani tételeket fejezték ki festményeiken keresztül. A képen (l. ábrázolva a 11. oldalon) a főalak a Megváltó. Alapgondolatata, hogy a megváltás egyedül Jézus munkája. Ő tapossa egyedül üdvösségünk sajtóját, amelybe öt szentsebéből önti vérét. Ugyanebbe a sajtóba hordják a szentek (baloldalon láthatók) a jócselekedetek szőllőgerezdjeit. E sajtóból folyik ki a mi üdvösségünk bora: a Jézus vérén szerzett kegyelem. A szentképecske érdekes módon szemlélteti még a megváltás többi résztvevőinek alakját: a Szentháromságot és a Fájdalmas Szűzet. Jézusnak hátán látható a kereszt, amelyet az Atya szorít a sajtó présével Fia hátára. A kereszt tetején ül a Szentlélek. Jobboldalon pedig a Fájdalmas Szűz nézi Szentfiának nehéz munkáját. Ezekről az igazán tartalmas és hittételeket szemléltető szentképecskékről csak a legnagyobb dicséret szavaival írhatunk és példának állíthatjuk őket oda. Egyszer-másszor kissé tulkomplikáltak voltak az igaz és csak a hittanban járatosabb ember érthette meg azonnal, hogy mit akarnak kifejezni. Ámde komoly gondolatot öltöztettek bele képeik színeibe.

Szimbolikus képek.

A XVII. században igen kedveltek voltak az erkölcsi tételeket kifejező szimbolikus szentképecskék. A hittani tételeket abban a században nem igen foglalták szimbolumokba. Az őskeresztény szimbolikus nyelvet (hal, kenyér, Jónás

„A HALÁL ÉS A VILÁG HIUSÁGA" 1620 körül készült **kézifestésű szimbolikus képecske.** (szövegét l. 19. oldal.)

stb.) akkor nem is igen ismerték, mert a katakombák abban az időben be voltak temetve.

A leggyakoribb szimbolum a mulandóság különböző ábrázolása volt, amelyhez főalakul a halált alkalmazták. Sok más ilyen kép maradt fönn, melyek közül igen értékes a „Halál és a világ" című (l. a 18. oldalon). E képnek szövege Szent János I. leveléből való: „minden, ami a világon van, a test kívánsága, a szemek kívánsága, az élet kevélysége . . . elmulik" (2, 16—17). A világ bűneinek hármas gyökerét annak a kornak szépségtípusának megfelelő három nő személyesíti, akik fölött a homokórát és sarlót tartó halál diadalmasan tapos. Még a háttér is szimbolum: levéltelen fakórók és törött facsonkok állanak a halál mögött a mulandóság és pusztulás ábrázolására.

A lecsúszások.

A XVIII. század vége sajnálatos félrecsúszásokkal rontott bele az előző idők gyönyörűséges és lelket, tartalmat sugárzó szentképművészetébe. A jozefinizmus világias szelleme itt is szomorú nyomokat hagyott. Két jellegzetes példát mutatunk be az ilynemű lecsúszások illusztrálására.

Már évszázadokkal előtt szokás volt, hogy egyes oltárképeket készíttető főurak, főpapok, fejedelmek magukat és családjaikat is ráfesttették a képekre. Mellékalakul, hogy úgy mondjuk: „jelenlévőül" megörökíttették vonásaikat. Arra azonban csak elvétve ismerünk példát, hogy a szentek, a Boldogságos Szűz, avagy ép az Úr Jézus arcául valaki élő személynek ismert vonásait használták volna. (Igy Michelangelo a Sixtusi-kápolna „Utolsó ítélet" c. freskóján önmagát, mint Szent Bertalan apostolt festette meg; az elkárhozottak között pedig reá lehetett ismerni több bíborosra,

SZENT LÁSZLÓ MAGYAR KIRÁLY 1770-ben készült kézifestésű szentképe. Arca II. József-é.

odadobott bánatindítás nem eredményezi azt a *természetes lelki folyamatot,* amelyik nélkül a gyónás ugyan gyónás, megvan a kegyelmi eredménye, de hiányzik az ember gondolkodásának és akaratának az az öntudatos és természetes alakulása, amelyik *szintén nagyon üdvös kisérője* e szentség felvételének.

Ha tudományos, erkölcstani szempontból bíráljuk el az esetet, ismételjük, hogy *rendben van a dolog,* mert hiszen kellő anyagot hozott a gyóntatószékbe (bűnt vallott be), bánatot is indított, erősfogadást is tett, már ami a dolog lényegét is illeti. De az is igaz, hogy *nem valami dicsérendő módon járt el.* Nem követ el bűnt, aki csak a lényeget teszi, de a helyesebb utat az választja, aki e fenséges szentség felvételénél nem a teoretikusan épen a megkövetelt minimumot adja, hanem nagylelkű.

●

Ezt kérdezték:

Jól akartam ugyan végezni legutóbbi gyónásomat, de kifelejtettem egy halálos bűnömet, amely pedig a lelkiismeretvizsgálatkor eszemben volt. Még ott a templomban észrevettem mulasztásomat. Visszamentem a gyóntatószékbe és megmondtam. Újra feloldozást kaptam. Hazamenet megállapítottam, hogy e második feloldozás előtt nem indítottam bánatot. Érvényes volt így is a pótlólag végzett második gyónásom?

Ezt feleljük:

A gyónásnak lényeges része a bánat. Nélküle tehát nincsen feloldozás.

A bánatnak megkövetelt tulajdonságai közül ezen eset elbirálásánál *kettő* jön számba.

Az egyik, hogy a bánatnak *általánosnak* kell lennie. Ez azt jelenti, hogy az utolsó gyónás óta elkövetett valamennyi halálos bűnre ki kell terjednie. Nem méltó ugyanis a bocsánatra, aki egyetlen halálos bűnét is nem bánja.

Minthogy az, aki jól gyónik, kész minden bűnét meggyónni, ha bánatot indít, ez valamennyi bűnére kiterjed. Azokra is, amelyekre már nem emlékszik vissza és azokra is, amelyeket a fölsorolásnál akaratlanul kifelejtett. Amikor esetünk gyónója bánatot indított, *ez a kifelejtett bűn is benne volt azoknak tömegében, amelyeket elkövetett.* A bánat valamennyi bűnünkre összeségben vonatkozik és nem kell mindeniket egyenként megbánni.

A bánatnak másik szükséges tulajdonsága, hogy *azzal a gyónással kapcsolatban kell fölindítanunk, amelyiknek alkotórésze.* Azaz az előkészületkor, vagy magában a gyónásban kell bűneinket bánnunk.

Fölhozott esetünknél a bánatnak itt említett mindkét követelménye *megvolt.*

Gyónáskészülésekor valamennyi, az utolsó gyónás óta elkövetett bűnét megbánta. *Tehát azt is, amelyet kifelejtett.* Kifejezetten (explicite) megbánta, ha a lelkiismeretvizsgálatkor tudott e bűnéről és csak az elszámlálásnál

felejtette ki; bennfoglalóan (implicite) megbánta, ha a lelkiismeretvizsgálásnál sem emlékezett is reá. Hiszen *valamennyi* bűnét bánta.

A második követelmény: a bánatnak a végzett gyónással való kapcsolata is megvolt. Ő ugyanis az előző gyónása óta elkövetett összes bűneit akarta meggyónni. Amikor először gyónt, meggyónta valamennyi bűnét, amelyekre abban a pillanatban emlékezett. Bánata azonban nemcsak ezekre terjedt ki, hanem valamennyire; arra is, amelyet kifelejtett. Amikor a pótgyónását végezte, azt a bűnt gyónta meg, amelyet már előbb gyónási szándékkal megbánt.

A gyónás is biztosan érvényes volt. Aggodalomra bizony nincs semmi ok.

IRODALOM.

Das unheimliche Reich. *Berichte zur Kultur u. Zeitgeschichte.* Wien, Reinhold-Verlag. 1934. 256 lap. Ára kartonkötésben P 3·08.

A könyvnek tárgya a mai babonás útra csúszott divatos tévedések megvilágosítása és adatközlése. Egymásután írja le a babona, mágia, ördöngösség, jóslás, spiritizmus, asztrológia, kabbalisztika, telepátia, kézjóslás, teozófia, varázsvessző, kristálynézés fogalmait, adatait és rövid bírálatát. Mindenegyes tárgyról valamely híresebb szerző könyve alapján, esetleg belőle vett idézettel adja anyagát. Nem önálló munka, tehát nem is összefüggő feldolgozás, hanem ügyes és sokat érő adatmozaik. Különösen azoknak, akiknek adatokra van szükségük és tiszta fogalmakat keresnek, főleg e tárgyakról előadást készítenek, ajánljuk e munkát.

Benedikt Baur: **Beseligende Beicht.** Freiburg im Breisgau, Herder Verlag. 260 lap, ára vászonkötésben P 2·70. Imakönyvalak.

A gyakori gyónás némelyeknél kissé mechanizálja a szent aktust, így megszokottá válik az és ha nem vigyáz az ember, kikopik belőle a lelkiség. Épp ezért üdvösek azok a könyvek, amelyek a gyakori gyónóknak minden egyes alkalomra más és más beállítású elmélkedési anyagot adnak és e nagy szentség újabb és újabb kegyelmi hatására teszik figyelmessé. Ilyen könyv ez, amelyről most szó van. A gyakori gyónásra vonatkozó nagyon helyes útbaigazításokat ad első részében, második részében a gyónással kapcsolatban 26 elmélkedést közöl, a harmadik rész pedig változatos és sablonoktól mentes gyónási imákat tartalmaz.

Friedrich Schmöger: **Heiliges Heldentum.** Innsbruck, Tyrolia Verlag. 330 lap. Ára kartonkötésben P 7·04.

E könyvről azt mondhatjuk, hogy a keresztény hit- és erkölcstan foglalata történetekben. Ötvenkét szentnek és nagy embernek életét, vagy pedig életének egy-egy eseményét dolgozta fel 2—3 oldalas, mesteri módon megírt epizódban. Valamennyi a hit- és erkölcsnek azokra, akiket nem nagyon kedvelt.) A XVII. század végén igen divatosak voltak az olyan szentképecskék, amelyeken a szentek arca valamelyik akkori hatalmasságéval volt azonos. Rendesen hízelgésből vetemedtek az ilyesmire.

Két ilyen képet mutatunk be. Az első, Szent László magyar királyt akarja ábrázolni és 1770-ből való. A kép alakja anakronizmus. Ruhája, hajviselete, beretvált arca a XVIII. századé és nem a XI. századé, amelyben az a szent élt. A méltatlan lecsúszás azonban abban van, hogy a festő ép az akkor uralkodó II. József típikus arcát vonta körül a Szent Lászlót megillető glóriával.

A másik szentkép pedig a „Jó pásztornő" címet viseli és a Boldogságos Szűz Mária akarna lenni. Festésének ideje 1780 és bécsi munka. A rokokó korában a pásztor és pásztornő kosztüm kedvelt volt és a világi festményeken gyakoriak voltak a pásztor-jelenetek. Ennek a világi szellemnek az egyházi térre való áttörése a Boldogságos Szűznek, mint „Jó pásztornő"-nek ábrázolása. Az ölében fekvő bárány nem az emberi lelket jelképezi — ennek bárány-jelképe előtte áll — hanem az „Isten Bárányа": az Úr Jézus. Mutatja ezt a mellén látható (a képen nehezen kivehető) I H S és a belőle, az ördögöt jelentő farkas felé cikázó villám. A kép kivitele művészi alkotás bár, de bizarr és nem „szentkép".

A csipke-képek.

A XVIII. században a szentképecskék különleges fajtája, az úgynevezett „csipke-képek" jöttek divatba. Rajtuk a festészet egy időrabló és nagy türelmet igénylő technikával: a papírmetszéssel párosult. Ez a lassú és könnyű kezet igénylő babra-munka majdnem kivétel nélkül zárdákban készült. A német múzeumokban még ma is egyszerűen „Kloster-arbeit"-nek nevezik őket.

Előállításának módja ez volt: A pergamentlapot síma ólomtáblára feszítették ki és négy szöggel rögzítették. Ezeknek nyomait ma is megtaláljuk majdnem valamennyi csipke-képen. A kép területét irónnal megjelölték és aztán éles, hegyes, lándzsaszerű apró késsel kivágták, vagy kővel kiszurkálták a csipkét. Ennek mintáját nem rajzolták ki, hanem egyenesen a késsel dolgoztak csak. Konturvonásokat ugyanis egyetlen ilyen csipke-szentképen sem találhatunk, ami az előrajzolásnélküli vágást bizonyítja. Bizony nem egyszer megesett, hogy a kés megszaladt, avagy a pergament a kivágott rész kiemelésénél elszakadt és ilyenkor több nap idegölő munkája kárbaveszett. Épp ezért csak a kivágás után festették meg a tulajdonképeni szentképet. Volt úgy, hogy a szentképet külön festették és a kivágott csipke-alapra rárágasztották. Az ilyen képek azonban már nem olyan értékesek, mint azok, amelyeken a festés is ugyanazon a pergamentlapon van, mint amelyik a kivágásnak is anyaga. Ma már csak elismeréssel bámulni tudjuk e gyönyörűszép alkotásokat, de alig akad utánzójuk. Ki áldozná föl 6—7 nap munkáját ilyen apróságért?!

A szentképek e fajtájának illusztrálására egy Bűnbánó Magdolna-képet közlünk le. A XVIII. század közepén készült franciaországi zárdamunka.

A XIX. században ilyen csipke-kép utánzatot gyári úton is állítottak elő. Sőt még 20 év előtt is divatosak voltak az ilyen képek. Ez azonban már tömegmunka volt. Acéldúco-

„A JÓ PÁSZTORNŐ" A rokokó-korban készült kézifestésű Mária szentkép.

kat készítettek és puha rongypapírból préselték ki velük a mintát. Ezeknek értéke természetesen ezredrésze csak a kézzel vágott művészi solo-példányoknak.

◆

A mi korunknak gép-technikája sokmindent tömegcikké tesz. Ilyenné tette a szentképeket is. Ami régen ritka dolog, aranyakat érő tárgy volt, ahhoz ma már néhány fillérért hozzájuthat bárki.

Igaz, hogy a szentképecskéknek sok régi vonása lehetetlenné vált így. A mai szentképeken nincs rajta az egyéni munka különleges értéke. Nem jár vele tulajdonosának az a tudata sem, hogy ez az enyém és ilyen nincsen másnak. De jött helyébe egy más tulajdonság. Az, hogy ma már a szentképecskék nemcsak egyes kiváltságosaknak gondolatot adó és lelket indító eszközei, hanem hatásuk milliókra és milliókra kiterjed. És mennyi lelkiöröm árad szemléltükre az élettel vergődő sok és sok szívbe. Egy-egy boldog pillanatot lopnak oda bele és elszórják a nemes gondolatok magvát a lelkekbe. És ez a nagy érték. Nagyobb a veszendőbe ment művészetnél.

Beszélgetés a Beauraingban csodálatosan meggyógyult asszonnyal.

Irta: Vargha Damján dr.

Beauraingban és Banneuxban, két kis belgiumi községben az elmult évben Szűz Mária ötvenszer jelent meg csodálatosan több gyermeknek és egy férfiúnak. Az égi jelenéseket hirtelen

egyik igazságát világítja meg. A könyv tehát nem más, mint egy bővebb, művészi és irodalmi színvonalú példatár. Lelkiolvasmányul is jól használható, általa ennek végzése nem lesz önmegtagadás, hanem élvezet.

August Straub: **Marienlegenden** II. Teil. Wien, Reinhold Verlag. 190 lap. Ára kartonkötésben P 3·70.

A német (bajor, német, cseh, tiroli, stb.) vidékeknek népajkán élő Mária-legendáit gyűjtötte itt össze a szerző. A legendák anyaga nincs kidolgozva irodalmi alakban, hanem csak azoknak vázlatát tartalmazza. Van egynéhány közülök, amely már ismert, de legtöbb része ujdonság erejével hat.

Nagy szolgálatot tesz a szerző, hogy összegyüjtötte őket, mert a legtöbbjük már csak az öreg emberek ajkán él s ha fel nem jegyezte volna, nagy veszteséget jelentene az utókorra, mert a fiatalság nem nagyon törődik e poetikus örökségével.

Ez a könyv történeti szempontból is érdekes anyaggyüjtemény, mert az egyes templomokhoz, kápolnákhoz fűződő hagyományokat megörökítette. Igaz, hogy tudományos szempontból nyereség lett volna, ha a történelmi vonatkozású adatainak forrásait is közli. A könyvet 28 fametszet díszíti.

Dnynstee: **Das sechste Gebot in modernen Leben.** Fordította: *Firmin Hehemann.* Tyrolia-Verlag, Innsbruck. 120 lap Ára P 3·52.

Összefoglalása a nemi-kérdésnek katolikus erkölcstani szempontból. Ujdonság és érték benne, hogy nemcsak negatív oldalról tárgyalja ezt a kérdést, hanem a tilalmakon kívül azt is megjelöli, hogy mi és mikor és meddig szabad. A másik érdeme pedig, hogy nem csupán a régi viszonyokat tartja szem előtt, hanem egészen a mai kor eseteire és a mai kor emberére szabja következtetéseit. A harmadik érdeme, hogy mindenhol a pedagógiai vonatkozásokat is bekapcsolja és gyakorlati útbaigazításokat ad úgy az egyén, mint mások nevelése számára.

Dr. Hóka Imre: **Ünnepi Harangszó.** Budapest, 1934. Szent István Társulat kiadása. Ára P 3·20.

Egy sor prédikáció az egyházi év ünnepeire, különböző alkalmakra. Valamennyi rövid, frappáns, érdekes beállítású és megfogja a modern ember lelkét. Nem vázlatosak, hanem miniatürben kidolgozott, csiszolt és lendületes beszédek. Lelkiolvasmánynak is jól lehet használni őket.

Drinck O. M. I. **Szabadságot, munkát, kenyeret!** Németből fordította Gálos Bernát. Budapest, Szent István Társulat kiadása. Ára P 3·20.

Ha valaki rövid jellemzést kérne tőlem e műről, azt mondanám neki, hogy tudományos szociológia élvezhető alakban. De ez csak előnyeinek egyik oldalát jelentené. Felöleli ugyanis mindazt, amit a szociális tudomány elemeiül ismerni kell, de élvezetes előadás alakjában dolgozza fel. Nem túlságosan részletezi, hanem inkább megérteti tárgyát. Ezenfelül értéke még, hogy anyagának feldolgozásánál XIII. Leo és XI. Piusz pápák korszakalkotó enciklikáit hasz-

nálja. Sőt a legtöbb helyen ezeket veszi előadásának zsinórmértékéül. Aki a szociális kérdés iránt érdeklődik és annak katolikus szellemű felfogását óhajtja elsajátítani, mint nagyon értékes és kifogástalan eligazítóhoz nyúlhat e könyvhöz.

Ter Haar: **Casus Conscientiae.** *Torino, Marietti 178. lap. Ára 10 L.*

E könyv latin nyelven a bűnalkalomban levő bűnösökről tárgyal. Esetei, melyeket feldolgoz, iskolapéldák, amelyek ugyan a való életet megközelítik, de az elméleti szabályok kimutatására készültek, Éppen ezért világosak, jellegzetesek és alapjukon a magyarázatok érthetők. Kifejtései mindenhol részletesek. Előbb az elvi részt közli, aztán pedig nagyon alaposan hozzászól a példának fölhozott esetekhez.

Élet a napfényben. Fink Mária Bonaventura, szegény iskolanővér életrajza. Irta: a *Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővérek rendjének egyik tagja.* Németből fordította: *Nemes Czike Gáborné.* Szeged, 1934. 245 oldal. Ára fűzve 4.—P, vászonkötésben 5.50 P.

Őszintén megírjuk: szeretettel köszöntjük az ilyen életrajzokat, mint ez. Ebben ugyanis nem rendkívüli eseményeket és bámulni való, különleges és ritkáknak osztályrészül jutó kegyelmekről olvas az ember, hanem egyszerű, komoly, életszentségre törekvő életről. Olyanról, amilyet Isten kegyelmével mindenki meg tud valósítani, ha akar. E könyvet kezébe adhatjuk minden embernek és nyugodtan mondhatjuk: menj és cselekedj te is hasonlóképen!

Fink Mária Bonaventura 1894-ben született egy bajorországi kis faluban. Apja egyszerű sörfőzőmester volt és hét testvére között nevelkedett. Természeténél fogva remdkívül élénk gyermek volt, akit az iskolában „higanycsöpp"-nek neveztek el. 12 éves korában boldog otthona széthullott. Előbb legnagyobb nővére, aztán az édesanyja haltak el, őket követte egy év után az édesapjuk és a magukra maradt gyermekek szétszéledtek, ki erre, ki amarra. Anna Bonaventurát anyai nagybátyja vette magához. Innét nemsokára zárdába került. Érdekes, hogy a gyermek lelkében a hivatás szikráját halálságyán fekvő édesapja gyujtotta fel. Az öreg Fink hirtelen támadó szívgörccsel bajlódott, mely egy nap alatt végzett vele. A kemény bajor halálságyán intézkedett gyermekei felől és Anna Bonaventurának csak ennyit mondott: „Anna pedig apáca lesz!" A gyermek szabadon követte atyja ajánlatát és a Miasszonyunkról nevezett Iskolanővérek bajorországi rendtartományába lépett be. Itt végezte el iskoláit és aztán tanítónő lett. Áldásos nevelőmunkáját nagy buzgalommal végezte egész haláláig. 1920. március 26-án halt meg gyorslefolyású, roncsoló gégetuberkolózisban.

Az életrajz nagyon ügyesen az eseményekhez kapcsolja lelke fejlődését. A természeténél fogva élénk, szinte csapodársági mozgékony leány, öntudatosan bámulatos önuralomra tett szert. A „higanycsöpp" nyugodt hegyi tóvá változik. Komolysága azonban nem komorság, beállt gyógyulások követték a jelenések helyére zarándokoló sok száz és ezer, különféle nemzetiségű hívő közt. Még napjainkban is történnek csodálatosnak mondható gyógyulások, épen úgy, mint Lourdesban.

E jelenésekről eleinte mindenki kételkedve vett tudomást, de most már orvosok, jogászok és papok közös nagy tárgyalásokon vizsgálják az eseteket és mindjobban megerősödik az a tudat, hogy csakugyan a Szent Szűz jelenhetett meg, mert a csodás gyógyulásokat, különösen ily nagy számban, másképp nem lehet megmagyarázni.

Ez év nyarán Belgiumban és Hollandiában járván, meglátogattam e két búcsújáró helyet és nagy lelki épüléssel tapasztaltam a zarándokok benső áhítatát, nagy bizalmát a Szent Szűz iránt, aki mindenkit meghallgat szíve és imádsága őszintesége szerint.

A Beauraingban meggyógyult sok beteg közül beszélgettem az egyikkel — mélyen meghatott lelki gyönyörűséggel.

◆

M. K. Sukel asszony Hollandia Venlo városának lakója... Ez az ötvenegy éves asszony 1933 aug. 16-án, nagy néptömeg és a csodalátó gyermekek imádkozása közben hirtelen meggyógyult igen súlyos betegségéből. Valami belső lelki elragadtatás ömlött el az asszonyon, mikor csodálatos gyógyulásáról beszélt, felelt kérdéseimre:

— Hány évig volt beteg?

— 24 évig.

— Hogyan kapta betegségét?

— Az első gyermekszülésnél betegedtem meg — válaszolja Sukelné. — Belső bajaim voltak, majd jobb lábamban erős zsibbadást éreztem, három év mulva bénulás állott be. Vagy ágyban feküdtem, vagy a kölcsönkapott autokarral közlekedtem. Ekkor még, amennyire csak tudtam, elvégeztem munkámat itthon. A templomba tolókocsin vittek el gyermekeim.

— S mi okozta betegsége súlyosbodását?

— Lábbajomhoz idegbetegség járult. A munkát ekkor már alig-alig bírtam. Az utolsó években görcsök járultak betegségemhez. Eleinte ritkán, később hetenkint, majd napjában többször is jelentkeztek a fájdalmas görcsök.

— 1928 augusztus 23. óta járni egyáltalán nem bírtam. A házimunkát egy rokonomnak kellett elvégeznie. Ez nagy csapást jelentett szegénységben élő családomra. — A betegség növekedtével kezeim reszkettek, beszédem akadozóvá vált. A nyelvem alig mozgott. 1932-ben már csak néhány szót tudtam kimondani. Családom velem együtt szenvedett — mondta sóhajtva.

— És e súlyos betegségében nem vesztette el bizalmát? — kérdeztem résztvevően.

— Nem, — felelte, — mert lelkemben mindig katolikus voltam. Nem rendültem meg hitemben soha. Mindig bíztam Istenben. Különösen Szűz Máriát tiszteltem kiskoromtól. Mindennap elimádkoztam a szent olvasót. Lakásomban nemcsak szombaton, de más napokon is égett a mécses. Szombaton a Szent Szűz tiszteletére bőjtöt tartottam és e napot teljesen neki szenteltem. S ha szegény jött, különösen mióta férjnél vagyok, mindig Szűz Mária nevében adtam neki alamizsnát, ami csak tellett szegénységemből.

— Hogyan gondolt arra, hogy ilyen nagy betegséggel Beauraingba menjen? Nem tartotta azt vakmerőségnek?

— Mikor a beauraingi csodálatos megjelenésekről először hallottam, különös nagy melegség töltötte el a lelkemet és teljes odaadással imádkoztam, hogy a sok testi-lelki beteg között engem is hallgasson meg a szent Szűz, ha érdemesnek tart rá. Egész éjjeleken imádkoztam ezért buzgón.

Lelkiatyám, aki Lourdesban látta a Szűz Máriához menekülő szegény betegek bizalmát, nem tanácsolta az utazást. Attól tartott, hogy nem bírom ki a fárasztó utat. Venlo nagyon messze van Beauraingtól. Majdnem egy egész napba kerül az odautazás.

— S hogy jutott mégis oda? — kérdeztem.

— Nagy, szinte határtalan bizalommal imádkoztam tovább a Szűz Anyához. Mindennap növekedett bennem az a remény, hogy mégis csak megtalálom a lehetőségét az odautazásnak. Rendületlenül bíztam, hogy a Szűz Anya meggyógyít. De szívem nagyon gyenge volt és állapotom egyre rosszabbodott.

— És a férje, családja hogyan viselkedett, mikor nagy bizalmát látták?

— Férjemet bántotta, hogy nem tud elvinni. Szegények voltunk és vagyunk is. Négy gyermekünk közül kispap fiamért is fizetni kellett még, Jánosnak, második fiamnak nem volt állása, Anton még kicsi volt, csak Vilmos fiam hozott némi pénzt a házhoz férjemen kívül.

Sukelné egyre meghatottabban ejti a szót és kérdezés nélkül beszél:

— Férjem egy jóbarátjától kapott kölcsönt, s lelkiatyám is végre beleegyezett utazásomba, így 1933 augusztus 16-án reggel férjem és Anton fiam kíséretében elindultunk. 25 guldenbe került az út, mert betegágyam sok helyet elfoglalt az autóbuszban, hol rajtam kívül még tizenkilenc utas volt, akik mind velem imádkoztak.

Beauraingban nem volt hely, azért Sukel asszonyt Rochefortban helyezték el, hol nyolc órát kellett nyugodnia, mert annyira megviselte az út.

A szállóból két betegápoló vitte ágyastól a beauraingi megjelenés fája alá, ahol nagy néptömeggel együtt az öt csodalátó gyermek is jelen volt. Mindnyájan buzgón imádkoztak.

A meggyógyult asszony családja körében.

mert ahol ideje és helye van, víg, kedves, mozgékony és agilis. Ez a nagy átalakulás még a noviciátus befejezése előtt megtörtént, amikor mesternőjénél ezzel a mondattal jelentkezik: „Készen vagyok!" és ennek engedélyével elégeti a lelki átalakulásáról szóló naplószerű feljegyzéseit. Ettől kezdve haláláig mindig és mindenben mint kész, határozott és a tökéletesség magas fokára eljutott egyéniség mutatkozik.

Lelkiéletének két jellegzetes vonása a boldogságos Szűz tisztelete és Szent Józsefnek követése. Még a noviciátusban három életcélt tűzött ki maga elé. Először is Jézust olyan forrón akarja szeretni, mint Szent József, másodszor a szemlélődő és tevékeny életet oly jól akarja egyesíteni, mint Szent József és harmadszor Jézus és Mária karjaiban oly boldogan akar meghalni, mint Szent József.

A könyvben egy apácaélet göngyölődik fel előttünk. Ebben az életben alig vannak egyedi és rendi vonások, hanem olyan, amilyent minden szerzetesrendben meg lehet valósítani, sőt olyan, amelyikből a világi is sokat tanulhat. Ez egy Jézust követő lélek rajza.

Christenbriefe in die Zeit. Kiadja: Styria Kiadóvállalat, Graz. Ára füzetenkint 30 fillér.

Ez már a második brosura-csoport, amelyik az Actio Catholica munkájához akar szellemi arzenált szállítani. Úgy tervezik, hogy évenként 12—24 füzetet bocsájtanak közre. Ezekben egyáltalában nem térnek ki a katkolikus mozgalmak szervezkedési oldalára, hanem egyes, a köztudatban lévő kérdésekről, avagy napirendre kerülő problémákról, vagy általában a katholikus lelkület erősödését és táplálását jelentő kérdésekről adnak ki egy-egy 16—32 oldalas dolgozatot. Legutóbb a 9—13. számok jelentek meg, az utóbbi kettős számmal. Tárgyalt témáik igen különbözők. A nyolcadik levél „Um was es geht" címmel a vallásos lelkület jelentőségéről szól. A kilencedik „Das heldische Liebesmahl" az Oltáriszentséget, mint hősies lelkületet nevelő kegyelemeszközt mutatja be. A tizedik „Religiöse Weltverantwortung" azt bizonyítja, hogy a vallásos átalakulás nem egyéni érdek, hanem az egész közösségnek előnye. A tizenegyedik „Kirchliche Kulturaufgaben für den Landpfarrer" címe után a falusi plébános kötelességéről szólna, ámde amit a papnak mond el, tulajdonképpen a falusi intelligenciának szánja. A tizenkettőtizenharmadik füzet „Die heilige Messe, von innen gesehen" a szentmise felépítéséről szól. Valamennyi füzet kissé elvont, de megfelel a filozofáló és csendesen elmélyödő nemes természetnek. Inkább tanít és következtet valamennyi és kevésbbé lelkesít. De mind tartalmas és nivós.

Jámbor László S. J.: **A hetedik a házasság.** Budapest, 1935. 111 oldal. Ára kartonkötésben 60 fillér.

Régóta hangoztatták már, hogy a házasság problémáiról nincs olyan népies irányzatban megírt könyvünk, amely a mai kornak kiélezett problémáit is tárgyalná. Különösen olyat kívántak, amelyik nem prédikáció és nem is

elmélkedés, főkép nem túlságosan aszkétikus beállítású, hanem érdekes olvasmány.

P. Jámbornak, az országszerte ismert misszionáriusatyának most megjelent könyvecskéje akarja kielégíteni ezt az igényt. Röviden letárgyalja a házasságnak rendes erkölcstani anyagát, de ennél többet is ad. Különösen kidomborítja azokat a részeket, amelyek a vadházasságról, a polgári házasságról, a vegyesházasságról és a gyermekáldás elleni bűnökről szólnak. A negativ feldolgozás mellett — és ez különös előnye — pozitív anyagot is nyujt, amikor a családapát mint a család papját, a családanyát mint a család napját, a názáreti Szentcsaládot mint mintaképet, Jézus Szívét pedig mint a boldogság forrását mutatja be. Feldolgozása mindenütt érdekes, az elméletet és elveket példákkal illusztrálja és mondanivalóját csattanósan, fordulatosan adja elő. A könyvet melegen ajánljuk.

In nomine Patris . . . színmű a katakombák idejéből. Irták: *Veress Árpád* és *Buzna Viktor S. J.* ára 50 fillér.

A darab a római keresztényüldözések idejében játszik és a vértanuk hitbátorságát mutatja be. Eseménye érdekfeszítő és színszerű. Történet van benne és nem unalmas szavalatok. Előadasához kb. 20 férfiszereplő és statiszták kellenek. Műkedvelő nagyobb igényű katolikus egyesületi színpadokra elsőrangú.

Blaskó: **Kacagó könnyek.** Budapest, Szent István Társulat kiadása 1934. 85 lap. Ára P 2·60.

Gyönyörű történet, amelyben lelkiértelem és tendencia kacagtató köntösbe vannak beöltöztetve. Fiúk és lányok ellenkező feladatra vállalkoznak, az egyik csoport molyokat irt, a másik molyokat tenyészt. E kicsiny gyermekérdek a szerző teremtett világában magával rántja egész környezetük érdeklődését és a sok semmiség körül valóságos küzdelem bontakozik ki. A szerző érdeme, hogy a béka- és egérharcot rendkívül szellemesen, érdekfeszítően bonyolítja le olvasói előtt. A kacagtató szituációk mögött azonban — mint minden Blaskó-írásban — lelkiség lappang és erkölcsi gondolat.

Ludvig: **Im Schatten von San Pietro,** Reinhold Verlag, Wien 1935.

Egy művész életregénye. Hackhofer Cirjék János osztrák festőt a voraui prépost művészeti tanulmányokra küldi Rómába. Idejét Maratta Károlynál a híres római restaurációban tölti és mint ennek segédje, résztvesz a Raffael-freskók javításánál. Maratta leánya, Faustina a római életnek központja és jelentős szereplő az örökváros művészi életében. Hackhofer nagyrabecsüli mestere leányát és mint kiváló lélekre néz reá. Fausztina ellen merényletet követ el egy hevesvérű olasz. Súlyos betegsége alatt megbizonyosodik Hackhofer arról, hogy érzelmeit a leány nem viszonozza. Mély fájdalommal hagyja el Rómát, visszatér hazájába és egész lelkét művészetébe viszi bele. A regény művészi életét és a pápai udvart érdekesen rajzolja, de a legszebb benne a festő lelke, tiszta felfogása és lemondani tudása.

— Oly rosszul voltam — mondja tovább Sukel asszony — hogy doktort kellett hivatnom. Elvittek a penzió kerítése mellé. Itt hirtelen nagy hőség fogott el és úgy éreztem, hogy lábam elzsibbadt. Egész testemben eddig soha nem érzett égető fájdalom futott végig. Szenvedtem, de bíztam Szűz Anyámban.

— Mintha sugallatra történt volna, megkíséreltem *mozgatni lábam fejét, majd felemeltem az egész lábat* és íme azt — ami évek óta nem sikerült — *nehézség nélkül meg tudtam tenni.*

E szavak elhangzása alatt jött meg a férje. Örömtől könnybe lábbadtak szemei és mély meghatottsággal hajtotta le fejét; mikor e szavakat hallotta:

— *És hirtelen felkeltem* és csodák-csodája: *lábra tudtam állni . . .*

— *Meggyógyultam!*

— Lépni próbáltam és sikerült. Állva megfordultam helyemen. Majd egyik lábamról a másikra nehezedtem. Ez is sikerült. — Tökéletes testi-lelki boldogság töltött el.

— Gyógyulásomnak csakhamar híre ment. A lelkesült tömeg velem együtt sírt és örvendett. A Magnificatot és a Te Deumot énekeltük.

— Ekkor vettem csak észre, hogy a lábamon nincs cipő. Hiszen már évek óta nem is hordtam.

Három orvos, köztük Beauraing hivatalos főorvosa is, megvizsgált és egészségesnek nyilvánított. Kijelentették, hogy térdem és mindkét lábam, melyeket évek óta nem használhattam, teljesen meggyógyult. — S nehézség nélkül tudtam beszélni is.

— S mit érzett e boldog pillanatban? — kérdeztem.

— Nagy, tiszta, magasztos lelki örömet, hogy Szűz Mária szeret engem és hogy az isteni Irgalom Szűz Anyám közbenjárására rám tekintett. De elmondani, leírni azt nem lehet . . .

◆

Sukelné meggyógyulásáról táviratilag értesítették családját. Hajnali négy órakor érkezett a hír és alig telt bele egy óra már talpon volt egész Venlo. Mindenki róla beszélt. Tiszta öröm sugárzott mindenkinek az arcán. Sukelék házát gyönyörű virágcsokrokkal ékesítették fel, hogy ezzel is kifejezzék szerető együtt-érzésüket. Nagy tömeg várta az érkező autóbuszt, mert mindenki látni akarta a szerencsés meggyógyultat, akit éveken át oly sokszor láttak kocsiján. Nem engedték kocsiba szállni, hanem körmenetileg kísérték haza. S ami Hollandiában teljesen szokatlan: egyházi énekeket, a Magnificatot és a Te Deumot énekeltek és imádkoztak az uton . . .

◆

1934 július hó 31-én újból elment Beauraingba Sukelné, hogy hálát adjon a szent Szűznek csodálatos segítségéért. Az orvosok újból megvizsgálták és a 16 nap híján egyéves csodás gyógyulást hivatalosan igazolták, s a bizonyítványt átadták a kinevezett Pro Maria bizottságnak.

A csodás gyógyulás óta nem volt beteg. És egyedül végzi a háztartás minden munkáját.

Mélyen vallásos lelkülete csak fokozódott. Érzi, hogy vele van az Úr s hogy őt és családját Szűz Mária szereti . . .

◆

Hálát adok az Égnek, hogy sikerült beszélnem e csodásan meggyógyult asszonnyal, kinek egyénisége nagy benső hatással volt rám. Emlékeimet újból és újból felidézem, mely megerősíti bennem, hogy: *Nagy az Úr hatalma és nagy a boldogságos Szűz közbenjáró ereje.*

Vargha Damján dr.: *Két belga Lourdes* című munkája részletesen, érdekesen tárgyalja Szűz Mária újabb megjelenéseit — és a csodás gyógyulásokat. Ára 3·20.

A fönti leírásban foglaltakra az Egyház nem nyilatkozott és az itt leírtaknak, csak emberi hitelt tulajdonítanak. *(Szerk.)*

1935. márc. 15. I. évf. 7. szám.

Az Út

a lelkiélet havi folyóirata

A tartalomból:

Dr. Czékus Géza: A sziklábavájt alap. — Dr. Schmiedt Béla: A királyi vad. — A lélek értéke. — Dr. Czapik Gyula: És szomjúságában ecettel itatták őt... — Dr. Szivós Donát O. S. B.: Kuruzslók karmaiban. — Dr. Hoch Konrád: A melankolikus temperamentum. — Lippert Péter S. J.: Ellentétes emberek. — Pintér József: Amitől jobban kell félni, mint az Istentől. — Dr. Czapik Gyula: A szentmise lépcsőimája. — Dr. Weiser Ferenc: A kereszt titka. — Dr. Tordai Ányos: Így könyörögjön a bűnbánó lélek. — A világítótorony. — Dr. Czakó György: Vágyaink fékezésének begyakorlója. — Ave crux, spes unica! — cg: Kérdeztek — Felelünk. — Irodalom.

Korda R.T. Kiadása Budapest.

„Az Út“ aszkétikus folyóirat. Megjelenik a szünidő kivételével minden hó 15-én. — Felelős szerkesztő: **dr. Czapik Gyula.** — Kiadja: a Korda Rt. (Igazgató: dr. Czapik Gyula.) — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. szám. Csekkszám: 42.881. Telefon: 361—85. Fiókkiadóhivatal: Korda-fiók Szeged, gróf Apponyi-utca 20. szám. — Csehszlovákiai főbizományos: Szent József könyvkereskedés Pozsony. Előfizetése portóval 28 cseh korona.

Előfizetési ára félévre 1 P 80 fill. — **Egyes szám ára 40 fill.**

Az út, *melyet Jézus e földön végigjárt, a szenvedés és fájdalom ösvénye volt. Életének és kálváriájának kínjait azonban áthatotta és úgyszólván megédesítette az a tudat, hogy minden, de minden az Atya akaratából és a bűnös emberiség megváltására történik.*

Az út, *amelyet mi, a mai kor emberei járunk, kevés kivétellel szintén a szenvedés és megpróbáltatások kálváriájának útja. Sok embertestvérünknek ez a keresztbordozás bizony csak a fájdalmat, a türelmetlen gyötrődést jelenti. Kevesen vannak azok, akiknek arcán a fájdalom vonásai alól a megnyugvó boldogság sugárzik keresztül, mert tudják, hogy amit szenvednek, az Atya akaratából szenvedik és elfojtott sóhajaikat gyarlóságuk bocsánatának cseppnyi elégtételéül könyvelik az Égben könyörgésükre.*

A KIADÓHIVATALNAK

tiszteletteljes kérése van! Többen vannak még, akik nem küldték be előfizetésüket. Biztos, hogy feledékenységből mulasztották el, mert ennek a lapnak olvasói a lelkiélet emberei, akik tudják, hogy az adósság megfizetése keresztény kötelesség is. Épezért testvéri kérő szóval fordulunk hozzájuk: a megszolgált munkát fizessék meg!

Az Út *hasábjairól ez az Atya akaratát hirdető, a keresztútjárás testet-lelket nyomasztó fájdalmait, Jézus tanításával enyhítő szellem szól. Aki olvassa, megszereti e szellemet és értékeli is. De ez az értékelés akkor lesz csak az igazi, ha nem marad meg önmaga számára. Ha arra törekszik, hogy mások is teljenek el ezzel a lelkülettel és nékik is könnyebb legyen a földi kálváriájuk útja. Az ilyen nagylelkű olvasók terjesztik is boldogságuk megszerzésében fáradozó lapjukat.*

Testvér! Aki e sorokat olvasod, légy Te is ilyen nemeslelkű! Szerezz legalább egyetlen új előfizetőt Az Út-nak!

P. CSÁVOSSY ELEMÉR S. J.

Lelkigyakorlatos könyve

amely a mult évben jelent meg „**Örök Igazságok**“ címen, a magyar aszkétikus irodalomban ritka sikert ért el. Egy év alatt majdnem elfogyott valamennyi példánya.

A kiváló Szerző kidolgozta most a lelkigyakorlatok második részét és az e hó végén jelenik meg a könyvpiacon

A nagy Király nyomdokain

címmel. A könyv egyike lesz a legnagyobbszabású elmélkedő könyveknek. Jézus gyermekkorát és nyilvános életét teszi benne a meditáció tárgyává és nemcsak a lelkigyakorlatok lélekmegfogó idejére ad elmélyödési anyagot, hanem az egész évben használható elmélkedő kincstár.

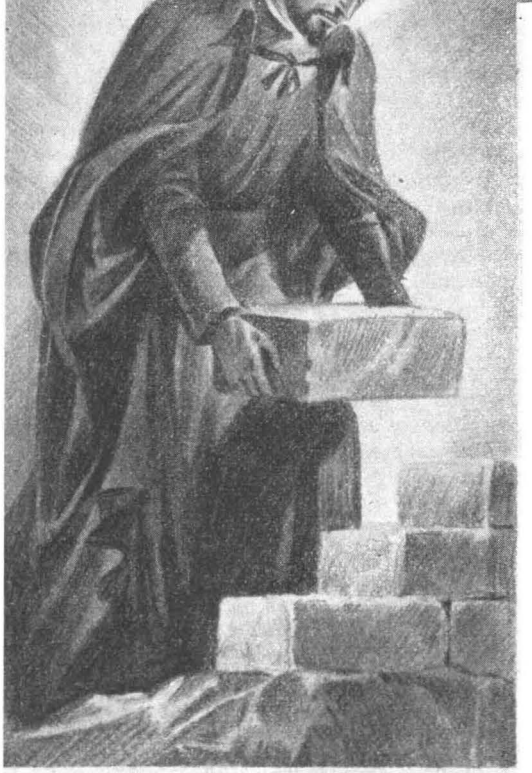

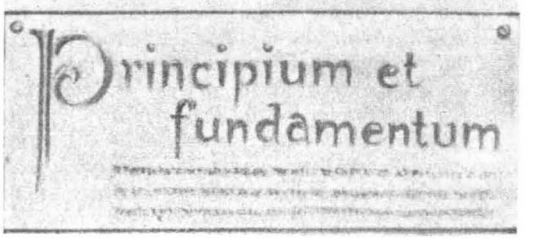

A sziklábavájt alap.

Irta: dr. Czékus Géza.

Nem egyszer volt már dolgom olyanokkal, akiknek szépen fölépitett, gondosan kicsiszolt lelkiélete összeomlott. Magukbaroskadva ültek előttem a lelkigyakorlatos eligazitás óráján és beszéltek. Nem kellett kérdeznem őket, önként elmondották a nagy katasztrófa történetét. Hogy milyen volt azelőtt az istenszeretetük? Hogyan lángolt a buzgóságuk? És aztán miként kezdte ki egy kicsiny, de erősödő szenvedély a jóságukat, avagy miként tört össze minden, de minden egy kisértő óra lelkesedést lefojtó idején . . .

Amikor aztán a rom gazdája az önvallomás lapátjával imigyen félretakaritotta multjának törmelékeit, rajtam volt a sor, hogy megvizsgáljam, mire is volt épitve az a lélekpalota? A kegyelem téglái számára a lelke természetes képességeiből és az örökigazságok ugyancsak természetes anyagából minő talajt, minő alapot készitett?

Az ilyen megbeszélések után kevés kivétellel majdnem minden esetben lényegében ugyanazt a helyzetet találtam. Azaz, hogy nem találtam meg a létekromok alatt valamit: a szemre pompásan fölépitett, külsőre erények cirádáival ékesitett léleképületüknek nem volt szilárd, mélyrebocsájtott alapja. Legtöbbször az érzelemre támaszkodott ezeknek a vallásossága és erkölcsi élete. Szerették az Istent, imádták Krisztust, ragaszkodtak az Egyházhoz, mert ez a szeretet, imádat és ragaszkodás szép és a velük eltelt sziv nyugodt és boldog. Másoknál meg a vallásos élet a nevelésre és tradiciókra épült föl; sőt olyanok is akadtak, akiknél az ambicióra . . .

A lélekromok szánalomraméltó gazdái között csak kevés akadt, — nem tagadom, találtam azért ilyent is — aki nem a szépre és boldogitóra, nem a beléneveltre és hasznosra, hanem az igaznak megismertre, a meggyőződés kivizsgált és magáévá tett alapjára épitett.

A léleknek Istenben való élete szép és boldogitó. Ez igy van. De nem annyira azért ajánlatos élnünk ezt az életet, mert szép és boldog, hanem azért is kell élnünk, mert igaz ez az élet és kötelesség.

●

Egyszer egy ilyen romjaiból új életre kelő lélekhez szólottam. Az elvek alapján álló, az igazság meggyőződésére épitett élet kötelességét hangsúlyoztam előtte. Ő azonban csak a fejét bólogatta és csendesen megjegyezte:

— Igaz, amit mondasz, de minden a segitőkegyelemtől függ. Ha az Úr nem építi a házat, hiába azok munkája, akik épitik. Én csak benne bizhatok már, mert önmagamban gyengének bizonyultam. Őt kérem nap-nap után: Uram! segitsd az én gyengeségemet!

— Igazad van, Testvér! — feleltem neki. — Az Isten kegyelme nélkül semmik vagyunk. Hogy a természetfölötti életben is létezzünk, az az Úr kegyelmének ingyen munkája. Hogy az első segitő kegyelmet megkapjuk, szintén az Ő jóságának ajándéka. Mégpedig ingyen ajándéka. A kegyelem ugyanis nem olyan, mint a vizsgai bizonyitvány, amelyet meg kell adnia a tanárnak, ha a diák szorgalmasan készült és a vizsgán valamit produkált is. Nem olyan, mint a becsületes hirnév, amelyre jogot formálhat, aki az isteni és emberi törvényeknek eleget tett. A hittudósok is azt mondják, hogy az ember természetes jócselekedeteivel legföljebb is csak olyan, mint az ékesen virágzó fa: szinte lehivja magára a kegyelmet, mint ez a gyümölcstermést. Mert hát a kegyelem az Istennek teljesen ingyenes ajándéka . . .

— No látod! — pattantotta közbe helyeslését barátom. Érzett szavaiból, hogy szive örül, mert az önmaga gyarlóságának megtapasztalt szégyenét mentheti igy. Életre támadt benne a lusta bűnösök gondolkodása, akik bukásukat is az Isten kegyelmének rovására szeretnék irni, mert a kegyelem, amit kaptak — szerintük — nem volt hatékony.

— Várj csak, Testvér! — állitottam meg hibás önigazolását. — Az Isten végtelenül jó és mindenkinek megadja az első és szükséges kegyelmet. Nélküle a természetfölötti életben semmik vagyunk, de ha már megadta a kegyelmét, tőlünk is függ, hogy mi lesz? Tőlünk is függ, hogy közreműködünk-e a kegyelemmel.

— Ne nyugtasd meg magad, Testvér, azzal, hogy a kegyelmet csak kapni lehet, de kiérdemelni nem. A természetfölötti élet kezdő tőkéjét az Isten adja, de a kamatokat és tőkenagyobbitást már bizonyos értelemben a te sáfárkodásod kiesdekelheti.

— De te a természetes erők foglalkoztatásáról akartál szólani nékem, — akadékoskodott társam. — Úgy gondolom, hogy valami lelki alapról, az igazság fundamentumáról szólottál, amely erőt ad, meggyőződést szül . . .

— Igen, arról szólottam. Mert ne gondold, hogy aki a kegyelem természetfölötti életéről szól, az már nemlétezőnek tekinti a természetes igazságokat és erőket. Sőt! A kegyelem a természetes erőket és igazságokat egy új életsikra: a természetfölötti életbe emelte föl és nem szüntette meg. Ezek az Isten ajándékai és a mi eszközeink itt is, amelyeket föl kell használnunk, hogy mentől közelebb juthassunk hozzá. Teremtőnktől kaptuk az értelmet és akaratot, az Ő kegyelme emelte föl mindkettőt és nékünk kötelességünk, hogy ezeket elsősorban adományozójának dicsőségére dolgoztassuk. A kegyelem nem teszi fölöslegessé, hogy az Istent mentől jobban megismerni törekedjünk . . .

— És Testvér! Ennek az Istennek a megismerése és benne önmagunknak és minden teremtett dolognak a fölismerése az a fundamentum, melyen biztosabban áll lelkiéletünk épülete, mintha az érzelem homoktalajára hordanánk kockáit. Az emberi szókincs a „természetes igazságok" szavával is jelöli ezt a fundamentumot, de ne gondold, hogy nem a kinyilatkoztatás igazságai is ezek. A természetes igazságok is Isten igéi, melyeket a teremtés tetteivel irt le nékünk.

— Csak azt ne gondold, Testvér, hogy aki az igazság fundamentumait a természetes ész erejével is birtokába törekszik venni, a kegyelem új életsikot teremtő erejét, szükségességét és ingyenességét lekicsinyli. Dehogy! A kegyelem drága ajándékának birtokában még többet, sokkal többet szeretne belőle . . .

●

A lelkiélet és jámborság alapja . . .

Nagyon sokat irtak már erről az alapról. Valóságos könyvtárat tennének ki a lapok, melyek róla szólanak.

Közöttük van egy könyvnek egyetlen oldala, amelyik kettős cimet visel és csupán tizenkét sorból áll. „Principium et fundamentum": „Vezérelv és alap" áll a cimsorában és 1522-ben irta egy spanyol katonatiszt: Loyolai Innigo, Manréza városa melletti barlang-remeteségében . . .

Ahogy ezt az előttem fekvő 12 sort életemben már többszázadszor elolvasom és a szobám falait elfödő hatalmas és tekintélyes részében aszketikus könyvtáramra nézek, eszembe jut az a régi naiv monda a babiloni fejedelemről és a cseréptáblás, papiruszos bibliotékájáról. Ez az uralkodó élt-halt a bölcseségért. Összeszedette messzeföldről a tudást lerögzitő táblákat, papiruszokat, de sokat kellett vándorolnia és nem vihette valamennyit magával. Megbizta hát birodalma tudósait, irják össze az egy palotát betöltő könyvek tudományát egy kocsideréknyi papiruszra, melyet magával vihet. Évekig dolgozott rajta sokszáz tudós és amikor elkészültek, uruk újabb követeléssel állott elő. „Ez is sok! — elégedetlenkedett. — Ennyit sem cipelhetek mindenüvé. Hagyjá-

tok ki belőlük a fölöslegest és a lényegest foglaljátok össze egyetlen papirusztekercsre!" A bölcsek ismét munkához láttak és föladatuk nehezebb volt, mint az előbbi. Nagy fejtörések és gondos mérlegelések után odatették uralkodójuk elé a papirusztekercset, melyen egy világ tudományának válogatott bölcsesége állott. A babiloni hatalom ura még ennél is többet követelt. Azt akarta, hogy a sokméteres papirusz bölcseségét egyetlen hártyalapra sűrűsitsék, melyet mindenhol maga előtt tarthat. A tudósok nekiültek a munkának, de sohasem készültek el vele . . . Egy király és száz tudós élete kevés idő volt hozzá . . .

Ami annyi tudósnak nem sikerült, azt Loyolai Innigo bravúros tökéletességgel cselekedte meg. Tizenkét irott sorban (nyomtatásban még kevesebben) összefoglalta a természetes életbölcseség extractumát.

„Az ember megteremtetett — irta — hogy Urunkat Istenünket dicsérje, tisztelje, neki szolgáljon és ezek által üdvözitse lelkét. A többi dolog a földön az emberért van teremtve és arravaló, hogy őt segitse célja elérésében, melyre teremtve van. Ebből az következik, hogy az embernek ezeket annyiban kell használnia, amennyiben őt célja elérésében segitik és annyiban kell tőlük elválnia, amennyiben akadályozzák a céljának elérésében. Amiért is szükséges, hogy közömbössé tegyük magunkat az összes teremtményekkel szemben, amennyiben ez szabadságunkban áll és nincs tiltva . . ."

Mennyi igazság, mennyi elv és mennyi bölcseség néhány sorban! Lelki napfény, amely bevilágitja az ember útját és reávetiti fényét mindenre, amit meg kell látnia. A létezők valamennyiéről nemcsak hirt ad, de értékelést is közöl.

Néhány sorban megoldja a létezők mindenségének létalapját, célját. Szól az Istenről, emberről és a többi mindenről, mert csak e három létezik.

Az Isten végtelenségéből kivonja a hármas sugarat, amelyek számunkra lényét jelentik, hogy Teremtő, Dicsérendő és Üdvözitő.

Az embernek száz és száz értéke és föladata közül biztos kézzel kiválasztja az egyetlen fontosat, hogy teremtmény. Tehát Teremtője tulajdona, aki már létével is természetszerűen dicsérni köteles Alkotóját akár akarja, akár nem, mert még kárhozatával is Urának megvetett szentségét vallja. Teremtmény, akit azonban boldogságra hivott létre Alkotója és tőle, az embertől függ, hogy milyen végállapotban ad dicsőitést: boldogságával, vagy örök szerencsétlenségével.

A világ minden létezőjének egyetlen igazi értékét állapitja meg. Amint az éhhalállal küzdőnek nem érték a gyémánt, szemét az arany, semmiség a dicsőség és teher a bibor és csak egyetlen aminek becse van: a táplálék, — épigy az embernek is csak egyetlen cimen érték a világ és minden kincse, minden dicsősége: amennyiben Teremtője dicsőitésében és szolgálatában eszköze lehet. Minden egyéb csak szemét és lim-lom, mint a haldoklónak ami nem orvosság és szomjanpusztulónak, ami nem ital.

A mindenségnek: Istennek, embernek és világnak egész élettitkát, értékét és receptjét sűritette Loyolai Innigo ebbe a pár sorba. Az igazság gránitbatömöritése ez, amelyre épiteni lehet . . .

Épiteni lehet: a lelkiélet palotáját.

A KIRÁLYI VAD.

IRTA: DR. SCHMIEDT BÉLA.

A Hilcock-expedíció Ujginea úgynevezett „Gazdátlan sarká"-ban rendkívüli jelenséget észlelt. Vad, égbenyúló hegyek tövében, mérges kígyók és egyéb fenevadak nyüzsgő tengerében lábnyomokat lelt. A jelek azt bizonyitották, hogy valaki követi őket. Bármennyire óvatosak voltak is, az éjtszakai táborozás idején mindig eltűnt valami. S nem is egyszer halva lelték a kiállitott őröket is. Napközben a legváratlanabb helyekről, rendszerint a vadon óriásfáinak koronái közül felharsant valami harsány üvöltés. Többször megpillantották a fák lombjai között tovasuhanó fehér foltot. Könnyen elpusztithatták volna, de mivel a különös lényt elevenen akarták elfogni, elhatározták, hogy nem lövik le, hanem valahogyan kelepcébe csalják.

Napokon át tartó cselvetések hiábavalóknak bizonyultak. Az ismeretlen hihetetlen könnyedséggel játszotta ki a legkörmönfontabb csapdákat is. Végre a kígyók elfogására használt terjedelmes hálókat feszitették ki a ravasz kutatók sátraik körül. A kérdéses éjtszakán szörnyű bömbölés és panaszos jajgatás jelezte, hogy az üldözött betévedt a kígyóhálókba, amelyek aztán egy elmés rugószerkezet segitségével csapdába ejtették a szerencsétlent. A kutatók lövésre szegzett fegyverekkel közelitették meg a vadul hempergő, össze-vissza bogozott hálót, amelynek szétszakithatatlan közepében ott fetrengett a nagy fogoly: a Királyi Vad!

A kutatók nagy megdöbbenésére a hálóban egy jól fejlett, ruhátlan, fehérbőrű ember nézett velük farkasszemet. A vad valóban „királyi vad" volt. Királyi arcából valami vad tekintet lövellte a fényt. Ujginea Tarzánja elgyöngült állapotban is elárulta magáról, hogy az emberek sorfalában volna helye. Igy azonban jelen sorsában inkább az erdei fenevadakhoz volt hasonló. Az emberből mindössze annyi maradt a szerencsétlenben, hogy a talpain háncsból font védőket viselt, haját pedig csigákból és kagylókból készült szorító rögzitette bikaerős, ízmos nyakára. Egyetlen fegyvere az a bunkósbot volt, amelynek tizenkét fontos végén száradt vér és egyéb, harcokból fennmaradt állati szőrök tarkállottak!

Az expedíció sarkonfordult. A vadon királya az első napokban tombolva igyekezett szabadulni. A kutatótársaság megkövülten állta körül a szótlan, bömbölő emberi lényt. Az egész ember olyan volt, mint egy hatalmas kérdőjel. Napok múltak. A szelíd környezet megtette hatását. Tarzán mindig csendesebb lett. S egyszer váratlanul könnyezni kezdett. Tarzán sírt! Tarzánban pislogni kezdett a lélek! A kutatók is eszmélni kezdtek. Megérezték, hogy egy embert emeltek ki a bozótból, aki valamikor talán, mint az 1914-ben eltűnt Hubbart-féle expedíció tagjai, rekedt benn Ujginea ősrengetegében. A rejtély kulcshoz jutott. S a kulcs egyszerű, mint maga az élet: Tarzán sírt! . . .

●

Ujginea Tarzánja jut eszembe, most, amikor a nagybőjt megérkeztével az elveszett bárány evangéliumos példabeszédén elmélkedem. Mert mi más minden „elveszett bárány", mint egy-egy ilyen szerencsétlen Tarzán! Mi más minden bűnös, mint egy multját vesztett, sajnálatraméltó királyi vad, melyért az egyház alarmirozza papjait, hogy szabadítsák ki azt. Mi más minden züllött europeer, mint egy ilyen bukott királyi nagyság, aki csak abban különbözik Tarzántól, hogy nem az őserdő mélyén bujkál, hanem a kultúra kockaköveín szaladgál.

Az egyház papjait a nagybőjti időben kettőzött munkaszeretetre sarkalja. Az egyház a nagybőjtre szinte rávarrja a papjai nyakára a violaszínű stólát s szinte beépíti azokat a gyóntatószék imádságos félhomályába. Ezek a gyóntató papok úgy hatnak reánk, mint egy evangéliumos expedíció tagjai, akik nyomon követnek minden emberi lábnyomot s megkeresnek minden elveszett tékozló fiút. Az egyház lelkipásztori politikája az elveszett századik keresésében nyilvánul meg. Az elveszett királyi vadakat látja az egyház imádságos vízióiban s ezeknek ez elveszetteknek fájdalmas nyöszörgéseit hallja látomásaiban.

És az egyház száz és száz gyóntatószék körül feszíti ki a lila stólák bűnbánati csapdáját, hogy kézrekerítse az elvadult s az erkölcstelenség szemetesgödreibe süllyedt Tarzánokat: a kesztyűs kasszafúrókat, a cilinderes sikkasztókat, az éjtszakai életet élő bárfiúkat, a magasságok világát gyűlölő antikrisztusokat, a kiélt vén emberroncsokat s azokat az öreg s a rosszra mégis mindig fiatal naturalista csatalovakat, akik a testiség Szabadság nevű paripáján élik bűnös világukat!

S az egyház nem vírraszt hiába a gyóntatószékek körül. Minden éjtszaka és minden várakozás megtermi a maga gyümölcsét. Igy nagybőjt körül nem egy faluban, nem egy városban téved be a bűnbánat hálójába a bűnös ember. Ezek a bűnösök sok esetben már csak a lábbelijükről sejtetik, hogy valaha az evangélium kultúrszőnyegén jártak. Minden más ruha lefoszlott róluk. Régen leszakadt vállukról a megszentelő kegyelem palástja. Régesrégen kialudt arcukról az Istenfiúság ragyogó öntudata. Nem tudnak többé az imádságos multról. S lassanként azt is elfelejtik, hogy az istenfiúság gondolata révén származásuk fáját a Teremtőig tudnák visszavezetni.

S az egyház úgy bánik a Bűnbánóval, mint az expedíció a Királyi Vaddal! Az egyház kiveszi az emberek kezéből a bunkósbotot, amelynek tizenkét fontos végén száradt vér és egyéb, harcokból fennmaradt állati szőrök tarkállanak. Az egyház kiveszi a sétáló aszfaltlovag kezéből az ezüstfogantyús sétapálcát, kiveszi a kezekből az ólmosvégű botokat, kiveszi a kézből a finomművű korbácsokat, mert mindezekhez vér . . . hiúság . . . gazság . . . durvaság . . . gőg . . . s más efféle gonoszság tapad. S ezek helyett odaadja az egyház az embernek a — keresztet.

S ez a kereszt nagy hatással van az emberre! Aki egyszer belenéz a Keresztrefeszített szemébe, aki egyszer megszámlálja a Keresztrefeszítetten a sebeket, aki egyszer visszatéved az evangélium kultúrközösségébe, azt a Keresztrefeszített megbűvöli. A kereszt a történelemben már sok csodát csinált. A kereszt a kőszívű embert is megtöri . . .

És a királyi vadak a gyóntatószékben sírni kezdenek . . . Nehéz volna eldönteni, hogy ezek a Tarzánok miért könnyeznek. Az azonban bizonyos, hogy a könnyek az emberi lélek első pislogó megnyilvánulásai. S bizonyos, hogy ezek a könnyek kilúgozzák a legbűnösebb lelket is! A Bűnbánó Tarzánok könnyein átragyog a hazatalált elveszett gyermek boldogságának fénysugara is. A Tarzánok nem tudják megmondani, miért sírnak. Csak azt érzik, hogy jól esik lelküknek, hogy sírhatnak . . .

És az egyház megnyugszik!

A könnyeket csak az egyház érti meg. A könnyeket csak az egyház tudja gyűjteni. A könnyeket csak az egyház tudja magyarázni. Az egyház mindig elhallgat, amikor a Bűnbánó Tarzánokat zokogni látja. Ilyenkor nem szabad csendet háborítani! A könny és a csend együtt többet lendített már az életen, mint a világ sípjai és dobjai együtt véve. Nem zavarja tehát az önmagukba roskadt királyi vadakat. Önmagukra hagyja őket, hogy — hazataláljanak!

●

Bárcsak mindenkinek eljönne a nagybőjt alatt a maga titokzatos éjtszakája. Bárcsak mindenki beleakadna hacsak lelke kisujjával is a kegyelem nagy lilahálózatába! S vajha mindenkit utólérne a hierarchia kegyelmi expedíciója. Mert akit az egyház utolér, annak a vállára teszi kezét, s annak szemébe néz! Akinek pedig az egyház egyszer a szemébe nézett, az a földre borulva könnyezi ki magából a bűnöket! . . .

A lélek értéke.

Igy értékeli a lelket az Isten:

Gyermekének fogadta.
A mennyország örökösévé tette.
Oda adta érte szent Fiát.
Az Úr Jézus feláldozta érte életét.
A Szentlélek kegyelmével ékesíti.
Az Oltáriszentséggel táplálja.
Angyalt rendelt őrizetére.
A nagy világot adta eszközének.

Isten így értékeli lelkemet . . .
és én ne értékelném?

ÉS SZOMJÚSÁGÁBAN ECETTEL ITATTÁK ŐT . . .

IRTA: DR. CZAPIK GYULA.

Jézus kereszthalálának történetében megható esemény fájdalmas felkiáltása: *„Szomjúhozom!"*

Szent János evangelista, aki fül- és szemtanuja volt az eseményeknek, leírta, hogy: *„Vala pedig ott egy edény, tele ecettel. Azok tehát ecettel telt spongyát tűzvén izsópra, odanyujták az Ő szájához. Amint pedig Jézus az ecetet elvette, mondá: Beteljesedett! És lehajtván fejét, kiadá lelkét."*

Üdvözítőnknek ecettelitatását különbözőképen fogják fel és különbözőképen bírálják.

Vannak, akik *a hóhérok könyörületét* látják benne. Szerintük még ezeknek szíve is megesett Jézus kínjain és ecettel iparkodtak enyhíteni azokat.

Mások épen ellenkezően *a poroszlók kegyetlen gonoszságát* szemlélik benne. Szerintük a keresztrefeszítettnek szörnyű szomjúságát ezzel a csípő, maró folyadékkal még kínosabbá tették.

Van egy harmadik felfogás is és ez azoké az orvosoké, akik Urunk kereszthalálát a maguk szaktudományának szempontjából vizsgálják. Ők azt mondják, hogy ez az ecettelitatás bár egyrészt a kínok fokozására történt, de ez csak mellékcél volt. Tulajdonképen azért adták, hogy az ecettel, mint a szervezetet további működésre ingerlő itallal, (analeptikum) tovább életben tartsák.

Ez a kérdés önmagában és lelki vonatkozásaiban is igen érdekes.

A történelmi tény.

Üdvözítőnk kereszthalála az Ószövetség jövendöléseiben aprólékosan benne foglaltatott. Ezeknek a jövendöléseknek a legkisebb részletei is beteljesedtek. Az evangelisták vagy előre tudták már a jövendölésekből, hogy így fog történni, vagy később visszaemlékezvén a történtekre, kiemelték a keresztrefeszítésnek azokat az apróságait is. Szent János meg is jegyzi több helyen, hogy az események azért történtek így, miszerint beteljesedjék az Irás. Igy például utal az Irásra akkor is, amikor Jézus ruháinak elosztásáról ír. Ugyanezt teszi, midőn Urunk szomjúságának panaszáról beszámol. Ezt írja: *„Hogy beteljesedjék az Irás, mondá: Szomjúhozom!"* És elbeszéli az ecettel való itatást.

Ezt a szomjúságot és ecettel való itatást a *68. zsoltár* jövendölte meg. Ezeket olvassuk ott: *„Szined előtt vannak mindnyájan, kik engem szorongatnak; szidalmat és inséget vár szivem. És vártam, ki szánakozzék, és nem volt; és ki megvigasztaljon, és nem találtam. És epét adtak nekem eledelül; és szomjúságomban ecettel itattak engem."*

Irgalmasság volt-e ez?

Üdvözítőnk szomjúsága a keresztrefeszítésnek egyik különleges kínja volt. Az Urat is, mint ahogy a keresztrefeszítetteket szokták, megkorbácsolták

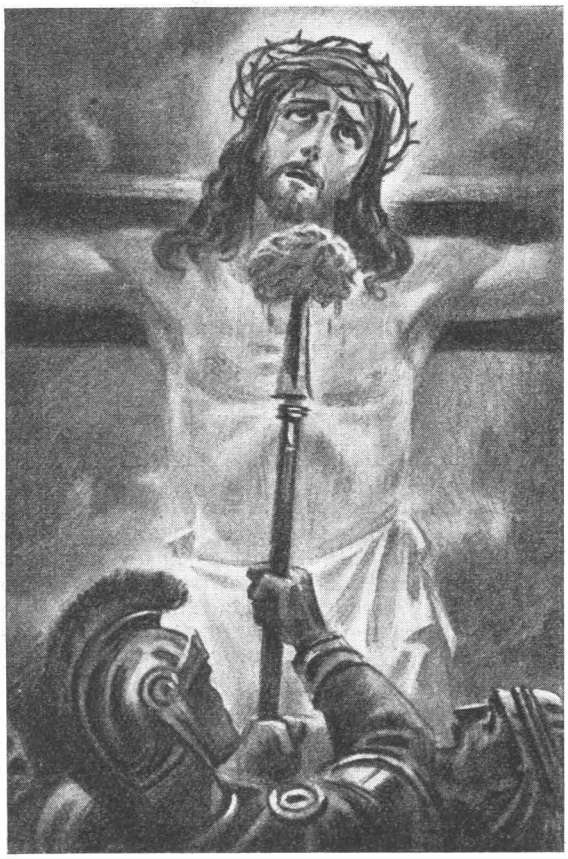

előbb. E korbácsolás nem járt nagy vérveszteséggel, mert általában ügyeltek, hogy a keresztrefeszítettek minél kevesebb vért veszítsenek és így annál tovább tartson a kínjuk. A korbácsütések nyomán zúzott sebek, véraláfutások keletkeztek, amelyek hamarosan lázat váltottak ki. *Ez a láz önmagában is szomjúságot okozott.*

Ehhez járult aztán a keresztrefeszítésnek lassú, szinte cseppenként beálló vérvesztesége. A poroszlók jól ismerték a mesterségüket és vigyáztak, hogy a kezek és lábak átszögezésénél nagyobb ereket ne szakítsanak el. Igy aztán a vér a kisebb ereken keresztül folyhatott csak el, ami nagyon sokáig, több óráig tartott. *Ez a vérvesztesség is kínzó szomjúságot okozott.*

A harmadik oka a szomjúságnak a nap sugarai voltak. A testet meztelenül szegezték a keresztre és

fejét sem borították be. A szúró és erős palesztínai nap reátűzött a meztelen testre, a pórusokat kiszárította és bőrgyulladást is okozott. Ezzel is *növelték a szomjúságot.*

A keresztrefeszítésnek célja nem a közönséges kivégzés volt. Ez gyötrelmes halált mért az elítéltre. *A kínoknak enyhítése belső ellentmondásban állott a keresztrefeszítés fogalmával.* A hóhérok a felszegezés után ott maradtak és ép azért maradtak ott, hogy az ítélet kínos lefolytatására felügyeljenek. Feladatukkal tehát ellenkezett az, hogy a halálraítéltet megitassák azért, hogy gyötrelmeit csökkentsék.

Azoknak véleménye tehát, akik az Üdvözítőnek ecettel való itatásában az irgalmas szeretetnek, vagy emberiességnek megnyilvánulását látták, *téves.*

Kínozni akarták?

Igen, a keresztrefeszítetteknek ecettel való itatása azért történt, hogy a szerencsétlen gyötrődőnek kínjait sokasítsák. Sőt azért, hogy egy *újfajta kínt okozzanak neki.*

Fentebb leírtuk, hogy a keresztrefeszítésnek egész sor kínjai között, egyik legborzasztóbb az olthatatlan szomjúság volt. A keresztrefeszítettnek nyálkahártyái, torka kiszáradtak, gyomra és belei nedvszegények lettek, a nyálkhártyák gyulladást kaptak, felrepedeztek.

Ilyen állapotban a kínlódó ember nem nézi azt, hogy milyen folyadékot kap. Ösztönös sóvárgással szív fel mindent, ami cseppfolyósnak tetszik előtte. Hiszen tudjuk, hogy a sivatagban eltévedt és a szomjhalálhoz közelálló emberek a legrettenetesebb dolgokat mohón szívják fel, csak folyadék legyen.

Az agyrengető kínoktól gyötrődő keresztrefeszített sem nézte ilyenkor, mi az, amit nyujtanak neki. Félig öntudatlanul szívta a nádszálon, vagy lándzsán szájához nyujtott szivacsot.

Azok között az italok között, amelyek a szomjúságot ugyan nem oltották el, de a kínokat még sokszorosan növelték, *a legegyszerűbb és legközönségesebb folyadék az ecet volt.* Ennek sava a nedvszegény és felrepedezett nyálkhártyákat pillanat alatt befutotta és ott borzasztó fájdalmakat okozott. A lenyelt ecetkorty köhögésre ingerelte a gégefőt és maga a köhögés összerázta az izomfeszültségben kínlódó testet s rémes kínokat okozott a szegek sebei körül. A korty, amelyik a nyelőcsőn keresztül bejutott a gyomorba, ott nem enyhülést hozott létre, hanem ellenkezőleg a gyomornak és az egész emésztőcsatornának mozgását, perisztaltikáját meggyorsította, spazmusokat, azaz görcsös összehúzódásokat létesített és *a fájdalmat szörnyűmódon növelte.*

A keresztrefeszítés nézőközönsége, aki ép a kivégzésnek kínjaiban gyönyörködött, újabb látnivalót kapott így. Az arc eltorzult, a szerencsétlen krákogott, köhögött, egész kifeszített teste rángatódzott. Az ecettelitatás tehát a hosszú, csendességben unalmassá váló halódásnál egy mozgalmas epizódot jelentett. Sőt, alkalmul szolgált az arc eltorzulásaira, grimaszaira vonatkozó gúnyos megjegyzésekre.

A hóhérok, amikor Jézusnak az ecetet nyujtották fel, *elsősorban ezt akarták.* Arról ők nem tudtak, hogy tettükkel a jövendöléseknek Krisztus megváltói halálát igazoló egyik pontját beteljesítették.

Az életét akarták meghosszabbítani vele?

Igen, a kínzás mellett ez is egyik célja volt az ecettel való itatásnak. Újabban egy müncheni német orvos, *dr. Berendts* hívta fel erre a figyelmet. (Linzer Quartalschrift, 1935. I. szám.)

Ma a kivégzéseknél akár akasztás, akár lefejezés, akár villamosszék útján történjék is az — a gyorsaság elsőrendű cél, a keresztrefeszítésnél ép ellenkezőleg *mentől hosszabb ideig tartó kint akartak előidézni.* Azt is említettük, hogy ép ezért hozzáértéssel végezték a keresztrefeszítést és a hóhérok tanult mesterei voltak a kereszten függő kínjainak minél hosszabb kitolásában.

A rómaiaknak nem volt még ugyan olyan orvosi ismeretük, mint amilyen a mi korunkban van. Tapasztalati tudásuk azonban meglehetős volt, az anatómia és fiziológiai okok tudása nélkül is. Ők jól tudták azt, hogy a túlságos vérveszteség halált idéz elő és azt is tudták, hogy a sejteknek, a belső szerveknek nedvszegénysége pangást okoz, ami szintén pillanatnyi halált hozhat létre. Épp ezért adtak ecetet a kereszten haldoklóknak. Ezzel nem szüntették meg kínjait, hanem ellenkezőleg, növelték azokat és újabb színt adtak nekik. *Ugyanakkor pedig az ecet nedvtartalma által kicsiny mértékben pótolták a szervezetnek nedvhiányát* és általa meghosszabbították az életét és vele együtt a kínokat. Az ecetnek a szervezetre gyakorolt analeptikus és instigáló, azaz további működésre ostorozó hatásával pedig megakadályozták a gyors halált.

Üdvözítőnknél az ecettel való itatás ezt az orvosi célt nem érte el. Jézus megízlelte az ecetet és bizonyosan szörnyű kínokat szenvedett következtében. E kínokat azonban eltűrte és külsőleg nem látszott meg rajta. Nem adott vele alkalmat, hogy testének gyengeségén gúnyolódjanak, semhogy arcának eltorzulását kinevessék. Ámde a nedvpótlás és a szervek további működésre való korbácsolása nem következett be. Az evangeliumok tanuk reá, hogy *Jézus az ecettel való itatás után felkiáltott, és lehajtván fejét, kiadá lelkét.*

Urunk kereszthalála és szenvedése nem tartott annyi ideig, mint ameddig a keresztrefeszítettnek gyötrelmei a rendes körülmények között húzódtak. Tudjuk, hogy Pilátus, mikor jelentették neki Jézus halálát, csodálkozott, hogy ilyen hamar megtörtént az. Az emberi elvetemültség megtett ugyan mindent, hogy a Messiás kínhalálát hosszúvá és elképzelhetetlenül fájdalmassá tegye. Az Üdvözítő akarata a fájdalmat vállalta, a kereszthalált is elszenvedte, de csak akkor, amikor az Atya is úgy akarta.

Gyötrelmeinek szörnyűséges módjait a bűnös emberek eszelték ki, de halála pillanatáról az Atya határozott.

Kuruzslók karmaiban.

Irta:
Dr. Szivós Donát O. S. B.

Egy német legenda szerint Henrik lovagot rettenetes betegséggel látogatta meg az Isten. Testét — mint a bibliai Jóbét — gyógyíthatatlan sebek, fekélyek borították. Szomorú volt, mert lobogott benne az élniakarás. Orvosai azonban megmondták neki, hogy nemsokára jön a nagy Úr: a Halál. Kétségbeesésében kuruzslókhoz fordult. De ezek csak ígértek mindent, de életet adni egy se tudott. Hallotta azt is, hogy Salernoban híres orvosok vannak. Elment oda is. A válasz ugyanaz: Meg kell halnia, mert a szervezet nem bírja sokáig ezt a szörnyű rothadást. De ugyanott megmondták neki, hogy van egy mód: meggyógyulhat, de csak akkor, ha akad egy ártatlan gyermek, ki egészséges szívének a vérét átömleszti testébe. Erre még jobban elszomorodott. De végre mégis találtak egy ártatlan gyermeket, aki felajánlotta életét a lovagért. (Hóka: Vasárnapi Harangszó I.)

Hányan vagyunk úgy *lelkileg*, mint Henrik lovag volt testileg?! . . .

Szeretnénk a lelkünk vigasztalan állapotát letagadni, vagy legalább is tudomást nem venni róla. De aztán —, mikor a lélek talán egy pillanatnyi csendjében magunkra döbbenünk, mi is kuruzslókhoz fordulunk. Tőlük remélünk gyógyulást beteg lelkünk számára. Az évszázadok alatt, sőt még ma is hány kuruzslónál keresett segítséget, gyógyulást a beteglelkű ember!

Nagybőjt van. A lelkigyakorlatok, a missziók, a lélekgyógyítások napjaiban nézzünk szemébe néhány ilyen modern lélekkuruzslónak.

◆

Jön az egyik lélekkuruzsló és *hozza a pogány világ hedonista elvét:* Beteg a lelked? Ne izgasson! Carpe diem! Légy pillangó! Szállj virágcsárdáról virágcsárdára és szívd ki minden ember- és örömvirág mézét! Hörpintsd ki fenékig az élet örömkelyhét! Élni, élni, habzsolni azt a kevés örömet, amit az élet kínál! Ne törődj azzal, hogy az élet örömkelyhének a széle piszkos és undorító! Hívd a mámort, hívd az örömet — élvezz, habzsolj — ez majd mámorossá tesz, elkábít és nem érzed, hogy fáj, beteg a lelked.

Ó, hányan mentek *ehhez* a kuruzslóhoz és reméltek írt lelkük égő, sajgó sebére.

. . . És megkezdődött a nagy farsang, hogy lármájával elnyomja a léleksóhajokat. A felejteni vágyó ember kezébe ragadta az élet örömserlegét. Csengett a billikom, csókok csattantak. Az élet képzelt rózsaágyán hempergett. Munkásizzadtságból aranyat csinált, hogy telemarokkal szórhassa a mámorért. Becsületet, férfijellemet, családi békét, házastársi hűséget, ártatlanságot, ifjúságot dobott oda, hogy el ne rabolhassák tőle a kuruzslótól beígért, mindent felejtő mámort.

És azt hitte, hogy már felejt, hogy gyógyul a lelke. Már áldani kezdte a kuruzslót, mikor a pezsgődurrogásba rongyos, gyárkéményfüstös arcú emberek lármája disszonált bele: Nekünk is jogunk van az élethez és tisztességes örömeihez! Dobjatok legalább morzsákat, mert éhezünk . . . takarjátok be eldobott selymeitekkel meztelen, didergő tagjainkat . . . Munkát, kenyeret..., mert az éhes gyomor mindenre képes!!

S ekkor egy pillanatra megremegett kezében az örömpohár. De még akkor se akarta engedni, hogy kivegyék a kezéből, hisz a mámor életcéllá vált és félt az ébredéstől. De egyszer csak ijedve vette észre, hogy azoknak a kezében, akik vele együtt akarták felejteni az élet nyomorát, megbillen az örömpohár és sorban indulnak oda, ahonnét már nincs visszatérés . . .

Még ekkor se akart engedni. A kiürült lélek kétségbeesett sikolyával követelte a kuruzslót: Mámort! Nem akarok felébredni, mert a magamraébredés az én ítéletem! A kuruzsló meg a szeme közé kacagott: A narkózis nem tart örökké! Felébredtél — nem segíthetek. Indulj te is a többi után, hogy Lázár légy az örökkévalóság örömasztalánál. A farsangnak vége. A te mámoros farsangodra is eljött az élet hamvazószerdája. S büntetésed ez a kijózanodás és az, hogy látnod kell, hogy az, akihez menekültél, ahelyett, hogy beteg lelkedet meggyógyította volna, csak elkábított, hogy annál kegyetlenebb legyen a kijózanodás. Mert én nem a lélek orvosa — én csak kuruzsló voltam.

◆

A második, akit be akarok mutatni, finomabb, mint az előbbi, de azért ez is csak kuruzsló.

Ez felveszi a tudós szemüvegét, magára ölti a bölcsek tógáját és nagyképűen hirdeti: Beteg a lelked? Ne izgasson az Isten, a vallás! Az Istennek nincs mondanivalója a modern ember számára. A modern ember nagyvonalú; nem ér rá lappáliákkal bíbelődni. A mai élet elrohan az Isten mellett. Akkor is, mikor törvényeket diktál, hogy a gyerekesen félőket törvényeivel korbácsolja, vagy akkor is, mikor jóságos szelídségével simogat, hogy a beteges idegzetűeket megnyugtassa, de akkor is, mikor számonkéréssel fenyeget, hogy a kemény nyakú lázadókat megfélemlítse. Az élet elrohan mellette — miért akarnád éppen te annyira észrevenni Őt? Légy nagyvonalú, légy fölényes, őrizd meg a tradiciókat, ne lázadj, ne helyezkedj nyíltan vele szembe — csupán csak légy elegánsan közömbös azzal szemben, aki talán csak gyermekkori nevelésedből származó kényszerképzetek szüleménye. S ha majd lehúnyod a szemed és az a finom műszer, amit úgy hívunk, hogy szív, megszűnik tik-takozni — akkor se izgasson, hogy mi lesz utána. Hát mi lesz? Pontot tettek életmondatod végére. Hogy van-e értelme ennek a mondatnak, vagy nincs — mit érdekel az téged, mikor már te nem leszel?

— Istenem, hányan menekültek ehhez a kuruzslóhoz is beteg lelkükkel?! És hányan mentek értelmetlen életmondattal a Számonkérő elé, míg valaki kiszabadulva a kuruzsló hatalmából, elkezdett gondolkodni: Jó, ti arra tanítottatok, hogy fölényesen menjek el az Isten mellett és nyugodjak bele a buddhisták bamba nirvánájába . . . de . . . de mi lesz akkor, ha az Isten nem azért teremtette a szívemet, hogy azt egyszer eltiporja, mint egy hernyót?!! Mi lesz akkor, ha az Isten nem azért hívott létbe, hogy egy napon, miután földdel tömték be a számat, a férgek számára dúsítékű asztal legyek?! *Hátha* nincs vége az életnek, az én pillangó életemnek, *hátha* felelősséggel tartozom érte, *hátha* él a nagy Számonkérő, *hátha* . . . *hátha* kuruzsló volt az, aki az én beteg lelkemet gyógyítani akarta?!! . . . Te lélekkufár: Öld meg ezt a sok háthát, kényszerítsd

az eszemet, hogy ne boncolja ezeket a gyötrő háthákat — és akkor megnyugszik a lelkem. De míg egy *hátha* is válasz nélkül marad a szívemben, addig te csak kuruzsló, a gondolkodni nem tudók, vagy nem merők kuruzslója leszel.

◆

Még egy kuruzslót — a sok közül — bemutatok.

Beteg a lelked? — kérdi ez is. Félsz attól a parancsokat osztogató, büntetéssel fenyegetődző Istentől? Lássátok, ilyenek vagytok ti. Torzképet csináltok Istenetekből. Nekem nem kellene a pattogó szavakkal parancsolgató Isten! Miért rajzoltok az Isten arcára csupa szigorú, kemény, számonkérő vonásokat? Miért gondoljátok, hogy az életet a bölcsőtől a sírig csupa parancs- és büntetéstilalomfákkal tüzdelte tele? Nem Ő mondta-e, hogy ő nem Imperator, hanem atya? Nem Ő mondta-e, hogy nem azért jött, hogy a gyenge nádat eltörje? Nem Ő hívott-e benneteket a szívére, hogy ott kipihenhessétek magatokat? Nem Ő mondta-e, hogy ő végtelenül jó és irgalmas, ki még az utolsó pillanatban is megbocsát?

És hányan hittek ennek a kenetesszavú kuruzslónak!!

Miért nem akad egy igazi jóakaró, aki fülébe kiáltaná ezeknek a szegény rászedetteknek: Igaz, az Isten nem Imperator, hanem atya, de az atyának engedelmeskedik a gyermek. Az Isten jó, de igazságos is! Az Isten nem töri le a gyenge nádat, nem oltja ki a pislogó mécsest, míg én nem akarom. Az Isten szívére ölel, ha én nem húzódom el tőle. Az Isten irgalmas, de csak addig, míg letérdelek előtte bocsánatkérően. De, ha már nem tudom kezemet kérően feléje nyujtani; ha lezárul a szemem és nem tudom életemet megsiratni; ha elnémul az ajkam és nem tudok bocsánatot kérni; ha megmerevül a kezem és nem tudom meaculpázva mellemet verni: akkor már ne a jóságot, irgalmasságot és szeretetet várjam, mert az Isten akkor is hű marad önmagához és jön az igazságos, utolsó unciáig számonkérő Isten.

◆

. . . És a kuruzslóktól rászedett ember ott áll egyedül beteg lelkével, mint Henrik lovag rothadó testével és a szívéből önkénytelenül feltör az akaratlanul is Istent kereső, gyógyító panasz: Ki fog rajtam segíteni? Ki mutat majd nekem utat az élet zűrzavarában? Ki fog a kétségbeesettnek hitet adni? Ki kárpótolja a megcsaltat? Ki ad bizalmat a bizalmatlannak? Ki fogja az élet Lázárját az asztalához ültetni? Ki gyujtja meg az én kihült szívem szeretetmécsesét? Ki fog a hitetlen lelkek sötét éjszakájában zsarátnokot gyujtani? Ki fog az én nagy *Hátha*-imra felelni? Ki emeli fel az elesettet? Ki bocsát meg a hűtlennek? Ki szelidíti meg a fölényeskedőt? Ki kényszeríti majd térdre a hűtlen lázadót? Ki fogja az én összetört, megkínzott, megcsalt, kihült szívemet megsimogatni? Ki fogja az én beteg lelkemet meggyógyítani? Mint Henrik lovag — sóhajtok én is: Lesz-e egy ártatlan gyermek, ki vérét ontja azért, hogy engem megmentsen?

Mire való ez a sok fájó, panaszos jajkiáltás? Az az ártatlan gyermek már megszületett egy hideg karácsonyéjszakán. A krisztusi vérátömlesztés már rég megkezdődött a Golgotha keresztjén. A lélekgyógyítás folytatódik a gyóntatószékekben, a krisztusi, lelketgyógyító vérátömlesztés folyton ismétlődik minden szentáldozásodban.

Nagyon beteg a lelked? Menj Krisztushoz — Ő nem kuruzsló!

A MELANKÓLIKUS TEMPERAMENTUM.

IRTA:
DR. HOCH KONRÁD.

A MELANKÓLIKUS VÉRMÉRSÉKLET LÉNYEGE.

A melankólikus lelke nehezen indul fel a rá hatást gyakorló dolgok következtében. A benyomások gyengék nála, de sokáig megmaradnak lelkében. Ha ugyanabban az irányban ismétlődnek benyomásai, heves felindulásba hozzák és alig törölhetők ki lelkéből. A melankólikus lelkét érő benyomás karóhoz hasonlít, mely folytonos kalapácsütés következtében lassan, de mindig mélyebbre verődik be, míg alig lehet már onnan kirántani. A melankólikusnak ezt a tulajdonságát különösen figyelembe kell vennünk. Kezünkbe adja a kulcsot sok mindenhez, ami a melankólikus viselkedésében egyébként nehezen magyarázható meg.

A MELANKÓLIKUS LÉLEK ALAPHANGULATAI.

Az elgondolkozásra való hajlam.

A melankólikus gondolkodása könnyen válik elgondolkozássá. Gondolkodása: *messzenéző* — szívesen vész el a multban s újra és újra régen átélt eseményekkel foglalkozik; — *mélyenjáró* — nem áll meg a felszínen, a dolgok gyökerét és összefüggését kutatja, kifürkészi az ember életében működő törvényeket, alapelveket, amelyek szerint az embernek cselekednie kell; — *messzeható* — előretör a jövőbe, s felszáll az Örökkévalóhoz.

A melankólikus kedélye túlontúl gazdag és lágy. Szívében át is érzi, amit gondol. Titokzatos vágyak élnek benne. Belsőleg gyakran hevesen felindul, sőt mélyen megrendül a melankólikus, — különösen vallásos dolgok, vagy az általa kovácsolt tervek hatása alatt. Erős felindulásának hullámzását azonban külsőleg alig árulja el.

A visszavonultság szeretete.

A melankólikus szereti a hallgatást és az egyedüllétet. Magábamélyedve elzárkózik a külvilágtól. Saját gondolataival foglalkozva társaságban könnyen figyelmetlen. Rosszul használja érzékeit, csak félig hall, félig néz meg valamit. A személyeket sem jegyzi meg jól, nem ismeri fel őket s nem köszön ismerőseinek. Az utcán is álmodik. A mindennapi életben és munkánál is sok baj éri érzékeinek rossz használata és álmodozása miatt.

Szomorúságra való hajlam.

A melankólikus mindig komoly oldaláról nézi a dolgokat. Lelke legmélyén mindig bizonyos fájdalom, „belső sírás" van. Ennek nem betegség vagy betegségre hajlamosság az oka, mint ahogy sokan megállapítják. A melankólikus szomorkodása onnét ered, hogy mély, eleven törekvést hordoz magában Isten és az örökkévalóság után, de érzi, hogy a föld és testiség ránehezedik s újra és újra lefelé húzza. A melankólikus számkivetettnek érzi magát a földön és erős honvágy epeszti az örökkévalóság után.

Hajlam a nyugalomra.

A melankólikus temperamentum passzív vérmérséklet. Nincs meg benne a kolerikus és szangvinikus elevensége, gyorsasága, előretörése, tevékenysége, hanem lassú, meggondolt, megfontolt, nehezen bírható gyors cselekvésre és kimondott hajlama van a nyugalomra, tétlenségre. Ebből a passzivitásból magyarázható meg a szenvedéstől és nehézségektől való nagy félelme és a belső megerőltetéstől és önmegtagadástól való idegenkedése.

A MELANKÓLIKUS JELLEMZŐ TULAJDONSÁGAI.

Zárkózott.

Nehezen barátkozik és nem szeret ismeretlenekkel beszélni. Bensejét nehezen tárja föl, s csak olyannal beszél lelkéről, akiben nagyon bízik. Lelkiállapotának lefestésére nem találja meg könnyen a megfelelő szavakat. Bár a melankólikus szeretné néha kibeszélni magát, mert érzi, hogy megkönnyebbülne, ha a lelkét nyomó szomorú, nehéz gondolatokat közölhetné bizalmasával: de sok belső nehézséget kell legyőznie, míg szólni tud és oly ügyetlenül válogatja meg kifejezéseit, hogy utána mégsem elégül ki, s nem nyugszik meg. Az ilyen sikertelen kísérletek még zárkózottabbá teszik a melankólikust. A nevelőnek ismernie és figyelembe kell vennie a melankólikusnak ezt a tulajdonságát, különben nagyon igazságtalan lesz vele szemben. Általában a gyónás is nehezére esik a melankólikusnak, míg a szangvinikusnak könnyű. A melankólikus ki akarja magát beszélni és nem tudja; a kolerikus ki tudja magát fejezni, de nem akarja.

Határozatlan.

A sok mérlegelés, a félelem a nehézségektől, az aggodalom a sikertelenség miatt okai, hogy a melankólikus nehezen jut elhatározásra. Szívesen elhalasztja az elhatározást és elódázza valamely munka megoldását. Amit megtehetne ma, azt holnapra, holnaputánra, vagy a jövő hétre tolja el, közben elfelejti a dolgot és így hónapok kellenek neki ahhoz, amit egy óra alatt elintézhetne. A melankólikus sohasem lesz kész. Némelyiknek évek kellenek, míg szerzetesi hivatásával tisztába jön és tényleg zárdába lép. A melankólikus az elszalasztott alkalmak embere. Míg mások már régen átjutottak az árkon, ő még mindig azon gondolkozik, hogy átugorjon-e és tud-e.

Csüggeteg és bátortalan.

Ha új munkához kell fognia; kellemetlen feladatot kell teljesítenie, vagy szokatlan területre kell mennie, a melankólikus csüggeteg és bátortalan. Erős akarata, tehetsége és ereje is van ugyan, de nagyon sokszor nincs meg a bátorsága. Azért mondják: a melankólikust be kell dobni a vízbe, akkor majd megtanul úszni. Ha vállalkozásai kapcsán nehézségekkel — talán egészen csekélységekkel — találkozik, bátortalan lesz, szeretne félbenhagyni mindent és felhagyni vele, ahelyett, hogy legyőzné a nehézségeket, és az elszenvedett kudarcot megsokszorozott erőfeszítéssel kiegyenlítené, és jóvátenné.

Lassú és nehézkes.

Lassú a gondolkodásban. Előbb mindent lassan át kell gondolnia, míg nyugodt véleményt tud magának alkotni. *Lassú a beszédben.* Ha gyorsan kell felelnie, ha zavarban van, vagy ha fél feleletének következményeitől — nyugtalan lesz, nem találja a megfelelő szavakat és gyakran hamis, vagy elégtelen feleletet ad. Nehézkes gondolkodásával függ össze, hogy beszédében gyakran botlik, mondatait befejezetlenül hagyja, helytelen mondatszerkezetet használ, s keresgél a helyes kifejezés után. *Lassú a munkában is.* De nem lusta. Gondosan és alaposan dolgozik, de csak akkor, ha nem sürgetik, ha elég időt engednek neki. Ő maga mindenesetre nem hiszi, hogy lassú munkás.

Büszke.

Büszkeségének egészen sajátszerű vonása van. A melankólikus nem törekszik becsülésre, elismerésre, ellenkezőleg irtózik a nyilvános szerepléstől. Ennek oka valójában az, hogy nagyon fél a megszégyenüléstől és a megaláztatástól. Visszavonulása a szerénység és alázatosság látszatát kelti, pedig valóban azért tartózkodó, mert a felsüléstől tart. S ez kevélység. Munkánál, állásokban és hivatalokban kisebb képességüeknek, sőt alkalmatlanoknak is átengedi az elsőbbséget, de szívében mégis zokon veszi, hogy félretolták és nem becsülték meg tehetségeit. Ha a melankólikus valóban tökéletessé akar válni, nagy figyelemmel kell lennie erre a büszkeségből eredő, lelke legmélyén lakó bosszúságra, valamint az egész kis megszégyenülések iránti nagy érzékenységére.

Az eddig elmondottakból következik, hogy a melankólikusok kezelése s a velük való érintkezés nem könnyű. Különösségük miatt sokszor félreismerik értéküket és helytelenül kezelik őket. A melankólikus nagyon jól érzi ezt s ettől még komolyabbá és magányosabbá válik. Kevesen értik meg és ezért csak keveset von bizalmába s így kevés az öröme.

(Folytatjuk.)

Ellentétes emberek.

Irta: Lippert Péter S. J.
Fordította G. A. M.

Öregek és fiatalok.

„Jung und alt, gross und klein“ — mondja a német s ez alatt az összes embereket érti. A nagyokról és kicsinyekről már beszéltünk. Voltaképen nem is csodálatos, ha azok néha egy véleményen vannak, mert hisz a kicsinyek — legalább feltehetjük róluk — mindig a nagyokat követik.

De az öregek és fiatalok! Nem könnyű közös síkra hozni gondolkodásukat. Az öregek és fiatalok véleményei rendesen eltérők. Még egy család közös fészkében is másképp csiripelnek a fiatalok, mint az öregek, legalább is megkísérlik. Különböző az öregek és fiatalok megítélése is. Sőt egyenesen ellentétes. Olykor azt mondják: Ez az ember túl fiatal, ki hallgat rá! — Máskor nagy dicsérettel hangoztatják: Korához képest mily fiatal! — Majd tisztelettel teljesen hajlunk meg a magas kor előtt, s közvetlen utána azt állítjuk, hogy: Az öregek nem értenek semmihez, álljanak félre! — Lassacskán megöregedett! — mondjuk bizonyos részvéttel. — Ki ismerheti ki magát ily ellentétes megítélésnél?

A fiatalok a jövőt nézik.

Nem csodálkozhatunk, hogy különböző az öregek és fiatalok véleménye. A fiatalok a jövő felé tekintenek, azért csak jósolhatnak. Ez a beszédmód költői, lendületes, fantasztikus, színes, heves és izzó, — de ritkán világos és még ritkábban világít, csak akkor, ha isteni kinyilatkoztatás lobog benne.

Az öregek a multban élnek.

Az öregek a mult felé fordulnak, amelyet átéltek, amelyet láttak, ez legértékesebb kincsük, mely emlékeiket, tetteiket, szeretteiket rejti magában. Tehát ők egy valóság felé vannak fordulva és ezért meggyőződésük megfelel e valóságnak. Belátásaikban megingathatatlan, kérlelhetetlen, sőt gyakran keserű igazság rejlik.

De a valóság, melyet ismernek és melyről szólnak, mégis csak egy elmúlt és ezért holt valóság, ezért az öregek gondolatai, — dacára annak, hogy igazak — egyben élettelenek, fásultak, szárazak, — érezni bennük a meghaltság merevsége, sápadtsága. Jéghideg lehelet árad belőlük, mely minden vidámságot lehűt. Mivel az eltemetett valóság felé fordultak, nem karolják át az egész valóságot. Az elmultságból vett merev formák nem foglalnak magukban mást, mint a fejlődés árjától szirtekre dobott holmit. Az egész valóság eleven, áradó, s azért sokféleség és mivel az öregek belátásai ezt mellőzik, nem valódiak, nem egészen igazak.

Élhetünk-e a jelenben?

Ezek után azt gondolhatnánk, hogy a legjobb volna sem öregnek, sem fiatalnak lenni, sem a multban, sem a jövőben élni, hanem a jelenben. Hiszen ez az egyedüli, ami igazán a miénk! De, van-e egyáltalán jelen? Vagy jobban mondva, adatott-e számunkra valamiképen jelen? — Minden, ami beáramlik lelkünkbe, vagy már letűnt vagy még csak jövendő. Mi mindig csak azokat a sugarakat látjuk, amelyek másodpercek és évek ezrei előtt áradtak ki egy csillagból, vagy a fényt látjuk, melyet a feltűnt csillag, mint hajnalpírt bocsát lelkünkre. Egyetlen csillagot sem látunk a jelen valóságában. Nem adatott számunkra semmi a jelenben.

És, ha mégis adatna, lelkünk nem érné be vele. Mert gondolataink vagy élményeink elé, vagy utánuk sietnek. Különösen az örömteljes kilátások elé. És ez az előre érzett öröm, melyet az elésietésben élvezünk, a legkedvesebb, legédesebb kincsünk. — De sietünk a szenvedés és fájdalmak elé is és előre átéljük minden keserűségünket, mely lassú közeledésükben felgyülemlik. Szorgoskodó képzelőtehetségünkben előre átszenvedjük a test és lélek minden fájdalmát, mely valaha is érhetne és mindenekelőtt átszenvedjük élethossziglani agóniában a halál minden fájdalmát, mely végtelenül nagyobb, mint a haláltusa minden szenvedése. Minden földi valóság — ha végre közelünkbe jutott — távolról sem oly rettenetes, de nem is oly édes és szép, mint előresiető átélésük.

De emlékezetünkben utánafutunk a már elmult élményeknek is. Ki tud végkép elválni az átélt boldogságtól? A boldogító pillanatoktól, a nyári napoktól, és tavaszi estéktől, az édes együttlét és bensőséges egyesülés boldogító emlékétől?

És ugyan ki tudja kitépni szívéből az elviselt sértéseket, átélt csalódásokat, megszégyenítéseket és kudarcokat? Eltávozott szeretteinket s az elmult szeretetet? S ha az emlékezés keserűsége majdnem megfojt, s kívülről-belülről megmérgezi az egész életet, annál kevésbbé tudunk szabadulni tőle. Sok embernek — talán mindnyájunknak — gyógyulást jelentene, ha feledni tudnánk.

Tehát mindig valamely távolságban élünk. Amíg még nincsenek mögöttünk emlékek, a jövő ragyogásában rózsásan pirosló távol magaslatokra kapaszkodunk fel. Ha már áthaladtunk e rózsás magaslatok felett és azok már legértékesebb kincsünket rejtő sírhalmokká váltak, akkor emlékezetünkben szüntelen vissza vándorlunk ezekre a halmokra és bágyadt tekintettel állunk őszi színekben fakuló, vagy tán épen kopár lejtőin.

Ebből tehát az következik, hogy ha ifjúság alatt a jövő ábrándjait értjük, mindig fiatal, aki az élet serlegét még nem hajtotta fel, viszont aki a serleget már meglehetősen kiürítette, mindinkább öregszik, ha öregség alatt az elmultak iránti áhítatot értjük.

Örök fiatalság.

De hát ez jelenti-e a legvalódibb értelemben: öregnek vagy fiatalnak lenni? Fiatalnak vagy öregnek lenni csakugyan nem volna-e más, mint álombajárás a multban vagy jövőben? A kor szerint fiatal természetszerinti életéhségében a jövő felé fordul. Hisz egyebe sincsen amiből élhetne, mint az élet ígérete. Oly sok térség és felvevő képesség van benne, mely minél többel tölti ki, annál inkább növekszik. Ez az igazi éhség a jövő után. S ez lenne a legjobb és elmúlhatatlan fiatalság.

Ez lehetséges. Léteznek ily emberek. Az élet és élmények sokasága mindinkább kitágítja lelküket. Mindaz, amit megismertek, és átéltek, amit élveztek és birtak, amit alkottak és ajándékoztak, nem tölti ki lelküket, hanem mind tágasabbá, átfogóbbá, hozzáférhetőbbé teszi őket. Minden új megismerésük szélesíti tudás-

vágyukat s egyben megértőbbé teszi őket. Minden siker alázatosabbá mélyíti lelküket és készebbé, hogy az elért magaslatok fölé lépjenek az új kezdés buzgóságával. Minden boldogság, amelyet ittak, mindjobban megérteti velük a minden vigasság mögött rejlő igaz örömöt. Minden átélt szenvedés növeli teherképességüket még nagyobb keresztek elviselésére.

Ezek azok az emberek, akik előtt az élet mindjobban kitárul, minél mélyebben hatolnak be, akik mögött nem csukódnak be kapuk, akikben a valóság mindinkább tért foglal, amint azt birtokukba veszik. Minél inkább jelenné válik a jövő előttük, annál inkább kitárul. S gyorsabban nő az, ami előttük van, mint amin már túl vannak. Ezek a végtelenségben mozgó emberek, akiknél minden, amihez nyúlnak, kulccsá válik, mely felnyitja előttük, amit még nem értek el. Csakugyan: „azoknak, kiknek már van, még adatik." (Máté 13, 12.)

Ezek az igazán fiatalok, akik nemcsak fiatalok maradnak az előrehaladó kor dacára hanem mindig fiatalabbakká válnak. Mindig nyiltabbá, megértőbbé, vágyakozóbbá és buzgóbbá, bátrabbá, vidámabbá és lelkesebbé, melegebbé és gyengédebbé minden és mindenki iránt.

És a multjuk? Ha ennyire előre élnek az érkező élmények felé? Talán csak azért vesznek fel mindent hogy rögtön eltemessék? Nem, ezt épen nem teszik. Nem temetnek el semmit. Az elmult és legmulandóbb is elevenen él lelkükben. Ha külső létében el is mult, lelkükben még mindig jelen van és hat. S egyre tágultabbá és nyiltabbá teszi a lelkeket. Az elmult örömök képesítik, fogékonyabbá teszik őket újabb örömökre. Oly művészettel tudnak örülni, hogy minden átélt boldog óra lelkükben vibrál. És nehéz, keserű pillanataik sem szívják ki életük vérét, mint egy holt kísértet, hanem, mint egy nagy győzelem, mint a bizalom és bizonyosság diadalkapui állnak lelkükben. Az elmult küzdelmek, mint bátorság, és teherbíróképesség élnek bennük tovább. A sors csapásai oly puhává, szelíddé formálják lelküket, hogy a jövendő dolgok bele tudjanak mélyedni. A sötétség fényszomjasabbá teszi szemüket és hálássá minden fényszikra iránt, mely feléjük közelg. Ezek az emberek nem élnek a multban, — sőt lehet, hogy olykor el is felejtik a multat, — de az elmultak melegen és jótékonyan élnek bennük és a jövő útjait készítik elő.

A mult, egy valóban fiatalban, gazdagabb jövő vetésévé lesz.

Fiatal öregség.

De nincsen-e az öregségnek is értelme, mely tiszteletreméltóvá teszi, mint ahogy a valódi és örök fiatalságnak bámulatraméltó változatlan üdesége? Az öregség elraktározza és mint legdrágább kincsét becsben tartja átélt napjainak és végzett tetteinek teljét. És ugyan szükséges-e, hogy e mult felett a halál birodalmának rothadó lehelete lebegjen? Multra csak az tekinthet vissza, aki a valóság világát átélte. Soknak kellett történnie, sokat kellett teremtenie, sok, történéstől súlyos napot kellett átvergődnie, sok örömben, búban kellett részesülnie annak, akinek igazán multja van. Ha már a külső nyomok is jelentősek lehetnek, melyeket valaki hátrahagy sőt még évszázadok és évezredek mulva is meghatók és tiszteletreméltók lehetnek azok, mennyivel inkább a belső áramlatok, amelyekből ez a külső tevékenység kitör! Voltaképen az embernek minden gondolata bámulatraméltó, szívének minden valódi vágyakozása szent, minden emberi reménykedés megható, az emberi boldogság elragadó s minden fájdalma tiszteletreméltó. És ha valaki sok ilyen értéket hordoz magában, sokat átélt, küzdött, dolgozott, tűrt és szeretett, akkor multja, mely öregségének foglalatja, nem oly nagyság-e, mely előtt nagyrabecsüléssel kell meghajolnunk?

Természetesen sok függ attól, hogy valaki hogyan hordozza magában ezt az életszentséget. Mint élettelen követ, mint sírkövet, mint ólomsúlyt? Vagy mint érett gyümölcsöt, mint győzelmi díjat, zengő dalt, mint virágfűzért? Nagy különbség van a között, hogy hogyan viseli valaki öregségét, hogy rothadásnak indult-e benne a mult, őt magát is beteggé, keserűvé, mérgessé alakítván, vagy hogy elevenné, valódivá vált ép mert birtokába vette s így minden esemény az érettség frisseségét és zamatját érte el benne.

Olykor az aggastyánok arcvonásairól is leolvashatjuk ezt a különbséget. Némelyek mint a kialudt mécses, megvakult ablak. Mások pedig mind világosabbakká, ragyogóbbakká válnak. Szemeik különösen kifejezésteljesek, ártatlanságtól ragyognak, mint gyermekszemek és bámulatosan élesek és áthatók. Szelídséget, hosszú türést, összhangot és nyugodtságot tükröznek vissza, mintha a sok meglátástól végtelen megértést nyertek volna, s mintha minden, amit láttak, otthonra talált volna lelkükben. Különösen a súlyos terheket, nagy szenvedést viselt öregek szemében van ez az érettség és melegség. Mintha már semmiért se tudnának többet neheztelni, mintha maga a szenvedés is meghitt barátjukká vált volna. Nincs már semmi, amivel ellenségesen, keményen, bosszusan szembeszállnának. Rátaláltak a békességre, „illi autem sunt in pace" mondják az elhunyt igazakról. (Bölcs 3, 3.) Hátha még elmulásuk előtt is elmondhatjuk róluk ezt!

Ezen igazak útja az örök béke ama tengerszorosára nyilik, mely belenyúl a mi világunkba. Ezek azok az aggastyánok, akik előtt meghajlunk, s némán és tisztelettel csókoljuk meg hervadt kezüket, és úgy vesszük szavukat, véleményüket, mintha Isten szava volna.

Voltaképen nem ugyanazok-e, mint az örökifjak? Mindaz, amit átéltek, bennük is eleven, hatásos és lelküket még több élmény felvételére tárta fel. De azért van különbség köztük.

Ezek az öregek már feltárultak az örök dolgok felvételére, — a földi létből, néhány csepp híjával, már minden beléjük áradt, felvették magukba az összes lehetőségeket. Számukra most kezdődik a minden léten túli végtelenség: az örökkévalóság közeledik feléjük. Lelkük felvevőképessége teljesen kitárul s beléjük ömlik az a nagy áram, mely egy végtelen mélységű cseppben összefoglalja az egész létet: megértek arra, hogy Istent birtokukba vegyék. Az igazi öregség bátor, merész lépés Isten felé.

És az igazi ifjúság — nyugtalanság, mely csak Istenben talál nyugtot. Tehát oda gravitálnak az öregek és fiatalok is. Egyikük élete, élményeikkel úgy kitárult, hogy végre csak Isten képes azt betölteni, a másik-é pedig úgy betelt élményeivel, oly gazdag és nyugalmas, hogy maga Isten lett osztályrészük. Az eredmény ugyanaz. Azért mondja a Bölcs a Szentírásban a fiatalokról és öregekről ugyanazt: „Az ember tisztes kora bölcs megértéséből származik." (Bölcs. 4, 8.), mellyel a dolgok teljét magában hordja. A fiatalokról pedig azt mondja, hogy „néhány év alatt felvették magukba hosszú korszakok teljességét." (Bölcs. 4, 13.) Mindkét esetben azt a következtetést vonhatjuk le, hogy minden élmény, ha csak egy pillanatig tart is, a végtelenség kapujává, kulcsává, térségévé válik. Az öregek és fiatalok a lét minden cseppjében a végtelen tenger hordozói és az élet összes tengerei mindnyájuk számára egyetlen cseppben összpontosulnak.

AMITŐL JOBBAN KELL FÉLNI, MINT AZ ISTENTŐL.

IRTA: PINTÉR JÓZSEF.

Messze napkeleten, álmok hazájában egyszer régen két férfiú bontakozott ki a síkságra ereszkedett völgy öléből. Ős cédrusok és óriás pálmák árnyában jöttek. A tüzescsókú nap delelőben járt. Előttük a rónák virághímes szőnyege pompázott. Mellettük a hegyekből lefutott patak csevegett, muzsikált. S fölöttük csodaszépen húzott el egy vándor felhőnyáj ragyogó uszálya.

Az erősebb férfiút Káinnak nevezi a biblia. A gyengébbet Ábelnek mondja. Amazt gonosz szándék hozta. Emezt szeretet vezette.

És ez a gyengébb ott meghalt. Az erősebb agyonütötte. Pedig testvérek voltak.

Az égreszökött vértől Káin előtt sarkaiból fordult ki a világ. Vérrel van befestve minden, amit lát. A nap, a patak, a virágok kelyhe, a füszál, Ábel arca s a bunkósbot. Ezt hiába dobta el kezéből, — mikor a földre koppant, a kijózanodás korbácsa vált belőle. S ő ennek csapásaitól kétségbeesetten látott bele tettének minden borzalmába. Ez a magáradöbbenés aztán rátört nyomorult életére. Hajtotta, üzte. És ő futott. Erdők sűrűjébe. Vadak barlangjába. Puszták magányába. A futástól lélekzete elakad. Szive a torkában ver. Halántékán kidagadnak az erek. Szeme vérben forog. Ijedten néz vissza, . . . pedig se ember, se állat nincs a nyomában. Tövis szúrja. Ág megvérzi. Kőben megbotlik. Gyökértől elbukik. De talpra ugrik s aztán . . . rohan tovább, . . . tovább . . .

Mi tudjuk, hogy mi ez a nagy, irgalmatlan hatalom, mely üzött vadhoz tette hasonlóvá s kinpadra vonta. Amelytől nem szabadulhatott a szerencsétlen, mert mindenüvé magával kellett cipelnie. Ezt az üldöző nagy ostorost úgy hívjuk: lelkiismeret.

„Isten szavá"-nak mondja a nép. Olyan isteni jel ez az emberben, amely eszünk által nyilatkozik meg.

A lelkiismeret az ember egész erkölcsi életének „aranybullája". Az általános és változatlan erkölcsi paragrafusok isteni törvénytára. S e törvényekkel a lelkiismeret nem a saját erejénél fogva kötelez, hanem Isten nevében. Mert a törvényeket Istennek ujja írja fel a lélek kőtáblájára.

A lelkiismeret stílusa: erő. Szava: kevés. Úgy beszél, mint Isten szokott: röviden. „Kell!" . . . „Nem szabad!" Ennyi az egész. Nem kér, hanem követel. Parancsot oszt. Ellenmondást nem tűr. Az alkut nem ismeri. Diktátor!

S miután a lelkiismeret Isten akaratát és kötelességünket elénk tárta, mellénk áll, mint megfigyelő, hogy tanuskodhassék tettünk végrehajtásáról. És nincs módunkban ezt a szemfüles tanut a nyakunkról lerázni. Egybe van forrva velünk. Szenvedélyek vihara csak megveri, de el nem kergetheti. Élvezetekben csak elbóditani, de megfojtani nem lehet. Kard nem fogja. Fegyvertől nem retten. Méreg nem öli. Aki ellene küzd, eredménytelenül fárad. Kipusztíthatatlan.

Még a halál kaszája elől sem tágít. Sőt minél közelebb lép a halál ágyunkhoz, hogy rátegye kezét az élet utolsó tusájára, annál hangosabban kiált a lelkiismeret. Még pedig vagy mint örök örömök harsonása, vagy mint a megtorlás kerubja.

S ha aztán a halál rontó fergetege kisodorja az embert a mulandóság fészkéből, a lelkiismeret odaáll vele az Isten trónusa elé is. De itt már ő nem barát, nem ellenség, hanem „itélőmester". A magyar történelem ismeri a királyi itélőmester hivatalát. A lelkek országában is van itélőmester: a lelkiismeret. Megvesztegethetetlen igazságérzettel ennek szájából hangzik el minden itélet. Az egek mélyéig érő boldogságba helyezés vagy a pokolrataszittatás megfellebbezhetetlen verdiktje. Isten nem itél el senkit. (Ján. 12, 47.) Hanem csak azt az itéletet, melyet a lelkiismeret rólunk mond: helyesli vagy kiigazitja. „A te szádból itéllek meg téged." (Luk. 19, 22.) Csak ennyit mond Isten az embernek, mert az itéletet mindenki készen viszi oda magával a saját lelkiismeretében. Mindenki a leghivebb „önéletrajzot" kénytelen adni magáról. A lelkiismeret szoritja rá. Mert ő itt nem enged meg hazugságot. Nem tűri a mentegetődzést. Enyhitő körülmény nincs. Nem segit a kimagyarázás. Fel kell hagyni a tagadással. Ezért nem lesz ott vizsgálat és tárgyalás, hanem csak itélet.

Akit lelkiismerete már itt a földön a jó öntudat örömével jutalmaz: nyugodtan alhat. Mert „ha szívünk nem vádol minket, bizodalmunk vagyon az Istenhez". Irja szent János apostol. (I. Ján. 3, 21.) De aki cselekedeteiről nem mer beszédet kezdeni és folytatni a maga lelkével, a fölött máris megvillámlott Istennek haragjában kigyulladt arca.

Hát nem kell-e jobban félnünk lelkiismeretünktől, mint az Istentől? Nem kell-e életünk nagy „virrasztója"-hoz, lelkiismeretünkhöz görcsösen ragaszkodnunk? De igen! A hozzávaló hűségben kell kiállanod, Testvér, a mindennapos élet harcos bástyáira. Az ő sugalmazó szavaiból kell összegyüjtened azt az erőt, mellyel életed fájából remeket faraghatsz az Istennek.

De ha ellened van lelkiismereted, akkor Isten sincs veled!

„Jézus szelleme nem rontja le a nemes emberi természet érvényesülését, hanem megtisztítja az Isten kezéből származó emberi természetet az önzés minden salakjától és felemeli az erkölcsi tökéletesség legnagyobb magaslatára és a leghősiesebb áldozatokra, lemondásra és legönzetlenebb cselekedetekre képesíti. Erre a tökéletességre hív minket az ő szeretete. Ezen az úton követik őt leghűbb barátai, választott jegyesei. Ezen az úton kell megindulnom nekem is, ha osztatlanul az övé akarok lenni. Ez az út vezet fel az életszentségre, ez az út vezet a boldogságra."

(P. Csávossy Elemér: „A nagy Király nyomdokain" című most megjelenő művéből.)

A szentmise lépcsőimája.

Irta: Dr. Czapik Gyula.

A lépcsőima újabb keletű. A következőkép került oda a szentmise elejére.

A szent áldozat végzéséhez a papnak *készülnie* illett. Miként készüljön, nem határozta meg az Egyház és régen szöveget sem írt elő számára. A dolog természete úgy kívánta, hogy ebben a készületben *két gondolat* jusson kifejezésre: *az első* a lélek fölemelkedése, vágyakozása legyen az Isten szent áldozata felé; *a másodiknak* pedig a bűntudatos bánatnak illett lennie.

Az első, az előkészítő gondolatra alkalmas idő volt, amikor a pap az oltárhoz ment. Ez alatt rövid tetszésszerinti imát mondott. Az oltárhoz érve, földreborult, bűnbánatának és bűnbeismerésének jelképéül.

Mint már mondottuk, ennek az előkészületnek a szövege nem volt megállapítva. Elég régen — a IX. század körül a 42. zsoltárt kezdték használni erre a célra, mostani antifonájával együtt.

Megállapított dolog, honnét vették a szöveget. A milánói liturgia előírása szerint a megkereszteltek ünnepélyes menetben vonultak a keresztelő kápolnából a templom főoltárához, hogy ott, mint Krisztusnak új hívei első szentmiséjüket hallgassák és a szentáldozáshoz járuljanak. Ezen az úton énekelték a 42. zsoltárt antifonájával együtt. E szöveg szépen kifejezi a lélek vágyakozását az Isten oltára felé és ép ezért a kifejező tartalmáért elterjedt a misére menő papok között.

Antifonák, zsoltárok.

Mielőtt a lépcsőima első részének szövegét ismertetnénk, ismerkedjünk meg a zsoltároknak a liturgiában való alkalmazásával és az antifona fogalmával.

1. Az első keresztények jelentékeny része a zsidókból tért meg. A pogányságból megkeresztelkedettek tudatában is megvolt annak ismerete, hogy az új-szövetség az ó-szövetségnek folytatása. Ilyenténkép sok mindent hoztak át az ó-szövetségi imaéletből. (Hiszen a szentmise előkészítőrésze is a régi zsinagógai istentiszteletből származott.) Az ó-szövetségi ájtatoskodásnak egyik szöveg-arzenálját a zsoltárok képezték. A zsoltárok az Isten által sugalmazott Szentírásnak részei voltak és így nemcsak szép tartalmuk miatt használták föl őket, hanem azért is, hogy az istensugallta szöveggel fejezzék ki áhítatukat. A zsoltárok tartalma igen változatos, hittani, erkölcstani vonatkozásai mellett sok bennük a Megváltóról szóló jövendölés is. Ez az utóbbi meg éppen alkalmassá tette őket a keresztény istentiszteletre, mert elmondásukkor fölújult a tudat: a mi Urunk az a Messiás, akit Izrael várt és a próféták hirdettek. A keresztények azonban a zsoltárokat — hogy úgy mondjuk — meg is keresztelték. Azzal tették ezt, hogy az ó-szövetségi szöveget az új-szövetség *háromszemélyű Egyistenének* dicsőítésével fejezték be. Hozzáfűzték a *„Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek; miképen volt kezdetben és van most és lesz mindig, mindörökkön örökké Amen.“*

A zsoltár tehát az ó-szövetségi Szentírásból vett szent költemény, amelyet imaszövegnek alkalmazott a keresztény liturgia is.

2. Most nézzük, mi az *antifona?* Mert a keresztény liturgiában a zsoltárhoz az antifona is hozzátartozott.

Az általános imaszövegeket különböző alkalmakkor használhatjuk, anélkül, hogy szavaikon változtatnánk. Vegyük pl. a Miatyánkot. Elimádkozhatjuk hálából valami vett jóért, elimádkozhatjuk távollévő szeretteinkért, elimádkozhatjuk a megholtakért, stb. Ha elébe tesszük egy mondattal a szándékot, amiért imádkozzuk, a Miatyánknak minden esetben azonos szövege mégis más és más értelemben hangzik el, más és más jellegzetes gondolatot füzünk szavaihoz. Ha pl. azt tesszük eléje: „Mondjunk hálát az Úrnak a vett jóért!“, a jóságos és bőkezű Atya lesz első gondolatunk, nevét hálával szenteljük meg, akaratát dícsérő örömmel említjük, stb. stb. Míg ha ezt a szándékot tesszük eléje: „Imádkozzunk a megholtakért!“, ismét egész más értelmet fűzünk ugyanahhoz a Miatyánk szavához. A mennyekben trónoló Atya áll elénk, akihez ők már eljutottak, akinek nevét dicsőítik imájukkal, vagy szenve-

désükkel a megboldogultak; akinek akarata diadalmaskodott, halálukban stb. stb. Röviden: az ima elé bocsájtott más és más mondat más és más beállítást, más és más értelmet ad az ima szövegének. Hogy úgy mondjuk: *színezi a szöveget.*

Az antifona ilyen színező bemondás. Vezérgondolat, szempontot kifejező gondolat, amelynek szemszögéből kell értelmezni az utánakövetkező zsoltárt. Ezt az antifonát ép ezért elmondották a zsoltár előtt és megismételték a zsoltár után, hogy előre jelezzék és végül az emlékezetbe visszaidézzék a „szempontot."

Nézzük azt példában. De ne zsoltárt vegyünk, hanem a „Magnificat"-ot (Magasztalja az én lelkem az Urat") válasszuk zsoltár helyett, minthogy ennek a szövege ismeretesebb.

Ezt a Magnificatot elmondatja az Egyház minden nap a zsolozsmában, de minden alkalommal más és más antifonát kapcsol elé. Elmondja karácsonykor, elmondja a halottakért végzett zsolozsmában is.

Karácsonykor ezt az antifonát mondja: *„Ma született Krisztus, ma jelent meg az Üdvözítő; ma énekelnek a földön az angyalok, örvendenek az arkangyalok; ma ujjonganak az igazak, mondván: Dicsőség a magasban Istennek, alleluja."* E fölfogást diktáló bevezetés után az újszülött Megváltóért ujjongó lélekkel mondja az ember: a „Magasztalja az én lelkem az Urat" szövegét. Minden szavát a betlehemi Kisdedre és az őt földre küldő Atyára vonatkoztatja.

A halottakért mondandó zsolozsmában pedig ez a Magnificat antifonája: *„Minden amit az Atya ad nékem, hozzám fog jönni; és azt, aki énhozzám jő, nem fogom eldobni félre."* E szavak után „Magasztalja az én lelkem az Urat . . .", akihez mindenki eljut és akihez a megholtak eljutottak. Aki nem dobja el magától, a hozzája járulót és magasztaljuk azt, akiről reméljük, hogy nem taszította el halottainkat sem . . . stb.

Az imaszöveg — a zsoltár — ugyanaz több esetben is. Ám egész más értelmezéssel mondjuk el egyszer és mással másszor. Hogy milyen szempontból kell értelmeznünk a szöveget, *ezt határozza meg az antifona.*

Az antifona tehát a zsoltárszöveg értelmezése, irányítója, színezője.

3. Az antifonák liturgikus használatáról még egyet meg kell jegyeznünk. És ezt mindig szem előtt tartsuk, mert nélküle nem értjük meg jól használatuknak szellemét.

Az antifonák is legtöbbször aSzentírásból kiválasztott részecskék. Úgy ezek, mint a zsoltárok a Szentírásban nem mindig abban az értelemben foglaltatnak, mint amely értelem kifejezésére a liturgia alkalmazza őket. A zsoltárok még több verssorokból állanak, amelyeknek néha minden versszaka más és más gondolatmozaik. Az antifonákat és zsoltárokat tehát liturgikus elhelyeződésükben nem úgy kell vennünk, mintha minden soruk és minden szavuk az ott kidomboruló gondolatot foglalná magában. Van úgy, hogy az antifona és a zsoltár, vagy zsoltár-töredék alapgondolata, átfogó gondolata az, amelyik miatt a liturgiának arra a helyére került szövegrésznek. Máskor meg csak egyetlen versszaka tartalmazza a kifejező és a liturgia azon szóbafoglaló gondolatát a többi pedig csak a szerves összefüggés miatt került oda. Ennek megértésére vegyünk egy hasonlatot. Tegyük föl, hogy valahol egy kaszárnyát építenek és ennek homlokzatát reliefekkel díszítik. Az egyik reliefen egy csatajelenetet ábrázolnak; egy olyan eseményt, amelyik *általános fölfogásában* a harcot juttatja kifejezésre. A másik reliefen pedig Szent László lovas alakja látható, amint a leányrabló kunnal viadalt vív és a képen ott remeg az elrabolt magyar leány alakja is. Ezt a jelenetet nem azért a leányért, nem is pont a kunért faragtatták oda a kaszárnya falára, hanem *egyedül Szent László alakjáért,* aki a lovagiasságot szimbolizálja és azt akarják vele ott a kaszárnya falán kifejezni, hogy a katona harcos, de lovagiasan nemes is legyen. A kun, és a leány csak kísérő alak. Alkalmazzuk a hasonlatot a zsoltárok liturgikus használatára. Egyik esetben az egész zsoltár vezérgondolata egységes és azonos azzal, amelyik gondolat a liturgiának azon a helyén kifejezésre jut. Így pl. a De profundis egészében a bűnös beismerő bánatát fejezi ki. Azon a helyen tehát az a zsoltár *egész szövegével és vezérgondolatával szerepel.* (Mint a csatajelenet.) Máskor meg szükség van a liturgiában egy kifejező gondolatra, amelyik ép megvan egy zsoltár valamelyik sorában, de a többi zsoltárrész már más gondolatokat tartalmaz. Ilyenkor csak azért az egyetlen versért mondják el ott a zsoltárt, a többi verse pedig mint a szöveghez hozzátartozó rész következik. Így pl. amikor a szentmisében a pap megmossa kezeit egy zsoltárt mond, amelyik így kezdődik: „Megmosom kezeimet az ártatlanok között és körülveszem oltárodat, Uram . . ." A többi résznek is van értelme, de *ezen a helyen, ezért a részért* alkalmazzák.

Az antifonák és zsoltárok *liturgikus beállítását,* azt a gondolatot, amelyet most és pont azon a helyen ki akar fejezni, ismernünk kell, hogy megérthessük és lélekben élvezhessük. Innét van, hogy a liturgikus szövegeket, — a miseszöveget sem véve ki — nem élvezi az, akinek nincs bizonyosfokú vallásos műveltsége és csak a szöveget olvassa, de magyarázatot nem kap hozzá. A szentmise szövegének imádkozása csak akkor hoz *természetes* lelki eredményt és áhítatot, ha a szöveg otthelyti jelentőségét is ismerjük. Ép ezért nagyon ajánlatos, hogy aki magyar imakönyvből imádkozik, ismerje a szentmise fölépítését, szimbolikáját és olvassa el az egyes misék magyarázatát is.

(Folytatjuk.)

Szép kiállítású magyar misszálé. Ára: 8·50 P.

A KERESZT TITKA.

Irta:
Dr. Weiser Ferenc.

„Ó, ha ismernéd a kereszt titkát!“ — lelkendezett szent András, a kereszthalálra ítélt apostol boldogságán csodálkozó Aggeus helytartó előtt.

A kereszt titka, a boldogságot adó szenvedés titka, katolikus hitünk egyik misztériuma. A mélyen hívő lélekben valósággá válik, ami emberileg véve szinte hihetetlen, hogy szeretni, kívánni tudja azt, amitől különben természete szerint borzalommal fordul el, s mint legnagyobb rossztól irtózik, menekszik: a szenvedést.

Az Úr Jézus feltámadásának csodáján felépülő eleven és értelmes hitnek szükségképi következménye a lelkekben ez az erkölcsi csoda: a szenvedés szeretete. Ez iratja le Kempis Tamással azt a szinte paradox állítást: *„Mikor már arra jutsz, hogy a szenvedés Krisztusért édesen izlik neked, hidd el, hogy akkor rendben vagy, mert megtaláltad a paradicsomot a földön.“* — A feltámadás dicsőséges öröme megnyitotta az örök paradicsom kapuit s a mennyország boldogsága azóta leáramlik a siralomvölgybe s mint egy titokzatos erő áthatja a lelkeket, melytől titkokat értenek meg. A feltámadt Üdvözítő dicsőséges öt szent sebéből már ki tudják olvasni a nagy titkot: *„Nemde, kellett ezeket Krisztusnak szenvednie s igy bemennie az ő dicsőségébe?“* (Luk. 29, 26.) A dicsőségbe felvitt szenvedésjelek mindörökre hathatósan tanítják: hogy a vigasztalás, öröm, boldogság forrása a kereszt, a szenvedés.

A kereszt, a szenvedés titkának megértését a Szentírás nagy bölcseségnek, felülrőlvaló, isteni bölcseségnek tartja. Szent Pál megadja a szenvedés boldogító okát — melynek megértése, elfogadása a legnagyobb bölcseség:

„Fiam, meg ne vesd az Úr fegyelmét és ne csüggedj el, mikor dorgáltatol, mert akit szeret az Úr, megsanyargatja, megfenyit pedig minden fiat, kit magához fogad . . .“ *„ . . . mert kicsoda oly fiú, kit az Atya meg nem fed?“* *és „ . . . hogyha fegyelmen kívül vagytok . . . akkor fattyak vagytok és nem fiak.“* (Pál. Zsid.) — Az istenfiúi méltóság kapcsolatát meglátni a keresztben, valóban bölcseség, elfogadni, magasabbrendű boldogság és öröm. Az istenfiúi méltóság a mi legnagyobb dicsőségünk, s erről biztosít a szenvedés, az apostol tanítása szerint. Az Úr Jézus példája cáfolhatatlanul megerősíti e tanítást. Az Isten Fia keresztrefeszített, következésképa fogadott istenfiúnak is keresztrefeszítettnek kell lenni. *„Mert akiket eleve ismert, eleve is elrendelte azokat, hogy hasonlókká legyenek az Ő Fia ábrázatához.“*

De a szenvedés megértéséhez nem elég az emberi bölcseség. Ehhez természetfeletti bölcseség szükséges.

Szent Jakab apostol rámutat a forrásra, melyből az ember betelhetik a természetfeletti bölcseséggel, mely felemeli a földi nyomorúság minden akadályán és képesíti örülni azon, amin a test és vér szerinti bölcseség csak jajgatni tud:

„Ha pedig valaki közületek bölcseségben szükölködik, azaz nem tudja megérteni a szenvedést, — s azért fut előle, — kérje az Istentől, ki mindenkinek bőséggel ad szemrehányás nélkül és megadatik neki. De hittel kérje, semmit sem kételkedvén, mert aki kételkedik, hasonló a tenger habjához, amely a széltől indittatik és ide s tova hányatik. Azért ne is vélje az olyan ember, hogy valamit nyer az Úrtól.“ (Jakab I. 5—7.)

A szenvedés megértése valóban isteni bölcseség, az emberi bölcseség önmagában megérteni, felfogni azt soha se tudná.

Az emberi bölcseség a szenvedést a legnagyobb szerencsétlenségnek, legnagyobb kárnak, bajnak tartja, s eszének minden ügyességét, gazdagságának minden kincsét fel használja arra, hogy távol tartsa magától a szenvedést, vagy legalább is enyhítse, kisebbítse azt. Az isteni bölcseség pedig ugyanezt a szenvedést megtette Jézus Krisztusban, az örök javak kimeríthetetlen kincstárává, az allelujás húsvéti boldogság örömforrásává.

Az isteni bölcseség mélysége még másban is megnyilatkozik a szenvedéssel kapcsolatban:

Isten épen azt a szenvedést választotta ki a lelki meggazdagodás és boldogság általános eszközéül, amely szenvedés minden emberhez mindennap hozzátapad. Igy minden korú, rangú és állapotú ember meggazdagodhatik külön idő, pénz és erő áldozata nélkül és boldog lehet, ha a vele összenőtt mindennapi szenvedést jól megérti és felhasználja. Az igazi lelki meggazdagodás és boldogság elérésében nincs egyenlőtlen helyzet az emberiségben. Független az minden külső életkörülménytől. A szenvedés által minden ember lehet lelkileg gazdag és boldog, mert minden embernek megvan a maga mindennapi keresztje.

De lehet-e józan ésszel, képmutatás nélkül szeretni a szenvedést? A szenvedést, melynek közvetlen közelségében maga a Mester is vért izzadott, tanítványai pedig elmenekültek előle?

A hit bölcsesége biztos választ ad e nehéz kérdésre. Hitünk tanítása szerint az emberiség az ősbűn és a személyes súlyos bűnök miatt a végtelen büntetés örök kárhozatába jutott, elvesztette az istenfiúságot s a vele kapcsolatos végtelen értékű természetfeletti kegyelmeket és elvesztette az örök boldogságot, Isten szinrőlszínre látásának végtelen örömét. Isten igazságosságának ezen hármas béklyójába verten tehetetlenül és menthetetlenül kavargott a kárhozat örök poklának tüzes örvénye felett az emberiség.

Ámde, amint gyönyörűen irja szent Pál: *„Megjelent az Istennek, a mi Üdvözítőnknek emberiessége és kegyessége . . .“* és *„eltörölvén az ellenünk szóló végzés kézirát, mely ellenünk bizonyitott és elvévén azt, felszegzé a keresztre.* (Col. 2, 14.) . . . és *„megbocsátván nektek minden vétket.“*

Ez a mi megváltásunk rövid összefoglalása. Az Úr Jézus kifizette Isten igazságosságának azt, amire az ember képtelen volt, méltó elégtételt nyujtva a megbántott végtelen isteni Fölségnek, s egyben elfogadásra méltóvá tette ezzel azt, amire az ember is képes, hogy Krisztussal egyesülve felajánlja Istennek kicsike elégtételi cselekedeteit. S mert Krisztus végtelen elégtételi cselekedeteinek legkiválóbbja a kereszt, a szenvedés volt, az emberé sem lehet más. Ha Krisztusnak szenvednie kellett, úgy az embernek is vele egyesülten, az

embertől kitelhető módon kell szenvednie és keresztjével mintegy önmagát megváltania az ideigtartó szenvedésektől

Ha felemelkedünk a hitigazság ezen magaslatára, e kilátóról világosan megkapjuk a választ arra, hogy mi értelme van a szenvedésnek és miért ad örömöt a szenvedés.

Igazság az, hogy aki vétkezett, annak lakolnia kell. Aki nagyot vétkezett, annak jog és igazság szerint nagyon kell lakolnia. Az embernek a vétke nagysága szerint tehát sokat, nagyon, örökké is kellene szenvednie, ha nem volna Krisztus a keresztfán. De mert van, az Ő szenvedéseivel egyesülten, az Ő érdeme címén kisebb és ideig-óráig tartó szenvedésekkel róhatja le tartozását az ember. — S így tekintve, ha még oly nagynak és súlyosnak látszó is az emberre nehezedő szenvedés, kicsike és rövid az, ha meggondoljuk, hogy — Krisztussal egyesülten — kiemel az örök pokol végtelen nagy szenvedéséből. A pokolból való szabadulás gondolata kell, hogy hálálkodó örömöt váltson ki a bűnös ember szívéből. A szenvedés kohójából folydogál a tiszta arany, adósságunk törlesztésére. S nem balga-e, aki ily alapon nem vállalná szívesen a szenvedést?

Az adósság örlő gondjától megszabadulni nagy öröm, — de szegény öröm, mert élni is akar az ember. Az élethez pedig javak is kellenek. A lelkiélethez, az örökélethez is szükségesek természetfeletti javak és ezek eredője, kútfeje az istenfiúság. A szenvedés ezt is megszerzi. Krisztus szenvedésével ugyanis nemcsak kifizette az ember végtelen adósságát, hanem visszaszerezte a malaszt végtelen értékes tengerét, az Ő országának szentségi kincstárát. Nem szállhat senki lelkébe a kegyelem egyetlen ragyogó harmatcseppje sem, amelyet ne festett volna meg Krisztus vérének bíbora. De Krisztus vérén és szenvedésén kívül, hozzá kell tapadnia a megváltott ember felörlő küzködésének, kemény önmegtagadásának, vállát sebző keresztjének is. S minél tökéletesebb valakiben a kegyelmek telje, annál több benne a kereszt, a szenvedés. Isten igazságossága ugyanis felállította a törvényt, a mértéket: minél nagyobb szentség, annál nagyobb kegyelem, de annál több a kereszt és szenvedés is.

Ez a természetfeletti meggazdagodás törvénye. E magaslatról érthető meg a szentek nagy keresztje, a szeplőtelen Szűz Anya keserves nagy fájdalma. Mert minél jobb, szentebb valaki, annál jobban kell hasonlítania Isten egyszülött Fia ábrázatához s így annál több keresztjének kell lennie, annál többet kell szenvednie. Ezen az alapon érthető meg a szentek égő szomjúsága a szenvedés után, úgyannyira, hogy élni sem akartak szenvedés nélkül.

Ezért kell örömmel átfognia az embernek a szenvedést, mert az égi javak el nem múló boldogságát ömleszti belénk.

„*Szerelmesim,* — oktat Szent Péter — *ne ütközzetek meg az égető szorongatáson, amely a ti megpróbáltatástokra vagyon, mintha valami új dolog történnék rajtatok, hanem a Krisztus szenvedéseiben részesülvén, örüljetek, hogy majd az ő dicsőségének megjelenésén is vigadva örvendezzetek. Ha szidalmaznak titeket Krisztus nevéért, boldogok lesztek, mert az Isten tisztelete, dicsősége és ereje és az Ő lelke megnyugszik rajtatok. Senki pedig közületek ne szenvedjen, mint gyilkos, vagy tolvaj, vagy átkozódó, vagy másának kivánója. Ha pedig mint keresztény szenved, ne szégyelje, sőt dicsőítse Istent a névvel.*“ (I. 5. 12—14.)

Emberileg a szenvedés csak türelmetlenkedni, panaszkodni, sírni, jajgatni, — sokszor még átkozódni is tud. De ha a szenvedésbe bevilágít egyszer a feltámadt Krisztus dicsőséges boldogsága, ha egyszer megcsendül lelkében a „Resurrexit alleluja!“ égi hangja, örömmel karolja át az üdvfakasztó keresztet. Az igaz öröm és boldogság fáját. Isten úgy határozott, hogy amint Krisztus kereszttel és szenvedéssel szerezte meg a húsvéti örömöt és boldogságot, úgy a megváltott ember is csak Krisztussal és Krisztusért viselt szenvedés árán szerezheti meg az allelujás boldogságot. És pedig, annyit kap az örömből, amennyi része volt az ürömből. „*Amint bőven részesülünk Krisztus szenvedéseiben, úgy bőséges a mi vigasztalásunk is Krisztus által.*“ (II. Kor. 1—5.) — tanítja Szent Pál. Ugyanerről a törvényről szól az ószövetségi zsoltáros is: „*Az én fájdalmaim sokasága szerint szívemben a Te vigasztalásaid megörvendeztették az én lelkemet.*“ (Zsolt. 3, 19.)

Ime az isteni bölcseség fényében ez a kereszt misztériumának megfejtése. A szent kereszt isteni ereje a zaklatásból békét és megnyugvást, a teherből könnyűséget, az igából gyönyörűséget, az ürömből örömöt sajtol.

De még az isteni bölcseség magaslatára feljutva is nehéz dolog a szenvedés, kemény a kereszt. Még így is boldog az, ki meg nem botránkozik rajta. Igaz, tagadhatatlanul igaz, hogy nehéz a kereszt, súlyát nem érezni képtelenség. Maga az Üdvözítő is három órás imádságban, rettentő haláltusában birkózott a szörnyű kereszttel. De a keresztet érezni is kell. Nem volna igazi kereszt és szenvedés, ha nem éreznénk. De súlyának érzése nem bűn, nem is tökéletlenség. Az Úr példája ezt világosan mutatja.

De az Úr példája mutatja meg azt is, hogy hol talál erőforrást a keresztet viselő ember: az imádságban. Imádkozzunk hittel és kételkedés nélkül, mint Szent Jakab mondja. És imádkozzunk kitartással „arcraborultan és három óráig“ s egyszer mi is betelünk az angyal által felülről hozott erővel és bölcseséggel és megnyugvással, égi békével, allelujás örömmel. És akkor már rendben lesz minden, mert „*megtaláltuk a paradicsomot a földön*“. (Kempis.)

„Tanácsra van szükségem? Megkérdem a feszületet.“

„Segítségre van szükségem? Felnézek a feszületre.“

„Megsebesültem? Ha megérintett a kereszt, jogom van ahhoz, hogy megérintsem az igazi keresztet. Megcsókolom az én Megváltóm lábát.

„Haldoklom? Örökösömmé teszem és én az ő örököse leszek. Ezt mondom: kezedbe ajánlom a lelkemet. És ő így felel: Még ma velem leszel a paradicsomban.“

(Zsámár S. J.: A kereszt királyi útja című könyvéből.)

IGY KÖNYÖRÖGJÖN A BŰNBÁNÓ LÉLEK.

I. Tized.

1. Én Uram, én Istenem, megvallom, hitvány bűnös vagyok, arra is méltatlan, hogy a föld háta hordjon. Könyörülj rajtam, mentsd meg lelkemet.

2. Jóságos jó Uram, a bűn útján milyen messzire estem Tőled s vesztemre most a nyomorúságok országában lakom.

3. Édes jó Atyám, vétkeztem az ég ellen színed előtt. Nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz. Könyörgök, csak béreseid közé fogadj fel engem.

4. Édes jó Istenem, szánom-bánom, hogy vétkeztem, szánom-bánom, hogy törvényedet megszegtem: mosd le rólam a gonoszságot, tisztítsd le rólam a bűnt.

5. Én Uram, én Istenem, útálom minden bűnömet, gyűlölöm minden gazságomat, megvallom hálátlanságomat s irgalmasságod oltárához folyamodom.

6. Drága véredben áztass meg engem, én Jézusom, és minden bűnömtől tisztíts meg engem.

7. Gyógyítsd meg bűnöktől sebhedett lelkemet, vétkeim tátongó sebeibe öntsd kegyelmed olaját. Hozzád kiáltok: orcádat ne fordítsd el tőlem.

8. Kegyelmes Istenem, ez órától kezdve soha többé nem sértem meg törvényedet, bűnbe soha többé nem egyezem. Elviselek minden büntetést, minden szégyenvallást, el még a halált is, de nem vétkezem többé.

9. Édes jó Atyám, engedd teremnem a bűnbánatnak bűnömhöz méltó gyümölcseit, engedd bűnhődnöm vétkemért hozzá mért vezekléssel.

10. Eltévedtem mint a veszendőbe indult bárány, de hallom már hívó szavad: Sokáig voltál hűtelen hozzám, térj meg immár, én visszafogadlak!

II. Tized.

1. Most kezdek, én Uram, most indulok élni, — nem a magam becsületéből, sem karomnak erejéből, csupán irgalmasságod bőségéből: gyökereztesd meg, amit ültettél bennem.

2. Te, én Uram, ép érzékeket és tanulékony szívet ajándékoztál nekem: ám én szerencsétlen és boldogtalan minden adományoddal káromra éltem. De Te, kegyelmes jó Atyám, bűneimből magadhoz hívtál s pokol kinjától megszabadítottál.

3. Tele a lelkem aggódással és félelemmel számtalan bűnöm miatt. Hiszen jóságos Megváltómat sértettem meg, ördög szolgálatjába aljasodtam, haragod vesszejét magamra vontam.

4. Édes jó Atyám, parancsaidat bár sohasem hágtam volna át! Ekkora nyomorúságba és veszedelembe bár sohasem estem volna! A bűn ízét bár sohasem ismertem volna! Boldogok, százszor boldogok, kik ártatlanságukat el nem veszítették, szent keresztségük malasztját épségben megőrizték.

5. Erős szándékom, jó Uram, hogy nem vétkezem többé, törhetetlen akaratom, hogy szent parancsaidat nem szegem meg többé. Kegyelmed segítségével egész lelkemmel azon leszek, hogy megtartsam törvényedet utolsó betűig.

6. Irgalmas szemeddel nézz le rám, én Uram, töröld el eddig folyt életem bűneit, árassza rám jóságod a javulás kegyelmét.

7. Mind e napig mekkora gyávaság lakozott bennem! Elvesztegettem a bűnbánat idejét, visszautasítottam segítő kegyelmedet, befogtam fülemet hívó szózatodra: mit tegyek most, én Uram! Mellem verve vallom bűnömet, könyörülj rajtam.

8. Jaj én Uram-Istenem, de mélyek is az én sebeim, de szörnyű is az én gonosz betegségem: mégis annak gyógyítása végett vállaltad Te a kereszthalált.

9. Azért légy irgalmas bűnös lelkemnek: Jézus, élő Isten Fia, könyörülj rajtam.

10. Életemnek egy Királya, im látod, nincs bennem semmi jó, nincs lelkemben semmi épség: vak vagyok és világtalan, nélküled semmi vagyok, nélküled semmire megyek.

III. Tized.

1. Kegyelmes Üdvözítőm, Te tudod, hányszor megbotlottam, jót tenni hányszor elmulasztottam: könyörülj rajtam és fordíts magadhoz.

2. Ó Istennek fényes országa, mily kevésre becsültelek, ostoba módon hogy semmire tartottalak!

3. Én igazságos Birám, jogosan a pokolra taszíthattál volna, im mégis irgalmasan kegyelmeztél nekem.

4. Megvallom, Uram, e világ minden fia közt én vagyok a legbűnösebb, de épp ennyi igazsággal bízom mérhetetlen jóságodban is. Nincs száma az én bűneimnek, de nincs száma a te irgalmasságodnak sem.

5. Istenem, Te ismered az én oktalanságomat, és az én vétkeim nincsenek fődve előtted. Ifjúságom bűneiről és tudatlanságaimról immár ne emlékezzél!

6. Könyörülő jó Istenem, kedves egy Fiadra kérlek, tanítsz az erények útját járnom, a bűn útját elzárnom, taposnom azt, ami földi, epednem azért, ami égi.

7. Átkozom azt az időt, mikor Téged, lelkem főjavát, nem ismertelek, átkozom vakságomat, mikor Téged nem láttalak.

8. Én Uram — én Istenem, mikor halok meg egészen magamnak, mikor élek már teljesen Neked! Mikor váltom meg magam minden földi dologtól, mikor zárom be érzékeim és vágyaim ajtaját, mikor zabolázom meg bűnös kívánságaimat!

9. Szeretném már megvetni a világot, megútálni minden földi dolgokat, semmibe venni a világ fiainak mulatságait.

10. Bárcsak lennék már tiszta minden bűntől, mentes a rendetlen kívánságtól és így méltó isteni látogatásodra, égi kegyelmeid áradatára.

Részlet: Bonna bíboros *„Fohászok könyve"* művéből, melyet Dr. Tordai Ányos S. O. Cist. fordításában jelent meg.

A világító torony.

Cornwallis északi partján veszedelmes sziklazátony van. 1696-ban világító tornyot emeltek oda. Építője e büszke mondatot vésette a sziklába:

„Zúgjatok szelek, tombolj tenger, rontsatok rám elemek — erőtök megtörik rajtam, én dacolok veletek!"

S egy viharos éjszaka szétrombolta a büszke alkotást. Büszke gőggel felépítették újból, de ismét szétrombolta a vihar.

Egy harmadik mérnök megkezdte újabb felépítését. Az alapkőre nagy betűkkel rávésette a zsoltár szavait:

„Ahol Isten nem épít, ott az ember hiába fárad."

S a világító torony még ma is fennáll s ezer és ezer embernek mutatja a biztos utat a viharos vak éjszakákon.

Vágyaink fékezésének begyakorlója.

Írta: dr. Czakó György.

Számos ember úgy gondolja, hogy a bőjt: *koplalás.* Rosszul gondolják. A bőjt: *vágyaink megfékezésének begyakorlója.*

Az ember természetéhez hozzátartozik, hogy *vágyai* legyenek. Vágyai legyenek *szellemének* és vágyai legyenek *testének* is. Különösen ezek az utóbbiak, a testi vágyak gyakoriak és néha erősnél is erősebbek. Az embernek az áteredő bűn következtében megromlott természete hozza magával, hogy ezek a vágyak nemcsak megengedett dolgokra irányulnak, sőt inkább azokra epekednek, amiket az Isten parancsa tilt. Tapasztaljuk, hogy épen ez a tilalom különösen izgatja és hevíti az ember vágyait.

Az ember teste felett — és így vágyai felett is — a lelke az úr és parancsoló. Ennek a parancsolásnak és irányításnak közvetlen munkáját az akarat tölti be. Ennek az akaratnak jó sok dolga akad bizony a vágyakkal. Húzzák és késztetik ezek az embert minden után, amit megismer és jónak, kivánatosnak talál. Az akaratnak a feladata aztán, hogy ezeket a vágyakat szabadon engedje, bizonyos foknál megfékezze, vagy egészen visszatartsa. Olyan az ember, mint a ló és a lovasa. A paripa nekiindulni vágyik, ha utat lát maga előtt, legelni vágyik, ha a zöld mező hívogatja, patakhoz vágyik, ha ennek páráit érzi; a lovasnak dolga aztán, hogy gyeplőjével megfékezze jószágának vágyát. Az ő szerepe, hogy elindítsa-e az úton, hol állítsa meg, oda engedje-e legelni a zöld mezőre, oda vezesse-e habzsolni a patak hűs vizét és mikor rántsa meg a gyeplőjével a zablát, nehogy a ló túlságosan sokat igyék.

Ámde lovasnak és lovának *össze kell gyakorolniok magukat.* A lovat zablába kell fogni és hozzá kell szoktatni, hogy a gyeplő egyetlen rántására tudja, mi szabad és mi nem és ami szabad, meddig az és mitől kezdve nem? A lónak ez a zablábatörése és gyeplőhöz szoktatása nem egy pillanatnak műve. Jó ideig kell gyakorolni, amíg készségessé lesz. A vágyaknak — ezeknek a szilaj paripáknak — begyakorlása az akarat zablájába és gyeplőjébe való befogása sem egyszerre történik. *Ennek is van gyakorló iskolája és ezt a gyakorló iskolát úgy hívják, hogy: önmegtagadás.* És ennek az iskolának egyik *alaptantárgya és legfőbb gyakorló órája pedig: a bőjt.*

Ezért mondjuk, hogy a bőjt nem koplaltatás, nem sanyargató étel-elvonás, hanem: *a vágyak megfékezésének begyakorlása.*

*

A bőjtöt Krisztus iktatta be lelki iskolájának tantárgyai közé. Ő maga példaéletet élt le számunkra és ami ebben az életben szerepelt, az a mi életünknek is feladata. Az evangéliumoknak lapjain pedig számos helyen olvassuk, hogy: *Jézus bőjtölt.*

Ha átforgatjuk azonban az Újszövetségnek lapjait, sehol sem találjuk, hogy Jézus részletes és a körülményeket is meghatározó parancsot adott volna a bőjtre. Ámde sok mindennel tett így. Ő életével elénk élte, szavaival elénk tárta a krisztusi iskolának tantárgyait, de azok *részletezését,* aprólékosabb kidolgozását az általa itthagyott Tanítóra: az *Egyházra hagyta.*

Hogy bőjtölnünk kell tehát, az krisztusi parancs; hogy *miként kell bőjtölnünk és mikor kell bőjtölnünk, azt az Egyház határozza meg.*

*

A bőjtről sok vallásos embernek is zavaros fogalmai vannak. Nem utolsó oka ennek a magyar nyelv gazdag szótárának e pontban való szegénysége. A magyar e fogalomra ugyanis csak egyetlen szót ismer: *„a bőjt".* A bőjtnek azonban nem egy módja van és e módok egymástól lényegesen eltérnek.

A latin nyelvben két kifejezés jelöli a bőjtöt. Az egyik az *abstinentia,* amit magyarul *megtartóztatásnak* kellene neveznünk. A másik pedig a *jejunium,* amit a magyarban *bőjtnek* is mondhatunk.

Nézzük a bőjt e két fajtájának fogalmát.

Az ember testi vágyai között a legelemibb és a nemi vágy után a legerősebb az ételvágy. Ez a vágy azonban nemcsak *magára az evésre* vonatkozik, hanem annak *körülményeire* is. Vonatkozik az étel *minőségére,* mert az egyik ételre jobban epekedik az ember, mint a másikra. A húst majdnem minden ember — kivételek ugyan lehetnek, de ezek betegesek — inkább kívánja, mint a többi eledeleket. Vonatkozik az étel *mennyiségére,* mert az ember, ha már eszik, jóllakásig szeretne enni. Vonatkozik az étkezés *idejére,* mert az ember hol ekkor, hol amakkor és a legtöbbször szabálytalan időkben vágyakozik az ételre. Ha tehát az embernek ezt az ételvágyát fékezni akarjuk, akkor a *fékezés vonatkozhatik az étel minőségére, mennyiségére és az étkezés idejére.*

Krisztus Urunk életével csak azt kivánta tőlünk, hogy bőjtöljünk, a bőjtölés módját pedig — amint előbb említettük — az Egyház állapítja meg akkor, amikor a bőjt szabályaiban a test kívánságai elé az ételek *minősége,* a magunkhoz vett étel *mennyisége* és az étkezés *ideje* szempontjából szabályokat állít.

1) A bőjtölésnek első módja, amikor az ételnek *minőségét* és *idejét* állapítja meg a bőjti törvény és ezt *abstinentiának,* azaz *megtartóztatásnak* nevezzük. Az abstinenciánál tehát az étel vágyára két megszorítást tesz a törvény. Először is időhöz köti azt (például pénteki naphoz). Másodszor az ételek bizonyos fajtáit kizárja (a húst és a húsból készült ételeket). Itt tehát nemcsak az étel vágyát szorítja meg, hanem az akaratot egy *külsőségnek,* egy időpontnak megfigyelésére és betartására rendeli. Az abstinentiában az akaratnak és vágyaknak iskolába fogása *kettőt* céloz: az étel vágyának szabályozását és az idők pontos betartását.

2) A bőjtnek második módja a jejunium, amelyet mi a magyarban szintén *bőjtnek* nevezünk. Ez más oldalról fogja meg a gyakorlásnak lebonyolítását, mint az abstinentia. Ennél a lényeg elsősorban az étel *mennyiségére* vonatkozik. Amíg az abstinentiánál egy meghatározott napon (pénteken) annyiszor ehet az ember, ahányszor csak akar és annyit ehet minden esetben, amennyit a természetes mérséklet megenged és csupán csak húsételt nem ehet, addig a jejuniumnál a hangsúly azon van, hogy a jejunium napján *csak egyetlen egyszer szabad jóllakni.* Ehhez az egyszeri jóllakáshoz azonban csak mint *mellékkörülmény* járul hozzá, hogy a jejunium

napján nem szabad húst sem ennünk. Az Egyház régi bőjtfegyelmében ez volt a jejuniumnak, az igazi bőjtnek a formája: naponta csak egyetlen egyszer ettek és húst akkor sem vettek magukhoz.

Idők folyamán az emberek életkörülményei, munkája és testi állapota másképen és másképen alakult. Az Egyház megértő tekintettel vette ezt az alakulást tudomásul. Az ő célja csak az volt, hogy a vágyak megfékezésében gyakorolja az embereket és ennek módját és körülményeit bölcsen igazította az előállott helyzetekhez. Így történt aztán, hogy az Egyház az egy helyett a bőjtnek *két formáját* hozta be. Az egyik: *a szigorú bőjt*, a másik: *az enyhített bőjt.*

A szigorú bőjtnél (jejunium strictum) megtartotta a jejunium lényegét, a bőjt napján való egyszeri jóllakást és ennek járulékát, a hústól való megtartóztatást. A hívek testi gyengeségére és napjaink fokozottabb munkakötelességeire való tekintettel megengedte, hogy *valamit reggel és este is magukhoz vegyenek.*

A bőjt másik alakjául *az enyhített bőjtöt* (jejunium mitigatum) állította be. Ennél is megtartotta a bőjtnek lényegét, hogy a bőjtnek napján csak egyetlen egyszer szabad jóllakni. Meghagyta a szigorú bőjtnek enyhítését is, hogy reggel és este valamit ehetünk. *Eltörölte azonban a szigorú bőjtnek a járulékát, azt: hogy a főétkezésnél húst ne együnk.*

Mindkét esetben — tehát úgy a szigorú bőjtnél, mint az enyhített bőjtnél — a *jóllakás idejéül a főétkezést*, vagyis ebédet írja elő.

Ha összefoglaljuk az eddig elmondottakat, a bőjtnek három módját kell megkülönböztetnünk:

1. *A megtartóztatás*, az abstinencia. Ez abban áll, hogy meghatározott napon (pénteken) húst, vagy húsból készült ételt nem eszünk.

2. *A szigorú bőjt*, a strictum jejunium, amely abban áll, hogy a meghatározott napon csak háromszor étkezünk (reggel, délben, este), húst nem eszünk, és csak egyszer lakunk jól. Reggel és este pedig a jóllakásnál kevesebbet eszünk.

3. *Az enyhített bőjt*, a jejunium mitigatum, mely abban áll, hogy a meghatározott napon csak háromszor étkezünk (reggel, délben este), csak egyszer lakunk jól, de ennél a főétkezésnél húst is ehetünk.

* * *

Az Egyház a bőjt mellékkörülményeinek előírásánál tekintettel van híveinek speciális körülményeire. Főkép tekintettel van arra, hogy mihez vannak szokva. Ezeknek a mellékkörülményeknek megállapítását azonban nem hagyhatja az egyeseknek kényére-kedvére. Ép ezért a különböző körülményű területekre, országokra *más és más bőjtfegyelmet ír elő*, amelynek részletei alkalmazkodnak az ottani híveknek igényeihez és szokásaihoz. Ezt az alkalmazkodást az egyes országok külön bőjtfegyelme foglalja magában.

Nálunk, Magyarországon is van ilyen hazánk számára előírt bőjtfegyelem.

A fentiekben az Egyház általános bőjti törvényeiről szóltunk. Ezeket a magyar bőjtfegyelem így módosítja:

1. *A megtartóztatás Magyarországon egészen olyan, mint a világegyházban.* Ez azt írja elő, hogy pénteki napon nem szabad húst és húsból készült ételt enni. Kötelez ez mindenkit, aki elmult 7 éves, tehát az öregeket is.

2. *A szigorú bőjt Magyarországon is olyan, mint a világegyházban.* Azokon a napokon, amelyeken ilyen bőjt van előírva, csak háromszor szabad étkezni és egyszer jóllakni; a húsétel is tilos. Kötelezi mindazokat, akik 21-ik életévüket már betöltötték, de a 60-ik évüket még meg nem kezdték.

3. *Az enyhített bőjt Magyarországon más, mint a világegyházban.* Amig máshol az enyhített bőjti napon háromszor szabad étkezni, egyszer jóllakni és húst csak a főétkezés alkalmával szabad enni, addig *Magyarországon az esti étkezésnél is ehetünk húst.* Ez az enyhített bőjt is, miként a szigorú bőjt, mindazokra kötelező, akik a 21-ik életévüket betöltötték és a 60-ik évet még nem kezdték meg. (Az enyhített bőjti napokon tehát reggel nem szabad húst enni.)

* * *

Az enyhített bőjti napokra vonatkozóan sokan tévedésben vannak. Úgy vélik, hogy az enyhítés a húsétel megengedésében áll. Okoskodásuk szerint az enyhített bőjti nap lényege a háromszori étkezésben és az egyszeri jóllakásban áll *és szerintük mindhárom étkezésnél szabad húst enni.* Ez tévedés!

Az enyhített bőjt törvénye úgy szól, hogy a *főétkezésnél* szabad húst enni, a reggeli és esti étkezésnél pedig azoknak a vidékeknek és országoknak általános szokásait kell megtartani, ahol az illető él. A Magyarországra kiadott bőjti fegyelem pedig kimondja, hogy az enyhített bőjti napokon *délben és este* szabad húst enni, de a reggeli húsevésről egy szót sem szól.

A déli és esti húsevés eszerint hazánkban megengedett dolog. A reggelire vonatkozóan az általános törvény az irányadó, amely azon vidék általánosan elterjedt étkezésmódját engedi meg. *Magyarországon pedig az általánosan elterjedt szokás szerint reggelire nem esznek húst az emberek.* A húsreggeli nálunk kivételes. A többség tejet, kávét, teát, kakaót eszik, kenyérrel, vagy zsemlyével. Ennek a reggelinek anyagát tehát *ez az általános szokás* határozza meg és *nem a kivétel.* Innét van, hogy az enyhített bőjti napokon reggelire húst nem ehetünk.

* * *

A szigorú és enyhített bőjtnek (tehát nem a megtartóztatásnak) lényege a naponta *egyszeri jóllakásban* áll. Ennek kísérő körülménye csupán, hogy ez a jóllakás a főétkezéssel, vagyis a mi vidékünkön *az ebéddel* van összekötve.

Minthogy a bőjti törvény simul az emberek szükségleteihez és igényeihez, *ezt a mellékkörülményt megváltoztathatjuk.* A jóllakás idejét tehát áttehetjük más időre, akár a reggeli idejére, akar a vacsoráéra. Természetesen ez csak *kellő okból* történhetik, mert az előbb említettük, hogy a bőjti törvény kötelező, de az emberek szükségleteihez simul. Ha a szükséglet nem kívánja, azaz nincs kellő ok reá, a jóllakás idejét csak úgy kényünk-kedvünk szerint nem szabad megváltoztatnunk.

Ha például valaki elutazik és a déli ebéd idejét vonaton fogja tölteni, kellő oka van, hogy a déli jóllakás helyett akár reggel, akár pedig megérkezése után, este egyen többet.

Ha valakit bőjti napon vacsorára hívtak, nem mindig kellő ok, hogy dél helyett este lakjék jól. A vendégségben sem árt, ha eleget tesz az Egyház törvényének, hiszen meghívásánál nem a jóllakatás volt a cél, hanem az együttétkezés, ami kisebb mennyiség magunkhoz vétele mellett is lehetséges.

*

A bőjt bizony manapság nem kíván olyan erős ön-

megtagadást, mint régen. Az Egyház számított az emberek gyengeségével, a testi szervezet modern leromlásával, a mai kor ínyenc konyhájának a régihez irányított kisebb táperejével, a buzgóság lanyhulásával és sok egyébbel. Amikor az enyhített bőjti szabályokat írja elő, csak azt a *legkisebb föltétlent* foglalja törvénybe, amelyet mindenkitől elvárhat és elvár. Ez azonban nem jelenti, hogy *csak ennyit* vár gyermekeitől.

Amikor Anyaszentegyházunk oly lecsökkentett önmegtagadást foglal a bőjt fegyelmébe, nem a szigorú parancs szavával, hanem az édesanya szavakban ki nem fejezett óhajával várja a következőket:

1. Aki nehézségek nélkül megteheti és akarja — tehát ez nem kötelesség — ne használja föltétlenül az enyhítéseket. Nem csökkenik bizony a munkaképesség, ha egyik-másik enyhített bőjti napon nem kerül hús az asztalra.

2. Az enyhítések igénybevételénél ne annyira a törvények betűjét figyeljük, mint inkább azok célját és szellemét tekintsük. A bőjt az *önmegtartóztatásnak*, a *vágyak megfékezésének* begyakorlása és távol áll tőle a betűrágás, amely farizeusmódra a szavakat iparkodik csupán betartani. Nem bűnös, de nem is ideális az a pénteki ebéd, amelyen ötfogásos raffinált bőség kerül az asztalra. Nem ideális az a jejunium, amelynél a pávatoll szerepéig nyakigeszi magát a „bőjtölő" feketelábú vizityúkkal, balatoni fogassal, aszpikos ponttyal és sok egyébbel, mert ezek bőjti ételek. A bőjt betűjének betartásán kívül — mert ez is fontos — az a kívánatos, hogy a test érezze, miként uralkodik vágyai fölött az akarat és miként gyűri maga alá azzal, hogy „erről pedig most lemondasz"!

3. Ne felejtsük el, hogy ezeket az enyhítéseket, amelyek manapság már igen-igen könnyűvé tették a bőjtölést, nem minden további nélkül adta meg az Egyház. Az a kívánsága, hogy amit az enyhítések folytán a vágyak gyakorlásától az étkezés terén elhagyunk, *más jócselekedetek által pótoljuk*. Sajnos erre a kötelességre megdöbbentő kevesen gondolnak.

A bőjtöt pótló jócselekedetek között pedig elsősorban azok az ajánlatosak, amelyek vágylegyőzést, önmegtagadást tartalmaznak. A mindennapi élet és az egyéni körülmények ezer és ezer ilyenre adnak mindenkinek alkalmat.

Kérdeztek Felelünk

Levelet kaptunk:

Községünkben a pálmaszentelés a nagymisével kapcsolatos. Életkörülményeim olyanok, hogy csak a reggeli kismisére tudok elmenni és a szentelt pálmát a sekrestyés hozza el délután hozzánk. Ő ugyanis egy nagy nyalábbal szenteltet és ezeket aztán kihordja az ismerős jobb családoknak. Ilyenkor mindenhol 50 fillért — egy pengőt szokott kapni. Ez az összeg természetesen sokszorosan meghaladja a pálma kereskedelmi értékét.

Úgy olvastam nemrégiben, hogy megszentelt dolgokat nem szabad eladni és ha mégis megtörténnék, a megszentelt dolog elveszti szentelt jellegét. Azt hiszem, nem alaptalan az aggodalmam, hogy a szentelt pálma ilyen adás-vevésének módja megengedett-e, aztán meg nem veszíti-e el a pálma ezekután a szentelt jellegét?

Válaszunk:

A fölhozott eset alapján a következő kérdéseket lehetne föltenni:

a) megszentelt dolgokat szabad-e eladni?

b) ha szabad, szabad-e többet kérni érte, mint a tárgyi értéke?

c) az eladás után a megszentelt dolog elveszíti-e szentelt jellegét?

Felelet az első kérdésre: szabad-e megszentelt dolgokat eladni? Olyan anyagában is értéket képviselő megszentelt dolgot, amelyhez valami lelki is van kapcsolva, *szabad* eladni, csak a lelkiért magáért árat venni nem szabad. Így mondja ezt ki a Codex 730. kánonja.

Ave crux, spes unica!

„Üdvözlégy keresztfa, egyetlen reményünk!": „Ave crux, spes unica!" — az első nagypéntek óta minden korok, minden keresztényének alapgondolata. Áldotta a katakombák hitvallója, áldotta a középkor Jeruzsálemért harcoló vitéze, áldja a zuzmarás jégvilág eszkimója és a tűzföld indiánja.

Bár a keresztnek tisztelete mindenkor központi jellegű volt hitünkben, a keresztnek, jobban mondva a keresztrefeszített Krisztusnak ábrázolása ellenben sok érdekes és változó vonást mutat. Ezek közül említünk fel most nehányat.

*

Föltűnő, hogy a legrégibb keresztény műemlékek között kereszt-jelet találunk, de a keresztenfüggő Jézus ábrázolását nem. A katakombák képei között több Jézus-ábrázolás van, de keresztenfüggve nem rajzolták le.

A kereszténység első századaiból származó legrégibb keresztenfüggő Jézus-ábrázolás *gúnykép*. Rómában a Palatinus-dombon kiásott császári palotának falán találtak egy grafito-t (falba karcolt rajz), melyen egy keresztrefeszített emberalak látható szamár-fejjel, előtte egy imádkozó alak és alatta görög betűkkel ez az aláírás: „Alexamenos imádja az Istent." Tudjuk ugyanis, hogy az első keresztényeket azzal is rágalmazták, hogy szamárfejet imádnak. Ezzel a rágalommal akarta valami pogány bosszantani a keresztény Alexamenost.

Az első keresztények közvetlen látásból ismerték a keresztrefeszítés halálának borzalmait és Jézust ép kegyeletből nem ábrázolták ilyen állapotban.

A legrégibb keresztrefeszített Krisztus-ábrázolások az 5. században kezdődnek. Ezek legtöbbjén kerülték az élethű ábrázolást. A történelmi hűség mellőzésével inkább szimbolikus hozzáadásokkal festették és faragták. Az Üdvözítő e képeken a szenvedés külső érzékeltetése nélkül függ, jobban mondva áll a kereszten; testét ruha, (többnyire bő köpeny)

borítja, fején pedig nem tőviskoszorú van, hanem királyi korona. Mintha nem azt akarták volna kifejezni, hogy Krisztus a kereszten szenvedett, hanem azt, hogy az Úr a keresztről uralkodik.

Évszázadokon keresztül ez a Fölfeszített-típus a leggyakoribb. Nem a primitív művészet kifejezőkészségének hiánya volt az oka ennek, hanem így akarták ábrázolni.

*

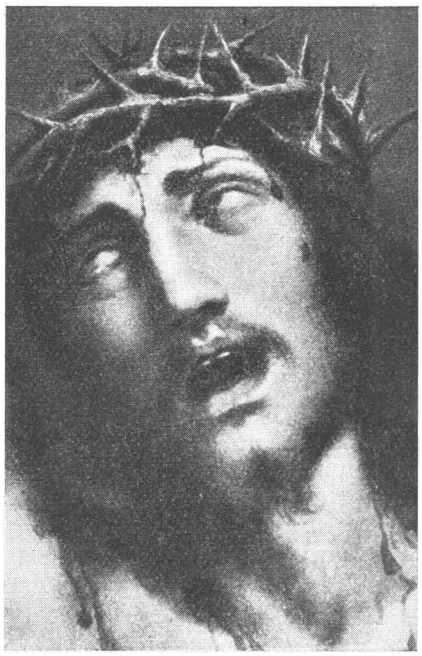

Coreggio feszületfeje.

A reneszánsz nagy mestereitől kezdve egész napjainkig a feszület-ábrázolásokban ugyanazokat a különböző típusokat találjuk. E századokban minden korban mindenik típusnak több képviselőjét sorolhatjuk föl. Típusaiknak alapját hol a művészi megláttatás módja (pl. realizmus, élethűség) adta meg, hol pedig az a gondolat, amelyet képükkel ki akartak fejezni és amelyet aztán a művészi stílusukkal összhangba hoztak. Ezek az ábrázolási típusok a következők:

A szenvedés reális rajza.

Az élethű, a naturalista, jobban kifejezve reális ábrázolásmód mesterei a Fölfeszítettben a *szenvedést* hangsúlyozták. Azt érzékeltették, hogy Jézus a kereszten agyrengető kínokat állt ki érettünk. Főkép az arcra írták reá a halálgyötrődést.

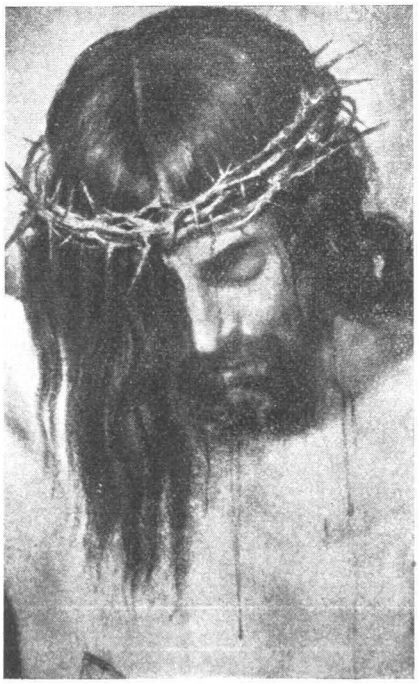

Velasquez feszületfeje.

Igen kifejező példa erre *Coreggio* feszületfeje. A kifordult és a fehérjét mutató szemek, a nyitott, lihegő száj, a halálmerevség az arc vonásain, borzalmas hatással vannak a szemlélőre.

A szenvedés kihangsúlyozását azonban egyaránt megtaláljuk az idealista festők között is. A barok korában a fölfeszített Jézus végtagjainak kiforgatott ábrázolásával érzékeltették Urunk gyötrelmeit.

Szabad tehát eladni egy megszentelt keresztet, miseruhát, szentolvasót, szentelt bort, szentelt tömjént, szentelt pálmát. Ennél az eladásnál azonban nem a *szentelt* dolgot adjuk el, hanem *magát a tárgyat*, amely történetesen meg van szentelve. A *szentelést magát* nem szabad eladni, mert ez simonia lenne, lévén hogy ez lelki dolog, amelyet árért áruba bocsájtani bűnös. Másképp mondva: a szentelt dolgot csak annyiért adhatjuk el, amennyit kérnénk érte akkor, ha nem lenne megszentelve.

Ha pl. egy kehelynek az értéke 100 pengő; eladhatjuk 100 pengőért, de nem szabad érette 120 pengőt kérni azért, mert konszekrálva van. Egy köteg szentelt pálmának ára 10 fillér; eladható a szentelés után 10 fillérért, de nem szabad érette 50 fillért *kérni* azért, *mert* meg van szentelve.

Felelet a második kérdésre: szabad-e a szentelt dologért többet kérni?

Már az előző sorokban megfeleltünk. Az eladott dolog szentelt jellegéért nem szabad külön fizettetni. Ez nem lenne más, mint lelki értéknek eladása anyagi árért. Ez pedig tiszteletlenség, méltatlan csere-berélés, melyet az isteni és egyházi törvény tilt és simoniának nevez.

Ha tehát fölhozott esetünkben a sekrestyés *azért*, mert az a 10 filléres csomó pálma meg van szentelve 50 fillért kérne, ezt tenné. Tette, részéről is bűn volna és az is bűnt követne el, aki megveszi.

Ámde a tárgyalt esetben nem így áll a dolog. A 10 filléres pálmáért nem azért adnak a sekrestyésnek 50 fillért, hogy a szentelést megfizessék. A 40 fillér az ő fáradságáért adott ajándék, borravaló. Ez az ember ugyanis megvette helyettünk a pálmát, helyettünk elvitte megszenteltetni, aztán elhozta a lakásunkra. Azaz, a mi kényelmünkre munkát végzett. Amikor többet adunk néki, mint amennyi a pálmának kereskedelmi ára, ezt a *fáradságát honoráljuk* és nem a szentelést fizetjük meg. Ez pedig nemcsak méltányos, hanem igazságos dolog is. Munkát végzett nekünk, fizetést igényelhet tőlünk.

Felelet a harmadik kérdésre: az eladás után elveszti-e a megszentelt tárgy szentelt jellegét?

A dolog természete szerint nem kell elvesztenie. Az Egyház azonban ki akarván kerülni azt a veszélyt, hogy a megszentelt dolgokkal méltatlan csere-berét üzzenek, *bizonyos* esetekben elvonja a megszentelt jelleget az eladott tárgyaktól. Minthogy ez csak bizonyos esetekre áll az Egyház törvényei szerint, tehát csakis a törvényben kimondott esetekben következik be. Ezek az esetek:

Az egyházi ruhák (általában istentiszteleti szerelvények) elvesztik szentelt jellegüket, ha nyilvános eladásra bocsájtották őket. (1305. kánon 1. §. 2.) Így történik, ha az ilyen szerelvényeket elárverezik, üzletbe adják eladásra, meghirdetik, hogy eladók.

A megáldott tárgyak, amelyekhez búcsúk vannak kötve, elveszítik a búcsúközlési jogot, ha bármi módon eladják őket. (924. kánon 2 §.) Ezeknél nem szükséges, hogy nyilvánosan eladják (mint az előző bekezdésben említettük),

hanem elveszítik az áldást és vele a búcsút, ha kézalatt továbbadják őket bármily csekély árért. (Nem veszítik el, ha elajándékozzák.)

A szentelt pálmát azonban egyik törvény sem érinti. Ez nem egyházi szerelvény és nem is olyan megáldott tárgy, amelyikhez búcsú lenne kötve. E tilalmak és tulajdonságfosztó következmények reá nem vonatkoznak. Ami annyit jelent, hogy az eladott szentelt pálma továbbra is szentelt pálma marad. *(cg.)*

IRODALOM.

Campinalio D. J. Bona: **Fohászok könyve.** Latinból fordította: *dr. Tordai Ányos.* Budapest, 1935. Korda Rt. kiadása. 60 lap. Ára 60 fillér.

Campinalio Bona a XVII. század nagyon híres aszketikus írója volt. 1674-ben halt meg. Klasszikus munkája a Via Compendii ad Deum. Ennek három szakaszát és gyöngyét képezi a Fohászok könyve.

Bonának könyve tizedekből áll. Minden rész tíz tizedből és minden tized tíz verzikulusból áll. Külső beosztása hasonlít Kempis Tamás Krisztus követéséhez. Ez a könyv három tizedet foglal magába.

Az első tíz fejezet a bűnös ember fohásza az Istenhez. Végigvonul rajta a bánat, a megalázódás és az irgalomért esdeklés. A második rész a bűnbocsánatot nyert lélek hálája és jó-feltételeinek imába foglalása. Benne kifejezésre jut az öröm, hogy a lélek megigazult és a jó feltételek, amelyekkel a jó Istent szolgálni akarja. A harmadik részben az Isten után epedő és őt szerető lélek gondolatait adja. A földről elfelejtkező és minden erejével Isten után törekvő szívnek himnuszai ezek.

Ez a hármas beosztás szerinti gondolatcsoportosítás ezt a könyvet a gyónó és áldozó lelkeknek rendkívül becses fohászkönyvévé teszi. Az első résznek tizedeit gyónás előtt, a második részét gyónás után, a harmadik részét pedig az áldozás előtti előkészületnél lehet használni.

A fohászok egytől-egyig klasszikus tartalmúak, rövidek, értelmesek, szívből fakadók.

Bona elsőrangúan ismerte a Szentírást és anélkül, hogy szóról-szóra citálná annak szövegét, a zsoltárok és más könyvek gondolatait más szó-ruhába öltöztetve igen gyakran kifejezésre juttatja.

Tordai Ányos leghíresebb magyar stilistáink egyike. E könyvnek lefordításával remeket alkotott. Könyve szépségesen zengő, keresetlenül nemes, minden gondolatában és szavában magyaros és a belső tartalmat méltó formában fejezi ki.

A könyvet minden igényesebb és intenzív lelkiéletet élő hívőnek ajánljuk. Különösen a gyakori gyónók, papok, apácák, kongreganisták, stb. nagy hasznát veszik. Nem elcsépelt frázisokat kapnak benne, hanem mélységes gondolatokat, amelyek nem a rendkívüliségeket keresik, hanem az igaz krisztusi szellemben vezetik a lelket az Istenhez.

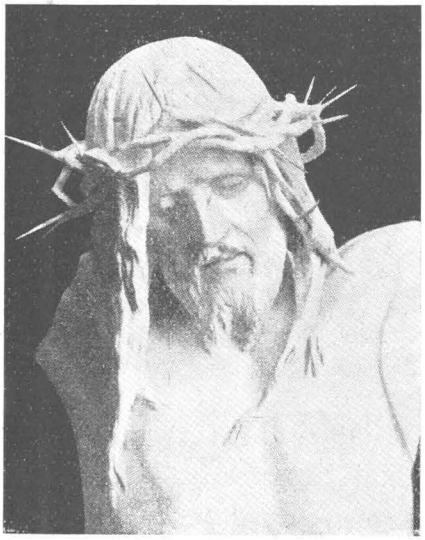

Fadrusz szegedi feszületfeje.

A halott Krisztus.

A halálgyötrelmeket kínlódó Jézus realisztikus ábrázolása tagadhatatlanul megfogó hatással van a szemlélőre. Ez a hatás azonban inkább megborzasztó, sajnálatra indító, lesujtó, de nem fölemelő. Az ilyen kép előtt bűneinek tudatára ébred az ember, felelősségének érzete bántja, hogy mit tett Üdvözítőjével, de nem tud olyan fölemelkedő bizalommal imádkozni, mint amilyen imát is ki kell váltania a szemlélőből a feszületképnek.

Ép ezért egyes művészek más — részben már idealizált — feszület-típust mutattak be: *a halott Krisztust.* Ezen a típuson ott van még a szenvedés nyoma, a reális borzalmasságok kiszínezése nélkül is. Másrészt meg a nyugalom fönségét is kihangsúlyoztatták a halál megpihent lesimulásában.

A legszebb képviselője ennek a típusnak *Valesqueznek* a madridi múzeumban őrzött világhírű feszületképe. Jézusának leesett feje érzékelteti a halálban eltűnt életet. Arcán még érzik a szenvedés nyoma, de lecsukott szemei, vonaglás és feszülésnélküli teste, a féloldalra lelógó haj a festő ecsetjével mondják felénk a „Beteljesedett!" nagy tényét. Ez az a Jézus, aki már megváltott bennünket, aki előtt ép ezért hálás imádattal térdrerogyunk.

Egy másik gyönyörű alkotása ennek az iránynak *Fadrusz János*-nak, a nagy magyar művésznek „Krisztus a kereszten" szobra. (Eredetije a szegedi fogadalmi templomban van.) Fadrusz nagyon sokat foglalkozott az élő, szenvedő Jézus művészi kifejezésének problémájával. Egyszer rajta is vesztett.

Ha jól tudom, Pozsonyban történt vele, hogy egy ilyen „tanulmányozása" miatt „testi épség elleni vétség" címén meg is büntették. Embereket fogadott föl modellnek, de kikötötte őket

A Gottwald-Missale feszületképe.

és figyelte a kínlódó, megfeszülő izmaikat és arcuk eltorzulását. Az egyik modellje aztán belebetegedett és Fadrusztól számonkérték tettét. Érdekes, hogy ő, aki ilyen radikális tanulmányokat folytatott a még életbenlévő és szenvedő Jézus ábrázolásához, mégis leginkább halott Krisztus-ábrázolásokat készített. (Egy ilyen gipszöntvénye van a budai Szent Imre-kollégium igazgatói lakosztályában; egy másik az Országos Kath. Szövetség tanácstermében; ezek eredetije a szegedi Gerentsér-család birtokában volt.)

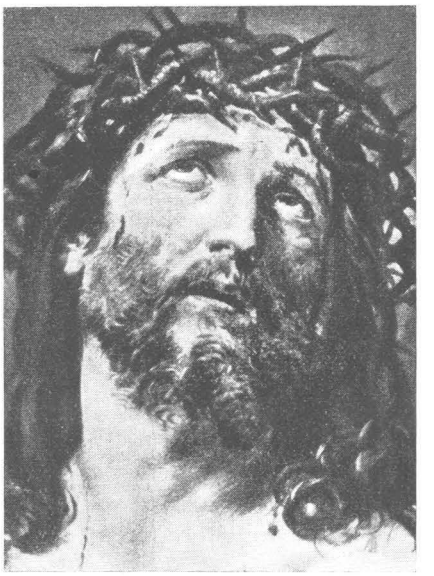

Guido Reni feszületfeje.

A szenvedésnélküli élő Krisztus.

Újabban ennek a régi és legszámosabb képviselőjű típusnak is igen sok művésze van. A feszületen függ rajtuk az Úr, de alakján kevés nyoma van a szenvedésnek. Nyitott szemekkel, nyugodt arccal néz; testén nem látszik a kifeszítés, inkább kiterjesztett karokkal áll. Krisztus-kép ez, a keresztfával kombinálva, de a szenvedést inkább csak szimbolizálja a kereszt háttere. Ilyen pl. a *beuroni stílusú* feszületképek többje.

A néhány év előtt megjelent és legmodernebb híres művészi misekönyvnek, a *Gottwald-Missale*-nak Canonképe is ennek a típusnak képviselője. Ábrázolásmódja visszatért az V.—VII. századok feszületképeihez: ruhában, aranykoronával festi az Urat. Jézus az „örök főpap" ős-keresztény miseruhában áll a kereszten, arca nyugodt, a szenvedést nem érzékelteti. A modern művészet fönséges alkotásának hirdetik és nem mond ellene senki sem, mert a maga típusában valóban művészi. Igazában azonban több embernek nem tetszik, mint tetszik.

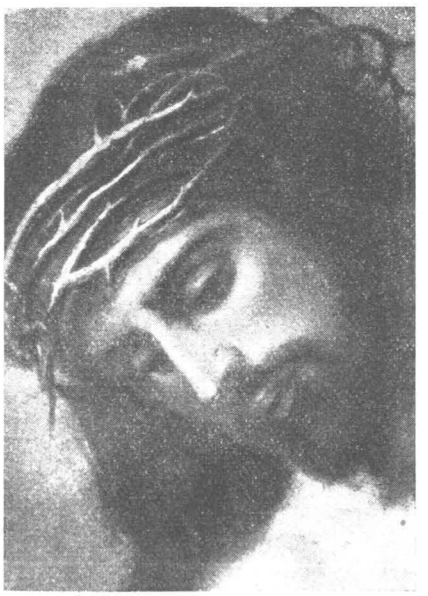

Murillo feszületfeje.

A középutas feszületek.

A feszület-képek legtöbbje azonban a kö-

Mateo: **Jesus König der Liebe.** Tyrolia-Verlag, Innsbruck kiadása, 300 oldal. Új népies kiadás P 3.10.

P. Mateo legnagyobb apostola a Jézus Szíve trónraemelésének. Egész életét ennek a nagy munkának szentelte és ezalatt a Jézus Szíve-beszédek hosszú sorát tartotta. Beszédeit leírták és kiadták. Egy alkalommal valamelyik trappista kolostorban maga lelkigyakorlatot akart végezni és ennek két hetét szánta pihenőjéül is. Alig vonult azonban be a szobájába, amikor a trappista apát eljött hozzá és arra kérte, hogy az exercitiumot ne csak saját magának tartsa, hanem jöjjön a kápolnába és ott hangosan meditáljon hogy ott mások is hallhassák. P. Mateo — nem szívesen bár, — de beleegyezett. Észre sem vette, hogy a trappista atyák valamelyike gyorsírással lejegyezte előadásait és később szűkebb kör számára ki is adta őket. P. Mateo ebből az előadásból és több másutt tartott Jézus-Szíve beszédeiből gyüjtötték össze ezt a kötetet, amelyben Jézus Szíve tiszteletének ezen apostola főleg a Szent Szívnek szeretetét állítja be.

A könyvet tíznél több nyelvre lefordították és németben is nagyon sok példányban terjedt el már. Most, hogy a szélesebb körök is hozzáférjenek, olcsóbb, népiesebb kiadásban is kiadta a Tyrolia e szép Jézus Szíve könyvet. Ajánljuk azoknak, akik nem ismerik.

Kühár Flóris O. S. B.: **Barlangok, sírok, kupolák.** Budapest, 1935. Pázmány Péter Irodalmi Társaság kiadása. Ára: P 1.—

A neves bencés írónak hat dolgozata fűződik itt egybe. Tárgyilag más-más mind a hat, de egységes egésszé köti őket össze a katholikus világszemléletnek krisztusi cementje.

A via Appián, a régi, apostoli Róma lelkével foglalkozik. Nagyon érdekesek római tartózkodásának személyes benyomásai. Szent Benedek subiacoi barlangjáról, a rendtestvér lelkendezésével és a nagy értékek mesteri felcsillogtatásával szól. Esztergomról írt dolgozatát a történelmi visszaemlékezések rengeteg aktái teszik érdekessé. A kenyérillatú Egyház című tanulmánya különösen érdekes. Egy pusztai misszióval kapcsolatban, melyet három napon keresztül magtárban tartott a szerző, a mindennapi és égi kenyér misztériumáról mond el másutt ritkán olvasott gondolatokat. Velemér cikke mintaszerű kis miniatür, a Pannonia szépségé-ben pedig a hazaszeretetnek és a magyar földnek érdekes vonatkozásairól ír.

Magyar jezsuiták Kínában. A tamingi magyar misszió első tíz éve. Budapest, 1935. 301 lap. Ára 4.— P.

Értékes és amellett érdekfeszítő ez a könyv. Olvasása úgy lebilincseli az embert, mint egy kalandos regény. Lelkére pedig oly felemelően hat, mint elsőrendű aszkétikus munka.

A magyarországi jezsuitarend tartományfőnöke a kommunizmus nehéz idejében fogadalmat tett, hogy a rend külföldi missziót vállal. Erede-

tileg finnországi misszióra gondoltak, lévén, hogy a finnek a magyarral rokon népek és a katolicizmusnak való megnyerésük rendkívül lassan és nehezen megy. Úgy tervezték, hogy a jezsuitarend nyelvésztanárai közül mennek ki néhányan, akik a nyelvészeti tanulmány címén könnyen bekapcsolódhatnak az ottani tudományos életbe és így megvetnék lábukat Krisztus ügyének érdekében és e lelkek megnyerésében is dolgozhatnának. A felsőbb elöljárók azonban más nemzet jezsuitáinak adták ezt a működési területet és a magyaroknak egyik kínai missziót ajánlották fel. Tíz év előtt indult el a legelső magyar jezsuita csapat, amelynek száma azóta huszonkettőre szaporodott. Segítségükre, az iskolai oktatás és a karitatív szolgálat végzésére 1926-ban a kalocsai Iskolanővérek is követték őket és azóta ezeknek száma harmincegyre növekedett, akik között már több a kínai bennszülött is.

Ezt a tízéves működésről szóló díszmunkát a Kínában élő magyar jezsuiták és Iskolanővérek írták meg, és pedig bravúros ügyességgel, érdeklődést megfogó művészettel.

P. Szajkó József mintaszerű leírást közöl a magyar jezsuiták gondozása alatt lévő misszió minden vonatkozásáról: földrajzi fekvéséről, területéről, lakóiról, népviseletéről, növény- és állatvilágáról, közlekedéséről, éghajlatáról. Utána a misszió történetét vázolja. A boxer-lázadás és a reákövetkező események regényszerűen élvezetesek. Majd pedig a misszió intézeteit, iskoláit, rendházait, meteorológiai megfigyelő állomását, a műhelyeket, a gazdaságot írja le.

Szarvas Miklós a kínai pogányok között folytatott missziós metódusról, majd pedig működéséről számol be. Tíz év előtt 3560 kereszténnyt vett át, most pedig híveinek száma 7260, tehát több, mint kétszerese, ami óriási eredmény.

P. Lischerong Gáspár, akinek áldásos működésére még Magyarországon is sokan emlékeznek, kínai munkájának öt esztendejéről számol be rendkívül érdekesen.

A munka második részét a kínai *missziós Iskolanővérek* beszámolója képezi. Munkájuk rendkívül sokoldalú. Rendjüknek megtelepítése kemény feladatok elé állította őket, de sikeresen megoldották ezt is. Anyaházuk már áll, tanítványaiknak száma gyarapszik és többen léptek már be közéjük a tanultabb kínai lányok közül is. A katechetanőképzőjük, árvaházaik, aggnők otthona, betegkezelőjük, veszélyben lévő fiatalasszonyok menhelye, sokoldalú munkájukról tesznek tanuságot.

A könyvet több, mint száz eredeti *fényképfelvétel* teszi még élvezetesebbé.

Olvasóink számára legmelegebben ajánljuk ezt a díszmunkát. Nem prédikál, hanem tettekről, alkotásokról számol be. Olvasása után tisztelettel és szeretettel gondol az ember a messze Kínára, ahol egy kis csoport magyar apostolkodik a pogány lelkek megnyerésében. Szeretettel gondol reájuk még azért is, mert bár új hazát jelöltek ki számukra, de ők a régit nemcsak hogy nem felejtették el, hanem ott kint is büszkén vallják magukat magyaroknak.

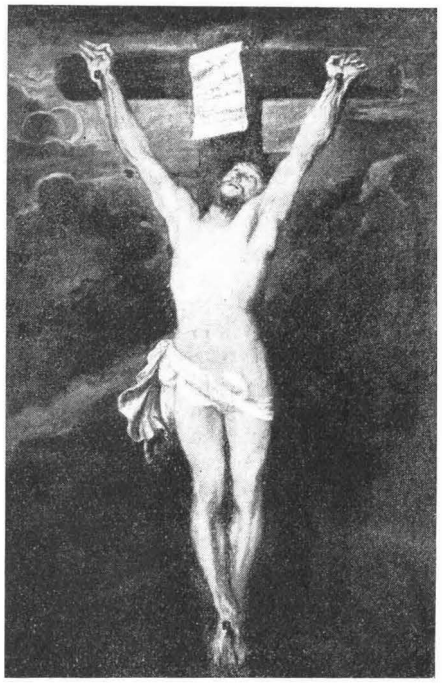

Van Dyck feszületképe.

zéputat követi. E típus nem megy el a szélsőségekig, hanem valamennyi ábrázolásmódot, úgy mondhatjuk, „módjával" összeelegyíti. A szenvedő Krisztust ábrázolja a kínlódásnak túlságosan realisztikus beleszínezése nélkül; az élő Krisztust festi a hétköznapi nyugalom mellőzésével. Ennek a típusnak is minden időben voltak képviselői és vannak ma is.

A legklasszikusabb alkotásai e típusnak *Guido Reni* és *Murillo* feszületképei. Az elsőn (Reni) a szenvedés a dominálóbb, de a realisztikus borzalmasság nélkül. A második (Murillo-é) a még élő, csendesen, megnyugvással tűrő, elmélyedő, de mégis fájdalmas-vonású Üdvözítőt állítja elénk.

Az eretnek-típus.

Mint kurjózumot említjük föl az eretnek feszület-típust. Az ú. n. *janzenista-feszületek* ezek.

A XVII. században a janzenisták tévtana egyik eretnek állításának szimbolumául a feszület-ábrázolások bizonyos faját használta. Többek között e tévtan tagadta, hogy Jézus minden bűnösért meghalt a kereszten. Szerintük csak azokért szenvedett, akik üdvözülnek, az elkárhozottakért nem. Minthogy az egyházi szónokoknak gyakori hasonlata volt velük szemben, hogy Jézusnak a kereszten kitárt karjaira hivatkoztak, melyekkel az egész világot, jókat és bűnösöket egyaránt magához akarja ölelni, — a janzenisták nem használták a kitártkarú feszületeket, hanem olyanokat vettek, amelyeken az Úrnak két karja magasan a feje fölött van.

Később *Van Dyck*-nek velencei feszületét használták. Ennek ugyan halvány fogalma sem volt a janzenisták tévtanáról, de rajta az Úrnak karjai fölfelé állanak. (A valóságban nem is állottak azok teljesen vízszintesen.) A janzenisták azonban evvel sem elégedtek meg; nem volt eléggé kifejező számukra. Olyan feszületeket készíttettek, amelyeken Jézus karjai majdnem függélyesen vannak fölszegezve. Az Egyház e hozzákapcsolt tévtan miatt az ilyen feszületeket el is tiltotta.

*

A feszület ábrázolásmódja sokféle lehet. E sokféleség a művészek munkája és mindenik más és más vonást akar általa kifejezésre juttatni. A kutató ember érdeklődéssel vizsgálja e törekvéseket, a hívő azonban mindenikben csak egyet lát: imádandó Megváltóját.

1935. ápr. 15. I. évf. 8. szám.

Az Út

a lelkiélet havi folyóirata

A tartalomból:

Dr. Tóth Tihamér: Az örök élet ünnepe. — Blazovich Jákó O. S. B.: Krisztus hegyein. — Dr. Holik Sámuel: Kevesebbet a többért. — Felhőkarcoló. — Dr. Czakó György: A mi Urunk kinszenvedése Dávid zsoltára szerint. — Dr. Brisits Frigyes S. O. Ciszt: Hol a mi hazánk? — Lippert Péter S. J.: Ellentétes emberek. — Pintér József: Félsz-e a feltámadástól? — Dr. Czapik Gyula: A lépcsőima szövege. — Raoul Plus S. J.: Legyünk Istennel egyesült eszközök. — Dr. Czékus Géza: II. Rákóczi Ferenc lelkének fordulópontja. — Hock Konrád: A melankólikus temperamentum fény- és árnyoldalai. — Wöhrmüller Bonifác O. S. B.: A királyi törvény. — A „rangrejtett" istenszolgálat. — Ország, mely egyik kezével rombol, a másikkal épít. — Kérdeztek, felelünk. — Irodalom.

Korda R.-T. Kiadása Budapest.

„Az Út“ aszkétikus folyóirat. Megjelenik a szünidő kivételével minden hó 15-én. — Felelős szerkesztő: dr. Czapik Gyula. — Kiadja: a Korda Rt. (Igazgató: dr. Czapik Gyula.) — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. szám. Csekkszám: 42.881. Telefon: 361—85. Fiókkiadóhivatal: Korda-fiók, Szeged, gróf Apponyi-utca 20. szám. — Csehszlovákiai főbizományos: Szent József könyvkereskedés, Pozsony. Előfizetése portóval 28 cseh korona.

Előfizetési ára félévre 1 P 80 fill. — **Egyes szám ára 40 fill.**

A KIADÓHIVATAL KÉRELME:

Azoknak, akik az előfizetést még nem küldötték be, jelen számhoz postabefizetési lapot mellékeltünk. Igen kérjük a hátralékosokat, kötelességüknek tegyenek eleget. „Az Út“ olvasói a krisztusi erkölcs szerint élnek és így kárt senkinek sem okoznak.

Az út, *amelyen Jézus földi szenvedésének utolsó napján járt, a Golgotára vezetett, de nem ott végződött. A keresztény ember szemében utolsó állomása nem az a sir, ahol Urunk bebalzsamozást váró szent teste feküdt, hanem az a sirbolt, amelynek bezárókövét angyalkezek hengergették el és belőle a föltámadás győzedelmét hirdető fényesség sugárzott ki.*

Az Út *ezt a teljes, katolikus életfelfogást hirdeti. Az Úr szenvedésén résztvevő és bánattól könnyes szemekkel búsul, de a szegek véres sebein már ott látja ragyogni a halál fölötti isteni győzelem dicsőségét. Nem az emmausi tanitványok szomorúságával gyászolja Jézus halálát, hanem az Üdvözitő szavait követve: „igy kellett a Krisztusnak szenvedni és harmadnapon halottaiból föltámadni és hirdetni kell az ő nevében a megtérést és a bűnök bocsánatát minden nemzetek között . . .“ (Luk. 24, 46—47.) E lap ezt a dicső föltámadást és gyümölcsét: a bűnök bocsánatát hirdeti néked Testvér! Kérve-kér, segitsd hozzá, hogy ne csak néked hirdesse, hanem minél több jószándékú bűnbánónak. Ezért arra kér Téged, Testvér, szerezz számára minél több olvasót!*

Prédikációk, de olvasásuk oly élvezetes, mint egy lebilincselő regényé.

Dr. TÓTH TIHAMÉR:

HISZEK AZ EGYHÁZBAN.

447 lap. Csinos angol amatörkötésben **10** pengő.

Egy egész évi rendszeresen kidolgozott, érdekes és gyakorlatiasan beállitott elmélkedési anyagot kap, ha megveszi

CSÁVOSSY ELEMÉR S. J.

A NAGY KIRÁLY NYOMDOKAIN

című most megjelent könyvét. 308 lap. Ára csinos kartonkötésben P **6·50**, díszkötésben P **8·50**.

Az örök élet ünnepe.

Irta:
Dr. Tóth Tihamér.

Krisztus Urunk husvéti győzelme a halál fölött egyben legerősebb biztosítékunk az örök élet valósága mellett is.

Örök élet!

Forgatjuk az evangéliumot. Semmit, egyetlen gondolatot annyiszor és annyiféleképen megismételve nem találunk, mint az örök élet tanát, a másvilág hitét; ebből indul ki Krisztus és erre tér vissza; minden tanításának egyetlen gondolat az alapja:

Mentsd meg lelkedet!

Vegyük csak szemügyre az Úr tanítását, nézzük csak, hányszor és mily nyomatékkal emlegeti Krisztus, hogy e földi élet csak kezdet, csak átmeneti próbaidő, csak előszó, de a könyv aztán jön az örök életben.

Mily változatosak az Úr szavai erről az örök életről!

„Legyetek készen, mert amely órában nem gondoljátok, eljön az Emberfia" (Máté 24, 44.). „Ébren legyetek tehát, mert nem tudjátok a napot, sem az órát" (Máté 25, 13.). De miért vigyázzunk és miért legyünk ébren, ha a halállal vége mindennek!

„Fáradozzatok, de ne olyan eledelért, mely veszendő, hanem azért, mely megmarad az örök életre" (Ján. 6, 27.). „Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él" (Ján. 6, 52.).

„Tágas a kapu és széles az út, mely a pusztulásba viszen, és sokan vannak, kik azon bemennek. Mily szűk a kapu és keskeny az út, mely az életre viszen, és kevesen vannak, kik azt megtalálják" (Máté 7, 13, 14.)

Aztán itt vannak az Úrnak megrendítően mély, szeretetet sugárzó szavai: „Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen" (Ján. 3, 16.).

Aztán halljuk csak mint készíti elő apostolait az üldöztetésekre: „Ne féljetek azoktól, kik megölik a testet, de nem tudják megölni a lelket, hanem inkább attól féljetek, aki mind a lelket, mind a testet elveszthetí a gehennában" (Máté 10, 28.).

Aztán tudjuk, mit ígért a kereszten a megtért latornak: „Ma velem leszesz a paradicsomban" (Luk. 23, 43.).

És halljuk az ő nagy ígéretét mindnyájunkhoz:

„Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete vagyon; és én feltámasztom őt az utolsó napon" (Ján. 6, 55.).

Mily értetlenül áll sok ember ezek előtt a krisztusi szavak előtt! Föltámasztom őt? A halott is élni fog? Hát lehetséges ez? Nem vakmerő túlzás? Mennyie nvonnak vállat hitetlenül! Mennyien nevetik ki érte Krisztust!

Kinevetik? Életében is már kinevették egyszer! Amikor Jairus halott leányához odalépett és a síró, jajveszékelő, tehetetlen kétségbeeséssel ruhájukat tépő gyászolókhoz így szólt: „Mit zajongtok és sírtok? nem halt meg a gyermek, hanem alszik". „És kinevették őt" (Márk 5, 40.) — mondja a Szentírás. Dehát mit törődött ezzel Krisztus! Megfogta a leány kezét: „Leányka mondom neked, kelj fel" (Márk. 5, 41.) s az fölkelt és járt.

Íme, az erős Krisztus tanította annyiszor és oly sok változatban, hogy van folytatása a földi életnek, van örök élet!

De ugyanezt tanítják szebbnél-szebb példabeszédei és hasonlatai is.

A földművesek ki akarják tépni a búza közül a konkolyt; de a gazda azt mondta, hogy most még ne bántsák: majd aratáskor kiszedik és tűzre vetik (Máté 13, 30.).

A halászok a hálóból kiválogatják a halakat és kivetik a selejteseket. „Így lesz a világ végén is: Majd kimennek az angyalok és az igazak közül kiválogatják a gonoszokat" (Máté 13, 49.).

Máskor így szól a gazdag ember a sáfárjához: „Adj számot sáfárságodról" (Luk. 16, 2.).

Így szól a vőlegény az őt balga szűzhöz: „Nem ismerlek titeket" (Máté 25, 12.).

Így szól az Úr a hűséges szolgához: „Jól van, derék és hű szolgám; . . . menj be Urad örömébe" (Máté 25, 21.).

Valóban, ha mindezt egybefoglaljuk, azt kell mondanunk, hogy az Úr Krisztus egész küldetése, élete, szenvedése, halála az örök élet hitén épül fel. Ezért tesz oly sokszor és határozottan különbséget a földi élet meg a túlvilági élet közt! Ezért emeli ki, hogy ez utóbbi az igazi, a tulajdonképeni, az erős és szép élet. Minden szó, amit Krisztus kiejtett, minden cselekedet, amit végbevitt, minden parancs amit előírt, minden tilalom, amit fölállított — mind a túlvilági életet föltételezi.

Krisztus Urunk tanításából tudta aztán Szent Pál is olyan fönségesen leírni a föltámadást.

Halljátok csak szavait: „Hirtelenül, egy szempillantás alatt, a végső harsonaszóra; mert megszólal a harsona, és a halottak föltámadnak romolhatatlanságban és mi elváltozunk. Mert ennek a romlandó testnek romolhatatlanságba kell öltöznie, és ennek a halandó testnek halhatatlanságba kell öltöznie. Midőn pedig ez a halandó test halhatatlanságba öltözött, akkor beteljesedik az ige, mely írva vagyon: Elnyelte a halált a diadal! Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a fullánkod? (Kor. I. 15, 52—55.).

„A halál pontot tett életére" — hallja néha az ember valakinek halála után. Pedig nem így van! A halál nem pont, csak vessző; vessző után pedig jön a mondat folytatása.

A halottak alszanak ugyan a földben, mint maga a föld is alszik télen: de várja a tavaszt.

A halottak mozdulatlanok ugyan a koporsóban, mint a hernyó bábja is mozdulatlan a gubóban; de várja a pillangó színes életét.

A halottak porladnak ugyan a sírban, mint az elvetett mag is porlad a földben: de várja a kikelet csendülő életét.

b) Mi is úgy támadunk föl, mint Krisztus föltámadott halottaiból!

Krisztus lelke ismét egyesült testével, — de mi lett most ebből a megkínzott, megölt testből! A föltámadásban megdicsőült test többé nincs alávetve az anyag törvényeinek. Átmegy az ablakon, mint a napsugár és be nem töri azt. Megjelenik a szobában s nem kell előtte ajtót nyitni. Jár-kel köztünk, az apostolok hol itt látják, hol ott, s nincs szüksége lábaira. Fölmegy az égbe, s nincs szüksége emelő erőkre. Ah! hát ilyen leszek én is föltámadásom után! Fényes és szép és sugárzó és semmi fájdalomnak többé ki nem tett és idő és tér korlátait nem ismerő . . . De hogy a lelkem ily végleges, tökéletes diadalt arathasson egykor testem felett, már most, a földi életben meg kell tennem mindent a dicsőséges föltámadásért!

Föltámadunk-e?

Igen! Mindnyájan föltámadunk, de nem mindnyájan az örök életre. Csak az a halott támad az örök életre, amelyik tulajdonkép soha nem is szűnt meg élni. Így van ez az egész nagy természetben is. Tavasszal kihajt a fű, mert gyökere a földben élő volt a tél nagy temetőjében is. Kihajt a zöldelő falevél, mert élő volt a bimbója. S kihajt s föltámad az az ember is, akinek lelke a hit és erkölcs életét élő volt. Akik bűnben élnek, akik már életükben meghaltak, hogyan éljenek hát azok haláluk után?

●

Nincs európai ország, amelynek földje inkább bővelkednék természeti szépségekben, mint Svájc, ez a hegyekben, erdőkben, gleccserekben, patakokban gazdag földdarab. És még a svájci természeti szépségek között is előkelő helyet foglal el a „Tamina-Schlucht", a Tamina-folyónak medre és forrása. Föl lehet menni egész a forrásig, egy hatalmas hegynek mélyen be a belsejébe. Ki tudná megmondani, hány évezred óta harsogott ez a meleg víz annak a hegynek mélyén, míg ezt az óriási, templom-nagyságú utat vájta magának! Itt töri-zúzza magát a földalatti sziklákon ez a kis patak és valami ellenállhatatlan erő húzza lefelé, kifelé a hegyből. A hegy nyílásánál egy fürdő épült, — Bad Pfäffers, — járni alig tudó reumások újra járni kezdenek benne; és mikor ezen is áttörte magát a víz, végre kiérkezik a szabadba, a meleg napsütésbe, és mintegy újjászületve folytatja útját torkolata felé, a Rajna folyó felé.

Szakasztott így vagyunk az emberi élettel is! Hosszú évtizedeken keresztül élünk itt a földön; törjük-zúzzuk magunkat annak kövein és szikláin, és vágjuk magunknak az utat a hegyen keresztül. Valami ellenállhatatlan erő folyton közelebb visz a hegy nyílása felé, ahol a halál titokzatos fürdője vár reánk. Itt aztán levetünk magunkról minden földi nehézkességet, letesszük az anyagi élet minden mankóját, és friss lendülettel, az örökkévalóság szárnyain repülünk tovább az örök világosság napsütésében az örök Isten felé.

KRISZTUS HEGYEIN.

IRTA: BLAZOVICH JÁKÓ O. S. B.

Krisztus szerette a hegyeket. Sokszor nekik ajándékozta éjszakáit, hozzájuk menekült, amikor csendre, magányra vágyott. Hegyen verte vissza a Sátán támadását s fogadta az angyalsereg imádását. Hegyről hirdette ki a nyolc boldogságot, hegyen gyúlt ki istenségének fénye, hegyre menekült a világ dicsősége elől. Hegyoldal fűszálaira hullott véres halálverítéke, hegyre vitte föl keresztjét, hegycsúcsra építette oltárát. Hegyen adott át „minden hatalmat" apostolainak, hegy őrzi utolsó lábnyomát, hegycsúcsról áldotta meg földi életében utoljára a világot. Olyanok ezek az evangéliumi hegyek, mint hatalmas pillérek, amelyekre Isten keze a legcsodálatosabb kupolát, az istenemberi életet építette.

A sok hegy közül, amelyeken Krisztus járt, különösen három emelkedik magasra: a Tábor, a Golgota s az Olajfákhegye. Ezek az Evangélium legmagasabb csúcsai, izzó havasai, belevesznek az Égbe . . .

E három hegyhez kellene többször búcsút járnunk.

A Táboron.

A Tábor hegyére Krisztus életében az Ő akaratából homály borult. Hogy a csúcs rövid időre az Ég fényében égett, azt csak hárman tudták: Péter, János és Jakab, de nekik is hallgatniok kellett. Csak amikor belecsendült a világba az Evangélium, akkor hasadt meg a Tábor hegyét leborító felhőkárpit, s a világ csodálkozva nézett föl rá.

Krisztus életének két legszélsőbb kilengése a Tábor s a Golgota. A Golgotán minden oly fenyegetően, szomorúan emberi — a Táboron biztatóan, felségesen isteni. A Golgotán minden fény kialszik, még a Nap is elsötétedik — a Tábor a nagy fénytől csak úgy szikrázik. A Golgota miatt kellett a Tábor. Mielőtt a három tanítvány vérhullatásában látja a Mestert, lássák istenségének vakító fényében is. Akik hallani fogják a csőcselék „Crucifige!"-jét, hallják előbb az Atya vallomását: „Ez az én szerelmes fiam!" Mielőtt két lator közt függni látják, lássák Izrael két legnagyobb fia, Mózes és Illés között. Akik majd kéklő, szedresedő ajakáról hallani fogják az Isten-elhagyatottság halk panaszát, lássák előbb az emberségen fénnyel áttörő istenségét.

De a Tábor nemcsak a három kiválasztotté. Jönnek majd emberek, korok, kultúrák, világnézetek s vádat emelnek a kereszténység ellen, hogy délibábbal csalja a világot. Hogy abból a szép másvilágból, amelyről oly szépen tud beszélni, soha egyetlen fénysugarat sem látott. S akkor a háromnak jelentkeznie kell s Péternek százszor és ezerszer hitet kell tenni, hogy csak gyorsan elsikló néhány percre látta az Eget s mégis oly „jó volt ott lenni", hogy könyörgött az Úrnak: Itt, a Tábor hegyén maradjunk . . .

S jönnek a csapzott-hajú, vérző emberek, akiknek nyakát az élet igája feltörte, akik Napot sohsem látnak, akiket már-már elkap a kétségbeesés örvénye, akiket egyik sziklától a másikhoz ver az élet. S Péternek e szörnyű viharban újra meg kell húznia a táborhegyi harangot: „Jó nekünk itt lennünk!" — minden vihar elül, az Istennek vannak viharmentes, napsütéses, boldogságtól kéklő hegyei is.

S jönnek istenkeresésben kifáradt, szomorú lelkek, akik bűnnel, vérrel, gőggel, nyirkos, ölő novemberi ködtel már nem bírnak. Akik úgy látják, hogy az Úrnak nincs már egyetlen szava hozzájuk. Akik hiába sóhajtoznak heteken, hónapokon, talán éveken át fáradt lelkük számára csak néhány csepp harmatért, csak néhány meleg sugárért. Akik sohasem hallják — pedig hogy várják! — békegalamb-szárnyak suhogását. S Péternek újra szólni kell: Golgotás szomorú lelkek, el ne felejtsétek, a Golgotának tőszomszédja a Tábor s ott lenni jó . . . Golgotán át oda vár, oda visz, oda vonz az Úr . . . Higyjetek nekem: csak egyszer hazudtam, azt is keservesen megsirattam . . .

Tudom, oh, hogy tudom: a Golgota néha, sőt sokszor eltakarja a Tábort. Sokszor csak nem akar pirkadni. Sokszor mint árnyék a testet, úgy kísér a felhő . . . Sokszor fátyolos a szemem . . . Sokszor szomorú a lelkem . . . Sokszor koldulok az útszélen, s nem jön, aki valamit adjon-dobjon . . .

Ezekben a fénytelen, daltalan, ólmos, zörgő, üres napokban a Tábor hegyéhez menekülök. Addig vonszolom magamat, fáradt lelkemet a Golgota úttalan útjain, amíg csak egy oly pontra érek, amelyről látszik a Tábor . . . Fáradt tekintetem a mult táborhegyi szakaszain pihen . . . Kaptam én ilyeneket is az Úrtól! Azokhoz a napos, paxos, kékegű, virágos-szegélyű, sokszor daltól, harangzúgástól hangos szakaszokhoz menekülök, amikor oly egyszerű, oly átlátszó s amellett oly gazdag volt lelkiéletem. Amikor a szív nem bírta befogadni a nagy gazdagságot s kicsordult belőle boldog könnyben, mosolyban, lelkes, önfeláldozó munkában, diadalmas hitben, forró imában, az Isten nagy szeretetében. Amikor amerre csak jártam, mint késő tavasszal az almafáról, úgy hullott rólam a szirom. Amikor mindenkire, aki csak közelembe ért, úgy sugárzott belőlem a szeretet, mint ahogy májusi napfény ömlik a Napból a rétre. Amikor Krisztusé voltam s ettől nagyon boldog voltam . . .

Ha a mult bűnei tudnak nyugtalanítani — pedig hogy tudnak! — akkor ugyanezen mult táborhegyi szakaszai miért ne tudnának nyugtatni, emelni, lendíteni . . .

Az Úr Táboron át ment a Golgotára, hogy én Golgotán át vergődhessem el a Táborra. A jó Krisztus a Tábor s a Golgota fölé szép szivárványt feszített: e szivárvány alatt szállnak seregesen haza a lelkek. Csak ez lehet az én utam is.

A Golgotán.

A Golgota Krisztus hegyei közt a legkomorabb, legsötétebb. 37 órán át úgy látszott, hogy e hegyen összetört az istenemberi élet. Kopár csúcsáról Lucifer lenyilazta a szédítő magasságokban keringő királyi Sast. E hegyről holtan vitték el a Mestert s Vele az Evangéliumot . . . A nagy álmok, jóslatok, a misztikus,

szép mondatok, amelyekkel teliszórta Palesztinát, mint hervadt virágok borítják el a holttestet.

Csak mikor a húsvétreggel fényözönébe öltözött a hegy, akkor láttuk, hogy az Evangélium legfölségesebb hegye. Szikláin nem a királyi Sas: a kígyó fekszik széttiport fejjel holtan. „Consummatum est!“ — repül szét e hegy ormáról a világegyetem minden zugába a nagy szó. „Győztél Galilei! — hörgi vissza a Pokol. E hegy egymaga tartja a Pokol fölött a „tulsó“ partra elvezető híd hatalmas ívét, amelyen évezredek járnak haza . . .

De más is történt e hegyen: ormán megszentelődött a szenvedés, s szentté lett a fájdalom. E hegy csúcsáról szentelte meg Krisztus a felhőt, a sebet, konszekrálta a könnyet. E hegyen Krisztus kimondhatatlanul szenvedett — s ezzel szentté lett a szenvedés.

Hogy vonzotta a még üres, Kereszttel meg nem koronázott Golgota Krisztust! Akárminő hegyen járt, tekintete a Golgotát kereste. Átvirrasztott éjszakái, lelkét feszítő nagy vágyai az üres hegycsúcs köré fonódnak. „Vérkeresztséggel kell megkereszteltetnem és mily nehezen várom, míg be nem teljesedik!“ — mutatja meg egyszer tanítványainak szenvedésre sóvárgó lelkét.

Hogy e vágy mily féltve őrzött szent kincse volt lelkének, az evangélistával azt is megiratta. Péter lelkes vallomása után, hogy „Te vagy Krisztus, az élő Isten fia“, az Úr többször beszélt tanítványainak haláláról. Mintha — emberileg szólva — Péter vallomása megnyugtatta volna, hogy a tanítványok már elbírják a „mysterium Crucis“-t. Attól fogva kezdé Jézus jelenteni tanítványainak, hogy neki Jeruzsálembe kell menni és sokat szenvedni a vénektől és írástudóktól és papi fejedelmektől, és megöletni és harmadnapra föltámadni. Csalódott. Egy ilyen alkalommal „különvivén őt Péter, kezdi feddeni, mondván: „Távol legyen ez tőled, Uram! nem történik ez rajtad!“ Az Úr arca elborul, hogy ily durva kéz nyúl az ő legféltettebb, legszentebb vágyához, megfordul s keményen szól Péternek: „Hátra tőlem, ellenkező. Botránkozásul vagy nekem, mert nem érted azokat, amik Istenéi, hanem azokat, amik emberekéi“. Majd tanítványaihoz fordul s elcsendülnek ajkáról a Krisztus-követés örök törvényének csodálatos szavai: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát és vegye föl keresztjét és kövessen engem.“ Tudjátok — sokszor sejttettem veletek — s ha nem tudjátok, áldozócsütörtökön az Olajfákhegyén meg is látjátok, hová megyek. Atyámhoz megyek — Atyámnál oly jó . . . Oda várlak titeket is: Atyám házában sok a hely . . . Hogy el ne tévedjetek, kitiprom előttetek az utat. Ez útról le ne térjetek. Kemény, meredek, éles kövekkel elborított út, az én lábamat is meg fogja vérezni, én is háromszor el fogok esni rajta, de a keresztet estemben is magamhoz ölelem, hogy meglássátok: magasra följutni, lelket kimélyíteni s aztán az élet teljességével megtölteni s áldozócsütörtök délelőttjén gazdagon az Olajfákhegyének csúcsáról szárnyra bocsátani az én nyomaimban lehet. Ha más prófétára esküdtök, az életet a szenvedéstől akkor sem mentesítitek, de szentté, az élet s a boldogság egyik forrásává a szenvedés csak általam lesz. Tehát: Péter, János, Tamás s ti mindnyájan földet-tipró, Táborhegyre vágyó emberek, korok, etikák: Kövessetek engem, aki a szenvedésnek legvéresebb éjszakájában is boldog Krisztus voltam.

Szent Márk is megőrzött egy fölséges vonást a „fájdalmak férfiának“ lélektanából. Krisztus utóljára indul Jeruzsálembe — az isteni színjáték a kifejlethez közeledik. „Útban valának pedig fölmenvén Jeruzsálembe és előttük méne Jézus és álmélkodva s félve követték Őt.“ Fölséges kép: a távolban kéklő üres Golgota s a feléje siető Úr! Úgy siet a Kereszt felé, mint a gyermek édesanyja kitárt karjai közé. S hogy érzem, hogy ez nem lélektani aberráció, kisiklás, amely a szenvedésben kéjt keres, hanem a szenvedőknek lángoló szeretetből hirdetett, élt evangélium.

Halld csak, hogy verték vissza a keresztény évszázadok a szenvedés evangéliumát! „Ha a vadállatok nem akarnának széttépni, én kényszerítem őket“ — vallja antiochiai Szent Ignác. S mikor hallja az oroszlánok vérfagylaló bőgését, Szent Jeromos szerint „a szenvedés vágyával“ fölkiált: „Krisztus búzája vagyok, vadállatok fogai közt fogok megőrlődni, hogy Krisztus fehér kenyere legyek.“ Keresztes Szent Jánosnak egy vágya van: „Uram, szenvedni és megvettetni Érted!“ Szent Terézia is ugyanerre vágyik: „Vagy szenvedni, vagy meghalni!“ A kis Teréz csodálatos lelke fölujjong, amikor nagypénteken hajnalban köhögése után meleg, piros vért érez az ajkán, mert tudja, hogy most jön a szenvedés, a halál. Pazzii Magdolna lelkéből tör föl a szeretet egyik legszebb himnusza: „Szenvedni — nem meghalni!“

Oh, én szegény, gyatra életem ily visszhangot az Úr szavára, a Golgota evangéliumára sohsem fog adni. De egyet Jézusért és lelkemért mégis csak el kell érnem: minden kis felhőfoszlánytól, minden tűszúrástól nem szabad megrémülnöm. Kell, kell Krisztusért valamit tűrni, eltűrni is tudni.

Gyenge, könnyen összeroppanó a mai ember. Szenvedni nem tud, pláne nem akar. Én-imádásunk, szomorú evilágiságunk természetes következménye, hogy a sorstól csak örömöt, csak verőfényt követelünk. Olyan boltja, amelyben csak örömöt, boldogságot árulnak, az életnek nincsen. A paradicsom e bolygóról örökre eltűnt az első bűn ingoványaiban. Idelenn csak „per crucem“ vezet út „ad Lucem“. S bennünk mégis az életnek sokszor kis lökése is — érje az testünket vagy lelkünket — fölborítja az egyensúlyt. Minden nap meghozza a maga sötét tragédiáit, amelyben emberek, sőt újabban már gyermekek is „a szenvedés elől halálba menekülnek“. Hogy kell ennek a törékeny, álhumanizmusba merült kornak a Golgota evangéliuma! Edzeni, edzeni a gyermekneveléstől kezdve az aggkorig nemcsak a testet, hanem inkább a lelket, hogy az élet minden kis ütése alatt össze ne törjék.

Mint testet az árnyék, úgy kíséri a történelmet a szenvedés sötét problémája. Filozófiák viaskodtak vele, de rideg stoicizmusnál, sötét pesszimizmusnál, fáradt nirvánánál tovább nem jutottak. Hogy a szenvedésnek felséges metafizikája is van, azt csak a Golgota óta, csak Krisztustól tudjuk, kiben szentté, boldoggá lett a fájdalom . . .

„Alles Leid der Erde lobe den Herrn!
Es lobe ihn das Verarmte und Verbannte,
Es lobe ihn das Enttäuschte und Enterbte,
Es lobe ihn alles Nie-Gestillte!
Es lobe ihn die lichte Qual des Geistes,
und die dunkle Qual der Natur!
Es lobe ihn die heilge Qual der Liebe!
Es lobe ihn die Einsamkeit der Seele,
Es lobe ihn die Gefangenschaft der Seele!
Es lobe ihn das Weh der Schuld,
Es lobe ihn das Weh der Vergängniss,
Es lobe ihn noch das bittre Weh des Todes!
Denn das Leid der Erde ist selig geworden,
weil es geliebt wurde:

Siehe das Holz des Kreuzes, woran das
Heil der Welt hing!!!

Az Olajfák-hegyén.

Jeruzsálem közelében „egy szombatnyi járó földre" van az Olajfák-hegye. Krisztust utóljára e hegy látta.

Egy csütörtöki napon az Olajfák-hegyén egy szomorú kis csapat állt s nézett az Ég felé. Felhős volt az égbolt, még felhősebb volt a hegyen állók lelke. Az Ég elvitte tőlük a Mestert s ők itt maradtak vállukon a világ-misszió döbbenetes súlyával. A pünkösd tűzkeresztsége még nem égette ki úgy a lelküket, hogy „választott edények" lehessenek. Mi lesz a nagy örökséggel, fog-e valóban úgy vonzani a Kereszt, hogy megalakulhasson Krisztus országa? Krisztus utolsó áldása sem űzte ki lelkükből a félelmet: ők csak azt érzik, hogy árvák lettek . . .

Jó apostolok, fogadjatok szót a két fehérruhás férfiúnak: „Maradjatok a városban, míg nem fölruháztattok erővel a magasból!" Majd ha eljön a Lélek, s tüzétől tüzet fog, viharától föllángol a lelketek, akkor jertek újra az Olajfák-hegyére csókolni a Mester utolsó lábnyomát, s e fokról, amelyről felrepült, felnézni az Égbe. Akkor már nem szomorkodtok, hanem megértitek, hogy mindennek így kellett történnie. Hogy az Olajfák-hegye áldott hegy: Égbeugró hegyfoka az Evangéliumnak . . . Megértitek, hogy lehet menni, vezet út az Égbe, s a Mestert követni érdemes: „Ime, megmondottam nektek!"

Az Olajfák-hegyén valóban „komisches Ereigniss", világesemény történt: saját szárnyain az idő s a tér óceánján átrepült a názáreti Jézus. Mily fölényesen old meg metafizikát, transzcendenciát ez az óceánrepülő isteni Pilóta. Világos nappal szárnyat bont s átrepül az Égbe . . . Tehát van metafizika, transzcendencia — különben hová ment volna Krisztus? Tanítványai látták, megsiratták, s a világnak elmondották, az évezredek számára meg is írták, szavuk, írásuk igazáért az életüket adták.

Az Olajfák-hegye az Evangélium felséges repülőállomása. E hegyre akkor jövök, amikor körülöttem settenkedik a szkepszis: valóban Isten fia vagy Te, názáreti Jézus? Valóban, Palesztinán, a mi szegény bolygónkon kívül van más Hazád is?

E hegyfokról messze látni — el egész az Égbe.

E hegyfok minden metafizika, minden transzcendencia kidönthetetlen pillére.

E hegyfokon már viharzik a „Túlnan".

E hegyfokon kitágul a szem, fölujjong a hit, kifeszül a szárny, lángot vet a remény.

E hegyfokról már látni az Istent.

Az Úr e hegyfokról már hazament. Én egyelőre — talán már csak rövid időre — ideát maradtam. Addig, amíg rám köszönt az ősz, s én is szárnyra kelek, sokszor fölhágok az Olajfák-hegyére. Meg-megállok az áldott csúcson s az én összegyűrt, fakó, szegényes Veronika-kendőmmel, a lelkemmel rendületlen hittel, az örökélet kiolthatatlan vágyával az Ég felé lobogtatok: A viszontlátásra, Uram, odafönn az Égben! . . .

KEVESEBBET A TÖBBÉRT.

IRTA:
DR. HOLIK SÁMUEL.

Rossini, a híres olasz zeneszerző jelenlétében valahol Mozartnak egyik operáját nyúzzák gyalázatosan. A nagy komponistának mintha csak a fogát húznák. A szünetben megkérdi a karmestert: „Kitől való ez a darab?" „Mozarttól", volt a felelet. „Köszönöm, magamtól nem tudtam volna ráismerni."

„Milyen vallású Ön, Uram, Asszonyom? Katolikus? Keresztény? Köszönöm! Azért kérdeztem, mert magamtól csak a temetésén tudnám kitalálni." Nemde, mi is beszélhetünk ilyen Rossini-stílusban? Bizony manapság temérdek keresztény a gyakorlati életben alig-alig észrevehetően különbözik csak a pogánytól. Pedig az evangélium édes és felséges muzsikájával énekelhetnék tele életüket s ehelyett kontár kalimpálás, ha nem éktelen macskazene az életük. Miért van ez? Mert nagyon fázunk az erkölcsi önfegyelemtől, ösztönös hajlamaink állandó fékentartásától, rendetlen vágyaink következetes lefojtásától, egyszóval attól a nagyszerű keresztény tréningtől, aminek a neve: önmegtagadás. Pedig az önlegyőzés a keresztény életnek nemcsak lényeges eleme, hanem meg nem szakadó érverése is Krisztus meghatározása szerint: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét mindennap és kövessen engem." (Luk. 9, 23.) A Krisztuskövetés, a krisztianizmus, azaz az élő kereszténység íme lemondás, önmegtagadás, áldozat! Nem könnyű dolog!

De nagy tévedés volna azt hinni, hogy az önlegyőzés parancsát Krisztus hozta a világba; hogy a lemondás keresztjével csak a kereszténység terheli meg az ő híveit; hogy az önmegtagadás önkínzó flagelláns-ostor, melyet csak az Egyház nyom hívei kezébe. Nem! Az önmegtagadás, a meghalás önmagának: világtörvény!

Sem a kereszténységen belül, sem a kereszténységen kívül, sehol a világon semmi szép, semmi jó, semmi nagy nem születik áldozat, önmagának való meghalás nélkül. A kősziklának el kell mállnia, hogy dús vegetáció termőtalajává lehessen. A búzamagnak el kell rothadnia, hogy tele kalász, Isten-kenyere legyen belőle. A szűznek meg kell halnia, hogy életet ajándékozó édesanyává lehessen. Aki tudós akar lenni, fel kell áldoznia mennyi, de mennyi édes szórakozást s az íróasztala felett görnyednie be az éjszakákba! Aki vagyont akar gyűjteni, mennyi apró igénye kielégítéséről kell lemondani! Aki karriert akar csinálni, hogy kell annak napot nap után becsületes munkával kitöltenie és a kötelességtől soha egy hajszálnyira sem eltérnie! Aki hírnévre akar szert tenni, például az óceán átrepülésével, mily hatalmas erőfeszítésekbe kerül az, hozzá meg mily hősi, halálos leszámolásba magával az élettel! Családi békét, boldogságot tartósan megőrizni nem lehet nagy önfegyelem, türelem és hűségtől inspirált lemondások nélkül. Egy elragadó, magaslati kilátás gyönyörűségét nem szerezhetem meg magamnak kemény, fáradalmas túra nélkül. Sőt, mint a francia mondja, egy omlettet nem lehet elkészíteni tojás-

törés nélkül. Látnivaló hát, hogy az önmegtagadás nem a kereszténység speciális ballasztja, hanem *általánosan praktizált eszköz életünk szebbé, gazdagabbá tételére.*

Hát csak egy dologért sajnálnánk a fáradságot, az erőfeszítést, a lemondást: A magunk erkölcsi emelkedéséért, belső világunk tisztulásáért, a jobbik, a szebbik, a boldogabbik énünk diadalra segítéséért? Hiszen a lelkiismeret megszilárdult békéje, a hosszú önnevelésben kitisztult öntudat a legnagyobb kincsünk, sokszor végső menedékünk, az egyetlen, ami megmarad nekünk a világon. Ne félj hát, testvér, az utaktól, melyek felfelé visznek! Ha tudod, hogy odafenn boldog otthon, gyönyörű műtárlat, királyi trón vár, félhetsz-e neki vágni a lépcsőknek? Ugy-e nem. Hanem lemondasz az utca földjéről az első márványlépcsőfokért és lemondasz az első lépcsőről, hogy felléphess a másodikra és felhágsz a harmadikra anélkül, hogy eszedbe jutna keseregni azon, hogy el kellett érte hagynod a másodikat. Ne félj hát a lemondástól, mikor az emelkedés! Ne félj hát elhagyni az alacsonyt a magasabbért! Csak bátran, lépj feljebb, hiszen trón vár odafenn: Királynak születtél!

A kevesebbet a többért elhagyni a *legészszerűbb* dolog a világon. Pedig az önmegtagadás semmi egyéb!

Aki szeret, az adja önmagát. Szeretni annyi, mint más javát keresni és ezért feláldozni, feledni önmagát. Nagyon szeretni annyi, mint teljesen meghalni önmagának. A szívet csak 20—30 méterrel feldobni, ahonnan visszahull: az nem szeretet. Aki szeret, úgy dobja szívét, mint ahogy a csillag ellendül a világürben, hogy soha ne térjen vissza, míg csak el nem hamvad s fel nem emészti önmagát. Az édesanya szeret. Ha gyermeke betegágyánál a Halál, mikor megjelenik, szóba állna vele és felajánlaná neki: „Meghagyom fiadat, de akkor gyere helyette te!", habozás nélkül kész volna rá. Meg sem mondaná gyermekének, mily áldozatot hoz érte, csak homlokon csókolná és intene a Halálnak: „Menjünk!" Aki szeret, énekelve megy fel még a Kálváriára is. Az Úr azt mondja: „Aki utánam akar jönni, azaz aki mellettem, velem, közelemben akar lenni, tagadja meg magát . . ." Ha menyasszony mondja a szerelmes vőlegénynek: „Gyere hozzám," az félre tol mindent az útból, ami őt szerelmétől elválasztja és repül hozzá. Aki az Urat szereti és nagyon szereti, az szalad feléje, mikor hívja: „Aki utánam akar jönni . . ." és könnyen rugja fel útjából mindazt, ami őt az Úrtól elválasztja. „Ha tüzes zsarátnokon át kellene hozzá mennem, mennék s úgy érzem, fel sem venném", mondja Alacoque Szent Margit. Az önmegtagadást azért nem kedveljük, mert kevés bennünk a szeretet. Adni magunkat, lemondani magunkról azért, akit szeretünk, íme nem természetellenes, hanem a *legszívszerűbb* dolog a világon.

Aki nem hisz az örök életben, akire az élet, tehát a gyönyör, a kincsszomj, a hatalmi mámor, a nagy emberi vágyak és élvezések időszaka véglegesen lezárul a sírral, arra nézve elviselhetetlen az önmegtagadás, a lemondás puszta gondolata is. Az megbolondul és megvadul, ha arra gondol, hogy már csak kevés ideje van hátra: eszeveszetten siet élni, tépi-tépi mohó kezekkel mindenegyes óra virágát, mielőtt ráborulna életére, a pogány költővel szólva, a „szomorú öregség" didergős árnya. És ez nagyon természetes is. Amiből kevesünk van, azt nem dobálhatjuk el. Amire nem sok ráérő időnk van, azzal sietnünk kell.

De akinek van nagy és fényes hite, akire nézve eleven valóság az, hogy a fogantatásával megindult élete soha, de soha véget nem ér, az így csittítgatja követelőző vágyait: „Csak türelem, türelem, hiszen ráérek még! Előttem az örök élet, a nagy örömök és hejehuják végnélküli egymásutánja! Ráérek! Nem sürgős, nem sürgős!" Milyen szomorúan festenek azok a modern lányok örökös sóhajtozásaikkal: „Már húsz éves vagyok és még nem éltem!" „Már huszonöt éves vagyok és még nincs multam!" „Már negyven éves vagyok és még nem tudom, mi a boldogság!" Mi az, hogy 20—25 éves vagy, mikor leszel 20—25 ezer éves, 20—25 millió éves is! Mit sietsz hát, mintha nem érnél rá? Ne azt mondd: „Jaj, már 40 éves vagyok!" Hanem így: „Még csak 40 éves, 60 éves, 70 éves vagyok, pedig leszek 60—70 millió éves is. Hagyom hát azt az útszéli virágot, hisz fogok találni szebbet is ezen a véget nem érő életúton. Hagyom ezt a nyiszlett kis örömöt, hiszen isteni szenzációknak megyek elébe!"

Az önlegyőzés csak annak nehéz, akinek gyenge a hite. Az aszkézis *a legszebb hitnek,* az el nem múló, végnélküli élet ragyogó hitének ragyogó virága.

A nagy Newton sírján ez áll: „Genus humanum superavit." „Meghaladta az emberi nemet." Mindenki, aki annyira viszi, hogy lába alá gyűrte magában a torzonborz ösztönéletet, diadalkapu alatt jár, győzelmi evoe-hangok virágesőjében, melyek erkölcsi öntudata mélyéről boldogan röpködnek feléje: „Meghaladtad az emberi nemet." Mert az ilyen valójában már krisztusi, istenemberi magasságot üt meg.

Felhőkarcoló.

Bizonyára láttál már felhőkarcolót képen? Állj csak képzeletben egy ilyen szédületes magasságú épület mellé s tekints fel rá! Ugy-e milyen kicsinek — egészen törpének érzed mellette magadat? Ámulva tör fel belőled a kérdés:

— Hogyan is jöhetett létre ez az épületóriás? Lehetséges ez?!

— Lehetséges, mert íme előtted áll! — De várj, megsúgok neked egy titkot:

A leghatalmasabb felhőkarcoló is egyszer kicsi, egészen kicsi volt — a földdel egyenlő. Úgy épült fel, mint akármelyik házacska: egyik téglát a másik után rakták egymásra — éjjel-nappal el nem fáradva a munkában — s végre is készen állt a lenyűgözően hatalmas épület.

Jegyezd meg jól az építés titkát: *Egyiket a másik után, bátran előre!*

*

Az emberek között is vannak „felhőkarcolók". — Ezek a szentek. Ők a Jó Pásztor után mennek a „keskeny úton". Ámulva nézed őket és megállapítod: elérhetetlenek számodra.

Tévedsz. A szentség nem elérhetetlen. A szentek is csak úgy kezdték az életet, mint te. Úgy küzdöttek hibáikkal, úgy törekedtek erényre, mint mi többiek — csupán kitartóban gyakorolták, egyiket a másik után s így törekedtek előre a keskeny úton.

Szentté lenni a legnemesebb életcél. S elérni nem is olyan rettenetesen nehéz. Megsúgom a titkát: *Egyiket a másik után, bátran előre!*

A mi Urunk kínszenvedése Dávid zsoltára szerint.

Irta: Dr. Czakó György.

A nagyheti szentmiséknek lélekmegfogó részlete a „Passió". Mindenki fölfigyel, amikor a kóruson fölhangzik: *„A mi Urunk Jézus Krisztus kínszenvedése, Szent János evangélista írása szerint . . ."* A lélek csak úgy issza a már sokszor hallott és mégis mindig új és új megragadó momentumokat előtáró részletes leírást Jézus érettünk elszenvedett, agyrengető kínjainak. E leírásoknak — főkép Szent János írásának — különleges értékük, hogy szerzőik, vagy legalább is forrásaik szem- és fültanuk voltak.

A passió kifejezései között vissza-visszatér egy közbevetett megjegyzés: „ut Scriptura adimpleretur": *„hogy az Irás beteljesedjék"*. És aztán következik a szenvedésnek valamelyik jellegzetes részlete. Az evangéliumok, amelyek post factum: az események megtörténte után rögzítették le a végbementeket, nem egyszer így utalnak az Ó-szövetségi szentírás *jóslataira,* amelyek szóról-szóra és pontról-pontra évszázadokkal előbb megmondották, hogy a Messiás földi életének befejezése ilyen rettenetes lesz.

Az ó-szövetségi szentírásnak a Messiás kínszenvedésére vonatkozó jövendölései az akkori zsidók jelentékeny része előtt *elfeledett, eltitkolt proféciák voltak.* A választott nép tanítói sokat szóltak a Megváltóról, minden reményük benne összpontosult, de csak az ízlésük szerinti képét festették meg és nem *azt,* amelyiknek vonásai szintén ott állanak ugyan az Irás soraiban, de a Messiásnak arra a szerepére vonatkoznak, amelyikre a zsidók egy része *nem szeretett* gondolni.

A Megváltóról szóló jövendöléseket ugyanis két csoportba oszthatjuk. Az egyik az *életéről* szólt, a másik pedig a *jövőjéről:* a megváltás eredményéről: az új korszakról, amelyben Krisztus diadalra viszi az igazságot és megalapítja országát. A földies természetű és uralomra vágyó zsidóság elsősorban *csak ezt az utóbbit* látta és várta. Épúgy, mint a gyerek, akinek a keserű orvosság után cukrot adnak: csak az édességre gondol és az orvosság szinte nem is létezik a számára. A zsidók is elhanyagolták a proféciák első csoportját és csak arról a Megváltóról akartak tudni, aki király lesz, aki az egész földön uralkodni fog. Mert tévesen azt remélték, hogy vele együtt ők is uralkodni fognak a többi népen. Ők a messiási ország *lelkiségéről* nem akartak tudni.

A szentírásnak ezek a Messiás szenvedéséről szóló elhanyagolt és figyelmen kívül hagyott, de letagadhatatlanul bennfoglalt részei akkor állottak sok zsidó előtt is meggyőző argumentumul, amikor Jézus földi életének befejezése után az evangélisták fölhívták reájuk a figyelmet. Maga Jézus kezdte meg ezt a fölvilágosító munkát. Még kínszenvedése előtt megmagyarázta apostolainak, hogy miért megy Jeruzsálembe? „Ime fölmegyünk Jeruzsálembe — olvassuk Urunk szavait Szent Lukácsnál (98, 31—34.) *és beteljesedik mind, amiket megirtak a próféták az Emberfiáról.* Mert a pogányok kezébe adatik és megcsúfolják, bántalmazzák, megköpdösik, és miután megostorozták, megölik őt, de harmadnap föltámad. *Azonban ők* (az apostolok) *mit sem értének ezekből* és az ige el volt rejtve előlük . . ." Azután föltámadása után is utalt a kínszenvedésére vonatkozó proféciákra. Az *emmausi tanitványoknak* például sorbavéve citálta és magyarázta a jövendöléseket, hogy lássák, miként következett be minden, ahogyan előre megiratta az Úr.

Ezek a tények megvilágítják, hogy mennyire elhanyagolt és a gondolkodásból kiesett részei voltak az ó-szövetségi szentírásnak a Messiás kínszenvedésére vonatkozó jövendölései. Maguk az apostolok és tanítványok sem figyeltek rájuk; csak amikor Jézus fölhívta reá őket, látták: milyen meggyőző argumentum ez Krisztus mellett. Az apostoloknak és tanítványoknak ezen ismerethiányán azonban ne csodálkozzunk. Ők is koruk gyermekei voltak és az akkori zsidók a proféciák erdejéből csak azt a sudár fenyőt látták, amelyiken majd a Messiás diadalmi zászlója leng; azt, amelyből a keresztet fogják ácsolni és a nádszálat, melyet gúny-jogarul kezébe adnak és a tövisbokrot, melyből fejére koszorút fonnak, nem akarták észrevenni.

Aki e proféciákra Jézus idejében gondolt, úgyszólván maga Krisztus volt egyedül.

De az Úr gondolt reájuk. Annyira gondolt, hogy fönt a keresztfán függve is e proféciák egyikét: *a 21. zsoltárt imádkozta . . .*

●

Urunk kínszenvedésének egyik részletét az aszketikus írók nagyon egyoldalúan használják föl. Ez a rész a következő:

„. . . felkiálta Jézus nagy szóval, mondván; Eli! Eli! lamma sabaktani?! azaz; Én Istenem! Én Istenem! miért hagytál el engem? . . ." (Szt. Máté 27, 46.)

Megváltónknak a panaszát lelki kínjainak kifejezőjéül magyarázzák. Az új magyar szentírás jegyzete is azt mondja róla, hogy Jézus magára vette a keresztrefeszítés minden fájdalmát, az Istentől való elhagyatottság érzetét is. Ezt fejezte ki egy fölkiáltással, *amelynek szavai a 21. zsoltár kezdősora.*

Ez így van. Ámde azt kérdezzük, *miért citálta az Úr* ép a 21. zsoltár első szavait? Elfogadható a

vélemény, hogy *azért, hogy fölhívja a figyelmet erre a zsoltárra, amelyik bámulatos módon megjövendölte halálának döbbenetes részleteit:* hogy kinevetik, hogy gúnyból fölkiáltanak hozzá: szabadítsa meg magát, hogy ereje kiszárad, hogy szomjazik, hogy általverik kezét-lábát, hogy elosztják ruháit, hogy köntösére sorsot vetnek. Olyan pontos leírás ez, hogy egyesek, akik elolvasták és magyarázták a zsoltár-jövendölést, *„Dávid király passió leírásá"*-nak nevezték el.

Olvassuk csak el e zsoltárnak első részét, amelyben a kínszenvedésre vonatkozó sorok állanak:*

Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?
Mért vagy oly messze távol
Segítségemtől, jajaim szavától?
Én Istenem! — kiáltozom napestig
És nincsen tőled felelet,
S éjszaka is, de nyugtot nem lelek.

Te pedig szent vagy, és lakóhelyed
Izrael áldó dalai felett.
Ősatyáink tebenned bízakodtak,
Bíztak s te őket megszabadítottad.
Hozzád jajongtak és megmenekültek,
Tebenned bíztak s meg nem szégyenültek.

De én nem ember, én féreg vagyok,
Az emberek gyaláznak és nevetnek,
A nép közül kivetnek.
Gúnyoló szóval illet, aki lát,
Fejet csóvál, elvonja ajakát.

„Az Úrban bízott, hát segítse meg!
Szerette, hát most szabadítsa meg!"

Te vontál engem ki az anyaméhből,
Istápolóm vagy anyám emlejétől.
Az anyaöltől rád hagytam magam,
Azóta te vagy Istenem, Uram.
Ne távozzál, mert itt a gyötrelem,
És nincsen, aki segítsen nekem.

Körülvett engem sok erős tulok,
Megkörnyeztek kövér básáni bivalyok.
Rám tátva mindnek ragadozó szája,
Üvöltöző oroszlánok módjára.
Mint elfolyó víz, úgy öntettem el,
Csontjaim szertehullanak.
Olvadt viaszkép omlik szívem el.
Erőm kiszáradt, mint cserépdarab,
És nyelvem ínyemhez ragadt,
Halál porába vertél engemet.

Ebek falkája oldalog körül,
Gonosztevők zsinatja vesz körül.
Általverték kezemet, lábamat
És megszámlálták minden csontomat,
És kínjaimon magukat mulatják.
Elosztották ruhám maguk között,
Sorsot vetettek köntösöm fölött.

Ne maradj távol tőlem, Istenem!
Siess, én erőm, oltalmul nekem!
Kardnak életől mentsd meg lelkemet,
Ebek karmától egyetlenemet.
Szabadíts meg az oroszlán torkából,
És a bölények öklelő szarvától.

Eddig tart a zsoltár imádkozó és a kínszenvedést megjövendölő része. A rákövetkező második fele Jézus messiási dicsőségére vonatkozik. Arról szól, hogy magához vonja majd Isten dicsőítésére az egész világot, véreit: a zsidókat, de a pogányokat is. És minden népnek hirdetik majd, hogy mit vitt végbe az Úr. E második résznek szövege:

. . . . . .

A nagy gyülekezetben
Te tőled jő dícséretem
A tégedet félők előtt:
Amit fogadtam, megteljesítem.
Egyenek a szegények és töltekezzenek,
Áldják az Urat, kik őt keresik.
És mindörökre megéledjenek.
Magukba térnek s hozzád édesednek
A föld legszélső végei,
Leborulnak előtted
A népek minden nemzetségei.

Mert Istené az uralom
És ő országol a pogányokon;
Enni fognak s meghajlanak előtte
A föld minden kövérei,
Leborulnak előtte
Mind, kik a porba szállnak,
Akiknek lelke hódol a halálnak.

Szolgálni fog az ivadék neki,
Az eljövendő nemzedék az Urat hirdeti.
Eljönnek ők s a születendő népnek
Meghirdetik az Úr nagy tetteit,
Amiket immár végbevitt.

●

Az evangélium tanusága szerint e zsoltárnak első verssorát hangosan kiáltotta Jézus a kereszttől.

Van egy föltevés, amely nem mondható a fantázia alapnélküli állításának. E szerint Jézus intonálta e zsoltárt és *a többi versszakot csendesen imádkozta ott a kereszten függve.* Ennek a föltevésnek sok valószínűsége van. Elképzelhető, hogy az Úr emberi része nem függött tétlenül a fán. Ő, aki hirdette, hogy „imádkozzatok!", életének e nagy óráján valószínűen így is cselekedett. Amint a zsidó papok, amikor bemutatták a templom oltárán az áldozatot, a zsoltárokat zengték, Ő, az örök Főpap is zsoltárt mondott, midőn áldozatul hozta a kereszt oltárán önmagát. És ez a zsoltár a helyzetnek megfelelő volt: fönt a kereszten elmondta Urunk azt, ami lent és körülötte valóra vált. A körülállók e zsoltárimának csak első szavait hallották, mert a többit a halódó és gyengülő Üdvözítő csendesen suttogta.

●

A hívő ember meghatódottan olvassa át e szép zsoltár sorait. Meghatja tartalma. De igazában az a megható benne, hogy e szavakat Jézus is elimádkozta.

* A szöveget könnyebb élvezhetőség okából nem a szóról-szóra való alakjában, hanem *Sik Sándor* gondolathű és gyönyörű fordításában közöljük.

HOL A MI HAZÁNK?

IRTA:
DR. BRISITS FRIGYES S. O. CIST.

1886-ban jelent meg De Vogüé finom könyve, mely először világított bele az európai lélek mélységeibe s amely először merte alkalmazni az irodalom adatait a lélek válságainak megvilágítására. Ebben a könyvében találkozunk egyik legcsodálatosabb gondolatával: „. . . Az ízlés változatai közepette az emberi lény alapjában nem változik meg, örökké érzi a rokonszenv és remény szükségét: csak e nemes gyöngeségeknél fogva lehet bennünket meghódítani és igazában csak úgy, ha fölemelnek bennünket a földről. Aki lealacsonyít bennünket és megcsonkítja reményeinket, ideig-óráig bizonnyal mulattathat minket, de nem lesz képes hosszabb időre lebilincselni. Ma megfeledkeznek ezen igazságokról, amelyek éppen olyan maradandók, mint az emberiség, mert az átmenet és egyetemes bizonytalanság idejében élünk. A lelkek senkiéi, keringenek, vezetőt keresve, mint a fecskék, melyek a hideg, a sötétség és a zaj miatt kétségbeesetten röpködnek a mocsár felszíne felett a viharban. Próbáljátok megmondani nekik, hogy van egy menedékhely, ahol a megsebzett madarakat befogadják, ápolják és felmelengetik és látni fogjátok, hogy mindezek a lelkek felszállnak, kopár sivatagaitok felett a magasba azon író felé, aki szívből fakadt kiáltással hívta őket magához."

De Vogüé könyvének megjelenése óta immár félszázad telt el s szavain egy betűt sem kell változtatni, olyanok, mintha ma írta volna rólunk. Igazában megírhatta volna előtte bárki is. Hiszen az emberi lélek keringésének, magakeresésének örök törvényszerűsége hangzik ki belőlük. Azonban soha nem sírt fel bennünk a hazatalálás vágyának szenvedélye olyan mélyről feltörően, mint éppen ma. Minden elhasznált bennünket, amiben csak hittünk. S minden fogalomnak, melyet itt bármiről alkottunk is, nyomorékjai vagyunk. Nincs eszme és nincs valóság, melyen ne láttuk volna átfuvallni az enyészet és mulandóság árnyékait. Soha talán nem élt még nemzedék a földön, mely annyira átélte volna a földi lét rendjének megrendülését, mint a miénk.

A nyugtalanság és pusztulás azonban nem lehet egyetlen hatalma és ereje a világnak. A természet erősebb, mint a történelem. A lélek nem tud betelni romokkal, s füst és lángok horizontjánál magasabb és derűsebb eget kíván. Azokat a kapcsolatokat, melyek a lelket a világhoz, élethez, történelemhez fűzik, le lehet győzni és össze lehet törni, de maga a lélek mindig győzhetetlen és verhetetlen. Az Isten szándéka dolgozik benne és a megváltás boldogító optimizmusa ragyog rajta. Ezek lesznek az ő világtájai, amelyek felé keresi a maga kiútját levertségből, nyomorúságból, bűnből és kétségbeesésből. A lélek mindig fészket, rendet, szinthezist kíván. Valami egészet, amelyre mindig rábízhatja magát, amely mindig nagyobb, erősebb és több, mint ő, amely kiemelkedik térből és időből, és amelyen át felragyog előtte az örökkévalóság valóságának már e földön is üdvözítő pillanata.

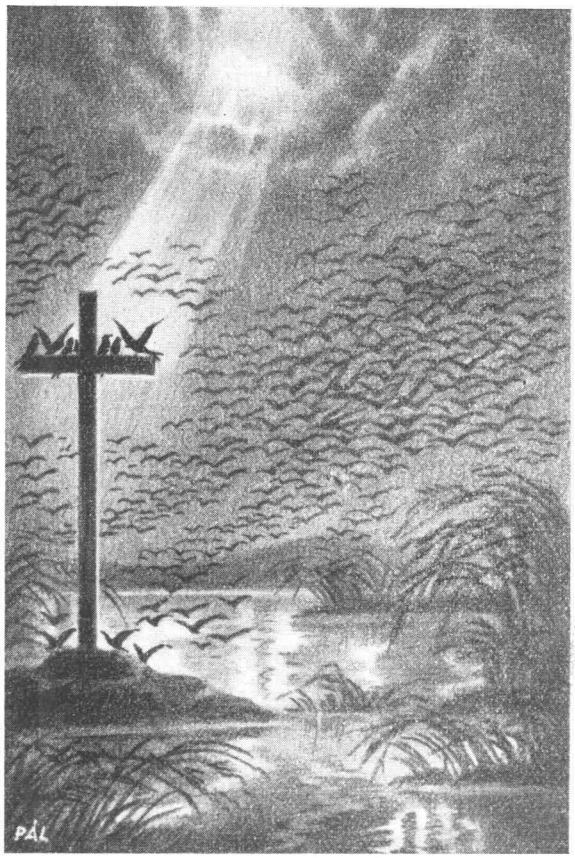

Igy sodródik lelkünk fáradt, kimerült keringése a föld legmagasabb és legszentebb oromzata felé, ahol Szívének meleg és derűs fészkébe vár bennünket az Üdvözítő. Nagy ellentét mélysége örvénylik köztünk, de talán így jó, annál jobban vágyódunk utána. Ő csupa hallgatagság és csend, mi felvert könny és zivataros bánat vagyunk. Ő tiszta fény és sugárzás, minket elborít a bűn tudatának mély, emberi árnyéka. Ő béke és néma irgalom, minket összeszaggat vétkeink villámló terhe. Ő az élet világító értelme s minden út gyönyörű célja, mi pedig saját magunk folytonos veresége vagyunk, szárnyalásunkból elfogyott a kegyelem lendülete és ezer tékozló út eltévedt napnyugtát hordozzuk életünkön.

Nehéz ez így, Uram! Nem is lehet bírni! Emeld fel Szíved fészkébe létünket! Gyógyíts meg, pihentess meg bennünket! Taníts meg új szárnyalásra, új bizalomra, feltámadásra!

Ave crux!

Ellentétes emberek.

Irta: Lippert Péter S. J.
Fordította G. A. M.

IV.

Egészségesek és betegek.

Talán nem is méltányos az embereket egészségesek és betegek csoportjára osztani. Hiszen a betegek voltaképen nem mérvadók. Egy ideig szolgálaton kívül állnak, vagy feküsznek ők, kikapcsolva az emberi történések kisebb-nagyobb eseményei és esélyeiből. Vagy talán már elmúlófélben vannak s így éppenséggel nem számbavehetők, különösen egy céltudatos világban, ahol mindenkinek helyt kell állnia beosztásában, a betegek nem számíthatnak. Ha az emberiséget egészségesek és betegek kategóriájába osztjuk, úgy tűnik fel, mintha a betegség számottevő jelenség volna, s a betegeknek is megvolna a meghatározott helyük az emberi társadalomban.

Az Úr Jézus csoportosítása.

Akárhogyan vesszük is a dolgot, annyi bizonyos, hogy isteni Üdvözítőnk egészségesek és betegek csoportjára osztotta az emberiséget. És annyira fontosnak tartotta a betegek csoportját, hogy az egészségesektől a betegekhez fordult e szavakkal: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; mert nem jöttem az igazakat hívni, hanem a bűnösöket.“ (Márk. 2, 17.)

Ha arra szorítkoznánk, hogy csak azt a néhány embert vesszük tekintetbe, aki jelenleg valahol otthonában náthalázban fekszik, vagy azt a valamivel nagyobb csoportot, akik néhány hétre kórházba vonultak enyhébb vagy súlyosabb bajuk orvoslására, vagy esetleg mindazokat, akik utolsó halálküzdelmükben vergődnek, akkor nem nagy tömeggel állnánk szemben. Bizonyára Jézus másokra is gondolt még, mikor a betegekről szólt.

Ki egészséges? Ki beteg?

Nem oly könnyű dolog a betegek osztályozása. Ki egészséges? Ki beteg? Erre nézve különböző ellentétes szólásmódokkal találkozunk. Egyszer azt mondjuk: „Ez az ember testileg gyenge, sőt beteges, de lelkileg hatalmas óriás.“ Egy másikról azt mondjuk: Testi erejére nézve valóságos atléta, de érzés- és érzékvilága beteges. Ismét másokról azt állítjuk, hogy egészségesek érzelemvilágukban, filozófiai és teológiai elméleteikben, gazdasági és politikai meggyőződésükben, sőt vallásosságukban is. S úgy hangoztatjuk ezt, mintha mindez beteges is lehetne. Lehet-e beteg a tudomány, sőt az ember viszonya Istenhez?

De az egészséget sem tartjuk mindig dicséretreméltónak, óhajtandónak, mert egyesek durvaságára, kíméletlenségére, tapintatlanságára és részvétlenségére gondolunk, ha azt mondjuk: mit ért ez hozzá, hisz mindig makkegészséges volt!

Testi, lelki egészség különbsége.

Mindenesetre különbséget kell tennünk a test és a lélek egészsége között. És ez már nem olyan könnyű feladat. Sínylődő testben olykor tökéletesen harmónikus belső életre, lelki finomságra, mélységre, jóságra akadunk. Ezek a szentek. Természetesen ez kivételes eset. Egy betegnek gyakran a lelke sem nagyobb és munkabíróbb, mint a teste. Előfordul, hogy valakinek testi betegsége hozza csak igazában napfényre gyenge jellemét, legrejtettebb gyarlóságait. Egészséges napjaiban szeretetreméltó, önzetlen, áldozatkész, bátor és erős. S íme . . . betegsége alatt egyszerre félénk, panaszkodó, követelő lesz. Mértéktelen követelőzésével a végletekig kifárasztja ápolóit. Eszébe se jut, hogy agyongyötört édesanyja vagy nővére is pihenésre szorulna a betegszobán kívül. Az ember legnagyobb önimádása rendesen csak a betegség napjaiban kerül napvilágra.

Vannak emberek, akiknél a legkiválóbb orvos sem képes megállapítani a betegség árnyékát sem. Senki sem vesz észre rajtuk semmi betegségi tünetet és mégis kimondhatatlanul szenvednek. Ezekre azt mondják: idegbetegek. Ez igaz, de hisz az idegek is a testi szervezethez tartoznak és akinek ingerlékeny, túlérzékeny, képzelődésektől és lehangoltságtól agyongyötört idegei vannak, az is testileg beteg. Ezek azon emberek, akiknek nincs boldogító életöntudatuk, nincs csendes, erőteljes életérzetük, pedig ez az, ami az életet széppé, kívánatossá teszi . . . Mindenesetre ezeknek a teste is beteg.

Legveszedelmesebb betegség.

Vannak betegek, akiknél nem lehet semmiféle fizikai defektust sem felfedezni, de lelkük, érzésük, akarásuk örvendezésük és szenvedésük ferde, kizökkent, görcsös. Lehet, hogy ebben is valamelyes testi savak, hormonokban vagy vitaminokban rejlik a hiba. De az is lehetséges, hogy tisztán szellemi egyenetlenségek és boldogtalanságok, mint vétek, az akarat ferdesége, a gonoszság démonikus ereje az oka, vagy egyik oka, a különös megbetegedésnek. Ki tudná ezt megmondani?

Ezen emberek görcsös gondolkozása mintha nyikorogna, recsegne, érzelemviláguk egyenetlen és szertelen, akarásuk összhang nélküli és tarthatatlan és viszonyuk a világgal és Istennel erőltetett. Már abban, hogy hogyan gondolkodik és beszél az illető önmagáról: szertelenül vagy félénken, és kínzottan, ahogy önmagát helyezi az események központjába, ahogyan tényleg önmaga körül körben forog. Vagy ahogyan embertársairól beszél folyton leselkedő bizalmatlansággal, kaján káröröммel vagy keserű rosszakarattal, ahogyan folyton és elkerülhetetlenül ellentétbe sodorja magát az egész világgal. Ezek a jelei a létező legveszedelmesebb betegségnek. Mi a tüdővész és rák ezen beteg lélekhez képest? Még a teljesen kifejlett őrültség is jótétemény ehhez viszonyítva, mert ezzel a szerencsétlen lelki betegséggel még gonoszság is párosul.

S hirtelen eszünkbe jut, hogy hányszor és hányszor veszünk észre magunkban és másokban ily betegségnyomokat! Így sejtelmünk lehet, hogy mily végtelen nagy a betegek száma, sokkal nagyobb, mint a velük szemben álló egészségesek összessége. Voltaképen az emberek beosztása az egészségesek és betegek csoportjába az ellenkező oldalról volna megtámadható: mert az egészség majdnem kivétel, kimondottan szerencsés esély, majdnem emberfeletti.

És még kérdés, hogy egyáltalán meggyógyíthatók-e e betegek? Dacára a psychoanalizisnek! Csak a külső, legfeltűnőbb kórjeleket látjuk, de nem tudunk semmit,

nem észlelünk semmit a betegség számtalan különböző okai és okozatairól, csak Isten ismeri fel azt.

Vajjon ezekre is gondolt-e Jézus, mikor mondta: nem az egészségesekért, hanem a betegekért jöttem? Majdnem azt mondhatjuk: Nem! Mert a betegek, akikhez jött, akiket szeretett, testi betegségben sínylődtek, de szellemileg mérhetetlen értékes és csodálatos egészségnek örvendtek, tehát ép ellenkezői azon szerencsétleneknek. Az ő betegei megértették Őt. S azokat is szerette Jézus, akik „betegek" voltak az emberek szemében, a nyilvánosság és korszellem ítéletében, aminők találhatók a vámosok, latrok és nyilvános bűnösök soraiban. Szerette őket, mert az egészség kincseit találta bennük.

A legszorosabb értelemben vett egészség.

Mi is ez az egészség, a fent jelzett, egyedül sajnálatraméltó iszonyú kór ellentéte? A legszorosabb értelemben vett egészség a lelki életnek csendes, szilárd egyensúlya. A belső erők lebegő naprendszere, mely mindenekelőtt nem a saját ént helyezi az egész gondolat- és érzelemvilág központjává, hanem egy erős központ körül hagyja lebegni és forogni. Gondja van rá, hogy a saját én csillaga ne kerüljön összeütközésbe a naprendszer többi csillagaival, de ne is engedje magát pályájából folyton kiűzni. Ez egészség.

Egészség: világos, érett, csendes gondolkodás és erős akarás, de nem nyárspolgárias okosság és becsületesség, mert úgy a mélység és teltség hiányában szenvedne. Egészség: a belső tevékenység gazdagságát jelenti, feszültségek és ellentétek mozgatják a lelki működések kiszélesítése és kiterjedése kifogyhatatlan lehetőségéig. De mindez a teltség állandóan belső harmóniában van, beleillesztve a világ és élet, ember és Isten az emberi létet átfogó közösségek összhangjába. Egészség e szerint a lelki épület oly szilárdságát és szépségét jelenti, melyet csak a legnagyobb Építész kölcsönözhet. Nagy teljét jelzi a természetes és kegyelmi adottságoknak: a belső ember tehetségét a tiszta stílus művészetére. De nem minden ajándék. Az ember maga is hozzájárul jóakaratával, szabad elhatározásaival, erős önfegyelmezésével, hogy az építészet összhangja csorbát ne szenvedjen, hanem inkább minden finomságában kialakuljon.

Az egészséges ember egy architektonikus lény, isteni kiválasztottság, valamint egyéni jóság és készség által.

Az egészségnek ez a fogalma voltaképen kinyilatkoztatott fogalom, mert Jézus Krisztus lelkének szemlélete tárja elénk. Anyjában, néhány tanítványában és szentjében is ráakadunk. A tökéletes egészség, mely Jézusból kiáradt, már földi életében vonzotta az embereket, de még inkább további életében az idők folyamán. Legkomolyabb beszédeiben és keserű panaszaiban is vonzó volt, mert ezekben is az egészség szépsége, a végtelen harag kimértsége tündöklött. Mennyi elragadó szépséget sugároz a kereszten szenvedő Istenember, mert a legiszonyúbb szenvedés sem volt képes lelkét beteggé tenni. Jézusban az egészség vonását még emeli a könnyedség benyomása: Ő az egészséget annak játszi erejével bírja, ki ennek forrását és lényét magában hordja.

Ily játszi könnyedség nekünk, embereknek nem adatott. A szabad tett, mellyel az embernek hozzá kell járulni belső lelki épületének kialakításához, nem könnyű, hanem nehezen szerzett győzelmes cselekvés. Az egészségért is küzdeni kell. Feltéve a lélek egészséges természetét, proportionális növését és fejlődését, még ki kell dolgozni, ki kell vésni az élmény anyagából a természetes adottságot és ebben a vésésben rejlik a munka és fáradság. Épen a külső élet viszontagságai, köztük a testi betegségnek feladata, hogy az embert belsőleg is egészségessé tegye.

A belső egészség.

A testileg egészségesek a testi betegeket ép úgy félreértik, mint a gyermekeket. Mindig az egészségesek mértéke szerint bírálják el őket. Egy magát jól érző, kipihent, munkakedvtől duzzadó, bátor ember logikája és psyhologiai törvényei szempontjából. És aztán csodálkoznak, ha a beteg nem tud eligazodni ezen logika szerint. Ebből következik, hogy a testileg betegek külső és belső egyedüllétbe sodródnak s ebben a magányosságban életük hajócskájából kidobnak minden felesleges terhet. A betegek idővel elfelejtik a földi lét kisebb-nagyobb illusióit, melyek a lelket betöltik és forgó mozgásba hozzák. Belsőleg elszakadnak, szabadabbak lesznek, bizonyos távlatból szemlélik csendesen az eseményeket, nézeteik időntúliakká emelkednek, ha lelküknek van érzéke a szellemi mélységekre és magaslatokra. Ez annyit jelent, hogy testi betegségük alatt a belső egészség kifejlődik, meggyógyul a sok gyermekbetegségtől, mellyel fertőzve vannak a lelkek. Ilyenek: a kicsinyesség, szükkeblűség, hisztéria, a személyeskedő érzékenység.

Ez az oka annak, hogy különösen az oly betegek, akiknek gyenge testükkel folyton küzdő, súlyos életmunkát kell végezniök, vagy akiknek éveken át működési szintere a betegágy, legbensőbb lényükben kiváló érettséget és jóságot, lelkük belső felépítésében bámulatos arányos formaszépséget mutatnak fel. A test betegsége vált azzá az erővé, mely a belső lény rútságát, ferdeségét, aránytalanságát eltávolította, elsimította: a test betegsége megalkotta a lélek dómszerű nagy arányait.

Ó, felix culpa!

Amit így a testi betegség eredményez, azt ép úgy kialakítja az élet minden fáradsága, vesződsége, sőt a legnagyobb életsúly: a bűn is. Megtörténhetik, hogy valaki a bűn által válhatik egészségessé. Persze többnyire a bűn teszi az embereket beteggé. A bűn belső nyomorúságuk, szükkeblűségük szimptomája. Ebben az esetben vétkük kétszeresen sajnálatraméltó és többnyire gyógyíthatatlan. De néha az ember bűne nem más, mint túlfeszített erejének múló féktelensége, nem más, mint a lélek áradozása és lármás ujjongása, mellyel élete felépítéséhez fog. De ép ez a rendetlenség, ez a lárma és zűrzavar feléleszti a lélekben a fékezőerőket, feléleszti a lélekben a művészt. Elcsitul a lárma, leszáll a por, s a szerteszáguldó erők befogva és összhangba hordva. És ami eleinte bomlasztó erőszak volt, gazdag anyaggá, tág térré változik, mely felett győzelmes formaerő uralkodik. Az ember megsiratja ezt a múló rendetlenséget, mint „élete bűnét", de az angyalok felette éneklik az Exultet himnuszát: ó, felix culpa!

Ily teljesen egészséges emberekből a gyógyítás ereje árad ki: a nyugalom és egyensúly, a forma és mérték harmóniája és ritmusa. És, ha valaki képes betegeket, lelkibetegeket gyógyítani, úgy ezek az egészségesek. És, ha egy beteg egy ily egészségeshez közeledik, az már a remény jele és a belső egészség magva. A legreményteljesebb jel, ha az emberiség betegjei érzékkel és vágyódással bírnak a legszilárdabb egészség iránt, mely valaha létezett: Jézus Krisztus egészsége iránt, ki ennek teljében szelíd és alázatos tudott lenni és azért mondhatta: *„Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én felüdítlek titeket."* (Máté 11, 28.)

Félsz-e a feltámadástól?

Irta: Pintér József.

Sírva borult az éj az Üdvözítő sírkövére. Csillaggyémántokkal hímzett köpenyét rátakarta a vétkes Jeruzsálemre. A sír körül csüggedten járt a rémült csend. Az őrtálló katonák lándzsanyelének koppanásától néha megrezzent.

Lent a városban dőzsölt a szinédrium, hetvenkedett a legionárius és vesztett reményekkel, félősen bujtak össze a Mester követői. A Golgota csúcsán pedig véresen meredt az ég felé három kereszt.

Lassan telt az idő. De egyszer csak mégis kezdte már felrakni pirját a hajnal az egetszegélyező bárányfelhőkre. S ekkor a sírnál rémülettevő dolgok történtek. Rejtett földalatti morajlással megindult a föld a katonák lábai alatt s azok arcra buktak. Isten angyala leszállott az égből s pehelyként fricskázta félre a lepecsételt sírkövet. Ruhája hófehér, ő maga csupa fény. Arca villámlás. Szemei égő tüzek. S a felfordított kőre ráül, mint győztes Cézár aranyos trónusára. Az üresen tátongó sírra mutatva pedig belekiáltotta a világba Krisztus poklot, halált legyőző hatalmának riadóját: „Feltámadott!“ . . .

●

Krisztus feltámadása olyan kérdést döntött el, amely addig csak ijedt találgatások zsákmánya volt. Lesz-e feltámadás? Ez volt a kérdés. Hogy a halál nem lehet befejezés s a síron túl új élet vár reánk, ezt az emberiség évezredek ködén át sejtette. Lényegében már a próféták is beszéltek róla. De a részletekről csak Jézus tanítása és feltámadása adott felvilágosítást. Azóta tudjuk: mi van a síron túl? Ismerjük az emberi élet végcélját. Krisztus feltámadott: ez tény. Mi is fel fogunk támadni: ez hitünk. S Krisztus semmitől sem rettent vissza, hogy erről minket meggyőzzön s hogy isteni személyében is egy másik haza képét biztatólag vetítse elénk.

●

Az afrikai misszióban történt a következő eset:

Egyik hithirdető atya Jézus feltámadásáról beszél a négereknek. Miután a történeti valóság színes rajzát megadta, arról szólott, hogy egyszer majd mi is valamennyien feltámadunk.

A törzsfőnök is ott volt a hallgatók első sorában. Beszéd után a főnök így kérdezte a misszionáriust:

— Feltámad az apám is?

— Igen — feleli a hittérítő.

A törzsfőnök elkomorodott. Mert az apját ő gyilkoltatta meg, hogy trónját hamarabb elfoglalhassa.

— És azok is fel fognak támadni, akik a csatákban elestek? — kérdi tovább a főnök.

— Azok is feltámadnak! — mondja a missziós atya.

A főnök arcát erre még jobban befutotta az elkomorodás felhőjének árnyéka. Mert sok rablóhadjáratban kegyetlenkedett a szomszédos törzsek ellen s igen vérszomjas, kapzsi embernek mutatta magát. Egy darabig elgondolkozva merően nézett maga elé. Majd felkelt székéről és így szólt a missziós atyához:

— A te hitedről nem akarok tudni semmit. Mert nekem nem kellemes az olyan hit, amely azt tanítja, hogy feltámadnak azok az emberek, akiknek ellenem valami vádjuk van.

S ezzel sarkonfordult és faképnél hagyta a misszionáriust.

●

A rejtelmes dzsungelek négerének eme felfogását vallják a villanyfényes és komfortos kultúrélet lelki barbárjai is. Félnek a feltámadástól. És miért? Mert ez a másvilági areopág elé a vádlottak padjára ülteti őket. Ahol számot kell adni e földi élet sáfárkodásáról. Ahol feleletet kérnek a szenvedő nőért, az elhagyott gyermekért, a vérből préselt vagyonokért, igábatört népekért, aljas szerelemért, brutális önzésért és minden szenvedély máglyagyujtogatásáért. Már pedig ők, a barbárok csak bűnt tezauráltak. Hát ennek a tudata rájuk nézve nyugtalanító. Ezért az olyan vallás, mely a félelemszerző feltámadást hirdeti, — nem kell!

A lélek embere ezeknél nagyobb bátorsággal él. A feltámadástól nem fél. Mert a mulandóság árkán innen eső istenes élete derűsen tartja felette a túlvilág kupoláját. Mer az égre nézni. Oda, hol a béke birodalma van. Oda, hol mindörökké megnyugszik a szív, s örömmé érik a szenvedés. Oda, hol örökké ünnep van, melynek boldogságát nem zavarhatja meg az időbeszorított holnap aggodalma.

Csonka Szent Jakab szörnyű halált halt a perzsa király ítéletére. Testének tagjait egyenkint és izenkint vágták le. Kilenc óra hosszat tartott a kinzás. Három hóhér fáradt bele. Szent Jakab mindenegyes tagjának elvesztésekor felkiáltott: „Indulj kezem! . . . Indulj lábam! . . . Indulj fülem! . . . A feltámadás napján majd találkozom veled, mert ismét egyesít az Úr, a Mindenható!“

Így beszél a lélek embere. Tudja, hogy egy tövisekkel, fájdalmakkal, bánatokkal telehintett út a legbiztosabban vezet az éghez. Krisztus is ezen járt. Márpedig csak a Krisztus-követés viaskodó útjának végén ragyog húsvéti fényben a feltámadás kapuja.

Az útjárás veszedelmei között a lélek emberével csak botja és parittyája van. Támaszkodó botja a lelkiismeret. Parittyája pedig az Isten kegyelme. És e kettő elég

neki. Botjával helyes irányon tereli a lázongó gondolkozást. Az isteni kegyelemmel pedig homlokát zúzza a kísértéseknek. Bátran állja a lelkiélet hadakozásait, győzi az erkölcsi művelődés fáradalmait. Ezekből pedig bőven kijut neki. Sok az útonállója. Jön a világ, követelődzik a test, csábít a sátán. S így beszélnek:

— Miért cseréled el ölelésünket a mindennapos kereszthordozás keserűségével? Jöjj velünk! Életed kertjének sövényét rózsaláncokból fonjuk. Fenékig ürítheted az élvezetek habzó serlegét. Feledést boríthatsz minden kötelességre. Te leszel magad istene. Oda viszünk, hol örök mámorban élnek az emberek. Légy a mienk!

S felel a lélek embere Szent Agatha szavával:

— Én Krisztusé vagyok!

Ez a csatakiáltása a lélekért való harcok hősének. Erre hivatkozik, mikor Isten, lélek, becsület, örök boldogság forog kockán. Krisztussal lenni, Vele tartani! Ebben az elhatározásban hordozza a lélek embere a jelen súlyát, a mult terhét és a jövendő gondját. Hibáit nem védelmezi s azokban állandóan meg nem marad. Bukásban és felkelésben, tisztulásban és türelemben, könnyek patakjában, vezeklések tüzében, az önmegtagadás tövisei közt s a fájdalom kohójában dolgozza ki magának a föltámadás boldogságát. Tudja, hogy ha az önfegyelmezés szigorúságán percre sem tágít, akkor az Ég harmatos kegyelmének segítségével egykor felemelkedik oda, ahol a kereszthordozás és az élet Krisztus-kelyhe megdicsőülésé lesz; ezért mondja szemernyi félelem nélkül a lélek embere:

— Uram, jöjjön el a Te országod és legyen nagyszerű feltámadás!

A LÉPCSŐIMA SZÖVEGE.

IRTA: DR. CZAPIK GYULA.

A szentmise régi szertartása így kezdődött: A misező pap segédletével együtt az oltárhoz vonult és ott bűnbánata jeléül leborult. E bevonulás alatt a kórus a nap szellemének megfelelő zsoltárrészt énekelt, amelyet *„Bemenet"*-nek: *„Introitus"*-nak neveztek. Ez az ének eltartott egy ideig. Ezalatt a misező pap — főkép ha püspök volt — felöltözködött liturgikus ruháiba és imádkozva várt, amíg megkezdheti annak a szövegnek mondását, melyet néki kellett imádkoznia.

E bevonulás és a kórus éneke alatt a misező nem volt elfoglalva. A dolog természete szerint e perceket úgy ő, mint segédlete csendes imában töltötték. Világos, hogy ez az ima a *szent áldozatra való előkészületre*, a misező lelkének praeparálására vonatkozott. Szövege nem volt előírva, a pap azt imádkozta, ami néki tetszett. Valószínű, hogy a legtöbb pap valamelyik zsoltárt mondotta, mert az ó-szövetségből átvett e gyönyörű és megszentelt szövegeket szerették és kívülről tudták. Aztán az ilyen zsoltárimában résztvehetett az asszisztencia is, akik szintén ismerték a zsoltárokat.

Elég sokára, a IX. század felé, egyöntetű szokás kezdett kialakulni e bevonulás alatt végezni szokott lélekhangoló és előkészítő zsoltárima körül. Ebben az időben a legtöbb helyt azt a zsoltárt és antifonát[1] mondották el, amelyet a milánói szertartásokban a megkereszteltek énekeltek, amidőn a keresztkúttól az oltárhoz vonultak, hogy ott szentmisét hallgassanak és először áldozzanak. Ez a szokás a 42. zsoltár volt. Főkép antifonája, de a szövegének egyes részei is alkalmasak voltak e lélekelőkészítés kifejező imájául.

E zsoltár imádkozását Rómában is szokásba vették. Amikor aztán a miseszövegek ügyében világszerte egyöntetűséget teremtettek és a római misekönyv szövegét írták elő irányadónak, a zsoltárnak elmondása ezen az úton általánossá, sőt kötelezővé vált.

Ebben az időben azonban már nem az oltárhoz vonulóban imádkozták, hanem az oltárhoz érve. Nem fönt az oltárnál, hanem az oltár előtt, bizonyos távolságban. Azt akarták kifejezni vele, hogy e zsoltár és a vele kapcsolatos imák még nem a szentmise szövege, amely az oltárhoz volt kötve, hanem csak annak előkészítő része. Az oltár pedig mindenhol emelvényen állott és lépcsők vezettek föl hozzá. A gyakorlatban tehát — az oltártól kis távolságban akarván végezni a bevezető és lelki hangulatot praeparáló imát — e lépcsőnek aljánál állottak meg és ott mondották el és utána vonultak föl az oltárhoz. Az ima helyétől adták a nevet néki és így lett e szöveg: *lépcsőima.*

A lépcsőima a keresztvetéssel kezdődik. A rákövetkező 42. zsoltár antifonájával együtt — a magyar misszálé szövegében így hangzik:

Antifona: Bemegyek az Isten oltárához. Az Istenhez, ki ifjú örömmel tölt el engem.

Zsoltár: Szolgáltass nekem igazságot, Istenem, kelj védelmére ügyemnek az istentelen nemzetséggel szemben: a gonosz és álnok embertől szabadíts meg engem.

Hisz te vagy az Isten, az én erősségem: miért vetsz el engem? miért kell szomorúan járnom-kelnem? míg sanyargat engem ellenségem.

Küldd el világosságodat és igazságodat: hadd vezessenek és vigyenek engem szent hegyedre s hajlékaidba.

[1] Az antifonákról és szokásokról l. előző cikkünket „Az Út" 1935 márciusi számában a 13—14. oldalakon.

És bemegyek az Isten oltárához: az Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem.
És lantszóval dícsérlek téged, Isten, én Istenem: miért vagy szomorú, lelkem? miért háborgatsz engem?
Bízzál az Istenben, mert fogom még áldani őt: arcom üdvösségét, az én Istenemet.
Doxológia: Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. Miképen kezdetben és van most és lesz mindig, mindörökkön örökké.[1] Amen.
Antifona: Bemegyek az Isten oltárához. Az Istenhez, ki ifjúi örömmel tölt el engem.

Ez a szöveg a latinnak szószerinti fordítása. Mint ilyen, kissé nehezen érthető. Gondolatának teljes átértése végett leközöljük magát a zsoltárt *Sik Sándor* gyönyörü fordításában, amely ízelítöt nyujt a zsoltárok magasztosságáról[2] és belőle jobban kivehető a gondolat, mint a szószerinti fordításból. *Sik Sándor* szövege a következő:

Itélj meg engem, Isten,
Fogd pártom a gonosz nép ellenében,
Áddz és álnok ember ellen
Te légy a menedékem.
Mert te vagy, Isten, az én erősségem.

Miérthogy elvetettél? Mért járok szomorúan,
Mikor szorongat engem ellenségem?

Fényességed és igazságod küldd el,
Vezérem az legyen,
S te szentséges hegyedre,
Sátradba az vigyen.

És bemegyek az Úrnak oltárához,
Mert ő nekem ujjongó örömem.
És dícsérlek tégedet citerával,
Isten, én Istenem.

Mért vagy én lelkem szomorú?
Miért háborgatsz engemet?
Bízzál az Úrban! Áldani fogom még
Az én orcámnak megszabadítóját,
Az én Istenemet!

E zsoltárnak az alapgondolatot, beállítást és színezetet az *antifona* adja meg. Ennek első része öntudatba emeli a cselekedetet, amelyre az imádkozó készül: *„Bemegyek az Isten oltárához"* a hangsúly az *Istenen* van; célja, hogy az Úr jelenlétének tudatát keltse föl a lélekben, amely a kellő hangulatot és komolyságot meghozza. Az antifona második fele: *„az Istenhez, aki ifjúi örömmel tölt el engem"*, az Isten iránti keresztény bizalmat akarja fölkelteni. A katolikus az Úr oltárában nem az Isten nyomasztó hatalmának és uralkodó, lekötő erejének trónusát látja, hanem a szerető és leereszkedő Atyának, az oltárra a kenyér és bor színe alatt körénk szálló Krisztusnak asztalát, ahonnét nem annyira megítélni, hanem üdvözíteni akarják a lelkeket. A szentmisét mondó és hallgató számára az „Isten oltára" a kegyelem örömteljes forrása. Ennek az antifonának gondolata tehát ez: *„Isten oltárához lépek, ahonnét lelkemnek örömforrása fakad"*.

A 42. zsoltárnak értelme és kifejezett gondolata pedig e helyen a következő:

Ezt a zsoltárt Dávid király akkor írta, amikor Absalom lázadásakor menekült. Ellenségek vették körül és Isten templomától távol az Úr segítségéért könyörgött. Nehéz helyzetében minden bizodalmát az Urba vetette, aki elküldi számára „világosságát és igazságát" és odasegíti oltárához, ahol örömteljes dícséretet zenghet.

E zsoltár eszmemenetét nem nehéz a misemondóra és misehallgatóra alkalmazni. A zsoltárimádkozó a keresztény ember, aki a lelkével ellenséges bűnös világban él. Arra kéri az Istent, hogy most a mise idejére szabadítsa ki a bűnös világ gondolatköréből. Küldje el tanításának világosságát és igazságát, most amikor az oltárhoz lép, ahonnét a lelki öröm forrása fakad. Itt akarja dícsérni az Urat szomorúsága dacára is, mert bízik az Istenben. Alapgondolatát tömören úgy foglalhatjuk össze: *Isten! szabaditsd ki most lelkemet a bűnös és ellenséges világ gondjaiból, mert oltárodnál téged akarlak dicsérni!*

(Folytatjuk.)

[1] A doxológiát, vagyis a Szentháromság dicsőítését minden zsoltár végére odatesszük. Ezzel az ó-szövetségi zsidó imát mintegy megkereszteljük. l. előző számban írt cikkünket.

[2] Sik Sándor: Zsoltáros könyv. Budapest, Szent István Társulat kiadása 1923. Sajnos a nagyszerü könyvnek olcsóbb kiadása már nem kapható.

ISTEN GYÓGYSZEREI.

Minden megpróbáltatás, ami csak érhet: sikertelenség, rágalom, gyanusítás, betegség, veszteség, elhagyatottság . . . Isten orvosszere beteg lelkünk gyógyítására. S mi lerázzuk a megaláztatást, bosszankodunk az akadályokon, zúgolódunk a veszteségeken, kerüljük a nekünk nem tetsző embereket . . . pedig szentek lehetnénk, ha elfogadnánk, használnánk Isten gyógyszereit!

Legérzékenyebb tagjainkat átengedjük idegen orvosnak, hogy műtétet hajtson rajta végre, kése vérünket ontja, fájdalmas sebet okoz, s mi könnyeinken át is hálálkodunk és fizetünk neki . . . De, ha Isten sebzi lelkünket, hogy eltávolítsa belőle a kevélységet, mely megölné, . . . ha ki akarja tépni szívünkből a rendetlen vonzalmat, mely beszennyezné . . . hogy zúgolódunk, panaszkodunk, kétségbeesünk s futunk Isten műszerei elől.

Előljáró, gyóntató, jóbarát, közömbös vagy idegen az aki megsebzi lelkünket? De vajjon Isten tudta nélkül cselekedett-e az? Anélkül, hogy Isten ki ne mérte volna, hogy mily mélyen hatoljon szívünkbe a rágalom, az igazságtalanság, a szenvedés kése? Anélkül, hogy Isten ne ügyelt volna arra, hogy a sebtől el ne vérezzünk?

Mily pogány gondolkozás lenne ez!
Mily kevéssé hinnénk Isten gondviselésében!
Mily gyenge lenne bizalmunk!

Legyünk meggyőződve, hogy Isten különféle gyógyszereit bajunk szerint alkalmazza, gyakorlott de mindenekfelett atyai kézzel.

Legyünk Istennel egyesült eszközök.

Irta: Raoul Plus S. J.
Fordította: G. A. M.

Hogy a katolikus akció harcosa visszaállítsa a kereszténységet miliőjébe és pedig a lehető legtökéletesebben, kell, hogy az isteninek medencéje legyen, kiárasztván teljéből testvérei lelkébe a kegyelmek bőségét. Mert:

a lelkek az istenit szomjúhozzák s nem az emberit.

A természetes tulajdonságok és adottságok mindenesetre megkönnyítik a sikert. A psichológiai áthatóság biztossá teszi a másokkal való közlekedést. A finom tapintat, a hatásos megjelenés, a feszélyezettséget nem ismerő biztos fellépés, a bátor kezdeményezés stb. mind segíthet a lelkeket meghódítani. De, ha e külső dekoráció mögött nincsenek az isteninek végtelen készletei, az apostolkodás meddő marad, és hamar elveszti lendületét, lobogását. A sok nyugtalan munkának nem lesz eredménye. Kifelé nagy felkészültség, befelé meddő sikertelenség.

A másokra gyakorolt természetfeletti hatás abc-je: Istennel egyesült eszközzé lenni.

Az Istennel való egyesülés első és feltétlen kötelező foka, a lényeges Istennel való egyesülés: a kegyelemállapot. Mert ha ez hiányzik, az eszköz rossz eszköz.

A laikus apostol olyan mint egy csatorna, amelyen a kegyelem átömlik testvérei lelkébe. Nincsen hatalmában a szentségek által közölni a kegyelmet, melyek jogérvényessége — Isten végtelen irgalma folytán — független a szentséget kiszolgáltató tökéletességétől és méltóságától. A laikus apostol csak mint közvetítő közölheti a kegyelmet. Saját erénye, tisztasága, tökéletessége bizonyos fokig feltételezik a kegyelem továbbítását. Ha apostolkodik és hiányzik belőle az erény lényeges alapja, a kegyelmi állapot, mit adhat a lelkeknek, akik körülveszik? Üres szavakat, holt gesztusokat. Mert hogyan kelthetne életre lelkeket, aki maga is hulla?

A katolikus akció harcosa, ki nem él isteni életet,

— vagy legalább nem küzd, hogy a kegyelem állapotában maradhasson — működésében olyan, mint egy levegőt őrlő kerékmű,

Isten kezében rossz eszköz.

Nem elegendő azzal beérni, hogy ne legyünk rossz eszközök. Törekednünk kell a világ megváltására jó, igen jó, legjobb eszközzé válni . . .

Az tudja legjobban megteremteni az istenit, aki legközelebb lesz Istenhez, legkészségesebb akarata teljesítésére, legközelebb van az isteni Szívhez.

P. Grandmaison „Közreműködni Istennel" című megható cikkében megjegyzi: Általában ismeretes, hogy a tiszta lelkek kisugározzák lelkük tisztaságát, jó gondolatokat sugalmaznak, s eltávolítják a rosszakat, a szentséghez hasonlóan hatnak, levonva, természetesen, az „ex operato" kegyelmet. „Jelen van az Isten!" — kiáltunk fel egy Kosztka Szaniszló, Berchmans János, Gonzaga Alajos, Limai Róza, Szienai Katalin közelében. Főleg a gyermekek és bűnösök (ha ez utóbbiakat kegyelemsugár érintette) reagálnak e befolyásra, mert különös összhangban vannak e tiszta lelkekkel vagy ellenkezőleg diszharmoniában s e diszharmonia alatt szenvednek. Ezért van a Szűz Anya tiszteletének oly nagy vonzóereje a legtöbb emberre, főleg a bűnösökre."

Felvetődik a kérdés: mily mértékben egyesüljön az apostol az Istennel? S miután az Istennel való egyesülés mindenekelőtt az összeszedettség, az imaélet szellemének, az elmélkedés gyakorlatának gyümölcse, menynyire mélyedjen az apostol az imádságos életbe?

Újra nem isteni Üdvözítőnk-e az összeszedettség és cselekvés előtti ima példaképe? Szemléljük néhány pillanatig:

Mielőtt evangéliumának hirdetésébe kezd

Jézus, visszavonultságban él és imádkozik harminc éven át Názáretben.

Milyen lecke! Így cselekedtünk volna-e mi is? Mi, akik már meg akarunk érkezni, mielőtt még elindultunk volna, mi kik igen hosszadalmasnak tartjuk az apostoli munka előkészületeire szánt időt, mi kik türelmetlenül várjuk a pillanatot, hogy lelkünk korlátolt kincseit hallgatóink elé tárjuk, kockáztatva, hogy elpazaroljuk rövid idő alatt egész készletünket.

S íme, ami még érthetetlenebb: Az Üdvözítő harminc éves. Elérkezett a várva-várt pillanat és végre hallani fogjuk a Jó hírt. Hogyan? Még most sem? Íme

negyven napra elvonul a puszta magányába.

Igen, hallgatás által akarja megtermékenyíteni szavát, egyedüllétben, távol minden lármától, kikapcsolva az emberi kötelékekből akar elmélyedni. Nem mintha neki szüksége volna erre a lelki magányra.! De nekünk, — akik nélküle semmire se vagyunk képesek s oly szükségünk van a benne és vele való elmélyedésre, —

nekünk akar példát adni, nekünk akar irányelvet állítani hatásos működésre.

És az apostolok, Isten országának első harcosai megértették e leckét. Követték Vezérük példáját:

A feltámadás után Galilea magaslatán küldetést kaptak az evangélium igazságának hirdetésére: *Menjetek, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében."* (Mt. 28. 19.) A mennybemenetele napjának alkonyán, most, hogy a Mester felment az Atyához, úgy látszik, nincs más teendőjük, minthogy elszéledjenek az egész világon. De nem!

Becsukódnak a coenaculumba és ott kilenc napig imádkoznak.

„Mindnyájan egy akaratban kitartottak imádságban, Máriával, Jézus anyjával." (Ap. cs. I. 14.) És csak ezen

lelkimagány után, — mely pünkösd napján végződött a Szentlélek kiáradásával, — szélednek el „lángba borítva a világot."

És Pál, az apostol, sem cselekszik másképen. Megtérése után ég a buzgóságtól, hogy hirdesse Jézust, kit azelőtt üldözött tanítványaiban. Kétségkívül késedelem nélkül indul városról-városra prédikálni, keresztelni, téríteni? De nem! Pál átkel a Jordánon. A fövényhalmokon és sziklahasadékokon áthatolva eltűnik az arábiai puszta bensejében és ott tartózkodik. Mennyi ideig? Tán néhány napig, vagy néhány hétig? Várják a pogányok! S

Pál a pusztában marad három évig.

*

Különös, hogy mi másképen fogjuk fel az apostolkodást és a lelkek meghódításának lényeges rendszerét, másképen, mint Jézus, másképen, mint az apostolok, másképen, mint Szent Pál.

Mozogni, tevékenykedni, a munka alatt roskadozni! Helyes! De tizennyolc-húsz éves korban egy imazsámolyon befalazni egy ideig az ajkakat, minden külső lárma elől elzárni a füleket, mintegy önmagunkat kényszeríteni meghosszabbított egyedüllétre a Mesterrel, s valódi értéke szerint becsülni a lelkigyakorlatokat, a lelkimagányt, — ki képes erre?

Sajnos, innen ered nagy részben, hogy annyi apostolkodás meddő. Olykor csodálkozunk, hogy kevés hatással vagyunk miliőnkre. Ki az oka, mi az oka ennek? Közülünk sokaknál nem hiányzik az apostoli buzgóság, de hiányzik az apostoli buzgóságnak megelőző elmélyedő alapja. Tevékenykedésünk előtt nem imádkozunk eleget.

Mielőtt az embereknek beszélünk Istenről, nem beszélünk eleget Istennek az emberekről.

Nem hallgatunk eléggé Istenre, aki ki akarja nyilatkoztatni magát és be akarja tölteni lelkünket. Mert, hogy Istent adhassuk a lelkeknek — ez a katolikus akció harcosának lényeges feladata — előbb el kell telni saját lelkünknek Istennel. Ezért ma, mint a lelkek meghódításának első századaiban,

minden apostoli működésnek megelőző feltétele az imádságos mozdulatlanság.

A modern pogány világnak nem annyira azokra van szüksége, kik izgatottan tevékenykednek, hanem olyanokra, kik egy időre fel tudják áldozni cselekvési vágyuk sürgetését, kik megállnak, mielőtt elindulnának, hogy ima és elmélyedés által termékennyé tegyék munkájukat.

„Ha az embernek nincs más dolga, gondolkodik", — mondta egy humorista. Mily szomorú, ha ez igaz volna! Aki ezt az ítéletet megérdemli, nem apostol. „Gondolkodni", elmélyedni, imádkozni, ez legyen mindig a kiindulási pont.

Csak az imádság titokzatosságában bízhatja ránk Krisztus a világ megtérésének titkát.

II. RÁKÓCZI FERENC LELKÉNEK FORDULÓPONTJA.

IRTA: DR. CZÉKUS GÉZA.

Most a nagyhéten ünnepelték a nagy kuruc-fejedelem: II. Rákóczi Ferenc halálának kétszázadik évfordulóját. 1735 április 8-án, nagypénteken halt meg Rodostóban.

A magyar történelem e nagy alakjáról köztudomású, hogy mélyen vallásos volt és rendezett lelkiéletet élt. Ifjúságát kicsapongástól távol, gondos nevelésben, tisztán töltötte el. Később azután a főúri élet e világ élvezése felé fordította őt, amíg aztán a kuruc-harcok leverése után Franciaországba kerülve nagy lelki átalakuláson ment keresztül. E lelki átalakulását „*Vallomásai*"-ban írta meg.

Mert Rákóczi író is volt. Egyike azoknak a kevés fejedelmeknek, akik mozgalmas életük, hadviseléseik és diplomáciai tárgyalásaik között is találtak időt arra, hogy följegyezzék az eseményeket, melyeknek középpontjában állottak. Megírta a kurucháborúk történetét is, éspedig magyar nyelven. Ez a munkája azonban elveszett és csak a volt családi levéltár jegyzékei igazolják, hogy készen volt. Ismert munkája az „*Emlékezések*", amelyet francia nyelven írt. Keveset beszélnek azonban önéletrajzáról, amelyet *Confessiones*, azaz *Vallomások* című latin nyelven írt munkája tartalmaz.

E *Vallomások*-ról 1872-ig azt sem tudták, hogy léteznek. Ekkor fedezte fel őket Grisza Ágoston a párisi Nemzeti Könyvtár kéziratai között. A fölfedező szóról-szóra lemásolta és a Magyar Tudományos Akadémia 1876-ban „II. Rákóczi Ferenc önéletrajza és egy keresztény fejedelem áhításai" címmel az eredeti latin szöveggel kiadta. Magyar fordításban csak egyes részei jelentek meg eddig. (A Lampel-féle Magyar Könyvtár-ban Kajlós Imre fordításában jelent meg két füzet, amely azonban csak részleteket tartalmaz. Az alábbiakban ezt használtuk.)

A Vallomások írását II. Rákóczi Ferenc Franciaországban a grosboisi kamalduli zárdában töltött tartózkodása alatt kezdte el írni, majd Drinápolyban folytatta és Jenikőiben fejezte be az 1719-ig tartó események föltárásával.

A grosboisi zárdában olvasta Rákóczi Szent Ágoston Vallomásait. Nagy hatással volt reá a könyv és úgy gondolta, — mint később megírta — hogy ha az alacsony származású Ágoston nyilvános bűnvallása olyan jó hatással van a lelkekre, „mennyivel inkább nem lesz haszonnélküli az én vallomásom, aki az emberek felfogása és léha véleménye szerint fejedelem vagyok, de a Te szemedben, Istenem, por és bűnös ember." Megírta hát őket. Címül ezt adta:

„Egy bűnösnek vallomásai, aki a lelkében született Megváltónak életét sírja el, aki a Gondviselés kegyeire és intézkedéseire visszaemlékezik magánbeszélgetés (soliloquium) alakjában . . ."

Rákóczi „*Vallomásai*" mint történelmi forrásmunka is fontos. Különös értéke a teljes őszinteség, mert hiszen nem annyira az embereknek, mint Istennek szentelte a munkáját. Ámde a történelmi események leírása a Fejedelem szemében csak keret volt, amelybe belefoglalta lelki fejlődésének, visszafejlődésének és a helyes útra térésének tényeit. Önmagáról alkotott ítélete sokhelyt túlszigorú és gyarló oldalait mértéken fölül kidomborítja szívbeli alázatból. Leírása azonban rengeteg tanulsággal szolgál aszketikus szempontból is és sajnos ezt az oldalát a magyar katolikus irodalom még nem használta ki eléggé.

A nagy Fejedelem Vallomásai-ból két részt közlünk le itt. Az első alaphibájának bevallása, amelyet az önzésben, az egoizmusban látott. A második rész lelkiéletének komolyrafordítását írja le. Az utóbbi idejében Franciaországban élt, mint XIV. Lajos király vendége. Az ottani élet fénye és túlhajtott szórakozása magával ragadta őt is. Ekkor történt a nagy lélekfordulás.

I. szemelvény. „Alaphibám: az önzés."

Megborzad a lelkem, ha visszagondolok mindarra, amit a Te kegyelmednél fogva be kell vallanom, és félek azokra gondolni, melyekben egykor gyönyörködtem. Igaz, Uram, mennél jobban megszereteted magad velem, annál inkább fájlalom gyalázatosságokban elmult életemet. De hisz igazságos dolog, hogy féljek Tőled, mert én ember vagyok és irgalmadnak kincseit fölötte törékeny cserépedényben hordozom; még nem is szabadítottál meg ellenségeimtől, kik minden pillanatban leselkednek reám, bár elhagyatottan élek, s így némi módon kimentem az irántad ellenséges világból, mely irántam is az, ami Te irántad. Hanem vajjon nincs-e körülöttem a szánalmas hús, a férgek eledele? Tudom is, mert igen sokszor érzem, mert minden pillanatban leselkedik rám a rossz lélek, hogy csak egyedül néked, oh én Megváltóm, vagyok adós azért, hogy megzabolázztad bennem a testnek ösztönét azon időtől fogva, amióta első vallomásomat tettem ebben a magányomban, de még most sem távozott el tőlem; élek ugyanis, és ezért félelemben és rettegésben kell cselekednem. Látom, Uram, hogy jobban nem vesz körül egy alattomos ellenség sem, mint az igen hatalmas önszeretet, melynek igája alatt az eszem használata óta és a majdnem teljesen elveszített ártatlanságom ideje óta sokkal többet kellett sóhajtoznom, mint az érzéki bűnök terhe és súlya alatt. De félre az ocsmányságok összehasonlításával! Mind egyenlő volt, mert a legkisebb is ezek közül sokkal többet nyomott, mint a szeretetnek súlya. Adj, Uram, nékem könnyeket, hogy megsirassam azokat, amiket mondok; érzem ugyanis, hogy még nem bántam meg eddig eléggé. Oh végtelen a Te jóságod elmult életemnek bűneivel szemben, amelyekről feltettem magamban, hogy a Te támogató kegyességeddel életemnek minden napján megbánom őket.

II. szemelvény. A nagy lélekfordulás.

Valamelyik ünnepnap a Bourbon hercegnek és hercegnőknek az az ötletük támadt, hogy látogassuk meg a karmelita szerzeteseknek celláit, melyek a szomszédságban voltak, és az én jelenlétemet is óhajtották. Erre szívesen állottam rá s talán ez az út, melyre csak világias indok, de nem ájtatosság vitt, szerezte meg számomra irgalmadnak sugarát. A templomba ugyanis az esti könyörgés után léptem be; midőn azt láttam, hogy legszentebb tested imádásra van kitéve, megvetettem a gúnyt, térdre borultam, s mélyebben elmerültem imámba; így visszamaradtam a többitől, és midőn kiléptem, valóban éreztem a magányosságnak nem tudom milyen kellemességét, melyben gyönyörködtem.

A szent atyák (szerzetesek) nyugalmát és békés életét dícsértem, irígyeltem, dicsőítettem, s azt mondottam, hogy én is képes volnék hasonló életmódot folytatni: a többiek erre kikacagtak. Tréfás és élcelődő gúnnyal tárgyalták a téged megillető lerótt módját imádkozásomnak, de midőn azt feleltem nekik: ha illik az, hogy az alattvaló ilyen legyen királya jelenlétében, miért ne illenék a teremtmények teremtőjével szemben? — észrevettem, hogy válaszom hatással volt reájuk.

Ezután megszokott életmódomat kezdtem folytatni itt is; majd pedig a királynak Marlyba való visszatérte után egészen az adventi ájtatosságig is. Az advent tartalma alatt jelen voltam a király előtt tartott egyházi beszédeken és a Te kegyed által a prédikációknak nagyobb eredményét éreztem, s gyakrabban kezdtem Rólad és az én egykedvű életemről gondolkodni. Visszatért emlékezetembe az olykor ifjú koromban belém csepegtetett vágy a magányosság után, amelyre nem annyira az örök üdv, mint inkább a nyugalom szeretete vonzott. Te is, oh örök bölcseség, vágyat gerjesztettél bennem, hogy a nagyhetet valamely magányos helyen, komoly ájtatossággal töltsem el titkon, az udvartól is távol, úgy hogy még barátaim se tudják; azt akartam, hogy mégcsak ne is sejtse senki félrevonulásomnak helyét.

Midőn mindezt megforgattam elmémben, eszembe jutott a kamalduli atyák remetesége, amelyről én csodás véletlen útján értesültem még a fontainebleaui út előtt. Clagnyban éppen szobámból léptem ki, hogy kocsimra üljek, hogy a királynak Marlyban tartott vadászatára elmenjek, amidőn a vár lépcsőjén egy barattal találkoztam, ki egy írott kérvényt nyujtott át nekem. Midőn ennek tartalmát szokásom szerint átfutottam, megismertem nevéről és az írás mellé csatolt bizonyítványokból, hogy ez a férfi valamikor francia ezredemben tüzérszázados volt. A dolog újdonságán elámultam és midőn életének fordulópontja után tudakozódtam azon időtől fogva, hogy helyzetében e változás állott be, elmondta, hogy ő kegyelmed fényének hirtelen ráesett világosságától megérintve, eddig folytatott bűnös életét elhagyta. Flandriában valami kolostorba lépett, ahonnan kicsiny atyai örökségének eladására tért vissza hazájába; végre keresztülvitte elhatározását s Angoumois-megyében egy másik rendházba lépett, olyanba, amelyben csak három testvér lakott. Mivel azonban ez a kolostor véletlenségből leégett, most arra határozta el magát, hogy a kamalduli szerzetbe fog lépni és életét e rend szabályainak fogja alávetni; azért arra kér engem, hogy az atyáknak ajánlólevelet írjak. Ezt én nemcsak megtettem, (mire őt tényleg bevették), hanem az atyák kolostoráról is tudakozódtam. A rendet már azelőtt is ismertem és becsültem, de később e dolgokat átadtam a feledésnek; s Te éppen akkor hívtad fel rá figyelmemet, oh örök

jóság, amikor szükségem volt reá. Ezért előre küldtem oda egy nem eléggé isert magyar embert, kit a király jótéteményei tartottak el számos éven keresztül, aki néha udvaromban barátait szokta meglátogatni és akit jóéletű embernek tartottak. Megesküdött arra, hogy a rendőrfőnököt kivéve senkinek sem árulja el titkomat, s hogy az atyáktól cellát és élelmet kér. Szerdától kezdve ugyanis három napot akartam ott tölteni, úgy hogy az atyák szokásának és rendjének teljesen alávetem magam.

Így vadászat ürügye alatt, csak egy szolga kíséretében utazószekéren eltávoztam és valóban a Te különös gondviselésedtől vezérelve megérkeztem abba a boldog magányba, amely iránt akkor oly különös szeretetet öntöttél lelkembe. Te jobban tudod mint én, Uram, hogyan használtam fel azt a három napot; de én is tudom és dicsérlek Téged mindörökké, hogy azon időtől fogva felszabadítottál engem mindenféle csúfságoktól és megtisztítottad lelkiismeretemet és engem más emberré kezdtél átalakítani. Elhatároztam, hogy a Te segítségeddel elhagyom tisztátlanságaimat és gyóntatómnak intése szerint többször járulok a szentségekhez. Az éjjeli órákban alvásomat megszakítom, hogy Néked dicsőítéseket mondjak. Különben is megnyerte tetszésemet a hely fekvése és a szerzeteseknek szent egyszerűségben fénylő élete. Az ő társaságukban nem volt semmi csípősség, semmi kicsinyítés, semmi szinlelésre törekvés, sőt minden, ahogy mondom, a szent egyszerűségnek, szerénységnek és belső nyugodtságnak bélyegét hordta magán. Irigyeltem annak a noviciusnak szerencsés sorsát, akit én ajánlottam be, csodáltam a Te iránta való gondviselésedet és különös rendelkezésedet, mert hogyne lett volna különös a Te intézkedésed, midőn láttam, hogy az az ember, ki azelőtt mint testőrtiszt a legbűnösebb életet folytatta, most az éjjeli órákban talpon volt, hogy engem és a testvéreket fölkeltsen. Ez és ehhez hasonló tevékenységek lelkem mélyéig hatoltak, s csakugyan azt mondottam magamnak: Midőn fejedelem voltál, óhajtottad a magányt, most ugyan mi térithet Téged el ettől? Az államgondok nem, mert száműzött vagy, rangod iránti kötelmek nem, mert azok nem köteleznek semmire, a családi gondok megint nem, mert a családról a magányban is, bár az udvartól távol lennél, gondoskodhatol. S úgy találtam, hogy nem is tudna visszavonulásom tervében semmi más megakadályozni, csak a királynak barátsága, melyet ápolni és szorgalmazni magamra nézve illő, szükséges és kellemes dolognak tartottam. De mivel Te felvilágosítani kezdtél engem, erre is könnyű volt a kisegítő eszközt megtalálni, amennyiben elhatároztam, hogy a nagyobb ünnepek előtti napokat és a téli időszakot a magányban, a tavaszit pedig a király oldala mellett töltöm el.

A MELANKÓLIKUS TEMPERAMENTUM FÉNY ÉS ÁRNYOLDALAI.

IRTA: HOCH KONRÁD.

A melankólikus temperamentum a legértékesebb vérmérsékletek egyike. Schubert: „Menschen und Seelenkunde" című munkájában így ír e temperamentumról: „A legkiválóbb költők és művészek, a legmélyebb gondolkodók, a legnagyobb feltalálók, törvényhozók s mindazon nagy szellemek uralkodó lelki formája, akik koruknak, népüknek utat nyitottak a magasabb, boldogabb, az isteni világba, amely felé őket is kiolthatatlan honvágy ragadta." — Előnyös tulajdonságai sok melankólikusnak adtak alkalmas alapot az életszentség megszerzésére. Mélyen járó szenvedély birtokában szívósan tudnak küzdeni a kitűzött célért. A szentek jó hányada melankólikus vérmérsékletü volt.

Hajlama a bensőségre.

A melankólikusnak mintegy természetes adottsága van a jámborságra. A földet csak átmenetnek tekinti, életcélja az örökkévalóságra van beirányozva. Földi vándorlása közben minden az ég felé viszi őt. Komoly életfelfogása, a magány iránti szeretete, hajlamossága az elmélyedésre nagyban segíti a bensőséges imaélet kifejlődését. De vérmérsékletében akadályt is hordoz éppen a benső ima gyakorlatára. A szenvedés és kereszt ugyanis könnyen elcsüggeszti, s ilyenkor hiányzik imájából a bizalom s a benne keletkező sok kislelkű és szomorú gondolattól szórakozottá válik.

Bensőségesen érintkezik Istennel.

A melankólikusnál senki jobban nem érti meg szent Ágoston szavait: „Tenmagadért teremtettél minket, ó, Isten s nyugtalan a mi szívünk, míg csak benned meg nem nyugszik." Legfőbb, s tán egyetlen igaz vágya, Istennel egyesülni s ha ezt elérheti, mély, leírhatatlan békét élvez. Gazdag, lágy kedélye boldogsággal telik el, ha Istennel érintkezik. Ezt a mély, benső boldogságot még a szenvedésben is bírja a melankólikus, ha bízni tud Istenben és nagy a szeretete a Megfeszített iránt.

Nagy jótevője embertársainak.

A melankólikusok közül kerülnek ki az emberiség legnagyobb jótevői. Együtt tud érezni embertársainak szükségével és erős vágy hevíti, hogy segítsen rajtuk, nagy áldozatok árán is. Nehéz helyzetekben jó tanácsadó és okos, megbízható, jóakaró előljáró. Másoknak Istenhez vezetője.

*

A melankólikus kiváló sajátságai nincsenek árnyoldalak nélkül. Ugyancsak résen kell lennie, hogy hátrányos tulajdonságainak kínzó malmában fel ne őrlődjék és el ne kallódjék lelkének értékes része.

Nagy lelki kínokat szenved.

Hibái miatt nagy lelki kínokat szenved. Lelke tele van Isten utáni vágyakozással s ezért különösen fájdalmasan érzi a vétek súlyát, rútságát. Az a tudat, hogy halálos bűnbe esve elszakadt Istentől, végkép lesujtja. S mégis e súlyos bukásból nehezen kel fel, mert a megszégyenülés miatt számára a gyónás igen kínos. A visszaesés veszedelmének is erősen ki van téve, mert állandóan tépelődve bűnei felett, új és új kísértésekbe esik. S a lelkére ülő szomorúság még növeli a kísértések erejét és tartósságát. Mély és hosszantartó szomorúsága lassan elrabolja Istenbe vetett bizalmát, és megrendíti önbizalmát. Ilyenkor küzd a kétségbeeséssel és bénító gondolatok kínozzák: „Nincs erőm már felkelni." „Nem segít már Isten." „Nem kellek az Istennek, biztosan elkárhoztat" stb. Egyre mélyebb, sötétebb szomorúságba bonyolódik, mely az életuntságig is fokozódhatik. Ilyenkor még öngyilkossági hajlandóság is megkísérti. Szerencsétlenné vált szíve még Isten ellen is támad. Keserű szemrehányásokkal néz Istenre és az Isten elleni gyülölet és káromlás indulatai is felgerjednek benne.

Félelme a kereszttől.

Az Istent szerető és benne bízó melankólikust a szenvedés, betegség, sikertelenség, igazságtalanság megszenteli, Istenhez közelebb viszi. De, ha ez a két erény hiányzik a melankólikusból, rosszul áll a dolga. Az ilyent a szenvedés szomorúvá, nyomottá teszi, haragos és rosszkedvű, mogorva, magábazárkózott, kedvetlen lesz. Szinte menekül embertársai elől. Magányában sokat sír. Elveszti minden bátorságát, örömét munkájához és legszívesebben tétlenül mered maga elé. Nem lát életében mást, csak bajlódást és szenvedést. Szinte passzióval merül a világfájdalom tengerébe. Végül valóságos búskomorsággá és kétségbeeséssé fokozódhatik állapota.

Sokat hibázik a szeretet ellen.

Ha a melankólikus átengedi magát borús hangulatának, sokat vétkezhetik a szeretet ellen. S nehéz, terhes kedélyállapota miatt nagyon terhére válhatik embertársainak.

1. A melankólikus *könnyen elveszti bizalmát* embertársa, különösen előljárója és lelkiatyja iránt is. Sokszor elég erre valami jelentéktelen hiba, amit rajtuk észrevesz, vagy egy kis rendreutasítás, amit tőlük kapott.

2. *Belsőleg hevesen felháborodik,* fellázad az észlelt rendetlenségek és igazságtalanságok miatt. Felháborodásának nagyon sokszor jogos az alapja, de ritkán jogos annak foka. Ebben rendesen túl messze megy.

3. *Nehezen felejti el a megbántásokat.* Az első megbántást még könnyen elfeledi, de ha ismétlődnek, oly mélyen bevésődnek lelkébe, hogy alig törölhetők ki onnét. S nagyon sokat szenved miattuk. A megbántott melankólikus makacs és boszszút forraló. Sőt, lassan, erős ellenszenv is fejlődik lelkében bántalmazója iránt. Ez az ellenszenv oly hevessé is válhatik, hogy rá sem tud nézni az illető személyre, beszélni se képes vele, sőt haragos és izgatott lesz, ha csak rá is gondol. Rendszerint az ily fokú ellenszenv csak akkor tűnik el, ha térbelileg elválasztódik tőle, de még akkor is hónapok és évek kellenek, míg lelkéből kitörlődik.

4. *Nagyon bizalmatlan.* Ritkán bízik valakiben és mindig fél, hogy ellene vannak s nem jót akarnak neki. Így gyakran, ok nélkül szeretetlenül és igazságtalanul gyanakszik embertársaira. Veszedelmektől fél, amelyek nincsenek és rossz szándékot szimatol akkor is, mikor jót akarnak neki.

5. *Feketén lát mindent.* Szórakozásai közt is szívesen jajgat. Mindig a dolgok komoly oldalára figyelmeztet. Sokat panaszkodik az emberek rosszasága, a szomorú idők és a jó erkölcsök hanyatlása miatt. Szavajárása: „mindig rosszabb lesz." Megbántások, sikertelenségek, kellemetlenségek esetén is mindig rosszabbnak látja a dolgot, mint ahogy van. Ennek következménye: néha szertelen szomorúság, indokolatlan nagy harag, a rajta elkövetett valóságos vagy vélt igazságtalanság fölött való hetekig tartó tépelődés. Ha a melankólikus enged mindent túl feketén látó hajlamának, pesszimistává válik, ki mindennek rossz végét várja, — vagy hipokonderré, ki a legkisebb testi fájdalomtól is folyton jajgat és állandóan súlyos betegségtől fél. Emberkerülő és embergyülölő is válhatik a szomorúságát meg nem fékező melankólikusból.

6. *Sajátos nehézsége van* a melankólikusnak a *mások rendreutasításánál.* Ha a rendetlenségek és igazságtalanságok belsőleg felháborították, úgy érzi, hogy kötelessége közbelépni. De az ilyen rendreutasításhoz többnyire sem bátorsága, sem ügyessége nincs. Soká fontolgatja, hogy hogyan lépjen közbe, és mit mondjon, de mikor beszélnie kellene, torkán akad a szó, vagy oly óvatos és tartózkodó a rendreutasítás, hogy alig nevezhető feddésnek. Egész viselkedésén látszik a bátortalanság és kínosság. Ha pedig leküzdi bátortalanságát, könnyen izgatottan és haragosan s ügyetlen vagy túl komoly szavakban gáncsol s így ismét nem éri el a kívánatos eredményt. E nehézség nagy keresztje a melankólikus előljáróknak. Emiatt sok haragot lenyelnek, sok rendetlenséget hagynak elharapózni, bár lelkiismeretük nyugtalan az elnézés miatt. Melankólikus nevelők is sokszor hibáznak vagy azzal, hogy gyengék s elnézik, elhallgatják növendékeik hibáit, vagy pedig oly kemények a rendreutasításban, hogy kedvüket szegik, megbénítják őket.

(Folytatjuk.)

Csávossy S. J.: A nagy Király nyomdokain.
Fűzve P 6·50 — Kötve P 8·50 —

A királyi törvény.*

Irta:
Wöhrmüller Bonifác O. S. B.

A szeretet lényege.

Mély értelme van annak, hogy a szent frigyre lépő házaspár aranygyűrűt fon egymás ujjára az Úr oltára előtt, — mert a szeretet az élet aranya. De a földnek egy ércét sem próbálták még olyan sokféle utánzatban hamisítani, mint a szeretetnek aranyát. A legkülönbözőbb és legváltozatosabb dolgok viselik e szent nevet; beszélnek szeretetről együgyűek és bölcsek, bűnösök és szentek, szeretetről énekel az utcai verklis muzsikája és a fönséges dómok templomi orgonája. Melyik lesz valójában a szeretet, melyet a „legnagyobbnak" mondunk itt a földön? . . .

Nietzsche figyelmeztet egy alkalommal: „Nem szabad az embernek egy személyhez kötnie magát, még ha a legkedvesebb is. Minden személy egy börtön, sőt csak egy kis zug." A filozófus ez intelmével a leglényegesebb pontra mutatott rá. A vonzalom és baráti érzület, amely egy, két, vagy tizenkét személyre, vagy csak egy népre, a félvilágra, vagy talán az egész emberiségre is szorítkozik; minden szeretet, mely nem öleli fel az egész eget és földet, csak valami puszta emberi, nagyon is emberi, nem az Istentől akart, Istennel rokon szeretet. Ez a szeretet, ha parányi emberszívben lakozik is, sohasem kicsiny, szűk korlátok közé szorított; kitágítja a szívet, lelket és átfog mindent, ami létezik, Istent és a világot, a csillagokat az égen, a csúszó-mászó férget az úton, embert és állatot, jókat és rosszakat, barátot és ellenséget . . .

De hogyan lehetséges olyan szeretet, amely nem egy kis körre szorítkozik, hanem az egész világmindenséget felöleli? . . . Megvan-e főkép minden emberben, az együgyűben is, a bűnösben is az a kiválóság, amely a szívet megnyerheti?

Egy ismert költemény beszéli el, mint díszítgeti egy földönfutó öngyilkos sírját egy öreg anyóka . . . Közben a sírásó odalép az asszonyhoz, és csodálkozva kérdezi: „Vajjon tett-e ez valami jót is életében?" És a jó öreg ezt válaszolta: „Amint idetemettétek, én csak arra gondoltam, . . . hogy valaha neki is volt édesanyja." Hasonlót, sőt még szebbet lehet mondani minden emberről, minden teremtményről . . . Minden teremtmény, melyet Isten szeretete alkotott és fönntart, védelmez és ápol, de különösképen minden ember, legyen az bárki és bármilyen, élvezi Isten végtelen szeretetét. Minden ember felé nyujtotta vére és szeretete kelyhét: „Igyatok ebből mindnyájan!" Minden ember felé tárja ki vágyakozva, kiáradó szeretettel karját: „Jöjjetek hozzám mindnyájan!" Mindenki felett ott lebeg az örök szeretet galambja és cseng a szó: „Ez az én szerelmes fiam!" Amint a napsugár megaranyoz mindent, földet és eget, felhőt és tengert, a legszegényebb parti kunyhót, az útnak fáradt, porlepte vándorát; épúgy megragyog minden teremtményen és minden emberen az Isten szeretetének rájuk sugárzó fénye. Az a gondolat: „Isten őt is szereti", szemünkben minden embert egy csodás, ha bárcsak a hit szemével látott szépséggel von körül, amelynek minden szépség előtt meg kell nyernie szívünket. Szent Ferenc szeretettel fordul nemcsak a vidám fecskéhez, az ártatlan bárányhoz, hanem a dühös farkashoz is, hisz ez is Isten teremtménye. És ha emberek, Szent Erzsébet, Szent Margit áhítattal és elfogódott lélekkel közeledtek a visszatetsző bélpoklosok fekvőhelyéhez s meg tudták csókolni genyes sebeiket, ugyancsak Isten szeretete volt az, ami szemükben minden emberi rútságot a dicsőség fényével övezett.

A szeretet öröme.

A szeretettől sugallt gondolat mindig a magunk öröme is. A lehangoltság, bosszúság, a szomorúság és fájdalom nem deríthető fel sem szórakozással, élvezettel, sem magasanjáró eszmefuttatásokkal és okoskodással, de rendszerint igen is a szeretet egyetlen gondolatával . . . Magunkat hangoljuk vidám örömre a jóindulatú, jóságot lehelő gondolatok által, de nem kevésbbé a körünkben élő embereket is. Sohasem marad rejtve az emberek előtt, hogy ily gondolatok éltetik bensőnket, ha kezünk nem mozdul is, ha néma marad is ajkunk. Talán leolvassák homlokunkról, szemünkről, kiérzik a hang csengéséből vagy talán a gondolatok ereje teszi, mely különös, titokzatos módon gyakorol hatást másokra; környezetünk sejti, érzi, észreveszi és örül nekik. Szeretettől áthatott gondolatok derűt és örömet sugároznak az emberek közé. Nincs szükség gazdagságra, mely pénzt szór szét az emberek között, az oly szellemességre sem, mely szíporkázik, boldoggá teheti az ember környezetét, csak szeretet hassa át lelkét.

Különben is, ha senki sem venne tudomást a szerető gondolatoknak a szív mélyén elrejtett gyöngyeiről és nem találna örömet bennük, valaki mégis látná és örülne nekik: a mindenható Isten, aki maga is a szeretet örök gondolata. A lelken, amelyben szerető gondolat él, visszatükröződik valamiképen Isten szent lényegének örök csillagfénye. Az emberbaráti szerető gondolat Isten tükörképe az ember lelkében. Isten látja és örömét találja benne és megáldja a lelket, mely úgy gondolkozik, mint örök mása. A szerető gondolat ezüstösen csobogó örömforrás, mely lelkünkön, embertársunk szívén keresztül egészen az örökkévalóságba, Isten szívébe csörgedezik át . . .

* Részletek Wöhrmüller Bonifác „Das königliche Gebot" (A királyi törvény) c. könyvének magyar fordításából.

A „RANGREJTETT" ISTENSZOLGÁLAT.

Egyes vidékek ünnepi demonstrációi világhírnévre tettek szert. A legnagyobb tekintélyű, — mert valóban művészi és lelkies produkció — az *oberammergaui passzió-játék*, melyet számtalanszor és sok helyen akartak már utánozni, de sikertelenül. A világias ünnepségek közül ilyen a *nizzai karnevál* fölvonulása; az egyházias jellegűekből pedig a *sevillai föltámadási körmenet.*

Az utóbbinak: a sevillai föltámadási körmenetnek hírét és látogatottságát megítélhetjük a következő esetből. A spanyol forradalom első évében a forradalmi hatóságok korlátozták a vallásos körmeneteket. Az igazat megvallva némi szükség is volt erre, mert a szabadosság uralomrajutásával a vörös csőcselék minden alkalmat fölhasznált, hogy valami tüntetést rendezzen és rombolhasson. Erre pedig kapóra jöttek a körmenetek. A vörösök belekötöttek az ájtatoskodókba, akik tüzes déli vérmérséklettel reagáltak és néhány pillanat mulva verekedő tömeggé bonyolódott össze mindkét fél, ahol bizony a zászlórudak és körmeneti feszületek épúgy harci eszközökké aktiválódtak, mint a vörösök bombái és revolverei. Ilyen eshetőségekre gondolva a sevillai papság elhatározta, hogy a híres körmenetet abban az évben nem tartja meg. A sevillai nép és hatóságok megrettentek a hírre. Egy hónapig abból az idegenforgalomból szokott élni a város, ami ilyenkor sereglik Sevillába. Maga a szociáldemokrata városi vezetőség vitte föl a tárgyalások folyamát és kérve garantálta a teljes rendet, csak a körmenet ne maradjon el. A sevillai papság azonban hajthatatlan maradt, — de csak arra az egy évre. Azóta ismét megtartják a húsvéti körmenetet és annak zavartalanságára félve ügyel mindenki és jaj annak a vörösnek, aki tüntetni mer. Saját elvtársai látják el a baját.

Ebből, hogy a vörösök maguk gondoskodnak zavartalan lefolyásáról, kiérzik, hogy a sevillai körmenet *nem is annyira vallási demonstráció, mint inkább csak látványosság.* Olyan látványosság, amelynek sok bizarr részlete van, amelyek mint kurjózumok érdeklik az ottani viszonyokkal ismeretlen utazót. Maga a körmenet azonban *rendezettséget,* artisztikus hatást és főkép áhítatot tekintve messze elmarad a német és magyar körmenetek mögött. A mi Szent István körmenetünk, nagygyűlési körmenetünk, Jézus Szíve körmenetünk sokban különb.

A sevillai föltámadási körmenetnek egyik jellegzetessége a harmadrendiek és jámbor társulatok tagjainak nagytömegű részvétele. Ez ugyan a mi körmeneteinkben is megvan, de ott — és általában a román országokban — a tagok egyesületük *egyenruhájában* éspedig legtöbben az inkognitót jelentő *csuklyával* jelennek meg.

Spanyolországban — miként Olaszországban is — a harmadrendhez és jámbor társulatokhoz való tartozás szoro-

KÉRDEZTEK FELELŰNK

Levelet kaptunk:

Néhány utóbbi gyónásom óta lelkiismeretfurdalásaim vannak. Bűneimet őszintén, pontosan és kellő részletességgel mondtam ugyan el, gyóntatóm azonban néhány kérdést adott egyik-másik bűnömre. Feleleteim alapján aztán azt mondotta, hogy nem követtem el halálos bűnt. Egy másik esetben pedig úgy ítélt, hogy egyáltalán nem vétettem, hanem csak tökéletlenség volt cselekedetem. Utánagondoltam a dolognak és érdeklődtem egy másik, az erkölcstanban járatos papnál. Úgy a magam véleménye, mint pedig ennek a szaktekintélynek mondható papnak ítélete szerint helytelen volt a gyóntatóm álláspontja. Én ugyanis halálos bűnt követtem el és a másik esetben pedig, amikor azt mondotta, hogy csak tökéletlenség volt a cselekedetem, tettem a halálos és bocsánatos bűn mesgyéjén mozgott. Az az aggodalmam van most már, hogy nem kaptam meg a szükséges feloldozást. Mit tegyek?

Válaszunk:

A *gyónónak* az a kötelessége, hogy bűneit őszintén, a valóság szerint, úgy ahogyan visszaemlékezik rájuk és legjobb lelkiismerete diktálja, meggyónja. A *gyóntatónak* a kötelessége pedig, hogy *ítéletet* mondjon felette és *feloldozást* adjon.

Ha a *gyónó* eleget tett kötelességének, a jelen esetben egyéb dolog nem tartozik már rá.

Ha a *gyóntató* megítélte legjobb tudása és ismerete szerint a gyónónak cselekedeteit és aztán feloldozást adott, rendben van a dolog. A feloldozáshoz ugyanis az tartozik, hogy a gyóntató ítéletet mondjon és feloldozást adjon, de az már *a feloldozáson nem változtat,* ha az ítélete téves volt, bár egyébként a feloldozásra a joghatósága megvolt. Azután meg a feloldozást mindig úgy adja a gyóntató, ahogy a gyónó szükséglete megköveteli.

Nyugodjék meg tehát az aggályoskodó, lelkének ügye rendben van. Azt tanácsoljuk azonban neki, hogyha legközelebb gyónni fog és gyóntatója ismét látszólag ilyen hibás ítéletet mond, mondja el neki a szaktekintély megoldását.

●

Levelet kaptunk:

Nemrégiben egy baptista könyv került birtokomba. Tudtam, hogy ilyen eretnekek által írt és az eretnekséget védő könyvet nem szabad olvasni és azt is tudtam, hogy Egyház kiközösítéssel bünteti e paracs ellen vétőket. Kíváncsiságomat azonban nem tudtam legyőzni és belepillantottam a könyvbe. Egyhelyt olvastam vagy 10 sort, azután beljebb ismét elolvastam egy egész oldalt, majd pedig egy

harmadik helyen is elkezdtem az olvasást, de ekkor már erélyesen felszólalt a lelkiismeretem. A könyvet elégettem és most nem tudom, hogy miként állok? Kiközösítés büntetése alá estem-e, vagy sem?

Válaszunk:

Az Egyház törvénye valóban bűn és az Apostoli Szentszéknek különös módon fenntartott kiközösítés terhe alatt tiltja olyan könyvek olvasását, amelyeket eretnekek írtak és amelyekben eretnekségeiket védik és terjesztik.

Másképen kell azonban elbírálnunk, hogy ilyen könyvek olvasásával *bűnt követett-e el* valaki, és másképen, hogy *kiközösítés alá esett-e?* A kiközösítés ugyanis jogi tény, amely csak akkor áll be, ha minden, a jogban megkövetelt előzménye megvan.

1. Az Egyház azért tiltja az ilyen könyveknek olvasását, hogy híveinek lelkét az igaz hit elvesztésének veszélyétől megmentse. De nemcsak az Egyház törvénye tiltja ezt, hanem már a természetes törvény is megköveteli tőlünk, hogy igazi hitünket ne tegyük ki ilyen veszedelmeknek. Aki tehát ilyen könyvet olvas, és pedig kellő ok nélkül olvas — mint ahogy a jelen esetben kíváncsiság volt csupán az ok — *bűnt követ el.*

Bűnének nagysága — hogy bocsánatos bűn volt-e, avagy pedig talán halálos bűn — a körülményektől függ. E körülmények között számba jönnek a következők: elsősorban az olvasónak a személye, hogy van-e kellő tudása megcáfolni ezeket a támadásokat, hogy könnyen megzavarodik e, stb; azután, hogy mennyit és milyen részeket olvasott a könyvből. Ha lényegtelen közhelyeket olvasott el, akkor nem lehet halálos bűnnek minősíteni tettét; ellenben, ha az eretnekségnek ép a magvát választotta ki, akkor már bizony súlyosabb a cselekedete.

A levéliró mindenesetre bűnt követett el, amikor ezt a tiltott könyvet olvasta és lelki veszélynek tette ki magát.

2. Ami már most a kiközösítésbe való esést illeti, a következőkép áll a dolog:

Az Egyház törvénye a római Szentszéknek különleges módon fenntartott kiközösítés terhe alatt tiltja az ilyen könyvek olvasását. A tilalom lényegének egyik része, hogy aki ellene vét, a *könyvet* olvassa, ne pedig abból valami nagyon kis részt. A kiközösítés ténye tehát azon dől el, hogy a parancs ellen vétő *mennyit olvasott* a könyvből?

Az újabb erkölcstantudósok véleménye szerint különbséget kell tennünk aközött, hogy vajjon az illető a hitre *veszélyes,* az eretnekséget magyarázó részekből olvasott-e, avagy pediglen a *lényegtelenebb,* a mellékesebb kérdések tárgyalásából.

Ha a lényeges, az eretnekséget magyarázó és védő részt olvasta, elegendő 3—4 oldal, hogy a törvényt *súlyos mértékben* áthágja *és így a kiközösítést magára vonja.* Ha a könyvnek más, az eretnekséggel bár összefüggő, sabb köteléket jelent, mint nálunk. Közös megnyilvánulásaiknak egyik tevékenysége, hogy bizonyos alkalmakkor a nyilvánosság előtt is demonstrálják odatartozásukat és ezért rendi ruhát öltenek ilyenkor. Amint nálunk érem és jelvény mutatja illetve inkább csak, jelképezi az odatartozást, náluk azt hatványozott mértékben teszi a rendi és egyesületi ruha, amelyik általában igen csinos és a szerzetesi ruhákat utánozza. A spanyolok annyira ragaszkodnak e szokáshoz, hogy pl. az ilyen egyesületi tagok rendesen rendi ruhájukban temettetik el magukat. Így pl. néhány év előtt Primo di Rivera, a híres spanyol miniszterelnököt és diktátort a szent Ferenc-rend ruhájában ravatalozták fel.

Sevillai feltámadási körmenetrészlet.

A dolog természete szerint, ismertebb emberek nem szívesen jelentek meg a nyilvánosság előtt az ilyen öltözékben. Ezekre való tekintettel a rendi ruhákat *csuklyákkal* látták el, amelyek az illető arcát teljesen eltakarták, csak szemének hagytak két nyilást.

Az ilyen csuklyákat különben az olaszországi „temetőtársulatok" tagjai már régen használták és még ma is használják. Ott ugyanis a halottak eltemetését nem annyira a fizetett és iparszerűen dolgozó vállalatok végzik, mint nálunk, hanem az ott *irgalmassági szeretet-cselekedet.* A halottat a társulatok tagjai viszik a temetésre és a temetőbe. A tagok között minden rangú van és bizony elég gyakori, hogy igen előkelő urak is résztvesznek munkájukban. Ez alkalomra csuklyás köpenyeget öltenek és így senki sem tudja, hogy ki végezte e szép irgalmassági cselekedetet.

Mellékelten egy képet mutatunk be a sevillai feltámadási körmenetről. Jól láthatók rajta a rendi ruhába öltözött csuklyás résztvevők. Számunkra különlegesség ez és minden érdekessége mellett értékesebbnek véljük a mi szokásainkat, amikor nyiltan és rangrejtettség nélkül vesz részt vallási körmenetünkön főherceg és koldus.

Hívjátok vissza!

Kínosan, panaszosan kiáltott fel a haldokló:
— Hívjátok vissza! . . .
— Kit? — kérdezték a körülállók.
— Az időt! . . . Az időt!

Az elpocsékolt idő vissza nem hívható! Az idő nagy kincs, az idő életszentség, az idő örökkévalóság!

ORSZÁG, MELY EGYIK KEZÉVEL ROMBOL, A MÁSIKKAL ÉPIT.

A világháború alatt tizenegy ország területén futott keresztül a hadszíntér. Többezer lakosú falvak tüntek el teljesen Franciaországban, Olaszországban. Többezer azoknak a helyeknek száma, amelyek több-kevesebb ideig a süvöltő srapnelek és dördülő bombák „működési körzetébe" estek. És a történelem e leggigantikusabb hadjáratának négy hosszú esztendeje alatt tizenegy országban nem pusztítottak el annyi műértékű templomot, zárdát és nem semmisítettek meg annyi egyházi műkincset, mint *Spanyolországban* a mostani forradalom alatt. Nemrégiben hozta nyilvánosságra a spanyol kormány a mult októberi kommunista zendülések veszteséglistáját. Ez a néhány napos lázadás csak egyetlen epizód volt a spanyol események hasonló hosszú sorában. És ezen részleges zendülés *58 templomot rombolt össze, 63 zárdát, iskolát, nyilvános épületet robbantott föl, vagy égetet porrá,* 73 hidat, 738 házat pusztított el. Az anyagi káron kívül 324 halott és 870 súlyos sebesült száradt a lelkükön.

A rengeteg elpusztult műemlék között volt *Villafrancaban* (Katalonia) a *St. Pellegrinus-kápolna* is. A késő középkori építőművészetnek valóságos ékszerművéül emlegették a kis kápolnát. A vörös forradalmárok remek faragású padjait máglyába rakták a kápolna közepén, bajonettekkel széthasogatták a mesés intarziás kórusszékeket, tetejébe rakták a régi szobrászművészet pótolhatatlan oltárszobrait és az egészet meggyujtották. Amikor elégett a máglya, bombákat dobtak a kápolnába és az a szomszédos házakkal együtt

de mellékes kérdéseit tárgyaló részt olvasta, akkor már több oldal olvasása szükséges ahhoz, hogy a törvényt súlyos mértékben áthágja és kiközösítés alá essék. E tudósok véleménye szerint az ilyen részből legalább is 25—30 oldal kell hozzá.

A levélíró által felhozott esetben csak 1—2 oldal olvasásról volt szó, bár ezeken az oldalakon az eretnekség komolyabb tárgyalása foglaltatott. Minthogy a cselekedetnek mérve nem elég nagy ahhoz, hogy azt mondhassuk róla: a bűnös *könyvet* olvasta, és annak nemcsak egy kis részét, ezért *nem esett a kiközösítés büntetése alá.*

Ilyen kérdésekben azonban vigyázatosak legyünk. Az Egyház kellő okból tiltja az eretnek könyveinek olvasását, mert belőlük soha nem származik lelki haszon, de majdnem mindig lelki kár. A hitetlenség magva ugyanis könnyen belebujik a lélek redőibe és előbb-utóbb, ha mást nem, legalább is kétségeket okoz ott. Ép ezért ne nézzük azt a határt, hogy hol kezdődik a halálos bűn és ne kutatgassuk hajszálhasogatóan, hogy mikor áll be a kiközösítés? Aki igazán szereti hitét, az nem jár oda, ahol az veszélybe kerül. Másszóval az ilyen ember nem olvas eretnek könyveket.

IRODALOM.

Just Béla: **A modern francia katolikus irodalom.** I. kötet. Budapest, 1935. A Magyar Kultúra könyvtára 7—8. száma. 199 oldal. Ára 2.— P.

Európában ma nívó és tekintély szempontjából vezet a modern francia katolikus irodalom. A franciáknak nemcsak vallásos irodalmuk van, hanem olyan költőik és íróik is, akik nem a szorosan vett vallásos téren váltak híressé, hanem munkájuk általános irodalmi szempontból is nagytekintélyű alkotások, melyekbe belevitték a katolicizmus pozitív tartalmát is. Nem olyan írók ezek, akik katolikus vallásúak csupán, és munkáik semlegesek, nem vallásellenesek.

Just Béla e kötetében általános képet nyujt a francia irodalom utóbbi évtizedeinek fejlődéséről s aztán a katolikus irodalom öt úttörőjéről és négy kiváló, beérkezett képviselőjéről ad tanulmányokat. Munkáját nagy tudás, éles esztétikai értékelés és a katolikumnak kidomborítása jelzik. Értéke könyvének, hogy nem tételezi fel, hogy az olvasó ismeri tárgyalt íróinak munkáit. Bő tartalmat és igen érdekes szemelvényeket közöl, amelyek közül a verseket Ijjas Antal bravuros ügyességgel fordította le.

Just könyve pompás bizonyítéka a katolikus irodalom elsőrendűségének, egyben nagy szolgálatot tesz Egyházunknak azáltal, hogy a francia írók közül olyanoknak munkájára is felhívja a figyelmet, akiket a katolikus szempontokat mellőző magyar irodalmi kritika nem ismertet.

Tanquerey: **A vallásosság alapvető dogmái.** Francia eredetiből fordította dr. Bezerédy István. Tournai Desclée kiadása. 245 lap. Ára 3.25 P.

A nagynevű belga theológus tanárnak, Tankverei-nek világhírű munkáját tartalmazza e könyv magyar nyelven. Azokról a dogmákról szól, amelyek az embert a kegyelmi életbe és Istennel való közös életbe kapcsolják bele. Az első rész az Ige megtestesüléséről, mint természetfeletti életünk forrásáról, azután a mi megtestesülésünkről Krisztusban, részesülésünkről az isteni életben szól. Végül pedig Szűz Máriát, mint közbenjárónkat állítja elénk.

A második rész öt fejezetből áll és Krisztus kegyelemközlő munkájáról, az ő papságáról szól. Nagyon érdekes ebben a részben a katolikus hívőnek a papságban való részvételéről tárgyaló fejezete és az egészet a szentmise áldozatról szóló tömör és nagyszerű dolgozat fejezi be.

A könyv anyaga a legmélyebb értékű hittitkokról tárgyal és bizonyos theológiai ismereteket feltételez. Emellett azonban nagyon világos, alapos és minden állításában kifogástalanul katolikus.

Könyvének külön értéke, hogy egy magyar világi úr: dr. Bezerédy István ny. főispán, a magyar felsőház tagja fordította le franciából magyarra. Terminusai és egész átdolgozása olyan ügyes és bravuros, hogy akármelyik kiváló theológusnak is becsületére válnék.

Koch O. Cap.: **Glaubenslehre nach dem Katechismus.** Styria, Graz 1934. á 4 P. 50.

A hittannak egész anyagát apró (több mint 80) részletre osztva röviden földolgozza. Először előtárja, aztán kifejti és végül alkalmazza. Alapul természetesen az osztrák katekizmust veszi, de nem idézi a szövegét.

Georg Feuerer: **Ordnung zum Ewigen.** Pustet. Regensburg, 1935. 228 lap. Ára kartonban 5.70 P. kötve 7.20 P.

Ez a könyv az embert, mint egyedet szemléli és arról szól, hogy az embernek egyéni világnézetét miként kell belekapcsolnia a természetfelettiséget jelentő keresztény világnézetbe és hogyan kell megvalósítania ezt a természetfeletti életet egyéniségében. Manapság, amikor, főkép Németországban, a kollektivizmus a jelszó, kissé meglepő ennek a könyvnek alapfelfogása. Nem az árral úszó munkáról van itt szó, hanem egy alapjában kifogástalanul katolikus és az individualizmus felé közeledő irányzatról, amelynek individualizmusa azonban nem lépi túl a helyes krisztusi felfogást.

A munka három részből áll. Az elsőben a keresztény ember alapvetéséről, a másodikban életének formálásáról, főkép a hit, remény, szeretet, öröm, szabadság, stb. által, a harmadikban pedig az emberi élet feladatairól, a gondról, munkáról, hivatásról, szenvedésről, halálról értekezik.

A könyv végesvégiglen nehéz olvasmány. Nyelvezete túlságosan választékos, gondolatmenete magas, de lassan és gonddal olvasva, gyönyörű és tartalmas.

— melyek közé volt ékelve — levegőbe repült. Helyében — (lásd a mellékelt képet) — szemétbevaló rom maradt csupán.

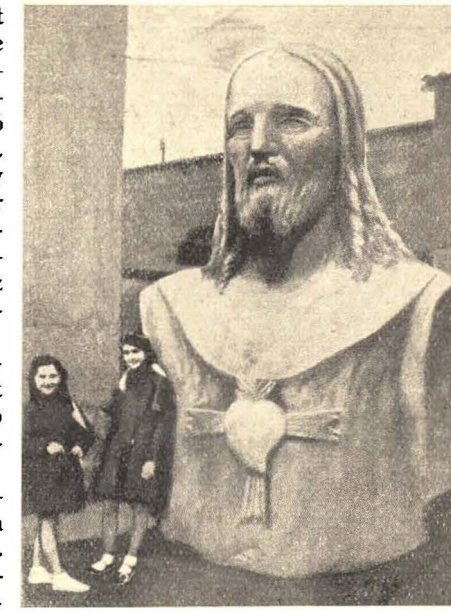

Meglepő, hogy ugyanakkor, amikor Spanyolországban sorban rombolják a műemlékeket, ugyanaz a spanyol nép grandiózus alkotásokat emel az Isten dicsőségére. Ott folyik most Európa legnagyobb és legdíszesebb templomépítkezése.

Barcelona mellett domborodik a *Tibidabo* nevű domb. A szaleziánusok kezdeményezésére e dombot óriási méretű, bástyás alapfalú hatalmas engesztelő templommal koronázzák meg. Az építkezések a forradalmak dacára is tovább folynak. A bástyás alépítmény az alsó templommal együtt már készen van és a templomfalak is állanak már egészen a boltozat kezdetéig.

A spanyol egyházüldözés napjaiban föllendült buzgóság most megváltoztatta a templom eredeti terveit. A főbejárat előtti teraszt megnagyobbították és egy óriási, 18 méter magas bronz Jézus Szíve-szobrot állítottak föl. A szobor leleplezésének ünnepélyén óriási tömegek vettek részt.

A szobor méretei óriások. A fej maga másfél méter, kitárt karjai akkorák, hogy tenyerén öt felnőtt ember kényelmes ülőhelyet talál. E páratlan méretek mellett a szobor finom művészi alkotás és távol áll a Németországban most divatos óriásszobrok primitív stílusban készített konturszerű vonalaitól.

Az ember bámulva hallja e híreket. Csodálkozik, hogy amikor egy országban, barbár módon pótolhatatlan épületműremekeket pusztítanak el, ugyanakkor és ugyanott világraszóló és bámulatos alkotásokkal tanusítják Krisztust imádó lelkesedésüket. Ebben pedig nincsen semmi csodálatos. Hiszen a *gyűlölet* ősrégi ellentábora Istennek. Lucifer bukásának pillanatával kezdte harcát, az elveszett paradicsom talaján vetette meg lábát és lihegve, pusztítva fog agyarkodni az Úr és minden imádója ellen, amígcsak el nem pusztul e földgolyóbis. Ugyanakkor pedig az *Isten szeretetének és dicsőségének* is mindenkor voltak, vannak és lesznek harcosai, akik földi anyagból, lelkük erénykincseiből és ha kell, életük odadobásából állítanak emléket annak, akié e világ minden szépsége és akit elsősorban illet minden dicsősége.

Teljes magyar-latin misekönyv

a hívek használatára.
Vászonkötésben P 8·40. Bőrkötésben 18·— P.

1935. máj. 15. I. évf. 9. szám.

Az Út

a lelkiélet havi folyóirata

a tartalomból:

Müder Róbert: A „nagy Jel". — Simon Sándor Sch. P.: Mala. Május. Mária. — Lippert Péter S. J.: Ellentétes emberek. — Csávossy Elemér S. J.: Mulier desideriorum. — Dr. Schmiedt Béla: A hallgatás művészete. — Dr. Czapik Gyula: A lépcsőlma szövege. — Dr. Szivós Donát O. S. B.: Édesanyám. — Dr. Hoch Konrád: A melankólikus temperamentum nevelése. — Pintér József: „A dicsőség előtt az alázatosság jár." — Theodor Müncker S. J.: Mi is a lelki kényszer? — Dr. Czapik Gyula: Mint Jézus anyja. — Dr. Czakó György: A tréfálkozó és keményakaratú szent. — Kérdezlek — felelünk. — Irodalom.

Korda R.-T. Kiadása Budapest.

„Az Út“ aszkétikus folyóirat. Megjelenik a szünidő kivételével minden hó 15-én. — Felelős szerkesztő: **dr. Czapik Gyula.** — Kiadja: a Korda Rt. (Igazgató: dr. Czapik Gyula.) — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. szám. Csekkszám: 42.881. Telefon: 361—85. Fiókkiadóhivatal: Korda-fiók, Szeged, gróf Apponyi-utca 20. szám. — Csehszlovákiai főbizományos: Szent József könyvkereskedés, Pozsony. Előfizetése portóval 28 cseh korona.

Előfizetési ára félévre 1 P 80 fill. — **Egyes szám ára 40 fill.**

***Az Út**, amelyet Üdvözítőnk életével taposott ki, a szentek seregével népesült be. Milliók és milliók járták már végig és vetkőzték le rajta az emberi gyarlóságot és felöltve az Isten kegyelmét, eljutottak a Célhoz. Az első, aki rajta járt és a legtökéletesebben jutott a végére, Jézus Édesanyja volt. Emberek szülöttei közül senki olyan közel nem jutott Jézushoz, mint Mária. Nemcsak azáltal, hogy a Megváltó Anyja volt, hanem emberi életével, erényeivel, türelmével.*

***Az Út** e számát a Május Királynőjének gondolatkörébe állította be. Azt a legszebb emberi lelket állítja olvasói elé, akiről Isten angyala mondta el a legnagyobb dicséretet, midőn „malaszttal teljes“-nek cimezte. Ámde nemcsak rámutatnak cikkei e fönséges példaképre, hanem utánzására segitő tanácsokat, inditásokat és eligazitásokat is adnak. Ez az, ami Az Út-at rövid idő alatt annyira megkedveltette olvasóival, mert nemcsak lelkesit, de vezet és segít is. És ez az, amiért az Út-nak nem kell maga-magát propagálnia, mert minden előfizetője lelkes propagátorává válik és ajánlja azt másoknak is. Ajánlja, mert szereti és becsüli.*

A svájci katolicizmus kevéssé ismert terület Magyarország előtt. Az ottani mozgalmak, vezető egyéniségek nem kapcsolódnak bele a többi német nyelvü területnek munkájába, hanem teljesen országuk határain belül szervezkednek. Épen ezért nagyon sok originalitás és németektől eltérő vonás van a svájciak munkájában. Egyik legtípikusabb vezérük

MÄDER RÓBERT baseli prelátus.

Könyvei rendkívül egyéniek, lendületesek. Kinematografszerü gyorsasággal vonultatja fel az egyik frappáns gondolatát a másik után. Híre sincs benne a német vizenyősségnek. Munkáit a svájci **Nazareth Verlag Basel** adta ki s közülük a legújabb gyakorlati Máriatisztelet agitációs könyve:

„MARIA SIEGT“

Ára P 1·23.

A „Nagy Jel".

Irta: Mäder Róbert.

És nagy jel tünék fel az égen: egy asszony, akinek öltözete volt a nap és lába alatt a hold, és fején tizenkét csillagból álló korona . . . És más jel tünék fel az égen: és ime egy nagy tűzvörös sárkány, melynek hét feje és tíz szarva volt és fejein hét királyi korona . . . És a sárkány az Asszony elé lépett . . . hogy elnyelje fiát . . . És nagy harc lőn az égben, de nem diadalmaskodék és levetteték az a nagy sárkány, az őskigyó, ki ördögnek és sátánnak neveztetik.

Kép szent János jelenéseiből. Egy jelenet — telve nagyszerű elevenséggel az ég és pokol közötti nagy harcból. A szellemek láthatatlan csatateréről.

Szűz Mária a jelen hatalmasan tomboló szellemi harcában is jel. Jel az égen, mely szerint kell beállítani iránytűnket.

Jel jel ellen! Mária, a lábai alatt dühöngő őskigyó ellen, melynek neve ördög és sátán. Nem magányos hegyi faluról, vagy a hitetlenség egyes szóvivőiről, vagy ponyvairodalomról van szó. Személyek és nevek itt nem játszhatnak szerepet. Két nagy égi jelnek döntő csatája vivódik. Mária vagy a sátán. Ez a kérdés. A napba öltözött Asszony vagy a sárkány! Választanunk kell. Feltétlenül kell választanunk.

◆

Mária nagy jel az égen a modern nő számára.

Több mint száz éve annak, hogy egy ellenséges hadsereg vonult délről Tirolba. Heves volt a harc. A hóditó Spinges felé tartott . . .

A tabernakulum előtt egy magas, karcsú, derűs fiatal lány térdelt imába merülten. Aggodalomteljes rettegéssel tördeli kezeit. Fokozódó rémülettel hallja a csata zaját, a mindinkább közeledő lövéseket.

Majd hirtelen felugrik és bezárja a templomajtót. Az ellenséget a temető keritése mellett látja lopakodni. Fájdalmasan felsikolt. S hatalmas hangon felkiált: „Jézus, Mária, a templom, a templom!" Retteg attól, hogy megszentségtelenitik az Isten házát.

Mint oroszlán harcol. Fegyvere egy vasvilla. Mint katona katonákkal, úgy küzd az ellenséggel. Mint angyal, palossal áll a zárt templomajtó elé és az ellenséget elűzvén áll őrt a szentély előtt.

A katonák, megjelenésétől megigézve, leejtik szuronyaikat és elvonulnak. A templom — az Oltáriszentséggel — megmentve! Spinges hős lányát történetirók, költők, festők és szobrászok dicsőitették. Hős csengése van nevének egész hazájában. Parasztlány volt. De kezében tartotta népének létét vagy nem létét.

Nem első eset, hogy szerény nő mentette meg nemzetét. Gondoljunk Jeanne d Arc-ra . . . És ma? Komoly időket élünk.

Mária a nagy jel az égen komoly követelményekkel fordul a modern nőkhöz: Álljatok, mint cherubok templomaitok ajtai elé! Álljatok őrt a tabernákulum előtt! Mentsétek meg Jézust népetek és gyermekeitek számára!

Asszonyok, legyetek hősök! Amig kint a világban tombol a harc és mindjobban közeledik a szentély-

hez . . . imádkozzatok! Tördeljétek nagy aggodalommal kezeiteket. Legdrágább kincsetek forog kockán! Legyetek modern imádságos lelkek! Nyitott szemmel lássátok a világot és nyomorát! Lángoljatok az Egyház szabadságáért. A katolikus sajtóért. Az iskoláért. A választó urnáért.

Imátokkal markoljatok bele az emberi élet mélységeibe. Védjétek meg az Urat. És aztán, ha kell, ki a kapuk elé! Nemcsak imádkozni, de cselekedni is! Felvilágosítás, buzdítás, munka által!

Mindenekelőtt te állj ki saját házad küszöbe elé, édasanya! Légy hősnő! Lobantsd el szemed szikráival mind, ami veszélyt jelent . . . gonosz emberek, rossz irodalom . . . Állj őrt Krisztusért!

◆

Mária a nagy égi jel a modern férfi számára.

Egy híres iró felemelte szavát: Több lovagiasságot! Sokan már nem is tudják, hogy mi is az. Egykor volt egy szép kor, a középkor virágkora, mikor a keresztény lovagok, a patinás régi nemesség, felemelte vitéz kardját minden jogtalanság ellen.

A gyengék, elnyomottak, különösen a védtelen nők és védtelen papok oltalma volt első kötelességük. A lovag annyit jelentett, mint helytállni hatalommal, pénzzel, vérrel a szenvedő ártatlanságért, az eltaposott igazságért.

Változtak az idők. A modern ember szívesebben áll a nagyok, mint a gyengék oldalán. Nagyobb a rokonszenv az erős ököl tulajdonosa, mint a szegények, az özvegy és árvák iránt . . .

Csukott ablakok mögött lesik, hogyan teperi földre a zsarnokság az igazságot. Hallgatnak, hogy szembe ne kerüljenek a hatalmasokkal. Ezer sebből vérzik az ártatlanság s a néző publikum lapul. Nem kell lármát csapni az úgynevezett béke kedvéért, ami annyit jelent, hogy nem kell a brutális erőszakot durva kiállásában leverni.

Azt mondják, nem használ a felülkerekedett gonoszság ellen harcra kelni. Hogy annál kényelmesebben nyujtozkodhassanak a nyugágyokon.

Szóval: sok a „hős", de kevés áll ki a gátra. Másképp cselekedett Krisztus. Nagysága nem szövetkezett az erőszakkal, gazdagsággal, korszellemmel. Krisztus tetőtől-talpig lovagiasság volt.

Krisztus magáévá tette a kicsinyek, gyengék, kiközösitettek, üldözöttek ügyét. Krisztus az elnyomott igazság mellé állt. Krisztus, aki mindenki másra gondol előbb s csak utoljára önmagára. Bizonyíték erre a Golgota és egész élete.

S ilyen volt Mária, a napba öltözött Asszony is. Szentségével nem tüntetett. Önfeláldozón nagylelkű volt. A szegény bűnös emberiség iránti szeretetből és odaadásból áldozatos életet élt. S így vált a nagy jellé az égen a férfiak számára is.

Nem kell lármázni. A karddal sem kell ok nélkül folyton hadonászni. De, ha egyszer rákerül a sor: légy férfi!

Hadd üvöltsenek a többiek a farkasokkal. Az nem vitézség. Légy te lovag, nemes, de erős. Tartsd pajzsodat minden elnyomott jog fölé és minden szenvedő ártatlanság védelmére. Nem arról van szó, hogy emberek ellen küzdjünk, hanem a sárkány ellen, akinek sátán a neve.

Akit megkereszteltek és bérmálkozott, tudja, melyik zászló alá kell hogy álljon! Mária a Gyermekkel vagy az ördög. Ez a nagy kérdés! Folyik a döntő harc a két nagy jel között, mely az égen feltűnt.

◆

Újra felnyitom a könyvek könyvét és olvasom: Féljétek az Urat és adjatok neki tiszteletet mert eljött az ő ítéletének órája és imádjátok őt, aki az eget és a földet, a tengert és a vizek forrásait alkotta!

De aki a sárkány oldalán küzd . . . inni fog az Isten haragjának borából, mely szinborral van vegyítve az ő haragjának kelyhében és kinoztatni fog tűzzel és kénkővel a szent angyalok színe előtt. És gyötrelmeik füstje felszáll örökkön örökké, és nincs nyugalmuk éjjel nappal azoknak . . . akik a sátánt imádták és neki szolgáltak . . .

TALIZMÁNOK.

Két repülő-történetről lesz szó:

Annakidején világszerte ismertették a lapok az elsőt: az „R 101." angol léghajó iszonyú katasztrófáját . . . 48 halott . . . és a női félcipő, mely nem égett el egészen . . . Ez a női félcipő a legfájdalmasabb, legszomorúbb része az egész szerencsétlenségnek.

Ez a félcipő a léghajó talizmánja volt!

Szegény, szerencsétlen emberek! Mert nem akarnak hinni az igazságban, hisznek minden ostobaságban!

*

De azért vannak még keresztények. Katolikus férfiak. A levegőben is! A másik történet egy ilyenről szól:

1923 december 18-án Cuers francia repülőtérről hatodik középtengeri útjára szállt fel a „Dixmunde" léghajó 43 katonával, 7 tiszttel. Pontosan adták le híreiket a szárazföldnek. De hirtelen megszűnt a híradás. Mi történt? Szorongó sejtések . . . A Földközi tengeren hatalmas vihar dúlt. S talán . . .? Semmi hír . . . Eltűntek!

26-án sziciliai halászok egy holttestet húztak ki hálójukban a tengerből. Francia tiszt volt. Egyike azoknak, akik a „Dixmunde"-val felszálltak. A hatóságok átkutatták a holttestet. S mit találtak?

Egy egyszerű acélórát. Egy pénztárcát . . . és egy rózsafűzért. Végre rátaláltak útlevelére is. Ki volt a halott? „Du Plessis de Grenedan János kapitány, a „Dixmunde" parancsnoka."

*

Tehát: női félcipő és rózsafűzér!

Mit választasz? — Női félcipőt? — Rózsafűzért?

MAIA. MÁJUS. MÁRIA.

IRTA:
SIMON SÁNDOR SCH. P.

Május.

Mosolygó kék ég, megújult friss falombok, harmatos virágok, tavaszi öröm és pezsdülő erők: ebben az egy szóban — Május — mindez benne van.

Délutánokon a langyos levegőben harangszó szárnyal. A csendes falukban s a lármás városokban templomba sietnek a szomjazó lelkek. Az orgona hívó szava kiszüremkedik az utcára: „Máriát dícsérni, hívek, jöjjetek!"

És estelente; ha Úrangyalára kondul a harang, édesebben és forróbban, mint más hónapokban, száll fölfelé a hívek imája: „Üdvözlégy Mária."

Csillagok ragyognak fölöttem és lelkem visszaszáll a Krisztus-előtti világba, amikor még az emberek nem tudtak Máriáról. A görög pásztor olyannak láthatta az eget, mint én . . . Órákat töltött ő is a csillagképek nézésében. „Az ottan a Nagymedve, — mondotta magában — amaz meg a Kismedve és amott az a sok csillag egy csoportban, azok a Plejádok . . ." (A Fiastyúkot nevezte így a görög.)

És amint merengő szemmel nézte, nézte a tündöklő Plejádokat, eszébe jutottak a gyermekkorában hallott mesék. Eszébe jutott a nagyerejű Atlas, aki valahol messze, napnyugaton az égboltozatot tartotta vállain és akinek hét leánya volt, köztük a legszebbik: Maja. Haláluk után csillaggá változtak mind a heten. És íme most ott csillognak az égen. Ők a Plejádok. A hét között a legfényesebb csillag: Maja csillaga.

A görögnek volt Majá-ja. De erről a Majá-ról csak meséket mondott. Templomot nem épített neki. Áldozatot nem mutatott be tiszteletére. A tavasz hónapját sem őróla nevezte el.

A tavasz hónapja egy másik Majáról, az Itáliában lakó régi latinok istenasszonyáról kapta a nevét. Mélyen vallásos lélek volt a latin. Kereste az Istent eszével és szívével. De — minthogy neki még nem világított a kinyilatkoztatás fénye — nem tudta fölismerni az egy igaz Isten arcát. Áhítatos csodálattal nézte a körötte mozgó, sarjadó, hervadó nagy természetet és azt hitte, hogy minden tele van istenekkel. A Napban, a Holdban, a fákban, a virágokban: mindenütt egy-egy istenséget sejtett.

Számára isten volt a termő anyaföld is. Mely tavaszidőn ezer ajándékkal kedveskedik az embereknek. Az ő ajándéka a gabona, az olajfa, az új falevél, a frissen-nyílt virág . . . Az áldott anyaföld mélyén rejtező istenasszonyt nevezte a latin Majának, azaz Nagy-asszonynak. És a hónapot, melyben oly pazarló kézzel hinti kincseit: elnevezte Májusnak, Maja-hónapjának.

Ennek a hónapnak első napján, a Capitoliumhegy tövében, Róma szívében, áldozat-bemutatásra gyűlt össze a nép. Imádkozni jött Majához, hogy adjon jó gabonatermést és ízes gyümölcsöket. Az oltár virágdíszben pompázott. Körös-körül fohászos csendben állott a nép. Az oltáron láng lobogott, s a lángokban sercegve égett a leölt áldozati malac szíve, veséje, mája. Az oltár előtt földrehajolt a pap és imát mormolva megérintette tenyerével a földet . . .

Nemcsak Rómában áldoztak így. A Maja-kultusz Itália-szerte divatos volt. Sőt a messze tartományokban is: Norikumban, Germánia déli részein, Pannóniában . . . Még a Krisztus utáni 2. és 3. században is kigyúltak a Maja-oltárok. Csakhogy egyre ritkábban és ritkábban. Mert az emberiség új édesanyát kapott.

Igazi anyát, aki *valóban* járt a földön, és aki *valóban* a mennybe vétetett. Akiről nemcsak a regék szóltak, aki nemcsak a nép képzeletében élt, mint Maja, a latin földanya.

*

Amióta a kereszten elhangzott Krisztus nagy végrendelete: „Íme, a te anyád!", azóta — ahol Krisztushoz imádkoznak, ott Máriához is szállanak fohászok. A katakombák falfestményein Krisztus társaságában legtöbbször ott látjuk az Istenanya alakját is. A 4. században már Mária ünnepekkel találkozunk, templomok épülnek Mária tiszteletére és a költők — mint Szt. Efrém, Sedulius, Annodius és mások — Róla zengenek himnuszokat. De a Május még nem a Máriáé. Május még mindig Maja hónapja. Bár a lángok már kezdenek kialudni Maja oltárain.

Cinikus elmék gondolata, hogy a Mária-kultusz nem egyéb, mint Maja és a többi pogány istenasszony kultuszának folytatása. Máriát semmi sem fűzi Majához. Igaz: *anya* mind a kettő, de Maja a sötét földben lakik, Mária a mennyország fényességében trónol; Maja az újra, meg újra megtermékenyülő anya, Mária liliomos maradt szent Fia születése után is; Maja csak kenyeret és gyümölcsöt adott, a lélek kinjaira nem volt írja, Mária a bűnösök menedéke és a tiszták erőssége lett; Maja megelégedett az áldozati állat vérével, Mária a szívünket és az életünket kéri áldozatul, azt sem önmagának, hanem Krisztusának.

476-ban ledől a római birodalom. Romjai eltemetik a Maja-szentélyeket. Május hónapja árván marad és várja az új királynőt. A középkorban — melyet szeretnek megvádolni azzal, hogy nem volt szeme a természet szépségeinek meglátására, — már fölbukkannak itt-ott, szórványosan a májusi Mária-ájtatosság kezdetei. A középkor szentjei megérezték, hogy a tavaszi, virágos természet hódolata Istenanyjának, a legszebb virágnak szól. Boldog Susó Henrikről olvasom: „A virágzó tavaszban neki is kell májusfa. De a kereszt az. S hogy virág legyen rajta, rá akarja tenni szeretetét, alázatosságát és tisztaságát. De azért a mező első virágait is odaviszi, a Szent Szűz elé, mint gyermekkorában." (Schütz: Szentek élete.)

A 17. század végén lesz május egészen a Máriáé. Egy egész hónapra kiterjedő Mária-ájtatosság gondolata Nádasi János, *magyar* jezsuita atya lelkében született meg. Ő, mint I. Lipót császár feleségének, Eleonóra császárnénak gyóntatója, szokta volt ajánlani gyónó gyermekeinek, hogy

egy egész hónapot (mindegy, hogy melyiket) szenteljenek meg imával és erénygyakorlatokkal a Szűzanya tiszteletére. Ez a gondolat gyökeret ver Észak-Itáliában, hol a kapucinusok és a jezsuiták templomaiban csakhamar kialakul a maihoz hasonló májusi ájtatosság. Az olaszoktól tanulják el a franciák, spanyolok, belgák, svájciak, osztrákok, németek, magyarok . . . Amióta pedig VII. Pius pápa 1818-ban és 1822-ben búcsúnyeréssel kötötte egybe ezt az ájtatosságot, azóta az egész földkerekség katolikusai között elterjedt és mindenütt egyforma ujjongással zeng az ének: Regina coeli, laetare . . .

*

Május névadóját, Maia istenaszszonyt elfelejtettük, de él a mi igazi édesanyánk, Mária. Ő lett az új májusok új királynője. Neki adtuk a legszebb hónapot, amelyben az aranykocsijú Tavasz tartja diadal-körútját a földön. Nyomában ibolyák, rózsák, liliomok nőnek. Ausztráliától Cuba szigetéig mindenütt megindul a virágok zarándoklása Mária szobra elé. S az emberek — „legyenek bár laposfejű indiánok, mulattok, négerek; tengődjenek bár a kínai folyók deszka kunyhóiban, vagy legyenek elárusító leányok japán legyezősboltokban“ (Prohászka) — templomba sietnek; kezükben virág, szívükben virág: a Máriáért nyíló szeretet virága.

Ellentétes emberek.

Irta: Lippert Péter S. J.
Fordította G. A. M.

V.

Boldogok és boldogtalanok.

Talán nem is illik ily elcsépelt kifejezéssel jelölni meg és beosztani az embereket: boldogok és boldogtalanok! Hisz annyit beszéltek már a boldogságról, annak titkáról és művészetéről, a „legboldogabb ember ingéről“ — mely valójában nem is létezik. Nem tanuskodik gondolkodásmódjának magas színvonaláról, ha valaki a boldogság és boldogtalanság szerint különbözteti meg az embereket. Ez majdnem azt a látszatot keltené, mintha a boldogságot életcélnak, tökéletességnek tekintené valaki. Hisz mindig hangsúlyozzák, hogy nem is szükséges, hogy boldogok legyünk — legalább e földtekén. Ezt mondják a stoikusok s azok, akik folyton kötelességteljesítést prédikálnak, a — „durchhalten“ parancsnokai. „Ne éhezzétek annyira a boldogságot, — mondják, — ne fektessetek oly nagy súlyt az úgynevezett boldogságra! Dolgozzatok, küzdjetek, tartsatok ki balsorsban is!“ — Nem kell ezekután szégyenkezni, ha mégis felvetjük a boldogság kérdését?

Korlátoltak a „boldogok“?

Más okok is feszélyeznek. Ugyanis vannak emberek, akik nem szívesen hallják, ha azt mondjuk nekik, hogy jó dolguk van, hogy boldogok. Semmi áron sem akarják ezt vállalni. Véleményük szerint csak egészen egyszerű, szimpla, igénytelen lelkek lehetnek boldogok. Olyanok, akik nem komplikáltak, sejtelemnélküliek, akiknek nincsenek problémáik, nincsenek mélyebb meglátásaik, akik nem képesek a lét tragikumát megérteni és átélni. Ebben van valami. Nem gyakran, de olykor előfordul, hogy valaki azt mondja: boldog vagyok szerzetesi hivatásomban, boldog vagyok házasságomban, hivatalomban. Ez nem fordul elő gyakran, de ha előfordul, ezek az emberek, kik ezt vallják, rendszerint egyszerűek, igénytelenek, kik nem sokat törődnek önmagukkal, nem tépelődnek, csak hivatásuknak, munkájuknak élnek s észre se veszik, hogy mily nehéz a feladatuk. Gyermekded bizalommal tekintenek férjükre, embertársukra, előljáróikra, Istenre. Egész lényük elárulja a robotolás fáradságát, de mégis mindig ragyogó mosolyuk hirdeti: boldog vagyok! Kissé nem korlátoltak ezek a „boldogok“?

„A szerencsétlenek!“

Ezért sokan többre becsülik, ha szerencsétlenek, — előnyben részesítik ezt a lelkiállapotot. Vannak, különösen a nők között, akik e szót: „boldogtalan, szerencsétlen“, annyiszor használják, mint ahányszor nem kell használni Isten nevét. Mindenkinek elmondják s szüntelen hallatják: „Ó, én nagyon szerencsétlen vagyok! Nem is képzeli, mily boldogtalan vagyok!“ Hogy ezzel mit akarnak mondani ezek a „szerencsétlenek“, sokszor maguk se tudják. Ha érdeklődünk szerencsétlenségük részletei iránt, mindig csak ezt ismétlik: „Oly szerencsétlen vagyok!“ Rossz néven veszik, hogy kérdezzük, kétségtelenül, akarnak szerencsétlenek lenni.

Ha már annyira beszélnek boldogtalanságukról, talán megkérdezhetjük, hogy ez mit jelent? És ha csakugyan oly sokan teljesen boldogtalanok, akkor esetleg megállapíthatjuk azt is, hogy mit értünk boldog ember alatt, — ha ugyan léteznék. S ha felállították a boldog ember definicióját, akadunk is ily ritka lényekre, viszont teljesen boldogtalanokra is. Ezek után joggal beoszthatjuk az embereket boldogok és boldogtalanok kategóriájába.

„Nincs szerencséjük.“

Vegyük előbb a boldogtalanokat, szerencsétleneket. Gazdag anyag. De azért nem vállalhatjuk mindazokat, akik jelentkeznek. Első sorban azokat nem, akiknek „nincs szerencséjük“. Soha nem nyernek sorsolásoknál, még jótékonysági sorsjátékoknál sem. Hiába, nincs szerencséjük! Nincs szerencséjük a kártyajátékban, nincs szerencséjük üzemükben, — mert üzletük nem lendül úgy fel, mint szomszéduké, vagy versenytársuké. Hiába fáradoznak egy gazdag menyasszony keresésében, mert hát nincs szerencséjük! — De, azért, ha „nincs is szerencséjük“, még nem sorolhatók a szerencsétlenek, boldogtalanok kategóriájába, nem szorulnak részvétünkre.

„Szerencsétlen flótások.“

Nem számíthatjuk a szerencsétlenekhez a kimondottan „szerencsétlen flótásokat“ sem. Vannak emberek, akiket — mint ők maguk állítják — az események mindig becsapnak. Semmi sem sikerül nekik, mindenünnen lekésnek, vagy a rövidebbet húzzák, minden forgó kerék alá kerülnek, mindenbe belebuknak. Vannak ilyenek.

De ez még nem kétségbeejtő! Sokszor ezek az emberek meghatóan gyámoltalanok és egyben elragadóan szeretetreméltók. S éppen jóságukban, ártatlanságukban, nyiltságukban, gyermekded őszinteségükben, és idealizmusukban rejlik valami, ami minden balesetük közepette irigylésreméltókká teszi őket.

Aztán ez az üldözöttség nagyon viszonylagos. Hisz senkinek sem sikerül kerek e földön minden. Minden emberi életben siker és sikertelenség bölcsen vegyül. Mindenkit érnek olykor-olykor kellemetlenségek, sorscsapások. Egyeseken a sors, mint egy szorgalmas aranyműves, nap-nap után kalapál. Mások nyugalmat élveznek, míg egyszer csak egy hatalmas csapás majdnem összezúzza őket, mintha a sors évek hosszú során át gyüjtött volna erőt, hogy kellően sujthasson rájuk. Mint ahogyan a folyton betegeskedők soká élnek, míg az egészségest hirtelen tarolja le egy betegség, mintha soká gyüjtött, kipihent erővel rohanta volna meg.

Van-e boldogtalan ember?

Van-e egyáltalán boldogtalan ember? Igen. S ezek olyanok, akikkel csak tehetetlenül és tanácstalanul szeretnénk sírni. Mert nem lehet rajtuk segíteni. Ezeknél hiányzik a boldogság, az öröm tehetsége, érzelmi skálájukban nincs meg az öröm billentyűje. Minden élményből csak a keserűséget érzik ki, minden esemény lesujtja őket. Akár dolgoznak, akár pihennek, számukra kínt jelent. Azért folytonos nyugtalanság űzi őket, mindig mást akarnak, mindig mást keresnek, mint egy beteg, ki minden helyzetben fájdalmat érez, s ezért hánykolódik fekvőhelyén s minél nyugtalanabbul dobja magát ide-oda, annál kínosabbá, kibírhatatlanabbá válik állapota.

Ezek az igazán kínzott és gyötrött emberek nem téveszthetők össze a melankólikusokkal. Egy igazi melankólikus alapjában véve rendesen nem is olyan szerencsétlen, ellenkezőleg, belső sajátos birodalmában gazdagnak érzi magát. Magánya ugyan csendes és komoly, de mégis hazája, otthona. Csendes egyedüllétén kívül nem szorul senkire, semmire. Belső élete komor, sötét, de ez a sötétség titokzatos és mély, mint egy csillagos éjszaka. Ezek az emberek nem boldogtalanok. A valóban szerencsétlen embereknek voltaképen nincs temperamentumuk, nincs sajátosságuk, melyben megpihenhetnének, melybe újra és újra visszatérhetnének, mert nincs bennük sem állandóság, sem állhatatosság, nincs amire támaszkodjanak, ide-oda dobja őket minden hullám. Fájdalmasan löki, sodorja őket minden, mindenbe beleütköznek, minden kegyetlen tréfát űz velük . . . ezt képzelik.

Az öröm művészei.

S most vessünk egy pillantást a boldog emberekre. Nemcsak érzékük és tehetségük van az öröm iránt, hanem az öröm lángelméi. Az öröm feltalálásának, átérzésének művészei. Lelkük folyton zengő szimfónia, bennük valahol mindig dal csendül. Nem mintha teljesen szenvedésmentesek lennének! Épp annyiszor és épp oly mélyen szenvedhetnének, mint ahányszor örülnek. Talán egy súlyos hivatás terhe, élethossziglani betegség vagy a mindennapi küzdelem a létért nehezedik rájuk és övéikre. Talán egy zsarnokhoz vagy vérszopóhoz vannak láncolva.

És mégis boldogok, mert tudnak örülni, mindig újra örülni. . . . Talán soh'sem látják a teljes kék égboltozatot, de, ha arcukat az ablakhoz nyomják, látnak egy kis azurt a magasban s már ennek is tudnak örülni. Soha sem mehetnek a tengerpartra vagy a hegyekre, de ablakukon át az udvarra látnak, ahol egy élő bokor van. Beporosodott és satnya, de tavasszal zöld leveleket hajt. S ennek örülnek. Nem lakhatnak jól, de gyermeküket vagy öreg szüleiket valahogy táplálhatják. Igaz, hogy egész nap kell dolgozniok, sőt még az éjszakába is belenyúlik munkaidejük, szemük belefájul munkájukba, véresre dörzsölik kezüket, lábuk kisebesedett a lótás-futásban, de — hála Istennek — van mindig munkájuk és minden nap elvégezhetik. Hála Istennek! Ritkán hallottak jó szót, alig dícsérték őket, megfeledkeztek arról, hogy meg kellene nekik köszönni folytonos fáradozásukat, hisz szüntelen önfeláldozásuk oly természetes volt! Soha, senki se mondta nekik: szeretlek! Vannak ilyen emberek! De környezetüknek szolgálhattak, annyi nyomor és nélkülözés akadt, s ők segíthettek. Szerencse, hogy éppen kéznél voltak, mi lett volna különben testvéreikből s azok gyermekeiből? Szerencse, hogy ott voltak és segíthettek!

Ezek a boldog emberek, akiknek annyi örömük van, hogy másoknak is juttathatnak belőle, — ha azok érzékkel bírnak az öröm iránt. Oly gazdagon megáldottak boldogsággal, hogy a boldogságot kisugározzák. Olyanok, mint a jótékony nap. Napsütéses lelkek, megfoghatatlan örömök teremtményei és kiapadhatatlan örömök teremtői.

A boldog emberek.

Tehát vannak boldog emberek! Nem találkoztunk-e ilyenekkel? Akik mindig mosolyogtak, akiknek lelkében mindig fénysugár derengett, akik mindig hálálkodtak. Hálát adtak Istennek és embereknek! S ez a hálálkodás nem volt betanult frázis, sem erénygyakorlat, melyet valamely hitbuzgalmi könyvből tanultak, hanem meggyőződés. Hálás szemekkel nézték az eseményeket, hálás szívvel köszönték meg. Nem kellett figyelmeztetni őket, hogy hálálkodjanak. Hisz csakugyan jó dolguk volt, s így sok-sok okuk a hálálkodásra. Volt szenvedés is tagadhatatlan! De nem volt oly jelentékeny az élet szép oldalához viszonyítva. „Mindig jó dolgom volt, sokkal jobb, mint másoknak" — mondják ezek a boldog emberek. Tekintetbe se vették, hogy Cirenei Simonnal egész súlyával hordozták a keresztet. — És Simonénál mennyivel súlyosabb volt annak a gyengéd Szűznek és Anyának fájdalma, ki nem segíthetett Gyermekének a keresztet vinni. De egy oly lélek, mint az övé, nem vonja vissza a Magnifikátot, melyet élete tavaszán énekelt, a Golgotán is megmaradt amellett, hogy Isten kis szolgálójára rátekintett és hogy nagyot cselekedett benne Ő, a Mindenható!

Honnan a különbség?

Honnan van az, hogy az emberek annyira különbözők? Oly boldogok és oly boldogtalanok? Ennek a különbségnek egyrészt terheltség vagy betegség, másrészt lelki adottság, zsenialitás, sőt isteni kegyelem lehet az oka. Épp azok a szerencsétlenek, kiknek hiányzik az öröm érzéke, sokszor tényleg beteg emberek. Sötét, nehéz vércseppek kóválygognak ereikben s mint keserű lerakódások vonják be lelküket, talán már gyermekkoruk óta. A kórral látásuk és érzésük mindinkább elsötétül. Egy ilyen betegség még szerencse a szerencsétlenségben. Életük keresztje, terheltségük árnyéka, melyben élniök kell. S elmúlik, mint ahogy testünk minden terhét, nehézségét egyszer lerakjuk.

Viszont a boldogoknak erős, zavartalan boldogság

érzete adottság lehet, testi-lelki tehetség, sőt természetfeletti kegyelem, charizma, melyet Isten ajándékoz gyermekeinek, szentjeinek. Éppen azoknak, akiket kiküld, hogy az emberiség puszta, kopár, kiszáradt sivatagában az élővizek kútjai legyenek, melyekből sokan merítenek, sokan új életre kelnek.

Megmérgezett szenvedés.

Azonban minden tehetséget lehet fejleszteni vagy elnyomni. A boldogság, vagy boldogtalanság érzetének adottságát is. Ha valaki a keserűség, tagadás, bomlasztó kritika, irígység és káröröm hajlamát nem fékezi, megerősödik benne a boldogtalanság érzete, melyet egy kis jóakarattal és komoly önmegtagadással visszafejleszthetett volna. Mert nem a szenvedés, mint olyan, öli meg a fogékonyságot az örömre, bármily hosszú és keserves is legyen az — ha egész életen át is tart — hanem a megmérgezett szenvedés, az önző és szeretetnélküli szenvedés, a kemény és üres szív szenvedése.

Fénysugarak felfogói.

Másrészt az ember ránevelheti magát, hogy keresse és megtalálja a kis fénysugarakat, melyek mindenütt felvillannak. Alázatosan hangolhatja magát a jóság hálás üdvözlésére és elfogadására, ha vele találkozik, ahelyett, hogy ajtaja küszöbéről elutasítaná. Önzetlenül megelégedhetik a mértékkel, mely neki adatott és az állással, melyre kiszemeltetett. Keresse a jót és szépet, mely finom erekként hálózza be az életet. Iparkodjék jósággal megfejteni, megmagyarázni az eseményeket. Ha egyszer megszűnik önmagát és csak önmagát igazolni és magasztalni, akkor lesz ideje és érzéke felebarátját, az életet, a sorsot, sőt magát az Istent is igazolni. A megfoghatatlan Istenben is mindig és mindenütt szeretetet lát meg és hisz ebben a szeretetben. Aki ennyire viszi, az nagy előmenetelt tett a boldog lét művészetében.

A boldogság kisugárzása.

A boldog ember másokra is boldogságot sugároz. Mást is rábírhat arra, hogy mosolyogjon, ahogyan a gyermeket is mosolyra késztetjük, ha rámosolygunk. S ez a másoknak ajándékozott mosoly boldogságunkká válik. Íme, a boldogság harmadik forrása: hogy boldogok lehessünk, ahhoz szeretet is kell. A boldogtalanság a szeretettől üres lelkek kínja. Aki másokat megsért, vagy legalább is nem akar megörvendeztetni, aki közömbös és hideg, sőt keményszívű másokkal, az tényleg időben és méginkább az örökkévalóságban oly boldogtalan lesz, mint egy kárhozott.

Aki pedig örömet szerez másoknak, s igyekszik jót tenni, aki fáradságot nem kímélve azon töri a fejét hogy megörvendeztessen másokat, az az öröm sok fényére, csillagára akad, mely — másoknak szánva — neki is ragyog. A virágok szépségét talán csak akkor fedezték fel, mikor egy beteget örvendeztetett meg egy csokorral. A magány és bensőség paradicsomát valamely gonoszságnak vagy oktalanságnak ellenálló hosszú és türelmes hallgatásban leli fel. Az ima erejét és édességét azon órában kezdi sejteni, melyben egy drága életért, egy lélekért, az örökkévalóságért küzdött Istennel.

A kisugárzott öröm visszahat.

A másoknak adott öröm visszahat miránk. De ezt nem úgy kell felfogni, mintha törekednünk kellene, hogy visszatükrözze fényét ránk, mintha mindig ragyogó szemek, hálás mosoly, alázatos meghatottság venne bennünket körül, hogy érezzük ezt a visszaható örömöt. Nem, ez nem útja saját boldogságunk elérésének. Ez önzés volna és nem válna be. Az, aki másokat akar boldogítani, talán csak ritkán találkozik hálával. Többnyire csak szép legendák mesélnek a szegények és szerencsétlenek ragyogó szemeiről, boldog mosolyáról, megható alázatosságukról. Mesék és gyermektörténetek rajongnak erről.

Nem, ne így! „Ha csak azokat részesítitek jóban, kik veletek jót cselekszenek, mi lesz jutalmatok?“ (Luk. 6, 33.) Ha ti is részesülni akartok a másnak szerzett örömben, nem lesz örömötök. S mégis igaz, hogy a kisugárzott öröm visszahat: mert minden, amit jószándékkal ajándékozunk, amit másokért fáradozunk, minden kilengés önzésünkből, felébreszti lelkünket, sokszorosítja erőforrásait, kitágítja térfogatát, gyarapítja kincseit, fokozza látását és tudását. És ez mindig boldogságot jelent, bármily hatással is van másokra. A lélek minden kitágulása egyben boldogságot jelent, míg minden megszorítása, összeszűkítése, megtagadása szerencsétlenné tesz.

Ezért a szeretetteljes emberek a legboldogabbak is. Mert nem a tagadás, hanem a teremtés szelleme van bennük. Nem zárja ki, hogy a jó emberek egyben súlyos terheket hordjanak vállaikon, magányosak legyenek, életük ne legyen könnyű, mert mások életét is átélik és átszenvedik. És mégis boldogok, mert Istenhez hasonlók. *Boldogság és szeretet . . . mindkettő a szenvedés misztériuma: Isten szeretete és mennyországa a kereszten függ.*

„MÁRIÁTÓL NYERT KEGYELEM.“

Port-Maurice-i szent Lénárd egyszer a boldogságos Szűzről tartott beszédében, lelke túláradásában ezeket mondta:

„Ha végig gondolom mindazt a sok kegyelmet, amit Mária által kaptam Istentől, úgy érzem, hogy egyike vagyok azon templomoknak, melyekben a csodatevő Szűzet tisztelik s melynek falait fogadalmi emléktárgyak borítják e felirattal: „Máriától nyert kegyelemért.“

Igen, semmim sincs, amire rá ne írhatnám: Máriától nyert kegyelem. — A jó gondolatok, melyeket ajkam közvetít, a jó szándék, mellyel dolgozom, az istenszeretet, mely lelkesít: Máriától nyert kegyelem.

Szent munkám, szerzetesi ruhám s az erő, mely hivatásomban megtart és előrevisz: Máriától nyert kegyelem.

Nézz homlokomra, nézz lelkembe, nézz szívembe, mindenütt ott ragyog e felírás: Máriától nyert kegyelem . . .“

*

Nem kellene-e a mi életünk, lelkünk falát is teleaggatnunk ily emlék-táblákkal? S él-e bennünk a hála, mely rávési: Máriától nyert kegyelem?“

MULIER DESIDERIORUM.

IRTA: CSÁVOSSY ELEMÉR S. J.

Most, mikor ismét megkezdődtek a májusi ájtatosságok, mikor a harangok ünnepi hangja Mária dícséretére hív, mikor imával és énekkel dícsőítjük az egek királynőjét, méltán vethetjük fel a kérdést: Mit is akarunk mi voltakép a májusi ájtatossággal? Mi a Mária-tisztelet legbensőbb lényegében? Első pillanatra talán csodálkozást fog kelteni, ha azt mondom: A Mária-tisztelet, a májusi ájtatosság a Krisztus-vágy legmelegebb kifejezője. Szűz Mária maga egy élő ádventi vágy, és az ő tisztelete ennek a vágynak átültetése a mi saját lelkünkbe. Azért nem lehet a Mária-tisztelet sohasem akadálya Jézus szeretetének. A Mária-tisztelet maga a Jézus-keresés.

Bátran mondhatjuk, hogy a Mária-tisztelet nemcsak a mi egyéni, hanem az egész emberiség vágya a Megváltó után. Hiszen a Mária-tisztelet alapja, hogy ő Krisztust adta nekünk. Azért szólal meg májusban is oly bensőséges szeretettel a hívek ajkán a könyörgés: Krisztusnak anyja, könyörögj érettünk! Üdvözítőnknek anyja, könyörögj érettünk! Egész Krisztus utáni epedését önti ezekbe a könyörgésekbe a keresztény lélek. Mit mondhat többet, ha Szűz Máriára tekint, mint: Üdvözítőnk szent anyja — Üdvözítőnknek, aki nélkül hiába is születtünk volna. És az ő anyja az, aki őt nekünk adta, tehát őnélküle is hiába születtünk volna.

Minek is szólítsalak ó szent Szűz, minek is nevezzelek? Visszhangnak, égi csatornának vagy hajnalhasadásnak? Akármelyiket mondom, az vagy. Visszhang vagy; mert ha nevedet kiáltom, te Istennel felelsz; ha azt mondom: Üdvözlégy, Mária!, te válaszolod: Magasztalja az én lelkem az Urat! — Csatorna vagy: mert te vagy az összes kegyelmek közvetítője, és általad jön hozzánk az Isten; te adod nekünk a Megváltót és vele a megváltás minden kegyelmét. — Hajnalhasadás vagy, reményt keltő hajnalkéz; hiszen rólad zengi az Egyház! Tebelőled ered az igazság napja, Krisztus, a mi Istenünk!

Bármiként hívlak is tehát, ha téged hívlak, ha utánad vágyódom, ha téged tisztellek, akkor Krisztust hívom, Krisztus után epedek, Krisztust imádom. Mert amint a visszhangnak hangja az, amit visszhangoz, amint a csatorna víz nélkül nem lehet ha igazán csatorna, amint a hajnalpírnak fénye maga a felkelő nap, úgy rád sem gondolhatok anélkül, hogy méhednek áldott gyümölcsére ne vetődnék lelkem szeme. Azért mondom, mikor az egek királynőjeként tisztellek téged: „Fordítsd felém azokat a te irgalommal teli szemeidet és mutasd meg nekem Jézust, a te méhednek áldott gyümölcsét", de nemcsak e földi élet után, hanem már most a számkivetés idején, e siralom völgyében!

◆

Nemcsak a Mária-tisztelet a Krisztus utáni vágy legmelegebb, leggyengédebb és legepedőbb kifejezése, hanem Szűz Mária maga élő ádvent, egy epedő vágy Krisztus után. Az ő követése és tisztelete tehát bennünk is hatalmassá teszi ezt a vágyat és epedést.

Szűz Máriának mondhatni egész élete nagy vágyódás volt. Vágyódott az Üdvözítő után, mikor még nem is tudta, hogy Istennek anyja lesz. Az ő szívéből szállt ég felé a legepedőbb imádság: Egek harmatozzátok az igazat, nyíljék meg a föld és teremje meg az Üdvözítőt! A gerlice hangja volt ez, mely a titokzatos Jegyest a földre vonzotta, siettette a megváltás óráját.

Mily hatalmassá nőtt ez a vágy a megtestesülés szent titka után, abban a kilenc titokteljes hónapban, amelyről az Egyház énekli: Akit ég és föld be nem fogadnak, kebled alatt hordoztad!

Vágyódott Jézus után, mikor elvesztette a jeruzsálemi úton. Vágyódott, mikor egyedül maradt Názáretben szűzi özvegységben. Vágyódott utána a szent nagyszombati magányban és húsvét hajnalán, és ez a vágy hozta hozzá megdicsőült fiát elsőnek a feltámadás után. Vágyódott Jézus mennybemenetele

után. Vágyódott utána, mikor ő is a többi hívővel a kenyér és bor színe alatt elrejtve hitben szemlélte azt, akinek életet adott. Vágyódott, mikor lelke elrepülni készült a földről, és ez a vágy vitte őt fel az égbe ahhoz, akit a földön egyedül szeretett.

Szűz Mária élete vágyódás volt és ennek természetes és természetfölötti oka van. De ami a természetből fakadt, azt is áthatotta és megszentelte a természetfölötti szellem. Szűz Mária vágyódott, mert a legnemesebb és legmagasztosabb értelemben nő és anya volt. A nőnek és anyának mintegy egész élete vágyódás. Szűz Mária pedig szűzi anya volt. Szíve egészen tiszta volt. Azért a kegyelem hatása által lelkének legnemesebb vágyai is a legnagyobbak, a legtökéletesebbek voltak.

Szűz Mária volt az emberi nem képviselője a megváltásban, és azért benne összpontosult, mintegy az egész emberi nem, az egész Krisztus előtti négyezer év minden ádventi vágya. Senki jobban nem ismerte és nem szerette az Istent, mint ő. Senki jobban nem szerette az emberi lelket és senki jobban nem érezte a bűn átkát, mely a földre ránehezedett, mint ő, a szent, a tiszta. Senki sem vállalkozott jobban az emberi nem kiengesztelése és Isten dicsőségének helyreállítása után, mint ép ő.

Szűz Mária igazán „mulier desideriorum", a szent vágyak asszonya. Ez a szent epedés Krisztus és az ő megváltó kegyelmei után hozza majd meg a mi lelkünknek és az egész világnak is a májusi vágyteljes imádságok által, akit várunk — „a te méhednek áldott gyümölcsét, Jézust."

A hallgatás művészete.

Irta:
Dr. Schmiedt Béla.

Névtelen Festő szerény, de megható festményét szeretném a mindenható sugarak erejével olvasóm szobájának falára vetíteni. A kép egyszerű, mint a templom, amelynek főoltára felett díszeleg. A szent, — akit a kép ábrázol — nem áll napoleoni pózban egy domb tetején, hanem olyan szerényen néz le egy hömpölygő folyam sötét víztömegére, mint amilyen alázatosan néz a sírba az az egyén, aki tudja, hogy nem sok idő elmultával az a sír lesz életének összeomlott álomvára.

A Szent: *Nepomuki János.*

Hajlott háttal búcsúzik az élettől és a diadaloktól. A vállára omló kanonoki gallér szinte szégyenkezik, hogy azt az embert van hivatva díszíteni, aki pedig olyan nemesül élt, hogy nem annyira a kanonoki gallér díszíti az embert, mint inkább az ember a dísze a gallérnak. A Szent egyik keze az égre mutat, míg a másik kéznek a mozdulata azt magyarázza, mi is volt hát a gloriola ára.

Az ő bölcs hallgatása . . .

Mutatóujját csukott ajkaira teszi s ezzel hirdeti az ő szűkszavú figyelmeztetését: Szeressetek hallgatni! Mert a hallgatás is lehet életépítő tényező. Az élet néha nem a Cicerókat nélkülözi, hanem a karthausi Brunókat. Néha nem a szó épít és nem a bőbeszédűség gazdagít, hanem az a halk elnémulás és az a zajtalan hallgatás, amely sokban hasonlít az erdő csendjéhez, mely csendben több illat van, mint a leghatalmasabb vásári zajban.

Aki a csendet szereti, az rossz ember nem lehet!

Aki tud hallgatni ott és akkor, amikor körülötte mindenki a maga eszméi mellett veri a dobot, az lehet talán első látszatra az élet egyik gyámoltalan szegénylegénye, de csak első látszatra, mert aki fel tudja mérni a hallgatást, az rájön arra, hogy a Szűkszavúak csendje nagyobb és mélyebb titkokkal van tele, mint a Bőbeszédűek feneketlen nagyüstje.

Teli hordó nem hallatszik messzire. Csak az üres. A tartalmas lelkek megrostálják a szavaikat, mert minden felesleges szó egy-egy elhajított kő, melyről sohasem tudhatjuk, hogy hol áll meg és kit hogyan talál meg. A bölcsek szeretnek hallgatni s az ő hallgatagságukban mindenki szívesen szokott gyönyörködni.

A szűkszavúság egyben érettség. Az érett almából soha sincsen annyi a fán, mint a tavaszi éretlenből. Aki sokat fecseg, az hasonlít ahhoz az almafához, amely megrakottan áll az útszélen, de a gyümölcsei még éretlenek. Ezt megnézik, de nem nyúlnak utána . . . Ellenben az érett gyümölccsel megrakott fa alá szívesen leheveredik az ember . . .

A bölcseség is azt követeli, hogy tudjunk hallgatni. Tanuljunk a rókától.

Az oroszlán sok állatot hívott meg magához a barlangjába, ahol émelyítő bűz terjengett. Amikor megkérdezte a farkast, hogy érzi magát királyi palotájában, a farkas ezt mondotta:

— Borzasztó bűz van itt.

Az oroszlán erre rárohant és ízekre szaggatta.

Majd mikor megkérdezte a szamarat, hogy érzi magát nála, a szegény szamár, aki roppant megriadt a farkas halálától és széttépésétől, félelmében hízelegni akart s így nyilatkozott:

— Ó nagy király, itt mindenütt csodálatos illat van.

Az oroszlán a szamarat is összemarcangolta.

Amikor a rókát kérdezte, hogyan érzi magát nála és milyen szag van a barlangjában, a róka ekkép válaszolt:

— Sajnos, most náthás vagyok. Semmi szagot sem érzek . . .

És a rókának nem lett baja. És nekünk sem lesz az életben sohasem bajunk, ha egy kissé náthásabb orral járunk. Mert ezeknek a náthás orroknak megvan az a nagyszerű előnyük, hogy nem izgatják az embert. Ne szimatoljuk állandóan az élet különféle bűzeit. Ne szaglásszunk az emberi gyengeségek után. Ne éljünk önmagunkon kívül. Ne éljünk utcaéletet. Addig boldog az ember, amíg át nem töri a nyelvével, ezzel a veszedelmes kis csőrével a magány és csend boldogító ablaküvegjeit. Aki kiszakítja maga körül a háboríthatatlanság egészséges tojáshéját, az számolni köteles azzal, hogy az élet sikátorai és országútjai egyaránt tele vannak útra hajló ágakkal és tövisekkel. S ezek az ágak sebeznek és a tüskék véresre tépik az emberi lelket. Ne keressük az élet oroszlánbarlangjait, maradjunk inkább a remetekunyhókban. De ha már mégis nem vonhatjuk ki magunkat az élet forgatagából, legalább azt jegyezzük meg magunknak, amit úgyis mindenki tud, de gyakran elfelejt: Ne szólj szám és akkor nem fáj a fejem . . .

◆

Ne féljünk attól, hogy hallgatagságunk miatt elítél a világ! Az okos ember hamar észreveszi, hogy a szűkszavúság palliumát hordjuk-e a vállunkon, avagy a butaság palástját. Mert e kettő nem egy! Az egyiket nem azon a szövőszéken szőtték, ahol a másikat. A butaság palástja taszít, a szűkszavúság palliuma vonz.

Nagyon téved az az Éretlen Egyéniség, aki azt hiszi, hogy őt csak akkor veszik észre, ha zajt csap. Ó nem. Korántsem! A lármától szétrebbennek a finom lelkek. Ellenben a szűkszavú sas köré összegyűlnek.

A bagoly odujában ült. Előtte veréb csiripelt. De pihenőt sem tartott. Folyton kotyogott. Az odu közelében sas ült. Fent volt egy sziklán. Mozdulatlanul nézte a tájat. Sem nem szólt, sem nem mozgott. Mintha kőből volna, olyannak tetszett. A veréb pedig ezalatt folyton fecsegett. Majd oda is szólt a bagolynak:

— Csodálatos is! Én, a kicsi nem szűnök meg beszélni. Hja! Aki tud, az nem hallgat.

— Lassabban — te kis moszat. — Az a sas azért hallgat, mert még nem jött el az, akivel kikezdhetne. Téged észre sem vesz. Te nem zavarod. Így hát nyugodtan fecseghetsz . . .

Bizony a komoly egyének nem azért hallgatagok, mert nem lenne mondanivalójuk, hanem mert lármával és robajjal alig emelkedünk két méternyire, mint a liba. Ezzel szemben az igazi, értékes ember nesz nélkül emelkedik, mint a sas.

◆

Tanuljunk meg „titkokat hordozni".

Nagy dolog az, amikor valaki elmondja nekünk álmait és vágyait. És elmondja lelke préselt virágtitkait. Nagy dolog az, amikor ajkunkra teszi valaki az ujját és arra kér bennünket, aztán ne add tovább . . .

És az élet gyakran azzal lep meg bennünket, hogy féltett titkunkat nem is 24 óra leforgása alatt ablakunk alá hozza a hírhordás. Ebből nemcsak azt tanulhatjuk meg, hogy tanuljunk „titkokat hordozni", hanem tanuljunk meg titkokat magunkban eltemetni.

Ne fecsegjük ki a titkokat senkinek!

Még a legbizalmasabb barátunknak sem.

Mert ha egy titkot másnak is elmondok, akkor azt már nemcsak „egy" fogja tudni, hanem „még egy" . . .

S mennyi ez az „egy meg egy"?

Egy meg egy az tizenegy, válaszolta egy kitűnő életismerő.

És igaza volt. Mert a számtant ez egyszer megcsúfolja az élet. Ha a titkomat önmagamon kívül másra is rábíztam, akkor el lehetek készülve arra, hogy a titkot a legrövidebb időn belül tizenegy asztal körül tárgyalják . . . tizenegy üstben kavarják.

◆

Nem ártana — ha megszervezné valaki a „hallgatás klubját", ahova naponként eljárnának — hallgatni. Ennek a klubnak életbenmaradásáért az Egyház nagyon sokat imádkozna, mert az Egyház nagyon jól tudja, hogy a csendes magunkbaszállás öli a bűnt és érleli a lelket.

Ennek a klubnak már van védőszentje: Nepomuki Szent János, az a szent, aki életében szájára tette mutatóujját és sírba vitte mások királyi titkát.

Még csak egy-egy karthauzi barátra lenne szükség, aki ezen kluboknak háznagyaként hirdetné a mai ember tanulságára a titkok titkát: A magunkbazárt titkok nem robbantottak eddig még senkit sem fel. Ellenben a szél szárnyára eresztett szavak nem egyszer zúzták már be a Boldogság kunyhóiban éppenúgy, mint a Boldogság Várkastélyaiban az ablaküvegeket . . .

IMÁDSÁGOMNAK minden ájtatosan kiejtett szava acélszem, melyből páncél fonódik lelkem köré, hogy a megpróbáltatások, kísértések ölő mérgétől megvédje . . . Imádság után erős, bátor határozottsággal szállok szembe lelkem külső, belső ellenségével.

És győzedelmeskedem imapáncélom védelme alatt!

IMÁDSÁGOMNAK minden ájtatosan kiejtett szava szeme annak a védőpáncélnak is, mellyel szeretteim lelkét vehetem körül. Mily öröm tudni, hogy védem vele apám, anyám, testvérem, barátom lelkét, aki a megpróbáltatások, kísértések pergőtüzében áll . . .

És győzedelmeskedik imapáncélom védelme alatt!

A LÉPCSŐIMA SZÖVEGE.

IRTA: DR. CZAPIK GYULA.

Mielőtt a lépcsőimának második részét: a *bánatinditást* taglalnánk, két alapfogalmat kell fölújítanunk és szem elé állítanunk.

A szentmiséről szóló cikksorozatunk bevezető közleményében szólottunk a liturgia fogalmáról. Azt írtuk, hogy az a *közösségnek* istentiszteleti aktusa. A liturgiának főalakja pedig a szentmise, amely a *közösségnek* áldozata. Az áldozat bemutatója: Krisztus; aztán az *Egyház.* A pap tehát mint Istennek fölkent meghatalmazottja és mint az Egyháznak szolgája, reprezentánsa fungál ott. Amit tesz és mond, Istentől nyert hatalommal és az egész Egyház nevében (tehát a hívek és a jelenlévők nevében is) teszi és mondja. Bűnvallomását ilyeténkép ne az ő egyéni bűnbeismerésének tekintsük tehát; ő a maga és az egész küzdő Egyház nevében teszi azt, tehát a jelenlévők nevében is.

Második, amelyet szem előtt kell tartanunk, hogy a ministráns a szentmisében *nem a népnek* helyettesítője, hanem az asszisztenciáé: a papi segédleté. Amit tehát a ministráns mond, az az Egyház nevében eljáró és az áldozatot bemutató papságnak a szava, amellyel a hívek, mint az Egyház közösségének tagjai egyesülnek.

●

A lépcsőimának második, a *bánatinditást* tartalmazó fele, két részre tagolható, melyeknek gerince: a *Confiteor.*

1. E részt keresztvetés vezeti be, amelynek szövege az ősi, a zsidóktól átvett[1] és a szentírásban is előforduló fohász:

Segítségünk az Úr nevében — Ki az eget és a földet alkotá.

Mindjárt utána mondja a misező a lépcsőima második főrészét: a *Confiteort,* vagyis bűnvallást. Szövege:

Gyónom a mindenható Istennek, a boldogságos, mindenkor Szűz Máriának, Szent Mihály főangyalnak, Keresztelő Szent Jánosnak, Szent Péter és Pál apostoloknak, minden szenteknek és nektek, testvérek: hogy nagyot vétkeztem gondolattal, szóval és cselekedettel: én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem. Kérem azért a boldogságos, mindenkor Szűz Máriát, Szent Mihály főangyalt, Keresztelő Szent Jánost, Szent Péter és Pál apostolokat, az összes szenteket és titeket, testvérek, imádkozzatok érettem a mi Urunkhoz, Istenünkhöz.

Aki figyelmesen olvassa a bűnvalló szöveget, meglepődik. A gyakorlati lelkiéletben mi ahhoz vagyunk szokva, hogy ha bűnvallomást teszünk, mindjárt bánatot indítunk. Bánatindításnál pedig a bánat *motívumait* is el szoktuk mondani, hogy bűneinket azért bánjuk, mert miattuk az örök boldogságot elveszítettük, a poklot megérdemeltük és a szerető Istent megbántottuk. Itt minderről szó nincs.

Ne felejtsük el azonban, hogy a bűnvalló formula abból az időből való, amikor élve-élt még minden keresztény lelkében a tudat, hogy a bűn az Isten megbántása. A bánat motívumait nem kellett szóval részletezni, mert benne éltek a lélekben. E szavakat: *„én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem"* kifejtés nélkül is követte a bánat.

A *Confiteor* dramatikus szerkezetű bűnvallomás. A jellegzetes vonása a *nyilvánosság* leszögezése. Istent, a Boldogságos Szűzet, az angyalok reprezentánsát: Szent Mihályt, a szenteket és a hittestvéreket citálja. Jelenlétükre, mint nyilvánosságra hivatkozva vallja magát bűnösnek a misező és később segédlete. Utána pedig ugyanezeknek közbenjáró imáját kéri.

A misező bűnvallomása után a segédkezők (csendes misében a ministráns) imádkoznak a pap bűnbocsánatáért:

Irgalmazzon neked a mindenható Isten és bocsássa meg vétkeidet és vezéreljen az örök életre. Amen.

A segédletnek, illetve ministránsnak Confiteorja után a misező az egész közösség bűnbocsánatáért könyörög így:

Irgalmazzon nektek a mindenható Isten, és bocsássa meg vétkeiteket és vezéreljen az örök életre. Amen.

Bűneinknek elengedését, föloldozását és bocsánatát adja meg nekünk a mindenható és irgalmas Úr. Amen.

Magától értődik, hogy ez a szöveg nem föloldozás, hanem a bűnbánatért esdő ima.

2. A bűnvallomásnak toldaléka a rákövetkező alternatív röpimák. Ezek egytől-egyig rövid, a zsidók által használt szentírási eredetű szövegek. Így szólnak:

Isten, ha te felénk fordulsz, újjá éledünk.
És néped örvendeni fog benned.
Mutasd meg nekünk, Uram, irgalmadat.
És üdvösségedet add meg nekünk.
Uram, hallgasd meg könyörgésemet.
És kiáltásom jusson eléd.
Az Úr legyen veletek.
És a te lelkeddel.

●

A szentmise e rövidke bevezető-részének szövegében is már rengeteg és mélységes gondolat, ősi megszentelt szöveg foglaltatik. Ennek kiértéséhez azonban elmélyedésre és magyarázatra van szükség. Utána válnak csak e szövegek a gondolatok csillogó kristályává, amelyekből a krisztusi tartalom gyémántja ragyog.

Ebből azonban egy gyakorlati következmény ered: a szentmise szövegét nem elég csak elmondani, hanem szorgosan tanulmányozni is kell.

[1] A liturgia gyakran ismétlődő és elemi szövegformái között igen sok a zsidóktól átvett szöveg. Így pl. a *Dominus vobiscum* is ilyen.

ÉDESANYÁM.

IRTA: DR. SZIVÓS DONÁT O.S.B.

Mikor egy anglikán főnemes visszatért a katolikus Egyházba, megkérdezték tőle, hogy mi indította meg. Ezt felelte: Az én előbbi vallásom elsikkasztotta Máriát. Nekem pedig — mivel természetszerinti édesanyám meghalt — anyára, Édesanyára van szükségem. A katolikus vallás pedig nekem Máriában Édesanyát ad.

Megértem ennek az anglikán főnemesnek a gondolkodását. Hányszor és hányan érezzük mi katolikusok is, hogy nekünk is szükségünk volna arra, hogy a Szűz Anya édesanyánk legyen. De a „quotidiana vilescunt" elve itt is érvényesül. A megszokott dolgok elvesztik előttünk értéküket; megszokottakká, színtelenekké válnak. A mi bölcsőnk mellett két Édesanya állt. De a második, az égi édesanya — mivel Isten kegyelméből kaptuk — túlságosan megszokottá, sőt csak *elméleti* Édesanyává változott.

Pedig itt nem elméletről van szó. A keresztfán ismét *a teremtő Isten* működött és ennek a teremtő Istennek a szavai, melyeket az emberiséget képviselő János apostolnak mondott: — Ime a te anyád — *isteni teremtő „Fiat"*-ok voltak, melyek létrehozták, megteremtették azt, amit jelentettek: tehát a Szent Szűzben nekünk Édesanyát adtak.

Tudjuk ezt mi nagyon jól; hisszük is és mégis, ha őszinték vagyunk legalább magunkkal szemben, akkor be kell vallanunk: a Mária-oltárok „nagyon magasak", és mi porbancsúszók nem érünk fel oda; a Mária-oltárok fényözöne bántja, vakítja a mi könnyfátyolos, ragyogáshoz nem szokott szemünket; az égi Királynő trónja magas és beképzeltük, hogy a milliók lélekjaja nem hallik fel oda; az Immaculata hófehér ragyogása elijeszt bennünket, mert érezzük, hogy mi legkevésbbé vagyunk hófehérek . . . és így lassan, észrevétlenül az oltár gyertyafényes, hófehéren ragyogó magasságába száműztük ezt az Édesanyát és csak néha-néha: a kétségbeesések éjszakáján, az élet keresztcipeléses útján érezzük, hogy árvák vagyunk a Szűz Anya nélkül. De aztán, ha a kétségbeesés éjszakája után újra felvirrad egy kissé, vagy úgy érezzük, hogy letettük az élet keresztjét, akkor megint a Mária-oltárok fényözönébe száműzzük ezt az Édesanyát.

És ez a legnagyobb bajunk. Mert hisszük, hogy van égi édesanyánk, de engedjük, hogy ő csak fogalommá, elméletivé váljék, de nem engedjük, hogy valóságos Édesanyánkká legyen, ki ott él az én hétköznapjaimban is és akinek az én örömem boldogság, az én fájdalmam egy nyolcadik tőr anyai szívében, az én problémám a legfőbb anyai gondja. — Miért nem hisszük ezt erősebben? Miért nem lesz ez az elmélet valósággá?? Mert talán él még a természetes édesanyánk és nem érezzük szükségét az égi Édesanyának.

Nekem már nincs akinek kezet csókoljak a földön. Édesanyám szíve — mivel nagyon szeretett az életben — elfáradt és most pihen és én csak egy néma siron gyujthatom meg az emlékezés és hála gyertyáit. — Én megértem az anglikán főnemes szíve-vágyát: *Nekem szükségem van Édesanyára most is!* Igaz, hogy ezért le kell hoznom őt az oltár magasságából. De nekem szükségem van rá, hogy fogja kezemet most is; hogy megsimogasson puha, bársonyos kezével most is; hogy megosszam vele bánatomat, örömömet most is, hogy tanácsot kérjek a jó tanács anyjától most is; hogy bátorítson, vigasztaljon most is; hogy szeressen és féltsen most is úgy, mint az az édesanyám, akinek már elnémult az engem vigasztaló és csókoló ajka, kinek porlad már az engem simogató keze, kinek elfáradt és ezért pihen az engem nagyon szerető szíve.

Ez az égi édesanya adoptált engem a keresztfa tövében — és én akarom, hogy valóságos Édesanyám legyen az Édesanyám helyett. És ez a tudat és akarat formálja és teszi életteljessé a Máriatiszteletemet.

Mert:

Emlékszem: kisgyermek korombban egyszer nagyon beteg voltam. A lázálomból felijedve rémképeket láttam. Édesanyám átölelt. Megcsókolt, megsimogatott, és eltüntek a rémképek. — Hányszor gyötör minket felnőtteket is a lelki „láz". S úgy járunk, mint a halászó apostolok, kik a tengeren járó Krisztusról azt mondták: Phantasma est = rémkép. Krisztus mint rémkép!

Ha érezzük, hogy Krisztussal nem

lehet százalékokra megalkudni, hányszor jut eszünkbe ilyen gondolat: Az Isten sokat kíván tőlem. Hosszú nagyon az út az Istenben-való megnyugvásig. A krisztusivá-levés Táborhegye igen magas. Igaz, hogy ott a fehér lelkek hava szikrázik, de én félek, mert túlságosan magasnak képzelem a krisztusi élet csúcsait. Vágynék fel ennek a Táborhegynek a tetejére, de kishitűségemben hidegnek, örömfagyasztónak képzelem ezt a krisztusi magaslatot. — És megjelenik az én lelkem előtt is Krisztus, mint rémkép!

— Anyám, Mária, ha félek a magaslatoktól, lábaid elé kuporodom, öledbe hajtom lázas fejemet — Te anyám vagy. Te tudod, hogy most is rémképeket látok és az én kislelkűségem rajzolja ezeket a rémképeket kétségeim éjszakájába. Simogasd meg lelkemet, űzd el a rémképeket — és én megnyugszom most is. Mert meg kell nyugodnom, hisz nem így gondoltam ezt valaha. Boldog gyermekévek, mikor gondtalan, ártatlan gyermekszívvel szárnyaltam a magasságok felé és Hozzád. Anyám, kacagott a szívem boldogságomban — és Te is boldog voltál. Boldog gyermekévek! Miért nem tartottatok örökké? Miért?! Azért, mert a világ, ez a nagy lélekkufár rám is kivetette hálóját. Elfáradtam a küzdésben. Nem volt bátorságom fölemelni könnyfátyolos szememet a te hófehér, tiszta arcodhoz. Féltem most már nemcsak szent Fiadtól, hanem tőled, Anyámtól is, mint a gyermek, kinek titkai, nagy titkai vannak, amiket még anyja előtt is rejteget. E nagy titok az én elfáradt lelkem volt, melyben viharok tomboltak, és eltékozolt boldogságom, mert a sokat ígérő vetés felett jégesők vonultak végig. S az volt a szomorú, hogy éppen e viharok idején hagytalak el Téged és a Te szemedből forró könnycseppek gördültek: sirattad az én elhazardirozott boldogságomat. De Te akkor is anyám voltál, Te akkor is szerettél, talán jobban mint máskor. — És ezek a nehéz pillanatok visszajárnak az életben és kísértenek. Anyám, félek tőlük, űzd el most is a rémképeimet! . . .

Nekem most is szükségem van Édesanyára. Mert: emlékszem: Ha gyermekkoromban valami nagyobb gyermekcsínyt követtem el, Édesanyám közém és Édesapám közé állt, eltakart, megvédett, kérte édesapámat, hogy ne büntessen meg. És én ilyen kicsi gyermektragédiák után olyan hálás szívvel csókoltam meg édesanyámat.

De megnőttek azóta ezek az apró gyermektragédiák! Lélektragédiák lettek belőlük. Hányszor van most is szükségem arra, hogy Te, Anyám közém és az Isten közé állj! . . .

Anyám, hadd nézek a szemedbe. Ó, hányszor fogtad meg már az Isten kezét, mikor büntetőleg le akart rám sujtani és mondtad: Ne bántsd, az én fiam! Hányszor vetetted közbe magadat, mikor el akart taszítani! Hányszor könyörögtél újra, meg újra új kegyelmekért, mikor én gőgösen, konokul, gonoszul egymás után utasítottam vissza a felkínált kegyelmeket! — Hányszor vergődött értem a te anyai szíved, mikor engem vergődni láttál! Hányszor kellet elfordítani tiszta, szeplőtelen arcodat az én életemtől . . . És Te mégis szerettél, és Te mégis segítettél, mégis könyörögtél értem, mert Te akkor is, mikor én már rég eltaszítottalak, anyám voltál és nem engedted, hogy a büntető Isten engem taszítson el . . .

Nekem szükségem van Édesanyára most is, mert: Emlékszem: Valahányszor valami nagyot akartam kérni gyermekkoromban édesapámtól, édesanyám ölébe ugrottam és mint egy doromboló cica kedveskedtem neki és kértem, hogy ő szóljon édesapámnak. Hogy miért? Csak azért, mert édesanyámtól jobban mertem kérni, és tudtam, ha ő kéri meg édesapámat, akkor teljesül a vágyam.

De megnőttek azóta ezek a gyermek vágyak! Velem nőttek azóta a kéréseim is. Hányszor kell azóta is kolduskénti állnom szemben az Istennel és lélekalamizsnáért könyörögnöm. Hányszor kell lelkemért és lelkekért imádkoznom. Hányszor kell magamnak és másoknak sokat, igen nagyokat kérnem . . . És ilyenkor most is úgy, mint régen, odakuporodom Édesanyám lábai elé, ölébe hajtva fejemet, rábízom nagy és apró kéréseimet és imádkozom:

Ora pro nobis patrem . . . Édesanyám, vidd el a te koldus fiadnak könyörgéseit Atyámhoz, mert én bízom benned, mert tudom, hogy térdenálló mindenhatóság, az én Édesanyám vagy és „szemedből egy sugár, ha fájdalmainkra száll, megszünnek dúlt keblünk keservei, Anyám, siess értünk könyörögni".

A MELANKÓLIKUS TEMPERAMENTUM NEVELÉSE.

IRTA: HOCH KONRÁD.

A melankólikus temperamentum árnyoldalai, elég anyagot és okot adnak arra, hogy a melankólikus állandó, komoly harcot vívjon e tökéletesedését akadályozó hátrányos adottságok ellen. Az életszentség magaslatára nem könnyű harcok után juthat fel, de nem csekély érdemeinek a száma sem, ha ezt állhatatosan végig küzdötte.

ÖNNEVELÉSE.

Kerékkötője: a szomorúság.

Legnagyobb kerékkötője a melankólikusnak a tökéletesség útján: szomorúságra hajló természete, ha azt úrrá engedi lenni kedélyén. *„Mint a moly a ruhának, féreg a fának, úgy árt a bánat az ember szivének"* (Pdb. 25, 20.) tanítja a Szentírás. S a modern orvosok is hozzájárulnak a Szentlélek tanításához, mikor állítják, hogy a nehéz, terhes, szomorú érzelmek szokássá fajulva káros, bénító hatással vannak a testi szervek működésére. Világos, hogy ugyanazon terhes érzelmek gyakorisága vagy állandósulása megtermi mérges gyümölcsét a lelkiélet területén is. A melankólikusnál, természetének adottsága miatt, közel fekszik a veszély, hogy mélységes búbánatba merüljön s annak ingoványából ki ne vergődjék a napsugaras lelkiélet magaslatára.

Ha nem küzd ellene, mint polip fonja át és szívja ki jobb célt érdemlő életerőit, és szomorúságába bonyolódva igazi lelkiéletről nála szó sem lehet.

Bizalom és szenvedés szeretete.

A melankólikusnak tehát minden erejével fel kell vennie a harcot a lelkében felvetődő szomorúság ellen. Első helyen neki magának kell önmagát nevelnie, gyógyítania e pontban és pedig következetes, komoly akarással. Két erős pillér az, amelyen a melankólikus a legnehezebb megpróbáltatások közt is erősen meg tud állni: A bizalom Isten iránt és a szenvedés szeretete. A melankólikus, természeténél fogva erősebben reagál a ráható dolgokra, mélyebben érez s így sok keresztbe ütközik. Ki kell tehát önlelkében dolgoznia azt a mélységes hitet, hogy a keresztek a mennyei Atya kezéből származnak, aki a lélek nagyobb javáért bocsátja rá a szenvedéseket. Isteni kitüntetései ezek, amelyeket legkedvesebb gyermekeinek ad. E felfogás elveszi a kereszt élét és keserűségét, s mélységes bizalomra, szerető hozzásimulásra hangolja a melankólikust Isten iránt. S így el tudja mondani a prófétával: „Íme békességemül lett legkeservesebb keserűségem."

Együttérzés a szenvedő Úr Jézussal.

Bensőséges áhítatot kell lelkében kifejleszteni a szenvedő Úr Jézus és a fájdalmas Szűzanya iránt. E fenséges példaképekből kell erőt merítenie a kereszt meghajló, szíves, sőt örvendő viseléséhez. Szomorúságának főoka úgy is az, hogy nem akarja a szenvedést elfogadni, nem akar azzal megbarátkozni.

A jót nézni mindenben.

Borús hangulataiban szóljon a melankólikus így magához: „Nem áll oly rosszul a dolog, mint ahogy te gondolod." — Óvakodnia kell túlhajtottan bírálni el a dolgokat akár jó, akár rossz irányban. Hajlamával ellenkezően igyekezzék a jót is meglátni mindenben. Szem előtt kell tartania, hogy Krisztus jövendölése szerint mindig együtt lesz a búza a konkollyal, egészen az aratásig. Ideálisan hibanélkülinek, absolut jónak képzelni a mostani világot, társadalmat, közösségeket, családot ép oly helyt nem álló tévedés, mint teljesen rossznak, sötéten reménytelennek és kibírhatatlannak tartani. A melankólikusnak tudatában kell lennie, hogy a dolgokat vérmérsékletének adottsága festi oly sötétre, s valójában nem olyanok.

Kerülni a szomorúságot.

Óvakodnia kell a melankólikusnak attól is, hogy az életszentség túlmagas ideálját ne tűzze ki maga elé, mely képességeit felülmúlva nem érhető el számára s így a sikertelenség tépelődésre, lehangoltságra, elkeseredésre ad nála okot s ezek miatt még a számára elérhető tökéletességi fokon is alul marad. Tudnia kell, hogy a szomorúság a bűn után a legnagyobb rossz, ami a lelket érheti, azért még oly szentnek látszó okból sem szabad a szomorúságot úrrá engednie lelkén. Gyermekded bizalommal kell a szerető mennyei Atya gondviselésére hagyatkoznia a tökéletesedés kérdésében is.

Kezdetben ellentállni.

Bizalmatlanság, bátortalanság, lehangoltság esetén mindjárt az elején álljon ellen a melankólikus, nehogy ezek a rossz benyomások mélyen bevésődjenek lelkébe s szinte kiirthatatlanokká váljanak. Minden erejével vonja el képzeletét a bántó dolgoktól, erővel gondoljon a lehangoltság idején más kellemes, vidám, örvendetes dolgokra, míg ki nem védte a lefelé húzó, szomorúságot keltő benyomások hatását. Gyakorolja következetes akarással a vidámságot.

Állandó, komoly munka.

Állandóan foglalja el magát komoly munkával, hogy ne legyen ideje a tépelődésre. A melankólikusnak ugyanis nagy a hajlama a tétlenségre, főleg, ha lehangolt, rögtön kész ölbetett kezekkel átadni magát a semmittevésnek, a levegőbe bámulásnak, hogy egészen elmerülhessen búbánatában. E hajlamának engedni valóságos önmérgezés, mely lelki, szellemi és fizikai téren is végzetes bajjá is fajulhat nála. A komoly, következetes, állandó munka átsegíti e veszedelmes állapoton.

Szabályozni érzéseit.

A melankólikust mély érzései szinte ragadják a túlhajtott rokonszenv és ellenszenv felé. Nagy vágya, igénye a szeretetre, túlságosan odatapaszthatják egyes személyekhez s egészségtelen, veszélyes, sőt bűnössé válható barátkozásokra ragadhatják. S emberhez tapadása gúzsba köti lelkét s elvonja a természetfelettitől, el Istentől. Minden erejével vigyáznia kell tehát a melankólikusnak, hogy érzelmein uralkodjék és rendetlen érzéseinek kezdetben álljon ellen okos nyugodtsággal. — Mivel a legkisebb megbántások is mélyen érintik, könnyen befészkeli magát lelkébe az ellenszenv is, mely gyűlöletté is fokozódhatik nála. E hajlamnak is az elején kell ellenállnia, mert ha lelkébe tapadt, nehezen küzdhető le. Következetes, komoly akarással kell küzdenie kritizáló és végetérni nem akaró panaszkodási hajlamának. Ha ezt következetesen keresztülviszi lelkében, biztosítja belső nyugalmát, békéjét, mely, főleg a melankólikusnál, föltétlen kelléke tökéletesedésének, lelki fejlődésének.

Két fontos pont.

Szent Teréz is értékes megfigyeléseket ír le a melankólikusról: „Ha megfigyeljük, azt vesszük észre, hogy különös hajlamuk van akaratuk keresztül-

vitelére, mindent kimondani, ami ajkukra tolul, mások hibáira figyelni, hogy ezzel saját hibáikat elpalástolják és abban megnyugodni, ami ízlésük szerint való." — Szent Terézia itt két olyan pontot érint, amelyre a melankólikusnak különösen kell figyelnie önnevelésénél: A melankólikus gyakran azért olyan izgatott, haraggal, keserűséggel tele, mert gondolataiban túlsokat foglalkozik mások hibáival s azért is, mert szeretné, hogy minden a saját akarata és ízlése szerint legyen. Nagyon lehangolttá és bátortalanná válik mindjárt, ha csak valami kicsiség is másképp történik, mint ahogy ő szeretné. Ha a melankólikusnak belső nehézségei vannak, kérdezze meg magától: „Már megint mások hibáival foglalkozol? Ugyan hagyd az embereket, hadd tegyék amit akarnak!" — Vagy pedig: „Megint nem ment minden kívánságod, akaratod szerint? Fogadd el már végre Krisztus követése szavainak igazságát: „Ki az, akinek minden kívánsága, kedve szerint telik? Sem én, sem te, sem más e föld színén nem dicsekedhetik vele. Nincs e világon senki keserűség nélkül, sem király, sem pápa. Kinek van legjobb dolga? Bizonyára annak, aki Istenért valamit szenvedni tud." (Kr. köv. I. 22.)

Bensőség és szeretet.

A melankólikusnak nagy gonddal ápolnia kell vérmérsékletének jó oldalait, különösen a belső élethez való hajlamot és a meleg együttérzést szenvedő embertársai iránt. Istenhez való bensőséges kapcsolódása és a felebaráti szeretet gyakorlása nemes, belső örömmel tölti el és kielégíti boldogságra vágyó hajlamát.

A MELANKÓLIKUS NEVELÉSE.

A melankólikus viselkedésében nagyon sok a talány azok számára, akik vérmérsékletének tulajdonságait nem ismerik. A melankólikus kezelésénél fontos, hogy tanulmányozzuk temperamentumának sajátságait s hogy azok miképen domborodnak ki az illetőnél. Ezen ismeretek nélkül súlyos hibákat is követhetünk el a melankólikus kezelésében. Igyekeznünk kell őt megérteni. Kezelésüknél ügyeljünk a következőkre:

Megnyerni bizalmát.

Törekedjünk megnyerni bizalmát. Ez nem könnyű feladat, s csak akkor érjük el, ha mindenben jó példát adunk előtte és ha szívből jók vagyunk hozzá. Ahogy a bimbó kinyílik a napsütésre, úgy tárul fel a melankólikus lélek is, ha a jóság és szeretet napsugara éri. Ha csak időszakosan, alkalomszerűen, csak formaságból vagyunk vele jók, csak ártunk neki, mert kitárult bizalmát sebezzük meg, ha megérzi, megtapasztalja, hogy a jóság nem szívből jött, s csak formaság volt vele szemben. Ilyenkor még jobban becsukódik lelke, — szívében a csalódás mély sebével, keserűségével, bizalmatlanságában megerősítve.

Bátorítani kell.

A melankólikust mindig bátorítani kell. Nyers feddés, érdes viselkedés, keményszívűség leveri, s bénítja erejét, bátorságát. Jóságos rábeszélés, biztató tanácsadás és segítés, valamint nehézkessége és lassúsága iránti türelem bizalmat, bátorságot, cselekvőerőt önt beléje. A nyájasságért nagyon hálás.

Munkára fogni.

Fogjuk a melankólikust munkára, de ne nyomjuk el a munkával. Az állandó, de erejét ki nem merítő elfoglaltsággal ellensúlyozzuk tépelődésre való hajlamát. Munkájában elkövetett hibáiért is csak szeretettel figyelmeztethetjük, mintegy előre vigasztalva, emelve elcsüggedését, bátortalanságát, visszaadva önbizalmát. Sok érték marad kihasználatlanul elrejtve szigorú, kemény kézzel fogott tehetséges melankólikusban. Meg nem értő, nyers kezeléssel egészen elvehetjük önbizalmát s így elgáncsoljuk eredményes előrejutását úgy a lelkiéletben való haladás, mint egyéb tevékenység terén.

Idegerejükre vigyázni.

Minthogy a melankólikus mindent nagyon a szívére vesz és kedélyét erősen használja, könnyen fenyeget nála a veszély, hogy idegei elgyengülnek. Melankólikus alattvalóknál nagyon kell vigyázni, hogy idegerejüket teljesen ki ne merítsék. A kimerült idegzetű melankólikusok nagyon nehezen szedik magukat össze úgy testileg, mint lelkileg.

Ügyelni kell arra is, hogy a melankólikust ki-kiemeljük munkája egyhangúságából egy kis felfrissülésre, egy kis örvendezésre, megengedett szórakozásra. Ezzel gyógyíthatjuk ki legkönnyebben belégyökerezett tépelődéseiből. A nem panaszkodó, magukba zárkózott, látszólag nyugodt melankólikust is hozzá kell segíteni egy kis lelki, szellemi és testi felfrissüléshez, mert természeti adottságánál fogva, látszólagos nyugalma ellenére sincs minden kereszt és bánat nélkül s tán hősiesen viselve is azokat, mégis felőrlődik idegzetében, melynek eredménye lehet a lelki elernyedés. Jóságos, megértő lelkivezetés sok nehézségen átvezeti a melankólikust.

A melankólikus gyermek nevelése.

A melankólikus gyermek nevelésénél is ügyelnünk kell arra, hogy barátságosak legyünk hozzá, bátorságot öntsünk belé és állandóan foglaljuk el munkával. Szoktassuk rá, hogy nyugodtan, rendesen fejezze ki magát, jól használja érzékeit. S különös gonddal fejlesszük ki benne a jámborságot. Különösen vigyáznunk kell a melankólikus gyermek megbüntetésénél, mert rossz következményekkel járnak az e téren alkalmazott balfogások: dacossá, zárkózottá teszik a gyermeket. Vigyázva, nagy jósággal büntessük és kerüljük a büntetésnél az igazságtalanságnak a látszatát is.

„A dicsőség előtt az alázatosság jár."

Írta: Pintér József.

Ezt a mondatot, mint életokosság szavát, Isten íratta fel a biblia ószövetségi lapjára a bölcsember kezével. (Példb. 15, 33.) És ez a gondolat az, mely felénk sugárzik a Mária-oltárok virágillatos teréből is e május hónak tavaszi napjain.

*

Mert most tavasz van. Ennek muzsikája csendül köröskörül.

A firmamentum azurló magasságában lelkes énekétől megrészegülve trilláz a pacsirta. Hangot kap a csalogány s a csalit e mesterdalnoka egyik főszereplője az ünnepnek, mit a természet rendez. Aranyszálú napsugárral virágillatból és harmatból szövődik a tavasz ruhája. Illatosodnak a gyöngyvirág fehér kis harangjai. Pompázik az orgona. Nefelejcs kacag. A rétek virághímes szőnyegén mézetrabló méhek zsonganak. Verőfényben fürdik a mezőszéli tücsök. A lepke pedig táncos libegéssel keres virágot, hogy keblén megpihenjen.

Két kézzel szórja a tavasz az élet gazdagságát. Minden a fáradhatatlan Teremtő titkairól beszél. S mintha szebb volna a máskor és oly sokszor érzéstelen élet . . .

*

Ez a dalos, virágos, mosolygós tavaszi világ ád hátteret ilyenkor a Mária-kultusz erőteljesebb megnyilatkozásának is. A májusi esték bűvös igézete viszi, vonzza az embereket a virágpárás, imádságszavú, csendességlelkű templomok szent csarnokába a Szűz Anya oltára elé. S ott imára kulcsolódik a kezük. Áhítatba temetkeznek. Ellágyul a szívük. S aztán még titkaikat is feltárva így fohászkodnak:

— Boldogasszony Anyánk, senkinek sincs jobb szíve hozzánk, mint Neked! Mindig szívesen meghallgatod panaszunkat. Gondjaidba veszed kérőszavunkat. Mikor a balsors ver bennünket, felénk nyujtod kezedet. Az élet sötétjében csillagunk Te vagy. Háborgó lelkünkön simogatásod csendességet hagy. Te emeled meg reményeinknek összedűlt sátorát. Szenvedéseinkért a Te könnyed is hull. Hibáinkat feleded. Erényünket véded. Mindig csak jó vagy. Szeretünk Téged. Üdvözlégy Mária! . . .

S a názáreti Szűz, kit Isten maga mellé az egek trónusára magasztalt fel, az emberek szíve s hódolata pedig oltárra emelt, — nem hagyja viszonzatlanul az embereknek hozzáragaszkodó szeretetét. Segít, oltalmaz, vezet, jutalmaz. Látja, hogy az élet szórja, hajigálja lapátjával az emberszíveket a bánat szérűjén. Figyeli, hogy az ember mily messzire elsodródik az ösztönök országútján az igazi lélek-kultúra pályájáról. Érzi, hogy ide az ő anyai jósága kell, mely nem hagy pusztulni hitet, bizalmat és életkedvet. S mert ezt mind valóra is váltja, — csoda-e, ha az emberek könnyes örömmel rebegik: Üdvözlégy Mária! . . .

*

Elbeszélhetetlenül nagy az ő dicsősége. Nincs mása se égben, se földön. A világ fölött áll, Isten kegyelmének olyan szépségében, hogy ennek szivárványos szinjátékával az elámulás némultságába nyűgöz le embert, angyalt s poklot egyaránt.

S ha kérded: hogyan jutott az örök dicsőségnek e fényözönébe? — maga ad feleletet, midőn Magnificat-jának himnuszos áramlásában azt mondja:

— „Mert megtekintette szolgálójának alázatosságát, . . . nagy dolgokat cselekedett nekem a Hatalmas."

Ime, az égigért tökéletes ember dicsőségének bázisa: az alázatosság. És ebben Názáret Szűze hiánytalanul nagy volt egész életén át.

Isten sugározta gondolatait, — s Mária figyelte azokat. Isten parancsolt, — s ő engedelmeskedett. Midőn Isten anyjává lett, a „legyen nekem a te igéd szerint" volt az alázat első szava. Nem a maga kívánságára hivatkozott. Nem is a nagy kitüntetésnek ujjongott. Hanem kijelentette, hogy ő mindent Istenre bíz. Az alázatosságnak pedig ez a lényege. Ezért hát máskor is mindig résen volt, hogy az önhittségnek még csak az árnyéka se vetődhessék a lelkére s ki ne lopja belőle az alázatot. Ezért élt a világtól is elvonultan és sehol sem szokott jelen lenni, ahol Fiára „Hozsánnát" kiáltottak, de ott állott, mikor mindenki csúfolta istenségét s feléje rázta az öklét. Érthető hát, hogy a Szűz Anya, Mária alázatosságát szereti az Isten, tiszteli az ég, csodálja a föld . . .

*

Szűz Mária nemcsak tiszteletünknek oltárrahelyezett dísze, hanem életünknek útmutató példaadása is az alázatosságnak gyakorlásában.

Az alázatosság mindenkinek szükséges. Keveset mondtam. Kell! Kell leszállani semmiségünk tudatának legmélyére. Mert csak annyit haladunk a dicsőségben, amennyire jutottunk az alázatban. Senki sem léphet át a menny boldogságos kapujának küszöbén, aki nem viszi magával odáig eszének és szívének alázatát. Kell az alázatosság, mert enélkül nem lehet a tökéletességre őszintén törekedni.

Néri szent Fülöp idejében élt Rómának egyik zárdájában egy szentséghírében lévő apáca. XIV. Gergely pápa megbízta Néri szent Fülöpöt, hogy személyesen győződjék meg a hír igazvoltáról. Ez készségesen eleget tett a pápa kívánságának s másnap a zárdába ment. Útközben zuhogó zápor lepte és verte meg őt. Csatakosan és sáros cipőkkel állított be a zárda társalgójába, ahol találkozott az apácával. Szent Fülöp megállott előtte és arra kérte, hogy hozzon valami törlőruhát s tisztítsa le cipőiről a sarat.

Az apáca méltatlankodva tiltakozott, hogy őt ily alantas szolgálói munkára akarja fölhasználni.

Néri Fülöpnek sem kellett több. Már mindent tudott, amit akart. Sarkonfordult s szó nélkül otthagyta a zárdát. Egyenesen a pápához ment s csak ennyit mondott neki:

— Szentatya! megvizsgáltam annak az apácának a lelkét. Nem szent az, mert nincs benne alázatosság! . . .

Istennek hajdani trónállója, Lucifer is akkor zuhant le, mikor saját szépségének és fönségének tudata miatt a dicsőség nagyon a fejébe szállt. Az ember is mélybe hull, ha módfelett kihangsúlyozza és kidomborítja önértékét s magabízó erejét. Az alázatos lélek ezekkel nem kérkedik. Mert naponkint szemlélgeti embervolta nyomorultságát. Tudja, hogy min-

dene Istentől van. Elismeri, hogy Őt nem nélkülözheti. Érzi, hogy mennyire adósa az Úrnak. Ezért hát porig alázódik. S ebben a kicsinnyélevésben van az igazi nagyság.

O'Connelt egyszer felkeresték otthonában elvbarátai, politikai fegyvertársai, hogy a parlamentbe hívják megvívni az igazság csatáját. Mikor rányitották szobája ajtaját, imábamerülve találták imazsámolyán. Meglepődtek. S ekkor Irország jogainak hőse így szólt barátaihoz:

— Nem tudtátok-e, hogy akkor vagyok a legnagyobb, amikor térdelek? . . .

*

A világ az alázatos emberen csak csodálkozni tud. De sokszor még ennyi elismerése sincs a részére. Csak neveti. Elkerüli. Helytelen fogalma van róla. Azt hiszi, hogy az alázatosság csak fejlógatásból és földiggörbülésből áll. És hogy az alázatos embernek önmagát mindig csak gyalázni kell. Sőt még gyávának is tartja.

Hát nincs igaza. Mert alázatosan élni: a legnagyobb bátorság! A lelketfelejtő világnak kábító kavargásában az életnek terhét csak az hordja rogyadozás nélkül, aki erős az alázatosságban. És ha olyan emberre van szükség, aki a mának fojtogató válságai között sem ijed meg a becsületes életnek fárasztó tennivalóitól, aki önzetlen akarással verejtékezik az olyan munkában is, ahol nincs vállveregetés, nincs rendjel a csillagokkal, nincs kalmárízű osztalék s akinek evangéliumos beállítású jellemére mindent rá lehet bízni, — ezt az embert az alázatosak között keressétek!

Isten is terveinek eszközét, kegyelmeinek edényét mindig az alázatosszívűek közül választotta. Fiának anyául a názáreti Máriát is ezek közt találta. Alázatosak közt a legalázatosabbat. Előtte udvarlunk most a fény és színek pompájával pazarló májusnak minden viruló virágával. Előtte hódolunk szeretetünk hevével. Előtte szívünknek minden lelkes örömével, imádságos buzdulásával. A Madonna előtt, kinek a dicsőség trónszékét angyalok faragták, kinek koronáját az örök boldogság színaranyából maga Isten mintázta. Alázatosságának nyomaiban járó emberek is számíthatnak erre a koronára, mert szent várakozásukat Krisztus igéje védi:

— „Aki magát megalázza, felmagasztaltik!"

MI IS AZ A LELKI KÉNYSZER?

THEODOR MÜNCKER UTÁN: S. J.

A teremtő Isten végesnek alkotta a világot. Mindent végesnek teremtett benne, még az emberi ismeretet is. Ehhez a végességhez hozzátartozik az is, hogy az ember azt se ismerje és lássa át tökéletesen, ami hozzá legközelebb van, a saját énjét, sőt ismerő képességének forrását, a saját lelkét sem. Félig-meddig ismert területen pedig igen könnyű, sőt nagyon valószínű a tévedés. Innen van az, hogy az emberi lélek, a psyche, igen sokféle tévedésbe, bajba, betegségbe eshetik. Egyik baj gyakrabban fordul elő, mint a másik. De azok közül, melyekkel a lelkipásztor találkozik, egyik leggyakoribb a lelki kényszer, melyet skrupulizmusnak nevezünk, ha vallás-erkölcsi térre csap át.

Ennek a lelki betegségnek világosabb letárgyalása kedvéért a következőképen osszuk be értekezésünket. Lássuk:

mi a lelki kényszer,
miben nyilvánul,
mik a forrásai,
hogyan gyógyítható.

I. Mi a lelki kényszer?

Lelki kényszernek nevezzük azt a lelki jelenséget, amely teljes lelki világoslátás mellett, az akarat ellenére a tudat előterébe lép, onnan el nem távolítható, és a tudati élet helyes lefolyását akadályozza és keresztezi. Bár mindig helytelennek, idegenszerűnek, alaptalannak, sőt nevetségesnek tűnik fel az ész előtt, mégis erőszakosan érvényt akar szerezni magának.

II. Miben nyilvánul?

1. Ha arra kényszeríti az embert, hogy folytonosan arra gondoljon, amire nem akar, *kényszerképzetnek* hívjuk. Ha a képzet mellé cselekvésre való indítás is járul, kényszerindításról beszélünk. Sokszor pedig éppen azt akarja elhitetni a beteggel, hogy valamire képtelen. Ilyenkor kényszerakadály a neve. Ezek az elsődleges kényszerjelenségek.

A) A kényszerképzetek hatása alatt szenvedő ember például arra érzi magát kényszerítve, hogy folytonosan útálatos dolgokra gondoljon. Imádság vagy áldozás közben csupa istenkáromló gondolata támad. Ha feszületre vagy szentképre néz, akarata ellenére azonnal megvetést érdemlő képek lepik el gondolatvilágát. Mindezeket határozottan megveti, látja állapota helytelenségét, örömest szabadulna tőle, de nem képes rá.

B) A kényszerindítások alatt szenvedő ember pedig arra érez például ösztönzést, hogy a komoly hangulatot tapintatlanságokkal megtörje, bár a jó érzéke egyébként nagyon fejlett. Vagy ha hídon megy át, valami belső hang arra szólítja fel, hogy társát a vízbe lökje. A szentáldozásnál gyötri a kényszer, hogy beleharapjon a szentostyába, vagy káromló szavakat mondjon ki. Józan ítélete azonban sohasem hagyja el. Világosan látja a kényszergondolat észellenes voltát; megszabadulni azonban nem bír tőle.

C) A kényszerakadály is *többféle* lehet. Az egyik beteg például képtelen arra, hogy áthaladjon egy szabad téren. Térszonyban szenved. Viszont elég neki, ha csak egy kis gyermeket lát maga mellett, és máris legyőzi az akadályt. A másik pedig klaustrofobiában szenved. Nem bír bezárt helyen: templomban, színházban megmaradni. A harmadik szerepléstől retteg. Attól fél, hogy évek óta gyakorolt teendőjét nem tudja végrehajtani. Az ilyen pap azután nem akar az átváltoztatásnak és a feloldozásnak végére jutni. Az ilyen betegek is mindig látják, hogy lelki kényszerrel állanak szemben; de ha ellene tennének, csak növelnék aggályukat.

Ezek voltak az elsőleges kényszerjelenségek, melyek rendszerint

2. másodlagos kényszerjelenségeket is okoznak. Ezeket is három csoportba foglalhatjuk össze: az utánvizsgálódások, a védekezési cselekvések és a jóvátételi cselekvések csoportjába.

A) Az egyik beteget meglepi például az a gondolat, vajjon nem egyezett-e bele tisztátalan gondolataiba? Eldönteni persze nem tudja. Nyugodni nem tud, tehát végnélküli vizsgálódásba kezd. Izekre szedi a multat, igyekszik minél hívebben visszaemlékezni mindenre. A kényszergondolatnak megfelelő pontossághoz azonban soha el nem jut. Azért legjobbnak tartja, ha elmegy és meggyónik. Tudja, hogy a gyóntatószékben semmit sem szabad elhallgatnia; ha túloz, nem mond igazat. Esetleg még az a kényszergondolat is meglepi, hogy ne mondjon el mindent. Igy azután sokkal roszszabb állapotban jön ki a gyóntatószékből, mint ahogyan belépett.

B) A másik beteg folytonosan a kezét mossa, senkivel sem akar kezet fogni, pénzhez nem nyúl, állandóan kesztyűben jár, mert sem magát, sem mást nem akar megfertőzni. A harmadik a fejét rázza, ú. n. tikkeket csinál, kezével elhárító mozdulatokat tesz, magában beszél: „nem, nem, távozz tőlem, sátán!" Mindezek lelki kényszer hatása alatt szenvednek, és a védekezési cselekvések másodlagos jelensége nyilvánul meg rajtuk.

C) Ismét más lelkikényszeres betegek baja a folytonos jóvátenniakarásban nyilvánul. Fogadalmakat tesznek, már régen elfelejtett hibájukért bocsánatot kérnek, a gyermekkorukban elcsent semmiségeket vissza akarják téríteni, stb.

Ha a kényszergondolathoz a büntetéstől való félelem is járul, a jóvátételi cselekvéshez egészen nevetséges formát is ölthetnek. A beteg például úgy érzi, ha most huszonötször egymásután keresztet nem vet, vagy tízszer föl és alá nem jár a szobában, hát családját valami nagy csapás fogja érni.

Miként az elsőleges kényszerjelenségeknél, úgy itt a másodlagosoknál is meg kell jegyeznünk, hogy a beteg soha sem veszti el teljesen józan ítélőképességét, belátja gondolatainak észellenességét, sőt nevetséges voltát, érzi a kényszert, szinte egy másik ént érez magában, mely harcol vele; de kiűzni magából nem képes, neki ellentállni nem tud, vagy ha próbál, óriási zavar és nyugtalanság tölti be lelkét. Éppen ebben különbözik a lelki kényszer a teljes elmebeli elborultságtól. Az őrült meg van győződve arról, hogy amit tesz, az a legjobb; semmi ellenkezést nem érez magában. Világos a különbség a lelki kényszer és a kísértés között is. A kísértés mindig úgy tűnik fel, mint amely énünknek nagyon is megfelel, csalogató. A kényszergondolat pedig kezdettől fogva szöges ellentétben áll a lélekkel. Nem is kellene félnie a betegnek, hogy beleegyezik az indításba. Például az az anya, aki arra érzett kényszerindítást, hogy gyermeke szemét kiszúrja, minden hegyes tárgyat elrejtett, csakhogy véletlenül se tegyen a kényszer szerint. Hasonló tapasztalatra tett szert Janet is. 300 beteget kezelt hosszú éveken keresztül, és egyetlenegy komolyabb baleset nem történt.

Miután láttuk a lelki kényszer elsőleges és másodlagos jelenségeit, kutassunk már most

III. okai

és gyökerei után, vagyis azok után a tényezők után, melyek alkalmat szolgáltathatnak a lelki kényszer kifejlődésére, hogy azután lássuk azt is, mit kell tennünk a baj orvoslása érdekében.

Müncker két forrást jelöl meg: az aggályosságot és az ideggyengeséget.

1. Az aggályosságnak megint *háromféle oka is* lehet.

A) Először is az *egyoldalú vallási neveltetés*. Nagyon természetes, hogy aki elé Istent csak mint hatalmas törvényhozót állítják, aki akaratát mindenben véghezviszi, aki előtt az ember meg nem állhat, akinek rettenetes a kezébe esni, akinek éppen ezért minden parancsát félelemmel és rettegéssel kell teljesítenie, az olyan ember, aki elé Istent csak így állítják, az ha komolyan hisz, hát minden kis hibájára remeg, és nem tudja, milyen pontossággal adjon számot mindenről, mert ha nem, hát feje fölött a kard, lába alatt a pokol.

B) Eredhet az aggályosság *tudatlanságból* is. Nem ritka eset, hogy valaki például a nemi életet illető kérdésekben nagyon tájékozatlan. Megmaradt a gyermekek fokán, és nem is akar többet tudni. Az ösztön természetesen benne is fejlődik a korral. Ő azonban ahelyett, hogy megismerné a szürke valóságot, valami álomországot sző magának, melynek tiltott fáiról ennie nem szabad. A fantázia mindent színesebbé tesz, mint amilyen. Igy nagyon természetes, hogy nem tud lelkiismeretében helyes ítéletet mondani a saját ügyében sem.

C) Aggályosság származhatik *téves idealizmusból* is. Aki elérhetetlen, valószerűtlen ideálokat tűz ki maga elé, lépten-nyomon tapasztalni fogja tehetetlenségét. Még olyanok is tapasztalják ezt, akik helyes ideálokat könnyen megközelíthetnének. Minthogy több a balsiker, mint a szerencse, például nem tud teljesen megszabadulni a tisztátalan gondolatoktól, elkedvetlenedik, pesszimista lesz, túlságosan lebecsüli erejét, arra is tehetetlennek vallja magát, amit szépszerével megtehetne. Az ilyen mondja azután: „A kényszer az élet fűszere. Hiába, nekünk már csak ez való; nélküle talán nem is tudnánk ilyen békében élni." Ha az ilyen ember le nem mond ideáljáról, akkor nagyon könnyen titkos vágy és érzés fejlődik ki benne, hogy gyóntatóatyja előtt a „mintagyermeket" játssza, magát másoknál lelkiismeretesebbnek tartsa.

2. A lelki kényszer második főforrása lehet az *ideggyengeség*.

A) Ha az akarat mellől hiányzik az egészséges idegzet, akkor *nem bír érvényt szerezni az ész ítéleteinek*. A beteg nem képes figyelmét egy célpontra összpontosítani. Önbizalma erősen leszáll; minek következtében örökös bizonytalanságba esik. Megijed a nehezebb feladatoktól; azt hiszi, hogy ő nem született arra, hogy a vallás-erkölcsi élet feladatainak megfeleljen. Hogy ez az állandó bizonytalanságérzet milyen nagyfokú aggályosságnak lehet forrása, azt nem is kell említenünk.

B) Az ideggyengeség lelki kényszert okozó hatása sokkal könnyebben megfigyelhető az átmeneti lelki kényszer idejében. Átmeneti lelki kényszer majdnem mindenkivel megeshetik, különösen akkor, amikor az idegzet valamilyen *megterheltetés* következtében ingerlékenyebb. Mind az állandó, mind pedig az átmeneti lelki kényszer természetesen sokkal gyakoribb az olyan embereknél, akik természetüknél fogva érzelmességre hajlanak.

Mint minden bajnak, úgy a lelki kényszernek a

IV. Gyógyítását

is ott kell kezdenünk, ahonnét ered.

1. Legelső tennivalónk az, hogy *rávezetjük a beteget visszás helyzetének teljes tudatára.* Be kell látnia, mennyire oktalanok azok a kényszergondolatok, melyek elnyomják józan eszének szavát. Ismét és ismét rá kell mutatnunk előtte, hogy aggályoskodása a főoka mindennek. Az hívja elő és tartja szorosan lelkének előterében azokat a gondolatokat, melyeket fantáziája még csak növel és kiszínez. A kényszerindítások sem az ő valóságos jelleméből következnek. Éppen azért tárgytalan minden aggódása. Ne féljen tőlük. Rájuk se hederítsen. Egy fölvilágosításnak rendszerint csak múló a hatása. Tehát nem szabad belefáradni; hanem a betegnek és gyógyítójának türelmes munkája fog majd eredményt elérni.

2. Másodszor *el kell távolítani a baj okait:* az aggályosságot és az ideggyengeséget.

A) a) Ha az aggályosságnak éppen az idegek túlságos ingerlékenysége a forrása, akár *szakorvos* kezelését is igénybe kell venni. A táplálkozás és életmód dolgában is mindent el kell követni, csakhogy a beteg teljesítő képessége növekedjék; ami egyúttal önbizalmát is erősen fel fogja ébreszteni.

b) *Tudatára kell ébreszteni továbbá a beteget lelke erejének* és erényességének is; mert az ilyen rendszerint attól remeg, hogy véletlenül beleegyezik, vagy már bele is egyezett a kényszergondolatba. Rá kell tehát mutatni, hogy ilyen rosszától való félelem, ilyen ellentállás, ilyen aggodalmas, hajszálig menő pontosság mellett teljesen lehetetlen súlyos hibába esnie. Tehát sohase féljen tőle. Neki ez lehetetlen.

c) Arra, aki vallás-erkölcsi téren szenved lelki kényszert, rendesen a vallás alapigazságai gyakorolnak óriási hatást, úgy hogy fölemelő és vigasztaló igazságok teljesen eltünnek szeme elől. Ilyenkor a lelkivezető tárja fel előtte és hangsúlyozza ezeknek az igazságoknak a fontosságát is. Ezek is ugyanattól a jó Istentől származnak, akitől az elsők. Isten hajlandóbb a jutalmazásra, mint a büntetésre. Atyánk az Isten. Mélyítse el lelkében a vezető azt a szentpáli gondolatot, hogy az istenszeretőknek minden javukra szolgál. Így jut majd el a beteg ahhoz a lelkiállapothoz, melyben Joh. Mich. Sailer így ír: „Ebben a szenvedésben az örök bölcseség különös vezetésére ismertem." Mert nem csakhogy megőrizte őt az élet ártatlanságában, hanem megértő orvosává is tette mindazoknak, akik ebben a bajban szenvednek, és neki szívüket-lelküket feltárták. Így korán megismerte a maga sorsából, hogy az ember az isteni Gondviselés tanítványa.

B) De nem elég csak a beteg figyelmét aggodalmaskodásának tárgyától elvonni, hanem valami helyes cél irányába kell beállítani, figyelmét arra összpontosítani. Olyan legyen a cél, mely lelkesítőleg hathat reá, mely cselekvésre képes indítani. Hadd lássa, mennyire nem tehetetlen, mennyi minden jóra képes. Például minél inkább átadja magát a beteg a felebaráti szeretet gyakorlásának, annál kevésbbé ér rá saját magával foglalkozni.

C) Félre a hamis ideálokkal. A valóság, ne pedig álmodott, lehetetlen ideálok után induljon. És mindjárt meg fogja látni, mennyire képes azokat megközelíteni. Legyen bátorsága „tökéletlennek" lenni.

3. A) A lelki kényszer másodlagos megnyilvánulásait nem szabad szóhoz jutni engedni. Közvetlen elnyomásuk céltalan, mert újabb és még erősebb aggályosságra vezethetnek. Itt is a legjobb először beláttatni a beteggel a folytonos utánvizsgálódás, védekezési cselekvés és jóvátételi cselekvés észszerűtlenségét, azután pedig figyelmét érdemes célok felé fordítani. A megnyugtatás mellett fel kell bátorítani, hogy le merjen mondani olyan biztosságról, melyet úgysem szerezhet meg semmiféle újra és újra utánanézés után sem. A másodlagos kényszerjelenségeknek ez a következetes és fokozatos visszafejlesztése nagyban hozzá fog majd járulni a teljes gyógyuláshoz. Itt azonban még azt sem szabad elfelejteni, hogy a beteges folytonos jóvátenniakarás forrása nincs mindig nagyon közel. Sokszor éppen a gyermekkorban kapott többé-kevésbbé jogos szemrehányásokban található meg. Ennek megállapításához természetesen a beteg egész lelkének feltárására és élettörténetének részletes ismeretére van szükség.

B) Eymieu kényszerű lelki aggályban szenvedő betegeit evidenciai principiumával gyógyítja. Bármilyen aggály vetődik fel a beteg lelkében, egyszerűen elintézi: ha világosan látta, hogy hibázott, ha a legcsekélyebb „talán" már hozzáfér, semmit sem követett el. Müncker is helyesli az evidencia principiumát, de inkább csak mint elvet. A gyakorlatban legjobbnak tartja azt, ha a lelkivezető biztosítja a beteget, miszerint az ő állapotában súlyos hibát elkövetni teljesen lehetetlen. A beteg tehát ne aggódjék semmit. Ez legyen mindenben a zsinórmértéke.

4. Igen fontosnak tartja továbbá azt is, hogy a vezető a beteg feltétlen bizalmát bírja. Erre a bizalomra támaszkodva azután követeljen a betegtől tökéletes engedelmességet. A betegnek el kell hinnie, hogy vezetője őt tökéletesen megértette. A lelkiatya pedig ne is hagyja magát félrevezettetni a beteg esetleges további aggályoskodásai által, hogy talán nem mondott el mindent és úgy, ahogy van, vagy nem jól értették meg, hanem következetesen rendelkezzék, és semmiféle megkerülést vagy kivételt ne engedjen. Így majd azután lassankint visszanyeri a beteg önbizalmát, szabadságát és önállóságát. De mindenekelőtt a lelkivezetőnek jó adag türelemre és kitartásra van szüksége; amellett valóban önzetlen szeretetre, mely még a reménytelenség közepette is reménykedik, és legalább javulásra, ha nem is teljes gyógyulásra számít.

MINDEN NAP VALAMIVEL JOBBAN.

Ne sokat és nagyot, hanem: jobban. A sok akadályoz. A nagy kevéllyé tesz. A „jobban" meg megszentel.

„Kicsit jobban figyelni az imánál.
Kissé jobban gondolni a kötelességre.
Szelídebbé válni az érintkezésben.
Szívesebben hajolni a lemondásra.
Jobban megnyugodni a szenvedésben."

S minden nap valamivel jobban. Ne sokat és nagyot, csak jobban!

Ne szeressünk szóval . . .

Irta: Wöhrmüller Bonifác O. S. B.
ford.: Dr. Evetovics Kunó S. O. Cist.

„Fiacskáim! ne szeressünk szóval, se nyelvvel, hanem cselekedettel és igazsággal!“ (1. Ján. 3, 18.)

Karosszékedben ülsz az esthomályban, s gondolataidba merülsz. Azalatt künn, a világváros utcáin rohannak, . . . emberek, a jelen pillanatnak élő emberek, és mégis az örökkévalóság fiai. Apró kis gondok robotosai, mégis a hatalmas Isten gyermekei. Majdnem mindenki idegen, és mégis mindegyik testvéred . . . Ilyenkor talán szerető érzés fog el az emberek iránt: ellágyul szíved, felkelsz, s jársz fel s alá szobádban . . . nyugtalanul . . . úgy érzed, mintha hívott volna valaki.

* * *

Mily hívogató szózat ez, mely a távolból füledbe, lelkedbe hatolt? Az emberiség kiáltó szava volt ez, mely szerető tettre hív, szerető tettre szólít fel. Olvastad talán ama modern könyvek egyikét-másikát, melyek oly könyörtelenül festik a föld legelhagyatottabb zugainak s a legalsóbb néprétegeknek nyomorát, talán Rühle könyvét a „Proletár gyermekről“, vagy egy szociális tartalmú költeményt, Gorkij „Éjjeli menedékét“, vagy Hauptmann „Takácsait“. Vagy talán lapozgattál a való élet könyvében, magad is talán épen csak ma jártál egyik szegénynegyedben, manzardtetős, hideg szobában, a hajléktalanok odujában, s most lelkedben visszacseng még s mind erősebbé válik az „emberiség jajkiáltása“. A szenvedő emberiség mater dolorosa-ként mondhatja magáról: „Mint a tenger, oly nagy a fájdalmam.“ Mindeme le nem csillapított éhség, didergő, hajléktalan meztelenség, megalázott emberi büszkeség, gondokba temetett, szenvedésbe fojtott életöröm, minden nehéz munkában felőrlődő emberi erő, halálra gyengülő egészség, a nyomor árnyékában fonnyadó emberiség — hívogat, jajjal kiált . . . mit kér? Ó nem frázisokat és olcsó szavakat, nem puha érzelgést és hangulatokat. Szívesebben látja a pazarló dúsgazdag nyílt önzését, mint némely alkalmi emberbarát szép szavakkal ékeskedő, de nem kevésbbé kegyetlen szeretetlenségét. A világ nyomora szerető tettekért — vagy még helyesebben — a tettek szeretetéért kiált.

* * *

De vajjon szükség van-e arra, hogy a szegénység és nyomor mélyéről törjön fel zajos erővel a segítségért való kiáltás, s mintegy a nyomor jogán követeljen tőlünk szerető tetteket? Nem érez indítást saját szívünk is ilyen tettekre, ha szeretet lakozik bennünk? Caritas urget! Az igaz szeretet nem elégszik meg szép álmodozásokkal, szóbeszéddel. Mint minden nemes erő, tevékenykedni, tettekben akar megnyilatkozni. Már a mozgékony gyermek is valamiképen foglalatoskodni kíván, a zseni szellemi ereje alkotásra tör. A legnemesebb erőnek, a szeretetnek is megvan az ösztönszerű vágya, hogy tegyen, segítsen, gyógyítson, szolgáljon, védjen, vigasztaljon. Ha nem érezzük a szeretetnek e benső tettrevágyó lendületét, jele annak, hogy nincs bennünk szeretet. Ha pedig érezzük, de nem követjük, akkor a szerető tettre sarkaló erőről is igaz a régi törvény: minden tétlenségre kárhoztató erő elkorcsosul. A tétlen, alvó szeretet, haldokló szeretet. Az álom valóban testvére a halálnak. Igaza van a bölcs lélekismerőnek: „Ha nem akarod kialvását a szeretetnek, nem szabad abba hagynod a jócselekedetet.“ (M. Ebner—Eschenbach.)

* * *

Az emberi nyomor mélyéről és szívünk belsejéből kicsengő hanghoz harmadik is csatlakozik, és bennünket tettre szólít: Isten szava. Isten, aki nemcsak az örök szeretet, de az örök tett is, aki öröktől fogva szüntelenül és fáradhatatlanul óv, mindennel elhalmoz, életet ad minden lénynek, aki a táplálék után libegő madárkát, az örök boldogság után sóvárgó embert kielégíti, akarja, hogy részt vegyünk lényéből fakadó munkájában. Ezer lehetőséget nyújt, hogy hozzá hasonlóan jót tegyünk, hogy munkatársaivá, igaz gyermekeivé váljunk. Számtalan esetben figyelmeztet bennünket e lehetőségek kihasználására. Az Ó- és Újszövetség tele van idevágó intelmekkel. Alig akad valami, amit jobban a lelkünkre kötne, mint a felebaráti szeretet, és pedig a tettben megnyilatkozó szeretet. Akarja, hogy „a vakok szeme, a bénák lába és a szegényeknek atyja“ legyünk. Ez a sürgetés tetőpontját éri el a végítélet ecsetelésében, melyet Isten Fia oly félelmetes erővel vázol a mennydörgésszerűen lesujtó isteni szózatban, mellyel a tétleneket fogja sujtani: „Távozzatok tőlem átkozottak — mert éheztem és nem adtatok ennem, . . . szomjúhoztam és nem adtatok nekem italt . . . idegen voltam és nem fogadtatok be engem, . . . beteg és fogságban voltam, és nem látogattatok meg engem . . .“ (Mt. 25, 41, 43.) De sőt volt talán a szeretet isteni sürgetésének még megindítóbb módja is. Jézus, a vakok, betegek gyógyításában, halottak feltámasztásában, a bűnösök megtérítésében, szomorúak vigasztalásában kifejtett munkája után földi tartózkodása végén, térdenállva megmosta barátainak lábát, felkelt, s e szavakat mondotta: „Példát adtam nektek!“

A tettre sarkaló isteni szeretet akkor áll elénk leghatalmasabb példával, midőn az Úr a szeretet utolsó nagy aktusaként a keresztre lép. Megértjük-e a kereszten szenvedő Üdvözítőt, megértjük-e, mit akar mondani a világnak?

A világ szegényei és nyomorultjai esdekelve fordulnak felénk, a szívünkben élő szeretet sürget, az égből Isten parancsa szól hozzánk:

„Fiacskáim! ne szeressünk szóval, se nyelvvel, hanem cselekedettel és igazsággal!“

Részlet Wöhrmüller O. S. B. a szeretetről írt nagysikerű munkájából, melynek magyar kiadása Dr. Evetovics Kunó S. O. Cist. fordításában jelenik meg.

Kérdeztek Felelünk.

Levelet kaptunk:

Egyesületünk közös szentáldozása előtt gyóntam társaimmal együtt a zárdában. Heti gyónó vagyok és azon a héten nem követtem el halálos bűnt. Azonkívül rendesen lelkiismeretvizsgálást is végzek minden este.

A gyónásra társaim közül elsőnek és kissé korán érkeztem, de a gyóntatóatya már ott volt. Nem akartam, hogy sokáig várakozzék reánk az amúgyis elfoglalt ember — rövid néhány fohász után odatérdeltem és gyóntam.

Csak másnap eszméltem reá, hogy gyónásom nem volt helyes. Azt tettem ugyanis, hogy jóformán lelkiismeretvizsgálás nélkül gyóntam, abban a tudatban, hogy úgyis ismerem a napi lelkiismeretvizsgálatokból tetteimet. A másnapi nyugodtabb utánagondolás után azonban reájöttem, hogy csupán olyan bocsánatos bűnöket vallottam meg, amelyeket azon a héten, az utolsó gyónásom óta nem követtem el. Bánatom azonban kiterjedt minden bűnömre, a régiekre is.

Nyugtalanít a dolog; hogy olyanokat gyóntam, amiket nem is tettem. Hiszen így valótlanságot gyóntam?! Mit tegyek?

Válaszolunk:

Már előljáróban megnyugtatjuk, hogy *nem követett el súlyos bűnt*, de azt is megmondjuk, hogy *nem cselekedett valami dicséretesen.*

A gyónásnak szorosan vett anyaga, amelyet *meg kell* vallani: a halálos bűn. A bocsánatos bűnök *nem* képezik a szorosan vett anyagot, mert ezek bocsánatát más úton is elnyerhetjük (bár legkönnyebben a gyónás által). Ép azért a gyónónak tetszésére van bízva, hogy ezeket is meggyónja. Ismét csak szorosan véve a dolgot, a gyónó azt is megteheti utóvégre, hogy bocsánatos bűnei közül nem gyón meg mindent, hanem csak azt, amit jónak lát. Ezt azonban jelezze a gyónásban, másképp hamis képet nyer lelkéről a gyóntató. Például így tegye: „Halálos bűnt utolsó gyónásom óta nem követtem el; bocsánatos bűneim közül pedig különösen gyónom a következőket:...“ Természetes dolog, hogy ily módon csakis az járhat el, aki elég erkölcstani ismerettel bír ahhoz, hogy a halálos bűnöket a bocsánatostól meg tudja különböztetni.

Kérdésünk beküldője tehát nem követett el bűnt akkor, amikor nem gyónta meg *minden* bocsánatos bűnét. Nem köteles rá.

Ámde nem is cselekedett valami okosan! A gyónás ugyanis nemcsak a bűnöktől való megszabadulás istenrendelte eszköze, hanem lelkiorvosi és léleknevelő intézmény is. A gyóntatóatya nemcsak a holt lélek föltámasztója, hanem az élő lelkek *nevelője, tanácsadója* is. Márpedig hogyan nevelje a lelket, ha nem ismeri jól annak állapotát, lévén, hogy a bűnös

Mint Jézus anyja . . .

Mikor IX. Pius pápa 1854 december 8-án kihirdette a „Szeplőtelen fogantatás“ dogmáját, ugyanabban az időben egy fiatal előkelő hölgy térdelt a belgiumi bauffe-i kastély kápolnájának karzatán. A Szűzanya diadalának mélyen átérzett örömében három órát töltött boldog elragadtatásban a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt. A déli harangszó ébresztette fel, hívta vissza lelkét az Ég honából a földre.

„Lelkemet kimondhatatlan édességgel árasztotta el a gondolat, — így számol be élményéről — hogy most megint új dicsfény övezi hőnszeretett Szűzanyámat. Jóságos Anyám kimondhatatlan békével árasztotta el lelkemet, mikor tudtomra adta, hogy most, az ő dicsősége idején, ki akar nyilatkoztatni valamit . . .

Láttam az Istenanyát, mint Királynőt, Szűzet és Anyát, amint a Szentháromság megkoronázta. — Megkérdeztem, hogy mit kíván tőlem isteni Fia és önmaga számára?

Megértette velem, hogy szent Fia nem hagyta el a földet, mikor a mennybe ment. Ami őt, — a Szűzanyát illeti, — anyai szíve szenved amiatt, hogy nem lehet vele itt a földön, hogy imádással, tisztelettel, gyengédséggel és szeretettel övezze és öveztesse másokkal is. És különösen szomoritja, hogy a káromlások, szentségtörések, megszentségtelenítések és mindenféle bántalmak, melyekkel Jézust elhalmozzák, engesztelés nélkül maradnak.

Azután a mindenről megfeledkező, és minden távolságot áthidaló anyai szív szeretetével véste lelkembe vágyát, hogy a földön helyettesítve akarja magát látni olyan lelkekkel, akik azt a gyengédséget, szeretetet tanusítják Jézus iránt, amely csak az ő anyai szívében van meg. Végül, ez a jóságos Anya, a könyörgésnek kimondhatatlan hangján kért, amelyet soha el nem felejtek, hogy az én anyai szivemnek meg kell érteni az övét, s hogy bennem elég szeretetet talál ahhoz, hogy jusson belőle az ő szent Fiának is, aki irántam való gyengédségének annyi tanujelét adta . . .

Mindent megigértem Máriának, mert szivem, egész lényem át volt hatva a hála, szeretet és fájdalom érzetétől, mely lesujtott, csodálatba ejtett, de meg is vigasztalt.“

Jézusról nevezett Mária anya.

Delet harangoztak, mikor az előkelő fiatal özvegy a tabernákulum előtt térdelve, kimondta

az ő Fiat-ját, a nagy Legyen-t s abban a pillanatban megszületett az Egyház kebelén egy új szerzetesi intézmény: a *Mária Reparatrix társaság.* Ugyanazon órákban, mikor Rómában a Szeplőtelen fogantatás dogmájának kihirdetésén ujjongott az Egyház.

* * *

Mint Jézus anyja . . . körülvenni Jézust a legméltóságosabb Oltáriszentségben szeretettel, imádattal és engeszteléssel, és gyüjteni lelkeket, akik szintén úgy szeressék, imádják, engeszteljék Őt, mint Jézus anyja . . . Ezt a megbízást kapta és vállalta a fiatal özvegy báróné.

E magasztos, természetfeletti megbízást a nagyrahivatott lelkek előkészítő iskolája előzte meg. A kiváltságos kegyelmek és szenvedések telje formálta Isten terveinek alkalmas eszközévé.

Mélyen vallásos, az Oltáriszentség lángoló szeretetében kitűnő család ölén nőtt fel Oultremont Emilia grófnő. Hét éves korában csendült meg lelkében Isten hívásának első világos szava. *„Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle.“* Ezen evangéliumi rész hallatára világos hang szólt lelkéhez: *„Ez a rész a tied, mely el nem vétetik tőled.“* Soha el nem törlődve maradt meg lelkében ezen isteni felszólítás. Szinte nyomon követte az Isten útján járók osztályrésze: a szenvedés. Betegeskedni kezdett. Az évekig tartó betegség meglágyította, hajlékonnyá tette erőszakra hajló, makacs, büszke természetét. S növelte hajlamát a bensőségre.

Tizennégy éves volt mikor kezébe került Loyolai szent Ignác élete. Fogékony lelkét annyira megragadta a szent életpéldája, hogy hatására életét ő is fenntartás nélkül át akarta adni a megfeszített Király szolgálatára.

A testi betegségnél nagyobb lelki gyötrelem követte eme komoly elhatározását: Szülei nem engedték zárdába, söt férjhez kellett mennie Hooghvorst Viktor báróhoz. Mint engedelmes „áldozati bárány“ lépett az oltár elé esküvőre, de aztán, nemeslelkű férje oldalán, hűségesen teljesítette hitvesi és anyai kötelességeit.

Isten továbbra is dolgozott kegyelmeivel e szép lélek tökéletesedésén. Egyre mélyebbé, bensőségesebbé vált szeretete a legméltóságosabb Oltáriszentség iránt. Órákat töltött a tabernákulum előtt a Legszentebb imádásában. — Egy ízben Rómában a szent Ignác lakószobájából alakított kápolnában nagy kegyelmet kapott: megjelent lelke előtt a szent és a kezében levő szabálykönyvre mutatva megértette vele, hogy egykor ő is e szabályok követője lesz.

Egy más alkalommal, zajos nagyvilági ünnepség között az Úr Jézus szavát hallotta: *„Látod, érzed, mit ad neked a világ és jól ismered azt a boldogságot, melyet tőlem — Jézusodtól — nyerhetsz. Válassz!“* — „Ó, Uram, egyedül Téged választalak egész életemre!“ Válaszolt habozás nélkül a báróné.

Hűségének bizonyítására egyre nagyobb áldozatokat kívánt tőle az Úr. S ő meghozta alázatos meghajlással akkor is, mikor vérzőn fájdalmas volt az: férjének feláldozását.

Egy napon, imádkozó férjét látva, így könyörgött: „Tudom, hogy Viktor hű gyermeked, édes Jézusom, de azt nem tárja föl azt előtte *teljesen?* Hogyan adjon néki igazán jó tanácsot, ha körülményeinek csak egyik részét ismertette meg vele?

Különösen olyan lelkeknél, akik gyakran gyónnak és halálos bűnt nem szoktak elkövetni gyakrabban, tanácsos, hogy a gyónásnak ezt a léleknevelő oldalát fölhasználják.

*

A gyónásnak lényeges részei a gyónó részéről: a bűnbevallás, bánat (benne az erősfogadás) és az elégtétel elvállalása.

A bűnbevallásnak *eszköze* a lelkiismeretvizsgálás. Ha ugyanis a gyónásban kötelesek vagyunk halálos és még eddig meg nem gyónt bűneinket fölsorolni, akkor meg is kell állapítanunk, hogy mit követtünk el. E nélkül képtelenek vagyunk e föladatunknak eleget tenni. A lelkiismeretvizsgálat tehát ebből a szempontból kötelességünk, minthogy szükséges eszköz a köteles cél (bűnbevallás) elérésére.

Ámde az, hogy milyen mérvű és mennyi ideig tartó legyen ez a lelkiismeretvizsgálás, már nagyon *egyéni dolog,* amelyet esetről-esetre a gyónó lelkiállapota szerint kell elbírálni. Aki nem él *rendezett* lelkiéletet és egy egész sor halálos bűn van a rovásán, köteles tüzetes lelkiismeretvizsgálatot tartani. Egy-két perces visszagondolás ilyennek nem elég. (A ritkángyónókkal a gyóntató szokta ezt a kikérdezés alakjában elvégezni. Bizony nem a leghelyesebb dolog, mert ott sok minden nem jut a gyónó eszébe.) Olyannál ellenben, aki *rendezett* lelkiéletet él, másképp áll a helyzet. Az ilyen, különösen ha mindennap lelkiismeretvizsgálatot szokott végezni — minden pillanatban tisztában van lelke állapotával. Hosszabb gondolkodás nélkül is el tudja sorolni halálos bűneit, mert számontartja őket. Világos dolog, hogy az ilyen gyónónak csak röpke visszapillantás és összegezés csupán a lelkiismeretvizsgálata. Ha pedig a napi lelkiszámontartásából tudja, hogy halálos bűne egyáltalán és biztosan nincsen, akkor tulajdonkép nincs is szüksége lelkiismeretvizsgálatra.

Fölhozott esetünkben így állott a helyzet. A gyónó biztosan tudta, hogy nincs halálos bűne és azért *nem is követett el bűnt,* amikor tüzetes lelkiismeretvizsgálat nélkül ment gyónni.

Ámde mégsem cselekedett okosan. Föntebb már említettük, hogy azok, akik a gyónást nemcsak a kegyelem erősítésére akarják fölhasználni, hanem a gyóntatótól lelkivezetést is akarnak, jól teszik, amikor valamennyi emlékezetükbe jövő bocsánatos bűnüket is meggyónják. Ehhez azonban legtöbb esetben szükséges már a lelkiismeretvizsgálás. Valószínűtlen ugyanis, hogy bocsánatos bűneit is vissza tudja valaki emlékezetébe idézni és összegezni tudja utángondolás nélkül. Ez sem lehetetlen, de átlagembernél ritka dolog.

Esetünk beküldője hebehurgyán végzett lelkiismeretvizsgálatával megfosztotta magát a lelkieligazítástól.

*

Azzal sem követett el bűnt, hogy olyan bocsánatos vétket gyónt meg, amelyet *azon a héten*, jobban mondva utolsó gyónása óta nem követett el, de régebben elkövetett.

A gyónásnak ugyanis *köteles* anyaga a halálos bűnök, melyek a gyónás által még nem nyertek bocsánatot. Tetszésszerinti, nem köteles anyaga a bocsánatos bűnök és azok a halálos vagy akár bocsánatos bűnök, amelyeket már meggyónt a gyónó. Ezek egyben *elégséges* anyagot is képeznek, ami azt jelenti, hogy aki föloldozást akar kapni és nincsen az utolsó gyónása óta halálos bűne, *elégséges* és megkaphatja a feloldozást, ha a még meg nem gyónt bocsánatos bűnei közül gyónik valamit, avagy már meggyónt halálos, vagy már meggyónt bocsánatos bűnét újra fölemlíti.

Esetünkben a gyónónak nem volt halálos bűne és egy már meggyónt bocsánatos bűnét gyónta meg. Igy elégséges anyagot hozott, tehát megkaphatta a föloldozást.

Nem járt el azonban helyesen, hogy nem mondta meg, miszerint e bocsánatos bűnét is meggyónta már azelőtt. Igy megtéveszthette a gyóntatóatyát, aki azt gondolhatta, hogy új anyagot hozott. Tette azonban *nem volt bűnös*, lévén, hogy megtévesztési szándék nélkül, a helytelenség tudata nélkül járt el így. Sőt ha tudatosan tette volna, akkor sem lenne súlyos bűn a cselekedete, mert a mulasztása bocsánatos bűnre vonatkozott csupán. Ilyesmit azonban föltétlenül kerülni kell. Nemcsak azért, mert a bocsánatos bűn is Isten megbántása, de azért is, mert a gyónás olyan nagyjelentőségű és olyan szent dolog, hogy még apró hibákkal se éktelenítsük el.

Dr. Czapik Gyula.

IRODALOM.

Csávossy Elemér S. J.: **A nagy Király nyomdokain.** Lelkigyakorlat. Budapest, 1935. Korda rt. kiadása. 307 oldal. Ára fűzve 6.50 P.

Csávossy nagy lelkigyakorlatos munkájának második kötete. Önmagában független az elsőtől és egy teljes egészet alkot.

Szent Ignác lelkigyakorlatos rendszerének keretében Krisztus országáról, a két zászlóról szóló alapvető elmélkedések mellett az Úr Jézus életét dolgozza fel egészen a jeruzsálemi bevonulásig. Krisztus kínszenvedése egy következő kötetnek fogja majd anyagát képezni.

Ha nem lelkigyakorlatnak használja valaki e könyvet, a Jézus életéről szóló elmélkedések hosszú időre elsőrangú anyagot nyujtanak.

Az Úr Jézus történetének eseményeit nem aprólékosságaiban tárgyalja, hanem a lélek krisztusi felnevelésének, *a lelkiélet berendezésének alapvonalait* vonatja meg belőlük. Ezek az elmélkedések tehát nem szórakoztató, pepecselő csemegéket nyujtanak, hanem egy egészséges, rendezett és rendszeres lelkiéletnek kialakításában segítik, *irányitják* és tájékoztatják az embert.

óhajtanám, hogy mindenekfelett szeressen Téged!" — „*S ha ezért cserébe férjed életét kérném tőled, lányom, megmaradnál-e kivánságod mellett?*" — hallotta világosan az Úr Jézus szavát. „Igen, Uram, — válaszolt — kész vagyok mindent elviselni, csak férjem egészen a Tied legyen." És Isten elfogadta a hőslelkű felajánlást. Férje másféléves betegség után egészen Istennel egyesülve hagyta el a földet. A magára maradt 28 éves özvegy megfogadta, hogy hátralevő életét teljesen Isten szolgálatára szenteli. Az Oltáriszentség Jézusával való egyre bensőségesebb viszony, és Jézusának alázatos szolgálása a környék szegényeiben egyre több kegyelemmel gazdagította lelkét és alkalmassá tette a nagy cél keresztülvitelére, melyre 1854 december 8-án nyert isteni megbízást.

* * *

Alig telt el egy év s máris megalakult a Mária Reparatrix — az Engesztelő Szűz Mária társasága, mely napjainkban kétezernél több tagjával, a világ minden táján, — hazánkban is — oly szeretettel, imádással és engeszteléssel igyekszik körülvenni a legméltóságosabb Oltáriszentségben Jézust, — mint — Jézus anyja.*

* Életét és engesztelési módjuk ismertetését bővebben tárgyalja a „Jézusról nevezett Mária anya" (80 f) és a „Mária Reparatrix emlékirat" (50 f)

A TRÉFÁLKOZÓ ÉS KEMÉNYAKARATÚ SZENT.

A régieknek kedvenc mondása volt: „*Amilyen változatos a virágok világa, olyan az emberek lelke is!*"

Igazuk volt!

Még a legszebb lelkek: a szentek világában is a vonásoknak, a tulajdonságoknak, a tetteknek olyan sokféle szépségét, olyan változatos sokaságát szemléljük, mint a virágos mezők szinpompás és illatozó különbözőségében. A szentek között találunk békés, csendes, visszahúzódó ibolyákat; találunk hatalmas, viharral dacoló tölgyeket; találunk a közélet szirtjein magasbanyúló fenyőket; találunk koldusbotra kúszó folyondárokat; találunk az igazság fénye felé hajló napraforgókat; találunk a mások fájdalmát irgalmasan gyógyító ír-füveket; találunk összemarcangolva szenvedő passziflórákat . . . És valamennyiben megtaláljuk a szentek közös tulajdonságát: az isteni kegyelem gyönyörűséges illatát.

És most az oltárra emel Jézus Helytartója egy új szentet, akiben egymagában a lelkivonások olyan széles skálája egyesült, hogyha a növények között is volna „kacagó virág." Azt mondhatnánk róla: keményderekú tölgyfa volt, akit nem tudott meghajlítani a kegy és haszon szele, de „kacagó virág" is volt és végigtréfált egy különben komoly életet és tréfált még akkor is, amikor a hóhér-kertész ráfogta éles bárdját.

E gazdagseményű és rengeteg tanulsággal szolgáló szent életéből egyelőre e két vonását emeljük ki: *keménységét és viccelődni szerető derűsségét.*

*

Morus Tamás 1478-ban született Londonban. Atyja előkelő nemes volt. Elsőrangú nevelésben részesült. Ügyvéd lett, majd London másodbírája. Később az angol udvar szolgálatába lépett, ahol a legmagasabb méltóságra jutott föl: Anglia lordkancellárja (miniszterelnöke) lett. Kiváló volt mint jogtudós, mint államférfi,

mint politikus, mint író. Óriási szolgálatokat tett hazájának és királyának.

Amikor VII. Henrik eltaszította magától törvényes feleségét és azt követelte, hogy alattvalói az ágyasát törvényes hitvesének ismerjék el és a tőle származó fattyúgyermekét fogadják uralkodójuknak, Morus Tamás leköszönt a lordkancellárságról. Amikor meg esküt kívánt erre és vele a házassága fölbontásának a pápa ítélete ellenére való elismerését: Morus háromszor megtagadta az esküt és börtönbe került. Életfogytiglani fogság és minden vagyonának elkobzására ítélték. Aztán jött mégegy megpróbáltatás. Azzal vádolták, hogy felségsértő, lévén, hogy nem fogadja el az angol egyház fejének a királyt, hanem a Pápát vallja egyházi fejének. Ezért halálraitélték és 1535 július 6-án kivégezték.

A házasság fölbonthatatlanságának és a pápaság krisztusi igazának mártírja volt.

*

Morus Tamás legelső parlamenti szereplése már karakteres és keményen bátor férfit mutatott.

1504-ben lett tagja az angol parlamentnek. VII. Henrik angol király férjhez akarta adni a legidősebb leányát és azt kérte a parlamenttől, hogy 40.000 fontot szavazzon meg a közadókból nászajándékul. Mindenki elrémült, mert ép akkor úgyis súlyos volt a gazdasági helyzet és ilyen horribilis, rendkívüli kiadás erősen fölemelte volna az adókat. Szólni azonban senki sem mert.

Ekkor lépett akcióba Morus Tamás, egyike a legfiatalabb képviselőknek. Olyan okosan és ügyesen állította be a kérdést, hogy a parlament megtagadta a király kívánságát.

A lordkancellár mentegetődzve jelentette a dühében tomboló uralkodónak: „Sire, mi mindent megtettünk, de egy bajusztalan siheder keresztülhúzta egyetlen beszédével minden számításunkat!"

Morus mit sem törődött az uralkodó haragjával. Azt vallotta: „Az én kötelességem, hogy hazám és polgártársaim javán dolgozzak!"

*

Nagytekintélyű bíró volt már, amikor ezt a viccet engedte meg.

Akkortájban elszaporodtak Londonban a „tarsolyvágók". Zsebmetszők voltak ezek. A kor szokása szerint a pénzét mindenki nem a zsebében, hanem az övéről lelógó tarsolyban tartotta. E tolvajok éles késsel lemetszették a tarsolyt a kárvallottak övéről és továbbállottak vele.

A bírák közül az egyik, valahányszor tarsolymetsző került a vádlottak padjára, igen enyhe ítélet mellett szavazott. Azzal okadatolta állásfoglalását, hogy nemcsak e tolvajok a bűnösek, hanem azok is hibásak, akik nem vigyáznak a tarsolyukra. Morust bosszantotta ez a bírói fölfogás és megviccelte az öreg bírót.

Egyik tárgyalásra elhívott egy ismert és hírhedt ügyes tarsolymetszőt. Meghagyta néki, hogy lopja el az öreg bíró pénzestarsolyát. Az ipse meg is cselekedte.

Ép egy gyilkossági ügyet tárgyaltak le és az ítélet után azt indítványozta Morus, hogy adjanak össze valami alamizsnát a meggyilkolt ember nyomorban maradt családjának.

Morus Tamás angol lordkancellár, vértanu.

Ennek a könyvnek ez a legelső és legnagyobb értéke.

Csávossy minden munkájának jellegzetes tulajdonsága az alaposság, a mélység és az egészséges életfelfogás. Sehol sem mozog a felszínen. Minden oldala élénk, bár sokhelyen magasba szárnyaló himnusz, de mindenütt a reális élettel számol, a húsból, vérből összetett emberre épít. Ez a gyakorlati és e világban eltöltendő élettel való számolás Csávossy könyvének a másik nagy értéke.

A harmadik pedig az az egész munkán szétömlő bensőség, áhítat, a szavak stílusfalán keresztültörő lelkes tűz, amelyik magával ragadja olvasóját.

Ez a könyv a lelkiéletet élők között kedves tárháza lesz a krisztusi eszmékért lelkesedő közönségnek. Egyformán használhatják egyháziak és világiak is.

Május hava. Áhítat gyakorlatok a Szűz Anya hónapjára. Budapest, 1934. *Lazarista Missziósház kiadása.* 128. oldal. Ára imakönyvkötésben: 1.20 P.

A gyakorlatban a legjobban bevált májusi kézikönyv. Mutatja, hogy ez a mostani már a negyedik kiadása. Három részből áll. Az első-

ben Szűz Mária életét közli Emmerich Katalin látomásai nyomán, a másodikban a litánia és imaszövegeken kívül a hónap minden napjára egy lelki olvasmányt és egy imádságot ad. A lelkiolvasmány a lorettói-litánián alapszik. A harmadik részben a használatosabb Mária-énekek szövegei következnek. A májusi hónap áhítatgyakorlatára ajánljuk. Lelkiolvasmányai nagyon rövidek, gyakorlatiak és lélekhez szólóak. ?

J. Schryvers: **Mein göttlicher Freund.** Schulbrüder-Verlag, 1934. Kirnach-Billingen. 274 oldal. Ára: 6·—

Originális felfogású és nagyszerű könyv ez. Azt mondhatnánk róla, hogy a szeretet szemszögébe beállított aszkétika. Abból a gondolatból indul ki, hogy Jézusról rendkívül sokat beszélnek, fönségét és igazságát kutatják és bizonyítják, de nem hatolnak bele eléggé az ő nagy szeretetének lángoló tengerébe. A könyv Istent és a Megváltót akarja megszerettetni és e szeretet kapcsán aztán a lelket átalakítani, hogy gyűlölje a bűnt, szeresse az erényeket, vetkőzze le a földi gyarlóságokat.

Könyvének felfogása nagyon egészséges. Mint egy hidegvizes zuhany, úgy hat az emberre, amikor hangoztatja, hogy önmagunkban ne bizzunk túlsokat. De utána, mint az egész lelket átjáró melegség, jólesően hallja az ember, hogy az Istenben azonban annál többet bízhatunk. Különösen nagyon kedves a könyvnek harmadik része, amelyben Jézusnak szeretetreméltóságát írja le.

A könyvet lelki olvasmányul melegen ajánljuk.

Dr. Wick Béla: **Hitünk védelmének könyve.** Rozsnyó, 1935. Sajóvidék kiadása. 123 oldal. Ára fűzve 2.— P.

A szerző még a nagymagyarországi időkből ismeretes középiskolai tankönyveiről és rövid apologetikájáról.

Jelen munkája rövid feleleteket ad azokra a támadásokra, amelyek sokszor odavetett megjegyzések, vagy ellenvetések formájában cáfolják a katolikus vallás tanításait. Válaszaiban nem megy le a mélybe és nem részletes. Sokszor frappánsul kitér és elmésen visszautasítja az ellenvetéseket, de legtöbbször a cáfolatnak dióhéjban sűrített anyagát is adja. Aki alapos és kimerítő hitvédelmet óhajt, az nem találja meg ebben a könyvben amit vár; akinek azonban könnyed és gyors feleletek kellenek, az igen nagy haszonnal forgathatja.

Karl Dörner: **Die ewigen Sterne.** Zeitpredigten zur religiösen Besinnurg. Wiesbaden, 1935. Matthias-Grünewald-Verlag. 108 oldal. Ára fűzve 3.40 P.

Prédikációk, de egyben nagyszerű lelkiolvasmányok is.

Kiválósága abban van, hogy a legalapvetőbb kérdéseket dolgozza fel. Első fejezetében az Isten létezéséről, a másodikban Krisztusról, a harmadikban az Egyházról szól. A továbbiakban a kegyelemről, a gyónásról és az Oltáriszentségről tárgyal. Gondolatai inkább mélyek, mint magasak. Nem túlságosan lelkesít, inkább meggyőz.

A bírák tarsolyukba nyúltak. Az öreg bíró is. Rémülten vette észre, hogy pénztárcája hiányzik és csak elvágott szíjtartója lóg az övén. Magából kikelve szidta a kárvallott a gonosztévőt, aki ezt elkövette vele. Morus azonban csendesen mosolygott toporzékolásán és megjegyezte:

— Miért nem vigyázott jobban!

És másnap visszajuttatta az ellopott tarsolyt az öreg bírónak.

*

Börtönben sínylődött már nyolc hónapja. Beteg is volt: tüdőbaj támadta meg. Tudta, hogy csak egy mondatába kerül: a pápa ítélete ellen kell szólnia és szabad lesz. De nem tette meg.

Felesége fölkereste. Az ideális nagy embernek törpelelkű életpárja keserű szemrehányásokkal kezdte a beszélgetést. Hogy valamennyien nyomorba jutnak, hogy Morus elpusztul itt, hogy mások is lelkiismeretesek, vallásosak és mégis nyugodt lélekkel megtették azt, amitől Morus írtózik és minden bajnak vége lenne, ha leteszi az esküt.

A lordkancellár csak csittítgatta az asszonyt, de az sírvafakadt. Morus elkomolyodott és megkérdezte:

— Mondd csak fiam, ha letenném az esküt, meddig élhetnénk még itt a földön boldogságban?

— Hát legalább húsz évig — felelte reménykedve a felesége, hogy megpuhul az ura. (Morus akkor 57 éves volt.)

— Húsz évig?! — színlelte a csodálkozást Morus. — Azt vártam, hogy legalább ezret mondasz.

Aztán csend lett. Mindketten hallgattak. Végre ünnepélyes komolysággal, a meggyőződéstől csillogó szemekkel megszólalt Morus:

— Mégha ezer esztendős boldogság következnék e földön számunkra, akkor is rossz kereskedő lennék, ha ilyen üzletet kötnék. Mert hát okos dolog-e az, ha valaki ezerért odaadja a végtelent?! Nem! mégha ezer évig élhetnénk együtt, akkor sem tehetném meg!

(Folytatjuk.) *Dr. Czakó György.*

Gerely Jolán ifjúsági munkái:

MŰVELT LEÁNY

elsőrendű útbaigazító a társaságba lépő fiatal leány számára.
Amatőrkötésben **2·20**, kötve **4·—**.

HIVATÁS VAGY ROBOT?

A dolgozó leány melegszívű tanácsadója, kalauza ez a lebilincselőn érdekes, értékes könyv.
Amatőrkötésben **3·—**, kötve **4·30**

ADD NEKEM A SZIVEDET

A leány legnagyobb problámájáról, a férjhezmenésről szól az életet s a leánylelket közvetlen közelből ismerő és szerető írónő. Páratlan, könnyed stílusa valamennyi munkáját regényszerűen érdekessé, élvezetessé teszi.
Amatőrkötésben **2·80**, kötve **4·30**.

1935. jún. 15. I. évf. 10. szám.

Utunk

a lelkiélet havi folyóirata

A tartalomból:

Dr. Brisits Frigyes: Ki győz? — Csávossy Elemér S. J.: Az apostolok meghívása. — Pintér József: Együtt a jóság földönjáró Istenével. — Müller Lajos S. J.: Félelem a jó Istentől. — dr. Schmiedt Béla: Valaki jár itt . . . dr. Czapik Gyula: Az oltárcsók és fölmjénezés. — A csodák földrajzi megoszlása is csodás — Lipperl Péter S. J.: Ellentétes emberek. — László Gábor: A tehetetlen Dodó. — Az egyház — az apostolkodás. — Hoch Konrád: A flegmatikus és a vegyes vérmérséklet. — Vargha Kázmér: A keresztszülők kötelessége: súlyos kötelesség. — dr. Czakó György: A hősies lelkierősség apostola. — Kérdeztek felelünk. — dr. Czakó György: A trétálkozó és keményakaratú szent. — Irodalom.

Korda R.T. Kiadása Budapest.

„Utunk“ aszkétikus folyóirat. Megjelenik a szünidő kivételével minden hó 15-én. — Felelős szerkesztő: **dr. Czapik Gyula.** — Kiadja: a Korda Rt. (Igazgató: dr. Czapik Gyula.) — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 3. szám. Csekkszám: 42.881. Telefon: 361—85. Fiókkiadóhivatal: Korda-fiók, Szeged, gróf Apponyi-utca 20. szám. — Csehszlovákiai főbizományos: Szent József könyvkereskedés, Pozsony. Előfizetése portóval 28 cseh korona.

Előfizetési ára félévre 1 P 80 fill. — **Egyes szám ára 40 fill.**

Az Út *mentén, melyen Üdvözitőnk földi élete haladt, nemcsak a siker és elismerés pálmái zöldeltek. Bizony, a baj és megpróbáltatás töviseiből is került oda elegendő. Szentséges lábai beletapostak ezek szúró szálkáiba is és Ő nem törette le angyalaival azokat. Hagyta őket és a kötelességteljesités fölemelő tudatában, a reá váró dicsőség boldogitó biztosságában jóformán észre sem vette az apró akadályokat.*

Az Út *folyóirat, most, első évfolyama határkövénél lelkiismeretvizsgálatot tart. Krisztus előtti felelőssége tudatában végiglapozza eddigi számait és gondosan kutatja, vajjon az az út, amelyen olvasóit vezette, a názáreti Igazság és örök Élet ösvénye volt-e? Megállapitásának boldog eredményét önmaga örömének tartja meg, mert az önbiráskodás ha mégoly szigorú is, a krisztusi fölfogás szerint ne számitson általános elfogadásra. Szellemének krisztusi jellegét, irányának katolikus helyességét, sorainak a szeretettől való telitettségét azonban külső tények bizonyitják: olvasóink száma egyetlen év alatt számbajövő táborrá növekedett és a szigorú szavú kritikusok elismerő birálatai mellett drága kincseket kaptunk azoktól a sokaktól, akik leveleikben lelki előhaladásukat köszönik az Útnak.*

A siker pálmái mellett azonban megjelentek utunkon a tövisek is. A legnagyobb közülük, hogy lapunk cimét meg kell változtatnunk. Egy kis vidéki, Kecskeméten megjelenő automobilujság kényszerit bennünket reá. E lap ugyanis négy év előtt indult meg ugyancsak „Az Út“ cimen. Nem tudtunk létezéséről és valószinűleg olvasóink között sem tudott róla mindezideig senki. A kecskeméti „Út“ a magyar sajtótörvények alapján lapunk cimének megváltoztatására szólitott föl bennünket, minthogy neki a megelőzés alapján egyedüli joga van „Az Út“ névre. Nem járnánk a krisztusi úton, ha nem hajolnánk meg készségesen a jogos kivánság előtt akkor is, ha az egyébként fölösleges, sőt fájdalmas. Ebben az értelemben jelentjük Olvasóinknak, hogy folyóiratunk cime e számtól kezdve

Utunk

lesz. A nagy érdekeket és a boldogitó apostoli munkát nézzük csak és észre sem akarjuk venni e kényszerű cimváltozás tövisét. Két betű elmaradt cimünkből, két betű hozzájárult, de a lap marad a régi: Krisztus áldott útja, a mi égbevezető Utunk!

A Kiadóhivatal üzenetét a boriték 3. oldalán olvassa el!

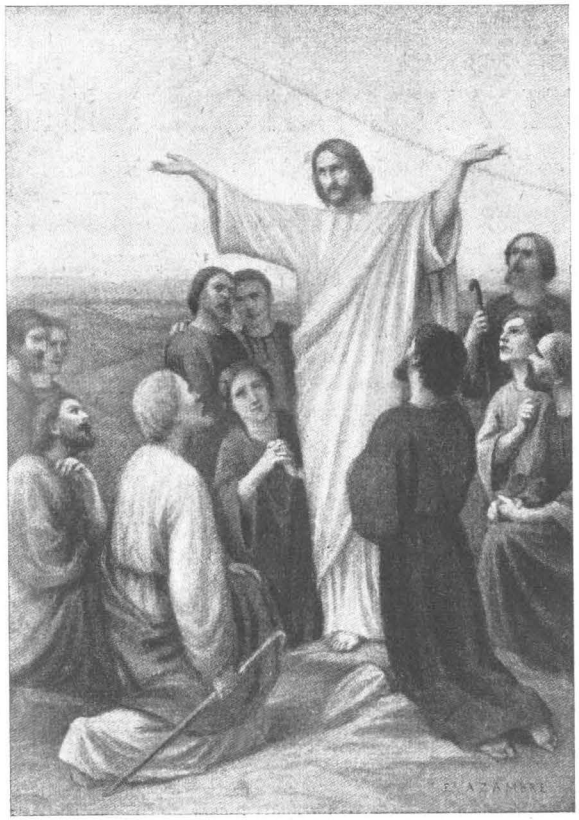

Ki győz?

Irta:
dr. Brisits Frigyes.

Krisztus Urunk mennybemenetele után itt maradt a világ, mint a lelkek földje. Az Üdvözitő nem egyszer tanitotta meg tanitványait arra, hogy kell nézni ezt a lélek-földet. Mindaz a részvét, megrendülés, gyengédség, de ugyancsak szigorúság is, mely felcsillámlott tekintetében, valahányszor végigszemlélte a lelkeknek előtte elvonuló történetét, most az apostolok öröksége maradt. S ezzel a belső küldetéstudattal, melyet átlángolt a Szentlélek inditó és lenditő tüze, az apostolok elindultak, hogy az evangélium szellemével feldolgozzák az Úr szándékai számára a világot.

Kétezer esztendeje már, hogy az egyház végzi hivatását. Kétezer esztendeje már, hogy akörül folyik a harc, hogy ki fog a világon győzni, az az ember-tipus-e, melyet az egyház állit bele a történelem áramlásába, vagy az, amelyet a világ alakit ki magából a theonóm vagy az autonóm ember, a szent-e, avagy a csak profán értelemben vett hős? a kegyelem avagy a maga emberi hivatásának méltóságától áthatott akarat? Kétezer esztendeje már, hogy két világ akarja a maga képét az emberi szándékok küzdelmes történetével győzelemre vinni: az Egyház, amely az emberiség erkölcsi egységét akarja felépiteni, de úgy, hogy amellett nem tűri a sablont, az egyformaság élet-oltó szürkeségét s kivánja, hogy mindenki a maga vére, földje, történelme, hagyománya útján keresse s kövesse a lelke örök vonzalmait, egyéniségét, a nostalgiát az örökkévalóság után. S az Ország, amely a maga imperialista törekvéseivel feldúlja az ember-lét egységét, nem tűr senkit és semmit, mely hatalmi útjában áll, vérrel és átokkal szennyezi be azt a szép és szent fogalmat, melyet az emberről Isten szerint alkotnunk kell.

Az Egyháznak ez a helyzete jelöli meg minden idők apostolainak, papi nemzedékének programmját: uralomra segiteni a lelket. Ma csak egy csapás és egy fájdalom van, az, hogy a lélek fogytán van mindenben: apaságban, anyaságban, gyermekségben, közéletben, minden kézben, melyből hatalom sugárzik. Hiába csak hősiesség, hiába csak akarat, hiába csak vér és faj! A hősök után is csak világ marad a világ! Az akaratot elfogyasztja az élet! A vér megromlik s tragikus sorsfolyója lesz a faji gondolatnak! Több kell ide: lélek, mely alázattal hordozza magában az emberi képességek határainak tudatát s tudja, mit tesz az: nincs tovább. De ugyanakkor érzi, hogy a feléje áramló kegyelem megnagyitja képességeinek arányait, s erős lesz arra, hogy áttörje a zord és pusztitó valóságokat s megszentelje a világot. Mire van ma szükségünk? Csak arra, hogy igy, szentül tudjunk élni, azaz Istennel többségben akarjunk lenni minden rossz felett a világon! Ezért a többségért van az Egyház és a papság!

Imádkozzunk értük!

AZ APOSTOLOK MEGHIVÁSA.

CSÁVOSSY ELEMÉR S. J
„EGYÜTT A MESTERREL" CÍMŰ MŰVÉBŐL

I. „Hallá Jézust szólni a két tanítvány, és követé Jézust. Megfordulván Jézus, kérdé őket: Mit kerestek? — Mester! hol lakol? — Jertek és lássátok. Menének és láták és nála maradának." (Jn. 1, 37—39.) „És elhagyván mindenüket, követék őt." (Lk. 5, 11.)

Mily vonzó, mily bájos, mily magával ragadó, mily ellenállhatatlan a te hívásod, ó Jézusom! Személyednek bája magához vonzza a két tanítványt, Andrást és Jánost, és utánad mennek. Csendesen, félve követnek. És te Szívedben érzed és megfordulsz: „Mit kerestek?" Ó boldog szó a te isteni ajkadról, mely megnyitja szívüket és megoldja nyelvüket is! Mit is keresnének mást, mint téged?! „Mim vagyon az égben, és miben lelném a földön kedvemet kívüled, szívem Istene?" (72. zsolt.) „Mester, hol lakol?" Hiszen hozzád akarunk menni, a te lakótársaid akarunk lenni, ha befogadsz minket! „Jertek és lássátok!" Mily kegyes meghallgatás, mily kegyes leereszkedés! Te vagy a Bölcseség, aki magához hívja vendégeit: „Jertek, egyétek étkemet és igyatok a borból, melyet nektek elegyítettem!" (Példl. 9, 5.) És ők mennek és te megvendégeled őket bizalmas együttléted kenyerével és szereteted nemes borával. Ők pedig elhagyván mindenüket, követnek téged. Elhagyják szüleiket, elhagyják vagyonukat, hogy ezentúl a te bizalmas társalgásodnak örvendjenek és te légy nekik szülő, testvér, jóbarát, vagyon és minden helyett egyedüli mindenük. Ó Jézusom, vonj engem is magadhoz Szíved szentélyébe, hogy tanítványod, követőd, barátod és apostolod legyek!

II. „Jézus rátekintvén, mondá: „Te Simon vagy, Jónás fia; te Kéfásnak fogsz neveztetni. — Találkozék Fülöppel. És mondá neki Jézus: Kövess engem!" Ez hozzá vezeti Natánielt, aki vallomást tesz róla: „Te vagy az Isten Fia, te vagy Izrael királya." (Jn. 1, 42—49.)

Mindegyik apostolnak lelkületéhez idomítod kegyelmed szelíd és erős vonzását, Jézusom! Pétert nagylelkűségénél fogod meg, Fülöp szelíd lelkületére egyedül már a szavad hat: Kövess engem!, Natánielnek legbensejében olvassz és így vonzod magadhoz. Ó, ragadd meg az én lelkemet is ellenállhatatlan erővel ott, ahol tudod, hogy leghamarabb enged. Te, a szívek királya, mutasd meg hatalmadat szívem fölött és ne engedd, hogy ellenállásom mindenható kegyelmed erejét valaha is meghazudtolja! „Vonj engem magad után, siessünk keneteid illata után! Vezess, ó király, kamarádba, vigadjunk és örvendezzünk veled, magasztaljuk szerelmedet, mely bornál is édesebb!" (Én. 1, 3.)

III. „Midőn tovább ment, láta egy Máté nevű embert a vámnál ülni. És mondá neki: Kövess engem! És fölkelvén, követé őt." (Mt. 9, 9.)

Csodálatos a te Szíved tekintete, csodálatos Jézusom. Egy tekintet, egy szó, és a vámos otthagyja pénzét, otthagyja a vámot és követ téged! Ezer vasláncot megolvaszt a te szeretetednek egyetlen tüzes szikrája, mely a lélekbe esik. Minden köteléket szétszakít szerelmed sámsoni ereje; mindent szétvág szereteted kétélű kardja, és a lélek szabad lesz, hogy Szívedhez repüljön és megpihenjen. „Bár volna, mint a galamboknak, szárnyam, hogy elszállhatnék s megpihenhetnék! Bizony messzire menekülnék!" (54. Zsolt.) a világtól és Szívedben ütném fel lakóhelyemet! „Fogadd, Uram, felajánlásomat és szerető irgalmadban kényszerítsd ellenkező akaratomat is magadhoz!" (Egyh. ima.) Hívj egy szóval, hogy kövesselek; vess rám egy tekintetet, hogy a tied legyek!

IV. „Bizony, bizony mondom nektek, látni fogjátok az eget megnyílni, és az Isten angyalait föl- és leszállani az Emberfia fölött." (Jn. 1, 51.)

Ez az apostolok hivatása. Jézust fogják látni, Jézust szemlélni, Szívének legmélyebb titkaiba behatolni. Életének, örömeinek és szenvedéseinek tanúi és társai, barátai és lelki családjának tagjai lesznek. „Ti vagytok, akik kitartottatok velem megpróbáltatásaimban, azért én is rendelem nektek, hogy egyetek és igyatok asztalomnál az én országomban és trónokon üljetek, ítélvén Izrael tizenkét nemzetségét." (Lk. 22, 28—30.) „Nektek adatott tudni az Isten országának titkait." (Lk. 8, 10.) „Már nem mondalak benneteket szolgáknak; mert a szolga nem tudja, hogy mit mível az ura, hanem barátaimnak mondalak titeket, mert mindent, amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam nektek. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, s én rendeltelek, hogy elmenvén gyümölcsöt teremjetek, és a ti gyümölcsötök megmaradjon." (Jn. 15, 15—16.) Ott lesznek vele csodáinál, ott lesznek vele üldöztetéseiben, ott lesznek megdicsőülésénél, ott lesznek elhagyatottságában, vele lesznek a vértanúságban, vele ítélkeznek az ítélet napján. Ó boldog apostolok, kiknek adatott, hogy Jézus barátai és háznépe legyetek, eszközöljétek ki számomra a kegyelmet, hogy én is az ő meghitt barátai és Szívének választottai közé tartozzam és megmaradjak mindörökre! Amen.

Együtt a jóság földönjáró Istenével.

Irta: Pintér József.

A legtavasziasabb ünnepnek, a Pünkösdnek arcán még a mai anyagias gondolkozáson elkopott életben is megvan a piros szín. Nem fakult el s nem hagyott rajta nyomot az idők járása.

Ezen az ünnepen az emberek közelebb sodródnak régi érzéseikhez, amikor még nem tört rést rajtuk az élet, melynek igáját vonják. Szuggesztív erővel beszél e nap annak a Léleknek diadaláról, melyet az isteni beavatkozás léptetett fel itt, a keserűség és könnyek földjén. S a léptei nyomában fellobognak a lelkek és akaratok kigyult lángsorai, melyek a pünkösdi szent tűztől fogtak szikrát.

Ezt a tüzet nem emberi mesterkedés gyujtotta és élesztette. És nem is a földből való, hol elsüllyedt ősvilágoknak ereje csapkod és dübörög, mely a föld titkos kriptáiból sokszor fölszakad a világ rémületére.

Ez a tűz az égből került le. Isten szeretetének örökégő kohójából. Prometheusa Jézus Krisztus volt, kinek keresztje oltár lett, melyen kiolthatatlanul ég azóta ez a mennyei szent tűz. A szeretet tüze. Amelyről az volt az Ő kívánsága, hogy égjen, lobogjon s gyujtogassa a lelkeket.

*

Azt mondja Tertullián, hogy ha Isten Lelke leszáll, kísérője a jóság. Ennek a meggondolásában érteni tudjuk Szent János baráti levelének Tituszhoz irt sorát: „Megjelent a mi Megváltó Istenünknek, Jézus Krisztusnak jósága és embersége." (Tit. I. 3, 4.) Mivel pedig a mi Urunk Jézus Krisztus az Isten szeretetének kicsordulása, Lelkének földreszállása, — való tehát, hogy Ő: a testetöltött Jóság.

Egész élete a jóság himnusza volt, melynek finálját a kereszten vére ontásakor zengte el.

Jöttek Hozzá a testnek rokkantjai. Útját állták a bélpoklosok. Szemükvilágát kérték a vak koldusok. Köréje sánták és siketek sereglettek. Eléje ágyastól inaszakadtakat tettek. S Ő mindezekhez részvéttel volt s megajándékozta őket az egészség örömeivel.

Jöttek aztán Hozzá a lélek elesettjei. Akiknek arcáról lehervasztotta az örömöt a bánat, a gond s akik körül reménységek és álmok hullottak darabokra. Jöttek, kik a nyomor frontján csatáztak. Jöttek, kik mögött egy becsületből kifordult élet sötétedett. És Ő jóságos volt mindnyájukhoz. Széttörött szíveket heggesztett. Hervadt lelkeket üditett. Könnyeket szárított. A bibliás életre utat mutatott. A gyermekeiért aggódó anyákkal fáradtan is szóbaállott. Jairust megvigasztalta. Minden szenvedésre volt enyhitő szava.

Milyen előzékeny az éjszaka csendjében hozzálopakodó Nikodémushoz. Milyen szeretettel tűri az apostolok sok kérdezősködéseit. Mennyire kíméletes még Júdással szemben is, mikor kérdi: „Csókkal árulod el az Emberfiát?" Milyen jóságos Magdolnához s a jobb latorhoz. A kereszten függve hogyan mentegeti nagylelkűen gyilkosait: „Atyám, bocsáss meg nekik."

Oh, ennek a jóságnak nincs tele s fagyása, nincs mértéke s fogyása, mert a forrás, melyből táplálkozik, kiapadhatatlan. Krisztus vérének minden ütemes dobbanásával s akaratának minden rezdülésével a jóságnak élt. Csak meg kellett valahol jelennie, s a közöny hidegségén meleg bizsergett át, a kőszív lággyá, a holt elevenné változott. Mindig csak a lelkek boldogságáért hevült, bukásukat siratta, emelkedésüket az Istenig felsegitette. Valóban úgy volt, ahogyan a cezareai Kornélius pogány századosnak Szent Péter mondta az Úr Jézusról, hogy: „körüljárt jót cselekedvén". (Ap. csel. 10, 38.) Igen, körüljárt, hogy a szeretetnek soha nem nyugvó vándora, a jóságnak világjáró Ahasvérusa legyen.

*

A körmendi Rába-hidnál, hol nyári csendes éjszakákon világosan hallani, amint a híd alatt a táncos hullámok kis ezüst sarkantyúikkal bokáznak, — ősi várkastélyában munka közt, hitnek fénykörében s jócselekedetek örömében élt a kegyelmes herceg, a híres szemorvos: Batthyány-Strattmann László. Azt mondtam: csak élt, — mert 1931 januárjában a halál csontkezével hályogot vont annak az embernek szemére, ki életében ezernyi embertestvérének adta vissza szemefényét.

A várkastély egyik szárnyát szemkórháznak rendezte be. Saját költségén fenntartotta. Műtéteit ingyen végezte. Betegeit bér nélkül ápolta, élelmezte. Hatezer hályog-műtétet végzett. Minden betegéhez volt barátságos szava, szórakoztatta őket. Gyógyulás után pedig sokszor térdelt egymás mellett a szegény napszámos és a fehérköpenyes hercegi orvos, hogy együtt köszönjék meg Isten segitségét.

Egyik napon tizéves fiúcskát vitt el gyógyultan az édesanyja a kastélyból. Búcsúzáskor a betegekkel és látogatókkal telt váróteremben az egyszerű földművesasszony fiával odaállott a herceg elé s könnyeinek pergő gyöngyeivel ékesitett szavakban igy mondta el köszönetét:

— Úgy nyissa meg az Úristen a mennyország kapuját a kegyelmes úr előtt, ahogyan megnyitotta az én gyermekemnek szemevilágát!

Ekkor ott szem nem maradt szárazon. A hercegé sem.

*

Igy kell Krisztus jóságának az emberekben alakot nyerni, mint ahogy e hercegben volt.

S ma, amikor a felebaráti szeretet vizenyős édeskedéssé torzul, szükség van rá, hogy észrevegye a világ a jóság égőszívű mágusait, kik az adni- és segiteniakarás testvéri gesztusával közelednek azokhoz, akik az irgalmas szívek szeretetére rászorulnak.

A jóság e szamaritánusaiban valósul meg az élő Krisztus-követés. Ők az égnek olaja az emberiség sebeire. Ők, kik a mások kívánságaival és bajaival együttérző odaadás rajongói. Krisztus stílusában és módszerével körüljárnak embert menteni. Harcot kezdenek a nyomor, a tudatlanság és lelki sötétség ellen. Üstökön ragadják az életviszonyokat s kényszeritik, hogy jobbra forduljanak. Megfogják az embert ott, ahol a legjobban meg lehet fogni: a szívén. S ha ez megvan, akkor már könnyen viszik Krisztushoz. Mert ha a jóság földre hozta az Istent, — mondja szent Krizosztomusz — akkor égbe tudja vinni az embert is.

A jóságra talán sohasem volt nagyobb szükség, mint a felforgatott világnak ebben a mai ránkfeketülő

viharában. A jóságnak hiányától roskadozik az élet és sok lelki nemesség sodródik pusztulásba derékontörve, csenevészen, mert nem sütött rá a jóság napja. De állj csak oda szerencsétlen embertársad elé s jóságos arccal, szelíd szóval kérdezd okát fohászának, végy tőle számot halaványságáról, szomorú tekintetéről, ökölbeszorult kezéről s tégy jót vele, — meglátod, tied lesz a szíve, a boldoggátett ember lelke, a megbékélt életének verőfényes mosolygása.

*

Lesczynszky Szaniszló lengyel király egyike volt a legirgalmasabb szívű embereknek. Személye kevéssel beérte. Minden gondja a bajbaszakadt szegény emberek megsegítése volt. Jótékony keze messzire ért. Mikor trónjától megfosztották, Lotharingiában élt számkivetésben. Itt egy alkalommal kis unokáját, a francia királyfit így oktatta:

— Ha megnősz, kicsikém, sohase kérdezd azt, hogy vannak-e szegények és nyomorgók, hanem azt kérdezd, hogy hol vannak? Aztán keresd fel őket. S ha megláttad borzalmas életsorukat, segíts rajtuk jószívvel.

*

Az ilyen oktatásokban a jóság krisztusi lelke lobog a pünkösd tüzének gyujtogatásától. Hajtóerejévé lesz egyéni lelkifejlődéseknek s társadalmi mozgalmak irányításának, melyekben a krisztusi jóság megszállottjai együtt munkálkodnak isteni Mesterükkel. Mert ha meggondoljuk Krisztus jóságát, akkor nem bánhatunk testvéreinkkel cudarul, hanem jóságosan kell megfeleznünk életbajukat. S az ezért hozott áldozatokban nem lehet megállás. Krisztusunk pazar jóságában még életét is adta érettünk. Példája nyomán azóta is a legtermékenyebb barázdákat a jóság emberei forgatják cselekedeteik ekéjével az élet ugarában. És a csúf önzésnek el kell pusztulnia a jóság máglyáján, melynek tüzét Krisztus gyujtotta.

Gyülekezzünk mindnyájan e tüz köré melegedni és fellángolni!

FÉLELEM A JÓ ISTENTŐL.

IRTA: MÜLLER LAJOS S. J.

Részlet a szerzőnek Isten végtelen irgalmáról *„A jó Isten"* címen megjelenő nagyértékű művéből.

Félni . . . Istentől? Mintha ez a két szó nem is akarna összeilleni. Mintha két, egymásnak ellentmondó fogalommal állnánk szemben. Hogyan? Az ember féljen attól, aki jó, sőt maga a jóság, akinek épen azért legjellemzőbb tulajdonságai a megértés, a részvét, az irgalom? És mégis, hányan vannak, akik félnek, nagyon félnek a jó Istentől. Pedig talán ugyancsak nincs okuk *épen nekik* félve gondolni a jó Istenre. És mégse tudják magukban leküzdeni ezt a félelmet. Ha csak eszükbe jut is a jó Isten, összerezzennek . . .

Már csak az a gondolat, hogy egyszer Istenhez kell menniök, az ő ítélőszéke előtt megjelenniök és életük minden, még legkisebb cselekedeteiről is számot kell adniok, rémületbe ejti őket. Az Isten igazságossága dermesztőleg, Isten fensége lesújtólag hat rájuk, Isten tökéletességei ahelyett, hogy vonzanák és felemelnék őket, inkább arra szolgálnak, hogy saját nyomorúságukat, semmiségüket csak annál jobban átérezzék. Ahelyett, hogy a szeretet mágnese a legjobb Atyához vonzaná őket, bizonyos rettegés, vagy legalább is helytelenül értelmezett tisztelet éket üt közéjük és a jó Isten közé. Állandóan bénítja, zsibbasztja lelküket a félelem. Bár szeretik Istent, talán komolyan szeretik, de a szeretet nem tudja szivüket felmelegíteni, keblüket kitágítani. Semmi közvetlenség, semmi gyermekded bizalmasság nincs a szeretetükben. Nem a lélekből fakad az, hanem csupán bizonyos erőfeszítésnek gyümölcse, amiben valami fájdalom és aggódás van. És, ha ez az aggódó szeretet épen a vallásosságból ered, azért nem kevésbbé sajnálatraméltó.

Mit és kit látnak az ilyenek Istenben? Valami messzetávoli lényt, aki szinte elvész, feloldódik az ő fenséges, megközelíthetetlen nagyságában. Rideg, zord, követelő úr nekik a jó Isten, aki szüntelen csak kémlel, lesben áll, hogy minden hibán rajtakapjon. Ha aztán sikerül neki bennünk valamit kifogásolni, könyörtelenül és örömmel jegyzi be azt az igazságosság könyvébe, hogy egyszer majd leszámoljon. Végtelen éleslátó, szigorú bíró ez az Isten, aki könyörületet nem ismer. Egyetlen gyengeségünket sem hagyja majd megtorlás nélkül. Az ő felfogásuk szerint még az igazak is, épen csak valahogy megmentik a lelküket és alig-alig találnak irgalmat annak az Istennek színe előtt, aki még angyalaiban is meglátja a foltokat és akinek kezébe esni egyszerűen rettenetes. (V. ö. Zsid. 10, 31.)

Ámde, Istent így odaállítani annyi, mint őt teljesen félreérteni, sőt súlyosan megbántani. Csak az a szerencse, hogy ennek az elgondolásnak, isteneszmének semmi köze sincs a valósághoz, az igazsághoz. Az ilyennek elgondolt, elképzelt Isten nem a mi Istenünk, nem az a jó Isten, aki kinyilatkoztatta magát nekünk, akit következtetések útján a józan észből is, de biztosan megismerhetünk. Ez a félelemalkotta Isten nem is Isten, hanem agyrém, az igazi Istennek méltatlan karikatúrája. Az igazi Isten szeretetreméltó Atya, végtelenül irgalmas és íme őbelőle akarnak rideg kényurat és kíméletlenül igazságos bírót csinálni. Szinte szántszándékkal úgy rajzolják meg előttünk arcképét, hogy az embernek elvegyék minden kedvét vele közelebbi érintkezésbe lépni. Hiszen ez az Isten nem üti meg az emberi jóság és részvétnek, megértésnek még csak az átlagát sem.

*

AZ ISTENTŐL VALÓ FÉLELEM OKAI.

Az Istentől való félelem káros és sajnálatraméltó okait tárgyaló fejezetben főleg hat lényeges okot fejt ki részletesen a neves szerző, melynek rövid összefoglalását adjuk itt:

I. A nevelés hatása.

Nem csekély a keresztény családok száma, melyekben a janzenista szellem nemzedékről-nemzedékre öröklődve károsan befolyásolja a vallásos nevelést. Ez a jámborság és életszentség külszíne alá rejtőzött erednekség az újabb korban a legnagyobb pusztítást vitte végbe a lelkek világában. Legnagyobb vétke, hogy meghamisította az Isten-fogalmat. Nemcsak mint hideg követelő urat állította a lélek elé, hanem valóságos zsarnokot csinált belőle. Megnehezitették a bűnbocsánatot s elérhetetlen magasra fokozták a szentáldozás-

hoz járulás feltételeit. Így nem ritkán megtörtént, hogy a fiatalok elvégezték a középiskolát anélkül, hogy egyszer is kaptak volna feloldozást, vagy az élet forrásához, az Oltáriszentséghez járultak volna. Sőt nem egyszer megtörtént, hogy janzenista szellemben nevelt és vezetett szerzetesnők az isteni parancs ellenére még halálos ágyukon sem akartak megáldozni, mert méltatlannak érezték magukat rá. Bár a Szentszék többszörös kárhoztató ítélete s főleg X. Pius pápa halhatatlan dekrétumai a szentáldozásról a janzenizmus gyökerére tették a fejszét, de mérge átszivárgott a keresztény társadalom testébe s a mai társadalom nagy hányada fiatal korában még ezeknek hatása alatt nevelődött. Inkább tanították Istentől félni, mint Istent szeretni. A gyermeket Istennel fenyegették, ijesztgették ahelyett, hogy a jó mennyei Atyát állították volna lelke elé, akivel gyermeki módon érintkezhetik. A gyermeki zsenge lélekkel befogadott nyomokat végkép kiirtani vajmi nehéz, csaknem lehetetlen. Ezek pedig megakadályozzák, hogy Istent annak lássuk, aki és hogy fenntartás nélkül karjaiba vessük magunkat, ahogy ő ezt kívánná.

2. A hitszónokok és írók túlzásai.

Egyes szónokok és írók szeretik kiélezni azt, ami a hit igazságaiban félelmet gerjesztő, szinte rémítő. Legjobb szándék vezeti őket. Fel akarják rázni a bűn fertőjében fetrengő, avagy a lanyhaság álmában szendergő lelkeket. Előveszik tehát a hit pörölyét és kalapácsát s nemcsak töredelemre kovácsolják, hanem szinte összezúzzák a lelkeket. Ennek is megvan a maga értelme és jogosultsága, főképen missziókban . . . de csakis bizonyos fokig és bizonyos mértékben. A lelki sebekbe nemcsak a félelem csípő ecetjét, hanem egyben a szeretet és bizalom kenetét is kell csepegtetnünk, meggyőzve a lelket az isteni irgalom végtelenségéről is. És ezt némelyik szónok figyelmen kívül hagyja. Nem követi az isteni Mestert, aki a megtérítendő nagy bűnösök előtt nem a pokolról szól, hanem épen előttük mondta el örökbecsű paraboláit az isteni irgalomról. Szent Ignác Lelkigyakorlataiban a lelki tisztulást célzó úgynevezett „első hetében" a bűnről, pokolról szóló megrázó elmélkedéseit is mindig a bizalomra hangoló hathatós indító okkal végzi . . . A megfélemlítés motívumaival dolgozó szónokok és írók méltán vádolhatók, hogy jóval többet ártanak a lelkeknek, mint használnak. Apasztják, kiszárítják a szívek gyermekded bizalmasságát a mennyei Atyához. Elgáncsolják a lelkek röptét az irgalom és szeretet Istenéhez.

3. Némely szent példája.

A szentek soraiban találunk olyanokat, akiket a szigorú Istenítélet gondolata rettegésbe ejtett s alig volt köztük olyan, akinek életébe olykor bele ne csendült volna a Dies Irae egy-egy akkordja. Ámde a szenteket helyesen kell érteni. Náluk a félelem a legmagasabb fokú tisztaságnak és legmélyebb alázatosságnak szükségszerű eredője volt. A hitnek a kegyelem által szinte végtelenig fokozott éleslátása, mellyel Isten végtelen szentségét a saját teremtményi semmiségükkel összemérték, szinte szétmorzsolta őket. De a szenteknek ez a hangulata valami csodálatos módon a legerősebb remény érzületével olvadt össze. Vezeklő könnyeik is, mint az Istenszeretet igazgyöngyei díszítették őket.

Sajnos, vannak, akik kedvteléssel egyoldalúan csak azt veszik tudomásul a szentek életében, ami saját hangulatuknak, szorongó, kishitű lelkületüknek, búskomorságra hajló kedélyüknek megfelel. S így a szentek életpéldája, ahelyett, hogy felemelné, lelkesítené, inkább lesujtja őket.

4. A Szentírás helytelen értelmezése.

A Szentírás ép úgy, mint a szentek élete, a maga egészében a végtelen isteni szeretet és irgalom kinyilatkoztatása. Ámde némelyek a jó Isten könyvéből is csak azt szeretik kiolvasni, ami elriasztó, félelembe ejtő és átfutnak azokon a helyeken, amelyek a legédesebb vigasz forrásai lehetnének számukra. Sőt kiragadnak egyes helyeket, mondatokat az egészből, ha azok szorongó hangulatukat, félelmüket látszólag igazolják, figyelemre se méltatva, hogy egészen más, ellenkező az értelmük, ha a teljes szöveget, az összefüggést tekintjük.

5. Régi bűneink emléke.

El kell ismerni, hogy van elfogadható, komoly indító okunk is, hogy féljünk Istentől. Ez a bűn és annak emléke, hogy Istent talán sokszor, talán nagyon megbántottuk. Felmerülhet a kérdés, vajjon megvallottuk-e azokat, ahogy kell és eleget tettünk-e értük Istennek? Hánynak és hánynak ez tölti el szívét félelemmel s ezért nem meri tekintetét bizalmasan az égre emelni. A bűntől ugyan félnünk kell és pedig nagyon félnünk, de nem a jó Istentől, ha hozzá bűnbánólag visszatértünk. Érdekes jelenség e pontban, hogy az aggasztó félelem a bűnös mult és jelen miatt rendesen, sőt csaknem kizárólag azok szívét tépi, akiknek alig van megsiratnivalójuk, vagy ha volt is, azt már régen megsiratták és nem emészti azokat, akiknek volna igaz okuk a félelemre, akik a bűnhöz makacsul ragaszkodnak. Nem a bűnösök rettegnek, hanem az igazak, s apró vagy régen megbocsátott gyarlóságaik miatt nem merik teljes gyermekded bizalommal annak keblére vetni magukat, akinek résztvevő szeretete minden emberi fogalmat messze fölülmúl és aki oly készséges a bocsánatra.

6. Temperamentum.

A temperamentum is oka lehet az állandó félelemnek a jó Istentől, vagy legalább is nagyban táplálja azt. Vannak félénk, kevésbbé közlékeny, melankóliára és aggályosságra hajló egyének, ezekben könnyen felburjánzik a félelem szenvedélye s ha kellő ellenállásra nem talál, mint minden szenvedély, önmagát fejlesztve feltétlen úrrá, zsarnokká válik a lélekben s kiterjeszti hatalmát az egész érzelem és gondolatvilágra.

Az Istentől való félelem ezen okai között egy sincs amelyet a józan ész igazolhatna. A keresztény csak egytől féljen: nehogy Istent kevésbbé szeresse a kelleténél, nehogy megbántsa, elhagyja őt.

AZ ISTENTŐL VALÓ FÉLELEM KÁROS HATÁSAI.

Nagyon sok komoly kárral és hátránnyal jár a lelkiéletben az Istentől való félelem. Így többek közt:

1. Kegyetlen szenvedéseket okoz.

A félelemtől megszállt lélek nem ízlelheti azt az örömet, békét, amelyet Krisztus híveinek ígért. Nyugtalan és elégedetlen. Komoly tevékenység helyett kínos tépelődésben őrli fel életét. Ami a legszomorúbb, ez olyan szenvedés, amelyben Istennek épen nem telik kedve. A félelem a lelket a legérzékenyebb pontban támadja meg s szerteroncsolja legfinomabb érző és mozgató idegszálait. Nem ritkán magán a testi szervezeten is érezteti szomorú hatásait, ami nagyon is könnyen érthető, tekintve az embernek egységes természetét. Igaz, hogy a félelemnek megvannak a maga külön-

böző fokai és így a kedvezőtlen hatásnak is, de senkiben sem maradnak el teljesen, aki egyszer már a félelem rabszolgája lett.

2. Szárnyszegetté tesz a lelkiéletben.

Az imaéletet csaknem teljesen elapasztja és kiszárítja. Amikor a bizalom hiánya miatt az ima örömtelen robotmunka, akkor normális lelkifejlődésről és állhatatosságról alig lehet szó. Az ilyen ember még imádkozik ugyan, de csak akkor és annyit imádkozik, amikor és amennyit a lelkiismeret kényszere miatt kénytelen.

3. Akadályozza a gyermekded bizalmat.

A félelem megakadályoz abban, amit pedig Isten mindenekfelett óhajt, hogy a lélek bizalmas és gyermekded szeretettel engedje át neki magát. Isten ugyan méltán megköveteli a tiszteletet, hódolatot, engedelmességet, de még inkább a mindezeket magában foglaló szeretetet. Aki ezt a parancsot betölti, mindent betöltött. (Mt. 22, 40.) Nincs ennél nagyobb parancs. (Mk. 12, 31.) Ámde szereti-e Istent igazában az, aki fél tőle? Aki csak reszketve mer rá pillantani? Aki bujkál előle?

4. Megsérti az Istent.

Valóságos véteknek kellene mondanunk, ha szándékos volna. Ki bántaná jobban Istent, ki érintené szívét érzékenyebben, mint az, aki legkirályibb, legfenségesebb tulajdonságát kétségbevonja s valahogy a gyakorlatban megtagadja. Igazi eretnekség ez az erkölcsi rendben. És, ha van bűn, amit Isten legnehezebben bocsát meg, ez bizonyára az irgalma feletti kétségbeesés, amelyet maga az Egyház is a Szentlélek elleni bűnök közé sorol. Lehet-e nagyobb sértés egy atyára, főleg ilyen atyára, mintha gyermekei nem bíznak benne? Rászolgált talán erre Isten? Tehetett volna egyebet és többet, hogy bizalmunkat megnyerje? Már az Ószövetségben kérdi az Úr: „Mit kellett volna még tennem szőlőmmel és nem tettem meg vele?" (Iz. 5, 4.)

Egyetlen felhozható mentség a félelem szenvedélyével szemben, hogy nem szándékos bennünk. Valóban, a szándékosság hiánya felment a bűntől. Ámde attól nem ment fel, hogy ezt az átkos és kártékony szenvedélyt minden erőnkből leküzdeni igyekezzünk. Ezért a félelem rémképei elől szinte állandóan menekülnünk kell a hit napsugaras légkörébe. És, ha lelkünk egére a félelem és aggodalom fellegei akarnának tornyosulni, űzzük azokat vissza erélyesen. Aminők a gondolataink, olyan a kedélyünk és érzelemvilágunk. Gondoskodjunk tehát félelemmentes, derűs, bizalomgerjesztő eszmékről, életfelfogásról és akkor lelkünk fogékony lesz az örömre, vigaszra, ami az Istent kereső léleknek egyedül méltó és helyes hangulata.

*

Egy ellenvetésre meg kell felelnem. Vajjon a félelem nem a legbiztosabb s legjobb védelem-e a bűn ellen? Távolról sem. Rendes körülmények között, megszokott nehézségekben megsegít a félelem is, hogy Isten parancsainak útján eldöcögjünk. Mihelyt azonban nagy erényekről, hősi áldozatokról van szó, a félelem rúgója felmondja a szolgálatot. Hasonlóképen a félelem, a rettegés magában véve nem tud megóvni a nagy bukásoktól sem. Mindkét szerepre voltaképen a szeretet hivatott. Némely válságos pillanattól eltekintve, amikor a pokol félelme az örvény szélén megragad és visszaránt bennünket, a félelem csak mint alsóbbrendű szolgáló kullog a szeretet mögött. Még nagyobb tévedés hinni, hogy a félelem az, mely a bukás után igazi magábaszállásra indítja a lelket és gyökeresen visszatereli a kötelesség útjára. Ellenben a szeretet mindezeket a nehézségeket aránylag játszva megoldja. Aki szeret, gyengéden szeret, az lábujjhegyen jár, nehogy a legkisebb kellemetlenséget okozza szeretettjének. A nagyobb bűnök állandóan akkor maradnak el, és a kisebb hibák javításához akkor fog az ember lendülettel, mikor már a szeretet tágas, királyi útjára tért. A félelem csakugyan a legutolsó eszköz a megtérésre és önmegszentelésre. Csak akkor kerüljön rá a sor, ha oly lélekről van szó, amely magasabbrendű érzelemre még nem fogékony.

„Egy gramm a szeretetből többet ér, mint egy mázsa félelem" — mondja Szalézi Szent Ferenc. Ezt a nagy igazságot sok szónok figyelmen kívül hagyja. Számos aszkétikus író se tudja függetleníteni magát a janzenista szellemtől. Mikor Istenről írnak, ugyancsak mélyen belemártják fekete tintába tollukat . . . Mikor Isten arcképét festik, csaknem mindig a szigorú, sőt komor vonásokat domborítják ki s szinte feltűnően elhanyagolják azt kiemelni, ami Istenre legdicsőségesebb, benne legjellemzőbb: az ő végtelen kedvességét, jóságát, szépségét, nagylelkűségét, irgalmát és egyéb vonzó tulajdonságait. Így aztán nem utolsó okai, hogy a katolikus lelkületbe valami félbizalmat, valami fenntartott, feltételes szeretetet vittek be. Valami lemondó, egykedvű, komor hangulatot, amely a kegyetlen kálvinista predesztinációs tan híveit jellemzi, de teljesen megokolatlan a katolikus lélekben, amelynek a bizalom, az öröm, a béke, a gyermekded biztonságérzet az igazi eleme.

Jegyezzük meg jól, hogy annak, aki kész Isten szent akaratához alkalmazkodni, és ha attól netalán eltért, kész bánatos szívvel visszatérni, épen nincs oka a jó Istentől félni. Valahogyan úgy kellene viselkedni Istennel, mint ahogy szüleinkkel. Hiszen igaz, félünk őket megszomoritani a legkisebb dologban is és igyekszünk megtenni mindent, ami nekik örömet okoz, de nem a büntetéstől való félelemből tesszük. Egész magatartásunk rúgója a szeretet. Mennyire igaza volt Szent Ágostonnak, mikor azt mondta: „Szeress és tégy, amit akarsz!" Csakugyan, aki szeret, az tehet úgy, amint neki tetszik, hiszen a szeretet előre lehetetlenné teszi azt, ami szeretettjének nem tetszik. Olyant nem is tudna tenni. *„Ha valaki szeret engem* — mondja az Úr Jézus — *az én beszédemet megtartja."* (Jn. 14, 23.)

Gyümölcséről lehet megismerni a fát, amint Urunk hangoztatja. A félelem fanyar gyümölcsöt terem, a szeretet pedig édeset. Fanyar gyümölcs nem származhatik attól, aki a Szentírás lapjain a legjobb Atyának nyilatkoztatta ki magát.

MOST JELENIK MEG:

ESSER S. J.

NEGYEDÓRA A SZÓSZÉKEN

c. jeles és rendkívül használható predikációs könyvének második része, amely a pünkösd utáni vasárnapokra ad kitűnő rövid szentbeszédeket. Fordította: **Lukácsy István.**

Ára P 2·20.

Valaki jár itt . . .

Írta: Dr. Schmiedt Béla.

Szeretnék most egy kis örökmécsest a kezemben tartani, mert csak örökmécsessel a kézben lehet az Oltáriszentségről igazán írni. De örökmécsest szeretnék az olvasó kezében is sejteni, mert a Legfölségesebb titok megértését és meglátását nem a szászszálgyertyás csillárok segítik elő, hanem az alázatos olajmécsesek. Az Egyház kis örökmécsei mindig nagy szerepet fognak játszani a történelemben. S ha lesz majd valaki, aki megírja ezeknek a kicsiny fényeknek a történetét, az rá fog jönni arra, hogy az örökmécsesek alázatossága vitte előre minden időben a felvilágosítás és felvilágosodás lánggal égő hatalmas máglyatüzeit. És hogy az Egyház oly sokszor adja kézbe a körmeneteket vezető papjai kezébe az Oltáriszentséget, annak is abban leljük a magyarázatát, hogy a szentségi mécsesek fénye mellett kell kitűznünk a Hegyen épült Városokban és a Homokra épült Falvakban a diadalmas katolikus öntudat apró kis zászlócskáit.

*

Az örökmécses egy soha kellőképen fel nem mért igazságot hirdet, amit a legmaibb szavakkal élve így lehetne kifejezni: Valaki él itt köztünk! . . .

Valaki jár itt! Valakinek a lábnyomát leljük útonútfélen. Valakinek a fátyolos alakját látjuk szent vizióinkban előttünk elsurranni. Valaki van itt a földön, akit nem sikerül senkinek személyesen megismerni, de akinek a harmatos leheletét állandóan az arcunkon érezzük. Van itt valaki közöttünk, aki jobbá és tökéletesebbé teszi azt, aki ezzel a titokzatos lénnyel szomszédságba és közelségbe kerül. Valaki köztünk él, aki a ruhájából kiáramló erővel gyógyítgatja azokat a rojtossá keshedt lelkeket, akikkel az ideggyógyászok és kuruzslók nem mennek semmire sem.

Valakit itt felejtett a földön köztünk az Isten, aki a legcsendesebb perceinkben könyökével surol bennünket s aki valami titokzatos történelmi útlevéllel a kezében ránknéz a templomajtóból éppen akkor, amikor gépkocsiban, vagy vásári szekéren ülve rohanunk az élet lidércfényei felé.

Hogy ki ez a nagy Anonymus? Hogy ki ez a nagy Névtelen, aki figyelmével és szerelmével üldöz minket? Hogy ki ez, aki az élet legfinomabb gesztusával nyúl bele állandóan nem a mellényzsebünkbe, hanem a szívünkbe?

Hogy ki ez? . . .

Hát Krisztus az Oltáriszentségben!

Te vagy — Krisztusom — a világ bolygó fehér Vándora! Te élsz itt a szakszofonok hangzavarában és a megnemértés vásári zajában. Te vagy az az örök Probléma, akit az egyik ember elmélkedve homlokon csókol és akit a másik káromkodva arcul csap. Te vagy az a szent szilárd pont, akit a templomosok könnyes szemmel csodálnak, miközben mások, a kérdőjel-emberek ezen a Te egyszerűségeden csodálkoznak. Te vagy az a valaki, aki előtt földig borul a dalmatikás pap és a világgal és nótaszóval mitsem törődő szent apáca, aki aztán valami kívánatos aléltságban ismétli mondanivalóját: Szerettél engemet . . . szeretlek tégedet . . . Én Jézusom!

*

Amikor az Egyház az úrnapi körmeneteken az Oltáriszentséget híveinek felmutatja, azt azzal a céllal teszi, hogy nézze mennél több hívő egyszerre a fehér ostya titokzatos Krisztusát. Mert ha, egy hindu bölcselő szerint, ha csak tizenkét ember is ugyanegy időben ugyanegy gondolattal, ugyanegy pontra néz, az már erőt jelent, akkor micsoda világhatalomnak és világot átformáló erőnek lesz a forrása az az úrnapi szent ránézés, amikor ezren és ezren néznek ugyanegy időben, ugyanegy gondolattal az eucharisztikus pontra.

De vajjon beszélhetünk-e mi ilyen adorációs Krisztus-nézésről? Ismerik-e híveink ezt a titokzatos, erőtszülő oltáriszentségi szent ráfeledkezést?

Már kezdik megismerni.

A katolikusok legnagyobb hányada már rájött arra, hogy vallásunkban minden a szentségházból indul ki és minden istenszolgálat ehhez a ponthoz tér vissza. Enélkül a szilárd kiinduló pont nélkül csak vándlizunk, tekergünk az istenszolgálat nagy futószőnyegén.

Újabban mindtöbben fényesítgetik világnézetük egén az Oltáriszentségbe vetett hitnek megrozsdásodott dogmatikus esthajnalcsillagát. Amíg ugyanis ez a dogmatikus nagy csillag szemünk előtt nem ragyog, addig nem vagyunk egész katolikusok.

Újabban mindég mélyebbre hajlanak a lelkek az áldoztatórácsok körül. Ma már nem azon a problémán vérzik el híveink hitvallói élete, hogy letérdelhet-e egy uriember az Oltáriszentség előtt, vagy nem. Ma ez a narancshéj mindég ritkábban fordul elő az úrnapi utcasarkon, mert ma már ott térdelnek együtt az áldoztató rácsnál: a fejkendős falusi asszonyka és a cilinderes uriember és ott térdel a tisztes ipar koszorús és koszorútlan mestere mellett a vasaltnadrágos intellektüel.

Bizonyos, hogy az eucharisztikus Krisztus még nem kapta meg az emberiségtől azt a nagy arcraborulást, ami neki jár, mindazonáltal már kezdi meghajtani a fejét a világ és nem utópia az a gondolat, hogy valamint a Keresztrefeszített is megkapta annakidején az elismerést, úgy az eucharisztikus Krisztus számára is eljön majd az a döbbenetes

pillanat, amikor felsikolt majd az emberiség: Valóban Isten fia volt.

*

Benson: „A világ ura" című regényében valami csodás álomlátásban azt a gondolatot fejezi ki regénye végén, hogy az életnek az eucharisztikus Krisztus körül kell kijegecesednie. S ezért az ő viziója szerint a világ végén az antikrisztus elől egy pap köré sereglik össze a hitében hű nép, amikor is ez a nép egy nagy hozsannával az ajkán, világgá énekli a késői, de nem elkésett vallomását:

Tantum ergo Sacramentum
veneremur cernui . . .
Azért ezt a nagy Szentséget
leborulva imádjuk . . .

A történelem csakugyan ezen vizió szerint készül megoldódni. A bibliás áhítat apró kis harmatcseppjei mindsűrűbben jelennek meg a szemekben. Az élet lassanként tele lesz imádkozó emberekkel és a katolikus öntudatról idegenek kénytelenek megállapítani, hogy ez a leányzó nem volt halott, hanem csak aludt . . .

Sajnos, csak nemrég még annyira aludt ez a Katolikus Öntudat, hogy szinte horkolt. S ennek a rettenetes horkolásnak láttára s hallatára kiáltott fel annakidején egyik nagygyűlési beszédjében Prohászka Ottokár: „Hölgyeim és Uraim! Ne hagyjuk aludni a katolikus öntudatot. Ne engedjük horkolni tovább Krisztus lábánál. Ébresszük fel s ha máskép nem megy, hát üssünk a nyaka közé ennek az alvó lustálkodónak, hogy felébredjen és éljen!

Mi már látjuk, hogy Prohászka Ottokár elérte célját. Nem a fanatizmus nyaklevesével, hanem azzal, hogy addig imádkozott ennek a szunyókáló katolikus öntudatnak gyűrött párnája mellett, amíg végül is az ő szent csókjával felcsókolta ezt az alvó lustaságot.

A katolikus öntudat már kidörzsöli lassanként a szeme sarkából az álmot és körmenetre ment az istenszeretet és istenszolgálat két sarkantyús csizmájában. A katolikus öntudat már nemcsak felkelt, de már földre is térdelt, hogy az Eucharisztiára nézve imádkozza szent Tamás csodaszép imáját:

Jézus, kit takar most csodás, szent lepel,
Add meg, miért szívünk buzgón esdekel,
Hogyha majd a fátyol leple felterül,
Láthassunk örökre —, leplezetlenül.

Az oltárcsók és tömjénezés.

A szentmise magyarázata. ***Irta: dr. Czapik Gyula.***

A szertartás és szövege.

A lépcsőimát az oltáron kívül, a templom padozatán állva végzi a misező pap. Utána, mint előkészület után lép csak az oltárhoz. Imára kiterjesztett kezekkel fölmegy a lépcsőkön és közben így imádkozik:

Könyörögjünk! Vedd el mitőlünk, kérünk, Urunk, a mi gonoszságainkat: hogy a szentek szentjébe tiszta szívvel legyünk méltók bemenni. A mi Urunk Krisztus által. Amen.

Fölérvén az oltárhoz, megáll a pap annak közepén. Összekulcsolt kezeit ráteszi az oltár lapjának szélére és kissé meghajolva így imádkozik tovább:

Kérünk téged, Urunk, hogy szenteidnek érdemeire, kiknek ereklyéi itt vannak, és minden szentnek érdemeire bocsásd meg kegyesen minden bűnömet. Amen.

Azoknál a szavaknál, amelyekben a szentek ereklyéiről tesz említést, megcsókolja a pap az oltárlapot. Csendes misékben most fölegyenesedik és az oltár bal oldalára megy, hogy megkezdje a tulajdonképeni szentmisét. (Hogy melyik az oltár jobb vagy baloldala, nem az oltárral szembenálló hívő szempontjából vesszük, hanem a pap szempontjából éspedig aszerint számítva, amikor a nép felé fordulva a *Dominus vobiscum*-ot mondja. Amikor így áll, balján van az ú. n. lecke-oldal, jobbján az evangélium-oldal. Ha az oltárral szemközt álló hívő szerint számítanók, akkor ép megfordítva lenne.)

Nagymisékben azután következik *az oltár első tömjénezése.* A misező pap a tömjénező parazsára tömjénszemeket szór és megáldja e szavakkal:

Az áldjon meg téged, akinek tiszteletére elégsz. Amen.

Kezébe véve a tömjénezőt, megfüstöli vele az oltárt és végén megáll az oltár bal, vagyis lecke-oldalán és a segédkező diakonus őt, a misező papot is megtömjénezi.

E szertartások és imaszövegek megértéséhez néhány fogalmat és liturgikus felfogást kell megismernünk.

Az oltár.

Az oltárt már a régi időben is nem egyszerű helynek és bútoreszköznek tekintették a keresztények. Ennek külön gyönyörű, szimbolikus jelentőséget előtáró fogalma alakult ki.

Az oltárfogalomnak két jelentősége van. Az egyik *tényleges fogalom,* a másik *szimbolikus.*

Tényleges fogalom szerint az oltár: *sirkoporsó,* szarkofág, amelyben valamelyik szent vértanúnak csontjai nyugosznak.

Ez a fogalom az első keresztény évtizedek törté-

nelme nyomán alakult ki. Az Úr Jézus ugyan egyszerű asztalon mondotta az első szentmisét: az utolsó vacsorát. Az apostolok is egyszerű asztalon miséztek. Amikor aztán beállott az üldözések ideje és a vértanúk megszaporodtak, a szentmisére, főkép Rómában, leginkább ezek sírja körül gyűltek össze. A misemondó asztalt a falbavájt sír elé állították, vagy ha a sír alacsonyan feküdt és fölötte üreg, boltíves bevágás volt, ennek a bevágásnak lapját használták oltárnak. Ahol pedig kő-szarkofágban pihent a vértanú, e szarkofág fődele szolgált oltárlapul.

Az első és tényleges és főkép Rómából eredő fogalom szerint az oltár egy szent vértanúnak koporsója volt. A vértanú reprezentálta a diadalmas egyházat, amely körül gyűltek össze a hívek: a küzdő egyház tagjai. Az oltárnak a fogalma máig fönnmaradt: ma is minden oltár elengedhetetlen része, hogy benne egy vértanú szentnek csontereklyéje legyen elhelyezve; tehát minden oltár ma is egy vértanúnak sír-koporsója.

A másik, a *szimbolikus oltárfogalom* az ó-szövetségi zsidó oltárfogalomból alakult ki Keleten. A zsidók a régebbi pátriarkális korban kőből összerótt oltáron mutatták be áldozataikat; a mózesi idők után pedig azon az oltáron, amelyet Mózes, illetve Salamon király az Úr parancsa szerint készített. Minden oltárt olajjal való fölkenés által avattak föl. Ezért az oltár „fölkent" vagyis „christon" volt. A fölkent oltárt nem tekintették többé emberi tulajdonnak, hanem Istenének. Szemükben a birtok szimbolizálta a *birtokost:* az oltár az *Istent.*

A zsidókból lett keresztények áthozták magukkal ezt az oltárfogalmat és egyesítették a római eredetű szarkofág-oltár fogalmával. Ennek kövét olajjal fölkenték és Isten tulajdonává avatták. Szemükben az oltárnak kettős jelentősége volt: egy vértanú teste feküdt alatta és rajta állott Urunk Krisztusnak oltára, amely az ő tulajdona volt és Őt magát szimbolizálta.

Az oltár tehát kettős jelentőségű: ténylegesen egy *vértanúnak szarkofág-sírja;* átvitt értelemben pedig Krisztus tulajdona: *Krisztus szimbóluma.*

Hangsúlyozzuk azonban, hogy amikor oltárról beszélünk, *egyedül az oltárasztalt* értjük alatta. Csak ez az oltár és minden más csak mellékes toldalék, csak járulékos díszítő. Nem a szentkép, vagy szobor, nem a hátsó díszes és művészi fölépítmény, nem a föléje boruló baldachin, nem az oszlopok stb. az oltár. Ezek csak lényegtelen díszítések, melyeket a liturgia szellemét nem ismerő oltárépítő mesterek nagyon sokszor a tulajdonképeni oltár: az asztal hátrányára túlságosan kihangsúlyoznak. Sajnos igen sokszor az oltárasztalt csak valami jelentéktelen párkánynak degradálják, amelyre a pap reáállíthatja a kelyhet és misekönyvet. Az a helyes szerkezetű és igazi oltár, amelyre ha reápillantunk, az *oltárasztal* ötlik a szemünkbe, mint a fődolog és a többi csak ennek a díszítője és kiemelője lehet. Az már nem szabályos oltár, amelyiken a főszerep az oltárképé, a szoboré, vagy a hátsó díszes építményé.

A misező pap.

A másik fogalom, amelyet a szentmise szövegének és szertartásának megértéséhez ismernünk kell: *a misező pap jelentősége.*

A pap háromféle jelentőségben áll az oltárnál, amikor a szentmisét mondja. Ott áll: 1. a maga személyében; 2. az Egyház képviseletében; 3. Krisztus helyett és annak hatalmával fölruházva.

1. A misező pap a maga egyéni személyét nem vetkőzi le teljesen. Ez a személy az Egyház képviseletének hordozója és Krisztus helyettesítője elsősorban, de mégis megmarad egyedében is.

2. A szentmise *liturgia,* tehát az Egyház *közösségének* áldozata. A misező pap, mint az Egyház hivatalos reprezentálója mutatja be.

3. A szentmise a *keresztáldozat megújítása.* Elsődleges bemutatója Krisztus, akinek helyettese a pap.

A szentmisében tehát időnkint az első, időnkint a második és harmadik jelentőségében áll a pap.

Az oltárcsók jelentősége.

A csóknak jelentősége az általános emberi fölfogás szerint a tiszteletteljes szeretetnek, a bensőséges hódolatnak kifejezése. Főkép Keleten, nemcsak közvetlenül a személyeknek adott csókkal fejezték ki e tiszteletet, hanem a személy tulajdonát képező tárgyat is megcsókolták. Így, ha valakinek ajándékot adtak át, előbb megcsókolták az ajándékba adott tárgyat.

Ebben a felfogásban az oltárcsók kettős tiszteletet fejez ki. Először a misező pap, mint egy a küzdő Egyházból, tisztelettel megcsókolja a vértanú sírját: az oltárt, amely a diadalmas Egyháznak reprezentálója.

Második jelentése csókjának ez: A pap az Egyház hivatalos képviselője, az oltár pedig — mint előbb láttuk — Jézus jelképe. Az Egyház és Jézus viszonyát a szimbolikus beszédben a *jegyesek* viszonyához szokták hasonlítani. „Az Egyház Krisztus jegyese", szokták mondani. *Az oltárcsók tehát az Egyház tiszteletnyilvánítása Krisztus iránt.*

A tömjénezés jelentősége.

A tömjénezésnek kétféle jelentősége van: lehet *áldozat* és akkor csak az Istent, vagy ennek jelképét illeti; de lehet *tiszteletadás* is és ekkor mással szemben is használhatjuk.

A szentmise elején a tömjénezés inkább áldozati jellegű és Krisztusnak szól. Láttuk az előbb, hogy a jelképes felfogás szerint az oltár Krisztust szimbolizálja. Amikor a pap a szentmise elején az *oltárt* incenzálja, Krisztust tiszteli vele. Amikor pedig e tömjénezés végén a diakonus a misemondó papot is megtömjénezi, ez mint Krisztus helyettesítőjét illeti meg őt.

A szentmisében a fölajánláskor is van incenzálás; annak már más a jelentősége. Ez tiszteletadás és más jelképes cselekmény, amiért is ez alkalommal nemcsak az oltárt és misemondót, hanem másokat (kegyurat, assziszteneiát, népet) is megtömjéneznek.

A CSODÁK FÖLDRAJZI MEGOSZLÁSA IS CSODÁS.

Jézus istenségének legkézzelfoghatóbb bizonyítékai csodák voltak. Ő maga is hivatkozott reájuk: „Ha nekem nem akartok hinni — mondotta — a tetteknek higyjetek!" (Sz. Ján. 10, 38.)

Krisztus tanítása elterjedésében is nagy szerepe volt a csodáknak. Szent Márk evangéliumának utolsó mondatában is utal erre, amidőn így ír: Krisztus mennybemenetele után az apostolok „elmenvén predikálának mindenütt, velük együtt munkálkodván az Úr és a beszédet megerősítvén a kísérő csodajelekkel. (Sz. Márk 16, 20.)

Isten megerősítő jelei: a csodák, azóta is állandóan kísérik a keresztény hit tanítását. A szentek életének letagadhatatlan járulékai ezek. A szenttéavatások alkalmával olyan szőrszálhasogató kritikával veszik a bejelentett csodákat vizsgálat alá, hogy szinte már sok. Ismeretes annak az anglikánnak esete, akinek Rómában kezébe adtak egy ilyen csodának kivizsgálásáról szóló aktacsomót. Az angol protestáns türelmesen átnézett minden tanúvallomást, orvosi leletet, szakvéleményt, tárgyi vizsgálatot és a végén bámulattal adózott annak a szigorú tárgyilagosságnak, ahogyan a csodák kivizsgálása történik. Akkor képedt azonban el igazán, amikor hallotta, hogy ezt a csodás eseményt, amelynek bebizonyítását olyan nagy elismeréssel megbámulta, az egyházi hatóságok nem is fogadták el csodának.

Csodákban ma sem szűkölködünk. A lourdesi kegyhelyen történő csodás gyógyulások tömege és ténye le nem tagadható. Nem a különös javulásokat, vagy a természetesen is megmagyarázható gyógyulásokat értjük e csodák alatt. Ezek számításba sem jönnek. Lourdesi csodáknak csakis azokat fogadjuk el, amelyeket az orvosi tudomány mint ilyent bebizonyított. Ezeket az elfogadott csodáknál szereplő betegeket gyógyulásuk előtt is meg kell, hogy vizsgálta légyen több orvos és róluk szakszerű bizonyítványt követelnek, esetleg röntgenfelvételt. A gyógyulás után ismét orvosi vizsgálatok következnek. Ezzel sincs azonban vége. Csupán ha egy-két év mulva is konstatálható a teljes gyógyulás, akkor minősítik csodának az esetet.

A Lourdesban történt és orvosilag kétségtelenül beigazolt csodákban szereplő betegek lakóhelyéről érdekes térképet készített két orvos: dr. Vallek és dr. Dubuch. Földolgozták hozzá a lourdesi orvosi iroda összes Franciaországra vonatkozó adatait. (A külföldi illetőségű betegeket nem.)

A térkép, amely föntebb látható, bámulatos! A meggyógyult betegek nem egyes vidékekről valók, hanem lakóhelyük Franciaország egész területén arányosan oszlik meg. A francia megyék, departmentok (melyeknek határai vékony szaggatott vonalakkal vannak jelölve a térképen) mindenikére jut egynéhány. Egyetlen sem maradt ki közülök és egyetlenben sincs túlsok.

E térkép alapján lehetetlen nem sejdíteni az isteni Gondviselés szándékát.

A lourdesi csodás gyógyulások sem egyebek, mint „kísérő csodajelek". Olyanok, mint amelyeket az apostolok tanítása igazságának bizonyítékául adott az Úr. E lourdesi csodák a katolikus tant, nevezetesen a Boldogságos Szűzről hirdetett tanítás igazságát bizonyítják.

A térkép tanúbizonysága szerint e csodákban szereplő betegeket úgy választotta ki a Gondviselés, hogy tervszerűnek látszik. Minden vidékről választott egyet-egyet. Azon a környéken ismerték e betegeket gyógyulásuk előtt az orvosok, az emberek. Tudták róluk, hogy mi bajuk. A csoda után két szemükkel láthatták Isten hatalmas erejét és meggyőződhettek arról, hogy itt Égi kéz dolgozott.

Ez a térkép bizonyítja, hogy milyen jóságos gonddal szórja szét az Isten Krisztus tanításának bizonyítékait. Hogy az emberek lássanak és higgyenek!

A szomorú az egészben, hogy látván sem hisznek. Ezen azonban ne akadjunk föl: Jézus életében is így volt. Az Egyház isteni eredetének ép egyik vonása, hogy sorsa ugyanaz, mint Mesteréé volt.

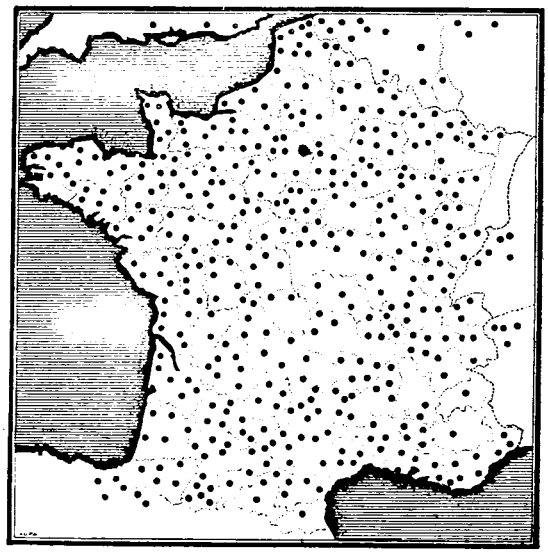

Ellentétes emberek.

Irta: Lippert Péter S. J.
Fordította G. A. M.

VI.

Urak és szolgák.

Nem demagógikus szempontból tekintjük ezt a beosztást, e fölött tűzbe jönni a népvezérekre bízzuk. Abszolutisztikus módon sem akarjuk tárgyalni, mint ahogy az urak természetesnek tartják, miszerint szolgáknak kell létezniök, kik őket kiszolgálják. Beosztásunk egyelőre csak egy tényállást akar leszögezni. Igy van és igy lesz mindenkor, az emberek nagy többsége arra van hivatva és kényszerítve, hogy szolgáljon, és csak kevesen vannak, kik akaratukat másokra erőszakolják. A népek királyai uralkodnak fölöttük, és azokat, kik a hatalmat birtokolják, nagyságos uraknak nevezik. (Luk. 22, 25.) Az alkotmányok, belső és külső politika, forradalmak és államcsínyek változó formáinak csak az az eredménye, hogy az uralkodó személye egy időre felcserélődik. A szolgák óriási tömege szám szerint és lényegében, összeállításában is változatlan marad. Az uralkodás formái sem igen változnak. Olykor brutálisabban, máskor valamivel finomabb módon erőszakolják a hatalmasok akaratukat másokra. De kényszer nélkül ez nem elgondolható.

Akik lenyűgözöttek — és akik uralkodnak.

Ez a tény természetesen a legkülönbözőbb hangulatokat váltja ki az emberekből. A lenyűgözöttek nagy tömege némán, egykedvűen viseli sorsát, mint amin nem lehet változtatni. Persze vannak némelyek, kik megkísérlik a jármot ledobni, kirúgnak a hámból — legtöbbnyire saját kárukra.

Az urak is különbözőképen fogják fel hatalmukat. A legtöbb a rendnek és észszerűségnek teljét, az isteni akarat kinyilatkoztatását, a földi lét harmóniájának alapját véli eszközölni, mások, szerencsére nem túl sokan, uralmukat saját érdemüknek tulajdonitják, mint emberfölötti erejük és egyedülálló értékük kifejezőjét.

Rabszolgaság vagy „függőviszony"?

Az emberiség története voltaképen folytonos rabszolgaságból való felszabadulás folyamata. A szolgák függése uruktól az évezredek folyamán finomult, civilizáltabb lett. A mai kultúrnépeknél nem létezik többé tulajdonjog emberek felett, jogi könyveink nem ismerik többé a rabszolgaságot. Sőt manapság az úr és szolga fogalma kezd elfakulni, eltűnni annyira, hogy sietnünk kell az emberiséget urak és szolgák kategóriájába osztani, nehogy végkép divatját múlja. Az úr fogalmát ma a „munkaadó" helyettesíti, a cseléd vagy a szolga és szolgálók az „alkalmazott". Az alárendeltséget helyettesíti a teljes egyenjogúság, melynek alapja a mindkét oldalról szabadon kötött munkaszerződés. Ezen szabadság és egyenjogúság theoriában és valamelyes jogi fikcióban létezik.

Mindenesetre örvendetes, hogy mindazon képzeletek, melyeknek mellékíze kényszer, erőszak, megvetés, jobban-jobban eltűnnek öntudatunkból. Hagyományos képzeleteinkben az úr és szolga viszonyáról mindig rejlik valamelyes erőszak és megvetés, zsarnokság és fennhéjázás, a születés és faj vagy legalább is a név és rang vak előítélete.

Az a kérdés, hogy az úr és szolgáról alkotott képzeleteknek veleje: az egyik embernek a másiktól való függése is eltűnik? És ezt a tények tagadják. Ellenkezőleg ez a függés óriási dimenziókba nő, annyira, hogy manapság nemcsak egyes emberek függnek egy hatalmastól, hanem népek más népektől, sőt a hatalmasok is függnek másoktól, kik akaratukat teljesitik. Mintha az emberek tömege óriási erők által egy acéltömbbé lenne összeszorítva. Ki van ma ebben a helyzetben, hogy nagyobb arányokban tehetné saját akaratát, mások figyelembevétele nélkül? Függése a városnak a vidéktől, a munkaadónak a munkástól, a gazdaságilag hatalmas országoknak a gazdaságilag gyengébbektől, az intelligenciának a proletároktól, a kormányoknak a választóktól, az igazgatóknak a részvényesektől, az ujságoknak az előfizetőktől, a tudomány és művészetnek a gazdaságtól, a politikusoknak a bankok vezetőitől — mily végtelen összekuszált és folyton növekvő összeforrás minden téren!

Az eszmény és valóság ellentétje.

Megállapíthatjuk, hogy ma nincsenek többé urak, de annál több szolgák, csupa szolgák. És hogy a világtörténelem rabszolga-felszabadítása csak formailag véghezvitt képmutatás volt.

A rabszolga fogalom és elnevezés eltűnt, valójában azonban az úri rend szűnt meg. Megismétlődik a fordított fogalmak különös lélektani játéka. Az emberiség eszményei a valóság fordítottja. Minél szolgaiabbak az emberek, annál hangosabban beszélnek szabadságról, minél kevesebb a valódi úr, annál buzgóbban avatnak mindenkit úrnak, autonom, szuverén úrrá, legalább annyiban, amennyiben része a szuverén népnek.

Arról is lehetne tárgyalni, hogy az emberiség belsőleg is mindig jobban föladja szabadságát — mert igen vadul és mohón törtet oly szabadság után, mely illúzió, mert elnyomatása alatt görnyed, és nem képes belsőleg a külső állapotok fölé emelkedni. De hisz ezt már gyakran hangoztatták s talán nem is felel meg teljesen a valóságnak, mert mindaz, amit hátrányost mondanak, általánosságban akár egy emberről, vagy az emberiségről, egy korszakról, vagy irányzatról és mozgalomról rendesen túlzott teoretikusok és retorikusok konstrukciója.

A függés lényege: vezetés vagy szolgálat.

Nagyobb érdeklődést érdemel az az észrevétel, hogy az embereknek egymástól való függése a lét mélységeiben alapszik. Örök igazság, melyet a reális élet folytonos egymásra való utaltsága mindig bensőségesebben a lelkekbe vés. Ha pedig igazság, akkor jó és szent

értelemmel is kell bírnia, mint minden igazságnak. A kölcsönös függés az úr és szolga közti viszonynak veleje. Ezen viszony lényege nem más, mint csodálatos kifejezése a minden közösséget megalapozó ténynek, hogy az emberek kölcsönös adakozásban vannak egymáshoz fűzve és hogy ez a kölcsönös ajándékozás kétféleképen eszközölődik: a *vezetés* és a *szolgálat* által. A szent, örök, isteni értelme az úri rendnek ajándékozó *vezetés* és a talán még szentebb, még istenibb értelme a szolgaságnak az ajándékozó *szolgálat*.

Vezérek után vágyódunk!

Mintha ma, mikor az úri rend ősi, történelmi értelmében eltűnőfélben van, ezen fogalom örök értelmét jobban kezdenők sejteni. Beszélünk „vezérekről", vágyódunk vezérek után. Különösen ifjúságunk s azoknak legjobbjai álmodoznak vezérekről, kiket ujjongva éljenezhetnek. Persze nem sokkal több ez sejtelemnél, sötét álomnál. Nehéz megmagyarázni, milyennek kell lenni ennek a vezérnek, ki ez a vezér, ki után vágyódunk. Annyi bizonyos: nem a hangzatos szavak, a hangos ígéretek, a parancsoló mozdulatok és a színházi gesztusok teszik ki a vezért. Azok sem vezérek, akik néhány esetleg zavart gondolat fantasztikus hatása alatt állnak, de ezek nagyon veszedelmessé válhatnak.

Amikor a vezér Isten eszköze.

Vezérek a valódi, Istentől küldött Herrenmenschen. Tehát olyanok, kiknek valódi küldetésük van, küldetés, melyet nem bitorolnak, hanem mely nekik adatott felülről. Emberek, kik egy mindenekfölött hatalmas, egy láthatatlan kezében és vezetése alatt állnak és egy végtelen háttérből lépnek ki. Emberek, kikben és kik által mágikusan hatnak tárgyilagos erők és szükségességek, akár legyenek ennek tudatában, akár nem. Olykor teljes tudatában vannak ennek, hogy a hatalmasnak kezében vannak, s annak eszközei, olykor oly célok és tettekre éreznek kényszert, melyeket csak részben fognak fel. De az emberfeletti, mely bennük hat, legalább annyira él öntudatukban, hogy eltelnek szent komolysággal és felelősségérzettel, mint kérlelhetetlen igazságot és kikerülhetetlen kötelességet fogván fel küldetésüket, s ezért teljes önfeláldozással és odaadással végzik feladatukat.

Ezek a komoly, felelősséggel terhes, egy magasabb fejlődés vágányaiba beleékelt emberek, kikben nem maradt meg semmi saját énjükből, mert teljesen felszívódtak hivatásuk és küldetésük által, ezek azok, kik közül sokan csoportosítanak, ők adnak támaszt, ők vezetik a tömegeket, utat törvén tántoríthatatlan menésükkel, akaratuk kisugárzik, s mint egy hömpölygő ár magával ragadja az emberek sokaságát. Nem mintha ők maguk kényszerítenék másokra akaratukat, nem, ők senkit sem akarnak követésükre kényszeríteni. Igazi vezérek félve tisztelik mások szabadságát, és tudják, hogy bizalomra van szükségük folyton remegve felelősségük nagyságától. De akaratuk önkénytelenül lesz követőik sorsává. Olyan, mint egy nagy erősúly, melynek csak a középen állnia kell, hogy minden, ami mozog, körülötte forogjon és feléje vonzódjék.

Tehát ezek a vezérek magasabb akaratból küldöttek, kik lelkükben hordozzák sokaknak útját. S ezek az igazi urak. Parancsoló akarat és tevékenység eszközlői, kik inscenálják akaratukat, hanem kiknek parancsai a természeti erők hatékony bizonyosságával teljesülnek. Természetesen ezek az urak nem használják ki önmaguk számára hatalmukat. Hisz ők is szolgák, eszközei egy magasabb akaratnak, ők maguk is egy láthatatlan központ varázsa alatt állnak, mely felé egységes, rendezett lelkük egész súlyával gravitálnak.

Mint ahogyan más által küldettek, és nem önmaguktól vették küldetésüket, úgy nem önmaguk számára nyerték küldetésüket, hanem mások részére. Önmaguknál sokkal nagyobb úr által lettek rendelve, hogy sokaknak legyenek központ és úttörő. Ezen sokaknak természetesen úgy tűnnek fel, mint mértékfölötti erő, mint parancsoló uralkodó hatalmasságok, mint törvény és mérték, út és akarat, mint a szélvész, melyről nem lehet tudni honnan jön és hová megy. Valóságban pedig ezek a vezérek kettős megkötöttség alatt állnak: kötve vannak az Úr által, kitől nyerték küldetésüket és a sokak által, kikhez küldettek.

Az Egyház vezérei.

Fontos és szükséges, hogy mindig és mindenütt ily vezérek vonzanak hallgatagon, de erősen, csendesen, de ellenállhatatlanul. Az emberek minden közösségében legyen az kicsiny vagy nagy, kell, hogy egy vezér álljon, különben minden összeomlik. Minden családban, minden államban, minden községben, minden műhelyben. Az Egyházban is, a katolikus Egyházban! És minden alakulatában, kerületében, közösségében, katakombáiban és keresztes hadjárataiban. És tényleg — s ez az Egyház nagy csodája, — hogy benne leggyakrabban és minden időkben találhatók ily vezérek.

Ily vezér volt már az Egyház Alapítója, benne észlelhetjük a vezér egyéniségének lényegét vonásról-vonásra.

Az Ő úri mivolta mindent felülmult s mégis oly jóhatású volt, hogy Mesternek hívták, s ez a legjobb és legbensőségesebb elnevezése a valódi Vezérnek. Az Ő követésében oly sok Mester és Vezér volt Egyházában, hogy neveikkel egy hosszú mindenszentek-litániáját lehetne összeállítani, de még ennél is többen vannak. Ezektől az évezredeken áthaladó komoly, hatalmas vezéregyéniségektől nyerte az Egyház egy Úrnő nemes ábrázatát és járása királyivá, biztossá, önérzetessé, bátorrá vált.

Szolga isteni értelmezésben.

A második mód: az *ajándékozó* szolgálat. Ez a szolga kifejezésnek örök, isteni értelme. Ezek a szolgálók nem hajolnak saját akaratuk felé, hanem mások akarata felé. Nincsen, aki parancsaik szerint igazodik, aki hozzájárulásaikat keresi, szavuknak nincs nyomatéka. Létük abban kulminál, hogy mások töltsék ki életüket. Így válnak a gyermekek az anya rendeltetésére, a betegek az ápolónővér élettartalmává: mindig sietnek, ha mások a villanygombot megnyomják, de ők sohasem csengetnek másoknak.

De nemcsak ebből áll az ajándékozó szolgálat. Hisz a rabszolgáknál is megvolt ez a feltétlen függés. S benne rejlik abban a sorsközösségben, mely az embereket és népeket ma is összekovácsolja. De ez nem jelenti az ajándékozó szolgálatot, melyben minden függés isteni értelmet nyer. Ezt a szolgálatot önként kell vállalni, szeretettel akarni, ujjongva megragadni, boldogan teljesíteni. Legmagasztosabb és legragyogóbb példája ezen szolgáló és ajándékozó függésnek az urak Ura, a mesterek Mestere, az emberré lett Isten, ki nekik élettartalmat ad. Érte vannak, Érte élnek és halnak, Érte dolgoznak és szenvednek, az Ő akarata életük.

„Úr" és „szolga" egy személyben.

Ebben a szolgálatban, melyet lelkük Urának szentelnek, át lesznek alakítva és meg lesznek erősítve arra a szolgálatra, melyet az embereknek ajándékoznak, talán keveseknek, esetleg sokaknak és nem mindig a legkiválóbbaknak, hanem olykor a leggyengébbeknek, leggyámoltalanabbaknak. Sőt megesik, hogy egy valódi vezér gyakorolja ezt az ajándékozó szolgálatot, s így magában foglalja a vezető és a szolgáló odaadást. Egyszerre van a központban és a perifériában, egyben áldozatot hozó főpap és áldozat. Az örök bámulatos példaképe az úr és szolga egyesülésének újból Krisztus, kit joggal neveztek Úr és Mesternek — „sum etenim", „s tényleg az is vagyok", — s egyben tanítványainak megmosta lábait és vérét adta értük.

Természetesen az úr és szolga ezen personaluniója nem mindennapi jelenség, csak azokban az egész nagy emberekben lehetséges, kik oly erősek, hogy tökéletes szolgák is tudnak lenni. Rendesen mások a vezérek és mások a szolgák, s ezt a szétválasztást fönn is kell tartani úgy az otthonban, mint az államban, be kell tartani a tisztes távolságot.

A vezetőkben megtestesül Isten hatalma és akarata, mint követelés és parancs a sokak számára, szerinte kell igazodniok. A szolgálattevőkben megjelenik Isten kegyelme és szeretete — a sokak ebből élnek. A vezetők erős kézzel ragadják meg a sokakat, hogy alakítsák őket. A szolgálattevők átadják magukat, hogy alakítsák és elhasználják. Az urak központot képeznek, mely körül sokan keringenek, a szolgálattevők odaadják magukat, hogy hivatásukban felszívódjanak. A hatalmasok megnyitják az utat, a szolgálattevők alkotják az utat mások számára. A hatalmasoknak képeseknek kell lenni másokat áldozatokká átalakítani, szent terheket rakván vállaikra a többieknek oda kell adniok magukat, mint szent áldozat, mely mások terhét hordja.

Nagyon különböző az embereknek az a két kategóriája, de egyben kell, hogy hasonlítsanak egymáshoz: ki kell vetkőzniök önmagukból teljesen, hisz mindannyiuk fölött rendelkezik egy nagy Úr, ki őket küldi és felhasználja az egyik csoportot így, a másikat úgy.

A megkülönböztetés Istentől származik.

Tehát van egy arisztokratikus különbség az emberek között, mely Istentől adatott és eltörülhetetlen. A világtörténelem hatalmas uralkodói, sőt azok is, akik uralomra vágytak, sejtették, hogy van felsőbb hatalom, bár nem az ő számukra adva, de azt nem tudták, hogy uralkodni annyit jelent, mint föláldoztatni egy felsőbb lény által. A tömegek, melyek ujjongva éljeneztek egy nagy úrnak, egy hatalmasnak, ki magával ragadta őket, ittasult lelkesedésükben tudták vagy sejtették, hogy a tömegek sorsa, hogy magasabbak vezessék és átalakítsák. Talán sejtették, hogy a szolgálat, melyre hivatottak, kell, hogy nagy szeretettel, lelkesedéssel párosuljon és önfeláldozást jelent. Azt nem tudhatták, hogy az uralkodók, kikért lelkesen föl kellett magukat áldozniok, nem mindig ragyogó alakok, s nem jelennek meg mindig királyi palástban és fejedelmi díszben. Megjelenhetnek szolgák, koldusok, bélpoklosok, gyermekek, sőt együgyűek alakjában.

Akik szolgálnak: azok uralkodnak.

Isten különös módon változtathatja át az urak és szolgák viszonyát, mely úgy hat, mint a világtörténelem és a rabszolgák fölszabadításának iróniája. Azok, akik urak akarnak lenni, szolgákká válnak és akik szolgálni akarnak, páratlan urakká lesznek. Mikor az emberek hirdették „non serviamus" senkinek sem szolgálunk, mert mindnyájan egyenlők vagyunk, függőbbekké és szolgaibbakká váltak, mint valaha, annyira, hogy már nincsenek köztük függetlenek. Azok azonban, kik szabad akaratukról lemondván másoknak önként szolgálnak, kiknek jelszavuk nem az én, hanem a te akaratod, vezérekké és uralkodókká lettek testvéreik fölött és újjá alakították a föld színét. Sokan, hogy csak laikus testvérek akartak lenni, a századok pátriárkáivá lettek.

Ez a fordított viszony legcsodálatosabban mutatkozik, az Úr és Mesterben, ki szegény tanítványai lábainál térdel. Ő egyetlen és örök értelemben volt jogosítva uralkodásra és mégis szolga akart lenni és mint szolga élt. De épp azért adatott neki új hatalom és övén tündöklik a fölírás: „Királyok Királya és urak Ura", (Titk. Jel. 19, 16.) s minden teremtmény neki szolgál: „Ha élünk, Neki élünk, ha halunk, Neki halunk, a mi Urunknak." (Róm. 14, 8.) „Ki midőn isteni alakban volt, nem tartotta ragadománynak, hogy Istennel egyenlő, hanem kifosztotta önmagát s szolgai alakot öltött . . . megalázta magát, engedelmes lévén mindhalálig éspedig a keresztháláig. Amiért az Isten fel is magasztalta őt és olyan nevet adott neki, mely minden név fölött van, hogy a Jézus névre minden térd meghajoljon, . . . aki az Atya Istennek dicsőségében van." (Fil. 2, 6—11.)

A TEHETETLEN DODO.

Kihalt a földön egy madárfajta, a dodo. A XVII. században még élt a Mauritius-szigeteken, ma már nem él. A természettudósok kutatni kezdték, miért pusztulhatott ki. Csak koponyáját, csőrét, csontjait ismerték. Ezekután ítélve a galambfélék családjába tartozó hattyúnagyságú, életképes madárnak gondolták.

Hát akkor miért pusztult ki?

Végre a British Muzeum állatképei között találtak egy régi-régi olajfestményt, alatta az írás: Dodo inops, — A tehetetlen dodo.

A kép valóban hattyúszerű, kampóscsőrű, szürkéssárgástollú madarat ábrázol — csak a szárnyával van baj. A szárnya csökevényes, elkorcsosult.

Ebből mindent megértettek. A dodo nagytestű, lusta állat volt. Nem tudott védekezni. Lábai elszoktak a futástól, szárnyai elszoktak a röpüléstől. Legföljebb hápogni tudott. Nem csoda, hogy kipusztult.

Ha ragadozó állat támadt rá a földön, nem tudott fölrepülni legalább egy biztonságos fára.

Még kevésbbé tudott a levegőbe magasan fölszállni, mint a pacsirta, ott fönt nem támaszkodni semmi földi fára; mindentől elszakadni, ami a földre támaszkodik.

Nem, a dodo nem tudta ezt megtenni. Pedig volt szárnya, de sokáig nem használta. Elsorvadt.

Onnan föntről, magasból nézhette volna a világot, a tarka őserdőt. A közelről olyan félelmetes ellensége is onnan magasból milyen nevetséges, milyen apró, milyen ártalmatlan lett volna! De a dodo tehetetlen és ezért elpusztul.

És a pacsirta? A pacsirtát nem kell félteni. A pacsirta nem hagyta két szárnyát elsorvadni. A pacsirta röptében is énekel az Úrnak. Míg a világ világ lesz, kis pacsirta mindég lesz!

És én?

Azt mondják, a léleknek két szárnya van: imádság és önmegtagadás. Gyakorlom-e ezt a két szárnyamat?

Vajjon örökifjú, éneklő pacsirta vagyok? Vagy talán tehetetlen dodo? *László Gábor.*

AZ EGYHÁZ — AZ APOSTOLKODÁS.

ELMÉLKEDÉSI ANYAGOK.

KIKET VÁLASZTOTT JÉZUS, EGYHÁZA VEZETŐIÜL?

Az isteni, Mestert szemlélem, amint a Genezáreth tó partján kijelentette Péternek és Andrásnak, valamint Zebedeus fiainak, hogy „emberek halászaivá" teszi őket. Majd magamellé vesz tizenkettőt s elküldi őket, hogy hirdessék az evangéliumot.

Vessünk egy pillantást *az egész földgolyóra,* szárazföldjeivel, szigeteivel, hatalmas kiterjedésű partjaival, mérhetetlen sivatagaival, égbenyúló hegyeivel . . . mindezek még az ismeretlenség sötétségébe vesznek a jövendő apostolok előtt. Pillantásunk aztán a földnek arra a *piciny darabkájára,* a kicsi országra Galileára, mely a szárazföld térképén csak egy alig észrevehető *pontocskát* foglal el . . . És mégis innét indulnak el ezek a hadsereg nélküli hódítók, hogy megalapítsák a legnagyobb kiterjedésű, leghatalmasabb, legszebb és legmaradandóbb birodalmat, amit emberi szem valaha láthatott! — Mélyedjünk bele ezekbe az *ellentétekbe.* Minél jobban megragad bennünket, annál könnyebben felfogjuk ennek a műnek nagyságát és Isten csodálatos beavatkozását.

I. A mű nagysága. 1. Magasan *felette áll* minden emberi alapításnak, királyságnak, császárságnak. 2. Magasabb rendből való, mert *természetfölöttiekbe emelt* társadalmát alkotja. 3. Míg más birodalmak idők multával összeomlanak és helyüket átengedik másoknak, addig ez a társaság *megmarad* a világ végezetéig, sőt, — ami egyedülálló kiváltsága — még nemesebb és ragyogóbb szépségben fog megújulni az égben. 4. *Átalakítja* majd a világot, amennyiben megnemesíti eszméit s megismerteti vele a felebaráti szeretetet, mely egyesíti az embereket.

Fontoljuk meg egy ilyen műnek *értékét.* Csodáljuk nagyságát, jótéteményeit. Köszönjük meg az isteni Mesternek, hogy ennek a műnek szentelte idejét, életét, szeretetét. Mi lenne belőlem Egyház nélkül?

II. A használt eszközök csekélysége. Ime ismét azoknak a megfontolásoknak egyike áll előttünk, melyek minduntalan utunkba kerülnek. Hogy a benyomások komoly hatást tegyenek ránk, hosszan és áhítattal kell megállnunk előttük. És így lassankint olyan meglátások tárulnak elénk, melyek önkéntelenül azt a kiáltást csalják ajkunkra, mely Jákob szívéből szakadt fel, az angyallal való küzdelme után: „Isten volt itt és én nem tudtam!"

1. Az apostolok *egyszerű,* szegény emberek, ruházatuk durva, kezük kérges, járásuk nehézkes. 2. Nincsen *semmi tanultságuk.* 3. Beszédük ugyanolyan, mint az *alsóbb néposztálybelieké* általában. 4. Van bennük vallásos szellem, odaadás és bizonyosfokú erény is, de viszont milyen *nehéz felfogás* és mennyi *gyengeség*!

És Jézus, a mi imádásraméltó Jézusunk ezekből az egyszerű emberekből *vezetőket, hóditókat, hősöket, nagy szenteket, bámulatraméltó vértanukat* formál *s* beszédeik útján szándékozik felvilágosítani a világot. — Csodáljuk meg nagyszerű fölényét, mellyel nem a közönséges, általános eszközöket használja fel. Ismerjük el, hogy az általa használt eszközökben magasabbrendű, természetfeletti nyilvánul meg és rajtuk keresztül Isten munkája világosan jelentkezik. A keresztény vallás csodálatos bizonysága ez.

III. A jelenlegi Egyház. Mikor látjuk az Egyházban az emberek elégtelenségét, *tökéletlenségét,* szomorúság fog el bennünket, talán nyugtalanság sőt némi keserűséget is érzünk. Elfelejtjük, hogy ugyanaz a Lélek, mely ott volt a mű alapításánál, kitart mellette további fejlődésében is a századokon keresztül. Ugyanaz a Jézus vezeti ugyanazt a művet. Amit kezdetben láthatóan végzett, azt most láthatatlanul folytatja. *Nincs szándékában megváltoztatni módszerét:* az elégtelenségek, tökéletlenségek nem csodálatos bizonyságai-e mai is épenúgy, mint akkor, isteni működésének?

Ha ott lettünk volna azon a galileai hegyen akkor, amikor Jézus kiválasztotta apostolait, ugyan milyen szemmel néztünk volna azokra az egyszerű, ismeretlen, emberekre? Vajjon mit mondtunk volna? Mit reméltünk volna? Nem éreztünk volna valami sajnálkozó lenézésfélét? Ugyan mi jut Jézus eszébe, hogy ilyen segítőtársakat választ maga mellé?!

Ébresszünk magunkban komoly bizalmat az Egyház jövője iránt. Félre minden kételkedő tépelődéssel. Legyünk természetfelettiek. Szelíd, megértő méltánylással nézzük a dolgokat és hagyjuk a keserű szemrehányásokat. Kerüljünk mindent, ami gyöngítheti bátorságunkat. Ne feledjük, hogy olyan műről van szó, mely emberekre bizatott és alá van vetve az emberi természet törvényeinek: de amelynek lényegében Isten minden akar lenni.

II. AZ APOSTOLKODÁS KÖTELESSÉGÜNK.

Szemléljük lélekben az isteni Mestert abban az ünnepélyes pillanatban, amelyben *kiválasztja apostolait.* S a hit szemével lássuk, amint az idő és tér távlatából ránk is néz. Alázatos megilletődéssel kérdezzük Tőle: Mit akarsz Uram, hogy cselekedjünk?

1. Apostolkodás kötelessége.

Napjainkban az igazán keresztény léleknek apostoli léleknek is kell lennie. A hitetlenség özönével szemben, mely elárasztja társadalmunkat, erős korlátok felállítására és minél számosabb mentő eszközre van szükség. Az Egyház lassankint gondoskodik is ilyenekről. Vannak nagy általános jellegű művek, melyek csak az erők összefogása útján érhetnek el eredményt és vannak olyanok, melyek az egyéni munka keretébe tartoznak.

Vajjon van-e egyetlen oly keresztény is, aki valamelyik formában ne lehetne apostol? Saját családjában, barátainak körében, szolgáival, szolgálóival szemben s bármilyen irányú befolyásának körében? S nincsenek-e ott a közös művek, melyek minden jóakaratú ember segítségét felhasználhatják?

S mégis hány ember, még jámbor lélek is akad, aki vonakodik a társadalomnak és a lelkeknek segítségére sietni. Az egyik tehetetlenségével, tudatlanságával, ügyesség hiányával védekezik, — a másik azt mondja: nekem nincs semmiféle összeköttetésem, semmi befolyásom, sem vagyonom, olyan szerény körülmények között élek. De olyan is akad, aki így beszél: mit, hogy én még más üdvösségén dolgozzam! — elég gondom és bajom van enélkül is, nem érek én rá se jámborságra, se erény gyakorlására, megteszem kötelességemet, mert meg kell tennem, de örömet nem találok bennük. Isten igazán hiába keres bennem valamit, amit felhasználhatna művei számára.

2. Válasz:

Szegény lélek, aki így beszélsz, tudod-e, hogy nem kereszténnyhez illő, amit mondtál? Ha mindaz, amit felhoztál, talán igaz is emberi szempontból, de nem igaz természetfeletti szempontból. A buzgóság mindig és mindenekfelett Isten műve, még a szentek, a tökéletesek kezében is. Az ember vet és ültet, de a növekedést csak Isten adhatja meg. Az ő kegyelme, mely teljesen meg lehet nélkülünk, bizonyára képes nélkülözni egyéni értékünket is.

Vess csak egy pillantást azokra az egyszerű, félénk, tudatlan emberekre, akik majd Jézus apostolaivá lesznek. Hasonlítsd össze a rendelkezésükre álló eszközöket és képességeket a magadéval, — az összehasonlítás bizonyosan a te előnyödre válik, hiszen ők nélkülöztek mindent, nekik semmijük se volt.

Ami belőled leginkább hiányzik, az a hit, a bizalom. Vagy talán a lemondás is? Ez viszont megvolt az apostolokban. Meghátrálsz a fizikai és erkölcsi nehézségek elől, mert fel kell áldozni valamit nyugalmadból, kényelmedből, mert el kell szenvedned a visszautasításokat, sikertelenségeket, hálátlanságokat . . . és mit tudom, még mi egyebet.

Valóban ez lesz az apostolok sorsa is és ebben példaképeink. Elérkezik a nap, amikor megvesszőztetvén, boldogan távoznak, hogy szenvedhettek Jézus szeretetéért. Képzeld magad elé az isteni Mestert, amint felhág a hegyre, hogy ott töltse az éjszakát. Vajjon kire gondol? Azokra a galileai halászokra, akiknek hibáit, tehetetlenségét világosan látja. Keble emelkedik és szívéből csodálatos szavak törnek elő: Szeretem őket, s ha ők is szeretnek engem, átalakulnak. Bízik a szeretet hatalmában! . . . Emeld fel lelkedet a mennyei magasságokba és szemléld Jézust, amint néz téged. Jól ismeri tehetetlenségedet, hibáidat, fogyatkozásaidat, olyannak lát, amilyen vagy, de szeret és azt mondja: légy apostol! Ép úgy, mint egykor, most is a gyengéket választom ki. Számíts rám!

3. Hogyan történik a meghivatás.

Azt mondhatod, hogy a hívás nem neked szól, nem hallok lelkemben semmit, és nem érzek semmiféle vonzódást szívemben, pedig a hivatásnak mégis ez a módja.

Nem. A hívás egyáltalán nem ilyen érezhető módon történik. A belső hang megcsalhat bennünket és szívünk vonzódása bizonyos pillanatnyi hatásnak a következménye is lehet. A meghivatás rendszerint sokkal biztosabb külső útmutatással történik. Ilyenek: a ránk háruló kötelességek, a kínálkozó jóalkalmak, egy barátunk meghívása, lelkivezetőnk tanácsa . . .

Amikor az ilyen szerény, finom hívásnak ellenállsz, nem érzed-e, hogy olyankor valami szemrehányás ébred lelkedben, mely lassankint lelkiismeretfurdalássá válik? S vajjon ez a gyengéd figyelmeztető érzés nem a hűtlenségnek, a hívás visszautasításának a bizonysága-e? S elképzelhető-e egyetlen keresztény is, akinek ne volna semmi kötelessége másokkal szemben? A minden kereszténybben meglevő természetfeletti élet testvérekké tesz valamennyiünket. Isten országának kiterjesztése köztük mintegy családi vagyon. Ha szereted Jézust, engedheted-e, hogy hiába hullassa vérét, mikor az azért adatott neked, hogy megtermékenyítsd? Ha te volnál azoknak a szerencsétleneknek a helyében, akik vesztükbe rohannak, nem kívánnád-e te is, hogy megkönyörüljenek rajtad? . . .

4. Kérés.

Ó Jézus, aki úgy nézel reám az egek magasságából, mint ahogy kedves tanítványaidra néztél a hegyről; ó Jézus, aki ma is úgy szereted a lelkeket, mint ahogy szeretted akkor, formáld az én lelkemet apostolivá;

adj nekem küldetést valami nyomorúság enyhítésére, valami gyöngeség támogatására, valami tudatlanság oktatására, valami jóban való segédkezésre . . . Minden küldetés kegyelmedről biztosít engem és kegyelmed elég hatalmas arra, hogy mindent pótoljon . . . Mindent? Fájdalom, nem mindent. A közönyt és a restséget nem pótolhatja!

5. Föltétel:

Ha ebben a pillanatban talán nem látnál semmi olyan munkát, amelyben részt vehetnél, készülj legalább el az ezután eléd kerülő munkára. Fejleszd ki magadban a hozzá szükséges vállalkozó szellemet és türelmet. — Vágyódásoddal és imáiddal ébreszd fel magadban a buzgóság lelkesülését. — Tanulmányozd, gyanutlanul romlása felé futó, könnyelmű társadalmunk szükségleteit. Igyekezz megismerni a jótékonyságnak azt a módját, amit ismerőseid körében azok végeznek, akiket nagyra becsülsz. — Olvasd azoknak az embereknek rendkívül érdekes történetét, akik alázatos kicsinységükben, csekély eszközökkel olyan csodálatos műveket alkottak. Soha, egy korban sem voltak még ilyen sokan és soha jobban nem alkalmazkodtak a kor óriási szükségleteihez.

Ha eddig talán nem értettük meg igazán, hogy apostoloknak kell lennünk, valljuk be azt egyszerűen és alázatosan Jézusnak. Ha eddig az erőfeszítéstől való titkos irtózás tartott vissza bennünket, kérjünk bocsánatot attól, aki mindenét feláldozta a lelkekért. Ajánljuk fel magunkat komolyan, az érzésbeli lelkesülés nem szükséges. — És végül ígérjük meg, hogy tanulmányozni fogjuk, milyen jó ügynek állhatnánk a szolgálatába.

Ó Jézus, bocsásd meg hosszas közömbösségemet és lustaságomat! — Ó Jézus, ha arra méltatsz, hogy apostoloddá tégy, kérlek alakíts át engem! — Ó Jézus, ha már kiválasztottál és fel is használtál szolgálatodra, légy érte mindörökre áldott!

A FLEGMATIKUS ÉS A VEGYES VÉRMÉRSÉKLET.

IRTA: HOCH KONRÁD.

A flegmatikus vérmérséklet a legritkábban fordul elő a mi vidékünkön és a magyar nemzetnél. Képviselői inkább északon laknak és tőlünk nyugatra. Legtípikusabb képviselői a hollandusok. Az angolok között is igen gyakoriak, de ott rendesen valami más vérmérséklettel vannak keverve. Elég sok van a dánok, norvégek, svédek között is. Bár a gyakorlati életre e ritkasága miatt nem túlságosan fontos e vérmérséklet közelebbi ismerete, mégis teljesség okából leközöljük róla a legszükségesebb tudnivalókat.

Lényege:

A flegmatikusoknál a lélek működése, az akarat mozdulása, *nagyon nehezen indul és a külbenyomások nagyon gyengén vagy egyáltalában nem ingerlik az akaratot a működésre.* Az értelem és akarat ellenműködése is igen csekély intenzitású, söt nagyon gyakran teljesen el is marad. Ha valami benyomás megmozdította is a lelkierőket, e mozgás nem tart sokáig, mihamarabb eltünik és nyugalom áll be.

A flegmatikus mintegy önmagában és önmagának él. Olyan mint valami erős és kemény szirt a tenger közepén; körülveszik az események hullámai, ostromolják az érzelmek és indulatok viharai, de megtörik rajta minden, marad ami volt, önmagában álló és önmagának létező kemény szikla.

Alaphangulatai:

1. Kevés dolog kelti fel az *érdeklődését,* főképen ami rajta s érdekein kívül esik, egyáltalában nem is érinti.

2. *Tevékenységre alig van kedve,* csak a nagy szükségletek vagy a nagy indítások, nagy benyomások képesek megmozgatni a tevékenységre. Ellenkezője; a nyugalom kedvelése azonban megvan benne.

3. A flegmatikus munkájában *minden nagyon lassan kezdődik, de lassan is folytatódik és lassan fejeződik be.* Neki semmi sem sürgös. Jöhetnek súlyos bajok és életbevágó érdekek, de ezek nem képesek gyorsabb cselekvésre, munkájának megfeszítésére bírni.

Fényoldalai:

1. A flegmatikus *lassan dolgozik* bár, de ha egyszer megindult, akkor fáradhatatlanul be is végzi, ha lassú tempó mellett is. Annak azonban, hogy tovább dolgozzék, egy feltétele van: ne kelljen sokat gondolkoznia a munkán. Ha a munka komplikáltabb s bevégzése fejtörést igényel, akkor a flegmatikus megáll.

2. *Nem indul fel könnyen,* sem megbántások, sem sikertelenségek esetén. Nem kezd olyan akcióba, amelyik másoknak sértésére van, mások bárminemű kárára irányulna. Nyugodt marad a bajban is és józan, praktikus ítélete van.

3. *Nincsenek nagy szenvedélyei,* sem harag sem pénzvágy, de az érzékiség sem mozgatja túlságosan. Igaz, hogy nagy szenvedélyek híján nem is tör olyan magasra és nagyra, mint más vérmérsékletek tulajdonosai, de nincs is kitéve a bukásnak, mint azok.

4. *Nem kíván túlsokat az élettől,* az egyszerű megélhetés, az elemi szükségletek kielégítése már elegendő számára.

Árnyoldalai:

1. *Nagyon hajlik a nyugalomra;* emiatt aztán a pozitív törvény áthágásaiban ritkábban bűnös, de annál több hibát követ el a negatív kötelességmulasztás által. A flegmatikus nem igen lop, de alamizsnaosztási kötelességeit sem teljesíti. Szeretetlenséggel, rágalmazással, megszólással ritkán vétkezik valaki ellen, de még ritkábban segít a kétkedőknek és alig-alig emel szót valakinek érdekében.

2. *A vegetativ élet elemi szükségletei nagy szerepet játszanak nála,* evés, ivás, alvás, fontosabb számára mindennél.

3. *Nincs tettereje.* Könnyen háttérbe szorítják, és könnyen letörik a nálánál egyébként tehetségtelenebbek. Főleg a kolerikusokkal nem bírja a versenyt.

4. *Nem tűz maga elé nagy célokat,* megelégszik mindenben a közepességgel. Túlnagy vagyon nem izgatja, csak a kényelmes élet szükségletei legyenek meg számára. *Ez a képessége azonban a lelkiéletben is megnyilvánul,* ott sem tűz ki maga elé magasabb célokat, az életszentség hősies foka nem vonzza őt, megelégszik a feltétlenül szükségesek elvégzésével, de azt aztán becsülettel megteszi.

Nevelésük:

A flegmatikusokat a legnehezebb nevelni, mert külső behatások által kevéssé indíthatók meg, belső lelkiéletük is csendes, nincsenek szárnyaló vágyaik, nincsenek ambicióik, tehát semmi, ami belülről ösztökölné őket.

Emiatt a külső és belső behatásoknak gyengesége miatt *erős eszközökkel kell rájuk hatnunk.* Az első eszköz ezek közül a megértés. A flegmatikus érzelemvilága gyenge, de *értelemvilága* ennél jóval erősebb, *ezt kell tehát megfognunk és ezen keresztül kell hatnunk rá.* Azért a flegmatikusnak magyarázzuk meg apróra és éles kitételekkel, hogy micsoda előnyei vannak annak, amit tőle kívánnak. Mondjuk el neki részletesen, hogyan kell eljárnia és mindezt ne csak egyszer tegyük meg, hanem többször is, mert az egyszeri benyomás nála csupán felületes. Emiatt a flegmatikus nevelése bizony erős türelempróba.

A flegmatikus gyermeknél van a legnagyobb hatása és a legkevesebb visszahatása és kára a *testi fenyítéknek.* Amíg a többi vérmérsékletnél a visszahatás következtében a nyereséggel szemben bizonyos kár jelentkezik, addig itt csupán a nyereséggel kell számolnunk, a kár a legtöbbször elmarad.

A VEGYES VÉRMÉRSÉKLETEK.

Tiszta vérmérséklet aránylag kevés van az emberek között. A legtöbb embernek egy *uralkodó,* domináló vérmérséklete van, amelyhez azután egy *másik vérmérséklet* társul. Ritka dolog, hogy két vérmérséklet egyenlő arányban szerepeljen valakinél, mert az legtöbbször úgy van, hogy egy fővérmérséklete van az embernek és ehhez, mint kisebb összetevő, járul a másik. A *fővérmérséklet* adja meg az ember *alaphangulatát,* a *járulékos vérmérsékletek* pedig azt *szinezik.*

A vérmérsékletek e keveredése csak előny. Mindegyik vérmérsékletnek van ugyanis hátránya és előnye is. Ami előny erős az egyikben, az gyöngébb a másikban, a hátrányok is ugyanígy vannak, mert a vérmérsékletek bizonyos részleteikben ellentétesek. Ha aztán két vagy több vérmérséklet egyesül egy személyben, akkor a hátrányok rendesen letompulnak, kiegyenlítődnek, bár az előnyök is gyengülnek. Az eredmény azonban mégis jobb.

*

A vegyes vérmérsékletek közül a következők érdemelnek megemlítést:

1. *Szangviniko-kolerikus vérmérséklet.* Ennél az alapvérmérséklet a kolerikus és azt módosítja a szangvinikus. Nála az indulat gyors, a behatásokra hirtelen reagál és az ellenműködése is azonnali. A benyomások és hatások viszont nem annyira tartósak mint a tisztán kolerikusoknál. A harag, bosszúállás, általában az indulatok lényegesen gyorsabban enyhülnek. Az önfejűség nem olyan erős, mint a tisztán kolerikusoknál, a kedélye sem annyira kemény. E vérmérsékletkeverék nagyon szerencsés.

2. *Koleriko-szangvinikus vérmérséklet* hasonlít az előbbihez, de benne a szangvinikus összetevők viszik a főszerepet és a kolerikusok háttérbe szorulnak. Az indulat és az ellenállás gyors és heves nála. Ámde a benyomás nem száll el oly hamar belőle, mint a tisztán szangvinikusoknál, nem is vésődik olyan mélyre, mint a tisztán kolerikusoknál. A szangvinikus csélcsapság, felületesség, külsőségesség, megjavul a kolerikus vérmérséklet komolysága és biztossága által. Ez is előnyös keverék.

3. *A koleriko-melankólikus és a melankoliko-kolerikus vérmérséklet.* Itt két komoly, szenvedélyes és erős vérmérséklet egyesül. Egyesül a kolerikus nemes büszkesége, önfejűségig menő akaratereje, éles haragban csúcsosodó indulatossága a melankolikus nyugodt, csöndes, zárkózott lényével, néha érdességével. Az ilyen vérmérséklet viselőjének sok akaratra és önuralomra van szüksége, hogy belső békéhez jusson. Tudatosan kell iparkodnia arra, hogy ne legyen azoknak terhére, akikkel együtt kell laknia és együtt kell dolgoznia.

4. *A szangviniko-melankólikus vérmérséklet.* Ennél a melankólikus rész van többségben; képességeinek működése nem olyan gyors s az ellenhatás sem oly hirtelen nála, mint a tisztán melankólikusoknál. A szangvinikus könnyedsége enyhíti a hosszan megmaradó indulatot, érzelmeket, gyűlöletet, haragot és bosszúállást. A szangvinikus vérmérséklet bizonyos könnyedséget, barátságosságot, vidámságot kölcsönöz, a melankólikus vérmérsékletnek. Ilyenek azok az áldottszívű, vajlágyságúnak mondott emberek, akik mindig meghatódnak, senkinek sem tudnak fájdalmat okozni, de sajnos ott, ahol erély és tetterőre van szükségük, mindjárt lemaradnak.

A keresztszülők kötelessége: súlyos kötelesség.

Irta: Vargha Kázmér.

Egyik ismerősünk őszintén feltárta előttünk lelkének aggodalmát.

— Vagy tíz esztendővel ezelőtt felkértek, hogy egy szegény embernek újszülött gyermekét a keresztvízre tartsam. Megtettem. Úgy gondoltam, hogy irgalmasságot cselekszem általa és a gyermek szüleinek elég jelentős alamizsnát is adtam. Ez az eset aztán többször megismétlődött. Sohasem utasítottam vissza a felkérést és bizony tíz esztendő alatt vagy húsz keresztelésnél töltöttem be a keresztszülő tisztségét. A családok, akikkel így lelkirokonságba kerültem ismeretlenek voltak nagyobbrészt előttem és legtöbbjüket a keresztelés óta nem is láttam és róluk nem is hallottam. Keresztgyermekeim közül csak kb. öt tartotta fenn velem tovább is az összeköttetést. Ezek most már iskolába járnak és időnként eljönnek hozzám. Látom, hogy nem annyira tiszteletből keresnek fel, mint inkább azért a kis ajándékért, amit ilyenkor adni szoktam nekik.

— Az utóbbi időkben nagy lelki átalakuláson mentem át. Az életet és a lelkiéletet sem tekintem már olyan könnyű dolognak és könnyenvehetőnek, mint azelőtt. Sőt talán kismérvű aggályosság is fejlődött ki bennem. Így többször szemrehányást teszek magamnak, hogy keresztgyermekeimet elhanyagoltam, nem néztem utánuk. Tanácsot is kértem ebben a tárgyban valakitől, aki aztán megnyugtatott. Azt mondotta, hogy ma már a történelmi fejlődés folyamán a keresztszülőség inkább csak olyan udvariassági és szeretetkimutató cselekedet. Ne kínozzam magamat azzal, hogy e kötelességemet elmulasztottam. Magam is úgy érzem, hogy nem követtem el hibát, amikor a keresztanyaságot elvállaltam, csak pillanatnyi irgalmassági cselekedetet akartam gyakorolni és hozzáteszem, hogy ha valamennyi keresztgyermekemnek utána kellene néznem, fizikailag is lehetetlen volna. Hiszen húsz szanaszétszórt pártfogoltamat hogyan tudnám figyelemmel kísérni? Nem volna hozzá sem elegendő időm, sem elegendő erőm. Ugyebár nyugodt lehetek és nem követtem el semmi mulasztást?

A keresztszülő tiszte komoly kötelesség.

Nem mondhatjuk bizony, hogy ennek az olvasónknak, akiigy panaszkodott előttünk, igaza van és nem mondhatjuk, hogy a keresztszülői tisztről való fogalmai olyanok, amilyennek az Egyház kívánja.

Merthát miért is kívánja az Egyház a keresztszülőt és milyen kötelességeket vesz magára valaki, amikor vállalkozik?

Az Egyház, amikor megkereszteli a gyermeket, a megszentelő kegyelmet közli vele és felveszi az Isten gyermekei közé Krisztus követőjének. Nem elégszik meg azonban, hogy lelkéről eltörölte az áteredő bűnt és hogy az Isten gyermekének kegyelmi köntösébe öltöztette, hanem akit megkeresztelt, egész életében Krisztus hivének akarja látni. Azt kívánja, hogy a megkeresztelt ismerje meg Jézust, ismerje meg a katolikus ember kötelességeit és azután ezek szerint éljen is; tartsa be az Úrnak és az Egyháznak törvényeit. Röviden összefoglalva azt akarja, hogy a megkeresztelt a katolikus vallásban neveltessék és azután ennek a vallásnak gyakorlásában meg is maradjon.

A nevelésnek első és természetes munkásául a megkeresztelt gyermeknek *szüleit* tekinti. Gondoskodik azonban arról is, hogy a szülőknek munkáját más által is *támogattassa* és ha a szülők e kötelességüket nem tudják teljesíteni, vagy nem akarják teljesíteni, ez a másik *pótolja. Erre a szerepre állítja oda a gyermek mellé a keresztszülőket.*

A keresztszülő tehát nem csupán a keresztelésnek jogi értelemben vett tanuja, mint például a násznagy a házasságkötésnek jogi tanuja. A keresztszülő *fontos kötelességet vállal* és a kötelességet a *legszentebb körülmények között:* egy szentségnek kiszolgáltatása kapcsán veszi magára.

A krisztusi felfogás szerint pedig, ha valaki kötelességet vállalt, *azt a kötelességet teljesítenie is kell.*

Milyen mérvű a kötelesség?

Általában véve azt mondhatjuk, hogy a keresztszülő kötelessége *tárgyilag súlyos kötelesség.* Teljesítése tehát *halálos bűn* terhe alatt feladata az illetőnek.

Ámde konkrét esetekben mindig a *körülmények szerint* kell elbirálnunk, hogy ez a tárgyilag súlyos kötelesség teljes egészében *fennáll-e?* Ha a szülők gondosan nevelik gyermekeiket, annak vallási és erkölcsi életére is felügyelnek, ha iskoláztatják őket, és ha a serdülés korában, sőt később is vigyáznak rá, akkor a keresztszülőnek nem marad már sok munkája, és esetleges kötelesség mulasztása bocsánatos bűnné válik. Viszont, ha a szülők csak világi értelemben nevelik magzatukat, de annak hitéletével, erölcsi fejlődésével, az erényekben való gyarapodásával egyszóval vallási életével nem sokat törődnek, bizony a keresztszülőnek válik kötelességévé, hogy pótolja e mulasztást. Az ő dolga, hogy keresztgyermekét oktassa, intse neki jó tanácsot adjon.

Szomorú dolog, de a katolikusok legtöbbje nem tud erről a súlyosmérvű kötelességről. Tudatlanság miatt nem is válik mulasztásuk halálos bűnné, bár tárgyilag az lenne.

Gondoljuk meg, mit vállalunk!

A krisztusi élet komoly kötelességek sorozata. Ha valaki, önként vállalkozott benne egy feladatra, azt teljesítenie is kell.

Éppenezért mérlegelnünk kell mindig, ha önkéntesen vállalunk ilyesmit. Meg kell vizsgálnunk, hogy megvan-e bennünk a szükséges képesség, körülményeink megengedik-e feladatunk teljesítését és ha úgy találjuk, hogy e pontokban valami hiány van, ne vállalkozzunk reá. Ha pedig elvállaltuk, akkor tegyük is meg, amire vállalkoztunk.

A HŐSIES LELKIERŐSSÉG APOSTOLA.

A lelkierősségről kétféle értelemben beszélünk az aszkétikában.

Tágabb értelemben a lelkierősség nem más, mint az *állhatatosság* bizonyos jele. Az erények gyakorlásánál ugyanis rendesen nehézségekkel állunk szemben. Külső okok, máskor meg belső okok — pl. gyengeség, szárazság stb. — nehezítik a jóban való kitartást. Amikor aztán valaki ezek *ellenére* mégis kitart a jóban, azt mondjuk, hogy *erős lélekkel* győzte le az akadályokat. Ez tulajdonkép nem is külön erény, hanem csak a jócselekedetnek egyik tulajdonsága.

A *szűkebb értelemben* vett lelkierősség már külön erény: a sarkalatos erények egyike. *Ez az erény olyan dolgok elviselésére, vagy leküzdésére viszi a lelket, amelyeket elviselni, vagy leküzdeni nagyon nehéz.*

Ez a lelkierősség három alkotóelemből áll. Az egyik, hogy legyőzi a félelmet, amelyet a reászakadt, vagy reájaváró baj idéz elő. A félelem ugyanis nagy zavaró a lelkiéletben; megbénítja az ember helyes, célirányos cselekvését. Ámde nem megy a túlzásba sem, mert okosan mérsékli az ember merészségét is. Az *első* tulajdonsága tehát a lelkierősségnek, hogy megtalálja a helyes utat a félelem és vakmerőség között. A *második* összetevője, hogy a baj alatt nem roskad össze: tud tűrni és szenvedni is. A *harmadik*, hogy nem adja meg magát, hanem a baj okával szembeszáll. Röviden így foglalhatjuk össze: *a lelkierősség keményen, de helyes módon tűr és tesz.*

A lelkierősség főkép példái által hat, a gyenge és a nagy nehézségek előtt megtorpanó ember, ha hősies fokú szent keménységet és bátorságot lát, maga is keménységre kész harcossá válik a kegyelem segítségével. Ennek számos példáját láthatjuk az őskeresztény ség mártirvértől pirosló történetében. Gyáva és hittagadásra már-már kész, gyenge lelkek, midőn a vértanúk hősi lelkierősségét látták és a kegyelem megérintette őket, egyszerre átváltoztak. Csillogó szemmel álltak bíráik elé és énekelve mentek a vesztőhelyre.

A lelkierősség hősei azonban nemcsak az ősi és döbbenetesen szép időknek voltak kiváltságai. Amint igaz, hogy „ma is élnek szentek", épúgy való, hogy a mai nehéz időkben is és a lenézett egyszerű emberek között is, a lelkinagyságnak és a lelkierősségnek is számos példáját találhatjuk. Egy ilyen példáról emlékezünk most meg.

*

Németország hadikórházaiban a háború alatt, nyomorékotthonaiban pedig a háború után, sokfelé megfordult egy *Engesser Ignác* nevű ember. Hiányzik mindkét karja és helyükön nem is modern műkar, hanem két kampóban végződő, szíjjal felkötött, igen primitív csonk lóg. Ahova csak befogadták, beállott a kórház, vagy nyomorékotthon személyzete közé és ott élte a kis közösség nyilvánossága előtt életét.

De hogyan élte! Egész kedélye derűs volt. Soha egy

Engasser Ignác a kórház kocsiján bevásárolni indul.

KÉRDEZTEK FELELÜNK.

Levelet kaptunk:

A napokban felkeresett egy szerzetespap és átadott 180 pengőt. Azt mondotta, hogy egy gyónójának megbizásából hozta e pénzt, aki ennyivel megkárosította a vezetésem alatt álló intézetet. Hangsúlyozta, hogy a gyónó egyenes kívánságára hozta el személyesen és közölte velem rendeltetését. Kérdéseimre többet nem válaszolt, mert azt mondotta, hogy gyónója többre nem hatalmazta fel, csak ennyit bízott rá.

A rákövetkező napokban bántott a lelkiismeretem. Úgy véltem, hogy felügyeletem nem elég gondos, midőn tudtom nélkül ekkora összeggel megkárosíthatta valaki intézetünket. Azóta éberen figyelem valamennyi alkalmazottunkat és mindenkit, akinek kezén csak pénz fordul meg nálunk. Szeretném megtudni, hogy ki volt az a hűtelen és ha megismerem, hát elbocsájtom.

E gondomat feltártam egyik ismerősömnek. Ő azonban azt mondotta, hogy ezzel az egyenes kutatásommal bűnt követek el. Az esetet ugyanis mint egy gyónás részletét tudtam meg, azért kötelességem az egész dolgot titokban tartani és azt nem szabad felhasználnom. Úgy állította, hogy engem is köt a gyónási titoktartás.

Hihetetlennek tartom ismerősömnek e véleményét. Hiszen én nem vagyok gyóntató pap! Nekem nem gyónt senki és én úgy tudom, hogy csak a gyóntató papot köti a gyónási titoktartás és azt, aki véletlenül meghallotta a gyónást, mert például a gyónó nagyon hango-

san mondotta bűnvallomását. Távol legyen tőlem, hogy a legkisebb helytelenséget is elkövessem e pontban s ezért megkérdezem, mit tartsak esetem felől?

Ezt feleljük:

A gyónási titok megőrzése a legszentebb kötelességek egyike. Titokban kell *mindent* tartani, amit csak a gyónásban elmondott a bűnös már a természetjog alapján is, a vallásosság alapján is, de az Anyaszentegyháznak e pontban hozott nagyon szigorú és nagyon pontos törvényei miatt is.

A gyónási titok a gyónásban elmondott *minden bűnre* és ezzel kapcsolatos minden, a bűnnel *szorosan összefüggő dologra* kiterjed, amelyről feltehetjük, hogy a gyónó neheztelne, ha kitudódnék.

A gyónási titok nemcsak a gyóntató papot kötelezi, hanem *mindazokat*, akik a gyónásban elmondottakat a gyónással kapcsolatban *bármilyen módon megtudják*. Hangsúlyozzuk tehát, hogy a gyónási titok nemcsak a gyóntató papot kötelezi.

Akár pap, akár világi, vagy bármilyen helyzetben van az, aki a gyónás anyagából bármit, ami a bűnre vonatkozik, megtudott, szigorúan köteles titokban tartani és erről nemcsak hogy nem beszélhet, de *fel sem használhatja*.

A gyónással kapcsolatban különféle módon ismerheti meg a gyóntató papon kívül más a gyónás anyagát. Egy lehetséges esetet már a levélíró is megemlített, amidőn elmondotta, hogy tudomása szerint annak is meg kell tartani a gyónási titkot, aki a gyóntatószék közelében állván akaratán kívül, vagy akár akarattal is kihallgatta a kissé hangosabban beszélő gyónót. Más eset például, amikor tolmács útján gyónik valaki (bár erre nincs kötelezve senki sem, de megteheti, ha akarja), mert nem tud azon a nyelven, amelyen a pap ért. A tolmács hallgatni köteles. Ugyancsak köteles megőrizni a gyónási titkot az, aki például másnak gyónás céljára összeírt bűnlajstromát megtalálja és elolvassa. Az az erkölcstan tudós is, akit valami komplikáltabb esetben mint szakembert megkérdez a gyóntató, köteles éppúgy hallgatni, mint a gyóntató maga.

Felhozott eset is a gyónási titok kötelezettsége alá esik. A gyóntató nem követett el sértést, amidőn megmondotta, hogy egyik gyónója küldi ezt a pénzt, aki elidegenítette. Őt ugyanis *a gyónó felhatalmazta és felkérte erre*. Ha arra is felhatalmazta volna, hogy nevezze meg a személyt, megtehette volna. Minthogy azonban nem adott ilyen engedélyt, a gyóntatónak meg kellett maradnia szigorúan azon korlátok között, amelyet gyónója számára kijelölt.

Amit a gyóntató ezen engedély alapján a kárvallottnak, illetve a kárvallott képviselőjének elmondott, a gyónás anyagának egy része. Bűnre vonatkozik és e bűnnek köteles jóvátételét bonyolítja le. A kárvallott képviselője tehát *mint egy gyónás anyagának bizonyos részét tudta meg a bűnt* és ennek alapján

célzás, vagy panasz el nem hagyta ajkát amiatt, hogy hiányzanak karjai és nem tud úgy tenni-venni, mint az ép emberek. Aztán egy pillanatig sem maradt tétlen. Mindig dolgozott valamit; minden munkát megpróbált és ahol primitív műkarjai nem voltak alkalmasak, más testrészével próbálta pótolni őket.

Sohasem prédikált kenetteljesen a megnyugvásról. Nem hangoztatta, hogy ő tulajdonkép hős, amikor élete szörnyű csapását ilyen módon tűri. Minden szónál hathatósabb volt azonban a példája, amellyel az egész intézet szemeláttára egy mélyen vallásos és a kegyelem eszközeit használó, erényes és csupa-szeretet keresztény életét élte. Csendes imái, szentáldozásai, szentséglátogatásai, főleg az a szeretet, amellyel mindenkinek segíteni akart és mindenkinek szívességet tett, óriási hatással volt a nyomorék és életkedvet elveszített szerencsétlenek számára. Ezek Engesser odajövetele előtt csupa passzív és napestig panaszkodó emberek voltak. Abban a tudatban éltek, hogy őket ápolni kell és nekik nincs más teendőjük, minthogy kritizálják ezt az ápolást és okolják az Istent nyomorult helyzetükért. Engesser egy-két heti ottléte után mintha kicserélték volna őket. Lelki komorságuk kiderült, ők is tenni-venni kezdtek és a vallásos buzgóság útján is utánozni kezdték.

Ennek az egyszerű embernek élő és hősies lelkierőssége magával ragadta valamennyiőket.

*

Engesser Ignác 1885-ben nyomorodott el. 19 éves legény volt akkor és gépápoló egy gőzmalomban. Egy kereket olajozott, amidőn megindult a mótor és két kezét könyökéig összetörte két fogaskerék. Társai gyorsan elkötötték könyökön fölül az ereit, úgyhogy nem vérzett el, de mindkét karját amputálni kellett és csupán egy-egy 10 centiméteres csonk maradt meg belőlük.

A szegény nyomorék iparos Fürstenberg herceg irgalmából a Hüfsisgen-i hercegi kórházba került. Irgalomból tartották itt.

Engesser az első pillanattól kezdve foglalatosságot keresett. A kórház személyzete azonban nem vette igénybe a szegény nyomorék munkáját. Engesser nem ellenkezett velük, hanem önmaga keresett munkát. Irni próbált éspedig a fogai közé szorított ceruzával. Három heti szívós gyakorlat után olvasható sorokat írt már. Ekkor tintával folytatta. Két hónapra egész takaros és egyenessorú leveleket írt. Kórteremről kórteremre járt és mindenhol ajánlkozott, hogy az írni nemtudó, vagy nembíró betegek leveleit hozzátartozóikhoz megírja. Utána a kórház irodájában már ő végezte a nyomtatvány formulák kitöltését és a sokféle babrálással járó kimutatások összeállítását.

Ezzel aztán megtörte az ápolószemélyzet ellenállását és kezdték fölhasználni munkáját. Sőt a kórházon kívülről is munkát kapott. Azon a vidéken ugyanis el van terjedve a vesszőfonó háziipar. Engesser az írás után fogai közé fogott ecsettel festeni kezdett és a fehér vessző- és háncskosarakat szép figurákkal díszítette. Később a házszámtáblák és címtáblák festése következett.

Közben műkarokat is kapott, de nem ment velük semmire. Nem csüggedt; egy falusi nyergesmesterrel primitív két, vállaira fölszíjazható, kampóban végződő csonkot fabrikáltatott és szorgalmas gyakorlással bámulatos ügyesen használni tudta őket. Ettől kezdve aztán csomagokat hordott,

piacra járt és a kórház háromkerekű kocsijával a beszerző és küldönc munkáját is ellátta. Pihenő óráit pedig a betegek közt töltötte: elbeszélgetett velük és derűs, mélyen vallásos, de sehol sem fitogtató és sohasem édeskésen szemforgató vallásosságával rendkívül jótékony hatást váltott ki.

A háború alatt egy bádeni hadikórházba vitték, ahol állandóan több mint ezer amputált kezű és lábú szerencsétlent ápoltak. Áldott hatása volt itt.

1920 óta a Heidelberg-i nyomorékotthonban él. Semmi más föladata nincs, minthogy ott éljen, dolgozzék a testileg fogyatékos fiatalok osztályán. Ezek látják életkedvét, erős akaratát és — követik. Különösen a lelkükre is jó hatással van a példája. Környezetében unszolás nélkül is lassanlassan vallásossá lesz mindenki.

*

Engesser Ignác élete nemcsak a lelkierősség hősies példája, de az apostolkodásé is. Mutatja, hogy nemcsak szóval és prédikálással lehet a vallásosság magvait elhinteni a lelkekbe, hanem az élet útjának krisztusi szellemű járásával is. Sőt elsősorban ezzel lehet!

Dr. Czakó György.

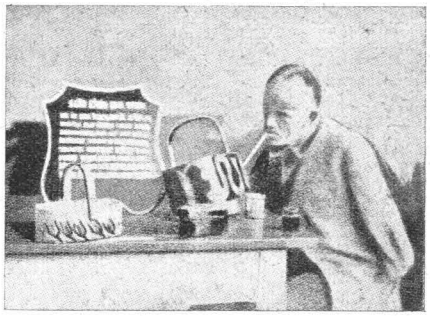

Engasser Ignác fogai közé szorított ecsettel kosarakat fest.

A TRÉFÁLKOZÓ ÉS KEMÉNYAKARATÚ SZENT.

SZENT MORUS TAMÁS ÉLETÉBŐL.

Morus Tamás, amikor látta, hogy VIII. Henrik király komolyan el akarja taszítani magától törvényes hitvesét, hogy Boleyn Annát, ennek udvarhölgyét elvehesse, lemondott a lordkancellári tisztségről.

Ez bizony nagy anyagi veszteséget jelentett számára. Eddig sem élt ugyan fényüzően, de szép háza és nagy háztartása sokat fölemésztett. Családos gyermekei is nála laktak és a velük való együttlétet Morus nagyon szerette.

Magában tervet készített, hogyan építi le a háztartását. E tervnek övéivel való közlését is egy tréfával kezdette meg.

Morus Tamás naponta szentmisét hallgatott. Felesége is. A kancellár ha nem ministrált, akkor angol szokás szerint a férfiak oldalán, az evangéliumoldalon ült, felesége pedig a nők között, a leckeoldalon. Szentmise után néhány percig még rendesen a templomban maradt és felesége megvárta őt. A templom előtt találkoztak és együtt mentek haza. Morust szolgája is el szokta kísérni a szentmisére, és amikor távozott, a szolga szólt feleségének is, mindig e sztereotip szavakkal:

— Myladi! a kancellár úr eltávozott.

A rákövetkező napon, amikor kidolgozta Morus háztartása leépítésének tervét, a szolgát nem vitte már magával a templomba. Szentmise után aztán ő maga lépett oda feleségéhez, pózba állott, meghajtotta magát és pontosan utánozva az öreg szolga szokott gesztusát jelentette:

— Myladi! a kancellár úr eltávozott.

Bár fájt neki leépíteni szokott környezetét, de külsőkapta meg a jóvátételt. Világos dolog tehát, hogy *köti teljes egészével a gyónási titoktartás.*

Az értesültek alapján vizsgálatot nem indíthat. Nem is kutathat a bűnös személye után, főképp nem azzal a célzattal, hogy megismervén elbocsássa. Ez önmagában a titoknak megsértése volna. De egyben az Anyaszentegyház kifejezett törvénye is tiltja ezt, mert az egyházi törvénykönyv: A Codex Juris Canonici 809. kánonja megtiltja, hogy az egyházi előljárók bármiképen felhasználják külső kormányzási ügyeikben azt, amit a gyónásban ismertek meg. Bár ez a törvény egyenest az egyházi előljárókra szól, mégis mindenkire kiterjed, aki a gyónási titokra köteles. Márpedig ennek a titoknak megtartására nemcsak a gyóntató, hanem bárki más is kötelezve van, aki valamit a bűnös gyónásából tudott.

*

A gyónási titoktartás a legszentebb kötelességek egyike. Őrzésénél ne a törvény betűinek kereteit mércsikéljük csupán, hanem a törvény szavain túl is messzemenően iparkodjunk mindent a legnagyobb hűséggel megőrizni.

E szentségi titok megőrzését egyébként csodálatos módon elősegíti az isteni kegyelem is. Az Egyház szolgái között bizonyos számú méltatlan is akadt minden időben. Természetes dolog ez, lévén hogy a papok is gyarló emberek. Az isteni kegyelem kétségtelen csodája azonban, hogy a gyónási titkot soha komolyan senki nem árulta el. Még azok a papok sem, akik hűtelenek lettek Krisztushoz, otthagyták az Egyház szolgálatát és eretnekekké váltak.

Nem beszélünk természetesen pletykákról, vagy be nem igazolt és látszólagos esetekről. Ha ilyenek valóban megtörténtek volna, Krisztusnak és szent Egyházának ellenségei régen bebizonyították volna és világgá kürtölték volna ezeket.

A tény az, hogy a gyónási titoknak vértanúi vannak, de árulója egyetlen egy sem akadt. E titoknak megőrzésében osztozzék hát a gyóntató pappal mindenki, akihez bármi módon a gyónás anyagából akármi eljutott. Ez a legszentebb kötelesség.

Levelet kaptunk.

A mult ősszel bérbe vettem egy gyümölcsöst. Finom, nemes gyümölcsfákkal jól fel van szerelve és erre való tekintettel a bérösszege is nagyobb, mint más hasonló nagyságú kerté.

Most jött a tavaszi fagy. Mindent tönkretett a kertben, úgyhogy termésem aligha lesz valami. Annyi bizonyos, hogy a fizetendő bérösszegnek negyedét sem fogom megkapni a gyümölcs értékében.

A tulajdonoshoz fordultam, hogy engedje el, vagy legalább is jelentékenyen csökkentse a bérlet összegét. Ő azonban hallani sem akar erről.

Most azzal a gondolattal foglalkozom, hogy egyszerűen otthagyom a bérletet, átadom neki a kertet és nem fizetek semmit. Lelkiéletet élő vallásos ember lévén megkérdezem azonban, hogy megtehetem-e ezt?

Ezt feleljük:

A bérbeadó és bérbevevő közötti viszonyt *két erkölcsi törvény* szabályozza. Az egyik az *igazságosságnak* törvénye, amelyik a közöttük lévő szerződésből folyik; a másik a *szeretetnek* parancsa, amely őket, mint embert ember mellé, mint Isten gyermekét Isten gyermeke mellé állítja.

Az *igazságosság* törvényei szerint *nincs jogában bérelengedést kérni*, főkép nem hagyhatja ott a kibérelt kertet úgy, hogy a bérösszegből semmit, vagy nagyon keveset fizet.

Amikor ugyanis azt a kertet kibérelte, egy emberi munka segélyével gyümölcsöt hozó tulajdont vett át. A bérbeadó átadta Önnek a kertet, felszerelésével együtt és mindazokkal a gyümölcsökkel és terményekkel együtt, amelyeket a bérlő a kertből munkája segítségével kitermel. A szerződés másik oldalakép Ön egy megállapított összegnek fizetésére kötelezte magát, tekintet nélkül arra, hogy sok gyümölcsöt hoz-e a kert avagy keveset. Az ilyen bérleti szerződéssel a *haszon vagy kár rizikója* is együtt jár. Ha nagy haszon, bőséges termés következik be, ez a bérbevevőnek haszna, és e címen nem köteles többet fizetni a bérbeadónak, sem a bérbeadó nem követelhet többet. Ha rossz a termés, az a bérbevevőnek a dolga, mert hiszen e rizikó tudatában kötötte meg a bérleti szerződést.

Világos dolog tehát, hogy az igazságosság értelmében a bérleti összeg a kert tulajdonosának kijár, annak kifizetését meg nem tagadhatja és ha elmulasztja megadni, *vét az igazságosság ellen* és kárt tesz másnak.

Az embereket azonban nemcsak az igazságosság erkölcsi törvényei állítsa egymással szembe, hanem a *szeretet törvénye* is kell, hogy összefűzze. Ennek a szeretetnek feladata, hogy az igazságosság betűjét enyhítse és szelidítse, a jogról való önkéntes lemondással elviselhetővé tegye akkor, ha a jog szószerinti betartása nagyon nehéz és mélybe vágó áldozatokat követel.

Esetünkben ez a szeretet van hivatva, hogy — ha megvan rá a kellő ok, — rábírja a bérbeadót, ne követelje az egész bérösszeget.

leg nem mutatott semmit. Sőt tréfával törte le szomorúságát.

*

Vád alatt állott már, amikor kiderült, hogy még bíró korában milyen gavalléros gesztussal és tréfába burkolva utasította vissza a megvesztegető kísérleteket.

Azt hozták föl ellene, hogy egy pörben bizonyos Vaughan nevű fél javára döntött egyszer és a pörnyertes feleségétől egy aranyserleget kapott ajándékba.

A vádra vonatkozóan kihallgatták Morust. Mosolygott és azonnal válaszolt:

— Igaz és nem tagadom, hogy Vaughan feleségétől egy aranyserleget kaptam ajándékba.

Itt elhallgatott és vádlói kárörömmel csaptak le reá:

— Tehát beismeri a vádat?!

Morus látszólag csak ezt várta. Hamarosan elrontotta ellenségei örömét, amikor folytatta:

— Várjanak csak kérem! Még nem fejeztem be amit mondani akarok. Azt az aranyserleget egy évvel az ügyükben hozott ítélet után kaptam.

Ismét elhallgatott gúnyosan mosolyogva. Vádlói örültek ennek a beismerésnek is, mert hát mégis reábizonyult a megvesztegethetetlennek hírésztelt bíróra, hogy ajándékot fogadott el egyik ügyfelétől. Morus hagyta őket egy-két pillanatig örülni és csak utána fejezte be vallomását:

— De ne siessenek kérem elítélésemmel, mert a serleget nem tartottam meg. Újévi ajándék címén küldték ugyanis és én azonnal, még a küldönc jelenlétében igen finom bort hozattam, megtöltöttem vele a serleget és fölköszöntve az ajándékozót, kiittam annak egészségére. Aztán összecsomagoltam az aranyserleget és visszaküldtem újévi ajándékul annak, aki nékem küldötte.

Aztán egy másik megvesztegetési váddal jöttek ellene. Egyik pör alperesétől, valami Croker nevű özvegytől egy pár kesztyűt fogadott el Morus, amelyben 80 arany volt.

Morus arcán ismét megjelent a huncut mosoly, amikor válaszolt a vádra.

— Hát igaz, a pár kesztyűt elfogadtam.

Megállott, hadd örüljenek a vádlói. Aztán folytatta:

— Mert nézzék kérem, Anglia lordkancellárja csak nem lehet annyira udvariatlan, hogy megsért egy hölgyet visszautasítván az ajándékát. Ámde a kesztyű bélését visszaadtam. Ott mindjárt és tanúk előtt egy finom dobozba tettem a 80 aranyat, amelyik doboz tízszer annyit ért, mint a kesztyű és átnyujtottam a hölgynek . . .

És az ilyen tónusú védekezései után órák mulva is újra és újra elmosolyodott.

*

Morus Tamás szerette a szójátékokat is. Tökéletesen beszélt és írt latinul és rendesen latin szójátékokat használt.

A kancellári tisztségről való leköszönése után anyagi nehézségekkel kezdett küszködni Morus. Ekkor már a király kegyencei is éreztették vele, hogy kegyvesztett lett.

Kényszerűségből fölszólította egyik régi adósát, aki előkelő állást töltött be az udvarnál, hogy fizesse meg azt az összeget, amelyet kölcsönzött neki.

Ez az úr goromba levéllel válaszolt. Kijelentette, hogy nem fizet, mert szűkén van a pénze, de ha volna se fizetne, mert Morust úgyis nemsokára kivégezik és

akkor már nem lesz pénzre szüksége. Levelét a latin mondással fejezte be: *„Memento morieris!"* (Emlékezzél reá, hogy meg fogsz halni!)

Morus válaszolt a levélre. Csak néhány sort írt: *„Memento Mori aeris!"* („Emlékezzél Morus pénzére!")

*

Amikor a Tower börtönébe csukták, a felügyelő zavartan fogadta. Őt Morus neveztette ki annakidején és sokat köszönt néki. Zavarán Morus egy viccel segített:

— Uram, ígérem, hogy étkezés, lakás és bánásmód ellen nem fogok panaszkodni. Ámde, ha nem tartanám be ígéretemet, felhatalmazom, hogy minden teketória nélkül dobjon csak ki innét.

Még e nehéz napokban is hajlott a tréfára.

A király minden eszközt felhasznált, hogy megtörje Morust. Érezte, hogy ennek az embernek állásfoglalása tetteinek történelmi értékű elítélése és a nép előtt is jelentős. Elküldött hozzá egy szeleburdi udvari embert, hogy beszélje reá az esküt letételére és ebben az Egyház igazának megtagadására.

A szeleburdi udvaronc összefecsegett Morusnak hetethavat és minden harmadik szava az volt:

— De hát változtassa meg kérem a szándékát!

Morus únta már a hiábavaló fecsegést. Hiszen több mint két órája ült a nyakán a küldönc. Azt várta csak, hogy újra elverklizi mondatát, hogy „változtassa meg a szándékát!" Ekkor aztán ő is megszólalt:

— Igaz is az! valóban megváltoztatom a szándékomat . . .

Az udvaronc meg sem várta a mondat befejezését és örömmel rohant a királyhoz. Jelentette, hogy ami a börtön kínzásának nem sikerült, az sikerült az ő rábeszélőképességének: Morus megváltoztatta a szándékát.

A király maga is csodálkozott a sikeren. Két előkelő urat adott az udvaronc mellé és visszaküldötte a börtönbe, hogy Morus ünnepélyesen jelentse ki előttük, hogy leteszi az esküt.

A lordkancellár már várta őket. Hamiskásan mosolygott, amikor előadták jövetelük célját.

— De hát uraim! ki mondotta önöknek, hogy én le akarom tenni az esküt és megakarom tagadni a hitemet? — kérdezte.

— Hát nem azt mondta, hogy megváltoztatja a szándékát? — vágott reá az udvaronc.

— Szent igaz, hogy azt mondtam. De ön nem várta be, hogy befejezzem a mondatomat, hanem elrohant. Igaz, hogy megváltoztattam a szándékomat. Az volt ugyanis a szándékom, hogy levágatom a szakállamat, amelyik itt a börtönben ilyen nagyra nőtt meg. (Morus azelőtt beretválkozott, a fogságban azonban hatalmas szakállat növesztett.) De aztán láttam, hogy milyen csúnya az ön csupasz arca, megváltoztattam elhatározásomat és megtartom a szakállamat . . .

Az udvaroncok fölháborodva bosszankodtak. Morus Tamás pedig a vérpad árnyékában jóízűet kacagott a sikerült tréfán.

*

Megható az az alattvalói hűség, amellyel a zsarnok uralkodóval szemben viselkedett. A hitbeli ügyekben kemé-

Viszont ez a szeretet kötelezi a bérbevevőt másik oldalról, hogy ne menjen a kérésnél túlzásba. Lássa be, hogy a kert tulajdonosának is kötelességei vannak; adót kell fizetnie s vagyonának hozadékából élnie kell.

A helyes út tehát, hogy mindkét oldalról a szeretetnek krisztusi alapjára állva *mérsékeljék az igényeket.* Engedjen valamit a bérösszegből a tulajdonos, de lehetőség szerint fizessen a bérbevevő is.

IRODALOM.

P. Wagner: **Az élet kis művészei.** Fordította: a *Budapesti Növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája,* Korda rt. kiadása. 103 oldal, több képpel. Ára P 1.50.

A könyv annak az életrajz-sorozatnak első kötete, amelyet a freiburgi Herder cég adott ki a mult évben. Ezek a könyvek világsikert értek el és egy év alatt a harmadik nagy számban megjelent kiadásuk forog közkézen.

A könyvben hat fiatalon elhunyt gyermeknek életrajza van. Az emberek nagyrésze nem szereti a szentéletű gyermekek életrajzát. A gyermekek lelke ugyanis természetüknél fogva szép, hajlik a jóra és ha hiba van bennük, az inkább csak pajkosság, vagy a rossz nevelésnek kiütközése. A szentéletű gyermekek életrajza épezért erőltetett és nem mentes a túlzásoktól.

E könyv életrajzai azonban nem ilyenek. Gyermekek szerepelnek benne, de húsból, vérből való és mai kicsinyek. Bennük van korunk hibája, de bennük van az ő gyermeki életükben is megnyilvánuló akarat, amelyik e hibáikat leküzdi.

A hat életrajznak feldolgozása bravurosan ügyes. Nincs bennük semmi szentimentalizmus, semmi prédikáció. Dramatizálva, párbeszédekkel tarkítva, moziszerű változatossággal peregnek lapjain az események, amelyeknek mindegyike az életből van és annyira megható és annyi erkölcsi tanulságot rejt magában.

E könyvet főkép a középiskola alsóbb osztályaiba járó gyermekeknek egyenest is kezébe adhatjuk, olvasásuk azonban mindenkire lelki hatással van, de különösen használhatják szülők és legelsősorban pedig nevelők.

P. Wagner: **A nagy Király katonái.** Fordította: a *Budapesti Növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája.* Budapest, 1935. Korda rt. kiadása. 121 oldal, több képmelléklettel. Ára P 1.60.

Fiatalember életrajz-gyűjteményünk nincs még a magyar irodalomban. Hét fiatalembernek élettörténete, különböző nemzetekből, különböző társadalmi pozíciókból és különböző életpályákról. Egy magyar is van közöttük, a fiatal gróf Batthyány Ödön életrajza.

Az életrajzok szereplői nem kolostorokban éltek, hanem egytől-egyig a világban. Nem visszahúzódó, csendes életűek voltak, hanem jómegjelenésű, társaságbeli, olyan „stramm fiúk". A könyvben mint húsból, vérből álló emberek szerepelnek, hibáikkal, gyarlóságaik-

kal, nehézségeikkel együtt. Életrajzukból különösen azt emeli ki a szerző, hogy a különböző életkörülmények között miként valósították meg megalkuvás nélkül a krisztusi életideált.

A feldolgozásmód nem az adatok egymásután halmozása, hanem epizódszerű, élénk és csupa eseményekből álló összeállítás, és épen ez az, amellyel hatnak. Alkalmazás és moralizálás kevés van bennük és ép emiatt biztos a hatásuk és kezébe adhatjuk olyanoknak is, akik még nem állnak a vallási élet praktizáló színvonalán.

Olvasásuk mindenkire hatással lesz és bár férfiakról és férfiaknak szólnak, de bizonyos, hogy a nők még nagyobb érdeklődéssel fogják olvasni, mert ideális karaktereket találnak bennük.

P. Félix: **A tenger ajándéka.** Elbeszélés, 48 oldal. Korda rt. kiadása. Ára csinos kartonkötésben, képes címlappal 40 fillér.

Megható kis gyermek-történet serdülők számára. Egy Adriai-tenger partjaira vetődött kis magyar mágnás-leánykáról szól, aki csecsemő korában tengeri vihar után az Istriai-part magyar halászcsaládjába került. A kicsike nemes lélekké növekszik az egyszerű emberek között és kedvesen leírt érdekes kalandok után találja meg édesanyját.

A gyermek pszichológiájának ismeretével megírt elbeszélés tulajdonképen pedagógiai célzatú. Tanító iránya azonban egyáltalán nem kiáltó, hanem észrevétlenül szövődik bele a történetbe. Több gyermektípust szerepeltet benne az író, de nincs köztük egyetlen elrettentő példa sem, mert minden szereplője e könyvnek kedves, vonzó és derék egyéniség. Hatásának módja ép ezért biztos a gyermekre, mert nem taszít, hanem csak vonz, aminek pedig mindig könnyebben enged a szépre, jóra annyira fogékony fiatal szív.

E könyvet főkép tanítónőknek, tanítóknak, szülőknek ajánljuk. A nevelésükre bizottaknak kezébe adván alkalmas módon hathatnak azok lelki fejlődésére.

Nyisztor Zoltán: **Felhőkarcolók, őserdők, hazátlanok.** Délamerikai utiképek. Bpest., 1935. Palladis kiadása. 254 l. Ára: P 2.60.

A szerző társa volt P. Banghának mult évi délamerikai missziós útján. Ennek élményeiről írott cikkeit gyüjtötte össze ebben a kötetben. Könyvén ritka egyéni vonás húzódik végig. Nem földrajzi adatokat és olyan természeti leírásokat közöl, amelyeket már mások is megírtak, hanem benyomásait mondja el egy rendkívül művelt, józan ítéletű és mindenben a lelki és vallási vonatkozásokat észrevevő papnak ajkával. Irásmódja is eredeti: színes, páratlanul fordulatos és élénk.

Trócsányi Zoltán: **Magyar régiségek és furcsaságok.** Budapest 1935 Dante. 4 sorozat kettőbe kötve.

Az idei könyvnap egyik keresett kiadványa volt. Régi könyvek és anekdoták érdekesebbjeit gyüjtötte össze. A szempontok között azonban, amelyek szerint a kiválogatás történt, nem nagyon juttatta érvényre mindenhol a keresztény szemérmetességet. Gyűjteményét épezért *nem* ajánljuk.

nyen szembenállott vele, de egyébként a legnagyobb tisztelettel szólott róla.

Halálítélete kegyetlen volt. Úgy szólott, hogy föl kell akasztani, de vágják le, mielőtt még meghalna. Beleit vágják ki és dobják az ebeknek, testét vágják négyfelé és a város négy kapujánál függesszék ki, fejét pedig tűzzék föl a Themze hídfőjére. (Ugyanily módon egész sereg papot végeztettek ki az angol protestánsok, mert azok hűek maradtak a hitükhöz. Morus halála előtt néhány nappal, ez lett a vége pl. négy karthauzinak.)

E szörnyű ítéletet „kegyelemből" lefejezésre enyhítette a király. Amikor Morusnak hírül adták a „kegyelmet", teljes nyugodtsággal így válaszolt!

— Köszönöm az uralkodónak, amit velem tett. Azzal, hogy bebörtönöztetett, alkalmat adott, hogy magamba szálljak és elkészüljek az örökkévalóságra. Mondják meg neki, hogy nem szűnök meg imádkozni érette!

*

Szent komolysággal ment a vérpadra, de tréfálkozó kedve még itt sem hagyta el.

Betegségtől elgyengülve, botra támaszkodva tette meg az utat odáig. A rozoga emelvényre azonban nem tudott mar felmászni a maga erejéből. A katonákat vezénylő egyik tiszt meghatódottan segített néki. Igy köszönte meg:

— Köszönöm a segítségét! Lefelé már nem lesz szükségem reá.

A vérpadon elimádkozta a Miserere zsoltárt, majd odafeküdt a tőkére. Már-már lesujtott a bárd, amikor megmozdult Morus. A börtönben nőtt hatalmas szakálla ugyanis szintén a tőkére került, úgyhogy azt is elvágta volna a bárd. Nyugodtan félreigazította és még utolsó mondatában is tréfálkozva szólt oda a hóhérnak:

— Várj csak barátom! Ez a szakáll nem követett el felségsértést és csak a nyakamat kell levágnod.

*

Levágott fejét a Themze hídjára tűzték ki. Egy hónapig volt ott és aztán átadták a leányának. A szemtanúk följegyzése szerint, arcán még akkor is rajta volt a nyugodt mosoly.

Dr. Czakó György.

DR. SCHMIEDT BÉLA

LELKET AZ ÉLETBE

c. új kiadású munkája a lelkigyakorlatok gondolatkörét dolgozza föl cikkekben, epizódszerű történetekben és érdekes lelki csevegésekben. Kitünő lelkiolvasmány. A lelkigyakorlatok alatt pedig elsőrangú asztali olvasmány.

Ára fűzve 3 P, kötve 4 P 50.